సంఖ్య.			పుట.
17	సంకటచతుర్థీవ్రతము	...	316
18	జీవవార్త్రైకాదశీవ్రతము	...	329
19	శ్రవణద్వాదశీవ్రతము	...	339
20	శరన్నవరాత్రివ్రతము	...	343
21	నృసింహజయంతీవ్రతము	...	369
22	శ్రీమంగళగౌరీవ్రతము	...	371
23	తులసీపూజావ్రతము	...	397
24	సంతానగోపాలపూజావ్రతము	...	406

శ్రీ ర స్తు.

వ్రతరత్నాకరము

ద్వితీయభాగము.

ఋషిపంచమీవ్రతము.

* అథ భాద్రపదశుక్లపఞ్చమ్యాం ఋషి పఞ్చమీవ్రతమ్. తచ్చ మధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తథాచ మాధవీయే— హారీతః— శ్లో. పూజా వ్రతేషు సర్వేషు మధ్యాహ్నవ్యాపినీ తిథిః, దినద్వయే తు తద్వ్యాప్తౌ వా పూర్వవిద్ధాయాం కార్యమ్. ఇతి మదనరత్నాత్.

మధ్యాహ్నే నద్యాదౌ గత్వాఽపామార్గకాష్ఠమన్యద్వా అనిషిద్ధం (ఆమ్రాది) కాష్ఠమాదాయ. "ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశు వసూనిచ, బ్రహ్మ ప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వం నో దేహి వనస్పతే." ఇతి వనస్పతిం సంప్రార్థ్య. "ముఖదుర్గన్ధ నాశాయ దన్తానాం చ విశుద్ధయే, ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దన్తధావనమ్." ఇతి దన్తధావనం కృత్వా తిలామలకకల్కేన కేశాన్ సంశోధ్య మృత్స్నానపూర్వం స్నాత్వా, (అత్ర వ్యావహారికః పౌరాణ ఉచ్యతే. ఆచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే కాయిక వాచిక మానసికసాంసర్గిక జ్ఞాతా

---

* ఋషిపంచమీవ్రతము భాద్రపదశుక్లపంచమినాఁడు చేయవలయును. ఆపంచమి మధ్యాహ్నకాల వ్యాపినియై యుండవలయును. ఒకవేళ నాపంచమీతిథి యుభయదినవ్యాపినిగా నుండెనేని, మొదటిదినముననే వ్రతంబు చేయవలసినది.

జ్ఞాతస్పృష్టాస్పృష్ట భుక్తాభుక్త పీతాపీత సమస్తపాపక్షయ ద్వారా శరీరశుద్ధ్యర్థం ఋషిపఞ్చమీవ్రతాఙ్గత్వేన అపామార్గ కాష్ఠైర్దన్తధావన పూర్వక మష్టోత్తరశతస్నానాని కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. గంగా గఙ్గేతి యోబ్రూయాత్ యోజనానాం శతై రపి, ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. స్నాత్వా ఆచమ్య.

(సువాసిన్యా. "హరిద్రే పీతవర్ణే త్వం హారిణీ జనరఞ్జనీ, అతస్త్వాం లేపయిష్యామి సౌభాగ్యం దేహి మేఽనఘే" ఇతి హారిద్రాం విలిప్య స్నాత్వా ఆచమ్య. "కుఙ్కుమం కాన్తిదం దివ్యం కామినీకామసంభవం, స్నాస్యేఽహం కుఙ్కుమే నాతః ప్రసన్నో భవ మే హరే." స్నాత్వా (ఆచమ్య) శరీరశుద్ధ్యర్థం భస్మగోమయమృత్తికాస్నానాని కరిష్యే. భస్మస్నానం—సర్వ రక్షాకరం భస్మ కామాద్యరివినాశనం, తస్య లేపనమా త్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. స్నాత్వా ఆచమ్య. గోమయ స్నానం—అగ్రమగ్రచరన్తీనా మోషధీనాం వనేవనే, తాసాం వృషభపత్నీనాం పవిత్రం కాయశోధనమ్. తన్మే రోగాంశ్చ శోకాంశ్చ నుద గోమయ సర్వదా. స్నాత్వా ఆచమ్య మృత్తి కాస్నానమ్—మృత్తికే హన మే పాపం యన్మయా దుష్కృ తం కృతం, త్వయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్. స్నాత్వా ఆచమ్య. అపామార్గకాష్ఠేన—"ముఖదౌర్గం ధ్యనాశాయ దన్తానాం చ విశుద్ధయే, ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దన్తధావనమ్. ఏవమ్. ౧౦౮. వారం స్నాత్వా. గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి, నర్మదే సిన్ధు కావే రి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు. ఇతి తులసీదళేన జలమాలో

ద్య (సంభవే మహాసఙ్కల్పః కార్యః) గఙ్గాం ప్రార్థయేత్. "నన్దినీ నలినీ సీతా మాలతీ చ మలాపహా, విష్ణుపాదాబ్జసంభూతా గఙ్గా త్రిపథగామినీ. భాగీరథీ భోగవతీ జాహ్నవీ త్రిదశేశ్వరీ, ద్వాదశైతాని నామాని యత్ర యత్ర జలాశయే. స్నానయుక్తః స్మరేన్నిత్యం తత్ర తత్ర వసేద్ధి సా. శరీరేజర్ఝరీభూతే వ్యాధిగ్రస్తే కళేబరే, ఔషధం జాహ్నవీతోయం వైద్యో నారాయణో హరిః పాపోహం పాపకర్మాహం పాపాత్మా పాపసంభవా, త్రాహి మాం కృపయా గఙ్గే సర్వపాపహరా భవ." ఇతి ప్రార్థ్య అర్ఘ్యాది దద్యాత్. "ఏహి సూర్య సహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే, అనుకమ్పయ మాం భక్త్యా గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే." సూర్యనారాయణాయేదమర్ఘ్యమ్. భాగీరథి నమస్తుభ్యం సర్వపాపప్రణాశిని, భక్త్యా తుభ్యం మయా దత్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. గఙ్గాయై ఇదమర్ఘ్యమ్. కశ్యపోఽత్రి ర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్ని ర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ చైవాప్యరున్ధతీ. అరున్ధతీ సహిత కశ్యపాది సప్తర్షిభ్య ఇదమర్ఘ్యం. ఇత్యర్ఘ్యాణి దత్వా యన్మయా దూషితం తోయం శారీరమలసంగమాత్, తద్దోషపరిహారార్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహమ్. వస్త్రం నిష్పీడ్య గన్ధపుష్పాక్షతహరిద్రా కుఙ్కుమాదిభిర్గఙ్గాం తులసీం సూర్యం చ నామ్నా పూజయేత్. ఇతి స్నానవిధిః.

పఞ్చగవ్యమన్త్రః.

దేశకాలౌ సంకీర్త్య అముకస్య కాయశుద్ధ్యర్థం పంచగవ్యప్రాశనమహం కరిష్యే. గాయత్ర్యా గృహ్య గోమూత్రం "గంధద్వార" ఇతి గోమయమ్. "ఆప్యాయస్వ" ఇతి చ

క్షీరం. "దధిక్రావ్ణ్ణో" ఇతి వై దధి. "శుక్రమసి" ఇతి ఆజ్యమ్. "దేవస్యత్వా" ఇతి కుశోదకమ్ "ఆపోహిష్ఠామయ" ఇతి మంత్రయేత్. తస్య చతుర్భాగం హుత్వా సప్తపత్రాః శుభా దర్భా అక్షతాశ్చైవ సంయతాః. తేనైవోద్ధృత్య హోతవ్యమ్. అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహా. ఇరావతీ ధేనుమతీ హిభూతగ్ం సూయవశినీ మనవే యశస్యే వ్యస్కభ్నా ద్రోదసి విష్ణవేతే, దాధార పృథివీ మభితో మయూఖైః.

ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదం, సమూఢ మస్య పాగ్ంసురే.

బ్రహ్మ జిజ్ఞాసం ప్రథమం పురస్తాద్విశీమత స్సుచ చోవేన ఆవహా. సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠా స్సతశ్చ యోని మస తశ్చ వివః.

"గాయత్ర్యా విష్ణవే, బ్రహ్మణే, సూర్యాయ స్వాహా. ఇతి హోమం కుర్యా జ్జలమధ్యే వా. ప్రణవేన అథచ కేశవేతి వా మన్త్రేణ స్త్రీణాం పఞ్చగవ్యం కుర్యాత్ ప్రాశయేత్." ఇతి.

శ్లో. నద్యాదికే తదా స్నాత్వా కృత్వా నియమమేవ చ,
బ్రాహ్మణీ క్షత్త్రియా వైశ్యా శూద్రా వాపి వరాననే.
కృత్వా నైమిత్తికం కర్మ గత్వా నిజగృహం పునః,
వేదిం సమ్యక్ప్రకుర్వీత గోమయేనోపలిప్య తామ్.

ఇతి హేమాద్రౌ.

రజవల్లీసమాయుక్తే సర్వతో భద్రమణ్డలే,
అవ్రణం సజలం కుమ్భం తామ్రం మృణ్మయమేవ వా.
సంస్థాప్య వస్త్రసంయుక్తం కణ్ఠదేశే విశోభితం,
పఞ్చరత్నసమాయుక్తం గన్ధపుష్పాక్షతైర్యుతమ్.

సహిరణ్యం సమాసాద్య తామ్రేణ పటలేన వా,
వంశమృణ్మయపాత్రేణ యవపూర్ణేన చైవహి.
ఆచ్ఛాదయేత్తం చేలేన లిఖేదష్టదళం తతః,
తత్ర సప్త ఋషీన్ దివ్యాన్ శక్తియుక్తః ప్రపూజయేత్.

అథ పూజావిధానమ్

ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ......
అరుంధతీసహిత కశ్యపాదిఋషిప్రీత్యర్థం ఋషిపూజనం కరిష్యే.
తదఙ్గత్వేన యమునాపూజాం కరిష్యే. పాత్రం ప్రక్షాళ్య,
శుద్ధోదకం పూరయిత్వా, ప్రతిమాం సంస్థాప్య, కలశోపరి
పుష్పమాలాద్యదినా అలఙ్కృత్య, తదుపరి రసాలపర్ణాన్యాస్తీ
ర్య, గణపతిపూజాం కృత్వా.

యమునార్చనా.

శ్లో. క్షీరోదార్ణవసమ్భూతే క్షీరవర్ణసమప్రభే,
ప్రసాదం కురు మే దేవి యమునే తే నమో నమః.

ఇతి ధ్యానమ్.

విష్ణుపాదసముద్భూతే సర్వకామప్రదాయిని,
సర్వసౌభాగ్యదే దేవి యమునాయై నమోఽస్తు తే.

ఆవాహనమ్.

సూర్యపాదాబ్జసమ్భూతే సర్వలోకహితప్రియే,
సర్వపాపవినిర్ముక్తే తుఙ్గాయై తే నమోఽస్తు తే.

పాద్యమ్.

కృష్ణవేణ్యై నమస్తుభ్యం కృష్ణవర్ణే సులక్షణే,
విష్ణుప్రియే మహాదేవి కృష్ణవేణ్యై నమో నమః.

మధుపర్కమ్.

సహ్యపాదే నమస్తుభ్యం శఙ్కరార్ధశరీరిణి,
సర్వలోకహితే దేవి భీమరథ్యై నమోఽస్తు తే.

పఞ్చామృతస్నానమ్.

సింహపాదే నమస్తుభ్యం నరసింహసమన్వితే,
సర్వలక్షణసమ్పూర్ణే భవనాశిని తే నమః.

శుద్ధోదకస్నానమ్.

విష్ణుపాదోద్భవే దేవి గఙ్గే త్రిపథగామిని,
జటాజూటగతే శమ్భోర్భాగీరథ్యై నమోఽస్తు తే.

వస్త్రమ్.

గోదావరి నమస్తుభ్యం. సర్వాభీష్టప్రదాయిని, సర్వపాపవినిర్ముక్తే వృద్ధగఙ్గే నమో నమః యమునాయై కఞ్చుకమ్. రాజతం బ్రహ్మసూత్రఞ్చ కాఞ్చనఞ్చోత్తరీయకమ్. అహం దాస్యామి దేవేశి యమునాయై నమోఽస్తు తే. యమునాయై యజ్ఞోపవీతమ్. మాణిక్య ముక్తాఫలవిద్రుమైశ్చ గోమేధవైడూర్య పుష్యరాగైః, దేవాఙ్గనాభిశ్చ కృతం గృహాణ దివ్యాని రత్నాభరణాని దేవి. యమునాయై ఆభరణాని.

చన్దనాగురుకస్తూరీ గోరోచన సకుఙ్కుమైః,
హిమవాలుకసంయుక్తో గన్ధోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్.

యమునాదేవ్యై గన్ధాన్ ధారయామి.

శాలేయాంశ్చన్ద్రవర్ణాభాన్ హరిద్రాచూర్ణసంయుతాన్,
అక్షతాంశ్చ ప్రయచ్ఛామి యమునే తే నమో నమః.

అక్షతాన్ సమర్పయామి.

మన్దారైః పారిజాతైశ్చ పాటలాశోకచమ్పకైః,
త్వాం పూజయామి దేవేశి వరదాయై నమోఽస్తు తే.

యమునాదేవ్యై పుష్పాణి పూజయామి

అథాఙ్గపూజా.

చఞ్చలాయై నమః	పాదౌ	పూజయామి.
చపలాయై	జానునీ	,,
కమలవాసిన్యై	కటిం	,,
ధాత్ర్యై	నాభిం	,,
మన్మథవాసిన్యై	స్తనౌ	,,
లలితాయై	భుజౌ	,,
కమ్బుగ్రీవాయై	కణ్ఠం	,,
మాయాయై	ముఖం	,,
శ్రియై	లలాటం	,,
భాగీరథ్యై	శిరః	,,
యమునాయై	సర్వాణి అఙ్గాని	,,

"దశాఙ్గం గుగ్గులోపేతం..."ఇతి మన్త్రేణ ధూపః.

"సాజ్యం త్రివర్తి..." ఇతి మన్త్రేణ దీపః.

సర్వభక్ష్యైశ్చ భోజ్యైశ్చ రసైః షడ్భిః సమన్వితం,
నైవేద్యం స్వాదు చానీతం ప్రీత్యర్థం దేవి గృహ్యతామ్.
యమునాయై తాత్కాలికనైవేద్యం సమర్పయామి. పానీయం పావనం శ్రేష్ఠం గఙ్గాదిసరిదుద్ధృతం, స్వీకురుష్వ మహాదేవి యమునాయై నమోఽస్తుతే. స్వాదూదక, హస్తప్రక్షాళన, పాదప్రక్షాళనాని సమర్పయామి. "పూగీఫలసమాయుక్తం——" ఇతి తామ్బూలమ్.

అజ్ఞానధ్వాన్తవిధ్వంసి కర్మదక్షే సురేశ్వరి, నీరాజయామి దేవేశి యమునాయై నమోఽస్తు తే. వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే, సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః నామాని కృత్వాభివదన్ యదాస్తే. యమునా దేవ్యై నీరాజనందర్శయామి. కరిష్యామి వ్రతం దేవి త్వద్భక్తస్త్వత్పరాయణః, గృహాణేదం మహాదేవి యమునాయై నమోఽస్తు తే. యమునాయై ప్రార్థనా. త్రాహి త్రాహి మహాదేవి సర్వపాపహరే శుభే, నమామి శిరసా దేవి శరణం త్వాం వ్రజామ్యహమ్. యమునాదేవ్యై ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి. ఛత్రచామరాది నానావిధోపచారాన్ సమర్పయామి. యస్య స్మృత్యా...యమునాదేవీ సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

అథ ఋషిపూజా.

ఆదౌ ప్రత్యేకమేకైకం ఋషిం సంపూజ్య తదనన్తరం సమష్ట్యా సర్వాన్ ఋషీన్ సంపూజయేత్. (మొదట నొక్కొక్క ఋషిని వేఱుగా పూజించి, పిదప నందఱి నేకముగాఁ బూజింపవలయును.) ఏవంగుణేత్యాది సంకల్ప్య.

అథ సప్తఋషిధ్యానమ్.

1. కశ్యపః సర్వలోకాఢ్యః సర్వశాస్త్రార్థకోవిదః,
ఆత్మయోగబలేనైవ సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః.

౧ కశ్యపాయ నమః ధ్యానమ్.

2. అగ్నిహోత్రరతం శాన్తం సదా వ్రతపరాయణం,
సత్కర్మనిరతం దాన్తమర్చయే దత్రిమవ్యయమ్

౨ అత్రయే నమః ధ్యానమ్.

3. జటిలం తపసా సిద్ధం యజ్ఞసూత్రాక్షధారిణం,
కమణ్డలుధరం నిత్యం భరద్వాజం నతోఽస్మ్యహమ్.

3 భరద్వాజాయ నమః ధ్యానమ్.

4. కృష్ణాజినధరం దేవం సదండపరిధానకం,
దర్భపాణిం జటాజూటం విశ్వామిత్రం సనాతనమ్

౪ విశ్వామిత్రాయ నమః ధ్యానమ్.

5. యోగాఢ్యః సర్వభూతానామన్నదానరతః సదా,
అహల్యాయాః పతిః శ్రీమాన్ గౌతమః సర్వపావనః.

౫ గౌతమాయ నమః ధ్యానమ్.

6. అక్షసూత్రధరం దేవమృషీణా మధిపం ప్రభుం,
దర్భపాణిం జటాజూటం మహాతేజస్వినం భజే.

౬. జమదగ్నయే నమః ధ్యానమ్.

7. శివధ్యానరతం శాన్తం త్రిదశైరభిపూజితం,
బ్రహ్మసూనుం మహాత్మానం వసిష్ఠం పూజయే సదా.

౭ వసిష్ఠాయ నమః ధ్యానమ్.

అథ కశ్యపపూజా.

జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.

ఋషే మంత్రకృతా మిత్యస్య మన్త్రస్య కశ్యపఋషిః, కశ్యపో దేవతా పఙ్క్తిశ్ఛన్దః. కశ్యపావాహనే వినియోగః. ఋషే మన్త్రకృతాం స్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్ గిరః, సోమం నమస్య రాజానం యో యజ్ఞేవీరుధాంపతి. రింద్రాయేన్దోపరిస్రవ.

ఓంభూఃఅదితిసహితకశ్యపమావాహయామి. ఓంభువః...యా
త్—కశ్యపాయ ఆసనం సమర్పయామి. మరీచిపుత్రాయ పా
ద్యం. సూర్యజనకాయ అర్ఘ్యం. ఇన్ద్రతాతాయ ఆచమనీయమ్.
వామనగురవే మధుపర్కమ్. అదితిభర్త్రే పఞ్చామృతస్నా
నమ్. బ్రహ్మనేత్రే శుద్ధోదకస్నానమ్. దేవప్రియాయ వస్త్ర
ద్వయమ్. సువర్చసే యజ్ఞోపవీతమ్. విశాలాక్షాయఆభరణాని.
సర్వవిదే గన్ధమ్. మహతే అక్షతాన్.

కశ్యపాయ నమః	దేవప్రియాయ నమః
మరీచిపుత్రాయ ,,	సువర్చసే ,,
కవిజనకాయ ,,	విశాలాక్షాయ ,,
ఇన్ద్రతాతాయ ,,	సర్వవిదే ,,
వామనగురవే ,,	మహతే ,,
అదితిభర్త్రే ,,	విమలాయ ,,

విమలాయ పుష్పాణి సమర్పయామి. ధీమతే ధూపమ్.
అకల్మషాయ దీపమ్ సుమనోరథాయ నైవేద్యమ్. జటినే
తామ్బూలమ్ దీప్తతేజసే నీరాజనమ్. దణ్డినే మన్త్రపుష్పాణి.

2 అథ అత్రిపూజా.

మరీచితనయం దేవం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
అనసూయాపతిం శాన్తమత్రిం నిష్కల్మషం మునిమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్
సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

స్వర్భానో రిత్యస్య మన్త్రస్య మరీచిపుత్రోఽత్రిఋషిః,
అత్రిర్దేవతా త్రిష్టుప్ఛన్దః, అత్ర్యావాహనే వినియోగః.

మన్త్రః. స్వర్భానో రథ యదిన్ద్రియా మా అహోదివా వర్తమానా ఆవాహయన్, గుహ్యం సూర్యం తమసావవ్రతే న తురీయేణ బ్రహ్మణా విన్ద దత్రిః. ఓంభూః అనసూయాసమేత మత్రిమావాహయామి, అత్రయే నమః ఆసనమ్. ధీమతే పాద్యమ్. యోగీన్ద్రాయ అర్ఘ్యమ్, దత్తాత్రేయప్రియాయ ఆచమనీయమ్. చన్ద్రతాతాయ మధుపర్కమ్. అనసూయాపతయే పఞ్చామృతమ్. నిత్యశుద్ధాయ శుద్ధోదకమ్. వల్కలధారిణే వస్త్రమ్. బ్రహ్మిష్ఠాయ యజ్ఞోపవీతమ్. దీప్తాయ ఆభరణమ్. దణ్డధారిణే గన్ధమ్. త్రిమూర్తిజనకాయ అక్షతాన్. ఊర్ధ్వరేతసే పుష్పాణి పూజయామి—

1. అత్రయే నమః
2. ధీమతే
3. యోగీన్ద్రాయ
4. దత్తాత్రేయప్రియాయ
5. చన్ద్రతాతాయ నమః
6. ద్యుతిమతే
7. త్రిమూర్తిజనకాయ
8. మరీచిపుత్రాయ

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి.

సుగన్ధదేహాయ నమః ధూపమ్. ద్యుతిమతే నమః దీపం. నిత్యతృప్తాయ నైవేద్యమ్. విరాగిణే తామ్బూలమ్ అర్చిష్మతే నీరాజనమ్. భ్రాజిష్ణవే మన్త్రపుష్పమ్. సంయమినే ప్రదక్షిణమ్. దమినే నమస్కారాన్. కల్మషఘ్నాయ పునరర్ఘ్యమ్ అత్రయే సర్వోపచారాన్.

3. భరద్వాజపూజా.

భరద్వాజం మహాశాన్తం సుశీలాపతిమూర్జితం,
అక్షస్రగ్గన్ధహస్తం చ మునిమాఙ్గిరసం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,

వల్కలాజినకౌపీనం పాతపత్రం సదణ్డకమ్,
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అవిన్ద న్నిత్యస్య మన్త్రస్య సౌజీకో భారద్వాజ ఋషిః త్రిష్టుప్ ఛన్దః. భరద్వాజో దేవతా, భరద్వాజావాహనే విని యోగః. అవిన్దతేతి హి హితం యదాసీద్యజ్ఞస్య ధామ పరమం గుహా యత్, ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణోర్భరద్వాజో బృహదాచక్రే అగ్నేః. ఓం భూః. సుశీలాసహితం భరద్వాజ మ్మావాహయామి. భరద్వాజాయ నమః ఆసనమ్. భ్రాజిష్ణవే పాద్యమ్. విదుషేఅర్ఘ్యమ్. అకల్మషాయఆచమనీయం, వల్కల ధారిణే మధుపర్కమ్. పవిత్ర దేహాయ పఞ్చామృతస్నానమ్. పరిశుద్ధాయ శుద్ధోదకస్నానమ్. జ్ఞానినే వస్త్రమ్. మునయే యజ్ఞోపవీతమ్. బ్రహ్మచారిణే ఆభరణాని. త్రికాలజ్ఞానినే గన్ధం సమర్పయామి. మునయే అక్షతాః. పవిత్రాయ పుష్పాణి పూజయామి.

1. భరద్వాజాయ నమః
2. భ్రాజిష్ణవే
3. విదుషే
4. అకల్మషాయ
5. వల్కలధారిణే
6. పవిత్ర దేహాయ
7. పరిశుద్ధాయ నమః
8. జ్ఞానినే
9. మునయే
10. బ్రహ్మచారిణే
11. త్రికాలజ్ఞాయ
12. సుప్రసిద్ధాయ

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి. సునాసికాయ ధూపమ్. జ్ఞానినే దీపమ్ అవాప్తసకలకామాయ నైవేద్యమ్. సుమన స్కాయ తామ్బూలమ్. తేజసే నీరాజనమ్. భ్రాజిష్ణవే మన్త్ర పుష్పమ్. జితక్రోధాయ ఆత్మప్రదక్షిణమ్. ఆనన్దినే నమ

స్కారాన్. ముముక్షవే పునరర్ఘ్యం, భరద్వాజాయ సర్వోప
చారాన్.

4. విశ్వామిత్రపూజా.

హిరణ్యగర్భసమ్భూతం జటామకుటధారిణం,
కుముద్వతీపతిం శాన్తం విశ్వామిత్రమహం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకం,
ససుతం సస్త్రీయుం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

ఇమే భోజా ఇత్యస్య మన్త్రస్య, ప్రగాథో విశ్వామిత్ర ఋషిః. త్రిష్టుప్ ఛన్దః. గాధిపుత్రో విశ్వామిత్రో దేవతా. విశ్వామిత్రావాహనే వినియోగః. మన్త్రః—ఇమే భోజా అఙ్గిరసో విరూపా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః, విశ్వామిత్రాయ దదతో మఘాని సహస్రసావే ప్రతిరన్త ఆయుః ఓం భూః. కుముద్వతీ సహితం విశ్వామిత్ర మావాహయామి. విశ్వామిత్రాయ నమః ఆసనమ్ దగ్ధకిల్బిషాయ పాద్యమ్. శుద్ధబుద్ధయే అర్ఘ్యం సమర్పయామి. ఉగ్రతపసే ఆచమనీయమ్. అవ్యగ్రాయ నమః మధుపర్కమ్. దణ్డపాణయే పఞ్చామృతమ్. కమణ్డలుధరాయ శుద్ధోదకమ్. అజినామ్బరాయ వస్త్రమ్. తేజస్వినే యజ్ఞోపవీతమ్. రమ్యాయ ఆభరణాని. కుశికపౌత్రాయ గన్ధమ్. వరదాయ అక్షతాన్.

గాయత్రీప్రియాయ నమః	బ్రహ్మర్షయే నమః
వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞానాయ నమః	ముముక్షవే
	వీరాయ
అమాయినే	దగ్ధకల్మషాయ

అనఘతేజసే నమః
బుద్ధిప్రదాయ
ఉగ్రతపసే
అవ్యగ్రాయ
దణ్డపాణయే
కమణ్డలుధరాయ
అజినామ్బరాయ నమః
తేజస్వినే
రమ్యాయ
కుశికపౌత్రాయ
వరదాయ
గాధితనూభవాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

కమండలుధరాయనమః ధూపమ్. తేజసేనమఃదీపమ్. రమ్యాయ నమః నైవేద్యమ్. కౌశికాయ నమః తామ్బూలమ్. వరదాయ నమః నీరాజనమ్. గాధితనయాయ నమః. మన్త్రపుష్పమ్. రుద్రప్రియాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. గాయత్రీజపసన్దాయ నమః నమస్కారాన్. వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. విశ్వామిత్రాయనమః సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి.

5. అథ గౌతమపూజా.

రహూగణాత్మజం శాన్తం త్రిపుణ్డ్రాఙ్కితమస్తకం,
అక్షస్రక్కుణ్డలే దణ్డాన్ దధానం గౌతమం భజే.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అభిత్వా గౌతమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య గౌతమఋషిః. గాయత్రీచ్ఛన్దః గౌతమో దేవతా. గౌతమావాహనే వినియోగః. మన్త్రః—అభిత్వాగౌతమా గిరా జాతవేదోవిచర్షణే ద్యుమ్నై రభిప్రణోనుమః. ఓంభూః. అహల్యాపతింగౌతమమావా

హాయామి. గౌతమాయ నమః ఆసనమ్. భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ నమః పాద్యమ్. రుద్రాక్షమాలినే నమః అర్ఘ్యమ్. రుద్రప్రియాయ నమః ఆచమనీయమ్. దేవపూజానిరతాయ నమః మధుపర్కం సమర్పయామి. అహల్యాపతయే నమః పఞ్చామృతమ్. ధ్వస్తపాపాయనమః శుద్ధోదకస్నానమ్. కమణ్డలుధరాయ నమః వస్త్రం. సువర్చసే నమః యజ్ఞోపవీతమ్ నిష్కల్మషాయ నమః ఆభరణాని. నిరుపద్రవాయ నమః గన్ధాన్. నిరహంకారాయ నమః అక్షతాన్ సమర్పయామి.

గౌతమాయ నమః	సువర్చసే నమః
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ	నిష్కల్మషాయ
రుద్రాక్షమాలినే	నిరుపద్రవాయ
శివలింగార్చకాయ	నిరహంకారాయ
అహల్యాపతయే	వల్కలామ్బరాయ
ధ్వస్తపాపాయ	నిత్యతృప్తాయ
కమణ్డలుధరాయ	నిర్మోహాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

విమలాయ నమః ధూపమ్. ద్యుతిమతే నమః దీపమ్. నిత్యతృప్తాయ నమః నైవేద్యమ్. అక్లేశాయ నమః తాంబూలమ్ వరదాయ నమః నీరాజనమ్. జటినే నమః మన్త్రపుష్పమ్. సంయమినేనమః ప్రదక్షిణమ్. ముముక్షవే నమః నమస్కారాన్. గౌతమాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. గౌతమాయనమః సర్వోపచారాన్.

6. జమదగ్ని పూజా.

శాన్తం జితారిషడ్వర్గం భృగుపుత్రం మహాద్యుతిం,
దణ్డాక్షసూత్రపాణిం చ జమదగ్నిం నమామ్యహమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

ప్రసూతోభక్షు మిత్యస్య మన్త్రస్య ప్రగాథో జమదగ్ని ఋషిః జగతీఛన్దః. జమదగ్నిర్దేవతా. జమదగ్న్యావాహనే వినియోగః మంత్రః ప్రసూతోభక్షు మకరం చరామఃస్తోమం చేమం ప్రథమః సూరి రున్మృజే. సుతే సాతేన యద్యాగమం వాం ప్రతి విశ్వామిత్రజమదగ్నీ దమే ఓం భూః. రేణుకా పతింజమదగ్ని మావాహయామి. జమదగ్నయే నమః ఆసనమ్. నిర్మదాయ నమః పాద్యమ్. వీతరాగాయ నమః అర్ఘ్యమ్. కాన్తిమతే నమః ఆచమనీయమ్. శాన్తాయ నమః మధుపర్కమ్. దాన్తాయ నమః పఞ్చామృతమ్ శుచయే నమః శుద్ధోదకమ్. రామప్రియాయ నమః వస్త్రమ్ అకామాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. భక్తప్రియాయ నమః ఆభరణాని. దండినే నమః గన్ధమ్ చణ్డాయ నమః అక్షతాః.

కమణ్డలుధరాయ నమః	కల్మషాపహారాయ నమః
సాక్షస్రజే	ఇష్టప్రదాయ
దయాళవే	ఇష్టాయ
దోషవర్జితాయ	పుష్టాయ
ఇష్టాయ	తుష్టాయ
విమలాయ	జమదగ్నయే

త్యాగమ్బరాయ నమః పుష్పాణి. దోషవర్జితాయ నమః ధూపమ్. జ్ఞానినే నమః దీపమ్ విమలాయ నమః నైవేద్యమ్. కల్మషాపహారాయ నమః తామ్బూలమ్. ఇష్టప్రదాయ నమః నీరాజనమ్ శిష్టాయ నమః మన్త్రపుష్పమ్. శ్రేష్ఠాయ నమః ప్రదక్షిణామ్. పుష్టాయనమః నమస్కారాన్ విశిష్టాయనమః పునరర్ఘ్యమ్ జమదగ్నయే సర్వోపచారపూజాం సమర్పయామి.

7 అథ వసిష్ఠపూజా.

తపోనిధిం మహాపిస్థుం బ్రహ్మణ్యం బ్రహ్మసంభవం,
స్రగ్గంధపాణిం వరదం వసిష్ఠం ప్రణమామ్యహమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

స్విత్యఞ్చోమా ఇత్యస్య మన్త్రస్య మైత్రావరుణో వసిష్ఠ ఋషిః, త్రిష్టుప్ ఛన్దః. వసిష్ఠో దేవతా. వసిష్ఠావాహనే వినియోగః మన్త్రః. స్విత్యఞ్చో మాదక్షిణతస్కపర్దా ధియం జిన్వాసో అభిహిప్రమన్దుః, ఉత్తిష్ఠన్వోచే పరిబర్హిషోనౄన్న మే దూరాదవితవే వసిష్ఠాః ఓం భూః. అరున్ధతీపతిం వసిష్ఠమావాహయామి వసిష్ఠాయ నమః ఆసనమ్. వరిష్ఠాయ నమః పాద్యమ్. గరిష్ఠాయ నమః అర్ఘ్యమ్. ధర్మిష్ఠాయ నమః ఆచమనీయమ్. అరున్ధతీపతయే నమః మధుపర్కమ్. దీప్తిమతే నమః పఞ్చామృతస్నానమ్. త్రికాలజ్ఞాయ నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. యోగినే నమః వస్త్రమ్. రామప్రియాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. శరణాగతవత్సలాయ నమః ఆభరణమ్. మనోరథఫలప్రదాయ నమః గన్ధమ్. భక్తాభీష్టప్రదాయ నమః అక్షతాన్.

వసిష్ఠాయ నమః
వరిష్ఠాయ
గరిష్ఠాయ
ధర్మిష్ఠాయ
అరున్ధతీపతయే
దీప్తిమతే
త్రికాలజ్ఞాయ నమః
యోగినే
రామప్రియాయ
శరణాగతవత్సలాయ
మనోరథఫలప్రదాయ
భక్తాభీష్టప్రదాయ

పుష్పాణి సమర్పయామి.

నిష్కల్మషాయ నమః ధూపమ్. మైత్రావరుణాయ నమః దీపమ్. బ్రహ్మచారిణే నమః నైవేద్యమ్. విరాగిణే నమః తాంబూలమ్. జ్ఞానినే నమః నీరాజనమ్ జటినే నమః పునరర్ఘ్యమ్. వేదవిదే నమః మన్త్రపుష్పమ్ దాన్తాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. శాన్తాయ నమః నమస్కారాన్. బ్రహ్మిష్ఠాయనమఃపునరర్ఘ్యమ్. వసిష్ఠాయ నమః సర్వోపచారపూజాః సమర్పయామి.

అథ అగస్త్యపూజా.

లోపాముద్రాపతిం దేవమగస్త్యమృషిసత్తమం,
దక్షిణాశాపతిం రామతారకప్రియమూర్జితమ్.
జటిలం భస్మదిగ్ధాఙ్గం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం,
వల్కలాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదణ్డకమ్.
సకుశం సోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్.

అగస్త్యః ఖనమాన ఇత్యస్య మన్త్రస్య, అగస్త్య ఋషిః త్రిష్టుప్ ఛందః అగస్త్యో దేవతా. అగస్త్యావాహనే వినియోగః మన్త్రః అగస్త్యః ఖనమానఃఖనిత్రైః ప్రజామపత్యం. బలమిచ్ఛమానాః, ఉభౌవర్ణావృషిరుగ్రః పుపోష సత్యాదేవే ష్వాశిషో జిగాయ. ఓం భూః. లోపాముద్రాసమేతమగస్త్య

మావాహయామి. లోపాముద్రాపతయే నమః ఆసనమ్. ఆత్మ
వతే నమః అర్ఘ్యమ్. ఇచ్ఛాసృష్టయే నమః పాద్యమ్. ఈషణా
త్రయవర్జితాయ నమః ఆచమనీయమ్. ఉత్తమాయ నమః
మధుపర్కం సమర్పయామి. ఊర్జితతపసే నమః పఞ్చామృత
స్నానమ్. ఋగ్యజుస్సామపారగాయ నమః శుద్ధోదకస్నానమ్.
ఋణమోచనాయ నమః వస్త్రమ్. లుప్తపాపాయ నమః యజ్ఞోప
వీతమ్. ఓంకారప్రియాయ నమః ఆభరణాని. ఉదారాయ
నమః మాలికాః.

అగస్త్యాయ నమః
లోకసంపూజితాయ
లోపాముద్రాపతయే
కుమ్భసమ్భవాయ
సముద్రపాయినే
సాక్షిణే
సనాతనాయ
రామప్రియాయ
ఊర్జితతపసే నమః
తారకాయ
తారాయ
తాపసప్రియాయ
విన్ధ్యగురవే
వీతరాగాయ
విస్ఫురతాయ
విశ్వాత్మనే

ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి.

గన్ధజ్ఞానాయ నమః ధూపమ్ జ్యోతిష్మతే. నమః దీపం దర్శయామి సారగ్రాహిణే నమః నైవేద్యమ్. శుచయే నమః తాంబూలమ్ ప్రకాశరూపాయనమః నీరాజనమ్. ధనదాయ నమః దక్షిణామ్. సువర్చసే నమః మన్త్రపుష్పమ్. సురేన్ద్ర వన్దితాయ నమః ప్రదక్షిణమ్. ఋషివర్యాయ నమః నమస్కారాన్. ప్రసన్నాయ నమః పునరర్ఘ్యమ్. శ్రీఅగస్త్యాయ నమః సర్వోపచారపూజాః.

అథ అరున్ధతీపూజా.

అరున్ధత్యై నమః ధ్యానమ్. వసిష్ఠపత్న్యై నమః ఆవాహనమ్. సత్యై నమః ఆసనమ్. పతివ్రతాయై నమః పాద్యమ్. సౌమంగల్యహేతవే నమః అర్ఘ్యమ్. తపస్విన్యై నమః ఆచమనీయమ్. మునిధర్మప్రవర్తిన్యై నమః మధుపర్కమ్. సుశీలాయై నమః స్నానమ్. మానిన్యై నమః వస్త్రమ్. గోప్త్ర్యై నమః కఞ్చుకమ్. ధర్మరతాయై నమః గన్ధమ్. అక్షతవ్రతాయై నమః అక్షతాన్. సుమఙ్గల్యై నమః హరిద్రాచూర్ణమ్. వసిష్ఠప్రియాయై నమః కుఙ్కుమమ్. సుగుణోజ్జ్వలాయై నమః ఆభరణాని. పావన్యై నమః పుష్పాణి. హవిర్గన్ధప్రియాయై నమః ధూపమ్. జ్యోతిర్మయాయై నమః దీపమ్. ధర్మబ్రహ్మానన్దవత్యై నమః నైవేద్యమ్ సర్వభూతానురాగిణ్యై నమః తామ్బూలమ్. క్రతుదక్షిణాయై నమః దక్షిణామ్. ఋషిపత్నీసమాశ్రితాయై నమః నీరాజనమ్. మన్త్రజ్ఞాయై నమః మన్త్రపుష్పమ్ శింశుమారగతయే నమః ప్రదక్షిణమ్. సర్వలోకనమస్కృతాయై నమః నమస్కారాన్. వసిష్ఠకుటుంబిన్యై నమః పునరర్ఘ్యమ్.

స్మృతిమాత్రేణ భక్తానాం సర్వపాపవినోదిని,
సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరే మాతర్దర్శనాత్పుణ్యదాయిని.
పతివ్రతాగ్రగణ్యే త్వం సౌమఙ్గల్యసుఖప్రదే,
అరుంధతి మహాదేవి బ్రహ్మశక్తే చిరంతని,
జయ త్వం నిత్యకల్యాణి వసిష్ఠైకకుటుమ్బిని.

పావనత్వం చ సౌభాగ్యం సుఖం శాశ్వతమేవ చ,
మహాదేవి జగద్వన్ద్యే వ్రతసంపూర్ణతాం కురు.

ఇతి సంప్రార్థ్య.

అథ సప్తర్షీ నరుంధతీ మగస్త్యమృషిపత్నీశ్చ సమష్ట్యా యథావిధవమర్చయేత్.

అథ సప్తర్షీణాం సమష్ట్యా పూజా.

మూర్తం బ్రహ్మణ్య దేవస్య బ్రహ్మణ్యం తేజ ఉత్తమం,
భానుకోటిప్రతీకాశమృషిబృన్దం విచిన్తయే ఇతి ధ్యానమ్.

తా. బ్రహ్మదేవుని యపరావతారమై శ్రేష్ఠమైన బ్రహ్మతేజోమయమై, సూర్యులమాడ్కి వెలింగెడి ఋషులసమూహమును ధ్యానించుచున్నాను.

అరున్ధతీసహితకశ్యపాదిసప్తర్షీనగస్త్యం ధ్యాయామి.
ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగా శ్చతుర్వేదస్వరూపిణః,
యావత్పూజా మహం కుర్యాం శ్రద్ధయాభవతామిమామ్.

తా. నాలుగువేదముల స్వరూపులగు మహాత్ములారా, నేను మిమ్ముఁ బూజించునంతదనుక నీప్రతిమలందు సన్నిహితులై యుందురుగాక.

అరున్ధతీసహిత సప్తర్షీనావాహయామి.

కుశాసనే పవిత్రేఽస్మిం స్తిష్ఠన్తు మునిసత్తమాః,
అరున్ధత్యా సమేతా స్తే జటామకుటధారిణః.

తా. మునిసత్తములంద ఱు జటామకుటములను దాల్చి యరుంధతితోడ నీ దర్భాసనంబునఁ గూర్చుండుదురుగాక.

అరుంధతీ... ప్తర్షీణా మాసనం సమర్పయామి.

నధ్యే శుక్లపుష్పయుక్త్యార్చితా ఋషిసత్తమాః,
పాపం దహన్తు మే సర్వం పాద్యం గృహ్ణన్తు శోభనాః.

తా. భాద్రపద శుక్లపంచమినాఁడు ఋషీంద్రులు నా పూజలం గొని, నా పాపంబులను దహించివేయుదురుగాక! పాద్యమును గ్రహింతురుగాక!

అరుంధతీ...ర్షీణాం పాద్యమ్.

గన్ధపుష్పాక్షతోపేత మర్ఘ్యం గృహ్ణీత భో ద్విజాః,
ప్రసాదం కురుత ప్రీతాః ప్రణతాయాః సదా మమ.

తా. ఓ ఋషులారా! నే నొసఁగు గంధపుష్పాక్షతల తోఁగూడినయర్ఘ్యము గ్రహించి, ప్రీతులరై సదా మిమ్ము మ్రొక్కుచుండు నాయం దనుగ్రహంబు సేయుదురుగాక.

అరుం...ణామర్ఘ్యం.

లోకానాం తుష్టికర్తారో యూయం సర్వే తపోధనాః,
నమో వో ధర్మవిజ్ఞేభ్యో గృహ్ణీతాచమనం ద్విదః.

తా. ఓ తపోధనులారా! మీరందఱు లోకంబులను సంతోషంబు గలుగఁజేయువారలు. ధర్మముల నెఱిఁగిన వారలు. మిమ్ము మ్రొక్కెద, నే నొసఁగు నాచమనీయమును గ్రహింపుఁడు.

అరుం...ర్షిభ్య ఆచమనీయమ్.

పయో దధి ఘృతం చైవ మధు శర్కరయా యుతం,
పఞ్చామృతం మయా దత్తమృషయః ప్రతిగృహ్యతామ్.

అరుం...సప్తర్షీణ పఞ్చామృతేన స్నపయామి.

మన్దాకినీ గౌతమీ చ యమునా చ సరస్వతీ,
నర్మదా తుంగభద్రా చ తాభ్యః స్నానం ప్రగృహ్యతామ్.

అరుం...ర్షీణాం శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.

(శుద్ధోదకస్నానాదిపూర్వపూజాన్తే మహాభిషేకః)

యూయం సర్వే తపోనిష్ఠాః బ్రహ్మజ్ఞాః సత్యవాదినః,
వస్త్రాణి ప్రతిగృహ్ణన్తు ముక్తిదాః సన్తు మే సదా.

తా. తపోనిష్ఠగలవారు బ్రహ్మజ్ఞులు సత్యముఁ బలుకువారలు నైనమీరలు వస్త్రములను గ్రహించి, నాకు శాశ్వత ముక్తి నిత్తురు గాక.

అగుం...ర్షిణాం వస్త్రం సమర్పయామి.

నానామన్త్రైరభిమన్త్రితం చ త్రివృతం బ్రహ్మసూత్రకం,
ప్రయచ్ఛామి మునిశ్రేష్ఠాః ప్రత్యేకం గృహ్యతామిదమ్

తా. ఓఋషిసత్తములారా! సకలమంత్రములచే నభిమంత్రితమైన మూఁడుపేరులుగల యజ్ఞోపవీతము నొసఁగెదను. కైకొనుఁడు.

అక్షస్థి...ర్షిణాం యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి.

కుంకుమాగరుకర్పూరసుగంధైః మిశ్రితం శుభం,
గంధాఖ్యం చందనం దివ్యం గృహ్ణన్తు ఋషిసత్తమాః

తా. ఓ ఋషిశ్రేష్ఠులారా! కుంకుమపువ్వు, అగరు, పచ్చకర్పూరము మొదలగు సువాసనద్రవ్యములు చేర్చినదివ్య గంధమును కైకొనుఁడు.

అరుం...ణాం గంధమ్

రంజితాః కుంకుమౌఘేన అక్షతాస్తు సుశోభనాః,
గృహ్ణన్తు మమ సన్తుష్టా భవన్తు మునిసత్తమాః.

తా. ఓమునీంద్రులారా! నేనొసంగు కుంకుమాక్షతలు గైకొని నాయెడ సంతుష్టులై యుందురుగాక.

అరుం...ర్షిభ్యో౽క్షతాన్.

కంఠసూత్రం తాళపత్రం హరిద్రాకుంకుమాంజనం,
సిందూరాలక్తకం దాస్యే సౌభాగ్యద్రవ్య మీశ్వరి.
అరుంధత్యై నమః సౌభాగ్యద్రవ్యం సమర్పయామి
మాలతీ చంపకా మల్లీకేతక్యాదిని వై ద్విజాః,
సమర్పయామి పుష్పాణి పూజార్థం వః ప్రగృహ్యతాం.

తా. ఋషులారా! మిమ్ము జాజి, సంపంగ, మొగలి మొదలగు పూవులచే బూజించెదను.

అథ పత్ర పూజా.

కాశ్యపాయ నమః తులసీపత్రంపూజయామి. అత్రయే నమః అగస్తి (అవిసె) పత్రంపూజయామి. భరద్వాజాయనమః అపామార్గ (ఉత్తరేణి) పత్రం పూజయామి. విశ్వామిత్రాయ నమః బిల్వ(మారేడు)పత్రం పూజయామి. గౌతమాయనమః అర్క (జిల్లేడు) పత్రం పూజయామి. జమదగ్నయే నమః దూర్వాం (గరికె) పూజయామి వసిష్ఠాయ నమః శమీ (జమ్మి) పత్రం పూజయామి. అరుంధత్యై ధత్తూర (ఉమ్మెత్త) పత్రం పూజయామి.

అథ అష్టోత్తర (౧౦౮) శతనామాని.

(ప్రతినామమునకు ఓం అని మొదటను, 'నమః' అని వెనుకను చేర్చవలయును.)

ఓం బ్రహ్మర్షిభ్యో నమ
లయకర్తృభ్యో
జ్ఞానసిద్ధేభ్యో
ద్విజేభ్యో

వేదవిద్భ్యో నమః
తపస్విభ్యో నమః
మహాత్మభ్యో నమః
మాన్యేభ్యో నమః
బ్రహ్మానందతత్పరేభ్యో నమః
సిద్ధేభ్యో నమః
కర్మిష్ఠేభ్యో నమః
యోగిభ్యో నమః
అగ్నిహోత్రపరాయణేభ్యో నమః
సత్యవ్రతేభ్యో నమః
ధర్మిష్ఠేభ్యో నమః
నియతాశిభ్యో నమః
బ్రాహ్మణేభ్యో నమః
బ్రహ్మసూత్రవిద్భ్యో నమః
గాయత్రీసిద్ధేభ్యో నమః
సావిత్రీసిద్ధేభ్యో నమః
సరస్వతీసిద్ధేభ్యో నమః
యజమానేభ్యో నమః
యాజకేభ్యో నమః
ఋత్విగ్భ్యో నమః
అధ్వర్యుభ్యో నమః
యజ్వభ్యో నమః
యజ్ఞదీక్షితేభ్యో నమః
పూతేభ్యో నమః
పురాతనేభ్యో నమః
సృష్టికర్తృభ్యో నమః
స్థితికర్తృభ్యో నమః
జనకర్తృభ్యో నమః
దణ్డధరేభ్యో నమః
బ్రహ్మశీర్షవిద్భ్యో నమః
ప్రతిహర్తృభ్యో నమః
ఉద్గాతృభ్యో నమః
ధర్మప్రవర్తకేభ్యో నమః
ఆచారప్రవర్తకేభ్యో నమః
సంప్రదాయప్రవర్తకేభ్యో నమః
అనుశాసితృభ్యో నమః
వేదవేదాన్తపారగేభ్యో నమః
వేదాంగప్రచారకేభ్యో నమః
లోకశిక్షకేభ్యో నమః
శాపానుగ్రహశక్తేభ్యో నమః
స్వతంత్రశక్తేభ్యో నమః
స్వాధీనచిత్తేభ్యో నమః
స్వరూపసుఖేభ్యో నమః
ప్రవృత్తధర్మపాలకేభ్యో నమః
నివృత్తిధర్మకర్తకేభ్యో నమః
భగవత్ప్రసాదితేభ్యో నమః
దేవగురుభ్యో నమః
లోకగురుభ్యో నమః
సర్వవందితేభ్యో నమః
సర్వపూజ్యేభ్యో నమః

గృహిభ్యో నమః
సూత్రకృద్భ్యో నమః
భాష్యకృద్భ్యో నమః
మహిమాదిసిద్ధిభ్యో నమః
నిర్దుష్టేభ్యో నమః
శమధనేభ్యో నమః 60
తపోధనేభ్యో నమః
హోతృభ్యో నమః
ప్రస్తోతృభ్యో నమః
అణిమాదిసిద్ధిభ్యో నమః
జీవన్ముక్తేభ్యో నమః
శివపూజారతేభ్యో నమః
వ్రతిభ్యో నమః
మునిముఖ్యేభ్యో నమః
జితేంద్రియేభ్యో నమః
శాన్తేభ్యో నమః 70
దాన్తేభ్యో నమః
తితిక్షుభ్యో నమః
ఉపరతేభ్యో నమః
శ్రద్ధాళుభ్యో నమః
విష్ణుభక్తేభ్యో నమః
వివేకిభ్యో నమః
విజ్ఞేభ్యో నమః
బ్రహ్మిష్ఠేభ్యో నమః
భగవద్భ్యో నమః
భస్మధారిభ్యో నమః 80
రుద్రాక్షధారిభ్యో నమః
స్నాయిభ్యో నమః
తీర్థేభ్యో నమః
శుద్ధేభ్యో నమః
ఆస్తికేభ్యో నమః
విప్రేభ్యో నమః
బ్రాహ్మణేభ్యో నమః
ఉపవీతిభ్యో నమః
మేధావిభ్యో నమః
పవిత్రపాణిభ్యో నమః 90
తపశ్శక్తేభ్యో నమః
మంత్రమూర్తిభ్యో నమః
అష్టాంగయోగిభ్యో నమః
సుముఖేభ్యో నమః
వల్కలాజినధారిభ్యో నమః
బృసీనిష్ఠేభ్యో నమః
జటిలేభ్యో నమః
కమండలుధారిభ్యో నమః
సపత్నీకేభ్యో నమః
సాగ్నేభ్యో నమః 100
సంస్కృతేభ్యో నమః
సత్కృతేభ్యో నమః
సుకృతిభ్యో నమః
వేదవేద్యేభ్యో నమః

సత్కృతిక ర్తృభ్యో శ్రీకశ్యపాది సప్తర్షిభ్యోనమః	అరుంధత్యాదిసప్తర్షిపత్నీభ్యో నమః

నానావిధపరిమళపత్ర పుష్పాక్షతాన్ సమర్పయామి.

వనస్పతిరసై...తామ్. ధూపమ్.

సాజ్యం త్రివర్తి...తే. దీపమ్.

నానాపక్వాన్నసంయుక్తం రసైః షడ్భిః సమన్వితం,
గృహ్ణన్తు ఋషయః సర్వే నైవేద్యం వసుదాయకాః.

నైవేద్యం. మధ్యేమధ్యే పానీయం. ఉత్తరాపోశనం. కరోద్వర్తనం. కరే చన్దనం. నమో వేదవిదాంశ్రేష్ఠా ఋషయః సూర్యసన్నిభాః, గృహ్ణన్త్విదం ఫలం తుష్టా మయా దత్తం హి భక్తితః. ఫలమ్ పూగీఫలమితి తాంబూలమ్. హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేకఆసీత్. దక్షిణాం. "సోమోవా" ఇతి నీరాజనం, మంత్రబ్రాహ్మణాది వేదపారాయ ణేన మన్త్రపుష్పాంజలిమ్.

యాని కాని చ...ఇతి ప్రదక్షిణమ్.

నమోఽస్తు సురవన్ద్యేభ్యో దేవర్షిభ్యో నమో నమః,
సర్వపాపహరా స్సన్తు వేదరూపాః సనాతనాః.

నమస్కారాన్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామి త్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ గృహ్ణన్తు కుసుమాం జలిమ్. పుష్పాంజలిం తతో గంధాక్షతపుష్పఫలయుత మర్ఘ్యం దద్యాత్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథగౌతమః, జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సప్తైతే ఋషయః స్మృతాః, గృహ్ణాం త్వ ర్ఘ్యం మయా దత్తం తుష్టాస్సన్తు సదా మమ.

అరు...కశ్యపాదిసప్తర్షిభ్య ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

(*కేచిత్తు ప్రత్యేకమర్ఘ్యం దదతి=తత్రాఽర్ఘ్యమన్త్రాః)

౧. కశ్యపః సర్వలోకాద్యః సర్వభూతేషు సంస్థితః,
నరాణాం పాపనాశాయ ఋషిరూపేణ తిష్ఠతి.
కశ్యపాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౨ అత్రయే చ నమస్తుభ్యం సర్వలోకహితైషిణే,
శుద్ధరూపాయ సత్యాయ బ్రహ్మణోఽమితతేజసే.
అత్రయే నమః ఇదమర్ఘ్యం

3. భరద్వాజ నమస్తేఽస్తు సదా ధ్యానపరాయణ,
మహాజటిల ధర్మాత్మన్ పాతకం హర సర్వదా.
భరద్వాజాయ నమః ఇద మర్ఘ్యం.

౪. విశ్వామిత్ర నమస్తుభ్యం జ్వలధూప మహావ్రత,
ప్రత్యక్షీకృతగాయత్రీ తపోరూపేణ సంస్థిత.
విశ్వామిత్రాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౫. గౌతమః సర్వలోకానాం ఋషీణాం చ మహాప్రియః,
శ్రౌతానాం కర్మణాం చైవ సమ్పృద్ధిదాయప్రవర్తకః.
గౌతమాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౬ జమదగ్నే నమస్తుభ్యం మహాతేజామితద్యుతే,
లోకేషు ధర్మవృద్ధ్యర్థం సర్వపాపనికృన్తక.
జమదగ్నయే నమః ఇదమర్ఘ్యం.

౭. నమస్తుభ్యం వసిష్ఠాయ జటిలాయ మహాత్మనే,
ధర్మరూపాయ సత్యాయ లోకానాం హితకారిణే.
వసిష్ఠాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.

---

* కొందఱు ఒక్కొక్క ఋషికిని ప్రత్యేకముగా నర్ఘ్యమిత్తురు. అప్పుడు మంత్రము లేవి యనిన.

౮. అరుంధతి నమస్తుభ్యం వసిష్ఠప్రియకారిణి,
పతివ్రతానాం సర్వాసాం సర్వధర్మప్రవర్తకే.
అరున్ధత్యై నమ ఇదమర్ఘ్యమ్.
ఏతే సప్తర్షయః సర్వే భక్త్యా సమ్పూజితా మయా,
సర్వే పాపం వ్యపోహన్తు జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః కృతమ్.
ఆవాహనం న జానామి... ఇత్యాది ప్రార్థనా.

కృతవ్రతస్య సాంగతాసిద్ధ్యర్థం వాయనదానం కరిష్యే. బ్రాహ్మణం సంపూజ్య. వాయనం ఫలసంయుక్తం సఘృతం దక్షిణాయుతం, ద్విజవర్యాయ దాస్యామి వ్రతసంపూర్తిహేతవే. భవన్తః ప్రతిగృహ్ణన్తు జ్యోతీరూపాస్తపోధనాః, ఉభయో స్తారకాస్సన్తు వాయనస్య ప్రభావతః. న్యూనాతిరిక్త కర్మాణి మయా యాని కృతాని హి, క్షమధ్వం తాని సర్వాణి యూయం సర్వే తపోధనాః. ఉపచారాః, విసర్జనమ్. తతః కథాం శ్రుత్వా ఽకృష్టభూమ్యుత్పన్నైః శాకైః శ్యామాకైర్వా నీవారైర్వాఽఽహారం ప్రకల్ప్య ఋషిధ్యానపరా భవేత్.

ఇతి ఋషిపూజావిధిః.

ఉద్యాపనవిధిః.

ఏవం ప్రతియామం పూజాం కృత్వా వాయనాదీని దత్వా కథాం శ్రుత్వా తతః పరేద్యుః నిత్యకర్మ సమాప్య స్వగృహ్యోక్తవిధినా అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య ఋషిపంచమీవ్రతోద్యాపనహోమం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. సప్తర్ష్యుక్తమన్త్రైః పరమాన్నద్రవ్యేణ సమిద్భిరాజ్యేన అష్టోత్తరశతసంఖ్యయా (౧౦౮) అష్టావింశత్యా (౨౮) వా జుహుయాత్. అనంతరం "సహస్తోమే సహదేవా ఏతశ్చ" ఇతి

మన్త్రేణ వా "సప్తతే అగ్నే" ఇతి మన్త్రేణ వా. ఏతేషాం మధ్యే ఏకేన మన్త్రేణ అష్టావింశతి (౨౮) వారం జుహుయాత్. పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా హోమశేషం సమాపయేత్. తతః పునః సంకల్ప్య కలశం పునః సంపూజ్య కృతవ్రతసాంగతాఫల సిద్ధ్యర్థం ప్రధానకలశవస్త్రప్రతిమాదిద్రవ్యాణి తద్ద్విజేభ్యో మన్త్రపూర్వకం దత్వా ఆచార్యం దమ్పతీపూజయా సత్కృత్య తదనన్తరం నానాగోత్రేభ్యో విబుధవర్యేభ్యో గోహిరణ్య వస్త్రాభరణ ఛత్రచామర శయ్యా వ్యజన సాలగ్రామసధ్యన్న దీప పాదుకా కన్యాదానాదిమహాదానాని స్వశక్త్యా దత్వా భూరిదక్షిణాం దత్వా బ్రాహ్మణసువాసినీభ్యో వాయనాని చ దత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా తాంబూలదానానన్తరం తేభ్య ఆశిషః ప్రాప్య తైరనుజ్ఞాతః పుత్రమిత్రబాంధవాద్యైస్సహ స్వయం భుంజీత. ఇతి బ్రహ్మాండపురాణోక్తఋషి పంచమీవ్రతోద్యాపనవిధిః సంపూర్ణః.

అథ కథా.

హేమాద్రౌ, బ్రహ్మాండే—శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబహూని చ, సాంప్రతం మే సమాచక్ష్వ వ్రతం పాపప్రణాశనమ్. శ్రీకృష్ణఉవాచ—శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి వ్రతానాముత్తమం వ్రతం, ఋషిపఞ్చమీతి విఖ్యాతం సర్వపాపహరం పరమ్. యేన చీర్ణేన రాజేంద్ర నరకం నైవ పశ్యతి, తత్రైవోదాహరంతీమ మితిహాసం పురాతనమ్. వైదర్భేచ ద్విజవర ఉదంకో నామ నామతః, తస్య భార్యా సుశీలేతి పతివ్రతపరాయణా. తస్యా అపత్యయుగళం పుత్రో హి సువిభీషణః, అధీతవాన్సతస్తస్య వేదాన్సాంగపదక్రమాన్. సమానేన కులీనేన సుతా

చాపి వివాహితా, నవోఢాత్వేఽపి సా దైవాద్వైధవ్యం ప్రాప
సత్తమా. సతీత్వం పాలయంతీ సాఽఽస్తే నిజపితుర్గృహే, తస్యా
దుఃఖేన సంతప్తః సుతం సంస్థాప్య వేశ్మని. గంగాతీరవనం ప్రాప్తః
కదాచిత్తు తయా సహ, స తత్రాధ్యాపయామాస శిష్యాన్వేదం
ద్విజోత్తమః. సుతా చ కురుతే తస్య పితుః శుశ్రూషణం పరం, పితుః
శుశ్రూషణం కృత్వా పతిశ్రాంతా కదాచన. నిశీథే కిల సుప్తాయాం
క్రిమిరాశిః జాయత, శిష్యాస్తథావిధాం దృష్ట్వా విపన్నా ప్రస్త
రస్థితామ్ గత్వా నివేదయామాసుస్తన్మాతుః కరుణాంగతాః, న
జానీమోఽవయం కించిద్వై సాధ్వీ తథావిధా క్రిమిరాశిమయీ జా
తా మాతస్సంప్రతి దృశ్యతే; వజ్రపాతసమం శ్రుత్వా యచ్ఛిష్యై
స్సముదాహృతమ్. సా భ్రాంతమానసా శీఘ్రం తత్సమీప ము
పాగమత్, సుతాం తథావిధాం దృష్ట్వా విలలాప సుదుఃఖితా.
ఉరశ్చ తాడయామాస సుతరాం మోహమాప చ, క్షణేన
ప్రాప్య చైతన్యముత్థాప్య పరిమృజ్య చ, సమాలింగ్య చ బా
హుభ్యాం నిన్యే తత్పితురంతికం, స్వామిన్ కథయ మే సాధ్వీ కేన
దుష్కృతకర్మణా. నిశీథే చ ప్రసుప్తేయం జాయతే క్రిమిసంకు
లా, ఏవం శ్రుత్వా తతో వాక్యమృషిర్ధ్యానపరాయణః, జ్ఞా
త్వా నివేదయామాస తస్యాః ప్రాగ్జన్మ చేష్టితమ్ ఋషిరువాచ —
ప్రాగియం సప్తమేఽతీతే జన్మని బ్రాహ్మణ్యభూత్, రజస్వలా చ
సంజాతా భాండాదీనస్పృశత్తదా. అస్యాస్తు పాప్మనా తేనజాయ
తే క్రిమివద్వపుః, రజస్వలాయాం పాపేన యుక్తా భవతి సాన
ఘే, ప్రథమేఽహని చండాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతినీ, తృతీ
యే రజకీ ప్రోక్తా చతుర్థేఽహని శుధ్యతి. తదా తయా సఖీసం
ఘాద్వ్రతం దృష్ట్వావమానితం, దృష్టవ్రతప్రభావేన జాతా ద్వి

జకు లేఒకు లే, అవమానాద్వ్రతస్యాస్య క్రిమిరూపిణి సాధునా.
ఏతత్తే కథితం సర్వం కారణం దుష్కృతస్య చ. సుశీలోవా
చ — దర్శనాదపి జంతోః స్యాద్వ్యస్త్రాణాం సిద్ధలేసు నో, జన్మాయు
ష్మద్విధానాం హి జాయతే బ్రహ్మతేజసామ్. అస్మిన్ జన్మని ప్రజా
యంతే నిశీథే క్రిమిరాశయః, మహాశ్చర్యం కిమిదం నాథ తద్వ్ర
తం కథయస్వ మే. ఉదంకః. సుశీలే శృణుతత్సర్వం వ్రతానా
ముత్తమంవ్రతం, యేన చీర్ణేన సహసా పాపాన్ముక్తిమవాప్స్యతి,
దుఃఖత్రయాచ్చ ముచ్యేత నారీ సౌభాగ్యమాప్నుయాత్,
కల్యాణాని వివర్ధంతే సంపదశ్చ నిరాపదః. యుధిష్ఠిర ఉవాచ.
శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబహూనిచ, సాంప్రతం త్వత్ప్రసా
దాచక్ష్వవ్రతం పాపప్రణాశనమ్ శ్రీకృష్ణః- అథాన్యత్సంప్రవక్ష్యామి రాజేం
ద్ర పంచమ్యామృషిపూజనం, కథయిష్యామి యత్కృత్వా
నారీ పాపాత్ప్రముచ్యతే. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. కీదృశీ పంచమీ
కృష్ణ కథం తదృషిపూజనం, పాతకాన్యుచ్యతే కస్మాన్నారీ యదు
దుకులోద్భవ, పాపాని చ బహూన్యత్ర విద్యంతే కిల కేశవ,
కథంవా ఋషిపంచమ్యానారీపాపాత్ప్రముచ్యతే. కృష్ణః. అజ్ఞా
నాత్ జ్ఞానతో వాపియాస్త్రీజాతా రజస్వలా, దృష్ట్వా స్పృశతి
భాండానిగృహకర్మణి సంస్థితా. ప్రాప్నోతిసామహాపాపంసర్వా
నార్యోరజస్వలాః, శృణు తత్కారణం యస్మాద్వర్జనీయారజస్వ
లా. ప్రోత్సార్యా గృహాత్తో దూరం చాతుర్వర్ణ్యేష భారత. బ్ర
హ్మహత్యాం పురా శక్రోవృత్రంహత్వావాపచ, తయావై
రాజశార్దూల పీడితో వృత్రసూదనః, బ్రహ్మాణం సముపాగ
చ్ఛదాత్మనః శుద్ధికారణాత్, శుద్ధిం శక్రస్యరాజేంద్రశ్చప్రహ్మా
ప్యేనాంతరాత్మనా, విభజ్య బ్రహ్మహత్యాంతు చతుర్థాపి చతు

స్మృతిః, ప్రోక్షిప్తబ్రాజశార్దూల చతుఃస్థానేషు వై తదా. వహ్నేః ప్రథమబిందుస్తు నదీనాం ప్రథమోదకే. గిరిష్వృక్షాదిభూమౌ చ నారీరజసి పార్థివ. తతో రజస్వలా నారీ ప్రోక్తా సర్వాసు చ ప్రయత్నతః, బ్రహ్మహత్యాసమానాద్యే చాతుర్వర్ణ్యేన సర్వదా. ప్రథమేఽహని చాండాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతకీ, తృతీయే రజకీ ప్రోక్తా చతుర్థేఽహని శుధ్యతి. అజ్ఞానాద్ జ్ఞానతో వాపి జాతం సంపర్కపాతకం, తన్నాశనకృతే యాగో వ్రతం కార్యం ఋషిపంచమీ. సర్వపాపప్రశమనీ సర్వోపద్రవనాశినీ, బ్రహ్మక్షత్రియవిట్శూద్రస్త్రీభిః కార్యా విశేషతః. కృష్ణః—అత్రార్థే యత్పురావృత్తం ప్రవక్ష్యామి కథాత్మకం, పురా కృతయుగే రాజా విదర్భాణాం బభూవ హ, సేనజిన్నామ రాజర్షిశ్చాతుర్వర్ణ్యానుపాలకః. తస్య దేశేఽభవద్విప్రో వేదవేదాంగపారగః, సుమిత్రో నామ రాజేంద్ర సర్వభూతహితే రతః. కృషివృత్త్యా సదా యుక్తః కుటుంబపరిపాలకః, తస్య భార్యా సుసాధ్వీ చ పతిశుశ్రూషణే రతా. జయశ్రీర్నామ విఖ్యాతా బహుభృత్యసమావృతా, అతివిస్తారితా సా చ ప్రావృట్కాలే చ మధ్యమే. క్షేత్రాదిషు రతా సాధ్వీ వ్యాకులీకృతమానసా, ఏకదా సాత్మనః ప్రాప్తమృతుత్వకాలం వ్యలోకయత్. రజస్వలాపి సా రాజన్ గృహకర్మ చకార హ, భాండాదీన్యస్పృశద్రాజన్ ప్రస్పష్టభామినీ. కాలేన బహునా సాధ్వీ పంచత్వమగమత్తదా, తస్యా భర్తాపి చ ప్రాప్తః కాలధర్మముపేయివాన్. ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్ స్వకర్మవశగౌ తదా, భార్యా తస్య జయశ్రీస్సా ఋతుసంపర్కదోషతః, శునీయోనిసముత్పన్నా శునీ చాభూత్స్వవేశ్మని. తస్యాస్సంపర్కదోషేణ బలీవర్దో బభూవ సః, ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్ స్వకర్మవశగౌ తదా, ఋతుసంపర్క

దోషేణ తిర్యగ్యోని ముపాగతా. స్వధర్మాచరణాజ్ఞానాన్నృగో
జాతిస్మరా తథా, సుతస్యైవ గృహేరాజన్ స్మరంతీ పూర్వ
పాతకమ్. సుమిత్రస్య చ పుత్రో౽భూద్గురుశుశ్రూషణేరతః, సు
మతిర్నామ ధర్మజ్ఞో దేవతాతిథిపూజకః అథ తస్య గృహే సంప్రా
ప్తే పితుస్తు సుమతిస్తదా, భార్యాంచంద్రమతీం ప్రాహ పిత్రోః
శ్రద్ధయాన్వితః. అద్య సాంవత్సరదినం పితుర్మే సముపస్థితమ్
భోజనీయాద్విజా భీరుపాకశుద్ధిర్విధీయతామ్ తథా కృతా పాక
శుద్ధిస్సుమతేశ్చాపనాద్గృహే, ముక్తం పాయసభాండే తు
సర్పేణ గరళం తతః దృష్ట్వా బ్రహ్మవధాద్భీతా శునీ భాండమా
ని సా౽స్పృశత్, ద్విజభార్యా చ తాం దృష్ట్వా వహ్న్యుల్ముకేన
జఘానహ. భాండాదీనిచ ప్రక్షాళ్య త్యక్త్వాపాకంసుమధ్యమా,
పునః పాకం చ కృత్వాతు శ్రాద్ధంకృత్వావిధానతః, తతోభుక్తే
షు విప్రేషు నోచ్ఛిష్టం చ దదౌ బహిః. భూమౌ సా క్షుత్పీడితా
శునాస్యా ఉపవాస స్తతో౽భవత్. తతో రాత్ర్యాం ప్రసుప్తా
యాం సా శునీక్షుధితా భృశం, బలీవర్ద ముపాగత్య భర్తారమి
దమబ్రవీత్. బుభుక్షితా గృహేభర్తుర్న దత్తంభోజనాదికం,
గ్రాసాదికం చన ప్రాప్తం క్షుధా మాం బాధతే భృశమ్. అస్మి
న్నేవ దివసే పుత్రో మమ లేహ్యాం దదాత్యసౌ, అద్య మహ్యం
కిమప్యేష ఉచ్ఛిష్టమపి నో దదౌ. పాయసాంతే పన్నగస్య
గరళం సర్పసంభవం, మయా విచింత్య మనసా మరిష్యంతి ద్వి
జోత్తమాః. సంస్పృష్టం పాయసం గత్వా తత్రాహం తాడితా
భృశం, దుఃఖితం తేన మే గాత్రం కటిర్భగ్నా కరోమి కిం తతః
ప్రాహ స చానడ్వాన్ భద్రే తేపాపజంఫలం, కింకరోమిహ్యశక్తో
౽హం భారవాహో౽ద్యసంస్థితః. అద్యాహమాత్మజక్షేత్రే వా

హితః సకలం దినం, మారితశ్చాత్మజేనాహం ముఖం బద్ధ్వా
బుభుక్షితః, పృష్ఠా శ్రాద్ధం కృతం తేన జాతాద్యమమ కష్టతా.
కృష్ణఉవాచ. తయోస్సంవదతోరేవం మాతాపిత్రోశ్చభారత,
శ్రుత్వా పుత్రస్తదా వాక్యం యదుక్తంచ తదోభయోః తతో
రజన్యాంతకాలం సదౌతసైన్యసపూజనం, పితరౌ తౌ విదిత్వా
తు పశ్చాత్తాపం సుమతిస్తదా. తదాసౌ దుఃఖితః పుత్రో జ్ఞాత్వా
వనాం తపం తయోః, మాతాపిత్రోస్తు రాజేంద్ర దుఃఖితః ప్ర
స్థితో వనమ్ జ్ఞాతుమిచ్ఛామి కష్టంవై మాతాపిత్రోశ్చ భారత,
తత్ర గత్వా జ్ఞానవృద్ధాన్ ఋషీన్ స్తపనాశ్రితాన్, ప్రణిపత్య
ప్రసీదాత్యం హితం చైవ తదా తయోః. సుమతిః—కథయ
ధ్వం విప్రవర్యాః ప్రశ్నమేకం సమాహితాః, కేన కర్మవిపాకేన
పితరౌ మే తపోధనాః. ఇమామవస్థాం సంప్రాప్తౌ ముచ్యేతే పాత
కాత్కథం. శ్రీకృష్ణః—తదాకర్ణ్య వచస్తస్య సుమతేర్దుఃఖితస్య
చ, ఋషిస్సర్వతపోనామ సర్వజ్ఞః కరుణాన్వితః, సుమతింప్రత్యు
వాచేదం తత్పిత్రోర్దుఃఖకారణం తదా. ఋషిరువాచ—తవ మాతా
పురా విప్ర స్వగృహం బాలభావతః, ఋతుం ప్రాప్తం విదిత్వాతు
సంపన్నమకరోద్ద్విజ. తేన కర్మవిపాకేన శునీయోనిముపాగతా,
పితాపి స్పర్శదోషేణ బలీవర్దో బభూవ హ. ఏతయోర్ముక్తికా
మార్థం కురు త్వమృషిపంచమీం, భార్యయా సహ విప్రేంద్ర
ఋషీన్ సంపూజ్య యత్నతః. ఆచరస్వ వ్రతం తత్ర సప్తవర్షం
ద్విజోత్తమ, అంతే చోద్యాపనం కుర్యాద్విత్తశాఠ్యవివర్జితః,
శాకాహారస్తు కర్తవ్యో నీవారైర్యకాన్తికం తథా, ఫలంమూలం
కృష్టభూమిజాతం యత్తు న భక్షయేత్, ప్రాప్యభాద్రపదేమాసి
శుక్లపక్షస్య పంచమీమ్. తస్యాంమధ్యాహ్నసమయే నద్యాదౌ

విములేజలే, కృత్వాపామార్గసమిధా దంతధావనపూర్వకం, ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశువసూనిచ, బ్రహ్మప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వంనో దేహి వనస్పతే. సంప్రార్థ్యానేనమంత్రేణ కుర్యాద్వై దంతధావనం, ముఖదుర్గంధనాశాయ దంతానాం చ విశుద్ధయే. ష్ఠీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేఽహం దంతధావనం, అనేన దంతాన్ సంశోధ్య స్నాయాన్మృత్స్నాసపూర్వకం. తిలామలకకల్కేన కేశాన్ సంశోధ్య యత్నతః. పరిధాయ నవే శుద్ధే వాససీ యుక్తమాహితః, విధాయ నిత్యకర్మాణి గత్వా ద్వారవతీన్నృషీన్. స్నాపయేద్విధివద్భక్త్యా పంచామృతరసైః శుభైః, చందనాగరుకర్పూరైః విలిప్యచ సుగంధిభిః. పూజయేద్వివిధైః పుష్పైః గంధధూపాదికైస్తథా, సమాచ్ఛాద్య శుభైర్వస్త్రైస్సోపవీతైర్యథావిధి. తతో నైవేద్య సంపన్నైరర్ఘ్యం దద్యాచ్ఛుభైః ఫలైః, పూజయిష్యే మునీన్ దివ్యానరుంధత్యాసమన్వితాన్. కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః, జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ చైవాప్యరుంధతీ. మంత్రేణానేన సప్తర్షీన్ పూజయేత్సుసమాహితః, వ్రతేన త్వృషిపంచమ్యాః కృతేనైవ ద్విజోత్తమ, బహుజన్మకృతో దోషః క్షయం యాతి న సంశయః. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ — ఇతి శ్రుత్వా సుమతిర్వాక్యం పరమం త్వృషిభాషితం, గృహమేత్య వ్రతంచక్రే సభార్యః శ్రద్ధయాన్వితః. వ్రతంతుబహుపుణ్యం యత్సర్వపాపప్రణాశనం, కృత్వా సర్వం యథోక్తం చ మాతాపిత్రోః ఫలందదౌ. వ్రతపుణ్యప్రభావేనమాతాతస్యశ్వయోనితః, ముక్తా నృపతిశార్దూల విమానవరమాస్థితా. దివ్యాంబరధరా భూత్వా గతా స్వర్గం చ భారత, పితాపి స మృతోఽగచ్ఛత్

సుమతిః పశుయోనితః. స్వర్గం ప్రాప్తో మహారాజ వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, దివ్యాంబరధరో భూత్వా గతస్స్వర్గం స భారత, కాయికం వాచికం వాపి మానసం యచ్చ దుష్కృతం, తత్సర్వం విలయం యాతి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః తస్య యజ్జాయతే పుణ్యం తత్సర్వం శృణుష్వ నృపసత్తమ, సర్వవ్రతేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్. సర్వదానేషు క్షేత్రేషు తద్వై వ్రతమిదమాచరేత్, కురుతే యా వ్రతం నారీ సా భవేత్సుఖభాగినీ. రూపలావణ్య సంయుక్తా చ పుత్రపౌత్రసంయుతా, ఇహ లోకే సుఖం యా యాంత్యంత్రే చ పరాంగతిమ్. ఏతత్తే కథితం రాజన్ వ్రతానా ముత్తమం వ్రతం, సర్వసంపత్ప్రదం చైవ నారీణాం పాప నాశనమ్. ధనం కులం చ స్వర్గం చ పుత్రానపి యుధిష్ఠిర, పతితాం శ్రోతౄణాం చాపి కుర్యాత్పాపప్రణాశనమ్.

అథోద్యాపనమ్.

యుధిష్ఠిరః— కిమస్యోద్యాపనం ప్రోక్తం వ్రతం పూర్ణ ఫలప్రదం, సుమతే కేన విధినా వద తత్త్వతః శ్రీకృష్ణః— ప్రాణ్వస్యాం నవమే కుర్యాదేకభుక్తం సమాహితః, ప్రాతరుత్థాయ సుస్నాతో గత్వా గురుగృహం వ్రజేత్, ప్రార్థయేత్తం మహా చార్యో భవ మే ఉద్యాపనకర్మణి, పూర్వోక్తేనైవ విధినా స్నాత్వా భక్త్యా సమాహితః శుచౌ దేశే సమాలిప్య సర్వతో భద్ర మండలే. అవ్రణం సజలం కుంభం తామ్రం మృణ్మయమేవ చ, సంస్థాప్య వస్త్రసంవీతం కలశే సుశోభనమ్. పంచరత్న సమా యుక్తం ఫలగంధాక్షతైర్యుతం, స హిరణ్యం సమాసాద్య తామ్రేణ పటలేన వా. వంశమృణ్మయపాత్రేణ యవపూర్ణేన చైవ

హి, ఆచ్ఛాదయేత్తచ్ఛ్వేతేన లిఖేదష్టదళం తతః. సౌవర్ణ్యః ప్రతిమాః కార్యా ఋషీణాం భావితాత్మనాం, పలేన వా తదర్ధేన తదర్ధార్ధేన వా పునః, శక్త్యా వా కారయేత్తత్ర విత్తశాఠ్యవివర్జితః. శ్రీకృష్ణః—వితానం పంచవర్ణం చ ఫలపుష్పసమన్వితం, మణ్డపాదుపరి శ్రీమత్సంభారాన్సంవిధాయ చ. మధ్యాహ్నే పూజయేద్భక్త్యా ఋషీన్ శ్రద్ధాసమన్వితః, కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః. జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీ చైవాప్యరుంధతీ, గృహ్ణాన్త్వర్ఘ్యం మయా దత్తం తుష్టాః సన్తు మమ సదా ఏవం పూజాం వినిర్వృత్య ఋషీన్ ధ్యాత్వా సమాహితః, అనేన విధినా సప్తవర్షాణి వ్రతమాచరేత్. ఆదౌ మధ్యే తథా చాన్తే కుర్యాదుద్యాపనం బుధః, ఆచార్యాన్వరయేత్సప్త వేదాఙ్గపారగాన్. ప్రతిమాః సప్త కుర్వీత సువర్ణేన స్వశక్తితః, జటిలాస్సాక్షసూత్రాశ్చ కమండలుసమన్వితాః. సప్తస్వపి శేషైస్తాన్ మృణ్మయేష్వవ్రణేషు చ, స్నాపయేత్పంచగవ్యేన పంచామృతరసాదిభిః పూర్వోక్తవిధినా రాజన్ పూజయేచ్చ సమాహితః, రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్పురాణశ్రవణాదిభిః. కృతనిత్యక్రియః ప్రాతర్జుహుయాత్తిలసర్పిషా, వైదికైర్వాథ పౌరాణ అధికారానుసారతః. సహాస్త్రోమాః సప్తభిర్నామ మంత్రైస్తు వా పృథక్, అష్టోత్తరసహస్రం వా శతమష్టోత్తరం తు వా. పునః పూజాం తతః కృత్వా గురుం సంపూజయేత్ప్రియః, స్వర్ణాంగులీయవాసోభిః కుండలామృతభోజనైః సప్త గావశ్చ దాతవ్యా వస్త్రాలంకారపూజితాః, దద్యాద్దేనుం సవత్సాం చ గురవే గాం పయస్వినీమ్. పూజయేదృత్విజః సప్త హిరణ్యవస్త్రదక్షిణాదిభిః, కలశానుపవీతాంశ్చ దద్యాత్తేభ్యః సుభక్తితః.

ఆచార్యం చ సపత్నీకం ప్రణిపత్య సమాపయేత్, భోజయే ద్బ్రాహ్మణాన్ భక్త్యా దీనానాథాన్ ప్రతర్ప్య చ. సోపస్కారాస్తాః ప్రతిమా ఆచార్యేభ్యో నివేదయేత్, లబ్ధ్వా చాజ్ఞాం తు భుంజీత దీనైర్బంధుజనైః సహ. ఉద్యాపనవిధిః ప్రోక్త స్సర్వవ్రతోద్యాపనార్థినాం, అనేన విధినా సమ్యగ్వ్రతమేతత్స మాచరేత్. సర్వవ్రతేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం, సర్వదానేషు పత్రేషు తదేతద్వ్రతచారిణామ్ ఏవం యః కురుతే భూమౌ ఉద్యాపనవిధిం పరం, సర్వపాపవినిర్ముక్తః స్వర్గే లోకే మహీయతే. ఇహ లోకే చిరం కాలం భర్త్రా సహ సుచిస్థితా. పుత్రపౌత్రైః పరివృతా భుక్త్వా భోగాన్మనోహరాన్, నిష్పాపా సుభగా నిత్యం వీక్షతే చాక్షయాం గతిమ్.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఋషిపంచమీ

వ్రతకథా సంపూర్ణా.

ఒక్కనాఁడు యుధిష్ఠిరుఁడు శ్రీకృష్ణుం జూచి, "దేవదేవా! నీవలనఁ బెక్కువ్రతంబుల వింటిని. పాపంబులం బోఁగొట్టునట్టి యొక్కవ్రతంబు నా కానతి" మ్మని యడుగఁగా శ్రీకృష్ణుఁడు ధర్మరాజుతో నిట్లనియె ధర్మనందనా! ఋషిపంచమి యనం బరఁగు నొక్కవ్రతంబు గలదు. అది సకలపాపక్షయకరంబు దీనింగూర్చి నీకొక్కయితిహాసంబు సెప్పెద నాలింపుము. విదర్భదేశంబున సుదంసుఁ డనెడు బ్రాహ్మణోత్తముఁడు గలఁడు అతనికి

సుశీల యను భార్య యుండెను. వారి కొక్క-కూఁతురు [illegible]
కును బుట్టిరి ఆకొమరుఁడు సర్వశాస్త్రములం [illegible]
తను యోగ్యుఁడయిన వరునికిచ్చి పెండ్లిఁ జేసిరి. [illegible]
తురు స్వజన్మాంతరపాపంబుచే వివాహము [illegible]
వైధవ్యమునొందెను. అది మొదలు తల్లిదండ్రులను [illegible]
చేయుచు పుట్టినింటనే యుండెను. దానితండ్రి [illegible]
వైధవ్యదుఃఖము చూడలేక, సంసారభారము పుత్త్రు [illegible]
తాను దనభార్యయుఁ బుత్త్రికం దోడ్కొని [illegible]
నొకగ్రామంబు సేరి, యచ్చటి శిష్యులకు వేదంబులఁ జెప్పు [illegible]
డెను. అట్లుండఁగా, నొక్క-నాఁ డాకూఁతును [illegible].
నడురాత్రి కామె దేహము పురుగులుపడి [illegible]
ట్లు వివస్త్రయై పురుగులుపడియున్న యాంగ [illegible] మా
సంగతి యావిధవతల్లికిఁ దెలిపిరి. ఆతల్లియును వచ్చి [illegible]
కూఁతుంజూచి, పలుదెఱఁగుల విలపించి, [illegible],
మిక్కిలి మూర్ఛనొంది, మరల క్షణకాలములో [illegible]
కొని యాకూఁతు నట్టిదాని నిరుకేలంబట్టి [illegible],
కేగి, "నాథా! దీని కిట్టియవస్థ యేలసంభవించెను? [illegible]
తకపాపమేమి?" అని యడుగఁగా, నాబ్రాహ్మణుఁ [illegible]
డియె. "ఓసీ! ఇది దీని కేనుజన్మముల ముందటిజన్మమునఁ [illegible]
స్వలయైయుండియు నింటికిఁ దొలఁగక, యింటఁ గుండలు [illegible]
లగువానిని దాఁకెను. ఆదోషంబున నిట్లయ్యెను. [illegible]
ద్రుఁడు వృత్రాసురునిఁ జంపినవెంటనే, బ్రహ్మహత్యాదోషంబు
సంభవింపఁగా, బ్రహ్మకడ కేగి, నా కీదోషంబు తొలఁగుట
యెట్లని యడుగఁగా, నాబ్రహ్మదేవుం డాతని బ్రహ్మహత్యాపాత

కంబును నాలుగుగా విభజించి, యొక్కొక్క భాగము నగ్నిహో
త్రుని ప్రథమజ్వాలలందును, ఏటి నీటి నురుగులందును, పర్వత
వృక్షాదు లుండు ప్రదేశమునను, స్త్రీలరజంబునందును నుంచెను.
కావున స్త్రీలు ఋతువు గనంబడిన మొదటిదినమున చండాలియు,
రెండవదినంబున బ్రహ్మఘాతినియు, మూడవదినంబున జాకిత
యగుచుండి నాలవదినంబున శుద్ధినొందుచుండు గావున, జ్ఞానంబునం
గాని, అజ్ఞానంబునం గాని రజస్వలయై గృహంబునం బాత్రాదులు
దాంకి యశుద్ధి చేయుదురు గావున నట్టి పాపంబు దొలంగుటకై
ఋషిపంచమీవ్రతంబు చేయవలెను. ఈ మనకూంతురు తోడి
చెలికత్తెలు ఋషిపంచమీవ్రతంబు చేయుచుండఁగా నావ్రతంబు
నవమానించెను. అయినను, ఆవ్రతంబుచేయువారినిఁజూచిన
ప్రభావంబు చే దీనికి బ్రాహ్మణజన్మంబుగలిగెను. వ్రతంబునవమా
నించుటచేఁ బురుగుల రాశి పుట్టెను. ఇదియే దీని దుర్గతికిఁ గార
ణము" అని చెప్పఁగా, సుశీల "అట్టి యాశ్చర్యకరమైన యా
వ్రతంబుఁ దెలుపుఁజెప్పు" మనె నని శ్రీకృష్ణుండు చెప్పఁగా విని
యుధిష్ఠిరుండు "ఓకృష్ణా! యట్టిఋషిపంచమీవ్రతప్రభావంబు
నాకెఱిఁగింపుఁ" డని యడిగిన నాకృష్ణపరమాత్మ యిట్లనియె. ఓ
కౌరవనాథా, యొక్కయితిహాసము నెఱిఁగించెద నాలింపుము.
తొల్లి కృతయుగంబున విదర్భదేశమున సేనజిత్తనురాజుండెను.
ఆతనిదేశమున వేదవేదాంగపారగుం డగుసుమిత్రుఁడను బ్రాహ్మ
ణుఁ డొక్కఁడుండెను. ఆతనికి జయశ్రీ యనెడిభార్య పరమపతి
వ్రత భర్తృశుశ్రూష లొనరింపుచుండెను. ఆసుమిత్రుఁడు వ్యవ
సాయముచే జీవించువాఁడు గనుక, నాతనిభార్యయు వరిపొల
ములు గాపాడుటయందు శ్రద్ధగలిగియుండును. ఇట్లుండఁగా

నా జనయిత్రి ఋతుకాలంబు వచ్చినదికూడఁ జెప్పకను గృహ
కృత్యంబులయం దుండి నా మైలను అస్పృశ్య పఱచుచుండెను.
తర్వాతఁ గొంతకాలమున కామె మృతిపొందెను. నా సతియు
మఱికొంత కాలమునకు మృతినొందెను. తరువాత నాజననీసతు
లిరువురిలో జన్మాంతర పాపకర్మముచే జనయిత్రి కుక్కగాను,
దానిసంసర్గదోషముచే నా సుమిత్రుఁ డెద్దుగను జన్మించెను.
వారిట్లు తిర్యగ్యోనియందె జన్మించియుఁ బూర్వజన్మస్మరణగలి
గినవారై, తనకుమారునియింటనేయుండిరి. సుమిత్రునకొడు
కగుసుమతి గురుశుశ్రూష చేయుచుండువాఁడు. కొన్నాళ్ళకు తన
తండ్రికి శ్రాద్ధదినము రాఁగానే భార్యను బిలిచి, 'యోసీ నేఁటి
దినము నాతండ్రిగారితిథిదినము గనుక, నీవు శ్రేష్ఠాంగస్త్రీలతోఁ
గూడి పాకంబుచేయుమనిచెప్పఁగా, నాబిడ యట్లే యనేకవిధం
బులైనభక్ష్యభోజ్యాదిద్రవ్యములను సిద్ధముచేసి, [illegible]
యొకపనిమీఁద నావలికిఁ బోఁగా నొకసర్ప మాపాకపాత్ర
మునందు విషంబుఁ గ్రక్కెను. అది శునిరూపంబు దాల్చిన యా
సుమతితల్లి చూచి, 'యీయన్నమును, శ్రాద్ధభోక్తలు తినినచో
వారు మృతినొందుదు' రని తలంచి యాపాకపాత్రముఁ దవిలను
దాఁకెను. అంతట నాసుమతిభార్య వచ్చి వంటయింటిలోఁ కుఁ
గుక్కదాఁకినందులకై, దానిని బడియతోఁ జక్కఁగఁ మోఁది,
వేఱుపాకంబుచేసి శ్రాద్ధంబుచేసి యాకుక్క వంటనుదాఁకినదన్న
కోపముచే, దానికి నెంగిలి కూడును వేయక యుండినది. అప్పు
డాశునీరూపముఁ దాల్చిన యాసుమతితల్లి వృషభరూపము
దాల్చిన తనభర్తకడకేగి, “నేఁడు నాకుఁ గుమారుఁడు కబళెఁ
డన్న మైనను బెట్టలేదు. నా కాఁకలిబాధ హెచ్చుగా నున్నది.

క్షీరాన్నభాండమునందు పాము విషముఁ గ్రక్కఁగా, నేను జూచి దానిని ముట్టితిని. అప్పుడు సుమతిభార్య నన్నుఁ జూచి మోఁది నాకు నన్నముఁ బెట్టదయ్యె. నేనేమి చేయుదు"నని పరితపింపఁగా, వృషభరూపంబుదాల్చిన యాసుమిత్రుఁడు శునీరూపగ్రాంతభార్యను జూచి, "ఓసీ నా యవస్థల నే నేమి చెప్పుకొనను. నేఁడు నాకు శ్రాద్ధదివసంబై యుండియు, నా పుత్త్రుఁడు నన్ను మూఁతిగట్టి నాచే దున్నించి, నన్నుఁ గొట్టి నానాహింసలం బెట్టెను. వాఁడు నామూఁతి బిగియఁగట్టుటచే నేను బిడికెఁడన్నమైనను దిననైతిని. నాయవస్థ యేమిచెప్పుదును" అని పలికెను. అప్పుడు కుమారుఁడు వీరిసంవాదమును విని యుదయమున లేచి, వారికి గ్రాసంబు పెట్టి, వారిపాపంబు వోలఁగింపఁగోరి, పుణ్యతపోవనంబుల కేగి, యచ్చటి మునీంద్రులకు సాష్టాంగముగాఁ బ్రణమిల్లి, తనతల్లిదండ్రుల కట్టిదుర్దశ యేల ప్రాప్తించె నని యడుగఁగా, నాతపోధనులగు మునీంద్రు లాతనికి వారి తల్లిదండ్రులకుఁ గలిగినజన్మాంతర పాపకృత్యంబు నెఱిఁగించి, యది వోవుటకుఁ దగినయుపాయంబు ఋషిపంచమీ వ్రతాచరణమే. దాని నాచరించి, తత్ఫలంబు వారికిచ్చిన యెడలఁ బాపవిముక్తు లగుదురని చెప్పెను. అంతట నాతఁడు వారివలన ఋషిపంచమీవ్రతవిధానంబును నెఱిఁగి, యావ్రతంబును నాచరించి యాఫలంబును దనతల్లిదండ్రులకు ధారవోయఁగా, వారు పాపవిముక్తులై మోక్షమునొందిరి. అని కృష్ణుఁడు ధర్మరాజుతోఁ జెప్పఁగా, నంతట ధర్మరాజు కృష్ణునిఁజూచి, యావ్రతమున కుద్యాపనవిధానంబు నెఱింగింపుఁడని యడిగిన నతఁ డిట్లనియె. మొదటిదినమున నొంటిపూఁట భుజించి, మఱునాఁడు వేకువ లేచి స్నానాదిక్రియలు

నిర్వర్తించి, యాచార్యుని (పురోహితుని) యింటికిం జని, తానొనర్పంబోవు వ్రతోద్యాపనంబున కాచార్యునిగా వరించి, పూర్వోక్తవిధానంబున స్నాన మాచరించి పరిశుద్ధప్రదేశంబున నలికి ముగ్గులువెట్టి సర్వతోభద్రమండలం బేర్పఱిచి, యందు స్వర్ణరజతతామ్రమృణ్మయపాత్రములలో వేనినైన నియమించు కొని, వానినిండుగనీళ్లుపోసి, వానిమెడలకు వస్త్రములు చుట్టి, పంచగంధాక్షతలచే నర్చించి, మధ్యాహ్నమున సకల పూజా ద్రవ్యములతో సప్తర్షులను షోడశోపచారములచే నర్చించి, యేడుసంవత్సరము లాతీరున నాచరించుచు నొంటిగాని, నడుమఁగాని, కడపటఁగాని యుద్యాపనంబు సేయవలయును. అయ్యుద్యాపనమునకై యేడ్వురు ఋత్విక్కులను వరించి, బంగారుప్రతిమలను శక్తికొలఁదిఁ జేయించి, యేడుకలశంబులందు నునిచి, వానియందు సప్తఋషుల నావాహనంబు చేసి, పూర్వోక్త కల్పప్రకారంబుగాఁ బూజించి, యారాత్రి పురాణపఠనంబుచే జాగరణంబు గావించి, మఱునాఁడు తెల్లవాఱి స్నానసంధ్యా వందనాదికృత్యములు నెఱవేర్చి, వారివారి యధికారము ననుసరించి వేదోక్తమంత్రములచేఁగాని పురాణోక్తశ్లోకంబులచేఁగాని తిలాజ్యహోమంబు నష్టోత్తరసహస్ర సంఖ్యచే నైనను, నూటయెనిమిదిమాఱు లైనను హోమంబు గావించి తర్వాతఁ బునఃపూజఁగావించి, యాకలశవస్త్రప్రతిమాదులను ఋత్విక్కులకొసఁగి, యాచార్యుని స్వర్ణాంగుళీయకదానాదులచే సంతుష్టునింగావించి, యేడుగోదానంబులుగావించి, తర్వాత నాచార్యుని, ఋత్విక్కులను షడ్రసోపేతంబులైన భక్ష్య భోజ్యాదులచే సంతృప్తులంగావించి, వారికి దక్షిణాతాంబూలాదులనిచ్చి యావల విప్రోత్తములకు భోజనంబులును గ్రుడ్డి

కుంటి మొదలగు ననాథులకు నన్నప్రదానంబుగావించి తర్వాతఁ దానును తనబంధుజనులతోడ భుజింపవలయును. ఓయుధిష్ఠిరా! యీవ్రతంబు నీప్రకారంబుగాఁ గావించువారలకు సర్వతీర్థ స్నానఫలములును, సర్వవ్రతాచరణఫలములును, సర్వదాన ఫలములును గలుగును. కావున ఈవ్రతంబు భక్తిశ్రద్ధలతో నాచరించు వనిత యిహలోకంబున సర్వపాపవిముక్తురాలై, సమస్తసుఖంబు లనుభవించి, యంతంబున శాశ్వతస్వర్గసుఖంబు ననుభవించు నని కృష్ణుండు చెప్పఁగా విని, యుధిష్ఠిరుఁడు సంతుష్టాంతరంగుం డయ్యెను.

శ్రీ ర స్తు

వ్రత రత్నాకరము

మథనద్వాదశీ వ్రతము.

శుభే శోభనే ముహూర్తే—ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టా యాం శుభతిథౌ మథనద్వాదశ్యాం తులసీ దేవతాపూజనం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. కలశపూజాం అనంతరం గణాధిపతి పూజాం తులసీదేవతా ప్రాణ ప్రతిష్ఠాపనం చ కృత్వా తతః తులసీదేవతాం పూజయేత్.

తులస్యమృతజన్మాసి సదా త్వం కేశవప్రియే,
కేశవార్చనయోగ్యే మే వరదా భవ సర్వదా.

తులసీదేవీం ధ్యాయామి.

కృష్ణానందాశ్రుసంభూతే వరదే తులసి స్వయం,
త్వామహం ద్యావాహయామ్యద్య కమలాపతివల్లభే.

శ్రీతులసీదేవీమావాహయామి.

అనేకహారసంయుక్తం సువర్ణ మణిసంయుతం,
రత్నసింహాసనం దివ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్.

శ్రీతులసీదేవ్యై రత్నసింహాసనం సమర్పయామి.

క్షీరోదధిసముత్పన్నే దేవాసురసుపూజితే,
విష్ణుప్రియే మయా దత్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే.

శ్రీతులసీదేవ్యై అర్ఘ్యం సమర్పయామి.

పద్మనాభప్రియే దేవి పాద్యమేతన్మయార్పితం,
సంగృహాణ శుభే శ్యామే వరదే లోకపావని.

శ్రీతు......పాద్యమ్.

ఏలాలవఙ్గకర్పూరవస్తునాద్యైః సువాసితం,
పానీయం తు మయాఽనీతం సద్యగాచమనీయకమ్.

శ్రీతు......ఆచమనీయమ్.

క్షీరాజ్యశర్కరైస్సైః ప్రశస్తైర్దధ్నా చ మధునా తథా,
పఞ్చామృతైః స్నాపయిష్యే తులస్యై తే నమోనమః.

*శ్రీతు......పఞ్చామృతస్నానమ్.

సుశీతలం సుప్రసన్నం సర్వౌషధిసమన్వితం,
మయాఽఽహృతం జలం దేవి స్నానం కురు హరిప్రియే.

ఆపోహిష్ఠా మయోభువః;......చనః.

శ్రీతులసీ......శుద్ధోదకస్నానమ్.

పీతవస్త్రయుగం దేవి సర్వాభీష్టప్రదాయిని,
సర్వలక్షణసమ్పన్నే శుభే తే ప్రదదామ్యహమ్.

శ్రీతులసీదేవ్యై వస్త్రయుగ్మమ్.

కఞ్చుకం కాఞ్చనం దివ్యం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా,
అహం దాస్యామి దేవేశి విష్ణుపత్ని నమోఽస్తు తే.

శ్రీతు......దేవ్యై కఞ్చుకాభరణమ్.

---

* పంచామృతమంత్రము వ్రతరత్నాకరము మొదటిభాగము వినాయకవ్రతమునందుఁ జూడవలెను.

స్వచ్ఛం నిర్మలమత్యర్థం పురతస్తే కృతం శుభం,
కంఠసూత్రం గృహాణ త్వం దదామ్యాభరణాని చ.

శ్రీతు...స్యై ఆభరణాని.

చన్దనాగరుకర్పూరమృగనాభిసమన్వితం,
గన్ధం గృహాణ దేవేశి దేవదేవాంగభూషణే.

శ్రీతు...స్యై గంధమ్.

శాలీయాంశ్చన్ద్రవర్ణాంశ్చ హారిద్రామిశ్రితాన్ శుభాన్,
అక్షతాంశ్చార్పయే తుభ్యం గృహాణ శ్రీహరిప్రియే.

శ్రీతు...స్యై అక్షతాన్.

మయా దత్తమిదం పుష్పం తులసీదళసంయుతం,
మాల్యం గృహాణ దేవేశి వరదే విష్ణువల్లభే.

శ్రీతు...స్యై పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

పూజయామి అని ప్రతినామముకడను జేర్పవలెను.

తులస్యై నమః గుల్ఫౌ
విష్ణుప్రియాయై నమః పాదౌ
రంభోర్వై నమః ఊరూ
క్షీరాబ్ధితనయాయై నమః కటిం.
సకలసురపూజ్యాయై నమః నాభిం.
ఇందిరాయై నమః ఉదరం.
బృన్దావనవాసిన్యై నమః వక్షః
మహాలక్ష్మ్యై నమః స్తనౌ.
సుభుజాయై నమః భుజౌ.
పద్మహస్తాయై నమః హస్తౌ.
సుముఖాయై నమః ముఖం.
రమాయై నమః లలాటం.
ఇన్దుసోదర్యై నమః శిరః.
తులస్యై నమః సర్వాణ్యంగాని.

తతః శ్రీమహావిష్ణుపూజాం కృత్వా పుష్పైరర్చయేత్.

చందనాగరుకర్పూరఘృతగుగ్గులుసంయుతం,
గృహాణ ధూపం తులసి వన్దేఽహం భక్తవత్సలే.

శ్రీతుల...వ్యై ధూపమాఘ్రాపయామి.

ఘృతవర్తిషు దీప్తం తే మయాఽర్పితమిదం శుభే,
గృహాణ మంగళం దీపం సర్వైశ్వర్యప్రదాయిని.

శ్రీతు...వ్యై దీపం దర్శయామి.

క్షీరం చ గుడసంయుక్తం సర్పిషా యుతమాదరాత్,
మయా నివేదితం భుఙ్క్ష్వ పఞ్చభక్ష్యసమన్వితమ్.

శ్రీతు...వ్యై నైవేద్యం సమర్పయామి.

పూగీఫలైశ్చ కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం,
తాంబూలం గృహ్యతాం దేవి వరదా భవ శోభనే.

శ్రీతుల...వ్యై తాంబూలమ్.

వ్రతపూర్తిం మహాకీర్తిం దివ్యమూర్తిం హరిప్రియే,
ప్రాప్తుకామ ఇదం దేవి సౌవర్ణం పుష్పమర్పయే.

శ్రీతు...వ్యై సువర్ణపుష్పమ్.

పద్మనాభప్రియే నిత్యం పద్మసమ్భవపూజితే,
పద్మపత్రవిశాలాక్షి వరదా భవ మే సదా.

శ్రీతు...వ్యై నీరాజనమ్.

సర్వమంగళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధకే,
శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తు తే.

శ్రీతుల...వ్యై మన్త్రపుష్పం సమర్పయామి.

యానికాని చేతి ప్రదక్షిణమ్.

నమస్కరోమి దేవి త్వాం విష్ణువక్షఃస్థలే స్థితాం,
ప్రణతార్తిహరే నిత్యమభీష్టఫలదా భవ.

శ్రీతు...వ్యై నమస్కారాన్.

యస్య...భక్తిహీనం తులసీదేవి. యత్పూజితం మయా దేవి పరిపూర్ణం తదస్తు తే అనయా కల్పోక్తప్రకారేణ కృతయా పూజయా తులసీదేవీ సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు. మయా ఆచరితస్య వ్రతస్య ఫలసిద్ధిరస్తు.

ఇతి పూజావిధానమ్.

మథనద్వాదశీ వ్రతకథా.

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ.—నారదాశేషధర్మజ్ఞ లోకానాం హితకారణ, కథయస్వ మహాభాగ వ్రతం సేవర్షిసత్తమ ౧. నారద ఉవాచ. వ్రతానాముత్తమం పుణ్యం సర్వసౌభాగ్యదాయకం, సర్వసంపత్ప్రదం శీఘ్రం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్ ౨ కార్తికే మాసి సితే పక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః, తులసీం చ మహావిష్ణుం పూజయిత్వా సమాహితః. ౩. పంచ వర్త్యాః స్థలజ్జ్వలేత్ పంచ దీపాన్ ప్రకల్పయేత్, గంధాద్యక్షతనైవేద్యతాంబూలాని సమర్పయేత్. ౪. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ పంచ పంచ ప్రకల్పయేత్, తదాదిమాసపర్యస్తం ప్రత్యహం చ సమాచరేత్ ౫. ఊర్జే మాసి సితే పక్షే హ్యేకాదశ్యాముపోషితః, పూర్వవత్తులసీపూజాం కృత్వా నియమపూర్వకమ్ ౬. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాదథశ్శాయీ జితేంద్రియః, తతః ప్రభాతవేళాయాం స్నాత్వా శుచిరలంకృతః. ౭. కుడపేన తు పిష్టేన కారయేత్పిష్టకత్రయం, ఏకం తులస్యై దత్వా తు బ్రాహ్మణాయైక

మేవచ. ౮ ఉలూఖలేఽస్య తత్స్థానస్య చేతుమూలేన ఘట్ట
యేత్, యావన్తః క్షీరపృషతః స్వశరీరే పతన్తి హి. ౯. తావ
న్త్యబ్దసహస్రాణి స్వర్గే లోకే మహీయతే. శ్రీకృష్ణః పూర్వ
మాచరితం కైస్తు వ్రతమేతత్ఫలైషిభిః. ౧౦. తద్వ్రతాచరణా
త్కిం పై ఫలం ప్రాప్తం మహామునే. నారదః పురా కశ్చిన్మ
హాతేజా బ్రాహ్మణోఽభూన్మహాప్రభో. ౧౧. వేదశాస్త్రార్థ
తత్త్వజ్ఞో దేవదత్త ఇతి స్మృతః, సకలావిద్ద్విజశ్రేష్ఠో విచి
న్త్యాస్మీత్యపుత్రకః ౧౨. ఆరాధయామి దేవేశం విష్ణుం త్రై
లోక్యపావనం, ఇతి సంచిన్త్య మనసా తపశ్చక్రే సుదుర్లభమ్.
౧౩. వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణ ప్రాదుర్భూత్వా తదన్తికే, తప
శ్చరన్తం తం దృష్ట్వా విష్ణుః ప్రాహ మహావిభుః. ౧౪. కిమర్థం
కృతమాశ్చర్యం తపో వద మమ ద్విజ, శ్రుత్వా తద్వాక్యమ
చిరాత్ప్రణమ్య శిరసా హరిమ్. ౧౫ దేవదేవ జగన్నాథ త్రాహి
మాం పురుషోత్తమ, అద్య మే సఫలం జన్మ త్వత్పాదాంభోజ
దర్శనాత్. ౧౬. మనీప్సితం చ సఫలం భవిష్యతి న సంశయః,
అపుత్రకో మహాదుఃఖీ శరణం త్వాం వ్రజామ్యహమ్. ౧౭.
పుత్రం దేహి మహాదేవ సర్వలోకవరప్రద. నారాయణఉవాచ.
ఆయుర్హీనం సుతం వాపి సుతాం వా మృతభర్తృకామ్. ౧౮.
తయో రేకం వృణీష్వాథ దదామి తవ సువ్రత, దేవదత్తఉవా
చ. స్వగృహం ప్రాప్య భార్యాయా ఏతాం వార్తాం నివేద్య చ.
౧౯. ఉభయో రేకమిచ్ఛామి హ్యాగమిష్యామి కేశవ, ఇతి
ప్రణమ్య శిరసా జగామ స్వగృహం ప్రతి. ౨౦. నివేద్య సమ్య
గ్భార్యాయై బహుధాఽఽలోచ్య చిన్తితః, భార్యోవాచ.
సుతా హి యాచ్యా భోః స్వామిన్ భర్తృహీనాపి చ త్వ

యా. ౨౧. తథేత్యుక్త్వా స విప్రేన్ద్రః పునస్తీరం ప్రవిశ్య చ,
నారాయణ నమస్తేఽస్తు పుత్రికాం దాతుమర్హసి. ౨౨. తథే
త్యుక్త్వా మహావిష్ణు రన్తర్ధానం యయౌ తదా, అస్పృష్ట్వా
తం మహావిప్రః పశ్చాత్స్వగృహమాగతః ౨౩. కించిత్కాలే
వ్యతీతే తు పుత్రీ జాతాస్య వై శుభా, సర్వలక్షణసమ్పన్నా
సర్వరోగవివర్జితా. ౨౪. పితుర్గృహే తు సా కన్యా వర్ధితా చ
సురూపిణీ, తతః కాలేతు సమ్ప్రాప్తే వివాహమకరోత్పితా.
౨౫ జన్మాన్తర కృతాత్పాపా త్సా జాతా మృతభర్తృకా,
జననీజనకౌ తస్యా స్తతః స్వర్గమవాపతుః ౨౬. తద్గృహే
విధవా సాపి సర్వధర్మవివర్జితా, నాస్తి నారాయణేత్యుక్తం
వదన్తీ మృతభర్తృకా. ౨౭. అతిథిం నార్చయత్యేవ కదాపి
స్వగృహాగతం, ఏవం కఠినచిత్తా సా స్థితా నిష్ఠురభాషిణీ. ౨౮.
శశ్వదుచ్చార్యతే సాధ్వ్యా మన్నామమాధవయా తయా, ఇతి
తుష్టో హృషీకేశో ద్విజో భూత్వా సమాగతః. ౨౯. తామ
యాచత విష్ణుశ్చ తద్వచస్సాబ్రవీత్పునః, కాలోఽయం నాస్త్యతిథికా
కిమర్థమిహమన్యసే. ౩౦. ఇతి బ్రువాణం తం విష్ణుం గత్సా లే
పాంశుకం దదౌ, తన్మధ్యే చాఢకం బీజం దృష్ట్వా హరిరవాప
యత్. ౩౧. మృతా కాలేన సా కీటో భూత్వా తత్పృష్ఠభుక్
స్థితా. తతః కదాచిత్తాం స్మృత్వా దేవీం హరిరువాచ హ. ౩౨.
ద్రష్టుం యాస్యామి హే దేవి ఏహి నారాయణాభిధాం,
ఇత్యుక్త్వాఽథ గతే విష్ణౌ సహ తేన రమా యయౌ. ౩౩.
ఆగత్య కిం సుభద్రం తే హరిరిత్యన్వయుఙ్క్త తాం, కీటఉవా
చ. ఏవం తిష్ఠామ్యహం దేవ ప్రసీద జగదీశ్వర. ౩౪. ఇతి ప్రణ
మ్య శిరసా కీటస్తూష్ణీం స్థిత స్తదా, దేవ్యువాచ. కిమర్థమేషా

కీటో౽భూత్తేన దేవ వదస్వ మే. ౩౫. ఇతి పృష్టస్తయా విష్ణు
స్తస్యై వృత్తాన్తమవోచత, తచ్ఛ్రుత్వా కమలా దేవీ తన్మోక్షం
చాప్యపృచ్ఛత. ౩౬. శ్రీభగవానువాచ ఊర్జే మాసి సితే
పక్షే ద్వాదశ్యామస్తి యద్వ్రతం, తద్వ్రతస్య ఫలం కించిద్దా
తుమర్హసి శోభనే. ౩౭. ఇతుబిస్తు ఫలేనైవ ముచ్యతే పాప
బంధనాత్, తథేతి శ్రీప్రదా తస్యై కీటో౽పి స్త్రీత్వమాప హి.
౩౮. స్త్ర్యువాచ. అద్య మే సఫలం జన్మ జీవితం చ సుజీవి
తం, వ్రతాని సఫలాన్యద్య భవత్పాదాబ్జదర్శనాత్. ౩౯.
ఇతి స్తుత్వా౽థ సా నారీ శ్రియం ప్రాహ ముదా యుతా,
అహమేతద్వ్రతం దేవి కరిష్యామి వదస్వ మే. ౪౦. దేవ్యు
వాచ కార్తికే చ సితే పక్షే చైకాదశ్యాముపోష్య చ. తుల
సీం పూజయిత్వా౽థ పుష్పవస్త్రైశ్చ చూర్ణకైః. ౪౧. పుష్ప
ద్యైః ఫలజాలైశ్చ ధూపదీపాదిభిః క్రమాత్, రాత్రౌ జాగరణం
కృత్వా పురాణపఠనాదిభిః. ౪౨. తతః ప్రభాతవేళాయాం
స్నాత్వా ధృత్వాంబరం శుచిః, తులసీం పూర్వవత్పూజ్య
కృత్వా వై పిష్టకత్రయమ్. ౪౩. ఏకం తులస్యా యేకం తు
బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, అవశిష్టం తు యచ్చైకం నిధా
యోలూఖలే పదః. ౪౪. ప్రోక్ష్యేత్ముసలైర్నారీ సా
హాస్యాత్పుణ్యజనాన్వితా, కీర్తనీయా మహావిష్ణోః కథాస్త
ల్లగ్నచేతసా. ౪౫. షడ్రసోపేతమన్నం చ దద్యాద్దక్షిణయా
సహ, స్వయం చాపి హి భుంజీయాదిష్టకామార్థసిద్ధయే. ౪౬.
ఏవం పక్షాబ్దపర్యన్తమాచరేత్సుసమాహితః, ఆదావన్తే చ
మధ్యే చ కుర్యాదుద్యాపనం ముదా. ౪౭. లక్ష్మీవిష్ణ్వోశ్చ

ప్రతిమే కుర్యాచ్ఛక్త్యనుసారతః, గోమయేనానులిప్యాథ స్థ[illegible]
వల్లిం ప్రకల్పయేత్. ౪౮. తన్మధ్యే పంచ [illegible] సంస్థాప్య
శ్వేతతణ్డులాన్, నిక్షిప్య ప్రతిమాయుగ్మం తత్ర [illegible]
రమామ్. ౪౯. లక్ష్మీనారాయణం దేవం పూజయేత్ [illegible]
కమ్. అఖండితం నవం వస్త్రమేకైకస్య పృథక్ పృథక్. ౫౦.
గన్ధపుష్పాక్షతైర్ధూపైర్దీపైర్నైవేద్యసంయుతైః, నానావిధో
పచారైశ్చ పూజయిత్వా యథా విధి ౫౧ ప్రదక్షిణాన్నమస్కారాం
శ్చ పంచ పంచ క్రమేణతు, రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్పురాణ
కథనాదిభిః ౫౨. తతః ప్రభాతవేళాయాం నద్యాం స్నాత్వా
సమాహితః, గృహమాగత్య మేధావీ పునః పూజాం సమాచ
రేత్. ౫౩. ఏవంకృత్వా విధిజ్ఞాయ ఆచార్యాయ కుటుంబినే,
సుశీలాయ సుశాన్తాయ ప్రతిమాదానమాచరేత్. ౫౪.
సువాసినీద్వయం పంచదశ బ్రాహ్మణసత్తమాన్, [illegible]
తుష్టాన్ భోజనాద్యైర్వస్త్రాద్యైశ్చ విశేషతః ౫౫. బ్రాహ్మ
ణాన్భోజయేత్పశ్చాత్స్వయం భుంజీత బంధుభిః, ఏవం శక్త్య
నుసారేణ విత్తశాఠ్యం న కారయేత్. ౫౬. న[illegible]
తం యాతు పునఃకీటా భవిష్యతి, ఏవమాచరితం [illegible]
భీష్టప్రదం వ్రతమ్. ౫౭. తేషాం భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ [illegible]
న సంశయః, ఇత్యుక్త్వాథ మహాలక్ష్మీరన్తర్ధానం [illegible]
తదా. ౫౮. ఏవం క్రమేణ సా కన్యా కృత్వా వ్రతమనుత్త
మం, ఇహ భుక్త్వాధికసుఖమన్తే స్వర్గం జగామ హి. ౫౯.
యే పఠన్తీదమాఖ్యానం శృణ్వన్తి శ్రద్ధయాన్వితాః, తే సర్వ
పాపనిర్ముక్తా యాస్యన్తి పరమాం గతిమ్ ౬౦
ఇతి భవిష్యోత్తరపురాణే మధుసద్వాదశీవ్రతకథా సమాప్తా.

కథాప్రారంభము.

సూతపౌరాణికుండు శౌనకాదిమహర్షులం జూచి మీ కొక వ్రతంబు చెప్పెద వినుండని యిట్లనెను. తొల్లి యొకప్పుడు శ్రీకృష్ణుండు సత్యభామతోడ వనవిహారంబు సల్పుటకై బృందావనంబునకు వేంచేసియుండఁగా, అట్టి యెడ నారదుండును శ్రీకృష్ణుని దర్శనము సేయుటకై యచ్చటికి వచ్చెను. అప్పుడు కృష్ణుండు నారదమహామునిని నర్ఘ్యపాద్యాది సత్క్రియలచే గౌరవించి; తగిన పీఠమునందుఁ గూర్చుండఁజేసి, "మునీంద్రా! మీరు త్రిలోకసంచారులు. సకలధర్మముల నెఱిఁగినవారు. లోకంబునకు హితంబుచేయువారలు. కావున మీరొక్క వ్రతోత్తమంబు నా కెఱిఁగింప వేఁడెదను" అని యడుగఁగా, నారదుఁ డిట్లనియె. ఓ యశోదానందనా, నే నిప్పుడు బ్రహ్మలోకంబునుండి వచ్చుచున్నాను. బ్రహ్మదేవుఁడు సరస్వతీదేవి కానతిచ్చిన గోపద్మవ్రతంబు నీ కెఱిఁగించెద నాలకింపుము. ఈ వ్రతంబు వ్రతంబులలో నుత్తమంబు; ఈ వ్రతం బాచరించువారికి పుత్రపౌత్రాదులును, సకలసంపదలును గలుగును. ఈ వ్రతంబును జేయవలసినవిధానంబు చెప్పెద నాలకింపుము. ఆశ్వయుజ శుక్లపక్షైకాదశినాఁ డుపవాసంబొనర్చి, తులసికోటయందుఁ గాని నైవేద్యములు ముగ్గులుపెట్టి, ఐదు దీపములు వెలిగించి, యచ్చట తులసీదేవిని మహావిష్ణుసమేతముగా నారాధించి, గంధపుష్పాక్షతలతోఁ బూజించి, ఐదువిధములైన భక్ష్యఫలాదులను నివేదనచేసి, ఐదుతాంబూలములిచ్చి, యైదు ప్రదక్షిణములను, నైదునమస్కారంబులను జేయవలయును. ఇట్లు, ఆశ్వయుజశుద్ధఏకాదశి మొదలు

కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశిపఱకుఁ బూజచేయుచుండి, ఆ యేకాదశి నాఁడు ఉపవాసముచేసి, మొదటఁ బూజచేసిన స్త్రీ శాస్త్రోక్త నియమములతో, తులసీదేవీపూజను విష్ణుమూర్తిపూజను గావించి, చాఁపమొదలైనవి పఱచుకొనక నేలమీఁదఁ బరుండి, రాత్రి జాగరణము చేయవలయును. మఱునాఁడు ద్వాదశినాఁ డుదయంబున లేచి, స్నానమాచరించి, శుభ్రవస్త్రముల ధరించి, యాభరణాలంకృతులై, యొకమానెఁడు బియ్యపుఁబిండితో మూఁడు పిష్టకములు (పిండిముద్దలు) చేసి, యొకటి తులసీదేవికి నివేదనచేసి, మఱియొకటి బ్రాహ్మణునికి వాయనమొసఁగి, మఱొకటి యొక్కటి రోటిలోనుంచి, పాలుపోసి రోఁకటితో దంచ వలెను. అట్లు దంచునప్పుడు పాలచుక్కలెన్ని తన దేహముపైఁ బడుచున్నవో, యన్ని వేలయేండ్లు స్వర్గలోకంబునఁ బూజింపఁ బడుచున్నాఁడు. అని నారదుండు చెప్పఁగా, శ్రీకృష్ణుఁడు మునీంద్రా! ఆవ్రతంబు నెవ్వరాచరించిరి? ఆవ్రతంబు చేయు టచే వారికెట్టిఫలంబుగలిగెను? అని యడుగఁగా నారదుఁ డిట్లనియె. ఓ మహాప్రభూ! పూర్వము దేవదత్తుఁ డను పేరు గల యొక బ్రాహ్మణుం డుండెను. అతఁడు బ్రహ్మనిష్ఠగల వాఁడు. వేదవేదాంగములు జదివి వానియర్థము నెఱింగిన వాఁడు. ఆబ్రాహ్మణుఁడు సంతతిలేమిచే "నేను సంతాపితుఁ డయియున్నాను. కావున జగన్నాథుండగు విష్ణుమూర్తిఁ బ్రసన్నుని జేసికొం చెదను" అని మనసునఁ దలపోసి, సామాన్యజనులచేఁ జేయ నలవికాని తపంబొనరించెను. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి యతని తప స్సునకు మెచ్చి, ముసలిబ్రాహ్మణరూపముతో నాదేవదత్తుని ముందఱ నిలిచి, "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! యేల యిట్లుగ్ర తపంబు సేయుచున్నా"వని అడుగఁగా, ఆబ్రాహ్మణోత్తముఁడు

వెంటనే విష్ణుమూర్తికి వందనముచేసి, "ఓదేవదేవా! ఓజగన్నాథా!! ఓపురుషోత్తమా!!! నన్నుఁగావవే. తమపాదారవిందముల దర్శనముచే నాజన్మము పావనంబయ్యె. ఇక నా మనోరథంబు సిద్ధింపఁగలదని నేను నమ్మెద"నని యనేకవిధంబుల విష్ణుమూర్తిం బొగడఁగా, అంత విష్ణుమూర్తి తన్నునేకవిధంబుల స్తుతించుచున్న యాబ్రాహ్మణోత్తమునిం జూచి, "ఓవిప్రోత్తమా! నీకేమివరంబు గావలయును వేఁడు" మనిన నాద్విజశ్రేష్ఠుండు "దేవదేవా! నాకు సంతతిలేదు. 'అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి' యని ధర్మశాస్త్రము ఉద్ఘోషించుచుండుఁ గావున, నాకట్టి హీనగతి లేకుండునట్లు, పుత్త్రుండు గలుగునట్లు వరం" బిమ్మని యడిగెను.

అంతట శ్రీమన్నారాయణుండా బ్రాహ్మణునిం జూచి, "విధి యెవ్వరికిని దప్పింప వీలుగాదు. నీకు ఆయుస్సులేని కొమరుండు గలుగవలయునా? లేక బాల్యముననె వైధవ్యమును బొందు కొమరిత గావలయునా" యని యడిగెను. అందుల కాబ్రాహ్మణుండు, "కేశవా! నేను నాయింటకేగి, ఈవిషయంబు నాభార్యకుఁ దెలియఁజెప్పి యావల విన్నవించెద" నని చెప్పి, తనయింటికి వెళ్ళి యీసంగతి భార్యతోఁ జెప్పఁగా, ఆవిప్రుని యిల్లాలు "నాథా! ఆయుస్సు లేనిపుత్త్రునిఁ గోరుటకంటె విధవ యగుకూఁతును గోరుటయే మేలు! మనముందట నెద్దు మొద్దుగానైనఁ బడియుండును గదా!" అని చెప్పఁగా, బ్రాహ్మణుఁడు తన పత్నియొక్క యభిమతంబు గనుఁగొని, మరల దేవదేవుఁడయిన జగన్నాథునికడకేతెంచి విధవయయినను, కూఁతునే యిమ్మని వేఁడెను. విష్ణుమూర్తియు నట్లే యగుఁగాక యని యాబ్రాహ్మణుని కనుగ్రహించి, యంతర్ధానమయ్యెను. ఆబ్రాహ్మణునికిఁ

తర్వాతఁ గొంతకాలమునకుఁ గుమార్తెగలిగెను. ఆకన్యక సర్వ శుభలక్షణములతోఁ గూడినదై, తల్లిదండ్రులకానందము గల్గించుచు, శుక్ల పక్షచంద్రునివలె దినదినప్రవర్ధమానయై పెరుగుచుండెను. ఆమెకు వయసురాఁగా, నామె యౌవనసౌందర్యముచే మన్మథుని రాణియగు రతీదేవింబోలియుండెను. అప్పుడా బ్రాహ్మణుఁ డా దగుసాకన్యకు వివాహయోగ్యప్రాయమగుటచే నొకఁ బేద బ్రాహ్మణుఁ డాపెకు వివాహంబు గావించెను. అప్పుడా బ్రాహ్మణునిపుత్రిక లావణ్యవతియయ్యు, పూర్వజన్మకృత దుష్కర్మ కర్మమువలన విధవ యాయెను. ఆపిల్లయొక్క తల్లిదండ్రులు మనోదుఃఖముచే శీఘ్రకాలముననే మరణించిరి.

తర్వాత, ఆవిధవయే యాయింటికిఁ బెద్దదై, యన్నిధర్మములను వదలిపెట్టి, తనయింటి కేయతిథి వచ్చి యేమి యాచించినను, "లేదునారాయణ, లేదునారాయణ" అని చెప్పుచుండఁ [illegible] రాలై, వచ్చినవారినందఱను బొమ్మనుటచేయుచు, [illegible] బిడికెఁడు బియ్యమైనను బెట్టియుండఁగను. అట్లుండఁగా, విష్ణు మూర్తి నారాయణ నారాయణ యని తననామము నుచ్చరించు చుండుటం దులకై, మనంబున సంతసించి, బ్రాహ్మణరూపమును దాల్చి నావిధవయింటికి వచ్చి యుపాదానమడుగఁగా, ఆమె యుండి అ తనుజెప్పినట్లె 'లేదు నారాయణ' అని యుత్తరమిచ్చెను. ఆపలు కులు విని విష్ణుమూర్తి మరల నావిధవతో 'ఎందుకమ్మా! యీలాగుఇంటికివచ్చినవారి నెల్ల నవమానించెదవు' అనఁగానే ఆవిధవ కోపముచేఁగన్నులెఱ్ఱఁజేసి, తానిల్లలుకుచు అలుకుచుండఁ దనచేతనున్న పేడనీటితో నిండియున్న యలుకుచుట్ట నాబ్రాహ్మ ణునియొడిలో వేసెను. తర్వాత నాబ్రాహ్మణరూపి యగువిష్ణువు వెలుపలికివచ్చి యాఅలుకుచుట్టను విదిలించిచూడఁగా దాని

యందొకకందిగింజ యొక్కటి గాన్పించెను. శ్రీమహావిష్ణువు ఆ కందిగింజను మొలవవేయఁగా, అది మొలకయెత్తి చెట్టుగాఁ బెరిగియుండెను. తర్వాత, ఆవిధవ కొంతకాలమునకు మృతయై చీడపురుగై పుట్టి యాకందిచెట్టునందలియాకులం దినుచుండెను.

తర్వాతఁ గొంతకాలమునకు మహావిష్ణువు ఆవిధవ చీడపురుగై కందిచెట్టునందలియాకులం దినుచుండుటను జ్ఞప్తికిదెచ్చుకొన్నవాఁడై, తనదేవేరిం జూచి, ప్రియా! నారాయణుయను చుండు నాపేరు నకుం బోదమని లక్ష్మీసమేతుండై వచ్చి యాకందిచెట్టున కీటకరూపమున నున్న యావిధవం జూచి, సేయముతో నున్నావా? యని యడుగఁగా, జగదీశ్వరా! తమకుఁ దెలియనిదేమియున్నది? నేనిచ్చట నీరీతినున్నానని చెప్పఁగా, లక్ష్మీదేవి నాథునిఁ గాంచి, 'దేవదేవా! యేల యీవనితకుఁ జీడపురుగు జన్మమెత్తవలసివచ్చెను?' అని యడుగఁగా, లక్ష్మీదేవికి విష్ణుమూర్తి పూర్వజన్మవృత్తాంతము వినిపించెను. అట్టయిన నామె కెన్నఁడు జన్మమోక్షముగలుగునని మఱల లక్ష్మి విష్ణుమూర్తి నడుగఁగా, "ఓదేవీ! నీవు కార్తికశుద్ధ ద్వాదశినాఁడాచరించిన మథన (చిలుకు) ద్వాదశీవ్రతఫలంబిమ్ము. చెఱుకుపాల బొట్టుపడుటవలని ఫలముచేతనే దీనికిముక్తిగలుగునని చెప్పెను. వెంటనే లక్ష్మీయును నట్లె యామెకు మథనద్వాదశీఫలంబు నొసంగెను. ఆఫలప్రభావముచే నామె కీటకజన్మము విడిచి, స్త్రీజన్మముధరియించెను. వెంటనే యాస్త్రీలక్ష్మీదేవితోడఁ దనముందట నిలుచున్న విష్ణుమూర్తిం గాంచి, వారిరువురకుఁ బ్రదక్షిణనమస్కారములు గావించి, లక్ష్మీదేవిం జూచి, "యోజగజ్జననీ, మీపాదదర్శనముచే నానోములెల్ల ఫలించినవి. నాజన్మము పావనంబయ్యెను. ఈవ్రతంబు నాకుపదేశింపుము. నేనాచరించె

దను” అని యడుగఁగా, మహాలక్ష్మి యిట్లనియె. కార్తీకశుక్ల పక్షైకాదశినాఁ డుపవాసముచేసి, తులసికోటముందఱ పంచె వన్నెముగ్గులతో నైదుపద్మములు రంగవల్లులుదీర్చి తులసీదేవిని, శ్రీమహావిష్ణువును షోడశోపచారపూజలఁ బూజించి, రాత్రి జాగరణముచేసి, పురాణము మొదలగువానిచేఁ గాలంబు పుచ్చి, మఱునాఁడు వేఁకువ స్నానమాచరించి మడుఁగుబట్టగట్టి, మరలఁ దులసీదేవికిని, విష్ణుమూర్తికిని పూజఁ గావించి, మూఁడు పిండిముద్దలుచేసి, యొక్కటి తులసికి నివేదనచేసి మఱొక్కటి బ్రాహ్మణునకు వాయన మిచ్చి, మిగిలినయొక్కటి రోటలో వేసి పాలుపోసి చెఱకుగడలతోఁ బెక్కుండ్రు ముత్తైదువలతోఁ గూడ పాటలుపాడుచు దంచవలెను. అట్లు దంచిన తర్వాత, బ్రాహ్మణులకును సుమంగలులకు దక్షిణతాంబూలములు మొదలగువాని నొసఁగి, షడ్రసోపేతమయినభోజనంబు బెట్టి పిదపఁ దాను భుజింపవలెను. ఇట్లయిదువత్సరములు చేయుచు నోము మొదలుపెట్టునప్పుడుగాని, మధ్యఁగాని కడపటఁగాని యుద్యాపనము గావింపవలెను. వారివారిశక్తికొలఁది లక్ష్మీనారాయణులప్రతిమలనుగావించి, యింటఁ బరిశుద్ధమగు నొకస్థలమునఁ బంచవర్ణపుముగ్గులు వెట్టి, అందయిదుమానికల బియ్యముపోసి, యందాలక్ష్మీనారాయణప్రతిమలనునిచి, ప్రాణప్రతిష్ఠనుగావించి యైదేసి నమస్కారములు గావింపవలెను. అట్లు పూజించి యా రాత్రి పురాణపఠనాదులచేఁ గాలముగడపి, మఱునాఁడుదయమున నదియందు స్నానముచేసి, యింటికివచ్చి పునఃపూజయొనరించి, శమదమాది సంపదగల సదాచారసంపన్నుఁడైన కుటుంబియైన తనపురోహితునకుఁ బ్రతిమాదానము చేయవలెను. తర్వాత ఇరువురు ముత్తయిదువులకును, పదునైదుగురు బ్రాహ్మ

ణోత్తములకును షడ్రసోపేతంబయిన భోజనంబులు పెట్టి వారిని వస్త్రభూషణ తాంబూలాదుల సంతోషపఱచి, తర్వాత బ్రాహ్మణసమారాధన మొనరించి, తాను దన బంధుజనులతోడ భుజింపవలయును. ఈవ్రతంబునకుఁ దన శక్తి వంచనసేయక యుద్యాపనంబు చేయవలెను. వ్రతోద్యాపనముచేయని మొదలఁ బురుగులై పుట్టుచున్నారు. విధిప్రకార మీవ్రతంబుచేయువా రిహపరంబులందు సకల సౌఖ్యములందుదురని లక్ష్మీదేవి వ్రతవిధానంబుఁ జెప్పి యంతర్ధానంబుఁ నొందెను. తర్వాత, ఆవనితయు మథనద్వాదశీ వ్రతం బొనర్చి యిహలోకంబున సకలసౌఖ్యముల ననుభవించి, పిదప విష్ణుసాయుజ్యమును నొందెను. ఎవ రీవ్రతకథను జదువుచున్నారో, లేక వినుచున్నారో, వారు సకలపాపముల నుండి తొలఁగినవారై యుత్తమలోకములను బొందుదురు.

ఇది మథనద్వాదశీవ్రతకథ

సంపూర్ణము.

అమావాస్యాసోమవతీవ్రతము.

ఆచమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య. శుభేశోభనే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ అహం సమస్తజన్మసు సౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం ఇహజన్మజన్మాంతరే చ సకలపాపక్షయార్థం పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధ్యర్థం సంతతిచిరజీవిత్వపరమసౌభాగ్యకామాఽస్యాంసోమవత్యామమాయాం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకాశ్వత్థవృక్షే యథామిలితోపచారైః లక్ష్మీనారాయణపూజాం కరిష్యే. తదాదౌ నిర్విఘ్నకామో గణపతిపూజాం కలశపూజాంచ కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య. ఆదౌ కలశపూజాం కృత్వా గణపతిపూజాంకృత్వా. పీఠపూజాం ద్వారపూజాం చకృత్వా. అశ్వత్థమూలే ఉదకసేచనం కృత్వా.

"అతోదేవాఅవన్తునఃయతో విష్ణుర్విచక్రమే, పృథివ్యాః సప్తధామభిః"—

ఇతి మన్త్రేణ అశ్వత్థమూలేవిష్ణుం ధ్యాత్వా ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్.

"అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వోవసతిః కృతా, గోభాజ ఇత్కిలాసథయత్సనవథపూరుషమ్."

ఇతి మన్త్రేణ "మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయతే నమః."

ఇతి పురాణ మన్త్రేణ అశ్వత్థస్య షోడశోపచారాన్ కుర్యాత్.

ఇంద్రాదిసురసంసేవ్య యోగనిద్రాపరాయణ, లక్ష్మ్యా సహా సురశ్రేష్ఠ సుస్థిరో భవ సర్వదా. దేవదేవ మహాప్రాజ్ఞ లోకేశ సురపూజిత, యావత్పూజాం సమాప్యేఽహం తావత్త్వం సుస్థిరో భవ.

సర్వవ్యాపక విశ్వేశ కృపయా దీనవత్సల, మయోపపా
దితాం పూజాం గృహాణేమాం హే మాధవ. (శరణం మే జగ
న్నాథ శరణం భక్తవత్సల, వరదో భవ హేనాథ కరుణాకర
శాశ్వత) మూలాని బ్రహ్మణో యస్య ఋగ్వేదోఽంగాని
పల్లవాః, ఫలాని యజ్ఞశాఖాశ్చ నారాయణ దయాం కురు (ఓం
నమో వాసుదేవాయ సత్యానన్దచిదాత్మనే, రత్నసింహాసనం
తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో.) సూర్యకోటిప్రభానాథ
సర్వవ్యాపిన్ రమాపతే, ఆసనం కల్పితం భక్త్యా గృహాణ పురు
షోత్తమ. ఆసనమ్. నారాయణ జగద్వ్యాపిన్ జగదానంద
కారక, విష్ణుక్రాన్తాది సంయుక్తం గృహ్ణా పాద్యం మయార్పి
తం, (గజవాహన సర్వజ్ఞ సర్వలక్షణసంయుత, పాద్యం గృహాణ
మద్దత్తం శ్రియా సహ సురోత్తమ) పాద్యమ్. ఫలగన్ధాక్ష
తైర్యుక్తం పుష్పపూగసమన్వితం, అర్ఘ్యం గృహాణ భ
గవన్ విష్ణో సర్వఫలప్రద. (పరిత్రాణపరానన్ద పద్మపత్త్రేక్షణ
ప్రభో, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ విష్ణో జనార్దన)
అర్ఘ్యమ్. కర్పూరైలాలవఙ్గాదిశీతలం సలిలం విభో, రమార
మణ దేవేశాచమనం ప్రతిగృహ్యతామ్ ఆచమనీయం. నమో
నిత్యాయ శుద్ధాయ యోగధ్యానపరాయణ, మధుపర్కం గృహా
ణేదం సర్వలోకైకనాయక. మధుపర్కమ్. పఞ్చామృతం మ
యానీతం పయో దధి ఘృతం మధు, శర్కరాదిసమాయుక్తం
స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. సంస్నాపనం కరిష్యామి లక్ష్మీ
నారాయణ ప్రభో, స్నానేనానేన దేవేశ మమ పాపం వ్యపోహ
తు. పంచామృతస్నానమ్. గంగా కృష్ణా గౌతమీ చ కావేరీ
చ శతహ్రదా, తార్క్ష్య ఆనీతముదకం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్య

తామ్. గంగోదకం సమానీతం సువర్ణ కలశస్థితం, స్నానార్థం
మయా నీతం గృహాణ పరమేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. (గం
ధాదిపూర్వపూజాం సమాప్య అభిషేకం కుర్యాత్) తతః. పీ
తవాసస్త్వయి విభో మయానీతం సుదాహృతం, వాసః ప్రీ
త్యా గృహాణేదం పురుషోత్తమ కేశవ. దేవదేవ జగన్నాథ
నమః శ్రీవత్సధారిణే, వస్త్రయుగ్మం ప్రదాస్యామి సంగృహాణ
జనార్దన. వస్త్రయుగ్మమ్. ఉపవీతం సోత్తరీయం మయా ద
త్తం సుశోభనం, విశ్వమూర్తే గృహాణేదం నారాయణ జగ
త్పతే. (లక్ష్మీశాయ నమస్తేఽస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్,
బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ ప్రార్థితో మయా
యజ్ఞోపవీతమ్. అశ్వత్థహూతభుగ్వాస గోవిన్దస్య సదాశ్రయ,
అశేషం హర మే పాపం వృక్షరాజ నమోఽస్తు తే. అలం
కారార్థం సూత్ర వేష్టనమ్. మలయాచలసంభూతం ఘనసారం
మనోహరం. విలేపనం సురశ్రేష్ఠ చందనం ప్రతిగృహ్యతామ్.
కర్పూరాగురుకస్తూరీ కుఙ్కుమోన్మిశ్రచన్దనం, తుభ్యం ప్రదా
స్యామి దేవేశ సంగృహాణ నమోఽస్తు తే.) గంధాన్. తండులాన్
నార్ద్రికాన్ స్వచ్ఛాన్ మహాప్రీతిసముద్భవాన్, అక్షతాన్
నర్పయే తుభ్యం గృహాణ పరమేశ్వర. అక్షతాన్. తులసీజాతి
కమలమల్లికాచంపకానిచ, పుష్పాణి హర గోవిన్ద గృహాణ
పరమేశ్వర. (మాల్యాని చ సుగన్ధీని మాలత్యాదీని చ ప్రభో,
మయాఽహృతాని పూజార్థం గృహాణ కమలాధిప. నానావిధ
పుష్పాణి

అథాంగపూజా.

"పూజయామి" అని కడపటఁ జేర్చుకొనవలెను.

నారాయణాయ నమః పాదౌ
కేశవాయ నమః గుల్ఫౌ
హరయే నమః జఙ్ఘే
సంకర్షణాయ నమః ఊరూ
పరంధామాయ నమః కటిం
పద్మనాభాయ నమః నాభిం
దామోదరాయ నమః ఉదరం
కాలాత్మనే నమః స్తనౌ
రామాయ నమః స్కన్ధౌ
వైకుంఠాయ నమః కంఠం
అనిరుద్ధాయ నమః బాహూ
పరమేశ్వరాయ నమః హస్తౌ
వేదాది దేవాయ నమః ముఖం
పుష్కరనేత్రాయ నమః నేత్రే
వాసుదేవాయ నమః శ్రోత్రే
సర్వవ్యాపినే నమః శిరః
సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గానిపూజయామి.

అథ నామావలిః.

ఓం పరమాత్మనే నమః
పరమేశ్వరాయ
పరబ్రహ్మణే
విరిఞ్చయే
శివాయ
రుద్రాయ
నారాయణాయ
వనస్పతయే
వృక్షరాజాయ
వేదాత్మనే
ప్రకృతయే
దేవాత్మనే
త్రిమూర్త్యాత్మనే నమః
ఊర్ధ్వమూలాయ
ఛన్దఃపర్ణాయ
అవ్యయాయ
పాపఘ్నాయ
జ్ఞానవృక్షాయ
భూతవాసాయ
పుణ్యాయ
శివాకారాయ
మహామూలాయ
ఋషిసేవితాయ
తపఃఫలాయ

అగ్నిగర్భాయ నమః
అరణయే
సమిధాకరాయ
సూర్యాశ్వజాయ
విభూతయే
శమీపతయే
అశ్వత్థాయ
కేశవాయ
హరయే
సంకర్షణాయ
వరాహాయ
పద్మనాభాయ
దామోదరాయ నమః
కాలాత్మనే
వైకుంఠనాథాయ
అనిరుద్ధాయ
పరమేశ్వరాయ
దేవాదిదేవాయ
పుష్కరనేత్రాయ
వాసుదేవాయ
సర్వవ్యాపినే
సర్వేశ్వరాయ
అశ్వత్థనారాయణస్వామినే నమః

నానావిధపరిమళపత్రపుష్పాణి సమర్పయామి

గుగ్గులం ఘృతసంయుక్తం నానాగంధైః సుసంయుతం, ధూపం గృహాణ కృపయా సుప్రీతో వరదో భవ. ధూపః హి అజ్ఞానదమనాయేతి జ్ఞానబుద్ధి ప్రదో భవ, వహ్నినా యోజితం దీపం గృహాణ పరయా ముదా దీపమ్. సుపక్వాన్నం సప్రసాధితం నానాభక్ష్యైశ్చ సంయుతం, మయా ప్రదత్తం నైవేద్యం సంగృహాణ శ్రియా సహ. భక్ష్యం భోజ్యం లేహ్యం చోష్యం ఖాద్యం మయాహృతం, ప్రీతయే పరమేశస్య దత్తం మే స్వీకురు ప్రభో. నైవేద్యమ్. ప్రాణాయ స్వాహా అపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా ఉదానాయ స్వాహా సమానాయ స్వాహా. గంగోదకం సమానీతం పానార్థం పరమం శివం, హృషీకేశ నమస్తుభ్యం గృహాణ పరయా ముదా. మధ్యేమధ్యేపా

నీయమ్ ఉత్తరాపోశనం హస్తప్రక్షాళనం, ముఖప్రక్షాళనం
చ కరోద్వర్తనార్థే చందనమ్. ఇదం ఫలమితి ఫలాని. పూగీఫల
మితితాంబూలమ్. హిరణ్యగర్భేతిదక్షిణామ్ త్వదాభాసా భాస
తే లోకః కోటిసూర్యసమప్రభ, నీరాజయిష్యే త్వాం విష్ణో
కృపాం కురు మయి ప్రభో, హిరణ్యపాత్రం మధోరితిమంత్రే
ణ చ నీరాజనమ్. శ్రీనమతే సర్వభూతాత్మన్ త్రాహి మాం
భవసాగరాత్, మధుసూదన దేవేశ గృహాణ కుసుమాంజలిమ్.
మంత్రపుష్పాంజలిమ్ మయా కాయేన మనసా వాచా జన్మశతా
ర్జితం, పాపం ప్రశమయ శ్రీశ ప్రదక్షిణపదేపదే. ప్రదక్షిణ
త్రయం దేవ ప్రయత్నేన కృతం మయా, తేన పాపాని సర్వాణి
నాశయాశు మమాన్వయ. ప్రదక్షిణమ్. వ్యక్తావ్యక్తస్వరూ
పాయ సృష్టిస్థిత్యంతకారిణే, ఆదిమధ్యాంతహీనాయ విష్టరశ్ర
వసేనమః నమస్కరోమ్యహం భక్త్యా సర్వపాపహరావ్యయ, కు
రుమే సఫలం జన్మత్వత్పాదామ్భోజవందనాత్. నమస్కారాన్.
లక్ష్మీశ సర్వలోకేశ సర్వసంపత్ప్రదో భవ, గృహాణార్ఘ్యం మ
యా దత్తం కృపయా పరయా ముదా. ప్రసన్నార్ఘ్యమ్. దేవ
దేవ జగన్నాథ సృష్టిసంహారకారక, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽ
స్మి త్రాహి మాం పురుషోత్తమ. నిమగ్నోఽస్మి మహాఘోరే
సంసారే దుఃఖసాగరే, మాముద్ధర హృషీకేశ భోభో భవభ
యాపహ. ప్రార్థనా. అమాసోమపూజా. అమాయై చ నమస్తు
భ్యం సోమాయ చ నమోస్తుతే, ఉభయోః సంగమే విష్ణుపూ
జాఫలమవాప్నుయాత్. అమాయై సోమాయచ నమః సర్వో
పచారార్థే గంధాక్షతపుష్పధూపదీపనైవేద్యాదీని సమర్ప
యామి. అనేన మంత్రేణ షోడశోపచారైః పంచోపచారైర్వా

పూజయేత్. ఇత్యమాసోమపూజా. యస్యస్మృత్యాచ... పూజయా లక్ష్మీనారాయణౌ సుప్రీయేతామ్. అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ విశిష్టాయామమాయాం శుభతిథౌ కల్పోక్త ఫలసిద్ధ్యర్థం అశ్వత్థమూలేఽముక ద్రవ్యేణ అష్టోత్తరశతప్రదక్షిణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయ తే నమః ఇతిప్రతిప్రదక్షిణముచ్చరన్ ఉక్తద్రవ్యం ప్రతిప్రదక్షిణం వృక్షస్యాగ్రే స్థాప్య ఏవమష్టోత్తర ప్రదక్షిణాని కుర్యాత్. తద్ద్రవ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్. వాయనమంత్రః. అశ్వత్థః ప్రతిగృహ్ణాతు అశ్వత్థో వై దదాతి చ. అశ్వత్థః తారకోభాభ్యాం అశ్వత్థాయ నమోనమః అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపాయ ఇదం ద్రవ్యం అశ్వత్థనారాయణప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. దేవస్య... గృహ్ణామి ఇతి పూజావిధిః

అథ కథా.

శరతల్పగతం భీష్మముపగమ్య యుధిష్ఠిరః, [illegible]మో ధర్మాత్మా హితం వచనమబ్రవీత్. ౧. యుధిష్ఠిరః. హతేషు కురుముఖ్యేషు భీమసేనేన కోపినా, [illegible] భూతేషు హతేషు యుధి జిష్ణునా. ౨ దుర్యోధనముఖైస్సర్వై[illegible] జాతోఽస్మాకం కులక్షయః, న సన్తి భువి భూ[illegible] ద్ధాతురాన్వృతే. ౩. అవశిష్టా వయం పంచ వంశే భారతసంజ్ఞకే, ఏకాతపత్రమపిచ రాజ్యం మహ్యం న రోచతే. ౪. జీవితేఽపి జుగుప్సా స్యాన్మృతేనసుగతిః క్వచిత్, దృష్ట్వా సన్తతి విచ్ఛేదం సంతాపోహృదయేఽనిశమ్. ౫. అశ్వత్థామాస్త్ర

నిర్ధగ్ధస్తూత్తరాగర్భసంభవః. అతో మే ద్విగుణం దుఃఖం పిణ్డవిచ్ఛేదదర్శనాత్. ౬. కింకరోమి క్వ గచ్ఛామి పితామహ వదాధునా, యేన సంపద్యతే సద్య స్సంతతి శ్చిరజీవినీ. ౭. భీష్మః. శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ సన్తతిశ్చిరజీవినీ ౮. అమావాస్యా యదా పార్థ సోమవారయుతా భవేత్, తస్యామశ్వత్థ మాగత్య పూజయేచ్చ జనార్దనమ్ ౯. అష్టోత్తరశతం కుర్యా త్తస్మి న్వృక్షే ప్రదక్షిణాన్, తావత్సంఖ్యాన్యుపాదాయ రత్న ధాన్యఫలాని చ. వ్రతరాజమిదం రాజన్ విష్ణోః ప్రీతికరం శుభం, బ్రహ్మాదయస్సురాః ప్రసీదన్తి తదాత్మకాః ౧౦ మూర్తిత్రయాత్మకో౽శ్వత్థః సర్వదేవమయస్తథా, పూజయా వేద వృక్షస్య సర్వేష్టార్థా నవాప్నుయాత్. ౧౧ ఉత్తరాం కారయ ప్రాజ్ఞ గర్భో జీవితమాప్స్యతి, భవిష్యతి గుణైః పుత్త్ర స్త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః. శ్రుత్వా పితామహప్రోక్తం ప్రత్యువాచ యుధిష్ఠిరః యుధిష్ఠిరః త్వయోదితం వ్రతరాజాఖ్యంవిస్తరేణ ప్రకాశయ, కేన ప్రకాశితం పూర్వం కేనేదం విహితంవిభో. భీష్మః అస్తి భూమౌసువిఖ్యాతా కాంచీసంజ్ఞా మహాపురీ రజతాచలసంకాశ సౌధసంస్థానై ర్విరాజితా, సువేషై ర్నాగరజనై ర్నారీభిస్సుసేవితా. బ్రహ్మక్షత్త్రియ విట్ఛూద్రైః స్వస్వకర్మరతై ర్వృతా, రూపచాతుర్యయుక్తాభి ర్వేశ్యాభిః సమలంకృతా. అత్ర రాజా మహాసేనో బభూవామితవిక్రమః, తస్మిన్ వసతి భూపాలే జనానన్దకరే శుభే. తస్య రాజ్యే౽వసద్విప్రః దేవస్వామీతి విశ్రుతః, తస్య స్త్రీ రూపసంపన్నా నామ్నా ధనవతీ శుభా. యథార్థనామధేయా సా లక్ష్మీరివ సువిగ్రహా,

తస్యాం సంజనయామాస సప్తపుత్రాన్ గుణాన్వితాన్. ఏకాం దుహితరం రమ్యాం నామ్నా గుణవతీం నృప, కృతోద్వాహాశ్చ తే పుత్రా విహరన్తి యథాసుఖమ్. కన్యైక కుమారికా చాసీదనురూపప్రియార్థినీ, అత్రాన్తరే ద్విజః కశ్చిద్భిక్షార్థం సముపాగతః. దీప్యమానః స్వతేజోభి ర్మూర్తిమానివ పావకః, ద్వారోదేశముపాగత్య ప్రయుయోజాశిషం తదా. దేవస్వామిస్నుషాస్సప్త సముత్థాయ ససమ్భ్రమం, భిక్షాం ప్రత్యేకమానీయ దదుస్తస్మై ద్విజన్మనే అవైధవ్యాశిషం ప్రాదాత్తాభ్యస్సౌభాగ్యసంపదః, తతో గుణవతీమాత్రా ప్రహితా సహ భిక్షయా. విప్రాయ భిక్షాం ప్రదదౌ కృత్వా పాదాభివన్దనం, ఆశిషంచ దదౌ విప్రః శుభే ధర్మవతీభవ. సాపి లబ్ధ్వాగుణవతీ త్వరాన్వి గత్వా యయౌ గృహం, మాత్రే నివేదయామాసచాశిషం తేన యోజితామ్. శ్రుత్వా ధనవతీపుత్రీం కరేధృత్వా ద్విజమాయయౌ, ప్రణతిం కారయామాస పునస్తస్మై ద్విజన్మనే, తథైవాశిషముచ్చార్య పునస్తామభ్యనన్దయత్, శ్రుత్వాఽఽశిషం ధనవతీ సచింతా ప్రత్యువాచ హా. ధనవతి. ప్రసీద భగవన్ విప్ర వచనం మేఽవధారయ, స్నుషాభ్యః ప్రణతాభ్యోఽద్య మే త్వయా దత్తావరాశిషః. అవైధవ్యకరాః పుత్రసుఖసౌభాగ్యదాయకాః, సుతాయాం ప్రణతాయాం మే విపరీతం త్వయోదితం, భద్రే ధర్మవతీ భూయా ఇత్యుదీర్య పునః పునః, ఆశీః ప్రయుక్తా విప్రర్షే కారణం వద సత్వరమ్. ధన్యాసి త్వం ధనవతి ప్రఖ్యాతచరితా భువి, యథాయోగ్యం ప్రయుక్తేయం మయాశీర్దుహితుస్తవ. ఇయం సప్తపదీమధ్యే వైధవ్యం సమవాప్స్యతి, ధర్మాచరణమత్యర్థం కర్తవ్యమనయా శుభే. అతో మయా

శీఘ్రత్త్రైయంశుభే ధర్మవతీ భవ, శ్రుత్వా ధనవతీవాక్యం చింతాకులితచేతనా. ఉవాచ వచనం దీనం ప్రణిపత్య పునఃపునః ధనవతీ. ఉపాయం వేత్సి విప్రేంద్ర వద శీఘ్రం. దయాం కురు, అపాయం వేత్సి చేద్విప్ర కిం కరోమి దయానిధే. ద్విజః. యదాఽఽగతా భవేత్సోమా గృహే వై తవ సున్దరి, తస్యాః పూజనమాత్రేణ భవేద్వైధవ్యనాశనమ్ ధనవతీ, కా సా సోమా త్వయా ప్రోక్తా కా జాతిః కుత్ర సంస్థితా. యస్యా ఆగమమాత్రేణ భవేద్వైధవ్యభంజనం, ఏతద్వద మహాభాగ సకలం విస్తరస్వ మే. ద్విజః. సోమా సా రజకీ జాత్యా స్థితిస్తస్యాశ్చ సింహళే, సా చేదాయాతి తే వేశ్మ భవేద్వైధవ్యభఞ్జనం, ఇత్యుక్త్వా బ్రాహ్మణోఽన్యత్ర గతో భిక్షాప్రతీక్షయా, ధనవత్యపి పుత్త్రేభ్యః ప్రోవాచ వచనం తదా, ఇయం దుర్లలితా పుత్త్రాః స్వసా గుణవతీ శుభా, సోమాగమనమాత్రేణ భవేదస్యా వైధవ్యభఞ్జనమ్. యస్యాస్త్వే భక్తిః పితరి మాతృస్వసగౌరవం, స ప్రయాతు సహ స్వస్రా సోమాం మానయితుం ద్రుతమ్. పుత్త్రా ఊచుః జ్ఞాతం మాత స్తవ స్వాన్తం పుత్త్రీస్నేహవశంగతమ్. యాత దేశాంతరం పుత్త్రాః ప్రఖ్యాపయసి దుర్గమం, అన్తరే దుస్తరస్సింధుః శతయోజనవిస్తరః, అశక్యం గమనం తత్ర న క్షమా గమనే వయమ్ దేవస్వామ్యభ్యువాచ — అపుత్రస్సప్తభిః పుత్త్రైరహం యాస్యామి సింహళేహమ్. ఆనయిష్యామి తాం సోమాం పుత్త్రీవైధవ్యనాశినీమ్ ఏవం వాదిని సక్రోధే దేవస్వామిని తత్క్షణం, శివస్వామీ కనిష్ఠస్తు పుత్త్రః ప్రోవాచ సమ్మతః. తాత మా వద చైవం త్వం రోషావేశవశం గతః, మయి తిష్ఠతి కశ్శోకస్త్వం

ద్వీపం హి సింహళమ్. ఇత్యుక్త్వా సహాయస్థానాయ ప్రణమ్య స శిరసా ముదా, ప్రస్థితః సహితః స్వపుత్ర్యా ద్వీపం సింహళసంస్థితమ్. స కియద్భిర్దినైర్గత్వా తీరం ప్రాప సరిత్పతేః, తస్మిన్నేవ మ్బుధిం తత్ర ప్రయత్నమకరోద్ద్విజః స జనన్యా సహిత స్తస్మిం న్యగ్రోధద్రుమమూలే స్థితే, తత్కోటరే సుఖాసీనా గృధ్రీ [illegible] బాలకాః. తత్రావటతలే స్థిత్వా శాఖాగ్రం నీడం [illegible], శాబకానాం కృతే గృధ్రో గృహీత్వా శిశుభోజనం ప్రాప్తా స్తే శాబకా గృధ్రాద్భోజనం జగృహుర్న [illegible], తత్రస్థా బాలకాన్ గృధ్రీశ్చిన్తాకులితమానసాన్. గృధ్రీ ఉవాచ — కథం న భుఞ్జతే పుత్రా భవన్తః క్షుధితా అపి, అతిస్వాదు లం మాంసం భవద్భ్యోఽర్పితమిదం మయా. వటస్య మూలే [illegible] మానవావత్ర తిష్ఠతః, అభుఞ్జానౌ స్తయోరాగతయో [illegible] హీనమ్. ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు గృధ్రీస్తు [illegible], తయోరన్తికమాగత్య వచనం సమభాషత. గృధ్రీ— [illegible] స్తు యువయోః కామో వక్తవ్యోఽత్ర మయా ద్విజ, క్రియతేఽస్మాభిస్తథా విప్ర భోజనం కర్తుమర్హసి. ద్విజ ఉవాచ—సింహళం గన్తుకామో హం జలధేః పారమద్య వై, సోమానయనమిచ్ఛామి పుత్ర్యా వైధవ్యనాశనమ్. గృధ్రీ. త్వామహం పారయిష్యామి జలధేః ప్రాతరేవ హి, సోమాగృహమపి బ్రహ్మన్ దర్శయిష్యామి సింహళే, తతో రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాముదితే చ దివాకరే. [illegible] తౌ తు గృధ్రీరాజేన వేగినా, సింహళద్వీపమాగత్య స్థితౌ సోమాగృహాన్తికే. తతః ప్రత్యూషసమయే సమ్మార్జ్యాఙ్గణమణ్డలం, లేపనం చక్రతుస్తస్యా దినే దినే శుభమ్. ఏవం విదధతోస్తత్ర పూర్ణస్సంవత్సరో గతః, స్నుషాః పుత్ర్య

సమాహూయ సోమా పప్రచ్ఛ విస్మితా. మార్జనం లేప
నం కోఽత్ర కరోతి మమ కథ్యతా, ఏకత్రైవాథ జగదుస్సర్వాః
కృత్యమిదం హి నః. తతః కదాచిద్రజకీ నిభృతా సంస్థితా నిశి,
దదర్శ బ్రాహ్మణీం కన్యాం మార్జయన్తీం గృహాఙ్గణమ్.
లిమ్పన్తీమఙ్గణం ప్రాప్తం ఖాదిరం చ శుచివ్రతా, సోమా
పప్రచ్ఛ తాం గత్వా కా త్వం సేవాం కృతవతీ మమ. ఉపతస్థౌ
తదా సోమా మాం బ్రాహ్మణపుత్రికా. సోమోవాచ—
దగ్ధాస్మి! బత! నష్టాస్మి!! బ్రాహ్మణో గృహం మార్జితా. కాం
గతిం బత యాస్యామి పాపాదస్మాదసంశయం, పాపజాతి
రహం ఖ్యాతా రజకీ సర్వథా ద్విజ. కథం త్వం బ్రాహ్మణో
భూత్వా విరుద్ధం మే చికీర్షసే, శివస్వామ్యువాచ—ఏషా
గుణవతీ నామ్నీ స్వసా మమ సుమధ్యమా అస్యాః సప్తపదీ
మధ్యే వైధవ్యం సంప్రపత్స్యతే, తవ సాన్నిధ్యమాత్రేణ
భవేద్వైధవ్యభఞ్జనమ్ అతో హేతోః సహ స్వస్రా పాకకర్మ
కరోమి తే సోమోవాచ—ఇతః పరం న కర్తవ్యం హ్యాయామి
తవ శాసనాత్. ఇత్యుక్త్వా సా సమాగత్య స్నుషాభిః ప్రత్యు
వాచ హ, యః కశ్చిన్మమ గేహేఽస్మిన్ మ్రియతే మానవః
క్వచిత్. తత్రైవ రక్షణీయోఽసౌ యావదాగమ్యతే మయా,
కస్యచిద్వచనాత్క్వాఽపి నైవ దాహ్యః కథంచన. తథేత్యుక్తా
స్నుషాభి స్సా సోమా యాతా మహాంబుధిం, పారముత్తార
యామాస క్షణేన ద్విజపుత్రకా. స్వయమాకాశమార్గేణ
సోత్తతార మహార్ణవం, ప్రాప్తాః కాఞ్చీపురీం సర్వే నిమేషా
త్తత్ప్రభావతః. సోమాం దృష్ట్వా ధనవతీ హృష్టా పూజా
మథాకరోత్, అత్రాన్తరే శివస్వామీ తదా దేశాన్తరాత్స్వ

సుః. సదృశం వరమానేతుం జగామోజ్జయినీం ప్రతి, ఆని
నాయ వరం తత్ర దేవశర్మసుతం సుధీః. బ్రాహ్మణం సర్వశా
స్త్రాణాం గుణినం సదృశం స్వసుః, తతః సా రజకీ సోమా
వైవాహికమథాకరోత్. సులగ్నే చ సునక్షత్రే దేవస్వామి సూ
తు కన్యకాం, దదౌ తస్మై గుణవతీం గుణినే రుద్రశర్మణే.
తతో వైవాహికైర్మన్త్రైర్ధ్యాయమానే హుతాశనే, తయోః
సప్తపదీమధ్యే రుద్రశర్మా మృతస్తథా. రుదన్తి బ్రాహ్మణాః స
ర్వే స్థితా సోమా నిరాకులా, ఆక్రందశ్చ మహానాసీద్విప్రాణా
నాం తత్ర పశ్యతామ్ గుణవత్యై చ సా పుణ్యం వ్రతరాజ
ప్రభావజం, పుణ్యం సంకల్ప్య విధివద్దౌహృత్యన్నిమిత్తకమ్.
రుద్రశర్మాపి తస్మాచ్చ వ్రతరాజప్రభావతః, అసనాస ...
జీవం సుప్తవత్సహసోత్థితః. ఏవం వివాహం నిర్వర్త్య వ్రత
రాజం నివేద్య చ, ఆమన్త్ర్య తాం ధనవతీం సోమా ప్రాయా
ద్గృహం ప్రతి. ఏవం సా రజకీ సోమా జీవయిత్వా ద్విజం ద్వి
జమ్. చచాల హర్ష సంపూర్ణపూర్ణకామా స్వమన్దిరమ్, అత్రా
న్తరే గృహే తస్యాః ప్రథమం తనయా మృతాః. పునస్స్వామీ
మృతస్తస్యా జామాతా చ తతో మృతః ఆగచ్ఛన్త్యాస్తదా
తస్యాః సోమవారాన్వితా తిథిః, అమావాస్యాబభూవాథ పుణ్య
సంజీవినీ తిథిః సా దదర్శ జలోపాన్తే వృద్ధాం కాంచిత్ స్త్రి
యంతదా, తూలభారభరాక్రాంతాం క్రన్దమానాంసుదుఃఖితాం,
వృద్ధోవాచ. అవతారయ మే పుత్రి తూలభారం శిరః స్థితం,
ఏతద్భారభరాక్రాన్తాం క్రన్దమానాం సుదుఃఖితామ్ సోమో
వాచ. అమావాస్యాద్య హే వృద్ధే సోమవారయుతా తిథిః,
తూలకం న స్పృశామ్యద్య నియమోఽయం మయా కృతః.

పునర్దదర్శ యాన్త్రీం సా మూలభారవతీం స్త్రియం, సా చోవాచ తతః పుత్త్రి మూలభారో మహానితి. అవతీర్య క్షణం తిష్ఠ సజ్జే యాస్యామ్యహం తవ, అద్య మూలం తథా తూలం న స్పృశామి కదాచన. తతోఽశ్వత్థతరుం ప్రాప్య నదీతీరభవం శుభం, స్నాత్వా దేవం సముభ్యర్చ్య శర్కరాభిః ప్రదక్షిణాః. సా చకార మహాభాగా తస్మై వాష్టోత్తరం శతమ్. భీష్మః. యదా ప్రదక్షిణాశతం కృతం శర్కరహ స్తయా. తదా జీవితవ స్తస్తేజామాతృపతిపుత్త్రకాః, నగరం శ్రీసమాకీర్ణం తద్గృహం చ విశేషతః. అథ యాతా మహాభాగా సోమా స్వభవనం ప్రతి, జీవితం వీక్ష్య భర్తారం పుత్త్రాన్ జామాతరం తథా. అభిజ్ఞా తాన్ సమాసాద్య జగామ కృతకృత్యతాం, ప్రణిపత్య స్నుషాః సర్వాః పప్రచ్ఛుస్తాం తపస్వినీమ్. మృతా స్తేతనయా దేవి పతిజామాతృ బాన్ధవాః, జీవితా స్తే కథంసోమే మృతా స్తే చ కథం వద. సోమోవాచ-గుణవత్యై మయాదత్తం వ్రత రాజస్య పుణ్యకం, మృతా స్తే తద్విపాకేన పతిజామాతృపుత్త్రకాః తూలకం న మయా స్పృష్టం మూలకంచ తథా స్నుషాః, అశ్వత్థే దేవమభ్యర్చ్య కృతా స్తత్ర ప్రదక్షిణాః. శర్కరాహ స్తయా తత్ర కృతమష్టోత్తరం శతం, జీవితా స్తత్ప్రసాదేన హ్యద్య జామాతృ పుత్త్రకాః సర్వాభిః క్రియతా మద్య వ్రతరాజోవిధానతః, భవిష్యతి నవైధవ్యం సౌభాగ్యం సంభవిష్యతి. స్నుషాస్తాః కారయామాస తథా సోమా వ్రతేశ్వరం, భుక్త్వా భోగాన్బహూన్ స్తత్రపుత్రపౌత్రాదిభిస్సహ. తైశ్చస ర్వైఃపరివృతావిష్ణులోకమవాపసా, ఇత్యేతత్కథితంపార్థవిస్తరేణమయాతవ. యుధిష్ఠిరః. మాహాత్మ్యంవ్రతరాజస్య కోవిధి

ర్యేవ విస్తరాత్, కర్తవ్యం కేన భీష్మేదం నారీభిః పురుషైః
వా. అమావాస్యా యథా పార్థ సోమవారాన్వితా భవేత్,
తదా పుణ్యతమః కాలో దేవానామపి దుర్లభః. ప్రాతరుత్థా
య విధినా స్నానం కార్యం జలాశయే, స్నాత్వా సమ్యఙ్నవే
కౌశేయం పరిధాయ వ్రతీ తతః. గత్వా చాశ్వత్థవృక్షస్య స
మీపం కురునన్దన, అశ్వత్థమూలే కర్తవ్యం విష్ణోస్సమ్యక్ప్రపూ
జనమ్. వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపాయ సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణే, అనాద్య
న్తహీనాయ విష్టరశ్రవసే నమః ఇతివిష్ణుముఖాన్మన్త్రైః సంపూజ
యేద్విధిపూర్వకం, ఛన్దోమయే వృక్షరాజే సర్వే దేవాః స
మాహితాః మూర్తిత్రయాత్మకశ్చాశ్వత్థ నామ్నా ముని సమా
హ్వయే, పూజితే విశ్వరూపేఽసౌ పూజ్యతే భగవాన్ హరిః.
అశ్వత్థేవో నిషదనం త్వారాత్రే అగ్నిరక్షితా. నమస్కృత్యాశ్వ
త్థే చోర్ధ్వమూలం తద్విష్ణుమన్త్రతః. ఆగ్నేయమపూర్వస్త్వ చేహా
వై బ్రహ్మజజ్ఞానమిత్యపి, పూజయేత్ స్వర్ణసూత్రేణ విష్ణు
సర్వాత్మకం తథా మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణు
రూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ వృక్షరాజాయ తే నమః. ఏవం
సంపూజ్య దేవేశం పీతవస్త్రాక్షతైః ఫలైః, కుసుమైర్వివిధై
శ్చైవ భక్ష్యభోజ్యైస్తథావిధైః. అశ్వత్థపూజనం కార్యం
ప్రోక్తమన్త్రేణ పాండవ, అశ్వత్థ హుతభుగ్వాస గోవిందస్య
సదాప్రియ. అశేషం హర మే పాపం వృక్షరాజ నమోఽస్తు
తే, ప్రాణిసంజీవక స్వామిన్ భూతావాస వనస్పతే. అశ్వత్థ
రుద్రరూపోఽసి వృక్షరూప నమోఽస్తు తే, ఏవం పూజావి
ధిం కృత్వా తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణాన్. మౌక్తికైః కాంచనై
రౌప్యైర్హీరకైర్మణిభిస్తథా, కాంస్యపాత్రైస్తామ్రపాత్రైర్గృ

ష్యపూర్ణైః పృథక్పృథక్. గృహీత్వా భ్రమణం కార్యం యావ దష్టోత్తరంశతం, సమర్పితంచ యద్ద్రవ్యమర్పయేద్గురవేశుభమ్. సువాసిన్యశ్చ సంపూజ్యాఃసోమాసంతుష్టిహేతవే, దద్యాచ్చాన్నంతు విప్రేభ్యః స్వయం భుంజీత వాగ్యతః ఏష తే కథితో భూప వ్రత రాజనిధిర్మయా, ద్రౌపదీం చ సుభద్రాం చ కారయస్వ తథోత్తరామ్ ఉత్తరాగర్భసంస్థస్తు జీవితం చ లభేచ్చిరాంత్ — యుధిష్ఠిరః యా స్వల్పవిభవా నారీ కాంచనాద్యైర్వినాకృతా, సా కథం లభతే పూర్ణం వ్రతరాజఫలం వద. ఫలైః పుష్పైస్తథా భక్ష్యైర్వస్త్రాద్యైరపి పాండవ, కుర్యాత్ప్రదక్షిణాపత్రం సాపి పూర్ణం లభేత్ఫలమ్ వ్రతమిదమఖిలం నరేన్ద్ర విష్ణోర్వ్యబుధగణస్యచ కీర్తితం మయాద్య, పతిసుతధనమిచ్ఛతి పుంస్త్రీ సహసి కరోతు ఫలాని సన్తు నిత్యమ్. అథోద్యాపనవిధిః. శృణు పార్థ ప్రవక్ష్యామి హ్యుద్యాపనవిధిం శుభం, యం విధా పూర్ణతా స్యాద్వ్రతరాజస్య వైనృప. కారయేత్స్వస్తికం భద్రం తన్మధ్యే కుంభముత్తమం, కృత్వా జాజం సువర్ణస్య పఞ్చరత్నస్య వేదికామ్. తస్మాలే ప్రతిమాం విష్ణోః సౌవర్ణీం చ చతుర్భుజం, లక్ష్మీం వాహనసంయుక్తాం మాషద్వయఫలావధి. బ్రహ్మరుద్రాది దేవానాం యథాశక్తి తు కారయేత్, రిక్తస్య సర్వదేవాత్మా విష్ణురేవ విశిష్యతే ఉపచారైరనన్తైశ్చ యథావిభవవిస్తరైః, నైవేద్యైః పుష్పధూపైశ్చ దీపైశ్చ పరితఃస్థితైః. రాత్రౌ జాగరణంకుర్యాత్ప్రభాతే హోమమాచరేత్, సమిద్భిః పైప్పలాభిశ్చ పాయసేన తిలైస్తథా. ఇదంవిష్ణుర్వ్రితిమన్త్రేణ హుత్వాచ ప్రణవేన చ, విష్ణ్వష్టాక్షరమన్త్రేణ శివపంచాక్షరేణ వా. సర్వదైవతమన్త్రైశ్చ విష్ణుర

త్ర విశిష్యతే, మూర్తిత్రయాత్మకాశ్వత్థవృక్షం ప్రాగ్గాహుతిం చరేత్. ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాద్గాశ్చ దద్యాత్పయస్వినీం, బ్రహ్మాణం వస్త్రభూషాద్యైస్సదస్యం చ ప్రపూజయేత్. బ్రహ్మాణే కలశైశ్చైకో విష్ణోరేకః ప్రధానకః, రుద్రాదిసర్వదేవానాం దశానుగమతః స్మృతాః, ఏవం ద్వాదశ దద్యాద్వై తదశక్తౌ ద్వయం తథా, ఋత్విజోఽత్ర క్రమాత్పూజ్యా ఘృతపాయసభోజనైః ఉపవీతాని వస్త్రాణి తేభ్యో దద్యాచ్చ దక్షిణామ్. ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమౌ ప్రార్థయిత్వా విసర్జయేత్. ఏవం ద్వాదశవర్షేషు మధ్యే చాదౌ సమాచరేత్. కృత్వా హ్యుద్యాపనం సమ్యగ్వ్రతరాజఫలం భవేత్. సర్వం నివేదయేత్ప్రీతమాచార్యాయ సదక్షిణమ్ అచ్ఛిద్రం వాచయేత్పశ్చాత్స్వయం భుఞ్జీత వాగ్యతః. ౧౮౦. ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే సోమవత్యమావాస్యా వ్రతకథా సంపూర్ణా.

అమావాస్యాసోమవతీవ్రతకథ.

భీష్ముఁడు శరతల్పమున శయనించియుండఁగా ధర్మరాజు భీష్మునికడ కేతెంచి, అతనికి మ్రొక్కి తనకు మేలుగోరి యిట్లనియె. దుర్యోధనుని దురాలోచనలమూలమున భీమార్జునులిద్దరు కోపముచెంది, కౌరవవీరుల ననేకులను, మఱి యితర రాజులను సంహరించిరి. దానివలన మనవంశమునకు క్షీణదశ వచ్చెను. పిన్నలు, పెద్దలు రోగులు తప్పఁ దక్కిన రాజులందఱు గతించిరి. ఈ భారతవంశమునకు మే మైదుగురముమాత్రము శేషించితిమి. ఈ ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము సైతము నాకు రుచింపకున్నది. జీవితమునందును రోఁతపుట్టుచున్నది. మరణమునొంది

నను పుణ్యగతి గలుగుచున్నది లేదు. ఈసంతతిక్షయము తలఁచిన మాకు మనస్సున నోర్వరానివ్యసనంబు గలుగుచున్నది. ఉత్తరయొక్క గర్భము అశ్వత్థామయొక్క యస్త్రముచే మాడ్చి వేయఁబడినది గనుక, ఇఁక వంశము క్షయించునని తలంపు మనసునకు వచ్చుటచే నాకు మిక్కటమున్న వెత రెట్టించు చున్నది. హా హా! నేనిప్పుడేమిచేయుదును? ఎందుఁబోదును! చిరకాల ముండునట్టిసంతతి గలుగుట కుపాయ మేది? చెప్పుము. అని ధర్మజుఁ డడుగఁగా, భీష్ముం డతని కిట్లనియె. "ఓ యుధిష్ఠిరా, తలంచినమాత్రముననే చిరకాలజీవి యగుసంతతి నొసఁగు నట్టివ్రతములలో సత్తమోత్తమం బగువ్రతం బొక్కటి గలదు దానిం గూర్చి చెప్పెద వినుము. అమావాస్య సోమవారముతోఁ గూడవచ్చినతిథినాఁ డశ్వత్థవృక్షముకడ కేఁగి యచ్చట శ్రీమహావిష్ణువు నారాధించి, యావల, నూటయెనిమిది రత్నములనో, పండ్లనో, పువ్వులనో తీసుకొని, యారాగి చెట్టునకుఁ జుట్టును నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణములు చేయవలయును.

ఈవ్రతోత్తమము శ్రీమహావిష్ణువునకుఁ బ్రీతినిగలిగించునది. ఈ యుత్తమవ్రతంబు నోఁచినయెడల, బ్రహ్మరుద్రాదులు సంతోషింతురు. అశ్వత్థవృక్షము త్రిమూర్తిస్వరూపమై సర్వదేవమయం బయియుండుటచేత, అశ్వత్థవృక్షమును బూజచేసిన యెడల, జనులయొక్క సర్వాభీష్టములును నెఱవేఱుచున్నవి. ఉత్తరచేత నీవ్రతంబుఁ జేయింపుము. దానిగర్భము ప్రాణములతోనుండఁగలదు. ముల్లోకంబులందుఁ బ్రసిద్ధిచెందినపుత్త్రుఁడు బుట్టఁగలఁడు." అని భీష్ముఁడు పలుకఁగా, ధర్మరాజు పితామహుం జూచి "ఓపితామహా! ఆవ్రతరాజముం గూర్చి వివ

రించి చెప్పుము. ఈవ్రతంబును మనుష్యలోకంబున నెవ్వరు ప్రకటించిరి. ఎవరు మొదట నీనోమును జేసిరి. ఆనతీయవల యును." అని యడుగఁగా భీష్ముఁ డిట్లనియె. కైలాసపర్వతసమం బోలు మిద్దెలు మేడలతో నించిన కాంచీపురి యను పేరుగల సునిశ పట్టణ మొక్కటి గలదు. అచ్చటి స్త్రీపురుషులందఱు చక్కని యలంకారములఁ దాల్చియుందురు. బ్రాహ్మణులు మొదలగు నాలుగువర్ణములవారును తమతమ కార్యములను దప్పక చేయుచు చుందురు. అచ్చట వేశ్యలు రూపలావణ్యములతో నొప్పుచు మన దమచాకచక్యములచే జనులను వశపఱచుకొనుచుందురు. అట్టి కాంచీనగరమును రత్నసేనుండను రాజు సుఖజనరంజక ముగాఁ బాలించుచుండెను. ఆపట్టణమున దేవస్వామి యను నొక బ్రాహ్మణుఁడు గలఁడు. అతనికి లక్ష్మీదేవివలె సౌందర్యవతి యైన ధనవతియను భార్య గలదు. ఆబ్రాహ్మణునికి ఆధనవతియం దేడ్వు రు కొడుకులును అందఱికి కడగొట్టుదిగా నొకకొమరితయుఁ గలిగిరి. కూఁతుపేరు గుణవతి. ఆదేవస్వామి తనకుమారుల కేడ్వురకును వివాహము చేసెను. ఆకుమారులు తమభార్యల తోడ సుఖము లనుభవించుచుండిరి. కొమరితకును యుక్త వయస్సు రాఁగానే దానితల్లిదండ్రులు దానికి తగిన వరుని వెదకుచుండిరి. ఇట్లుండఁగా నొకబ్రాహ్మణుఁడు తనతపోమహి మచే నగ్నిహోత్రమువలెఁ దేజరిల్లుచు నాదేవస్వామి యింటికివచ్చి వాకిట నిల్చుండి యాశీర్వాదముసల్పెను. ఆవెం టనే యేడ్వురుకోడండ్రును లేచి యాబ్రాహ్మణునికి వెవ్వేఱుగా భిక్షముఁ దెచ్చిపెట్టిరి. అప్పు డాబ్రాహ్మణుం డాయేడ్వురు స్త్రీలకును దీర్ఘసౌమంగల్యమును సకలసంపదలును గలుగునట్లు

దీవనలుచేసెను. తర్వాత ధనవతి తనకూఁతురగు గుణవతిని బ్రాహ్మణునికి బిచ్చము పెట్టుమనఁగా గుణవతి యట్లే యా బ్రాహ్మణునికి భిక్షము దెచ్చిపెట్టెను. వెంటనే బ్రాహ్మణుఁడా చిన్నదానిం గూర్చి "ఓ చిన్నదానా! ధర్మాత్మురాల వగుదువుగాక" అని యాశీర్వదించెను. వెంటనే గుణవతి మొగము చిన్నబుచ్చుకొని యింటిలోపలికి వెళ్లి తల్లితో నాబ్రాహ్మణుఁడు దీవించినప్రకారంబుఁ దెలిపెను.

ధనవతి యామాట విని కోమార్తెను జేయిపట్టికొని వచ్చి మరల భిక్షము దెచ్చిపెట్టింపఁగా మరల నా బ్రాహ్మణుఁడు ముందు చేసినయట్లే యాశీర్వాదము చేసెను. అప్పుడు ధనవతి బ్రాహ్మణునిఁ జూచి "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నాకొడండ్రేడుగురు నమస్కరించినప్పుడు వారలకు దీర్ఘసౌమంగల్యమును సకలసౌభాగ్యసంపదలును గలుగునట్లు లాశీర్వాదంబు గావించితివి. నాకూఁతురు నమస్కరించినప్పుడుమాత్రము నీవు ధర్మాత్మురాలవు గమ్మని దీవించితివే దీనికిఁ గారణంబు దెలుపఁ గోరెద"నని యడుగఁగా ఆబ్రాహ్మణుఁడు ధనవతింజూచి, "ఓధనవతీ! నేను వారివారివిధికిఁ దగినట్లు దీవించితిని. ఈ నీ కూఁతురు సప్తపదిదినమునే వైధవ్యంబు నొందగలఁదు కావున ధర్మము చేయువలసినది యవశ్యము అది కారణంబుగా ధర్మాచరంబు ముఖ్యమని దీవించితి" నని చెప్పెను. ఆమాటలు విని, ధనవతి మిక్కిలి చింతాక్రాంతురాలై మాటిమాటికా బ్రాహ్మణునికి నమస్కరించి యాబ్రాహ్మణునింగూర్చి "ఓదయానిధీ! నీవపాయంబుమాత్రము తెలిపితివి. నేనేమి చేయుదాననుపాయంబుఁ దెలుపవేఁడెదను" అని యడుగఁగా "ఓ

ధనవతీ! సింహళద్వీపమున సోమ యనుచాకిత యున్నది. దానిని దోడ్కొనివచ్చితి రేని, నీకూఁతురి వైధవ్యంబుఁ దొలఁగు" నని చెప్పి భిక్షాటనమునకై వేఱొకచోటికేఁ బోయెను.

తర్వాత ధనవతి పుత్రులం జూచి "నాయనలారా! సోమ యనుచాకిత సింహళద్వీపంబున నున్నదట దానిం దోడ్కొని వచ్చి, యీమీచెలియలగు గుణవతియొక్క వైధవ్యదుఃఖమును దొలఁగింపుఁడు" అని చెప్పఁగాఁ గొమరులందఱు "తల్లీ! నీ యభిప్రాయం బెఱింగితిమి, నీమనస్సు నీకూఁతునందు మిక్కిలి[illegible] యున్నది. మమ్ము దేశాంతరమునకు వెడలఁగొట్టఁ జూచెదవు. మార్గమధ్యమున దాఁటరానిసముద్రమున్నది. మే మెట్లు దాఁటి పోఁగల"మని చెప్పఁగా అప్పుడు దేవస్వామి నాకేడుగురు పుత్రు లుండియుఁ బుత్రులు లేనివాఁడనే యైతిని. నాపుత్రికయొక్క వైధవ్యంబుఁ దొలఁగుటకై నేనే యాసోమను బిలుచుకొని వచ్చెదనని కోపముతోఁ జెప్పఁగాఁ గడపటికొడుకు శివస్వామి యనువాఁడు "తండ్రీ కోపముచేయకుము. నేనుండఁగాఁ గమకు శ్రమయేల?" అనిచెప్పి తనచెల్లెలిని గుణవతిని దోడ్కొని సింహళద్వీపమునకు బయలువెడలి కొన్నిదినములకు సముద్రపు గట్టుచేరి, సముద్రమును దాఁటుటకై ప్రయత్నించుచును, నప్పాటు తీరంబున విశాలమైన మఱ్ఱిచెట్టునుజూచి, యానాఁటిరేయి యాచెట్టుక్రింద విశ్రమించిరి. ఆ చెట్టునం దొకగ్రద్ద పిల్లఁబెట్టి యుండెను. ఆగ్రద్ద ప్రతిదినము బయటసంచరించి యెరను దెచ్చి తనపిల్లలకుఁ బెట్టుట వాడుక. ఆవాడుకప్రకార మాగ్రద్ద యారాత్రి యెరతెచ్చి పిల్లలకుఁ బెట్టఁగా నవి యాయెరను

దినవయ్యెను. అప్పుడు వానితల్లి మీరేల నేను దెచ్చినయెరను దినరైతిరి యని యడుగఁగా, ఆకూనలునుతల్లినిజూచి, "తల్లీయీ చెట్టుక్రింద నిద్దఱుమానవులున్నారు. వారు భోజనములేక పస్తు పడియుండఁగా, మే మెట్లుభోజనంబుచేయఁగలవార"మనిచెప్పిరి. అంతట నాగ్రద్ద దయాళువై క్రిందకి దిగివచ్చి, "ఓ విప్రా! మీ యిష్టము నేనెఱిఁగితిని. మీకార్యము సాధించెదను" అని చెప్పఁగా, శివస్వామి గ్రద్దంజూచి, "నేను సముద్రమునుదాఁటి, సింహళద్వీపముచేరి, నా చెలియలివైధవ్యంబుఁ బోకార్చుటకై సోమయనుదానిం బిలుచుకొని రాఁగోరుచున్నాను" అని చెప్పఁగా, గ్రద్దయు, "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నేను తెల్లవాఱిన తర్వాత మిమ్ములను సింహళమునకుఁ గొనిపోయి, సోమయొక్క గృహమును జూపించెదను" అని చెప్పి తనకూన లుండుగూటికి వెళ్లెను. ఆ బ్రాహ్మణుఁడును, వాని చెలియలును రాత్రి యచ్చట శయనించియుండిరి. మఱునాఁటి యుదయమున, ఆగ్రద్ద యా బ్రాహ్మణుని, వాని చెలియలిని సింహళద్వీపంబునకుఁ గొనిపోయి సోమ యను చాకిత యింటి వాకిలిం జూపెను. వారా సోమయింటిని జూచినది మొదలు ప్రతిదినమును తెల్లవాఱునంతలోపల ఆ సోమయింటి వాకిలి పెంటయూడ్చి, పేన్నీళ్లుచల్లి ముత్తెలలికి పోవుచుండిరి. ఇట్లు వారొక్క సంవత్సరము ప్రతిదినము సోమ యింటివాకిటిపని సేయుచుండిరి. తర్వాత సోమ తనకొడుకులను కోడండ్రను జూచి, మీరెవరీలాగు ప్రతిదినము వాకిలిపని చేసి, నీరుచల్లి ముగ్గులు పెట్టిపోవుచున్నారని యడుగఁగా, అవియెల్ల మా కార్యములనియే వారు చెప్పిరి. తర్వాత, సోమ నిక్కంబు గనిపెట్టుటకై కదలక యొకమూల నిలచియుండి, తనయింటి

వాకిలి ముంగిలి యూడ్చుచుండు గుణవతిని, ముంగిలి యలుకుచుండు శివస్వామిని జూచి మీరెవ్వరు? ఇట్లేల పని చేయుచున్నారని యడిగెను. "మేము బ్రాహ్మణుల చిన్న వాండ్రము" అని వారుచెప్పిరి. "అక్కటా! యేమియన్యాయము! మీరు బ్రాహ్మణులరై యుండి నాయింటివాకిటఁ బని చేయుచుందురేని, నే నీపాపమునుండి యెట్లు విముక్తురాలనగుదును. నే నేగతిఁ బడిపోవుదునో! నేనో హీనకులం బగు చాకలిజాతిదానను. మీరు బ్రాహ్మణులై యుండియు నేలయిట్లు విపరీతంబునడచుకొందు" రని యడుగఁగా, శివస్వామి యిట్లనియె "ఓ చాకితా! ఇది గుణవతి యనుపేరుగలది. నాకుఁ జెలియలు. ఇది సప్తపదీమధ్యముననే వైధవ్యంబు నొందఁగలదు. ఆవైధవ్యంబు వోలఁగుటకై నీవు సన్నిధానంబుననుండుట యవశ్యము. కావున నిన్నుఁదోడ్కొనిపోవవచ్చి, యిట్లు లీయుద్యమమ్ముఁ జేయుచున్నా"మని యాశివస్వామి చెప్పఁగా, సోమ వారింజూచి "మీ యిష్టప్రకారము వచ్చెదను" అని చెప్పి, లోపలికివచ్చి తనకోడండ్రనుజూచి, మీరు నేను వచ్చువంతఁ దనుక మనయింట నెవ్వరైన మృతినొందినను వారిని దహింపక యొక్కచోట నిలువుగా నుంచి కాపాడుఁడు. అని యానతిచ్చి, యచ్చటినుండి వెడలి వచ్చి, వారిని సముద్రమును దాఁటించి తాను ఆకాశమార్గమున సముద్రమును దాఁటివచ్చి యొక్కనిమిషములోపల కాంచీపురంబు చేరెను. వారట్లు చేరఁగానే, ధనవతి సంతుష్టాంతరంగురాలయి సోమను బహుభంగుల మర్యాదలు గావించెను.

తర్వాత శివస్వామి తనచెలియలికిఁ దగినవరుం వెదకుటకై దేశాంతరమున కేఁగి యుజ్జయినీనగరంబుఁ జేరి యచ్చట

దేవశర్మకుమారుఁడయిన రుద్రశర్మ యనువానిని దోడితెచ్చి, శుభముహూర్తమున గుణవతి నాతనికిచ్చి వివాహము చేయింప నిశ్చయించెను. సోమయు దగ్గఱనుండి వివాహము జరిపించెను. అప్పుడు శుభలగ్నమున శుభముహూర్తమున దేవస్వామి తన కూఁతురు గుణవతిని రుద్రశర్మకుఁ గన్యాదానంబు చేసెను. తర్వాత వివాహప్రధానహోమంబు జరుగుచుండఁగా, సప్తపదీమధ్యమున రుద్రశర్మ మృతినొందెను. అప్పుడు బంధువులందఱు విలపించిరి. సోమమాత్రము నిశ్చలమనస్కురాలై యుండెను. ఆ వివాహమహోత్సవంబు చూడవచ్చిన వారందఱు ఆబాలగోపాలముగా గగ్గోలుగావించిరి. ఆసోమ వెంటనే మరణమునుంబోఁగొట్టు వ్రతరాజప్రభావంబువలని ఫలంబును సంకల్పము చేసి గుణవతికొసఁగెను. రుద్రశర్మయు నావ్రతరాజప్రభావంబువలన జీవితుఁడై నిద్ర లేచినవానికైవడి లేచి కూర్చుండెను సోమయు నిర్విఘ్నంబున వివాహంబు నెఱవేర్చి, వ్రతోత్తమమయిన యమావాస్యాసోమవతీవ్రతంబు వారికుపదేశించి, తనగృహంబునకు బయలుదేఱెను. ఇట్లు సోమ మృతుఁడయిన బ్రాహ్మణుని బ్రతికించి సంపూర్ణమనోరథంబుతో వచ్చునంతలోపల దాని యింట మొదటఁగొడుకులును తర్వాత భర్తయు నటుతర్వాత నల్లుఁడును మృతినొందిరి. ఆసోమ తననివాసమునకు వచ్చుచుండఁగా, చచ్చినవారిని బ్రతికించునట్టి సోమవారయుతమైన యమావాస్య వచ్చెను. అప్పుడు మార్గమధ్యమున నొకముసలిది కనఁబడి, "ఓయమ్మా! నే నీదూదిమూటను మోయఁజాలకున్నాను. దీనిని గొంచెము దింపుము" అనెను. సోమయు "ఓ ముసలిదానా! నేఁడమావాస్యాసోమవారము. నేను నేఁడు

దూదినిముట్టను. ఈలాటినియమంబు పూనితిని" అని చెప్పి, పిమ్మట కొంతదవ్వేఁగఁగా మఱియొక్కస్త్రీ కనఁబడి పన్నిగ్గంగినిపించుచు గంపనెత్తికొనిపోవుచు, సోమనుజూచి దీనిని గొంపోవుము సాయము మని యడిగెను. సోమయు ముందటివలెనే యుత్తరము చెప్పి నదీతీరంబుచేరి, యచ్చట స్నానంబుచేసి యచ్చటనున్న యశ్వత్థ వృక్షమూలమున శ్రీమన్నారాయణమూర్తి నారాధించి దూదిలేక తాళ్లుగొని నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణంబులు గావించెను. ఎప్పుడు సోమ తాళ్లఁగైకొని యశ్వత్థవృక్షమునకుఁ బ్రదక్షిణము చేయ నారంభించెనో యప్పుడే యా సోమయొక్క కొడుకులు, మగఁడు, అల్లుఁడును లేచి కూర్చుండిరి. సద్గృహమంతయు కాంతితో నిండియుండెను. అందును, వారి యిల్లు సౌభాగ్యసంపదంబులతోఁ దులతూఁగుచుండెను. తర్వాత భాగ్యవతియగు సోమ తనయిల్లుచేరి తనకొడుకులు, మగఁడు, అల్లుఁడు పునర్జీవితులైనవార్త విని మిక్కిలి సంతోషము నొందెను. తర్వాత కోడండ్రందఱు అత్తగారికి నమస్కరించి "అమ్మా! మీకొడుకులును మామామగారును మాయల్లుఁడును మృతులైరి. మృతులైనవార లెట్లు మరల సజ్జీవితులైరి? మాకుఁజెప్పవే" యని యడుగఁగా, సోమ కోడండ్రనుజూచి "నేను ప్రయాగ ప్రభావంబువలనిపుణ్యము గుణవతికొసఁగితిని కావున నాపతి పుత్రజామాతలు మృతులైరి. నేను మరలివచ్చునప్పుడు అమావాస్యాసోమవాసరము రాఁగా నేను దూఁది ముట్టఁగిని దాఁకక యశ్వత్థవృక్షముకడకేగి లక్ష్మీనారాయణులం బూజించి నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణంబులు గావించితిని. ఆశ్రీమన్నారాయణుని ప్రభావంబుచే నాపతిపుత్రజామాతలు పునర్జీవితు

లైరి. ఓకోడండ్రారా! మీరందఱీవ్రతంబుఁ బట్టుఁడు. మీకు దీర్ఘసౌమంగల్యమును, సౌభాగ్యమును గలుగఁగలదు" అని చెప్పి వారిచేత నావ్రతంబు చేయించి, పెక్కువిధంబులయిన సుఖంబు లనుభవించి, యంతకాలమున వారందఱితోఁ గూడ వైకుంఠముఁ జొచ్చెను. ఓ ధర్మనందనా! నే నీవ్రతప్రభావంబు విస్తరించి చెప్పితిని. నీవట్లు చేయుమని భీష్ముఁడు ధర్మరాజుతోఁ జెప్పఁగా, ధర్మరాజును మరల భీష్మునిఁ జూచి, పితామహా! ఆవ్రతరాజమునకు విధియెట్లు? మహిమయెట్టిది? పురుషులా? లేక స్త్రీలా యీవ్రతంబు చేయవలసినది? నాకు విస్తరించి చెప్పు మని యడుగఁగా, భీష్ముఁడిట్లనియె. "ధర్మనందనా, అమావాస్య యొక్కఁడు సోమవారముతోఁ గూడివచ్చునో, ఆదినము మహా పుణ్యదినము. అట్టికాలము దేవతలకుఁ గూడ దొరకుట యరుదు. వ్రతము చేయువారు తెల్లవాఱఁగా నే లేచి, విధిపూర్వకముగా స్నానమాచరించవలెను తర్వాత నూతనముతో పట్టుబట్టలు కట్టు కొని, యశ్వత్థవృక్షముకడకుఁ బోయి, యశ్వత్థవృక్షమూలమును నంటు "వ్యక్తావ్యక్త...నమః" అను మంత్రముతో విష్ణ్వాదిదేవ తలను బూజించి, తర్వాత. 'అశ్వత్థేవో నిషదనమ్' "అగ్నాత్రే అగ్ని రస్తుతే" "నమశ్శృగ్రస్య తే రుద్రాయ" "ఊర్ధ్వమూలమధశ్శా ఖం" "తద్విష్ణోః పరమంపదమ్" "ఆత్వావహాస్తు హృదయస్యచే తసః" "దేవాస్సై యదగ్నియజ్ఞైసగ్వత" "బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పుర స్తాత్" "మూలతో బ్రహ్మ...తే నమః" ఇత్యాదిమంత్రములచే దేవదేవుఁడగు శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని బూజించి, తర్వాత త్రిమూర్తిస్వరూపం బయిన యశ్వత్థవృక్షమును "అశ్వ త్థ...నమోఽస్తుతే. ప్రాణిసంజీవక...నమోస్తుతే" అను

మంత్రములచే నారాధించి, ముత్యములు, వెండి, బంగారు
నాణెములు, పచ్చలు, రవలు, భక్ష్యభోజ్యములతో నిం
డిన తామ్రకాంస్యలోహపాత్రములు మొదలగువానిం గైకొని
నూటయెనిమిది ప్రదక్షిణములు చేయవలెను. నొక్కొక్క ప్రదక్షి
ణము చేయునపుడు నొక్కొక్కటి వస్తువును సమర్పించవలెను,
తర్వాత నానూటయెనిమిదింటిని గురుపత్నికి సదక్షిణాతాంబూ
లముతోడ నొసంగవలయును. పిమ్మటయొక్క ప్రతిమకు షోడశోప
చారములను గంధపుష్పదీపతాంబూలాదులతో పూజింపవలయును.
తర్వాత శక్తికొలఁది బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించి,
తర్వాత తానును మౌనముతో భుజింపవలయును. ధర్మనందనా!
యీవ్రతోత్తమవిధానంబు నీకెఱుంగఁజెప్పితిని. నీవీవ్రతంబును
ద్రౌపది సుభద్ర యుత్తరలచేత నోమించుము. ఉత్తరా
గర్భమందున్నవాఁడు చిరకాలజీవియై యుండును" అని భీష్ముఁడు
సెప్పఁగా, ధర్మనందనుఁడు భీష్మునిం గాంచి, కొంచెపాటి ధనము
గలస్త్రీ బంగారు మొదలగునవి లేనిచో నెట్లు వ్రతంబు
యొక్క పూర్ణఫలంబు నొందునని యడుగఁగా, "అట్టి స్త్రీ
పండ్లు, పూవులు, భక్ష్యములు, వస్త్రములు మున్నగునవి
వేయుచుఁ బ్రదక్షిణంబు సేసి యావ్రతముయొక్క పూర్ణఫలంబు
నొందును. ఓ నరేంద్రా! సకలదేవతలును, ముఖ్యముగా
మహావిష్ణువును ప్రీతిజెందునట్టి యీవ్రతంబును నేను నీకుఁ
జెప్పితిని. ధనధాన్యసంపదను, పతిసౌభాగ్యమును, పుత్ర
పౌత్రాభివృద్ధిని గోరునట్టి ముత్తైదువ లీవ్రతంబులు చేసిరేని,
సకలవిధములైనఫలంబుల నొందుదురు.

ఉద్యాపనవిధి.

ఓధర్మరాజా, ఈవ్రతమున కుద్యాపనవిధి చెప్పెదను వినుము. నోముపట్టి యుద్యాపనము చేయనియెడల, వ్రతంబు పూర్తిగానేరదు. ఓయుధిష్ఠిరా, సర్వతోభద్రమండల మేర్పఱచి, దానినడుమ కలశమునుస్థాపించి, బంగారుతో అశ్వత్థవృక్షమును జేయించి, రత్నములతోఁ దిమ్మనొక్కదానిని జేయించి, చతుర్భుజుం డగువిష్ణుప్రతిమయు, లక్ష్మీదేవిప్రతిమయు రెండును గురిగింజలయెత్తుకు తగ్గనీక, పలమెత్తువఱకు నుండు నట్లు లక్ష్మీనారాయణ ప్రతిమను జేయించవలయును. మఱి బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతలకు శక్తిలోపము లేకుండఁ బ్రతిమలను జేయింపవలెను. అన్నిప్రతిమలు చేయింప శక్తిలేని యెడల, లక్ష్మీనారాయణప్రతిమ యొక్కటి చేయించిన నదియే సకల దేవతలకు ప్రీతికరము. అట్లు కలశస్థాపన చేసి, షోడశోపచారపూజలు గావించి, రాత్రి జాగరణము చేసి, మఱునాఁడు నియమమున అశ్వత్థసమిధలతోను, పాయసముతోను, తిలలతోను, "ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే" అను మంత్రముతోఁగాని, ప్రణవముతోఁగాని, అష్టాక్షరితోఁగాని, పంచాక్షరితోఁగాని, సకల దేవతాస్తోత్రము లగు మంత్రములతోఁగాని హోమంబు చేయవలెను. విష్ణుస్తోత్రరూపమంత్రమే మిక్కిలి శ్రేష్ఠము. ఆహోమ మైనతర్వాత త్రిమూర్తిస్వరూపుం డగు అశ్వత్థనారాయణస్వామిం గూర్చి హోమంబుచేసి, తర్వాత పూర్ణాహుతి చేయవలయును. తర్వాత ఆచార్యునిఁ బూజించి, గోదానంబుచేసి, బ్రాహ్మణులను వస్త్రాభరణాదులచే ప్రీతులం గావించి, సదస్యునిఁ బూజింపవలయును. బ్రహ్మ కొక్కకలశ

మును, విష్ణువున కొక్కకలశమును ముఖ్యముగా నుంచవల యును. తక్కినరుద్రాదిదేవతలకు శక్తిననుసరించి, పంచపాత్రంబు గాని, లేక దానిలో సగముగాని, దానికి శక్తిలేనియెడల రెండుకలశములనైనంగాని యుంచవలయును. తర్వాత ఋత్విక్కులకు వస్త్రసమేతంబుగా భోజనంబు పెట్టి వస్త్ర, యజ్ఞోపవీత దక్షిణాతాంబూలముల నొసఁగి, వారిని సంతుష్టులంజేసి, వారికి సాష్టాంగముగాఁ బ్రణమిల్లి, వారిని బంపవలయును. ఇట్లు పండ్రెండుదినము లీవ్రతంబు సేయుచుండి సంవత్సరాంతలోపల నొకటఁగాని, నడుమఁగాని యుద్యాపనంబు గొప్పగాఁ గావించి, మండలము మొదలగువాని నాచార్యున కొసఁగి, యతనిచేత దీవనలు పొందవలయును. తర్వాత తానును మౌనముతో భుజింపవచ్చును. అని భీష్ముఁడు ధర్మరాజునకు అమావాస్యాసోమవతీవ్రతరాజప్రభావంబు చెప్పఁగా, నతఁడుత్తర మొదలగువారిచే నావ్రతంబు సేయించినందున నుత్తరాగర్భసంభూతుఁడు జీవితుఁడై యుత్తరోత్తరాభివృద్ధి నందెను. అని సూతుఁడు శౌనకాదిమహర్షులకుఁ జెప్పెను.

ఇది శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాంతర్గత
అమావాస్యాసోమవతీవ్రతకథ
సంపూర్ణము.

కృష్ణాష్టమీవ్రతము.

* ప్రాతః కృతనిత్యక్రియః ప్రాఙ్ముఖో దేశకాలౌ సంకీర్త్య
తత్తత్కాలే సప్తమ్యాదిసత్త్వేఽపి ప్రధానభూతామష్టమీమేవ
సంకీర్త్య శ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థం జన్మాష్టమీవ్రతం కరిష్యే, జయ
న్తీయోగసత్త్వే జన్మాష్టమీవ్రతం జయన్తీవ్రతం చ కరిష్యే.
ఇతి సంకల్పయేత్. తామ్రపాత్రే జలం గృహీత్వా. వాసు
దేవం సముద్దిశ్య సర్వపాపప్రశాన్తయే, ఉపవాసం కరిష్యామి
కృష్ణాష్టమ్యాం నభస్యహమ్. తదశక్తౌ ఫలాని భక్షయిష్యా
మీత్యాది. ఆజన్మమరణం యావద్యన్మయా దుష్కృతం
కృతం, తత్ప్రణాశాయ గోవిన్ద ప్రసీద పురుషోత్తమ. ఇతి
పాత్రస్థం జలం క్షిపేత్.

తతః సువర్ణరజతాదిమయ్యా మృణ్మయ్యా వా భిత్తిలిఖి
తా వా ప్రతిమాః యథాకులాచారం కార్యాః. తా యథా—

---

* ప్రాతఃకాలమున లేచి స్నానాదిక్రియలు నిర్వర్తించుకొని, తూర్పు
మొగముగాఁ గూర్చుండి, సప్తమ్యాది తిథులున్నను, అష్టమియే ముఖ్యము
గనుక, అష్టమి యని చెప్పుకొని కృష్ణాష్టమీవ్రతముం జేసెదనని సంకల్పము
చేయఁబోవుచున్నానని సంకల్పము చేయవలయును. జయంతియుండెనేని,
జయంతీవ్రతమునుగూడఁ జేసెదను అని సంకల్పము చేయవలయును. తర్వాత
తామ్రపాత్రమునం దుదకము నుంచికొని, "సర్వపాపములు క్షయించునిమి
త్తమై వాసుదేవు నుద్దేశించి యుపవాసం బుండెదను" అనియు శక్తిలేనియెడ,
ఫలాహారము గైకొనియుండెద" ననియు సంకల్పము చేసి, యాజలము పాఱఁ
బోయవలయును. తర్వాత శక్తికొలఁది బంగారు, వెండి, తామ్రము మొద
లగు లోహములతోఁగాని, మంటితోఁగాని ప్రతిమలను జేయింపవలెను.
లేదా, గోడయందు వ్రాయింపవలయును. అదెట్లనఁగా:—దేవకి పాన్పునఁ

పర్యంకే ప్రసుప్తదేవక్యాః స్తనం పిబన్తీం శ్రీకృష్ణప్రతిమాం నిధాయ జయన్తీసత్త్వే త్వన్యదేవక్యా ఉత్సఙ్గే ద్వితీయాం శ్రీకృష్ణమూర్తిం నిధాయ పర్యఙ్కస్థదేవకీచరణ సంవాహన పరాం లక్ష్మీం నిధాయ భిత్త్యాదౌ ఖడ్గధరం వసుదేవం నన్ద గోపీగోపాలాన్ లిఖిత్వా ప్రదేశాన్తరే మంచకే ప్రసూతాం కన్యయా సహ యశోదాప్రతిమాం పీఠాన్తరే వసుదేవ, దేవకీ, నంద, యశోదా, శ్రీకృష్ణ, రామ, చండికాశ్చైతాస్తు ప్రతిమాః స్థాపయేత్. ఏతావత్ప్రతిమాకరణాశక్తౌ వసుదేవాది చండికాన్తాః ప్రతిమాః సప్త వా యథాచారం యథాశక్తి వా కృత్వా అన్యాం సర్వాః యథాయథం ధ్యాయేత్. తతో నిశీథాసన్న ప్రాక్కాలే, స్నాత్వా, ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య శ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థం సపరివార శ్రీకృష్ణపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. న్యాసాన్ కలశశంఖాదిపూజాంతం నిత్యవత్కృత్వా ధ్యాయేత్. పర్యంకస్థాం కిన్నరాద్యైరుపాసితాం ధ్యాయేత్తు దేవకీం, శ్రీకృష్ణం బాలకం ధ్యాయేత్ పర్యంకే స్తనపాయినం. శ్రీవత్సవక్షసం శాన్తం నీలోత్పలదళచ్ఛవిం, సంవాహయన్తీం

బరుండియుండఁగా, కృష్ణుఁడు స్తన్యపానము చేయుచున్నట్లును, జయంతియైనచో యెడల మఱియొక్క కృష్ణప్రతిమను ముందటివలె మఱియొక్కటి యుంచి, దేవకికిఁ గాళ్లుపట్టుచున్నట్టు లక్ష్మీప్రతిమను, గోడమొదలగువానియందు ఖడ్గమును దాల్చినవసుదేవుని, గోపికా గోపులను, చిత్తరువు వ్రాయించి, మఱియొక ప్రదేశమున మంచము పుట్టినకన్యతోడ యశోదను మఱియొకపీఠముపై వసుదేవ, దేవకీ, నంద, యశోదా, శ్రీకృష్ణ, బలరామ, చండికల ప్రతిమలను వ్రాయించవలయును. ఇన్ని ప్రతిమలు చేయింప శక్తి లేనప్పుడు వసుదేవుఁడాదిగా చండికవఱకు గలయేడు ప్రతిమలను ఆచారానుసారముగాను, శక్త్యనుసారముగాను జేయించి, అన్నిటిని ధ్యానింపవలెను.

దేవక్యాః పాదౌ ధ్యాయేచ్చ తాం శ్రియమ్. ఏవం ధ్యాత్వా.
సహస్రశీర్షా... దేవక్యై నమః ఇతి దేవకీమావాహ్య, మూల
మన్త్రేణ శ్రీకృష్ణాయ నమః శ్రీకృష్ణమావాహయామీతి
ఆవాహ్య, లక్ష్మీం చావాహ్య, దేవక్యై వసుదేవాయ యశో
దాయై నన్దాయ కృష్ణాయ రామాయ చండికాయై ఇతి
నామభిరావాహ్య లిఖితాంశ్చ దేవతాః సంకల్పితనానాదేవతాభ్యో
నమః ఇత్యావాహ్య, (మూలమన్త్రేణ సూక్తేన వా అత్రా
వాహితదేవక్యాదిపరివారదేవతాసహిత శ్రీకృష్ణాయ నమః
ఇత్యాసన, పాద్య, అర్ఘ్య, ఆచమనీయ, అభ్యంగస్నానాని
దత్వా పంచామృతస్నానాన్తే చందనేనానులేపయేత్. శుద్ధో
దకాభిషేకాన్తే వస్త్ర, యజ్ఞోపవీత, గంధ, పుష్పాణి ధూప
దీపౌ చ, "విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ తథా విశ్వోద్భవాయ చ,
విశ్వస్య పతయే తుభ్యం గోవిందాయ నమోనమః. యజ్ఞేశ్వరా
య దేవాయ తథా యజ్ఞోద్భవాయ చ, యజ్ఞానాం పతయే నాథ
గోవిందాయ నమో నమః" ఇతి మన్త్రాభ్యాం మూలమన్త్రాది
సముచ్చితాభ్యాం దద్యాత్. "జగన్నాథ నమస్తుభ్యం సంసార
భయనాశన, జగదీశాయ దేవాయ భూతానాం పతయే
నమః" ఇతి నైవేద్యమ్ మూలమన్త్రాదికం సర్వత్ర యో
జ్యమ్. తాంబూలాదినమస్కారప్రదక్షిణ పుష్పాంజల్యంతం
కార్యమ్) అథవా ఉద్యాపనప్రకరణోక్తవిధినా పూజా!
సా యథా. ఉక్తప్రకారేణ ధ్యానావాహనే కృత్వా. పురుష ఏ
వేదగ్ం...మితి. దేవా బ్రహ్మాదయో యేచస్వరూపంనవిదుస్తవ,
అతస్త్వాం పూజయిష్యామి, మాతురుత్సంగవాసినమ్. ఆసనమ్.
ఏతావానస్య...దివి. అవతారసహస్రాణి కరోషి మధుసూదన,

న తే సంఖ్యావతారాణాం కశ్చిజ్జానాతి తత్త్వతః పాద్యమ్. త్రిపాదూర్ధ్వ... అభి జాతః కంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయ చ, దేవానాంచహితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయచ, కౌరవాణాం వినాశాయ పాండవానాం హితాయ చ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం దేవక్యాసహితో హరే. అర్ఘ్యమ్ తస్మాద్వి రా... పురః. సురాసురనరేశాయ క్షీరాబ్ధిశయనాయ చ, కృష్ణాయ వాసుదేవాయ దదామ్యాచమనం శుభమ్ ఆచమనీయమ్. యత్పురుషేణ హ... విః నారాయణనమస్తేఽస్తు నరకార్ణవతారక, గంగోదకం సమానీతం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. స్నానమ్. ఆప్యాయస్వేత్యాది మన్త్రైః. పయోదధి ఘృతక్షౌద్ర శర్కరా స్నానముత్తమం, తృప్త్యర్థం దేవదేవేశ గృహ్యతాం దేవకీసుత. పంచామృతస్నానమ్. శుద్ధోదకస్నానం మహాభిషేకః ఆచమనీయమ్. తం యజ్ఞం బర్హిషి... క్షౌమం చ పట్టసూత్రాఢ్యం మయానీతాంశుకం శుభం, గృహ్యతాం దేవదేవేశ మయా దత్తం పురోత్తమ. వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ... యే. నమః కృష్ణాయ దేవాయ శంఖచక్రధరాయ చ, బ్రహ్మసూత్రం జగన్నాథ గృహాణ పరమేశ్వర. యజ్ఞోపవీతమ్. తస్మాద్యజ్ఞా... యత. నానా గంధసమాయుక్తం చందనం చారుచర్చితం, కుంకుమాక్షతైర్యుక్తం గృహ్యతాం పరమేశ్వర. గంధద్వారాం... గంధమ్.. తస్మాదశ్వా... వయః. పుణ్యాని యాని దివ్యాని పారిజాతోద్భవాని చ, మాలతీకేసరాదీని పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. పుష్పాణి. అథాంగపూజా. శ్రీకృష్ణాయనమః పాదౌపూజయామి. సంకర్షణాయ నమః గుల్ఫౌ పూ. కాలాత్మనే నమః జానునీ. విశ్వకర్మణే నమః జంఘే. విశ్వనేత్రాయ నమః కటీ.

విశ్వకర్త్రే నమః గుహ్యమ్ పద్మనాభాయ నమః నాభిమ్ పరమాత్మనే నమః హృదయమ్. శ్రీకంఠాయ నమః కంఠమ్ సర్వాస్త్రధారిణే నమః బాహూ వాచస్పతయే నమః ముఖమ్. కేశవాయ నమః లలాటమ్. సర్వాత్మనే నమః శిరః. విశ్వరూపిణే నారాయణాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. సహస్రతులసీ అష్టోత్తరశతంవా. యత్పురుషంవ్యదధుః... తే. వనస్పతిరసైర్దివ్యైః...గృహ్యతామ్. ధూపమాఘ్రాపయామి. బ్రాహ్మణోఽస్య...యత. త్వంజ్యోతిః సర్వదేవానాం తేజస్త్వం తేజసాంపరం, ఆత్మజ్యోతిర్నమస్తుభ్యం దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ దీపమ్ చంద్రమా...యత నానాగంధసమాయుక్తం భక్ష్యంభోజ్యం చతుర్విధం, నైవేద్యార్థం మయాదత్తం గృహాణ పరమేశ్వర. నైవేద్యమ్. ఆచమనమ్ కరోద్వర్తనమ్ తాంబూలం చ సకర్పూరం పూగీఫలసమన్వితం, ముఖవాసకరం రమ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. తాంబూలమ్. సౌవర్ణ రాజతం తామ్రం నానారత్నసమన్వితం, కర్మసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యతామ్. రంభాఫలం నారికేళం తథైవామ్రఫలానిచ, పూజితోఽసి సురశ్రేష్ఠ గృహ్యతాం కంససూదన. ఫలాని. సోమోవా...నీరాజనం, నాభ్యాఆసీద...యన్. నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే...ధారిణే నమః. నమస్కారాన్. సప్తాస్యాసన్...సమిధః. యానికానిచ...ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యజ్ఞేన...ఇత్యాదివేదమన్త్రైః పుష్పాంజలిమ్. అపరాధసహస్రాణి పూజాంనివేదయేత్ సర్వోపచారపూజనసమాప్త్యా ద్వాదశాంగుళ విస్తారం రౌప్యమయం స్థండిలాదిలిఖితం వా రోహిణీయుతం చంద్రం సోమేశ్వరాయ సోమాయ తథాసోమోద్భవాయ

చ, సోమస్య పతయే నిత్యం తుభ్యం సోమాయ తే నమః
ఇతి సంపూజ్య సపుష్పకుశచందనతోయం శంఖేనాదాయ.
క్షీరోదార్ణవసంభూత అత్రిగోత్రసముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం
శశాఙ్కేశ రోహిణీసహితో మమ. జ్యోత్స్నాపతే నమస్తుభ్యం
జ్యోతిషాం పతయే నమః, నమస్తే రోహిణీకాన్త అర్ఘ్యం నః
ప్రతిగృహ్యతామ్ ఇతి మంత్రాభ్యాం చంద్రాయార్ఘ్యం
దద్యాత్ తతః శ్రీకృష్ణాయార్ఘ్యం దద్యాత్. తత్ర మంత్రః.
జాతః కంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయ చ, పాండవానాం
హితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ. కౌరవాణాం వినాశాయ
దైత్యానాం నిధనాయ చ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం
దేవక్యా సహితో హరే. శ్రీకృష్ణాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం.
తతః ప్రార్థయేత్. త్రాహి మాం సర్వలోకేశ హరే సంసార
సాగరాత్, త్రాహి మాం సర్వపాపఘ్న దుఃఖశోకార్ణవాత్ప్ర
భో. సర్వలోకేశ్వర త్రాహి పతితం మాం భవార్ణవే, త్రాహి
మాం సర్వదుఃఖఘ్న రోగశోకార్ణవాద్ధరే. దుర్గతాంస్త్రాయసే
విష్ణో యే స్మరన్తి సకృత్సకృత్, త్రాహి మాం దేవదేవేశ
త్వత్తో నాన్యోఽస్తి రక్షితా. యద్వా క్వచన కౌమారే యౌ
వనే యచ్చ వార్ధకే, తత్పుణ్యం వృద్ధిమాయాతు పాపం దహ
హలాయుధ. ఇతి ప్రార్థయేత్.

ఇతి శ్రీకృష్ణపూజా సమాప్తా.

శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతకథా.

వాగీశాద్యాస్సుమనస స్సర్వార్థానా ముపక్రమే,
యం నత్వా కృతకృత్యాస్స్యుస్తం నమామి గజాననమ్.
నమః పరమ కల్యాణ నమస్తే విశ్వమంగళ, వాసుదే

వాయ శాంతాయ యదూనాంపతయే నమః. కరారవిందేన పదారవిందం ముఖారవిందే వినివేశయంతం, వటస్య పత్రస్య పుటే శయానం బాలం ముకుందం మనసా స్మరామి.

నారద ఉవాచ:—జయన్త్యాశ్చైవ మాహాత్మ్యం శ్రీకృష్ణాష్టమ్యాస్తథైవచ, కథయస్వ మహాభాగ నమస్తే భక్తవత్సల. యచ్ఛ్రుత్వాహం గమిష్యామి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్.

పితామహఉవాచ:—శృణు వత్స ప్రవక్ష్యామి జయంత్యాశ్చ ప్రభావకం, జయం పుణ్యంచ లభతే శీఘ్రం పాపస్య నాశనమ్. స్మరణాత్కీర్తనా త్పాపం సప్తజన్మార్జితం మునే, జయంతీ హరతే పుణ్యం కింపునశ్చోపవాసినామ్. కృష్ణజన్మాష్టమీలోకే పవిత్రా పాపనాశినీ, క్రతూనాంచఫలం తేషాం తీర్థాయుతఫలం లభేత్. కపిలాగోసహస్రంతు యో దదాతి దినే దినే, తత్ఫలం సమవాప్నోతి జయంత్యాస్సముపోషణే రత్నకోటిసహస్రాణి అశ్వానాంనియుతాని చ, మత్తేభానాం సహస్రాణి యో దదాతి దినే దినే కన్యాకోటిసహస్రంతు తత్ఫలం ఋషిభిః స్మృతం, హేమభూమిసహస్రాణి కురుక్షేత్రే ప్రయచ్ఛతి. గవ్యూతిం బ్రాహ్మణార్థంవా స్వామ్యర్థం యస్త్యజేత్తనుం, తత్ఫలం సమవాప్నోతి జయంత్యాస్సముపోషణాత్. ఆపన్నార్తిహరాణాంచ తీర్థసేవారతాత్మనాం, సత్యవ్రతానాం యత్పుణ్యం జయంత్యాస్సముపోషణాత్. యత్ఫలం శ్రాద్ధకర్తౄణాం పితౄణామిందుసంక్షయే, గంగాయాం నర్మదాయాంచ సరయూచంద్రభాగయోః. అన్యేషు పుణ్యతీర్థేషు యః స్నానం కురుతే నరః, ద్వాదశీనాంతు సర్వాసాం యత్ఫలంకృష్ణజన్మని. జయంత్యేకోపవాసేన జాగరేణ తు తత్ఫలం, అంబరీషేణ సూర్యేణ శిశుపాలేన గాధినా, ఏతైశ్చాన్యైశ్చ రాజన్యై

ధర్మజ్ఞై స్సత్యవాదిభిః. తుష్ట్యర్థం దేవకీసూనోర్జయంత్యాం
సముపోషితం, కృత్స్నం రాజ్యం మహీం భుంక్త్వా ప్రాప్తాస్తే శాశ్వ
తీం గతిమ్. జయంత్యాశ్చోపవాసేన విష్ణులోకం గతాశ్చ తే,
వాలఖిల్యాదయో విప్రాః వశిష్ఠాద్యా ద్విజోత్తమాః. గౌతమేన చ
గార్గ్యేణ జామదగ్న్యేన ధీమతా. వాల్మీకినా కృతం పూర్వం
మహాతాపసరూపిణా, కృతం రామాయణం యేన [illegible]
ముత్తమమ్. ప్రాజాపత్యర్క్షసంయోగే నభోమాసేఽసితాష్టమీ,
తస్యామేవ చ కర్తవ్యం తుష్ట్యర్థం చక్రపాణినః. జన్మప్రభృతి
పాపం చ జన్మాంతరకృతాని చ, బ్రహ్మహత్యాదయస్సర్వే న
శ్యంతి స్మరణాదపి. పురతో వాసుదేవస్య జయంత్యుపోషణాన్ము
దా, కోటిజన్మార్జితం పాపం జ్ఞానాజ్ఞానకృతం తథా. తస్యాముపో
షణేనైవ యామార్ధేన విలీయతే, శూద్రాన్నేన తు యత్పాపం
శవహస్తేన భోజనమ్. తత్పాపం సమవాప్నోతి జయంత్యాం భోజ
నే కృతే, నభః కృష్ణాష్టమీ ప్రాప్తే భువనేషు ద్విజాధమాః.
త్రైలోక్యసంభవం పాపం భుంజత్యేవ న సంశయః, బ్రహ్మఘ్నస్య
సురాపస్య గోఘ్నస్య స్త్రీవధస్య చ. నరకో [illegible] జయం
తీవిముఖస్య చ, ప్రజాహీనస్య మూర్ఖస్య పరాన్నం భుంజతో
పి చ నతస్య సుకృతో లోకః జయంతీవిముఖస్య చ. యే కుర్వంతి
హరేః పూజాం జయంతీవాసరే మునే, సుప్రసన్నో భవేత్తస్య
దేవకీవిష్ణునా సహా. వ్రతేనారాధయేద్దేవం దేవకీసహితం హరిం,
త్యక్త్వా యమపురీం ఘోరాం యాంతి విష్ణోః పరం పదమ్ జన్మాష్ట
మీవ్రతం యే వై ప్రకుర్వంతి ద్విజోత్తమాః, ఆరాధయంతి
విప్రేంద్ర లక్ష్మీస్తేషాం ప్రసీదతి. రాజికం దైవికం చైవ భయం
చాగ్నిసముద్భవం, సార్పం విద్యుత్ప్రజాతం చ వాయుజం ఖాంబు

జంతథా. స్మరణాద్వాసుదేవస్యక్షణమాత్రాద్వినశ్యతి, గావస్త
స్య వివర్ధంతే ప్రభూతా ధాన్యసంపదః. కుటుంబం వర్ధతే తస్య
మోక్షశ్చాంతే న సంశయః, దుఃఖజం వ్యాధిజం చైవ భయం
సర్వసముద్భవమ్ నకలిర్నచ కాలశ్చ నోపసర్గో మహామునే, రక్ష
ణాయ కులస్యైవ సర్వత్ర విజయాయచ జయంతిబుధవారేణ
రోహిణీ సహితాయది, అస్యైకస్య మునిశార్దూల కింకృతైర్వ్రత
కోటిభిః. సమస్కారేణ యత్పుణ్యం మాత్రాపిత్రోర్దినే తథా.
ఆచార్యపాలనాద్యత్స్యాత్ తత్ఫలం శతసమ్మితం, యత్రవిష్ణోః కథా
తత్రవర్తతే మునిసత్తమ.

నారదఉవాచః—సుదూరమపి గంతవ్యం యత్రభాగ
వతో జనః, త్రేతాయాం ద్వాపరే సమ్యక్కృతే చైవ కలౌ
యుగే. కృత్వా సమ్యగ్విధానేన కర్తవ్యం పుణ్యవర్ధనం, కథ
యస్వ సురశ్రేష్ఠ జయంతీ యేన తుష్యతి. తాంపూజాం యద్వి
ధానేన బ్రూహి మే త్రిదశేశ్వర, సమ్యగ్వ్రతఫలం యేన
బ్రూహి మే త్రిదశేశ్వర.

బ్రహ్మోవాచః—పురా సనత్కుమారేణ హరిశ్చంద్రస్య
ధీమతః, ఉక్తమేతన్మహాభాగ వ్రతమేతన్మహామునే. నియమా
త్ఫలమాప్నోతి న శ్రేయో నియమం వినా, అద్యస్థిత్వా నిరా
హారశ్శ్వోభూతే పరమేశ్వర. భక్త్యాచ దేవకీపుత్ర మస్మిన్జన్మాష్ట
మీవ్రతే, ఉపోషితస్సన్మధ్యాహ్నే స్నాత్వాకృష్ణతిలైశ్శుభైః.
ధాత్రీఫలం ధారయిత్వా మహాపుత్రాదివర్ధనం, కృత్వాతులసీ
మిశ్రేణ జలం పిబతి సువ్రతీ. స్నానంవా కురుతే తత్ర తీర్థ
స్నానఫలం లభేత్, కృత్వా మాధ్యాహ్నికం కర్మ శుచిర్భూ
త్వా సమాహితః. గృహమధ్యేథ వాచైవ విష్ణుస్థానేచ సువ్రతీ,
గోమయేనోపలిప్యాథ స్థాపయేన్నూతనం ఘటమ్ పూరయేచ్ఛ

ధ్వసలిలం నవరత్నైశ్చ సంయుతం, వస్త్రేణ సంవేష్టయేత్కుంభం తండులోపరి విన్యసేత్. తత్రనిక్షిప్య తామ్రం రౌప్యం వా పాత్రం మృద్వంతు వా, పూరయేత్తండులైశ్శుభ్రైః కలశస్య సువర్ణైః వస్త్రేణాచ్ఛాదనం కృత్వా పాత్రమధ్యస్య స్థితం, కర్షమాత్ర సువర్ణేన బాలకృష్ణం ప్రపూజయేత్. యథాశక్త్యథవా భక్తి యుక్తేన చేతసా, శ్రద్ధేదానే తథా హోమే సర్వతీర్థవ్రతేషు చ విత్తశాఠ్యం న కుర్వీత తథా చాన్యేషు సువ్రత, దేవార్చావ్రత కార్యేషు విత్తశాఠ్యం కరోతి యః. సర్వధర్మవినిర్ముక్తో నరకేషు నిమజ్జతి, జీవితం యాతి యః కాలే జయంతీవాసరం వినా. తస్మాద్ధ మాయాసహాయార్థం నరాణాముపజాయతే, వ్యర్థప్రస్య గురో ర్వ్యస్తగురుధర్మోపదేశకమ్. విప్రేంద్ర సర్వవత్సరానుష్ఠానదరిద్రో ణో నరకం వ్రజేత్, ధర్మమర్థంచ కామంచ యదిచ్ఛంతి నరాః ప్రియమ్. దద్యాచ్ఛక్తితో భక్త్యా గాం మహీం కాంచనం తథా, ఫలంధాన్యంచ వస్త్రంచ యత్కించిద్ద్రవ్యసంచయం, దేవకీ ప్రసవేకాలే జాతే కృష్ణే జగత్పతౌ. జాతకర్మాదికం కుర్యాత్ సూతికా దేశస్థ చక్రిణః, పురాణోక్తేన మంత్రేణ కృష్ణం సంపూజయే న్నిశి శైత్యోపచారాన్ దేవస్య తతో విప్రాన్ సుపూజయేత్, అపి తే దేవమాతస్త్వం సర్వపాపప్రణాశిని. అతస్త్వాం ప్రార్థయామ్యద్య మి భీతోఽహం భవసాగరాత్. పూజితాసి యథా దేవేశి ప్రసన్నా త్వం వరాననే, పూజితా చ యథాశక్త్యా ప్రసాదం కురు సువ్రతే. యస్యాం రాత్రౌ హరింలబ్ధ్వా ప్రాప్తం త్వం నిర్వృతిం పరాం, తామేవ నిర్వృతిం దేహి సుపుత్రం ధన్యముత్తమమ్.

దేవపూజామంత్రః — అవతారసహస్రాణి కరోషి భగవన్ విభో, తేషాం చైవతు మాహాత్మ్యం కశ్చిజ్జానాతి వై భువి, దేవా బ్రహ్మాదయో యేఽపి స్వరూపం న విదుస్తవ.

కృష్ణప్రార్థనమంత్రః—అత స్త్వాం పూజయిష్యామి మాతురుత్సంగసంస్థితమ్ వాంఛితం కురు మే తత్ర దుష్కృతం చైవ నాశయ, కృపాం కురుష్వ మే దేవ సంసారార్తిభయాపహ. ఏవం సంపూజ్య గోవిందం పాత్రే తులసీసంయుతం, చంద్రోదయేతు సిద్ధత్య స్థండిలే సమలంకృతే. శంఖతోయం సమాదాయ సపుష్పఫలచందనం, సుమంత్రమవనీం గత్వా చంద్రాయార్ఘ్యం నివేదయేత్. అర్ఘ్యమంత్రం సముచ్చార్య సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే.

అర్ఘ్యమంత్రః—క్షీరోదార్ణవసంభూత హ్యత్రినేత్ర సముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహిత శ్శశిన్. జ్యోత్స్నాపతే నమస్తుభ్యం నమస్తే జ్యోతిషాంపతే, నమస్తే రోహిణీకాంత సుధాకర నమోఽస్తు తే.

ఇతి చంద్రార్ఘ్యమ్.

నారికేళోదకే నైవ దద్యా దర్ఘ్యం విచక్షణః, శ్రీకృష్ణ పసమం భక్త్యా శంఖే కృత్వా విధానతః.

అథ కృష్ణార్ఘ్యమంత్రః—జాతః కంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయచ, పాండవానాం హితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయచ కౌరవాణాం వినాశాయ వసుదేవకులోద్భవ, దేవకీగర్భసంభూత భక్తానా మభయప్రద. గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం ప్రసీద పురుషోత్తమ, దధిదూర్వాక్షతైర్యుక్తం దత్వా తం శశినే పునే తతస్తు వరతో విష్ణుం నిశాంతు శశితోన యేత్, అర్ఘ్యదానేన జాతస్య ఫలస్యేయ త్తతాం శృణు. యో దద్యా త్సకలాముర్వీం సర్వరత్నసమన్వితాం, అర్ఘ్యదానేన తత్పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః. గీతాశాస్త్రకలాపైశ్చ కుర్యాజ్జాగరణం నిశి, ధూపం దీపం చ నైవేద్యం తాం

బూలం దాపయేన్నరః ఫలాని చ విచిత్రాణి [illegible] ధాని చ, ధూపం నీరాజనం చైవ కుర్యా[illegible] వాసరే వాసుదేవస్య గీతాం వా వాచయే [illegible] కోటికృతం పాపం దహ్యతే తృణరాశివత్, [illegible] శాస్త్రం శ్రూయతే హరివాసరే. తత్ర జాగరణం [illegible] ధా పాపభాగ్భవేత్. స్నానం ప్రభాతసమయే [illegible] దీపితే. కృత్వా పూర్వాహ్ణికం కర్మ [illegible] తత స్స్వయం సమశ్నీయా జ్జయంత్యాం [illegible] బాలవృద్ధసహితో మంత్రద్విజసమన్వితః, [illegible] జయంతీవ్రతమాచరేత్. నారీ చే[illegible] న్త్యైకవింశతిః, న దౌర్భాగ్యం సవైధవ్యం [illegible] గృహే. ఏకాదశ్యష్టవింశత్యః కోటయః [illegible] తాభిస్తుల్యా జయంతీతు తస్మాదస్యా[illegible] పశ్య విధివ ద్దేహాంతే హరిసన్నిధిం, విమాన[illegible] కధ్వజశోభితైః. వేణువీణామృదంగైశ్చ [illegible] ఆరుహ్య దేవవ త్తత్ర ముదిత స్స్వజనై స్సహ. [illegible] శ్చ కుతూహలేనసంసేవ్యమానస్తుము[illegible] విద్యాధరబృందజుష్టో మార్గం చ [illegible] యథా నాశయతే తనుశ్రమం, స్వాచా[illegible] రాష్ట్రం యథా నాశయతే కురాజా తథా జయంతీ [illegible] సంచయమ్. సఏవ పాపీ సపశుస్స గోఘ్నస్స [illegible] శోచనీయః, జన్మాష్టమీం యో న కరోతి మూఢః [illegible] నరకేషు పచ్యతే. కిమన్నదానై ర్గజగోప్రదానైః కిం వా మఖాద్యైర్గ్రహణేషుసత్కృతైః, కిమాశ్రమై ర్ధ్యానతపోభిరుగ్రై ర్జయంత్యహో యేనకృతా నభక్త్యా. యథోక్తా తే మయా

విప్ర జయంతీ సర్వకామదా, యాముపోష్య సకృద్భక్త్యాకృత కృత్యో భవేన్నరః. తస్మాత్త్వమపి దేవర్షే కురు చాస్యాము పోషణం, ఉపోషణా ద్ధరిశ్చంద్రః పరాం స్థితి మవాప్తవాన్. సత్యంసత్యం పునస్సత్యం పారాశర్యేణ భాషితం, నాస్తిలోకే పరం నాన్యజ్జయంత్యాస్తు సమం వ్రతమ్. న గంగా న గయా కాశీ నావంతిమధురాపురీ, సరయూర్గండకీ చైవ జయంత్యాశ్చ సమా మతా. ధర్మదా కామదా చైవ హ్యర్థదా మోక్షదా కలౌ, కురుష్వ ద్విజశార్దూల జయంతీవ్రత ముత్తమమ్. జయంతీవ్రతమాహాత్మ్యం లిఖితం యస్యమందిరే, తస్య పుణ్య ఫలం వక్ష్యే నారాయణసమం హి తత్. యత్రయత్ర కలౌ ప్రాప్తం భవే జ్జన్మాష్టమీవ్రతం, తత్రతత్ర హరిర్యాతి త్రిదశైస్సహ నారద. స్వయ మాయాతి దేవేశో గృహం జన్మాష్టమీదినే, తేనేష్టం జన్మసన్సారం ఫలం త్రైలోక్యదుర్లభమ్. కలౌ గృహేతు యః కృష్ణజయంతీం శాస్త్రసమ్మతం, విత్తానుసారవిభవై ర్భక్త్యా యశ్చ ప్రపూజయేత్. పాపకోటివినిర్ముక్తో యాంతి విష్ణోః పరంపదం, సర్వవేదేషు యత్పుణ్యం తత్ఫలంచ వ్రతాదికమ్. నరకే తే న మజ్జంతి యావదాభూతసంప్లవం, జయంతీదివసే ప్రాప్తే యేఽర్చయంతి ద్విజోత్తమాన్. సప్తజన్మార్జితంపాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి, తస్మా ద్విత్తానుసారేణ శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః. జయంత్యాస్తు వ్రతం కుర్యా త్సంసారార్ణవతారకమ్ కలౌ ధేనుసహస్రాణి తిలధేనుశతాని చ, దత్వా యత్ఫల మాప్నోతి శ్రీజయంతీవ్రతే కృతే. హేమభారసహస్రంతు యో దద్యాద్దానముత్తమం, తత్ఫలం లభతే మర్త్యో జయంతీ జాగరేణ వా.

ప్రతిమామంత్రః —

ఆచార్యం పూజయేత్, షోడశోపచారైః సంపూజ్య.

శ్రీకృష్ణప్రతిమాదానం ఉక్తవిధి ప్రకారేణ కుర్యాత్, వస్త్రాలంకారభూషాద్యైస్తాంబూలం దక్షిణాసహితం. శ్రీకృష్ణ ప్రతిగృహ్ణాతు శ్రీకృష్ణో వై దదాతి చ, శ్రీకృష్ణ స్తారకో భాభ్యాం శ్రీకృష్ణాయ నమో నమః

ఇతిమంత్రేణ శ్రీకృష్ణప్రతిమాదానం కుర్యాత్.

కోటిజన్మకృతం పాపం సప్తజన్మకృతం వినశ్యతి, కృష్ణం ధ్యాత్వాఖిలాన్భోగాన్ సర్వకామఫలప్రదం. పుత్రపౌత్రధనం ధాన్యం భవే తత్కృష్ణస్య జన్మని, కృష్ణబ్రహ్మానందనస్య కృష్ణ నామసుధారసం, కృష్ణపాదాంబుజరసం పిబ జిహ్వే నిరంతరం.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

కరారవిందేన పదారవిందం ముఖారవిందే వినివేశయంతం, వటస్య పత్రస్య పుటే శయానం బాలం ముకుందం మనసా స్మరామి. న్యూనాతిరిక్తాని పరిస్ఫుటాని యానీహ కర్మాణి మయా కృతాని, క్షమ్యాని చైతాని మమ కేశవ ప్రసాద్య తుష్టిం పునరాగమాయ. కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్, కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే శ్రీకృష్ణ జయంతీవ్రతకథావిధానం సంపూర్ణమ్.

శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతకథ.

నారదమునీంద్రుఁడు బ్రహ్మను గాంచి "మహాత్మా! భక్తులపాలి కల్పవృక్షమా, నాయందుఁ గరుణయుంచి, శ్రీ జయంతిమహిమమును, గోకులాష్టమి యనఁబడు శ్రీకృష్ణా

ష్టమియొక్క మహిమను దెలుపుము. నేనును భక్తితో దీని నాలకించి, శాశ్వతంబగుముక్తినొందెద" నని యడుగఁగా, సకలలోకములకెల్ల సృష్టికర్తయై వెలఁగు బ్రహ్మ నారదునింగాంచి యిట్లనియె "వత్సా! జయంతియొక్క ప్రభావం బెఱింగించెద నాలకింపుము. జయంతీప్రభావంబు వినుటవలనఁగాని, పఠించుటవలనఁగాని మానవుఁడు జ్ఞానమును, పుణ్యమును బొందును వాని సకలపాపంబులు క్షీణించి నశించును. పలుజన్మంబులలోని పాపంబులు నైతము పటుకురాయనైనఁ బోవును. ఇంతయు కాక లెక్కలేని పుణ్యమును గలుగును. కృష్ణజన్మాష్టమినాఁడుపవాసంబు నేయువారికి నెక్కుడు యజ్ఞము లొనర్చినంత ఫలంబును, సర్వతీర్థంబులందు స్నానమొనర్చినంత ఫలంబును గలుగును కపిలగోవులు వేయింటిని ప్రతిదినంబును దానంబొసఁగుటచేఁ గలుగుపుణ్యము జయంతినాఁ డుపవసించుటచే మానవుఁడు బడయుఁగలఁడు. దినదినంబునఁ బెక్కువేలకోట్లయశ్వములను, లెక్కలేనియేనుఁగులను, లెక్కలేనిగజ్జములను, కోట్లకొలఁది కన్యలను దానముసేసినంతఫలంబు జయంతినాఁ డుపవాసంబుచేఁ బడయవచ్చునని మునీంద్రులు వేర్కొందురు. జయంత్యుపవాసమువలన కురుక్షేత్రమున లెక్కలేనిబంగారుబిందెలొసఁగుటచేఁ గలుగుఫలంబును, గురువు బ్రాహ్మణులు ప్రభువు వీరినిమిత్తము ప్రాణములువీడువారికి గలుగుఫలమును నిక్కముగఁ గలుగును.

నొచ్చినవారి యాపదలఁదొలఁగించుటవలని పుణ్యంబును, తీర్థయాత్ర లొనర్చువారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, సత్యముదప్పని వారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, అమావాస్యలందుఁ బితరులకుఁ దర్పణాదులొసఁగువారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, గంగాయమునా

నదులందును, నర్మదానదియందును, సహ్యజా చంద్రభాగా నదులందును, మఱియనేకపుణ్యనదులందును స్నానము చేసిన వారికిఁ గలుగుపుణ్యమును, బ్రాహ్మణులకు ప్రసిద్ధగోదానా దులవలనఁ గలుగుపుణ్యమును కృష్ణజన్మాష్టమినాఁ డుప వసించి, రాత్రిజాగరణముండువారికిఁ గలుగును. తొల్లి యంబ రీషమహారాజు, శిశుపాలుఁడు, గాధిసుతుఁడు సత్యకేతుఁడు చెక్రేంద్రరాజు లెందఱో జయంతినాఁడు శ్రీకృష్ణుని ప్రతిష్ఠ యుపవాసములొనర్చి, రాజ్యమును బడసి, భూమండలము నెల్లఁ బరిపాలించి శాశ్వతగతినొందిరి. వాలఖిల్యాదులగు మహా మునులు, వసిష్ఠాదులగుమహాత్ములును జయంతీనాఁటి యుపవాస ముచేతవిష్ణులోకముంబొందిరి. గౌతమమహాముని, అగస్త్యమునీం ద్రుఁడు, జామదగ్న్యముని, శ్రీమద్రామాయణమును రచించిన వాల్మీకిముని మొదలగు మునీంద్రులందఱు శ్రావణమాసకృష్ణపక్ష మున సప్తమిరోహిణీ సమేతముగవచ్చు శ్రీకృష్ణాష్టమీజయంతు లయందు ఉపవాసమునొనర్చిరి. ఆదినమున నే మహావిష్ణువునకుఁ బ్రీతికై యుపవాసాదు లొనర్పవలయును. అట్లొనర్చుటచేత జన్మాంతరములందలిపాపములును, బ్రహ్మహత్యమున్నగుపాపం బులును నశించెడిని. జయంతియుపవాసమువలనఁ గోటిజన్మము లందలి పాపములైనను, తెలిసియో తెలియకయో చేసినవై నను నొకయుపజాములోపల నశింపఁగలవు. జయంతినాఁడు భోజనము చేసినవాఁడు శూద్రాన్నమును, శవము చేతియన్న మును దిన్నంతపాపంబునఁ బడిపోవును.

కృష్ణాష్టమినాఁ డుపవసింపనివానికి బ్రహ్మహత్య, సురా పానము, గోహత్య, స్త్రీవధము మొదలగు మహాపాపంబుల నొనర్చినవారిపాపంబుగలుగును. ముల్లోకంబులలోనివారి పా

పంబు నొడిగట్టును. జయంతినాఁ డుపవసింపనివాఁడు సంతతి లేనివాఁడు, జ్ఞానహీనుఁడు, పరాన్నముఁగుడుచువాఁడు వీరందఱును నరకమున కేగుదురు. జయంతినాఁడు విష్ణువును భక్తితో నారాధించువారియెడ కృష్ణుఁడును దేవకీదేవియు దయఁగలిగి యుందురు జయంతినాఁడు కృష్ణునిఁగూర్చి వ్రతముసేయువారు యమపురికేగక, వైకుంఠముఁనొందుదురు. వారికి లక్ష్మీదేవి ప్రసన్నురాలై సకలసంపదల నొసంగును. వారికి రాజభయము, స్తైనభయము, అగ్నివలనిభయము, సర్పములభయము, మెఱుపులవలనిభయము, గాలి, యాకసము నీరు వీనివలనిభయము ఇవియెల్లను వాసుదేవునిస్మరణముచే క్షణములోనశింపఁగలవు. వానికి గోవులసంపద మెండగు. ధాన్యసంపదలు హెచ్చును. పుత్రపౌత్త్రాదులు గలుగుదురు. కడపట మోక్షము సైతము గలుగును. వానికి మానసికవ్యాధులుగాని, శారీరవ్యాధులుగాని, సర్పభయముగాని, లేవు. వానికి వివాదములు లేవు అకాలమృత్యువు సంభవిల్లదు. కాపుసు మొదలగు కష్టములు వానికెప్పటికిఁగలుగవు. వానికులమునకును, కుటుంబమునకును రక్షణముగలుగును. ఆతఁడెచ్చటికిఁబోయినను జయంబొందును.

జయంతినాఁడు బుధవారము రోహిణీనక్షత్రమును వచ్చునేని, ఆనాఁ డుపవాసమొనర్చి, శ్రీకృష్ణునిఁ బూజించి యాతని చరిత్రములు చదివిన పక్షమునఁ దక్కినవ్రతములు కోట్లకొలఁదిగ నాచరించినను; దీనివలనఁ గలుగునంతటిపుణ్యము గలుగనేరదు. ప్రతిదినము దల్లిదండ్రులకు నమస్కరించుట చేతను, గురువును సంరక్షించుటచేతను గలుగు మహాపుణ్యము నూఱింతలుగఁగలుగును. భగవంతునిచరిత్రములు గీర్తించుచు భక్తులుండుప్రదేశ మెంతదవ్వున నున్నను బ్రాలుమాలక యట్టి

ప్రదేశముల కేగవలయును. నాలుగుయుగంబులందును సకల జనులును ఈపవిత్రమైన కృష్ణాష్టమీ వ్రతంబు నవశ్యము నాచరింపవలయును.

అని బ్రహ్మదేవుఁడు పలుకఁగా, నారదమునీంద్రుఁ డతని కిట్లనియె. ఓమహాత్మా! ఆవ్రతము నే నెట్లు చేయవలెను? అనుష్ఠాన మేమని యడిగిన బ్రహ్మ యిట్లనియె.

వత్సా! సావధానుండవై వినుము. గర్గసత్యవ్రతాచారుఁడగు మునీంద్రుఁడు హరిశ్చంద్రునకు ఈవ్రతవిధానమును దెలిపెను. ఈవ్రతంబు కడునియమముతో నాచరింపవలయును. లేనిచో సంపూర్ణఫలముగలుగదు. గోకులాష్టమికి ముందటి దినముననే యేకభుక్తిగావించి, మఱునాఁటి వేకువనే లేచి 'నేఁడు కృష్ణాష్టమీవ్రతంబు గావించెద' నని సంకల్పించుకొని, యానాఁ డుదయము నల్లనువ్వులనూనె నంటుకొని, నూనెలోని యుసిరికపిడియముతోఁ దల బులుముకొని, తులసీపత్రములతోఁ గూడిన నీటితో స్నానముగావించి, యానీటితో నాచమనము చేయవలయును. అట్లు చేసినచో, తీర్థములన్నింటను స్నానము చేసినంతఫలము గలుగును. అట్లుస్నానము చేసి, మాధ్యాహ్నికానుష్ఠానములు గావించి, పరిశుద్ధుఁడై నిర్మలమనస్సుతోఁ దన యింటినడుమగాని, దేవాలయమునందుఁగాని, గోమయంబుతో నలికి, యందు బంగారు, వెండి, రాగి, మన్ను వీనిలో దేనితోనైనను జేసిన కలశమును నీటితోనింపి, నవరత్నములనందు వేయవలయును ఆటుపిమ్మట నాకలశమును నూతనవస్త్రముతోఁ జుట్టి, గోమయముతో నలికినమంటపమున నాకలశముంచి, దానిపై తండులములఁబోసి, యాకలశమునడుమ నొకతులమునకంటెఁ దక్కువ కానంత యెత్తుతోఁ జేసిన గోపాలకృష్ణ

విగ్రహమును స్థాపించి, భక్తితోఁ బూజలు సేయవలయును. శ్రాద్ధము, దానము, హోమము, సకలవ్రతములు, తీర్థయాత్రలు మొదలగు సత్కార్యములందు ద్రవ్యవంచన సేయరాదు గాన, శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతమునందును శక్తివంచన లేక, సకలపూజలను జక్కఁగాఁ జేయవలయును. అట్లు శక్తివంచన సేయువారి పుణ్యము తఱిగి నరకమునఁ బడుదురు. జయంతి వ్రతమాచరింపనివాని యాయుస్సు సంసాటికిఁ గ్రుంగిపోవును. ఆచారభ్రష్టులును గురూపదేశము వినక, స్వేచ్ఛగా దిరుగుచుఁ దక్కినధర్మము లెన్ని చేసినవాఁడయినను విప్రేంద్రుఁడు నరకంబునఁ బడును. ధర్మార్థకామంబులఁ గోరునట్టివారును నీ వ్రతంబు సేసి, దీని కంగముగా షోడశమహాదానములను శక్తి కొలఁదిగాఁ జేయవలయును. లోకపాలకుఁడగు శ్రీవిష్ణుమూర్తి దేవకీగర్భంబున జన్మించినప్పుడు, శ్రీకృష్ణావతారుఁడయిన యా భగవంతునికి జాతకర్మ నామకరణాది క్రియలను జరుపనగును. ఆ రేయి యంతయును నాలుగు కాలములందును పురాణోక్తవిధానంబునను, వేదోక్తవిధానంబునను శ్రీకృష్ణునికి షోడశోపచార పూజలు సలుపవలయును. బ్రాహ్మణులను దక్షిణాతాంబూలాదులతో సత్కరింపవలయును.

అట్లు సత్కరించి, యావల దేవమాతయగు అదితిఁగూర్చి సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టునట్టి యో దేవీ, సంసారసాగరంబు నుండి భీతుఁడనై నిన్ను శరణుచొచ్చితిని. నాయొనర్చుపూజలం గొని, దేవతలయెడఁ బ్రసన్నురాలవైనట్లు నాయెడఁ బ్రసన్నురాలవుగమ్ము. మహావిష్ణువు నీగర్భవాసంబున జన్మించుటచే నీ కెంతయానందము గలిగెనో యంతటి యానందము నాకొసఁ

గుము. నాకు నీసుపుత్రునిఁ జూపుము. అని యిట్లు ప్రార్థించి, యావల భగవంతు నివ్విధంబున ధ్యానింపవలయును.

ఓసర్వవ్యాపియగు భగవంతుఁడా, నీ వెన్నియో యవతారంబుల నెత్తితివి. ఆయవతారములమహిమ యెవఁడెఱుఁగఁ గలఁడు. బ్రహ్మాదిదేవతలుసైతము నీమహిమం బెఱుఁగఁజాల రనునప్పుడు మానవు లెట్లెఱుఁగఁగలరు. సంసారభయంబుఁ దొలఁగించునట్టి యోమహాత్మా! పాపంబులఁ బోఁగొట్టి, నా యిష్టంబులఁ దీర్చునంతదయ యొనరింపుము అని యిట్లు భగవంతునిఁ బూజించి, తులసితోఁడఁగూడిన జలమును పాత్రము నందుంచుకొని, చంద్రోదయముకాఁగానే, శంఖముతో నీటిని గైకొని గంధపుష్పాక్షతలతోఁగూడఁ జంద్రున కర్ఘ్యము నొసఁగవలయును. అట్లు చంద్రున కొసఁగునప్పుడు క్షీరోదార్ణవసంభూత=పాల్కడలియందుఁ బుట్టినవాఁడా, అత్రినేత్రసముద్భవ=అత్రిమహాముని కంటినుండి పుట్టినవాఁడా, రోహిణీసహితః = రోహిణీసమేతుఁడవై, మయాదత్తం = నే నొసఁగు, అర్ఘ్యం-గృహాణ = అర్ఘ్యముఁ గైకొనుము. జ్యోత్స్నాపతే=వెన్నెలతేఁడా, నమస్తుభ్యం=నీకు నమస్కారము. జ్యోతిషాంపతే=వెలుఁగుఱేఁడా, నమస్తే=నీకు నమస్కారము రోహిణీకాంత=రోహిణీ ప్రాణనాథుఁడా, నమస్తే=నీకు నమస్కారము. సుధాకర=అమృతకిరణములవాఁడా, తే-నమః-అస్తు=నీకు నమస్కారము. అను నీమంత్రము సెప్పుచు నర్ఘ్యము విడువవలయును. తర్వాత శ్రీకృష్ణమూర్తికిని ఎళనీటితో శంఖమూలమున నర్ఘ్యము లొసఁగవలయును.

వసుదేవునికి దేవకీదేవికిని నయనానందకరుఁడవుగ జన్మించిన యోమహాత్మా, భక్తులకోర్కులఁ దీర్చు చింతామణివైన

వాఁడా, దుష్టుఁడగు కంసుని దుష్టులగు కౌరవులను దుర్యోధనాదులను సంహరించి భూమిబరువుతగ్గించుటకును, శిష్టులగు పాండవులను సంరక్షించుటకును బుడమియం దవతరించిన వాఁడవు ఓపురుషోత్తమా! నేనొసఁగునట్టి యర్ఘ్యమును గైకొనుము. అనిచెప్పుచు కృష్ణపరమాత్మకు నర్ఘ్యమొసఁగి, పెరుగు, గంజిక, అక్షతలు వీనితోఁగూడిన యర్ఘ్యమును చంద్రునికిని నొసఁగి, చంద్రాస్తమానమగుపఱకు జాగరణము సేయవలయును. అర్ఘ్యదానముచేఁగలుగు పుణ్యము కొలఁదియెంతయో చెప్పెద నాలకింపుము. సకలరత్నములతో నిండినభూమిని దానంబుసేయువానికిఁ గలుగునంతటిపుణ్యం బాయర్ఘ్యదానము చేయువానికిఁ గలుగు ఇట్లు శ్రీకృష్ణునిఁ బూజించి, భగవద్గీత మున్నగు పవిత్రగ్రంథంబులను బఠించుచుఁ బ్రతియామునను ధూపదీపనైవేద్యాదులగుషోడశోపచార పూజలను సల్పుచు నారాత్రి గడుపవలయును. ఆకృష్ణాష్టమినాఁడు సకలదేవతాప్రీతికై శ్రీకృష్ణవ్రతంబు సల్పి, భగవద్గీతపారాయణము సేయుచుఁ బ్రొద్దుపుచ్చినచోఁ గోటిజన్మములందుఁ జేసినపాపంబు గడ్డివామివలె మాడిపోవును. జన్మాష్టమినాఁడు విష్ణుకథాకాలక్షేపంబు జరుగుచోటులకేగి, రేయియెల్ల నాకథలను వినుచు జాగరణంబు చేయవలయును. లేనిచోఁ బాపంబు గలుగును. మఱునాఁడు వేకువనే స్నానముఁజేసి, సకల బ్రాహ్మణులతోను బంధుమిత్రాదులతోను పారణసలుపవలయును. ఇవ్విధంబున జయంతివ్రతమును నియమంబుతో నాచరింపవలయును. స్త్రీలయినచోఁ బురుషులచే నిరువదియొకమాఱు ఈవ్రతంబును జేయింపవలయును. అట్లు చేయించినస్త్రీకి దారిద్ర్యము గలుగదు. వైధవ్యము సంభవింపదు. ఆస్త్రీయొక్కగృహమున నెట్టి

యశుభంబులును వాటిల్లనేరవు. ఇరువదియెనిమిదికోట్ల యేకా దసులం దుపవాసంబుచేసినంత ఫలము జయంతినాఁటి యుప వాసముచేఁ గలుగును. కావున నీ శ్రీకృష్ణాష్టమినాఁ డుప వసించినవాఁడు దేహావసానంబునఁ జక్కం [illegible] విమాన ములలోఁ గూర్చుండి వెంటనంటిరాఁగా, కిన్నరగంధర్వస్త్రీలు వేణువీణామృదంగాదు లగు వాద్యములఁ [illegible] బాటలుపాడుచుండఁగా, బంధుజనులందఱును [illegible] చుండ దేవభృత్యులు బెత్తములను [illegible] నడువ నచ్చరలు వింజామరలు వైవఁ గరుడవాహనంబుతోఁడ వైకుంఠము నొందుచున్నాఁడు

సూర్యుఁడు దేహశ్రమముఁబోఁగొట్టుచందమునను, స్వధర్మ మును (=తనసడవడిని) దప్పినవాఁడు కులము పోఁగొట్టుకొనునట్లు, [illegible] సంపదను బోఁగొట్టుకొనుచందంబునను, [illegible] బోఁగొట్టుకొన్న చందమునను జయంతి సకలపాపములను బోఁ గొట్టును. శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతంబును నాచరింపనివాఁడే మహాపాపి; వాఁడే గోహత్యచేసినవాఁడు; వాఁడే పశువు; వాఁడే బంధువులులేనివాఁడు; వాఁడే దరిద్రుఁడు; వాఁడే వేల కొలఁదిపాపములను జేసినంతపాపియై రౌరవాదినరకంబులను బొందుచున్నాఁడు.

జయంత్యుపవాసము భక్తితోఁ చేయునివా దస్న దానము లెన్నిచేసినను, గజతురగంబులెన్ని దానమొసఁగినను, వేల కొలఁదిజన్నము లొనర్చినను, ఎన్నియాశ్రమధర్మము లొనర్చి నను, ఉగ్రతపంబులెన్ని యొనర్చినను నుపయోగంబులేదు.

ఓ నారదా, కోరికలనన్నిటి నొసఁగఁగల యీజయంతి నాఁ డుపవాసమొనర్చి శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతంబు నాచరించు

వాఁడు కృతార్థతనొందుచున్నాఁడు. కావున నో దేవర్షీ! నీవును నీవ్రతంబు నాచరింపుము ఉపవాసవ్రతంబు నేయుము. తొల్లి హరిశ్చంద్రుఁ డీజయంతినాఁ డుపవాసముచేసి యుత్తము లోకంబుల నొందెను. వ్యాసుఁడు చెప్పిన యీవాక్యము ముమ్మాటికిని నిక్కము! జయంతివ్రతముతో సమానమగు వ్రతము మఱొక్కటి లేదు. గంగా, యమునా, నర్మదా, సరయూ, గండకీ, గోదావరీ, కృష్ణలు మొదలగునదీస్నానములు జయంత్యుపవాసముతో సాటికావు. కలియుగంబున నీవ్రతము చతుర్విధపురుషార్థముల నొసఁగునది.

జయంతీవ్రతప్రభావము దెల్పుగ్రంథ మెవ్వనియింట నున్నదో వాఁడు సాక్షాన్నారాయణమూర్తితో సమానుఁడు. కలియుగంబున జన్మాష్టమీవ్రతం బెచ్చటెచ్చట జరుగునో యచ్చటికి శ్రీమన్నారాయణమూర్తి సకలదేవతలతోడ సన్నిధి నొసఁగుచుండును.

పరమేశ్వరుఁడైన నారాయణుఁడు జన్మాష్టమినాఁ డుపవసించువానియింటకిఁ దానై సమీపించి యతనికిఁ గోర్కుల నెల్ల నొసఁగుచుండును. కలియుగంబున నీవ్రతంబును భక్తి నాచరించువానికి సకలపాపంబులు నశించును. వేదములన్నింటి యందుఁ జెప్పఁబడిన పుణ్యము గలుగును. వారు సూర్యచంద్రాదులున్నంతవఱకు నరకమునకుఁబోలేరు. జయంతినాఁడు బ్రాహ్మణోత్తములను బూజించువారికి నేఁడు జన్మములందుఁ జేసినపాపము వెంటనే నశింపఁగలదు.

కావున సంసారసముద్రమునుండి తరింపఁజేయఁగల జయంతీవ్రతంబు నాచరించి జాగర ముండువారికి వేయిగోవులను నూఱుతిలరూపమైనగోవులను, అరువదితులముల బంగా

రును దానముచేసినవారికిఁ గలుగుఫలము గలుగును. కావున నీవ్రతంబు నాచరించి, భక్తితో నాచార్యునకు దక్షిణాతాంబూలాదులతోడ శ్రీకృష్ణుని ప్రతిమను

"శ్రీకృష్ణః ప్రతిగృహ్ణాతు శ్రీకృష్ణోవై దదాతిచ, శ్రీకృష్ణస్తారకోభాభ్యాం శ్రీకృష్ణాయ నమో నమః" అనుమంత్రమును జెప్పుచు దానముచేయవలయును. అట్లు చేయుటచేఁ గోటిజన్మలందొనర్చిన పాపంబు నశించును. ఇట సకలభోగంబుల ననుభవించి, పుత్రపౌత్రాదిసంపదలను జెంది, తుదిని శాశ్వతమైన బ్రహ్మానందమునొందును. ఓనారదా! నీవు శ్రీకృష్ణుని పాదారవిందమకరందమును గ్రోలుము. శ్రీకృష్ణనామామృతమును ద్రావుము. బ్రహ్మానందరసముఁ బీల్చుము.

కేలుదమ్మిచే నడుగుఁదమ్మిని మోమునమ్మియుండఁజేయుంచుకొని, మఱ్ఱియాకుపైఁ బరుండియున్న శ్రీబాలకృష్ణుని నమస్కరించెదను.

ఓమహాత్మా, నాయొనర్చుకర్మలలో లోపంబు లున్నను వానిని మన్నింపుము. నేను త్రికరణములతోను, బుద్ధిపూర్వకముగనో, తనంతటనో చేయునన్ని కార్యములను శ్రీనారాయణమూర్తికే యర్పించెదను. అని చెప్పుచు సకలక్రియలను జేయవలయును. అని బ్రహ్మయుపదేశించిన ప్రకారము నారదుఁ డీవ్రతంబు నాచరించెను సకలజనులును నాగముని వలెనే దీనినాచరించి సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టుకొని పుణ్యము నడయుదురుగాక.

శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణంబున బ్రహ్మానారదసంవాదమున శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

శ్రీ రామ న వ మీ వ్ర త ము.

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, మాసపక్షాద్యుల్లిఖ్య, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం మమ సమస్తపాపక్షయద్వారా శ్రీరామప్రీతయే రామనవమీవ్రతాంగత్వేన యథామిళితోపచారైః రామపూజాం కరిష్యే తత్రాదౌ నిర్విఘ్న పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. పంచశబ్దైః పుణ్యాహవాచనం తథా రామమన్త్రేణ షడఙ్గన్యాసం కలశాద్యర్చనం చ కరిష్యే. గణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనాది చ కృత్వా. తతః ఫలపుష్పాక్షతసహితం జలపూర్ణం తామ్రపాత్రం గృహీత్వా. ఉపోష్య నవమీం త్వద్య యామేష్వష్టసు రాఘవ, తేన ప్రీతో భవ త్వం మే సంసారాత్త్రాహి మాం హరే. ఇతి మన్త్రేణ పాత్రస్థం జలం క్షిపేత్. తతః స్వశక్తితః హైమీం రామప్రతిమాం కృత్వా అగ్న్యుత్తారణపూర్వకం, కపోలౌ స్పృష్ట్వా మూలమంత్రం ప్రణవాదిచతుర్థ్యంతకనామ రామాయ దేవత్వం సంఖ్యాయ రామాయ దేవత్వం సంఖ్యాయ స్వాహేతి మన్త్రం పఠన్ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. అథ ధ్యానమ్. కోమలాఙ్గం విశాలాక్షమిన్ద్రనీలసమప్రభం, దక్షిణాఙ్గే దశరథం పుత్రావేక్షణతత్పరమ్ పృష్ఠతో లక్ష్మణం దేవం సచ్ఛత్రం కనకప్రభం, పార్శ్వే భరతశత్రుఘ్నౌ చామరవ్యజనాన్వితౌ, అగ్రేఽవ్యగ్రం హనూమన్తం రామానుగ్రహకాంక్షిణమ్ ఇతిధ్యాయేత్. సహస్రశీర్షా...లమ్. ఆవాహయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం ప్రభుం, కౌసల్యాతనయం విష్ణుం శ్రీరామం ప్రకృతేః పరమ్.

ఆవాహనమ్. శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘువీర నృపోత్తమ,
జానక్యా సహ రాజేంద్ర సుస్థిరో భవ సర్వదా. రామచంద్ర
మహేష్వాస రావణాంతక రాఘవ, యావత్పూజాం సమా
ప్యేఽహం తావత్త్వం సన్నిధౌ భవ ఇతి సన్నిధాపనమ్.
రఘునాయక రాజర్షే నమో రాజీవలోచన, రఘునందన మే
దేవ శ్రీరామాభిముఖో భవ. ఇతి సమ్ముఖీకరణం పునః ఏవే
దగ్ంసర్వం...తి. రాజాధిరాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీపతే,
రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో. ఆసనం.
ఏతావానస్య...దివి. త్రైలోక్యపావనానంత నమస్తే రఘునా
యక, పాద్యం గృహాణ రాజర్షే నమో రాజీవలోచన. పాద్యమ్.
త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః...అభి పరిపూర్ణ గుణానంద నమో
రామాయ వేధసే, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణవిష్ణో
జనార్దన. అర్ఘ్యమ్ తస్మాద్విరాడజాయత...పురః నమః సత్యాయ
శుద్ధాయ నిత్యాయ జ్ఞానరూపిణే, గృహాణాచమనం నాథ
సర్వలోకైకనాయక ఆచమనీయమ్. యత్పురుషేణ హవి
షా...ద్ధవిః. బ్రహ్మాండోదరమధ్యస్థైస్తీర్థైశ్చ రఘునందన, స్నాపయి
ష్యామ్యహం భక్త్యా త్వం గృహాణ జనార్దన స్నానమ్. మధు
వాతా...నః. నమః శ్రీవాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణే
మధుపర్కం గృహాణేమం జానకీపతయే నమః మధుపర్కమ్
ఆప్యాయస్వేతి పంచమంత్రైః పంచామృతమ్. పంచామృతం
మయా నీతం పయోదధి ఘృతం మధు, శర్కరాసహితం చైవ
రామ త్వం ప్రతిగృహ్యతామ్ శుద్ధోదకస్నానమ్ చందనం
పుష్పం ధూపం దీపం నైవేద్యం సమర్ప్య సంప్రార్థ్య నిర్మా
ల్యం విసృజ్య పురుషసూక్తేన విష్ణుసూక్తైశ్చ అభిషించేత్. ఆచ

మనీయమ్. సప్తాస్యాసన్నితి వస్త్రమ్ తం యజ్ఞం బర్హిషి...యే
తప్తకాంచనసంకాశం పీతామ్బరమిదం హరే, సంగృహాణ
జగన్నాథ రామచన్ద్ర నమోఽస్తుతే. ఉపవస్త్రమ్. తస్మాద్య
జ్ఞాత్...యే శ్రీరామాచ్యుతయజ్ఞేశ శ్రీధరానన్తరాఘవ, బ్ర
హ్మసూత్రం సోత్తరీయం గృహాణ రఘునన్దన. యజ్ఞోపవీతమ్.
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః...యత. కుంకుమాగరు కస్తూరీకర్పూ
రంచన్దనం తథా, తుభ్యం దాస్యామి రాజేన్ద్ర శ్రీరామ స్వీకురు
ప్రభో. గంధాన్. అక్షతాః పరమా దివ్యాః...అలంకారార్థే
అక్షతాన్. తస్మాదశ్వా అజాయన్త...వయః. తులసీకున్దమన్దార
జాతిపున్నాగచమ్పకైః, కదమ్బకరవీరైశ్చ కుసుమైః శతపత్రకైః.
నీలామ్బుజైర్బిల్వపత్రైశ్చమ్పకై రాఘవం విభుం, పూజయి
ష్యామ్యహం భక్త్యా సంగృహాణ జనార్దన. పుష్పపత్రాణి.
తులసీకున్దమన్దారపారిజాతామ్బుజైర్యుతాం, వనమాలాం
ప్రదాస్యామి గృహాణ జగదీశ్వర. వనమాలాం సమ. అథాంగ
పూజా—శ్రీరామచన్ద్రాయ నమః పాదౌపూజయామి. రాజీ
వలోచనాయ గుల్ఫౌ. రావణాన్తకాయ జానునీ. వాచస్పతయే
ఊరూ. విశ్వరూపాయ జంఘే లక్ష్మణాగ్రజాయ కటిం. విశ్వ
మూర్తయే గుహ్యమ్. విశ్వామిత్రప్రియాయ నాభిం. పరమా
త్మనే హృదయం. శ్రీకంఠాయ కంఠమ్. సర్వాస్త్రధారిణే
బాహూ. రఘూద్వహాయ ముఖం. పద్మనాభాయ జిహ్వాం.
దామోదరాయ దన్తాన్. సీతాపతయే లలాటం, జ్ఞానగమ్యాయ
శిరః. సర్వాత్మనే సర్వాణ్యఙ్గాని. అత్ర శక్తౌ సత్యాం సహస్ర
తులసీసమర్పణం అథవా అష్టోత్తరశత తులసీసమర్పణం వా
కార్యమ్.

అథ రామాష్టోత్తరశతనామావళిః.

("ఓమ్" ఇతి ఆదౌ, "నమః" ఇత్యన్తే చ యోజ్యమ్.)

ఓం శ్రీరామాయ నమః
రామభద్రాయ
రామచంద్రాయ
శాశ్వతాయ
రాజీవలోచనాయ
శ్రీమతే
రాజేంద్రాయ
రఘుపుఙ్గవాయ
జానకీవల్లభాయ
జైత్రాయ 10
జితామిత్రాయ
జనార్దనాయ
విశ్వామిత్రప్రియాయ
దాన్తాయ
శరణత్రాణతత్పరాయ
వాలిప్రమథనాయ
వాగ్మినే
సత్యవాచే
సత్యవిక్రమాయ
వ్రతధరాయ 20
సదాహనుమదాశ్రయాయ
కౌసలేయాయ
ఓం ఖరధ్వంసినే నమః
విరాధవధపండితాయ
విభీషణపరిత్రాత్రే
సప్తతాళప్రభేత్త్రే
హరకోదండఖండనాయ
దశగ్రీవశిరోహరాయ
జామదగ్న్యమహాదర్పదళనాయ
తాటకాంతకాయ 30
వేదాన్తసారాయ
వేదాత్మనే
భవరోగస్యభేషజాయ
దూషణత్రిశిరోహన్త్రే
త్రిమూర్తయే
త్రిగుణాత్మకాయ
త్రివిక్రమాయ
త్రిలోకాత్మనే
పుణ్యచారిత్రకీర్తనాయ
త్రిలోకరక్షకాయ 40
ధన్వినే
దణ్డకారణ్యపుణ్యకృతే
అహల్యాశాపశమనాయ

ఓం పితృభక్తాయ నమః
వరప్రదాయ
జితేంద్రియాయ
జితక్రోధాయ
జితామిత్రాయ
జగద్గురవే
ఋక్షవానరసంఘాతినే 50
చిత్రకూటసమాశ్రయాయ
జయన్తత్రాణవరదాయ
సుమిత్రాపుత్రసేవితాయ
సర్వదేవాదిదేవాయ
మృతవానరజీవనాయ
మాయామారీచహన్త్రే
మహాదేవాయ
మహాభుజాయ
సర్వదేవస్తుతాయ
సౌమ్యాయ 60
బ్రహ్మణ్యాయ
మునిసంస్తుతాయ
మహాయోగినే
మహోదరాయ
సుగ్రీవేప్సితరాజ్యదాయ
సర్వపుణ్యాధికఫలాయ
స్మృతసర్వాఘనాశనాయ

ఓం ఆదిపురుషాయ నమః
పరమపురుషాయ
పుణ్యోదయాయ 70
దయాసారాయ
పురాణపురుషోత్తమాయ
స్మితవక్త్రాయ
మితభాషిణే
పూర్వభాషిణే
రాఘవాయ
అనన్తగుణగంభీరాయ
ధీరోదాత్తగుణోత్తరాయ
మాయామానుషచారిత్రాయ
మహాదేవాదిపూజితాయ 80
సేతుకృతే
జితవారాశయే
సర్వతీర్థమయాయ
హరయే
శ్యామాంగాయ
సుందరాయ
శూరాయ
పీతవాససే
ధనుర్ధరాయ
సర్వయజ్ఞాధిపాయ 90
యజ్వనే

జరామరణవర్జితాయ	పరాకాశాయ 100
విభీషణప్రతిష్ఠాత్రే	పరాత్పరాయ
సర్వాపగుణవర్జితాయ	పరేశాయ
పరమాత్మనే	పారగాయ
పరబ్రహ్మణే	పారాయ
సచ్చిదానన్దవిగ్రహాయ	సర్వదేవాత్మకాయ
పరంజ్యోతిషే	పరస్మై
పరంధామ్నే	

శ్రీరామాయ నానావిధ పరిమళపుష్పాణి.

యత్పురుషంవ్యదధుః...తే. వనస్పతిరసోద్భూతో గన్ధాఢ్యో గన్ధఉత్తమః, రామచన్ద్రమహీపాల ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ధూపమ్ బ్రాహ్మణోఽస్యముఖమాసీత్...యత. జ్యోతిషాం పతయే తుభ్యంనమో రామాయ వేధసే, గృహాణ దీపకం చైవ త్రైలోక్యతిమిరాపహామ్. దీపమ్. చన్ద్రమా మనసో జాతః...యత. ఇదం దివ్యాన్నమమృతం రసైః షడ్భిస్సమన్వితం, లేహ్యం పేయంచ నైవేద్యం సీతేశ ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్ మధ్యే పానీయం సమ. ఉత్తరాపోశనం సమ. హస్తప్రక్షాళనమ్. ముఖప్రక్షాళనం సమ. పాదప్రక్షాళనమ్. కరోద్వర్తనార్థమిదం చన్దనమ్ నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం...యస. నాగవల్లీదళైర్యుక్తం పూగీఫలసమన్వితం, తామ్బూలం గృహ్యతాం రామ కర్పూరాదిసమన్వితమ్. తామ్బూలమ్. ఇదం ఫలమితి ఫలమ్ హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణా. మంగళార్థంమహీపాల నీరాజనమిదం హరే, సంగృహాణ జగన్నాథ రామచన్ద్ర నమోఽస్తు తే. రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్య సాహినే, నమో

వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే, స మే కామాన్ కామకామాయ మహ్యం, కామేశ్వరో వైశ్రవణో దదాతు, కుబేరాయ వైశ్రవణాయ, మహారాజాయ నమః. నీరాజనమ్. నమో దేవాధిదేవాయ రఘునాథాయ శార్ఙ్గిణే, చిన్మయానన్తరూపాయ సీతాయాః పతయే నమః. నమస్కారః. సప్తాస్యా. సన్ పరి...పశుమ్ యాని కాని చ...జనార్దన. ప్రదక్షిణమ్ యజ్ఞేన యజ్ఞ...దేవాః. కోమలాంగంకృత పుష్పాంజలిమ్. నృత్యైర్గీతైశ్చ వాద్యైశ్చ పురాణపఠనాదిభిః, పూజోపచారైరఖిలైః సంతుష్టో భవ రాఘవ. సమస్తరాజోపచారార్థే అక్షతాన్. అశోక కుసుమైర్యుక్తం రామాయార్ఘ్యం సమర్పయేత్, దశానన వధార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ. రాక్షసానాం వధార్థాయ దైత్యానాం నిధనాయ చ, పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామః స్వయం హరిః. గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం భ్రాతృభిః సహితోఽనఘ, శ్రీరామచన్ద్రాయ సాఙ్గాయ సపరివారాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి. యస్య...తమచ్యుతమ్. ఆవాహనం న జానామి...మన్త్రహీనం...శ్రీరామచన్ద్ర స్వామిన్ అనేన యథాజ్ఞానేన కృతపూజోత్తరారాధనేన భగవాన్ శ్రీరామచన్ద్రః ప్రీయతామ్.

ఇతి శ్రీరామనవమ్యాం శ్రీరామనవమీపూజా సమాప్తా.

శ్రీరామప్రతిమాదానోద్యాపనవిధిః.

ఇదం చ వ్రతం చైత్రశుద్ధనవమ్యాం పరవిద్ధాయాం మధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తదుక్తమగస్త్యసంహితాయామ్—శ్లో. చైత్రశుద్ధేతు నవమీ పునర్వసుయుతా యది,

నైవమధ్యాహ్నయోగేన మహాపుణ్యతమా భవేత్. [illegible] దినద్వయేచఋక్షయోగే మధ్యాహ్నవ్యాప్తౌ ఏకదేశే వ్యాప్తౌ వా పరా, అన్యథా పూర్వా. తదుక్తం తత్త్రైవ. నవమీ చాష్టమీవిద్ధా త్యాజ్యా విష్ణుపరాయణైః. ఉపోషణం నవమ్యాం వై దశమ్యాం పారణం భవేత్. చైత్రమాసే నవమ్యాం తు జాతో రామః స్వయం హరిః, పునర్వస్వృక్షసంయుక్తా సా తిథిః సర్వకామదా శ్రీరామనవమీ ప్రోక్తా కోటిసూర్యగ్రహాధికా, కేవలాఽపి సదోపోష్యా నవమీశబ్దసంగ్రహాత్, తస్మాత్సర్వాత్మనా సర్వైః కార్యం వై నవమీవ్రతమ్. అథాగస్త్యసంహితాయామ్—

చైత్రే నవమ్యాంప్రాక్పక్షే దివా పుణ్యే పునర్వసౌ. ఉదయే గురుగౌరాంశే స్వోచ్చస్థే గ్రహపఞ్చకే, మేషం పూషణి సంప్రాప్తే లగ్నే కర్కటకాహ్వయే ఆవిరాసీత్సకలయా కౌసల్యాయాం పరః పుమాన్. (వ్యా. ప్రాక్పక్షే=శుక్లపక్షే; ఉదయే=లగ్నే; గురుగౌరాంశే = గురునవమాంశే) తస్మిన్ దినే తు కర్తవ్య ముపవాసవ్రతం సదా, తత్ర జాగరణం కుర్యా ద్రఘునాథపరో భువి. ("భువి"ఇతి ఖట్వాదివ్యావృత్త్యర్థమ్) ప్రాతర్దశమ్యాం కృత్వా తు సంధ్యాద్యాః కాలికాః క్రియాః, సంపూజ్య విధివ ద్రామం భక్త్యా విత్తానుసారతః. బ్రాహ్మణాన్భోజయేద్భక్త్యా దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, గోభూతిలహిరణ్యాద్యైర్వస్త్రాలఙ్కారభూషణైః, రామం భక్త్యా. ప్రయత్నేన పూజయేత్పరయా ముదా. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతం, అనేకజన్మసిద్ధానిపాతకాని బహూన్యపి. భస్మీకృత్వా వ్రజత్యేవ తద్విష్ణోః పరమంపదం, సర్వేషామప్యయం ధర్మో భుక్తిముక్త్యేకసాధనః. అశుచిర్వాఽపి పాపిష్ఠః

కృత్వేదం వ్రతముత్తమం, పూజ్యః స్యాత్సర్వభూతానాం యథా రామస్తథైవ సః. యస్తు రామనవమ్యాంవై భుఙ్క్తే స చ నరాధమః, కుంభీపాకేషు ఘోరేషు పచ్యతే నాత్ర సంశయః. అకృత్వా రామనవమీవ్రతం సర్వవ్రతోత్తమం, వ్రతాన్యన్యాని కురుతే న తేషాం ఫలభాగ్భవేత్. రహస్యకృతపాపాని ప్రఖ్యాతాని బహూన్యపి, మహాన్తి చ ప్రణశ్యన్తి శ్రీరామనవమీవ్రతమ్ ఏకామపి నరో భక్త్యా శ్రీరామనవమీం మునే, ఉపోష్య కృతకృత్యః స్యాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. నరో రామనవమ్యాంతు శ్రీరామప్రతిమాప్రదః, విధానేన మునిశ్రేష్ఠ స భక్తో నాత్ర సంశయః. సుతీక్ష్ణ ఉవాచ— శ్రీరామప్రతిమాదానం విధానం వా కథం మునే, కథయస్వ మునిశ్రేష్ఠ భక్తస్య మమ విస్తరాత్. అగస్త్యః—కథయిష్యామి తస్విన్వన్ప్రతిమాదానముత్తమం, విధానం చాపియత్నేన యతస్త్వం వైష్ణవోత్తమః అష్టమ్యాం చైత్రమాసే తు శుక్లపక్షే జితేన్ద్రియః, దంతధావనపూర్వం తు ప్రాతః స్నాయాద్యథావిధి నద్యాం తటాకే కూపే వా హ్రదే ప్రస్రవణేఽపి వా, తతః సంధ్యాదికం కుర్యాత్సంస్మరన్ రాఘవం హృది. గృహమాసాద్య విప్రేన్ద్రైః కుర్యాత్పూజాదికం పరం, దాన్తం కుటుమ్బినం విప్రం వేదశాస్త్రపరం సదా, శ్రీరామపూజానిరతం సుశీలం దంభవర్జితం, విధిజ్ఞం రామమన్త్రాణాం రామమన్త్రైకసాధనమ్. ఆహూయ భక్త్యా సంపూజ్య వృణుయాత్ప్రార్థయన్నితి, శ్రీరామప్రతిమాదానం కరిష్యేఽహం ద్విజోత్తమ. భక్త్యాఽఽచార్యో భవ ప్రీతః శ్రీరామోఽసి త్వమేవ చ, ఇత్యుక్త్వా పూజ్య విప్రేంద్రం స్నాపయిత్వా

తతఃపరమ్. తైలేనాభ్యజ్య చ స్నాయాచ్చిన్తయన్ రాఘవం హృది (తైలేన స్నాపయిత్వేత్యన్వయః) శ్వేతాంబరధరః శ్వేతమాల్యగన్ధానులేపనః, అర్చితో భూషితశ్చైవ కృతపూర్వాహ్ణికక్రియః. (అర్చితః = కృతార్చనః) బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్భక్త్యా సాత్త్వికాన్నేన విస్తరం, భుంజీత స్వయమప్యేవం హృది రామమనుస్మరన్. ఏకభుక్తస్తు తత్ర సహాచార్యో జితేన్ద్రియః, శృణ్వన్ రామకథాం దివ్యామహశ్శేషం నయేన్మునే. సాయంసంధ్యాదికాః కుర్యాత్క్రియా రామమనుస్మరన్, ఆచార్యసహితో రాత్రావధశ్శాయీ జితేంద్రియః. వసేత్స్వయం నచైకాన్తే శ్రీరామార్పితమానసః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ స్నాత్వా సంధ్యాముపాస్య చ. ప్రాతః సర్వాణి కర్మాణి శీఘ్రమేవ సమాపయేత్, తతః స్వస్థమనా భూత్వా విద్వద్భిః సహితస్తథా, స్వగృహస్యోత్తరదేశే ప్రాగ్వ స్యోత్త్రం మంటపం, చతుర్ద్వారం పతాకాఢ్యం సవితానం సుతోరణమ్. మనోహరం మహోత్సేధం పుష్పాద్యైః సమలంకృతం, శంఖచక్రహనూమద్భిః ప్రాగ్ద్వారే సమలంకృతమ్ గరుత్మచ్ఛార్ఙ్గబాణైశ్చ దక్షిణే సమలంకృతం, గదాఖడ్గాంగదైశ్చైవ పశ్చిమే సువిభూషితం, పద్మస్వస్తికనీలైశ్చ కౌబేరే స్సమలంకృతం, మధ్యేహస్తచతుష్కాఢ్యం వేదికాయుక్తమాయుతమ్. ప్రవిశ్య నృత్యగీతైశ్చ వాద్యైశ్చాపి సుసంయుతం, పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర విద్వద్భిః ప్రీతమానసః. తతః సంకల్పయేద్దేవం రామమేవ స్మరన్ మునే, అస్యాం రామనవమ్యాం చ రామారాధనతత్పరః. ఉపోష్యాష్టమయామేషు పూజయిత్వా యథావిధి, ఇమాం స్వర్ణమయీం రామప్రతిమాం చ

ప్రయత్నతః. శ్రీరామప్రీతయే దాస్యే రామభక్తాయ ధీమతే,
ప్రీతో రామో హరత్వాశు పాపాని సుబహూని మే. అనేక
జన్మసిద్ధాని అభ్యస్తాని మహాన్తి చ, విలిఖేత్సర్వతో భద్రం
వేదికోపరి సున్దరమ్ మధ్యే తీర్థోదకైర్యుక్తం పాత్రం సంస్థా
ప్య చర్చితం, సౌవర్ణే రాజతే తామ్రే పాత్రే షట్కోణమాలి
ఖేత్. తత్ర స్వర్ణమయీం రామప్రతిమాం పలమాత్రతః,
నిర్మితాం ద్విభుజాం దివ్యాం వామాఙ్కస్థితజానకీమ్ బిభ్రతీం
దక్షిణకరే జ్ఞానముద్రాం మహామునే, వామేనాధఃకరేణే
శాం దేవీమాలిఙ్గ్య సంస్థితామ్. సింహాసనే రాజతేఽత్ర పల
ద్వయవినిర్మితే, పంచామృతస్నానపూర్వం. సంపూజ్య విధి
వత్తతః. మూలమన్త్రేణ నియతో స్నానపూర్వమతన్ద్రితః, దివై
వం విధివత్కృత్వా రాత్రౌ జాగరణం చరేత్. దివ్యాం రామ
కథాం శ్రుత్వా రామభక్తైః సమన్వితః, నృత్తగీతాదిభిశ్చైవ
రామస్తోత్రైరనేకధా. పూజయన్విధివద్భక్త్యా దివారాత్రం
నయేద్బుధః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ స్నానసంధ్యాదికాః
క్రియాః, సమాప్య విధివద్రామం పూజయేద్విధివన్మునే. తతో
హోమం ప్రకుర్వీత మూలమన్త్రేణ మన్త్రవిత్, పూర్వోక్త
పద్మకుణ్డే వా స్థండిలే వా సమాహితః. లౌకికాగ్నౌ విధానేన
శతమష్టోత్తరం తతః, అన్నేన పాయసేనైవ స్మరన్ రామమన
న్యధీః. తతో భక్త్యా సుసంతోష్య ఆచార్యం పూజయేన్ము
నే, కుణ్డలాభ్యాం సరత్నాభ్యాం మఞ్జులీయైరనేకధా. గన్ధపుష్పా
క్షతైర్వస్త్రైర్విచిత్రైః సుమనోహరైః, తతో రామం స్మరన్
దద్యాద్దేవం మన్త్రముదీరయన్. ఇమాం స్వర్ణమయీం రామ
ప్రతిమాం సమలఙ్కృతాం, చిత్రవస్త్ర యుగచ్ఛన్నాం

రామోఽయం రాఘవాయ తే. శ్రీరామప్రీతయే దానేన్న తుష్టో భవతు రాఘవః, ఇతి దత్వా విధానేన దద్యాద్విప్రేభ్యో దక్షిణాం పునః. అన్యేభ్యశ్చ యథాన్యాయం హీనదీనాంధకేభ్యశ్చ శక్తితః, దద్యాద్వాసోయుగం ధాన్యం యథావిభవసారతః. బ్రాహ్మణైస్సహ భుఞ్జీత తేభ్యో దద్యాచ్చ దక్షిణాం, బ్రహ్మహత్యాదిపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. తులాపురుష దానాదిఫలం ప్రాప్నోతి సువ్రత, అనేకజన్మసంపన్నపాపేభ్యో ముచ్యతే ధ్రువం, బహునా కిమిహోక్తేన ముక్తిస్తస్య కరే స్థితా కురుక్షేత్రే మహాపుణ్యే సూర్యపర్వణ్యశేషతః, తులాపురుషదానాద్యైః కృతైర్యల్లభ్యతే ఫలం, తత్ఫలం లభతే మర్త్యో దానేనానేన సువ్రతి.

ఇతి రామప్రతిమాదానోద్యాపనవిధిః.

శ్రీరామనవమీవ్రతకథా.

అగస్త్య ఉవాచ.—రహస్యం కథయిష్యామి సుతీక్ష్ణ మునిసత్తమ, చైత్రమాసే నవమ్యాం తు శుక్లపక్షే రఘూత్తమ. ప్రాదురాసీత్తతో బ్రహ్మ బ్రహ్మేనద్వైకకేవలః. తత్ర జాగరణం కుర్యాద్రామస్య పురతో బుధః, ప్రతిమాయా యథాశక్తి పూజా కార్యా యథావిధి. ప్రాతర్దశమ్యాం స్నాత్వైవ కృత్వా సంధ్యాదికాః క్రియాః, సంపూజ్య విధివద్రామం భక్తివిత్తానుసారతః. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్సమ్యక్ దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, గోభూతిలహిరణ్యాద్యైర్వస్త్రాలంకారభూషణైః. రామం భక్త్యా ప్రయత్నేన ప్రీణయేత్పరయా

ముదా, ఏవం యః కురుతే భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. అనేకజన్మజాతాని పాపాని సుబహూని చ, జ్ఞానేన భస్మసాత్కృత్వా యాతి విష్ణోః పరం పదమ్. సర్వేషామప్యయం ధర్మో భుక్తిముక్త్యేకసాధనః, అశుచిర్వాపి పాపిష్ఠః కృత్వేదం వ్రతముత్తమమ్. పూజ్యః స్యాత్సర్వభూతానాం యథా రామస్తథైవసః, యస్తు రామనవమ్యాంవై భుఙ్క్తే స తు నరాధమః. కుంభీపాకేషు ఘోరేషు పతత్యేవ న సంశయః. అకృత్వా రామనవమీవ్రతం సర్వవ్రతోత్తమం, వ్రతాన్యన్యాని కురుతే నతస్య ఫలభాగ్భవేత్. మహాన్తి విప్రణశ్యన్తి పాపాని నవమీవ్రతాత్, ఏకామపి నరో భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. ఉపోష్య కృతకృత్యః స్యాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. తతో రామనవమ్యాం తు శ్రీరామప్రతిమాంప్రదః, విధానేన నరశ్రేష్ఠః స ముక్తో నాస్తి సంశయః. సుతీక్ష్ణః—ప్రాయేణ హి నరాః సర్వే దరిద్రాః కృపణా మునే, కథం కుర్వన్తి విస్తార్య శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. అగస్త్యః—దరిద్రస్తు మహాభాగ స్వస్వవిత్తానుసారతః, పలార్ధేన తదర్ధేన తదర్ధార్ధేన వా పునః విత్తశాఠ్యమకృత్వైవ కుర్యాదేవం వ్రతం మునే, యదిఘోరతరంప్రాప్తం పాతకం హరతే క్వచిత్. అకించనోఽపి యత్నేన చోపోష్య నవమీదినే. ఏకచిత్తోఽతియత్నేన సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. ప్రాప్తే శ్రీరామనవమీదినే మర్త్యోవిమూఢధీః, ఉపోషణం న కురుతేకుంభీపాకేషుపచ్యతే. యత్కించిద్రామముద్దిశ్యక్రియతేన స్వశక్తితః, రౌరవే సతు మూఢాత్మా పచ్యతే నాత్ర సంశయః. సుతీక్ష్ణః—యామ్యాష్టకే తు పూజా వై తత్ర చోక్తా మహామునే, మూలమన్త్రేణ సంయుక్తాం తాం కథాం వద సువ్రత.

అగస్త్యః—సర్వేషాం రామమన్త్రాణాం మన్త్రరాజం షడక్ష
రం, ఇదంతు స్కాన్దే మోక్షఖండే రుద్రగీతాయాం శ్రీరామం
ప్రతి రుద్రవచనమ్. ముమూర్షోర్మణికర్ణ్యాం తే అర్ధోదకనివా
సినః, అహం దిశామి తే మన్త్రం తారకస్యోపదేశతః. శ్రీరామ
రామరామేతి హ్యేతత్తారకముచ్యతే, అతస్త్వాం జానకీనాథ
పరం బ్రహ్మాభిధీయసే. తారకం బ్రహ్మ చేత్యుక్తం తేన స్వరాజా
ప్రశస్యతే, పీఠాంగదేవతానాంతు ఆవృత్తీనాం తథైవ చ,
ఆదావేవ ప్రకుర్వీత దేవస్య ప్రీతయేఽర్చనమ్. ఉపచారైః
షోడశభిః పూజా కార్యా యథావిధి, ఆవాహనం స్థాపనం చ
సమ్ముఖీకరణం తథా. ఏవం ముద్రా ప్రార్థనాం చ పూజాం
ముద్రాం ప్రయత్నతః, శంఖపూజాం ప్రకుర్వీత పూర్వోక్తవి
ధినా తతః. కలశం వామభాగేతు పూజాద్రవ్యాణి చాన్తరే,
పీఠే సంపూజ్య యత్నేన ఆత్మానం మన్త్రముచ్చరేత్. పాత్రా
సాదనమప్యేవం కుర్యాద్యామే హ్యతన్ద్రితః, పీతాంబరాణి
దేవాయ ప్రార్థయన్నర్పయేత్సుధీః, సర్వయజ్ఞోపవీతాని దద్యా
ద్దేవాయ భక్తితః, నానారత్నవిచిత్రాణి దద్యాదాభరణాని
చ, హిమాంబుధృష్టం రుచిరం ఘనసారం మనోహరమ్. క్రమా
త్తు మూలమన్త్రేణ హ్యుపచారాన్ ప్రకల్పయేత్. కస్తూరైః
కేతకీజాతీపున్నాగాద్యైః ప్రపూజయేత్, చంపకైః శతపత్రై
శ్చ సుగన్ధైః సుమనోహరైః. పాద్యచన్దనధూపైశ్చ తత్తన్మ
న్త్రైః ప్రపూజయేత్, భక్ష్యభోజ్యాదికం భక్త్యా దేవాయవిధి
నార్పయేత్. ఏవం సోపస్కరం దేవం దత్వా పాపైః ప్రముచ్య
తే, జన్మకోటికృతైర్ఘోర నానారూపైశ్చ దారుణైః. విముక్తః
స్యాత్క్షణాదేవ రామఏవ భవేన్మనే, శ్రద్ధధానస్య దాతవ్యం

శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. సర్వలోకహితాయేదం పవిత్రం పాప నాశనం, లోహేన నిర్మితం వాఽపి శిలయా దారుణాఽపివా. ఏకేనైవ ప్రకారేణ యస్మైకస్మై తథా మునే, కృతం సర్వం ప్రయత్నేనయత్కించిదపిభక్తితః. జపేదేకాన్తమాసీనో యావ త్పుడశమీదినం, అనేనస్యాత్పునః పూజాదశమ్యాం పూజయే ద్విజాన్. భక్త్యాభోజ్యశ్చబహుచిద్దైర్దద్యాచ్ఛక్త్యా చ దక్షి ణాం, కృతకృత్యో భవేచ్చైవ సద్యో రామః ప్రసీదతి. తూ ష్ణీం తిష్ఠన్నరోవాపి పునరావృత్తివర్జితః, ద్వాదశాబ్దైః కృతం చాపి యత్పాపం న విముచ్యతే, విలయం యాతి తత్సర్వం శ్రీరామనవమీవ్రతాత్. జపం చ రామమన్త్రాణాం యో న జానాతి మానవః, ఉపోష్య సంస్మరేద్రామం న్యాసపూర్వ మతన్ద్రితః. గురులబ్ధం తు మంత్రం తన్న్యసేన్న్యాసపురస్సరం, యామేయామే చ విధినా కుర్యాత్పూజాం సమాహితః ము ముక్షుశ్చ సదా కుర్యాచ్ఛ్రీరామనవమీవ్రతం, ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనమ్.

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణేఽగస్త్యసంహితాయాం

శ్రీరామనవమీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

శ్రీరామనవమీవ్రతకథ.

అగస్త్యమునీంద్రుఁడు సుతీక్ష్ణమహామునింజూచి యిట్లని యె. చైత్రమాసమున శుద్ధనవమినాఁడు సచ్చిదానందస్వరూపుఁ డగుమహావిష్ణువు రఘువంశమున నావిర్భవించెను గావున, ఆ నవమీవ్రతదినంబున యథాశక్తిగా రాముని ప్రతిమను

గావించి, యా ప్రతిమను మంటపమునందుంచి షోడశోపచారం
బులచేఁ బూజించి, యారాత్రి పురాణశ్రవణాదులచే జాగర
ణంబు గావించి, మఱునాఁటి వేఁకువ స్నానసంధ్యాది నిత్యకర్మము
లనుష్ఠించి, శక్తిలోపము లేకుండ భక్తితో శ్రీరామునికిఁ
బునఃపూజగావించి, బ్రాహ్మణులకు సకలదానములుఁ గావించి
సంతర్పణము సేయవలయును. ఇట్లు, భక్తిపురస్సరముగా
శ్రీరామనవమీవ్రతదినంబున రాముని బూజించువాఁడు
బహుజన్మార్జితం బైనపాపమునుండి విముక్తుఁ డగుచున్నాఁడు.
ఈవ్రతంబు నెట్టియపరిశుద్ధుఁడైనను జేసి, సకలజనపూజ్యుఁడు
గావచ్చును. ఈ వ్రతరాజంబు చేయనిమానవుఁడు తక్కిన
యేవ్రతంబులు చేసినను ఫలప్రాప్తి నొందఁజాలఁడు. మఱియుఁ
శ్రీరామనవమీదినంబున నుపవాసము చేయనినరుఁడు భయం
కరములైన కుంభీపాకాది నరకంబులను బొందును. శ్రీరామ
ప్రతిమాదానంబు చేయువాఁడు ముక్తుఁడగునని చెప్పినంతట సుతీ
క్ష్ణమునీంద్రుఁడు మరల నగస్త్యమునీంద్రుని జూచి, "మునీంద్రా!
లోకంబున జనులు తఱుచుగా ద్రవ్యహీనులు ద్రవ్య
మున్నను, లోభులుగా నుందురు. వారెట్లు నీవ్రతము చేయఁ
గలరని" యడుగఁగా, అగస్త్యమునీంద్రుఁ డిట్లనియె. "ఓసుతీక్ష్ణా!
వారివారిశక్తికి లోపంబు చేయక, అరపలమో, లేక పాతికపల
మో, లేక పరకపలమో, లేక దానిలో సగమో యెంతయో
తనశక్తి లోపంబు చేయకుండ రామప్రతిమను గావించి,
పూజించి బ్రాహ్మణోత్తమునకు దానంబు చేయవలయును.
అట్లు దరిద్రుఁడైనను బ్రయత్నపూర్వకముగా నీవ్రతంబు చేయు
నేని సకలపాపములనుండి తప్పించుకొని, మోక్షమునొందు

చున్నాఁ” డని చెప్పఁగా, సుతీక్ష్ణుఁడు వెండియు నగస్త్యునిఁజూచి “ఓ మునీంద్రా! శ్రీరామమూలమంత్రప్రభావంబు నాకెఱింగింపవలయు”నని వేఁడఁగా, అగస్త్యమహర్షి సుతీక్ష్ణమునీంద్రుని కిట్లని చెప్పఁదొడఁగెను. “సుతీక్ష్ణా! సమస్త రామమంత్రములలో రామషడక్షరిమంత్ర ముత్తమ మని స్కాందమునందలి మోక్షఖండమునందు రుద్రగీతయందు శ్రీరామునింగూర్చి రుద్రుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు. ఓరామా! మణికర్ణికాతీరమందు మరణమునొందఁగల ప్రతిమానవుని కుడిచెవియందును “శ్రీరామరామరామ” అని నీసంబంధియగు తారకమంత్ర ముపదేశించెదను గావున, నీవు తారకబ్రహ్మమని చెప్పఁబడుచున్నావు. అనిచెప్పెను. కావున పూజారంభమున పీఠాంగదేవతాపూజ లొనరించి, శ్రీరఘురాముని షోడశోపచారములచేఁ బూజించువాఁడు అనేకకోటిజన్మములనుండి సంపాదించికొనిన పాపములనుండి విముక్తినొంది మోక్షసామ్రాజ్యము నొందుచున్నాఁడు. ఈవ్రతంబుభక్తియుక్తుఁడైనమానవునికే యుపదేశయోగ్యంబు. మఱియు, శ్రీరామబింబమును సువర్ణరజతాదులలో దేనిచేతనైనను జేయించి, రాము నావాహనచేసి పూజయొనరించి, యాబింబసమీపమున నవమీదినంబున నేకాగ్రచిత్తుఁడై యుపవసించి, మఱునాఁటియుదయమున పునఃపూజ చేసి, విప్రులను యథాశక్తి దానమానాదులచే సంతుష్టులం జేసినయెడల, శ్రీరాముఁడు వారికి సకలసంపద లనుగ్రహించి, మోక్షము నొసఁగును. మఱియు నీవ్రతంబును బండ్రెండువత్సరంబు లాచరించినవారు సర్వపాపవినిర్ముక్తులగుదురు. రామమంత్ర మెఱుంగనివాఁడు కేవలము రామస్మరణముచేసినను వాని కాఫలంబు

గలుగు” నని యగస్త్యమునీంద్రుఁడు సుతీక్ష్ణమునికిఁ జెప్పఁగా నమ్మునిపుంగవుఁడు విని సంతుష్టుఁడయ్యెను.

ఇది శ్రీరామనవమీవ్రతకథ.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతము.

భాద్రపదశుద్ధసప్తమ్యాం జలాశయేస్నాత్వా ధౌతవాససీ పరిధాయ గృహమేత్య మధ్యాహ్నేత్వాచమ్య మాచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే మమ శ్రీమదుమామహేశ్వర ప్రీతిద్వారా సమస్తపాపక్షయపూర్వకం దీర్ఘాయురనామయత్వ పుత్రపౌత్రాద్యతుల సుఖసౌభాగ్య సంపదభివృద్ధి శివలోకప్రాప్త్యాద్యభీష్ట సిద్ధ్యర్థ మముక్తాభరణసప్తమీవ్రతాఙ్గత్వేన పూజాం కరిష్యే. గణేశపూజాదికం కృత్వా, పీఠాదౌ మండలే ఉమయా సహ శివం విలిఖ్య తదగ్రే సౌవర్ణ రాజతం సూత్రమయం వా దోరం నిధాయ పూజయేత్. అథ ధ్యానమ్—ఉమాశోభితవామాఙ్గం శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం, బాహుభిః శూలడమరుకపాలాభయశోభితైః, చతుర్భిఃసహితైర్హస్తైః శఙ్కరంలోకశఙ్కరమ్. ఉమాసహితమహేశ్వరంధ్యాయామి త్ర్యంబకంయజా...తాత్, సహస్ర...ఙ్గులమ్. హిరణ్యవర్ణాం...వహ. ఆవాహయామి దేవేశం భవన్తం భక్తవత్సలం, గృహాణ మత్కృతాం పూజాం పార్వతీసహితప్రభో. ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః ఆవాహనం సమర్పయామి. మౌక్తికైః పుష్యరాగైశ్చ

నానారత్నైశ్చ శోభితం, దివ్యసింహాసనం చారు ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ పురుష...హాతి. తామ్మఆవహ...నహామ్. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః ఆసనంసమర్పయామి స్వర్ణపాత్రస్థితం దివ్యం జాహ్నవీజలశోభితం, గన్ధపుష్పాక్షతైః సార్థం పాద్యం స్వీకురు శంకర ఏతావానస్య...దివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతామ్ త్ర్యమ్బకం యజామహే...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః పాద్యం సమర్పయామి పవిత్రోదకసంయుక్తం సువర్ణకలశస్థితం, అర్ఘ్యం గృహాణదేవేశ శూలపాణే నమోఽస్తుతే. త్రిపాదూర్ధ్వ...అభి కాంసోఽస్మి...శ్రియమ్. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమాభ్యాంనమః అర్ఘ్యమ్. ఆచమ్యతాం మహాదేవమయా భక్త్యాప్రకల్పితైః, సర్వతీర్థాహృతైస్స్వచ్ఛైః స్వర్ణపాత్రస్థితైర్జలైః. తస్మాద్వి...మథోపురః. చంద్రా...త్వాం వృణే. త్ర్యమ్బకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః ఆచమనీయమ్. గన్ధైః పంచామృతైః స్నిగ్ధైః పంచకుంభోదకైః శుభైః, స్నాపయామి మహాదేవ భవత్వం నిత్యనిర్మలమ్. ఆప్యాయస్వ...గథే. దధిక్రావ్ణః...షత్. శుక్రమసి...భిఃయాఃఫలనీర్యాః...సః.మధు వాతాఋతా...రజః. పంచామృతస్నానమ్. త్ర్యంబకాయశర్వాయ సర్వభూతప్రియాయచ, స్నానేనానేన దేవేశసుప్రీతోభవశఙ్కర.యత్పురుషే...ధ్వనిః ఆదిత్యవర్ణే... అలక్ష్మీః. ఆపోహిష్ఠా...చనః. ఉమా...భ్యాం నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. గజాజినపరీవీత వ్యాఘ్రచర్మాంబరప్రియ, దుకూలవస్త్రయుగళం గృహ్యతాం పార్వతీపతే. సప్తాస్యాసన్...పశుం, ఉపైతు...దాతుమే. యువంవస్త్రాణి...సచేథే. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉ...భ్యాం నమః వస్త్రయుగ్మమ్. ఉపవీతం గృహా

ణేదం ఫణిరాజవిభూషిత, బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం సువర్ణ పరికల్పితమ్. తంయజ్ఞం...శ్చయే ఋత్విహాసా...గృహాత్. త్ర్యంబకం...తాత్. యజ్ఞో...తేజః. మహేశ్వరాయ నమః యజ్ఞోపవీతమ్. ఉమాయైనమః కఞ్చుకమ్. నానాభరణ నానాగే వ్రికంకణాన త్తవైభవ, నానావిధానలంకారాన్ గృహాణ పరమేశ్వర ఉమా...భ్యాంనమః ఆభరణానివిభూతిభూషణ శ్రీకర విభూతిభరవాసితం, సుగంధచందనంచారు గృహాణానుమను లేపనమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...యే. గంధద్వారాం...శ్రియమ్. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః గన్ధాన్. సుగన్ధీని సుపుష్పాణి నానాగన్ధాన్వితాని చ, సంపాదితాని రమ్యాణిగృహాణేష్టఫలప్రద తస్మాద్యజ్ఞా...జాయత మహేశ్వరాయనమః తిలాక్షతపుష్పాణి. పార్వత్యైనమః హరిద్రాకుంకుమ జాతీపున్నాగవకుళ దేవదారుసముద్భవైః, నానాపుష్పైః సుసంపూజ్య ప్రసాదం కురు మే ప్రభో. తస్మాదశ్వా...మనసః కామ...యశః. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః పుష్పాణి అథాఙ్గపూజా...గౌర్యైనమః పాదౌపూజయామి. ఆనందాయనమః జఙ్ఘే పూజయామి. శోకవినాశిన్యై నమః జఙ్ఘే పూజయామి. శర్వాయ నమః జానునీ. శర్వాణ్యైనమః జానునీ శివాయైనమః ఊరూ. శుభాయనమః ఊరూ. ఆనందాయ నమః కటిం. ఆనందిన్యైనమః. కటిమ్. భవాయ నమః నాభిమ్. మాంధర్యై నమః నాభిః. శంకరాయ హస్తౌ. ఆనందకారిణ్యై హస్తౌ. నీలకంఠాయ కంఠమ్. ఉత్కారిణ్యై కంఠమ్. రుద్రాయ కరౌ. నృత్తశీలాయై కరౌ. నృత్తశీలాయ బాహూన్. లలితాయై బాహూన్. వృషేశాయ ముఖమ్. విలాసిన్యై నమః ముఖమ్. విశ్వచక్రాయ

నమః స్మితమ్. విశ్వచక్రాయై నమః స్మితమ్ త్రినేత్రాయ నమః నేత్రాణి. పద్మలోచనాయై నమః నేత్రాణి. తాండవేశాయ నమః భ్రువౌ. హవ్యవాహనాయ నమః. లలాటమ్. ఇంద్రాణ్యై నమః లలాటమ్. గంగాధరాయ నమః మకుటమ్. స్వాహాయై నమః మకుటమ్. సర్వేశ్వరాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వర్యై నమః శిరః. విశ్వరూపాయ నమః సర్వాణ్యంగాని. విశ్వరూపిణ్యై సర్వాణ్యంగాని. అథ దోరగ్రంథి పూజా—కామరూపాయనమః ప్రథమగ్రంథిం, ఆద్యంతరహితాయ నమః ద్వితీయగ్రంథిం, హరాయ నమః తృతీయగ్రంథిం, చన్ద్రచూడాయ నమః చతుర్థగ్రంథిం, స్మరహరాయ నమః పఞ్చమగ్రంథిం, పార్వతీప్రియాయ నమః షష్ఠగ్రంథిం, మదనమథనాయ నమః సప్తమగ్రంథిం,సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ నమః అష్టమగ్రంథిం, ప్రమథాధిపతయే నమః నవమగ్రంథిం, బ్రహ్మేన్ద్రార్చితాయ నమః దశమగ్రంథిం, అర్ధనారీశ్వరాయ నమః ఏకాదశగ్రంథిం, ఉమా మహేశ్వరాయ నమః ద్వాదశగ్రంథిమ్. దిక్పాలపూజా. పురతో నందికేశ్వరం పూజయామి, నమస్తే దక్షయజ్ఞఘ్న సర్వలోకపితామహ, దేవ్యా సహ మహాదేవ ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషం... చ్యేతే. కర్దమేన...మాలినీమ్ ధూరసి...దేవానామసి త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమా...నమః ధూపమాఘ్రాపయామి. నమస్త్రైలోక్యనాథాయనమస్తే, త్రిపురాన్తక, గృహాణ దీపకం దేవ త్రైలోక్యతిమిరాపహ. బ్రాహ్మణో...అజాయత ఆర్ద్రాం...వహ. అపస్రజం...కులే ఉద్దీప్య...పాద. యత్ర్యంభకం...తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః దీపందర్శయామి.

మి. దివ్యాన్నం షడ్రసోపేతం నానాభక్ష్యైస్సమన్వితం, నై
వేద్యంగృహ్యతాం దేవభక్తిముక్తిప్రదాయక. చంద్రమా...
రజాయత ఆర్ద్రాంయః...వహ. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమామా
మహేశ్వర...నైవేద్యమ్. సురాసురార్చితవిభో కర్పూరాదిచ
సంయుతం, తాంబూలముత్తమందేవదేవేశప్రతిగృహ్యతాం.
ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం...వహ. త్ర్యంబకం...తాత్. ఉమామా...తాం
బూలం హిరణ్యగర్భః...ఆసీత్. ఉమా...సువర్ణపుష్పమ్ వేదా
హ...యదాస్తే. తాంమ...వహమ్. శ్రియేతజాతాశ్రియ త్ర్యంబ
కం...తాత్. ఉమా...నీరాజనమ్ ధాతా...విద్యతే ఆనన్దః...
దేవతా. త్ర్యం...తాత్. ఉమా...భ్యాంనమః నీరాజనమ్. ధా
తా...విద్యతే ఆనందః...దేవతా రాజాధిరాజాయ...రాయ
నమః రాయా...దదుః. ఉమామహే...మంత్రపుష్పాంజలింసమ
ర్పయామి. ఉమాపతే పశుపతే త్రైలోక్యాధిపతే ప్రభో, ప్రద
క్షిణం కరోమి త్వాంమమపుత్రఫలప్రద. యానికాని చ. త్ర్యం
బకం...తాత్. ఉమా...భ్యాం నమః ప్రదక్షిణం. ఉమాపతే
పశుపతే త్రైలోక్యాధిపతే ప్రభో, గృహాణార్ఘ్యం మయాద
త్తం భవతాం మమ సర్వదా. పునరర్ఘ్యమ్. విశ్వేశాయా వి
శ్వముఖౌ విశ్వపాదకరౌశివౌ, ప్రసన్నవదనౌ వన్దే పార్వతీపర
మేశ్వరౌ. ఉమా...భ్యాం నమఃనమస్కారాన్. ఉమామహే
శ్వరౌ దేవౌ సర్వలోకపితామహౌ, వ్రతేనానేన సుప్రీతౌ
భవతాం మమ సర్వదా. ఇతి ప్రార్థనా. వన్ధ్యాత్వనాశనార్థా
య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధయే, మాహేశ్వరమిదం సూత్రంధార
యామి. మహేశ్వర. దోరగ్రహణమ్. నమః ప్రమథనాథాయ
నమః కైలాసవాసినే, నమో గ్రంథిషు సంస్థాయ నవసూత్ర

స్వరూపిణే. దోరస్థాపనమ్. సంతానసౌఖ్యముపలబ్ధుమతిప్రహృ
ష్టా వాంఛంతి నిర్మలగుణా వసుదేవముఖ్యాః, సంపూజ్య శైల
తనయాపతిమాదిదేవం బధ్నన్తి దక్షిణకరే వరదోరకం తే.
దోరబన్ధనమ్. గోత్రజాపతయే తుభ్యం నేత్రత్రయసుశోభిత, విసృ
జామి మహాదేవ జీర్ణదోరం తవాజ్ఞయా. జీర్ణదోరవిసర్జనమ్. ఆ
దిత్యతేజసోత్పన్నా రాత్రికరవినిర్మితాః, వటకాః కామదా నిత్యం
శాన్తిం యచ్ఛన్తు దానతః వాయనదానమ్ ఉమేశః ప్రతి
గృహ్ణాతు ఉమేశో వై దదాతి చ, ఉమేశస్తారకోభాభ్యాం ఉమే
శాయ నమో నమః. ఛత్రం సమర్పయామీత్యాది. యస్యస్మృ
త్యా...ఉమామహేశ్వరః సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

ఇతి పూజావిధానం సంపూర్ణమ్.

అథ కథాప్రారంభః.

పురా సూతం మహాత్మానం దృష్ట్వా సత్కారపూర్వకం,
తతస్తు మునయః సర్వే మునిం ప్రాంజలయోఽబ్రువన్. వద నః
శ్రోతుమిచ్ఛామః వ్రతం సంపత్కరం శుభమ్. సూత ఉవా
చ.—పురా కృష్ణం మహాత్మానం పర్యపృచ్ఛద్యుధిష్ఠిరః. యుధి
ష్ఠిర ఉవాచ—వంధ్యాత్వనాశనం బ్రూహి వ్రతం కృష్ణ మహామ
తే. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ—మునీంద్రో రోమశో నామ మధురాఖ్యాం
పురం గతః, అర్చితో వసుదేవేన దేవక్యా చ యుధిష్ఠిర. ఉపవిష్టః
కథాః పుణ్యాః కథయిత్వా మనోరమాః, తతః కథయితుం భూ
యః కథామేతాం ప్రచక్రమే. కంసేన తే హతాః పుత్రాః జా
తాః సర్వే పునః పునః. మృతవత్సా దేవకి త్వం పుత్రదుఃఖేన దుః
ఖితా, యథా చన్ద్రముఖీ దీనా బభూవ నహుషప్రియా. పశ్చా

చ్ఛిన్నవ్రతాచైవబభూవామృతవత్సకా, త్వం పుత్రవతీ దేవి భవిష్యసి న సంశయః. దేవక్యువాచ. కాసా ఛిన్నవ్రతా బ్రహ్మన్ బభూవ నహుషప్రియా, కథం ఛిన్నం వ్రతం తస్యా యత్తన్మా సంతతికారణమ్. సపత్నీదర్పదళనం సౌభాగ్యారోగ్యదం ప్రభో, ఏతత్సమస్తం విస్తార్య బ్రూహి మే మునిపుంగవ. లోమశ ఉవాచ. అయోధ్యాయాం పురా రాజా నహుషో నామ విశ్రుతః. తస్యాసీద్రూపసంపన్నా దేవీ చన్ద్రముఖీ ప్రియా, తస్మిన్నేవ నగరే విష్ణుగుప్తోఽభవద్ద్విజః. ఆసీద్గుణవతీ తస్య పత్నీ భద్రముఖీ ప్రియా. తయోరాసీద్దృఢా ప్రీతిః స్నేహసంవర్ధితా పరస్పరం, అథ తే ద్వే చ సఖ్యౌ వై స్నానార్థం సరయూజలే. ప్రాప్తే ప్రాప్తాశ్చ తత్రైవ బ్రాహ్మణ్యో నాగరాంగనాః స్నాత్వా తా మండలం చక్రుస్తన్మధ్యేఽన్యస్తరూపిణం, లిఖిత్వా శివం శాన్తముమయా సహ శంకరమ్. గంధపుష్పాక్షతైర్భక్త్యా పూజయిత్వా యథావిధి, ప్రణమ్య గన్తుకామాస్తే వ్రతమూచుశ్చ తాః స్త్రియః. తా ఊచుః శంకరోఽస్మాభిః పార్వత్యా సహ పూజితః, బద్ధ్వా సూత్రమయం తన్తుం శివస్యాత్మా నివేదితః. ధారణీయమిదం తావద్యావత్ప్రాణావధారణమ్. తాసాం తద్వచనం శ్రుత్వా సఖ్యౌ తద్వ్రతముత్తమం, కృత్వా తత్సమయే తత్ర బద్ధ్వా దోర్భ్యాం సుదోరకం. తతస్తాస్స్వగృహం జగ్ముస్స్వసఖీభిః సమాగతాః, కాలేన మహతా తాభ్యాం తద్వ్రతం విస్మృతం శుభమ్. చంద్రముఖ్యాః ప్రమత్తాయా విస్మృతం చ సుదోరకం, భద్రముఖ్యాస్తథాభద్రం విస్మృతం సర్వమేవ తత్. మృతా కైశ్చిదహోరాత్రైః సా బభూవప్లవంగజా, భద్రాఖ్యా కుక్కుటీ జాతా వ్రతభంగా

చ్ఛుభాననా. తత్రైవ పంచతాం ప్రాప్తే సఖీభావాత్స్నేహావతే, తద్దేవమాతృకోద్దేశే జాతే గోకులసంకులే. బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణీ జాతా క్షత్రియాక్షత్రియా తథా, రాజ్ఞో జాయా బభూవాథ లక్ష్మీనాథస్య వల్లభా. ఈశ్వరీ నామ విఖ్యాతా యా సా చన్ద్రముఖీపురా, నామ్నా భద్రముఖీయాఽసీద్భూషణా నామ సాఽభవత్. అగ్నిమీళస్య సా దత్తా పిత్రాతస్యా పురోధసః. అతీవ వల్లభా చాసీద్భూషణా భూషణప్రియా, భూషితాభూషణవరైః రూపేణాలంకృతా స్వయమ్. పుత్రా బభూవుర్బహవో భూషణాయాస్తథైవచ, మాతృవద్రూపసంపన్నాః పితృవద్ధర్మశాలినః. సఖ్యౌబభూవతుస్తద్వజ్జాతే జాతిస్మరేకిల, పునర్నిరంతరాప్రీతిస్తయోరాసీద్యథా పురా. కాలే బహుతిథా యాతే త్యక్త్వాశాత్యక్తయావనా, మధ్యే వయసిసారాజ్ఞీ వరంపుత్రమజీజనత్. ఈశ్వరీ రోగిణం మూకం ప్రజ్ఞాహీనం చ నిస్స్వనం, తాదృశోఽపి మహాభాగే మృతోఽసౌ నవవార్షికః. తతస్తాం భూషణాద్రష్టుమీశ్వరీం పుత్రదుఃఖితామ్. సఖీభావాదభిస్నేహాత్పుత్రైస్సర్వైః పరివారతైః. అముక్తాభరణీభద్ర స్వరూపేణైవ శోభితా, తాం దృష్ట్వా తాదృశీంభవ్యాం ప్రజజ్వాలేశ్వరీరుషా. తతోగృహం ప్రేషయిత్వా బ్రాహ్మణీ తీవ్రమత్సరా, చిన్తయామాస సా రాజ్ఞీ తస్యాః పుత్రవధంప్రతి. నిశ్చిత్యచేతసా క్రూరా ఘాతయామాస తత్సుతాన్, హతాహతాశ్చ తే పుత్రాః పునర్జీవన్త్య నామయాః. తదద్భుతతరం దృష్ట్వా సఖీమాహూయ భూషణామ్, ఉపవేశ్యాసనే శ్లక్ష్ణే బహుమానపురస్సరమ్. అపృచ్ఛద్విస్మయావిష్టా రాజ్ఞీ సా భృశవిస్మితా, బ్రూహి తథ్యం మహాభాగే కిం త్వయా సుకృతం కృతమ్. దానం

వ్రతం తపోవాపి శుశ్రూషణముపోషితం, యేన తే నిహతాః పుత్రాః పునర్జీవన్త్యనామయాః. స్వతన్త్రా బహుపుత్రా సా జీవవత్సా సుశోభనా, అముక్తాభరణా నిత్యం భర్తుస్తస్య భూషణే, అతీవ శోభసే భద్రే యథార్థం వక్తుమర్హసి. భుశుణ్డ్యువాచ. శృణు మే దేవి వక్ష్యామి జన్మాన్తరవిచేష్టితం, కం తద్ధి విస్మృతం సర్వ మయోధ్యాయాం కృతం చ యత్. ఆవాభ్యాం వ్రతవైకల్యం ప్రమత్తాభ్యాం [illegible], యేన త్వం ప్లవగీ జాతా జాతాహం కుక్కుటా తథా, తథాపి వ్రతవైకల్యం త్వయాచావశ్యతః కృతం, మయాతు సర్వభావేన చేతస్యాధాయ శంకరమ్. తిర్యగ్యోన్యనుసారేణమనోవృత్త్యాప్యనుష్ఠితం, ఏతస్య కారణం భద్రే నాన్యత్కించిత్కరోమ్యహమ్. లోమశ ఉవాచ. ఇత్యాకర్ణ్య చ సంస్మృత్య పూర్వజన్మవిచేష్టితం, ఈశ్వరీ చ తదా మహాసార్ధం పునశ్చక్రే వ్రతం శుభమ్. వ్రతస్యాస్య ప్రభావేన పుత్రపౌత్రాదిసంపదం, భుక్త్వా సౌభాగ్య మతులం మృతా శివపురం గతా. తస్మాత్త్వమపి కల్యాణి వ్రతమేతత్సమాచర. వ్రతే చాస్మిన్ వ్రతే దివ్యే జీవత్పుత్రా భవిష్యసి. దేవక్యువాచ. బ్రహ్మన్నాఖ్యాహి మే సర్వం వ్రతమేతత్సుఖప్రదం, సంతానవృద్ధికరణం శివలోకప్రదం వ్రతమ్ లోమశ ఉవాచ. భద్రే భాద్రపదే శుక్లే సప్తమ్యాం సలిలాశయే, స్నాత్వాతు మండలం కృత్వా విలిఖేత్పార్వతీశివమ్. భక్త్యా సంపూజ్య విధివత్కరే బద్ధ్వా సుదోరకం, యావజ్జీవం మయాత్మా తు శివస్య వినివేదితః. ఇత్యేవం సమయం కృత్వా తతః ప్రభృతి దోరకం, సౌవర్ణం రాజతం వాపి సూత్రంవా ధారయేత్కరే. వటకాన్ పిష్టకాన్ దద్యాచ్ఛోత్రియాయ కుటుంబినే, భుంజీత స్వయ

మహేశ్వరం మహాదేవమనుస్మరన్. ఏవం ద్వాదశ వర్షాణి వ్రతం కుర్యాద్యథావిధి, ఆదౌ మధ్యే తథా చాన్తే కుర్యాదుద్యాపనం మహత్. ఆచార్యం వరయిత్వా తు శివభక్త్యా సుధార్మికం, విప్రాన్ ద్వాదశసంఖ్యాకాన్ వేదశాస్త్రవిశారదాన్. తేషాం చ వరణం కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ స్నపయేత్తతః, ఏవం వస్త్రాణి ప్రతిమాః కలశాన్ దాపయేచ్ఛుభాన్. ప్రతిమావస్త్రసంయుక్తాన్ పూజయిత్వా ఫలాని చ, ప్రత్యంబికేతిహోమంత్రేణోపహారాన్ యథాక్రమమ్. రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా ఉమాపతిమనుస్మరన్, గృహమాగత్య మేధావీ పూజయిత్వా సదా శివమ్. స్వగృహోక్తక్రమేణైవ హోమం కుర్యాద్యథావిధి, తిలాంశ్చ ఆజ్యసహితం మూలమంత్రేణ హావయేత్. ప్రతిమా వస్త్రసంయుక్తా బ్రాహ్మణేభ్యో నివేదయేత్. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేచ్ఛక్త్యా దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్. బంధుభిః సహ భుంజీత సదా ప్రీతికరో భవేత్, ఏతత్తే కథితం దేవి త్వం కురు వ్రతముత్తమమ్ వ్రతస్యాస్య ప్రభావేన జీవపుత్రా భవిష్యసి, తచ్ఛ్రుత్వా దేవకీదేవీ చకార వ్రతముత్తమమ్. శివప్రసాదాద్దేవక్యా జాతోఽహం పాండవాగ్రజ, ఇదం వ్రతం తు సర్వేషాం వంధ్యత్వవినివృత్తయే. ఇదంతు ధర్మరాజస్య వాసుదేవేన చోదితం, ఏతద్వః కథితం సర్వం శృణుధ్వం మునిపుంగవాః. ఇదం సత్య మిదం సత్యం రోమశేన సుభాషితం, ఏతద్యో వ్రతమాఖ్యాతం శృణుధ్వం శ్రద్ధయాన్వితాః. తే సర్వే పాపనిర్ముక్తాః తే యాన్తి శివమవ్యయమ్. శ్రీస్కాన్దపురాణే కృష్ణయుధిష్ఠిర సంవాదే అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథ.

తొల్లి శౌనకాదిమహర్షులు సూతమునీంద్రునిఁ గాంచి వంధ్యాత్వముం బోఁగొట్టువ్రతం బొకటి దెలుపుమని యడుగఁగా, నమ్మునీంద్రుఁడు వారికిట్లనియె. ఓ మునులారా! ధర్మరాజు కృష్ణునిఁగూర్చి యిట్టివ్రతం బుపదేశింపుమని యడుగఁగా నతఁడు ధర్మరాజున కిట్లుచెప్పెను. ఆ కృష్ణుఁడు ధర్మజున కిట్లు చెప్పెననఁగా:—ఓ ధర్మరాజా, రోమశమునీంద్రుఁ డొక్కనాఁడు మాతల్లియగు దేవకీదేవికడ కేతెంచి, పుణ్యకథలు వినిపించి ప్రస్తావవశమున నీవ్రతంబు నిట్లని చెప్పెను. ఓదేవకీ, నీబిడ్డలెందఱో కంసునిమూలమునఁ జచ్చిరిగదా! నీవు పుత్త్రదుఃఖముతో వగచుచున్నావు. తొల్లి నహుషప్రియ యగు చంద్రమతి యనునామె అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతం బాచరించి, జీవపుత్త్రులు గలదయ్యెను. అని రోమశమునీంద్రుఁడు చెప్పఁగా, దేవకియు నమ్మునీంద్రునితో, 'మహాత్మా! యా చంద్రముఖి యెవతె? ఆమె యెట్టివ్రతం బాచరించెను? నా కానతియ్యవే' యని యడుగఁగా నతఁడు దేవకి కిట్లనియె. ఓ దేవకీ, వినుము. అయోధ్యాపురంబున నహుషుఁ డనురాజుండెను. వానికి చంద్రముఖి యనుభార్యగలదు. ఆ పట్టణముననే విష్ణుగుప్తుఁ డనుబ్రాహ్మణోత్తముఁ డుండెను. వానిభార్య భద్రముఖి యనఁబడు చంద్రముఖియు భద్రముఖియుఁ గడు నేస్తముగలిగి యుండిరి. వారొక్కనాఁడు స్నానార్థము సరయూనదికి వెళ్లఁగా నచ్చటఁ గొందఱు స్త్రీలు పార్వతీశంకరులను మండలమున లిఖించి పూజలు సల్పి తోరములు గట్టుకొని యింటికిఁబోవుచుండిరి. ఆసమయంబున నీయిద్దఱా వ్రతంబు మా కుపదేశింపుఁడని

యడిగి యావ్రతంబును దామును నాచరించి, తోరంబు గట్టికొని యింటికివచ్చిరి. కాని పిదప దానిని వా రిద్దఱు నుల్లంఘించిరి. తర్వాత వారిద్దఱు మృతినొందిరి రాజుభార్య కోఁతిగాను, బ్రాహ్మణునిభార్య కోడిపెట్టగాను బుట్టిరి. అప్పుడు వారిద్దఱు చెలులైతమ కట్టిహీనజన్మము వచ్చుటకుఁ గారణము వ్రతోల్లంఘనము చేయుటయే యని తెలిసికొని, చాల విచారపడిరి తర్వాత వారికి మఱల మానవజన్మము ప్రాప్తించెను. చంద్రముఖి యీశ్వరియను పేరితో క్షత్రియవంశమునను, భద్రముఖి భూషణ యను పేరితో బ్రాహ్మణవంశమునను జన్మించిరి. ఈశ్వరి లక్ష్మీనాథుఁడను రాజును బెండ్లాడెను. భూషణ యగ్నిమీళుఁడను విప్రుని బెండ్లాడెను. అంత భూషణ వ్రతోత్తమం బగు నముక్తాభరణసప్తమీవ్రతంబునాచరించుటచేఁ దంద్రివలె న్యాయపరులును, దనవలె రూపవంతులును నైన యెన్మండ్రు కొమరులు జన్మించిరి. ఈశ్వరి యావ్రతంబు నుల్లంఘన చేయుటచే, నా పెను రోగియై, మూఁగదైన బుద్ధిహీనుఁడగు కొమరుఁడు పుట్టెను. వాఁడును దొమ్మిదవయేడు పెట్టఁగానే చనిపోయెను. అప్పుడు భూషణ కొడుకులను దోడ్కొని పుత్రశోకముతో నున్న తనచెలి యగునీశ్వరిని విచారింపరాఁగా, నీశ్వరి యసూయపడి, భూషణయొక్క కొడుకులను జంపింపఁ దలఁచి, యాప్రయత్నము చేసియు వారు చావరైరి. తర్వాతఁ దనబుద్ధిహీనతకై వగచి, యీశ్వరి భూషణను బిలిపించి తనపుత్రమరణమునకుఁ గారణము విచారింపఁగా, "నీవు అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతంబు మఱచితివి. దానిచే నీ కిట్టిపుత్త్రశోకము సంభవించెను" అని చెప్పఁగా నీశ్వరి యావ్రతంబు నాచరించి,

పుత్రపౌత్రాదిసంపదలం బడసి సుఖంబుండెను. ఓ దేవకీ! నీవును ఈవ్రతంబును జేసితివేని, నీకును జీవపుత్రులు బుట్టుదురని [illegible] రోమశుండు చెప్పఁగా, దేవకి బ్రాహ్మణోత్తముఁ [illegible], ఓ మహాత్మా! వ్రతవిధానంబు విస్తరించి చెప్పుమని [illegible] అడుగఁగా, భాద్రపద శుక్ల సప్తమినాఁడీవ్రతంబు [illegible]. ఉద్యాపనము పండ్రెండుసంవత్సరములలోపల [illegible] నడుమఁగాని, కడపటఁగాని చేయవలయును. [illegible] విధాన మెట్లనఁగా, ఆచార్య కలశంబును, [illegible] బును నేడుకలశంబులు పండ్రెండును జేసి, [illegible] వస్త్రాదులతో బ్రాహ్మణులకు దానం [illegible]" [illegible] చెప్పఁగా దేవకి యట్లాచరించి [illegible] ధర్మరాజునకుఁ జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాది [illegible] జెప్పెను. ఈకథ చదివినవారికిని విన్నవారికిని [illegible] గలుగును. స్వస్తి.

అముక్తాభరణసప్తమీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

భక్తేశ్వర వ్రతము.

శుభే ... ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయామస్యాం పుణ్యమాయాం శుభతిథౌ అస్మాకం (మమ భర్తృసహ) క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం దీర్ఘ

సువాసినీత్వసిద్ధ్యర్థం హస్త్యశ్వరథాందోళికాఛత్రవాహనాది
ప్రాప్త్యర్థం వంధ్యాత్వనివృత్త్యర్థం అఖండితలక్ష్మీప్రాప్త్యర్థం
శ్రీభక్తేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీభక్తేశ్వరప్రీత్యర్థం భక్తేశ్వరవ్రతం
కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య తదంగత్వేన కలశపూజాం గణపతిపూ
జాంచ కుర్యాత్. భక్తేశ్వర ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కృత్వా. ధ్యా
నమ్. సద్యోజాతం భవం చైవ వామదేవం భవోద్భవం, జ్యే
ష్ఠం శ్రేష్ఠం తతో రుద్రం కాలకంఠం వికర్ణకమ్ బలం బల
ప్రమథనం భూతఘ్నంచ మనోన్మనమ్. సద్యోజాతంత్రినేత్రం
సకలసురనుతం కోటిసూర్యప్రకాశం విఖ్యాతం వామదేవం
హ్యుదితతరవినిభం సజ్జనానామఘోరం, శత్రూణాం ఘోర
రూపం హ్యనలశతనిభం తత్త్వపూర్వం చిదాభం ఈశానం
శాన్తరూపం స్ఫటికమణినిభం చింతయేత్పంచవక్త్రమ్. ధ్యా
యామి. భవోద్భవం శివాతీతం భానుకోటిసమప్రభం, ఆవా
హయామి భూతేశం భవానీపతిముత్తమమ్. ఆవాహయామి.
వామదేవ విరూపాక్ష వ్యాససన్నుత శంకర, వేదస్వరూప
వరద ఆసనం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఆసనం సమర్పయామి. జ్యేష్ఠ
రూప నమస్తుభ్యం భస్మోద్ధూళితవిగ్రహ, జీయాజ్జైత్రవిభూతే
త్వం గృహాణార్ఘ్యం మయార్పితమ్. అర్ఘ్యం సమర్పయామి.
సుశ్రేష్ఠ జగచ్ఛ్రేష్ఠ శ్రవణానందవైభవ, పాద్యం గృహాణ
సోమశంభో దేవేశ వృషభధ్వజ పాద్యంసమర్పయామి. రుద్ర
రౌద్ర రణోత్సాహ రాజరాజప్రసన్నుత, పంచామృతస్నాన
మిదం కురు కల్యాణదాయక. పంచామృతస్నానం సమర్ప
యామి కలవికరణ విభో కమలాసనవన్దిత, కార్తికేయస్య
జనక స్నానం కురు దయానిధే శుద్ధోదకస్నానంసమర్పయామి.

బలవికరణ బలభానుకోటి ప్రభాకర. బ్రహ్మాండాకాశదిగ్వాస వస్త్రమాచ్ఛాదనం కురు. వస్త్రం సమర్పయామి. బల ప్రబల సుబల బాణాసురవరప్రద, బీజరూప బ్రహ్మసూత్రాణి ఉపవీతం గృహాణ భో. యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి. బల ప్రమథన బల బుద్ధిరూప బుధప్రియ, బిల్వపత్రప్రియ బలభద్రాభరణాని గృహాణ భో. ఆభరణాని సమర్పయామి. సర్వభూత ప్రమథన సర్వజ్ఞ సకలోద్భవ, సర్వాత్మక సర్వభూతేశ సుగంధం సంగృహాణ భో. గంధాన్ ధారయామి. మనోన్మన మహాభాగ సుందరాతీత మహేశ్వర, మంజుమంజీరచరణ సంగృహాణాక్షతాన్ భో. అక్షతాన్ సమర్పయామి. అఘోర పరమప్రఖ్య అవిజ్ఞేయస్వలక్షణ, అనంతాదిత్యసంకాశ పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతాం. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

సద్యోజాతాయ నమః పాదౌ పూజయామి. వామదేవాయ నమః గుల్ఫౌ. భవాయ నమః జంఘే. హరాయ నమః జానునీ. జ్యేష్ఠాయనమః ఊరూ. శ్రేష్ఠాయనమః కటిం. రుద్రాయనమః గుహ్యం పూజ. కాలాయ నమః నాభిం. కలవికరణాయనమః ఉదరమ్ బలవికరణాయ నమః హృదయమ్. బలాయ నమః స్తనౌ. బలప్రమథనాయనమః కంఠం. సర్వభూతదమనాయ నమః వామహస్తమ్. మనోన్మనాయ నమః వామాంగుళీః. అఘోరాయ నమః దక్షిణహస్తం పూజ. ఘోరాయ నమః దక్షిణాంగుళీః. ఘోరఘోరతరాయ నమః కంఠమ్. సర్వాయ నమః స్కంధౌ. శర్వాయ నమః చిబుకమ్. రుద్రరూపాయ నమః ముఖమ్. తత్పురుషాయ నమః జిహ్వామ్. మహా

దేవాయ నమః నాసికామ్ రుద్రాయ నమః వామశ్రోత్రమ్. ఈశానాయ నమః దక్షిణశ్రోత్రమ్. సర్వవిద్యాధిపతయే నమః వామనేత్రమ్. ఈశ్వరాయ నమః దక్షిణనేత్రమ్. సర్వభూతాధిపతయే నమః లలాటమ్. బ్రహ్మాధిపతయే నమః శిరః పూజ. శివాయ నమః జటాజూటమ్. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గాని.

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా.

"ఓం" అని మొదటను, "నమః" అని కడపటను ప్రతి నామమునకుఁ జేర్పవలెను.

ఓం శివాయ నమః
మహేశ్వరాయ
శంభవే
పినాకినే
శశిశేఖరాయ
వామదేవాయ
విరూపాక్షాయ
కపర్దినే
నీలలోహితాయ
శంకరాయ 10
శూలపాణయే
ఖట్వాంగినే
విష్ణువల్లభాయ
శిపివిష్టాయ
అంబికానాథాయ
శ్రీకంఠాయ
భక్తవత్సలాయ
భవాయ
శర్వాయ
త్రిలోకేశాయ 20
శితికంఠాయ
శివాప్రియాయ
ఉగ్రాయ
కపాలినే
కామారయే
అంధకాసురసూదనాయ
గంగాధరాయ
లలాటాక్షాయ
కాలకాలాయ
కృపానిధయే 30

భీమాయ
పరశుహస్తాయ
మృగపాణయే
జటాధరాయ
కైలాసవాసినే
కవచినే
కఠోరాయ
త్రిపురాన్తకాయ
వృషాంకాయ
వృషభారూఢాయ 40
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ
సామప్రియాయ
స్వరమయాయ
త్రయీమూర్తయే
అనీశ్వరాయ
సర్వజ్ఞాయ
పరమాత్మనే
సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ
హవిషే
యజ్ఞమయాయ 50
సోమాయ
పంచవక్త్రాయ
సదాశివాయ
విశ్వేశ్వరాయ
వీరభద్రాయ
గణనాథాయ
ప్రజాపతయే
హిరణ్యరేతసే
దుర్ధర్షాయ
గిరిశాయ 60
గిరీశాయ
అనఘాయ
భుజంగభూషణాయ
భర్గాయ
గిరిధన్వనే
గిరిప్రియాయ
కృత్తివాసనే
పురారాతయే
భగవతే
ప్రమథాధిపాయ 70
మృత్యుంజయాయ
సూక్ష్మతనవే
జగద్వ్యాపినే
జగద్గురవే
వ్యోమకేశాయ
మహాసేనజనకాయ
చారువిక్రమాయ
రుద్రాయ

భూతపతయే
స్థాణవే 80
అహిర్బుధ్న్యాయ
దిగంబరాయ
అష్టమూర్తయే
అనేకాత్మనే
సాత్త్వికాయ
శుద్ధవిగ్రహాయ
శాశ్వతాయ
ఖండపరశవే
అజాయ
పాపవిమోచనాయ 90
మృడాయ
పశుపతయే
దేవాయ
మహాదేవాయ
అవ్యయాయ
హరయే
పూషదన్తభిదే
అవ్యగ్రాయ
దక్షాధ్వరహరాయ
హరాయ 100
భగనేత్రభిదే
అవ్యక్తాయ
సహస్రాక్షాయ
సహస్రపదే
అపవర్గప్రదాయ
అనంతాయ
తారకాయ
పరమేశ్వరాయ 108
శ్రీభక్తేశ్వరస్వామినే నమః.

నానావిధపరిమళ పత్త్ర పుష్పాణి సమర్పయామి.

ఘోరరూప నమస్తుభ్యం సర్వకామార్థ దాయక, ధర్మస్వరూప ధనద ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ధూరసి ...ధూర్వామః. ధూపమాఘ్రాపయామి. ఘోరఘోర నమస్తుభ్యం ఖడ్గఖేటధరావ్యయ, ఖండేందుమౌళిశిఖర దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఉద్దీప్యస్వ...పాతయ. దీపం దర్శయామి. నమశ్శర్వాయ సర్వేశ సర్వావాస సనాతన, స

దానంద సురశ్రేష్ఠ నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతాం. [illegible]
ద్యం సమర్పయామి. శర్వాయుచ నమస్తుభ్యం [illegible]
శంభో శంకర గౌరీశ తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం. [illegible]
రుద్రరూప నమస్తుభ్యం భక్తప్రియ సదాశివ, [illegible]
నీరాజనమిదం తవ, హిరణ్యపాత్రం... భవ. నీరాజనం సమర్ప
యామి. తత్పురుష నమస్తుభ్యం త్రయంబక త్రిలోచన, త్రి
స్వరాకార తత్త్వజ్ఞ! మంత్రపుష్పం గృహాణ భో. [illegible]
య... నమః. మంత్రపుష్పమ్ [illegible] నమస్తుభ్యం [illegible]
తీత మహామతే, ప్రదక్షిణం కరోమి [illegible]
మే ప్రభో. ప్రదక్షిణం సమర్పయామి. [illegible] నమస్తు
భ్యం పార్వతీపతయే నమః, సర్వేశ్వర నమస్తుభ్యం [illegible]
నమోనమః సద్యోజాత నమస్తుభ్యం వామదేవాయ తే నమః,
అఘోరాయ నమస్తుభ్యం తత్పురుషాయ తే నమః. ఈశానా-
రాజ. కుబేరమిత్ర దేవేశ భూతేశ త్రిపురాంతక, [illegible]
దయానంద గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. [illegible]
నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. కైలాసవాసిన్ దేవేశ భువనత్రయపాలక, [illegible]
మహత్పుత్రికాకాంత గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే [illegible]
రాయ నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. చంద్రమౌళే త్రయంబకనాథ జటా
మకుటశోభిత, ఉమాకాంత నమస్తుభ్యం గృహాణార్ఘ్యం
నమోఽస్తు తే. భక్తేశ్వరాయ నమ ఇదమర్ఘ్యమ్. ఋణ
పాతకదౌర్భాగ్యదారిద్ర్యవినివృత్తయే, అశేషాఘవినాశాయ
ప్రసీద మమ శంకర. దుఃఖశోకాదిసంతప్తం సంసారభయ
పీడితం, బహుజన్మాకులం దీనం త్రాహి మాం వృషవాహన.
ఇతి ప్రార్థనా. యస్య స్మృత్యాచ...మచ్యుతమ్. మంత్ర...

మహేశ్వర. అనేన పూజావిధానేన భక్తేశ్వరః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

పూజావిధానం సమాప్తమ్.

భక్తేశ్వర వ్రతకథా.

ఋషయః—సూతసూత మహాప్రాజ్ఞ పురాణార్ణవపారగ, త్వత్తః శ్రుతాన్యశేషాణి వ్రతాని సుబహూని చ. తృప్తిర్న జాయతేఽస్మాకం రహస్యం తు పరం వద. సూతః—శృణ్వన్తు భో ద్విజాః సర్వే వ్రతం పాపప్రణాశనం, ఆయుష్యమాయురారోగ్యకరం పుత్రప్రదం నృణామ్. కైలాసశిఖరే రమ్యే మంటపే విమలే శుభే, రత్నపీఠే సుఖాసీనం శంకరం లోకశంకరమ్. పప్రచ్ఛ గౌరీ సంతుష్టా లోకానాం హితకారణాత్, గౌరీ—శివ శంభో నమస్తుభ్యం సర్వేషాం సుఖదాయక, రహస్యం వ్రతమాచక్ష్వ ఆయురారోగ్యవర్ధనమ్. పుత్రప్రదం విశేషేణ వంధ్యాదోషవిమోచనం, తద్వ్రతంబ్రూహి మే శీఘ్రం లోకానాం హితకారణమ్ త్వదాజ్ఞాం శిరసా ధృత్వా కరిష్యామి న సంశయః శ్రీశివః—సాధు సాధు మహాభాగే వ్రతం వక్ష్యామి తచ్ఛృణు, శరత్కాలే తు కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం విధిపూర్వకమ్. ప్రాతః స్నాత్వా తు విధివత్ చిత్రవస్త్రం తు ధారయేత్, హరిద్రాలేపనం కృత్వా కుంకుమం కజ్జలం తథా. నానావిధాని సర్వాణి హేమాని రజతానిచ, భూషణాని విచిత్రాణి శ్రద్ధయా ధారయేద్వ్రతీ. పత్యురాజ్ఞాం గృహీత్వాతు వ్రతం కుర్యాద్వరాననే, పూజయేద్దేవదేవేశం చందనేన వినిర్మితం, హారిద్ర్యా తు గౌరీం చ సైకతేన వృషం తథా, నామమంత్రేణ సంపూజ్య సాంబం వృషసమన్వితమ్. చాతుర్వర్ణ్యో

ద్భువా నారీ భక్త్యా సంపూజయేచ్ఛివం, సూర్యే చాస్తం
గతే దేవి గృహే దేవాలయేఽపి వా. గోమయేన విలిప్యాథ
రంగవల్ల్యా విచిత్రకైః, మంటపం కారయేత్తత్ర నానాపుష్పై
రలంకృతమ్. తత్ర సంపూజయేద్దేవం గంధపుష్ప ధూపనైవేద్యకం,
భక్త్యా సంపూజితో యేన తేన భక్తేశ్వరః స్వయం సర్వమం
గళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధకే, శరణ్యే త్ర్యంబకే గౌరి
భక్తేశ్వర నమోఽస్తు తే. ఇత్థం పురాణమంత్రైశ్చ షోడశై
రుపచారకైః, ధూపం దీపం చ దత్వాథ నైవేద్యం దాపయే
ద్వ్రతీ. యంత్రపాత్రం ప్రకృత్వాఽథ వేణునా నిర్మితప్రకం,
త్రయస్త్రింశత్సువర్ణసూత్రైస్తత్పాత్రం వేష్టయేన్నృప, మృది
నిరచితాపూపాన్ ససూపఘృతశర్కరాన్, తస్మిన్పాత్రే ప్రసంలేప్య
కం శర్కరాఘృతసంయుతం, తస్యోపరి దీపం శాలిపిష్టేన
కారితమ్. వసుధా కారయేద్వర్తి మగ్రకాం సువాసనాసంయుతాం.
దీపం ప్రజ్వాలయేత్తస్మిన్ పూజయేచ్చ సుమంగళీః, దానం
కృత్వా సుమంగళ్యై పరమేశ్వరతుష్టయే. భక్తేశ్వర సదా దేవ
హి గౌర్యా సహ కృపానిధే, దానేనానేన సుప్రీతః సౌభాగ్యం
దేహి మే కులే, పతిం దీర్ఘాయుషం పుత్రాన్ పౌత్రాన్ బాం
ధవాన్ పశూనపి, ధనధాన్యాభివృద్ధిం చ ప్రయచ్ఛ జగదీశ్వర.
ఏవంవిధం ప్రకర్తవ్యం భక్తేశ్వరవ్రతం ముదా, కార్తిక్యాం ప్రథ
పౌర్ణమాస్యాం వటకౌ ద్వావుదీరితౌ. ద్వౌ దీపౌ దాపయేద్వ్రతీ
చిరాయుష్యవివృద్ధయే, పుష్యే త్రీణి ప్రదేయాని త్రయో
దీపాః ప్రకీర్తితాః, మాఘే చత్వారి దీపాని తత్సంఖ్యావటకా
అపి. ఫాల్గునే పంచదీపాశ్చ తత్సంఖ్యా వటకాః స్మృతాః, చైత్రే
షడ్వటకాన్ దద్యాద్దీపాష్షట్ప్రకీర్తితాః. వైశాఖే సప్త దీ

తవ్యా దీపాస్త్వేవ విశేషతః, ఏవమేవ ప్రకారేణ త్రయస్త్రింశచ్చ పూర్ణికాః. ఏతద్విధాః ప్రదాతవ్యాః వటకాశ్చ విశేషతః, తథా దీపాని సర్వాణి సుమంగల్యై ప్రదాపయేత్. ప్రణమ్య భక్తిభావేన తాంబూలం దక్షిణాయుతం, వ్రతరాజమిదం ప్రోక్తం స్త్రీణాం సౌభాగ్యకారణమ్. అత్ర తే కథయిష్యామి ఇతిహాసం పురాతనం, శృణ్వతాం సర్వపాపఘ్నం కీర్తిదం భువనత్రయే సుఖావహమ్. అస్తి భూమండలే కాచిన్మథురా మధురాకృతిః, కృతమాలానదీతీరే రాజా పరమధార్మికః. సదాన్యో రూపసంపన్నో రాజలక్షణలక్షితః, శాస్త్రజ్ఞో ధనవాన్న్యాయో ధైర్యేణ హిమవత్సమః. యశసా చైవ కీర్త్యా చ విఖ్యాతో భువనత్రయే, సోమవంశోద్భవో రాజా చంద్రపాండ్య ఇతీరితః. తస్య భార్యా సుముఖీ సుభగా పాతివ్రత్యపరాయణా, కుముద్వతీతి విఖ్యాతా కుముదోత్పలలోచనా. భర్తృశుశ్రూషణపరా శిష్టానామిష్టదాయినీ, అనుకూలకళత్రేణ పాలయామాస మేదినీమ్. కవాటతోరణవతీం హర్మ్యప్రాకారశోభితాం, తాం పురీం పాలయామాస రాజా పరమధార్మికః. దంపతీ పుత్రహీనౌ చ యయతుర్నిర్జనం వనం, సమారాధ్య శివం భక్త్యా నిరాహారో జితేంద్రియః. జజాప పంచాక్షరీవిద్యాం వర్షాణామయుతం తతః, తిష్ఠన్నేకేన పాదేన దశవర్షాణ్యహర్నిశమ్. ఫలాశీ దశవర్షాణి త్రింశద్వర్షాణి తోయభుక్, శీతోష్ణవాతవర్షాణాం సహనో నిరహంకృతిః. శివం ప్రపూజయామాస ధుత్తూరైః కకుభైశ్శుభైః, అతిథీంస్తర్పయామాస ఫలమూలజలాదిభిః. గోభిర్వ్యాఘ్రమృగైస్సింహా నకులైశ్చ భుజంగమాః, క్రీడన్తి సహ నిర్వైరాస్తేజసా తస్య తద్వనే. మందభానురభూద్భానుర్దిశః.

సర్వాశ్చకంపిరే, తేజసా తస్యషడ్భాగం [illegible] హమ్. ఉగ్రేణ తపసా తుష్టౌ పార్వతీపరమేశ్వరౌ, [illegible] వతుస్తతః కరుణాయుతలోచనో శివః. [illegible] కిమర్థం తపసే భవాన్, పితృపైతామహం రాజ్యం [illegible] మిహాగతః. శివవాక్యం సమాకర్ణ్య [illegible] సహ, కాయం నిపాతయామాస భువి [illegible]. ప్రణమ్య విధివద్భక్త్యా బద్ధాంజలిరభాషత. [illegible] హీతోఽస్మి పాలితోఽస్మి మహేశ్వర. యది మే త్వం ప్రస న్నోఽసి పుత్రం దేహి చిరాయుషం, [illegible] మమవంశాభివృద్ధయే. ఇతి పృష్టస్తు రాజ్ఞా సై [illegible] శ్వరః, జన్మాంతరకృతైః పాపైః సంతానం [illegible] థాఽపి తవ భక్త్యా తు తుష్టో దాస్యామి [illegible], [illegible] గల్యహీనా చ కన్యకా చిరజీవినీ. [illegible] పుత్రో వా తవ వాంఛితం, బ్రూహీతి శంభునా [illegible] తోవాచ మహీపతిః. భగవన్ పరమానంద [illegible] ర, కన్యకా మాస్తు మే దేవ పుత్రం దేహి [illegible]. ఇతి శ్రుత్వా మహాదేవ స్తథా స్త్విత్యువాచ సహ, గతే తు దేవదేవేశే రాజా స్వపురమాయయౌ. తతః [illegible] చంద్ర పాండ్వాద్గర్భమవాప సా, తతస్తు దశమే మాసి [illegible] సంయుతే. ప్రాసూత పుత్రం సర్వజ్ఞం రాజలక్షణ [illegible], శ్రుత్వా పుత్రోత్సవం రాజా బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దదౌ. తతశ్చ జాతకర్మాది కృత్వా సంతుష్టమానసః, [illegible] న్నామ చేశ్వర ఇత్యపి. చక్రే పితా త్వష్టమేఽబ్దే [illegible] బంధనమాదరాత్, జగ్రాహ సకలావిద్యా అథర్వాణముఖాః క్రమాత్.

సంప్రాప్తే షోడశే వర్షే రాజా చింతాపరాయణః, కథం పుత్ర
స్తు దీర్ఘాయు ర్భవతీతి విచారయన్. వివాహానంతరం తస్య ద్రష్ట
వ్యమితి చావసత్, ఏవం స్థితే సతి తదా అలకాపురపాలకః.
రాజా మిత్రసహో నామ శివభక్త ఉదారధీః, కలావతీ తస్య
భార్యా భక్తేశ్వరపరాయణా. భక్తేశ్వరప్రసాదేన లబ్ధ్వా పుత్రం
తు కన్యకాం, సంప్రాప్తే యౌవనే కన్యాదానం కర్తుమియేష
సః తతస్తు మధురారాజ్ఞః సకాశాదాగతా నృపాః, కన్యాం ద్ర
ష్టుం ముదా యుక్తాః శ్రుత్వా మిత్రసహస్తు తాన్. ఆహూయ
సంతుష్టమనాః కన్యాం దాస్యామి ప్రార్థితాః, ఆగచ్ఛత్వితి వేగేన
రాజా సభార్యభృత్యబాంధవః. ఇతి శ్రుత్వా నృపవచః సంప్రాప్య
మధురాపురీం, రాజ్ఞే నివేదయామాసు ర్వృత్తాంతం సర్వమాది
తః ఆకర్ణ్య రాజా సంతుష్టో భార్యాబంధుసమన్వితః, అలకామా
యయౌ తూర్ణం రథాశ్వగజపత్తిభిః. ఆలోక్య రాజా తాఙ్గా
సర్వాఙ్గపౌర్ణమాస్యాం పుణ్యవాన్వితః, వివాహం కారయామాస
శాస్త్రోక్తేనైవ వర్త్మనా. కలావతీ తు తస్యాం వై వ్రతోద్యా
పనమాతనోత్, వేణుపాత్రం త్రయస్త్రింశత్స్వర్ణపత్రై రలం
కృతమ్. చందనేన మహాలింగం భక్తేశ ఇతి సంజ్ఞితం, హరి
ద్రయా తథా గౌరీం సైకతేన వృషం తథా. సంపూజ్య విధి
వద్రాత్రౌ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, త్రయస్త్రింశద్వటకాని
సపూప ఘృతశర్కరాః. త్రయస్త్రింశత్సుదీపాంశ్చ నిధాయ
వటకోపరి, పుత్రీం కల్యాణికానామ్నీం వస్త్రగంధాక్షతాది
భిః. హరిద్రాకజ్జలైశ్చైవ పుష్పచందనకుంకుమైః, అలంకృత్య
దదౌ తస్యై తత్పాత్రం భక్తిసంయుతా. మండలం దీపసూపా
ద్యైః పూరితం వేణుపాత్రకం, భక్తేశతుష్ట్యై దాస్యామి స్వ

ర్ణపశ్యైరలంకృతమ్ దాతృప్రతిగృహీతృభ్యాం సౌమంగల్యప్ర
దాయకం, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం వ్రతసంపూర్తయేఽపి తత్ వై.
ఇతి దత్వా తతః కన్యాం ప్రేషయిత్వా పతింగృహం, బంధుభిః
సహ భుక్త్వాతు సుఖమాస్తే యథాసుఖమ్. మృత్యుస్సంహార
కో యాతస్తయోః శయ్యాగృహం ప్రతి, ఉద్ఘాటయోద్
ఘాటయేతి కవాటమితి చాసకృత్. ఇతి శ్రుత్వా వచః కల్యాణీ
వాక్యం నోద్ఘాటయేతి సా, అహం మృత్యుస్తవ పతిం నేతుము
ల్పాయుషం క్షణాత్. కల్యాణీ భక్తేశ్వరప్రసాదాత్తు సౌమం
గల్యాదిసంపదా, స్థితాఽహం తస్య నికటే కథమాగమ్యతే
త్వయా, గచ్ఛ గచ్ఛేతి తం చోక్త్వా శరణం ప్రాప శంకరం,
భక్తేశ్వర దయాసింధో శరణాగతవత్సల. మృత్యుగ్రస్తం
మమ పతిం రక్ష రక్ష దయానిధే, ఏతస్మిన్నన్తరే మృత్యుః క్రు
ద్ధః సంరక్తలోచనః. పాదప్రహారైర్గృహాంతః ఉద్ఘాట్య చ కవా
టకం, గృహీతుమాగతస్తూర్ణం తదా శంభుర్దయానిధిః. దీప
సంఘాభోగయుక్తః కాలసర్పో బభూవ హ, మృత్యుం దదంశ
కోపేన ఈశో భక్తార్తిభంజనః. నష్టో మృత్యుః పపాత భువి విక్రాం
తో భయంకరః, దృష్ట్వాతు చిత్రగుప్తాద్యాః ప్రార్థయామాసురు
మాపతిమ్. ఈశః సంప్రార్థనాత్తుష్టశ్చిత్రగుప్తమువాచ హ,
కల్యాణీయం తు మద్భక్త్యా కృతభక్తేశ్వరవ్రతా. తస్యాః
పతిం కథం హంతుం మాగతో చండభృత్యస్త్వయం, భవల్యేతః
పరం త్వేవం నాగంతవ్యం యమేన వై. క్షమా కృతామయా
యాయం ధర్మరాజేన సంప్రతి, గచ్ఛధ్వమితి చానుక్త్వా ఉమ
యా సహితః శివః. వత్సే కల్యాణి మా భూత్తే భీతిర్భర్తృ
వధాదితః, భక్తేశ్వరవ్రతంపుణ్యం త్వయా కార్యమితః పరమ్.

మత్ప్రసాదాత్తవ పతిర్దీర్ఘాయుః పుత్రవాన్ సుఖీ, ఇతి దత్త్వా వరం తస్మై భక్తేశోఽన్తరధీయత. తతః సుఖేన కల్యాణీ సహ భర్త్రా నిర్వృత్యచ, పరేద్యుః ప్రాతరుత్థాయ ప్రాప్య కల్యాణ మంటపమ్. వధూవరౌ తత స్తత్ర కృతకౌతుకమంగళౌ, మధురేశకుముద్వత్యౌ పుత్రస్యాయు ర్విచింతయన్. ఇంతఃపరం స్నుషాభాగ్యవశా ద్దీర్ఘాయుర స్త్వితి, ఇతి చిన్తయత స్తత్రకలావత్యాలకేశ్వరః. ఆహ్వానార్థం వాద్యఘోషైర్గత్వా సంబంధినో గృహాం, ఆహూతౌ తు ముదా యుక్తౌ తదాకల్యాణ మంటపమ్. దృష్ట్వా వధూవరౌ ప్రీతౌ స్నుషాం ప్రాహ కుముద్వతీ, బాలే కల్యాణి హే వత్సే తత్త్వం మే బ్రూహి పృచ్ఛతః. ఏషోఽల్పాయుశ్చ మే పుత్ర స్త్వద్భాగ్యాద్బహుజీవతు, ఇతి కృత్వా మతిం సుభ్రు ఉద్వాహం కారితో మయా, కేన వ్రతప్రభావేన దీర్ఘాయురభవత్పతిః, తతః సా రాత్రివృత్తాంత మాహ శ్వశ్రో ర్ముదాన్వితా. శ్రుత్వా చ హృష్టహృదయా తామాలింగ్య ముహుర్ముహుః, తద్వ్రతం మమ చ బ్రూహి కరిష్యామి సుమధ్యమే. ఈశ్వరోక్తప్రకారేణ సర్వం వ్యాకథయ త్తదా, శ్రుత్వా వ్రతప్రభావం తు వ్రతం చక్రే కుముద్వతీ. తేన వ్రతప్రభావేన పుత్రపౌత్ర సమన్వితా, మధురాం ప్రాప్య సస్నేహః పుత్రపౌత్రసమన్వితః. భుంజానో వివిధాన్ భోగాన్ సుఖ మాస్తే యథాసుఖం, తదాప్రభృతి లోకేఽస్మిన్ వ్రతం భక్తేశ్వరాభిదమ్. ఇతిహ్యా కథయ త్తత్ర పార్వతీపరమేశ్వరౌ, భక్తేశ్వరవ్రతమిదం పౌర్ణమాస్యాం విధీయతే. నారీసామాన్య మేతద్ధి వ్రతం భక్తేశ్వరాభిధం, కరోతి భక్త్యా యా నారీ వ్రతమేతచ్ఛివప్రియమ్. సం

ప్రాప్య పుత్త్రపౌత్త్రాదీన్ సౌమంగల్యాదిసంపదః, ఇహ భుక్త్వా మహాభోగాన్ సదాశివపదం వ్రజేత్ ఇతి సూతవచః శ్రుత్వా ఋషయస్తుష్టమానసాః, సర్వాభీష్ట ఋషిభిస్తు భక్త్యాః చక్రియా మాసు రైశ్వరమ్. తదాప్రభృతి లోకేస్మిన్ ప్రసిద్ధ మభవత్క్షితౌ.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
భక్తేశ్వరవ్రతకథా సంపూర్ణా.

భక్తేశ్వరవ్రతకథ.

ఒకనాఁడు శౌనకుండు మొదలగు మునీంద్రులు సూతపౌరాణికుం జూచి, "ఓమునిపుంగవా! మీవలనఁ బెక్కువ్రతంబులు వింటిమి. అయినను మాకు తృప్తిగలుగకున్నది. ఉత్కృష్టంబైన మఱియొక్కవ్రతం బానతిమ్మని యడుగఁగా, సూతపౌరాణికుండు వారలకిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా! తొల్లి పార్వతి శంకరునిఁ జూచి, యొక్కవ్రతంబు లోకానుగ్రహమునకై యానతిమ్మని యడిగెను. ఆమె కీశ్వరుండు చెప్పిన తెఱంగెఱింగించెదను వినుండు. పార్వతి కైలాసశిఖరంబున రమ్యమై నిర్మలంబయినమంటపమున రత్నసింహాసనంబునఁ గూర్చుండియున్న శంకరుంజూచి, సకలజనులకు భుక్తిముక్తుల నొసఁగునట్టి యోదేవదేవా! జనుల కాయురారోగ్యైశ్వర్యంబుల నొసఁగునదియు, పుత్త్రపౌత్త్రాది సంపదలను బెంపొందించునదియు, వంధ్యాత్వము మొదలగు దోషములను బోఁగొట్టునదియు నైనయొక్కవ్రతం బానతిమ్ము అని యడుగఁగా, శంకరుండు పార్వతికిట్లనియె. ఓ ప్రియురాలా! యట్టివ్రతం బుపదేశించెదను. ఆలకింపుము. శరత్కాలంబున

కార్తికపౌర్ణమినాఁడు నాలుగువర్ణముల లోనివారలగు స్త్రీలును విధిప్రకారముగా స్నానమాచరించి, చీనాంబరముదాల్చి నానావిధంబులైన భూషణంబులం దొడిగికొని, భర్తయానతి వడసి, భక్తేశ్వరవ్రతంబు సేయఁబూని, చందనముతో భక్తేశ్వరుని, పసుపుతో గౌరిని, ఇసుకతో నందికేశుని నిర్మించి, యీమూర్తి ప్రతిమలను గృహమునఁగాని, దేవళమునఁగాని మంటపము నిర్మించి యందా ప్రతిమలనుంచి భక్తేశ్వరు నావహించి, ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజలను జేయవలయును. పదివేలకండ్లు గలవెదురుపాత్రము నొక్కదానిని జేయించి దానిని ముప్పదిమూఁడుబంగారుదారములతోఁ జుట్టి, నానావిధంబులైనభక్ష్యములను జేసియుంచి, వానినడుమ నొక్కదోసెయుంచి, దానిపై నొక్కజ్యోతి వెలిగించి, ముత్తైదువులకు వాయనం బియ్యవలయును. మార్గశిరపూర్ణిమనాఁడు రెండుదోసెలును, రెండుజ్యోతులును, ఈప్రకారము ఒక్కొక్కపౌర్ణమి కొక్కొక్కటివంతున హెచ్చించుచురావలయును. ఆపున్నమలీప్రకారముచేయవలెను. ఈవ్రతంబు చేయువారికి దీర్ఘసుమంగలీత్వము, పుత్త్రపౌత్త్రాదులు, సకలసంపదలును గలుగునని చెప్పఁగా, పార్వతి పరమేశ్వరునిఁ గాంచి యీవ్రతంబు తొల్లి యెవ్వరాచరించి రని యడుగఁగా, పరమశివుఁడు పార్వతీ దేవితో నిట్లనియె. ఈ భరతఖండమున, కృతమాలా నదీతీరంబున మధుర యను నొకపట్టణముగలదు. ఆపట్టణమును చంద్రపాండ్యుఁ డనురాజు పాలించుచుండెను. ఆతనిభార్య పేరు కుముద్వతి, వారికి బహుకాలముసంతతిలేక యుండఁగా, నారాజు తనభార్యతోడ వనంబున కేఁగి, దీర్ఘకాలము తపం

బొనరించెను. అప్పుడు పరమశివుఁడు ప్రత్యక్షమై నీకేమివరంబు గావలెనని రాజు నడుగఁగా, నాతఁడు పుత్త్రసంతానంబుఁ గోరెదనని చెప్పెను. అంత, పరమశివుఁడు రాజుం జూచి, నీప్రాగ్జన్మ కర్మంబువలన నింతకాలము నీకు సంతతి గలుగలేదు. నీకిప్పుడు ఆయుస్సు లేని కొడుకు కావలయునా! దీర్ఘాయుస్సుంగల సౌభాగ్యము లేనికూఁతురు గావలయునా! అని యడిగెను. రాజు ఆయుస్సు లేనిపుత్త్రునే యిమ్మని కోరెను. అంతట, పరమేశ్వరుఁ డట్లే యారాజునకు వరం బొసంగి, యంతర్ధానంబు నొందెను. ఆవల, రాజు పత్నీసమేతుఁడై యింటికివచ్చెను. కొన్నిదినములకు రాజు పత్ని గర్భంబు ధరించి యొక్కపుత్త్రునిగనెను. పరమశివునియను గ్రహంబునఁ బుట్టినవాఁడగుటచే రాజు బిడ్డనికి 'రుద్రుఁడు' అని నామంబిడి యతనిని కడుగారాబముతోఁ బెంచుచుండెను. ఆపిల్ల వాఁడు దినదినప్రవర్ధమానుఁడై, సకలశాస్త్రప్రవీణుఁడాయెను. అంత రాజు 'వీఁడెట్లుదీర్ఘాయువు గలవాఁడగును' అని యూహించి పెండ్లిచేసిచూతము. వచ్చెడు పిల్లయొక్క మైదువుతనము బలమునయినను వీఁడు దీర్ఘాయు వగునని తలంచి తత్ప్రయత్నంబొనరించుచుండెను. ఆసమయంబున, అలకాపురంబున మిత్త్రసహుఁడనురాజొక్కరుండు గలఁడు. వానిభార్య భక్తేశ్వరవ్రతంబు చేసినది. వారికి నొక్కకొడుకును, కూతురును గలరు. ఆదంపతులు తమకూఁతునకు వివాహంబు చేయఁదలఁచి తగినవరుని విచారించుచుండ, మధురనుండి వచ్చినపురోహితులు, తమరాజకుమారునికిఁ గూఁతు నిమ్మని యడుగఁగా నాతఁడందులకు సమ్మతించి, వారిని బిలువఁబంచి, యొక్కసుముహూర్తమునఁ దనకూఁతు నారాజపుత్త్రుని కిచ్చి పెండ్లి చేసెను. ఆసమయమున

సలకాపురపురాణి భక్తేశ్వరవ్రతోద్యాపనంబు చేసి కల్యాణి యనుతనకూఁతునకు పసుపుకుంకుమతాంబూలములను అక్షతల నొసంగెను. తర్వాత, రాజపుత్రుఁడు తనభార్యతోఁ దననగరు చేరి శయనాగారంబున నుండఁగా, యముఁడు వచ్చి తలుపు తట్టెను అంతట నాకల్యాణి తలుపుతీయక, నీవెవ్వఁడవని యడుగఁగా, 'నేను యముఁడను, నీభర్తయొక్క ప్రాణములఁ గొని పోవవచ్చితి' నని పలికెను. కల్యాణి వానితో నేను తలుపు తీయను పొమ్మని చెప్పి భక్తేశ్వరునిఁ బ్రార్థించుచుండెను. అంతట యముఁడు తలుపుపగులఁగొట్టి లోపలికిరాఁగా భక్తేశ్వరుఁడు ప్రాప్తమై యమునిగద్దించెను. యముఁడు క్రిందఁబడెను. అంత చిత్రగుప్తుఁడు మొదలగు యమునిపనివారు శంకరునిఁ బ్రార్థింపఁగా, శంకరుఁడు కరుణించి, యాయమునిఁ బొమ్మనిసెలవిచ్చి, యిఁక తనభక్తులజోలికి రావలదనిచెప్పి మందలించెను. మఱునాఁటి వేఁకువ కల్యాణి తనయత్తగారితో జరిగినసంగతిని వినిపించెను అంతట నాకుముద్వతియు తనకోడలివలన భక్తేశ్వర వ్రతవిధి నెఱింగి, తాను నాచరించి భక్తేశ్వరుని ప్రసాదము వలన్, సంపఱు సకలసంపదలను బడసి పుత్త్రపౌత్త్రాది సంపద గలదై సుఖంబుండెను.

ఇది భక్తేశ్వరవ్రతకథ సంపూర్ణము.

శతవర్తివ్రతము.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నమః. ఆచమ్య. సంకల్ప... అస్యాం శుభతిథౌ శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం... గోత్రః... నామ్న్యామమ శతవర్తివ్రతకల్పోక్త ప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. కలశపూజాం కృత్వా, తదంగ మహాగణపతిపూజాం చ కృత్వా, అనంతరం లక్ష్మీనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్. సహస్రాంశుప్రతీకాశం శతపత్రనిభేక్షణం, కోటికందర్పలావణ్యం దివ్యమాల్యాంగరాగిణమ్. లక్ష్మీసమేతం దేవేశం పీతకౌశేయవాససం, [illegible] రాజ్ఞం ధ్యాయేల్లక్ష్మీపతిం హరిమ్. శ్రీలక్ష్మీనా[illegible]భ్యో నమః ధ్యానం సమర్పయామి. ఆవాహయేజ్జగన్నాథం లక్ష్మ్యా సహా జగత్పతిం, మయానివేదితం తుభ్యం గృహాణ [illegible] ప్రభో. ఆసనమ్. పాద్యం గృహాణ దేవేశ గంధపుష్పాక్షతైర్యుతం, కరుణాకర దేవేశ గంగాజలమిదం ప్రభో. పాద్యం సమ... గంధద్రవ్య సమాయుక్తం స్వర్ణపాత్రస్థితం జలం, గృహాణార్ఘ్యం దేవేశ సర్వదేవనమస్కృత. అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ జగన్నాథ పురాణ పురుషోత్తమ, మయా దత్తమిదం తోయం గృహాణాచమనం ప్రభో. ఆచమనీయమ్. గోక్షీరదధిసంయుక్తం శర్కరామధుసంయుతం, గృహాణదేవ సర్వజ్ఞ సర్వగీర్వాణసేవిత మధుపర్కమ్. పంచామృతైః కురు స్నానం వేదమన్త్రైః సుసంస్కృతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ లక్ష్మ్యా సహ జనార్దన. పంచామృతస్నానమ్.

నదీనాం చైవ సర్వాసా మానీతం నిర్మలోదకం, స్నానం స్వీకురు దేవేశ మయా దత్తం సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం మయా దత్తం సుసూక్ష్మం స్వర్ణనిర్మితం, గృహాణ దేవదేవేశ సర్వవేదాన్తగోచర. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణతంతుభి ర్యుక్తం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, ఆయుష్యవర్ధనం దివ్యం దాస్యామి సురనాయక. యజ్ఞోపవీతమ్. శ్రీగంధంచందనోన్మిశ్రం కర్పూరేణ సుసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ శ్రీగంధంధారయామి. అక్షతాన్ధవళాన్ దేవ శాలీయాం స్తండులాన్ శుభాన్, హరిద్రా మిశ్రితాం స్తుభ్యం గృహాణాసురభంజన. అక్షతాన్ సమ. కరవీరైర్జాజికుసుమై శ్చంపకై ర్వకులైః శుభైః, శతపత్రైశ్చ కల్హారైరర్చయేత్పురుషోత్తమమ్. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

పద్మనాభాయ నమః పాదౌ. జగన్నాథాయ నమః గుల్ఫౌ. రఘునాథాయ నమః జంఘే. వాసుదేవాయ నమః జానునీ. సహస్రనామ్నే నమః ఊరూ. శ్రీనివాసాయ నమః కటిమ్. జనార్దనాయ నమః నాభిమ్. సువక్షసే నమః వక్షస్థలమ్. దీర్ఘబాహవే నమః బాహూన్. సుకంఠాయ నమః కంఠమ్. కేశవాయ నమః ముఖమ్. స్మితవక్త్రాయ నమః వక్త్రమ్. సునాసికాయ నమః నాసికామ్. నీలోత్పలశ్యామాయ నమః నేత్రే. నారసింహాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. ఓం కేశవాయ నమః...శ్రీకృష్ణాయ నమః. అథ *విష్ణ్వష్టోత్తర శతనామపూజాం కుర్యాత్.

---

* లక్షవర్తివ్రతే 108 విష్ణునామావళి రుక్తా. లక్షవర్తివ్రతమున విష్ణ్వష్టోత్తర మున్నది చూడుఁడు.

దశాంగం గుగ్గులూపేతం సుగంధం చ మనోహరం, ధూపం
గృహాణ దేవేశ సర్వదేవనమస్కృత. ధూపమాఘ్రాపయామి.
ఘృతవర్తిసమాయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియం, అజ్ఞాన
నాశనం దీపం గృహాణ శ్రీమనోహర. దీపమ్. దర్శయామి
ధూపదీపానంతరం ఆచమనీయమ్. శాల్యన్నం సూపసంయుక్తం
శాకచోష్యసమన్వితం, ఘృతభక్ష్యసమాయుక్తం నైవేద్యం
ప్రతిగృహ్యతామ్ మహానైవేద్యమ్. హస్తప్రక్షాళనం సమర్ప
యామి పూగీఫలైః సకర్పూరైః నాగవల్లీదళైర్యుతం,
ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం. తాం
బూలమ్. తాంబూలచర్వణానంతరమాచమనీయమ్. నీరాజనం
గృహాణేదం పంచవర్తిసమన్వితం, తేజోరాశిమయం ద
త్తం గృహాణ త్వం సురేశ్వర నీరాజనమ్. నీరాజనానంతరం
ఆచమనీయమ్. మల్లికాజాజికుసుమైశ్చంపకైర్వకుళైస్తథా, పు
ష్పాంజలిం ప్రదాస్యామి లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే. మంత్ర
పుష్పమ్. ప్రదక్షిణం కరిష్యామి సర్వభయ నివారణం, సంసార
సాగరాన్మాం త్వ ముద్ధరస్వ మహాప్రభో. ఆత్మప్రదక్షిణనమ
స్కారాన్ సమ. సహస్రాక్షప్రకాశాయ సహస్రశీర్ష సమర్పిత,
ఇద మర్ఘ్యం మయా దత్తం సంగృహాణ జనార్దన. శ్రీలక్ష్మీ...
నే నమః ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి ఏవముక్త్వా యథాశక్తి బ్రాహ్మణేభ్యో దా
నాని దద్యాత్. అనేన అర్ఘ్యదానేన శ్రీలక్ష్మీ... సుప్రీత...
భవతు. శ్రీవిక్రమాయ దేవాయ వాసుదేవాయ విష్ణవే,
సర్వవ్రతఫలాధ్యక్ష వ్రతోక్తఫలదో భవ. ఇతి క్షమార్పణమ్.
యస్య స్మృత్యా చ...తే. అనయాషోడ...శ్రీలక్ష్మీనారాయణ
స్వామీ సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

ఇతి పూజావిధానం సంపూర్ణమ్.

శతవర్తి వ్రతకల్పకథా.

శ్లో. సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే మానసాహ్లాదకారిణి, తత్ర స్థితా మహాత్మానః పుణ్యా బ్రహ్మర్షిసత్తమాః. ఆగతం తు మహాత్మానం సూతపుత్రం దృఢవ్రతం, పప్రచ్ఛుర్మునయస్సర్వే పూజయిత్వా యథావిధి. సూత సువ్రత సర్వజ్ఞ వేదవేదాంగ పారగ, వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం యద్వద ప్రభో. సూతః.— శృణ్వంతుమునయస్సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, శతవర్తివ్రతం నామ సర్వపాపప్రణాశనం, సర్వసంపత్కరం పుంసాం స్త్రీణాం చైవ విశేషతః, ప్రోక్తం పురా నారదాయ బ్రహ్మణా లోకచారిణే నారదః. భగవన్సర్వలోకేశ సర్వభూత హితేరత, వ్రతానాం సర్వదానానాముత్తమంబ్రూహి తత్త్వతః, యద్వ్రతేన చ దానేన ప్రాప్యతే మోక్షముత్తమమ్. కిం విధానం కిం చ కార్యం బ్రూహి బ్రహ్మన్దయాయుతః. బ్రహ్మ. శృణు నారద యత్నేన పురుషార్థైకసాధనం, దీపదానాత్పరం నాస్తి త్రిషు లోకేషు సర్వదా. దినేదినే దీపదానం యఃకరోతి విచక్షణః, హేమపాత్రే మృణ్మయే వా గోఘృతేన సుశోభినా. తిలతైలేన వా కుర్యాద్దీపదానేఽత్ర తత్పరః, దీపం దత్వాతు సద్భక్త్యా ముచ్యతే సర్వపాతకైః, ఏకేన దీపమాత్రేణ చోపపాతకనాశనమ్. దశసంఖ్యాకదీపేన మహాపాతకనాశనం, శత సంఖ్యాక దీపైశ్చ విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. అతఊర్ధ్వం దీపఫలం మయా వక్తుం న శక్యతే, ఇంద్రాదిదేవతాస్సర్వే శతసంఖ్యాకదీపతః, త్రిదివేశాబభూవుస్తేదీపదానమహాఫలాత్. బ్రహ్మాదిదేవతాస్సర్వే వైకుంఠే శాశ్వతం వసన్, బృందావన

సమీపే చ దీపదానం కరోతి యః, వైకుంఠే విష్ణునా సార్ధం భోగా
న్భుక్త్వా సాయుజ్యమాప్నుయాత్. ప్రజ్ఞాయుశ్శ్రీగుణానాం చార్థ
సంపదాం చ వివర్ధనమ్. జాతిస్మరత్వం మోక్షం చ దీపదానేన
నారద. ఉత్తమం గోఘృతం ప్రోక్తం మధ్యమం తిలతైల
కం, అధమం మధుతైలం చ వన్యాది హ్యధమాధమమ్, గో
ఘృతం జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మోక్షప్రాప్తిస్తతః పరం, సంపద – ఆరోగ్యం
చ కీర్తిం చ తిలతైలం దదాతి వై. భోగం – కం తస్య
మధుతైలం దదాతి యః, కామ్యార్థం సార్షపం తైలం శత్రు
నాశకరం స్మృతమ్. ఏరండతైలదీపేన సంపదారోగ్యనాశనం,
ఘృతేన మాహిషేణాశు పూర్వపుణ్యం వినశ్యతి. తస్మాత్కించి
ద్గోఘృతయుతం నాశకం న కదాచన, దీపదానస్య మాహాత్మ్యం
కథితం హి మయా పురా. శతవర్త్యాం చ యో దీపం దద్యా
ద్విష్ణుపరాయణః, స్వేన పాపేన నిర్ముక్తస్తేజస్వీ జాయతే నరః.
చతుర్వర్తికృతేనాశు భూపతిత్వం ప్రజాయతే, దశవర్తిప్రదా
నేన చక్రవర్తీ భవేన్నరః. పంచాశద్వర్తిదీపేన – ర్వసమః
జాయతే, శతసంఖ్యాకదీపేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. స
హస్రవర్తిదీపేన విష్ణురూపం భజేన్నరః. ఏతత్ఫలం హరిక్షే
త్రే ద్విగుణం తులసీవనే, త్రిగుణం జాహ్నవీతీరే కాశ్యాం
తు చతుర్గుణమ్. శతవర్తివ్రతస్యాస్య ఫలం వక్తుం న శక్తి
మాన్. సూతః. పితామహవచః శ్రుత్వా నారదః పునరబ్ర
వీత్. నారదః. సాంగం వ్రతక్రమం బ్రూహి కాలం – విశేష
తః. బ్రహ్మా. మాఘే వా కార్తికే మాసే వైశాఖే శోభనే
దినే, తస్మిన్దీపముపక్రమ్య శతసంఖ్యాకవర్తిభిః, దినేదినే
ప్రకుర్వీత పంచాబ్దంతు వినిశ్చితమ్. ఆదౌ మధ్యే తథాచాంతే

కుర్యాదుద్యాపనం మహత్, ఉద్యాపనవిహీనేన తద్వ్రతం నిష్ఫలం భవేత్. యథైవోద్యాపనం ప్రోక్తం వ్రతానుగుణతత్వతః, విత్తానుసారతః కుర్యా దుద్యాపనవిధానతః. పుణ్యాహం వాచయే దాదా వాచార్యవరణం తతః, బ్రాహ్మణానావరయేత్పశ్చాత్ప్రతిమాం దైవతీం తతః, కర్షమాత్రసువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వా పునః, కారయిత్వా యథాశక్తి విత్తశాఠ్యవిహీనతః, విష్ణుమూర్తిం చతుర్బాహుం లక్ష్మ్యాసహ విశోభయేత్. వస్త్రద్వయ ముథాస్తీర్య తన్మధ్యే ద్రోణసంఖ్యయా, తండులా నుపరి స్థాప్య లక్ష్మీనారాయణప్రభుం, రాజతం చాపి దీపస్య పాత్రం చ సువిధానతః సువర్ణవర్తిసంయుక్తం ఘృతేన పరిపూరితం, ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకమ్. స్నానవస్త్రోపవీతాని గంధపుష్పాక్షతాంస్తథా, ధూపం దీపం చ నైవేద్యం తాంబూలం చ ప్రదక్షిణమ్. ఏవం పూజాంచ నిర్వర్త్య చార్ఘ్యం దత్వా సుశోభనం, ఆచార్యేణాగ్ని మాధాయ హావయేన్మూలమంత్రతః. తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ హూయత. మష్టోత్తరం శతం, శేషం రాజ్యసమాయుక్తం పాయసం హావయేద్వ్రతీ. ఆచార్యాయ తతో దద్యాత్ప్రతిమా వస్త్రసంయుతం, మంటపం చ సుదీపం చ విద్వాన్ విష్ణుపరాయణః. తథైవ దక్షిణాం దద్యాత్సాలగ్రామశిలాం తథా, దశదానాని కుర్వీత విష్ణుప్రీతికరాణి చ. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చా దష్టోత్తరశతాధికం, ఋత్విగ్భ్యశ్చ దక్షిణాం దద్యాత్తాంబూలం చ సమర్పయేత్. ఏవం కృతే వ్రతే సమ్యగ్విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్, అస్య పుణ్యఫలం వక్ష్యే శృణు త్వం మునిపుంగవ. ప్రతిపద్దీపదానేన వైధవ్యం నైవ జాయతే, ద్వితీయాదీపదానేన

హ్యష్టపుత్రా భవిష్యతి, తృతీయాదీపదానేన సౌభాగ్యవాన్ భవేత్. చతుర్థీ దీపదానేన సర్వసౌభాగ్యకారణం, పంచమీ దీపదానేన రాజత్వం ప్రాప్నుయాన్నరః. షష్ఠ్యాం తు దీపదానేన రాజ్యప్రాప్తిం భజేన్నరః. సప్తమ్యామింద్రలోకం చ తస్య సాన్నిధ్యమష్టమే, నవమ్యాం దీపదానేన పుత్రత్వం జాయతే ధ్రువమ్. దశమ్యాం దీపదానేన బ్రహ్మసాన్నిధ్యమాప్నుయాత్, ఏకాదశ్యాం దీపదానం బ్రహ్మలోకప్రదం నృణామ్. ద్వాదశ్యాం దీపదానేన విష్ణులోకం సగచ్ఛతి, త్రయోదశ్యాం దీపదానం విష్ణుసాయుజ్యకారకమ్. చతుర్దశ్యాం దీపదానం ముక్తిం దాస్యతి నారద, పౌర్ణమాస్యామమాయాం చ మోక్షప్రాప్తిర్న సంశయః. మాసదీపప్రదానేన సర్వమోక్షమవాప్నుయాత్, వత్సరే దీపదానేన సగః [illegible]. బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో వా పతివ్రతాః, జీవం వ్రతం పంచవర్షం కుర్యాద్భక్తిసమన్వితః. ఉద్యాపనే [illegible] శతం విష్ణుప్రీత్యై దదన్నరః, ఘృతేనాహుతయో [illegible] ప్రీణయేచ్చ హుతాశనమ్. ఏవం యా కురుతే నారీ మోక్షప్రాప్తిర్న సంశయః, ఏతద్వ్రతస్య మాహాత్మ్యం శ్రద్ధయా శ్రూయతే యది. స నరః స్వర్గమాప్నోతి యావదాభూతసంప్లవం, యే వ్రతం దృష్టవంతోపి తేఽపి యాంతి పరం గతిమ్. ఏతత్తే కథితం సర్వం వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే

శతవర్తివ్రతకల్పః సంపూర్ణః.

శతవర్తివ్రతకథ.

నైమిశారణ్యమందున్న మహర్షులందఱు తమయాశ్రమమునకు విచ్చేసిన సూతపౌరాణికుం జూచి, "మహాత్మా! మాకొక్క వ్రతంబు తెలియఁజెప్పుఁ"డని యడుగఁగా, సూతమహాముని ఋషులకిట్లనియె. శతవర్తివ్రతంబని యొక్కటి గలదు. దానిని బూర్వము బ్రహ్మదేవుఁడు నారదుని కుపదేశించెను. ఆతెఱఁగు మీకెఱింగించెద వినుఁడు ఒక్కనాఁడు నారదుఁడు బ్రహ్మనుజూచి, "సర్వభూతేశుఁడా! నాకొక్క వ్రతంబునుపదేశింపుము. ఆవ్రతంబుచేయు విధానంబునుగూడఁ దెల్పుము." అని యడుగఁగా బ్రహ్మ యిట్లనెను. ఓనారదా! దీపదానముకంటె మించిన వ్రతంబొక్కటిలేదు. దానివలన నన్ని సంపదలు పడయవచ్చును. ఆవునేతినిగాని, నూవులనూనెంగాని బంగారుపాత్రమునఁగాని వెండిపాత్రమునఁగాని పోసి దీపమువెలిఁగించి దానము చేసినవానికి సకలపాతకంబులు దొలఁగును. పదివత్తులు వేసి దీపము వెలిఁగించి దానముచేసిన మహాపాతకములు దొలఁగును. నూఱువత్తులు వేసి వెలిఁగించి దానముచేసిన విష్ణుసాయుజ్యమునొందును. అంతకంటె హెచ్చువత్తులువేసి వెలిఁగించి యిచ్చువాఁడు సాక్షాత్తుగా నింద్రాదులగు వేల్పులేనై స్వర్గలోకంబున సుఖంబుల నన్నిటి ననుభవించి యంతమున వైకుంఠము నొందుదును. మఱియు, ప్రజ్ఞ, ఆయుస్సు, సంపద, సద్గుణములు, ఔదార్యము మొదలగుసుగుణములును, పూర్వజన్మజ్ఞానమును మోక్షమును గలుగును. దీపము వెలిఁగించుటకు ఆవునెయ్యి శ్రేష్ఠము, నూవులనూనె మధ్యమము, ఇప్పనూనె యధమము. తక్కినవన్ని యధమాధమములు. ఆవునేతివలన జ్ఞానమోక్ష

ములు గలుగును. తిలతైలంబువలన [illegible] గలుగును. ఇప్పనూనెవలన నెయ్య[illegible] గలుగును. [illegible] నూనె శత్రునాశము మొదలగు [illegible]. ఆముదముచే సంపదయు, ఆయువును [illegible]. [illegible] దీపము వెలిగించిన, పూర్వపుణ్య[illegible]. [illegible] శక్తిలేనివారు కొంతయావునేతిని గలిపి [illegible] వెలిగించుట మంచిది. నాలుగువత్తులు వేసి వెలిగించుటచే రాజ్యమును, పదివత్తులు వేసిన చక్రవర్తిత్వమును, ఏబదివత్తులు వేసిన దేవలోకమును, నూఱువత్తులు వేసిన వైకుంఠవాసమును, వేయి వత్తులు వేసిన విష్ణురూపమును గలుగును. పుణ్యక్షేత్రమునందు చేసిన దానమువలన రెండింతలును, గంగాతీరమున మూఁడింతలును, కార్తికమాసమున నాలుగింతలును ఫలముగలుగును. అని బ్రహ్మదేవుఁడు సెప్పఁగా, నారదమునీంద్రుఁడు [illegible]. సుభగవంశుఁడా! యీవ్రతము చేయవలసిన కాలము; [illegible]వగు ద్రవ్యము మొదలగునవి చెప్పుము అని యడుగఁగా, బ్రహ్మదేవుఁడును, నారదునింజూచి, నారదా! మాఘ, వైశాఖ, కార్తిక మాసములలో దేనియందయిన నొక శుభదినమున నీవ్రతము నారంభించి యామాసాంతమువఱకు నిట్లు [illegible] ములు చేయుచు, వ్రతమారంభించునప్పుడుగాని, మధ్యను గాని, కడనుగాని యుద్యాపనము చేయవలెను. ఉద్యాపనము చేయక యుండరాదు. అప్పుడు వ్రతముచేసియు నుపయోగము లేదు. ఉద్యాపనను వారివారిశక్తి ననుసరించి చేయవలెను. మొదట పుణ్యాహము చేయుట, ఆచార్యవరణము, ఋత్విక్కులవరణము లక్ష్మీనారాయణ ప్రతిమను బంగారమున ౧౦౮ గురిగింజ లెత్తు

ద్వాదశినాఁడు వైకుంఠ ప్రాప్తియు, త్రయోదశినాఁడు విష్ణు సాయుజ్యమును, చతుర్దశినాఁడు సంసారవిముక్తియు, పున్నమ, అమావాస్యలయందు మోక్షప్రాప్తియు గల్గును. నెలదినము లునుదీపదానము శాశ్వతమైన మోక్షమును, [illegible] గున దీపదానము విష్ణురూపప్రాప్తియుఁ గల్గును. ఈవ్రతము నేవర్ణమువారైనను స్త్రీలయినను, పురుషులయినను [illegible] సంవత్సరములు చేసిన వారు మోక్షము నొందెదరు. ఈకథ విన్నవారును, వ్రతాచరణము చూచినవారును శాశ్వతపదము నొందుదు రని బ్రహ్మదేవుఁడు నారదున [illegible] సూతుండు శౌనకాది మునీంద్రులకుం జెప్పెను. (ఉద్యాపన విధానము మొదలగునవి లక్షవర్తివ్రతమునందున్నటులే గనుక నిచ్చుట వ్రాయఁబడలేదు)

ఇది బ్రహ్మాండపురాణమున బ్రహ్మనారదసంవాదరూపమగు
శతవర్తివ్రతకథ సంపూర్ణము.

లక్షవర్తివ్రతము.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

ఆచమ్య. శుభేశోభనే ముహూర్తే ఆద్య బ్రహ్మణః... ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ మమ వ్రతకల్పోక్తసంపూర్ణ ఫలావాప్త్యర్థం రజస్సంపర్కోచ్ఛిష్టకృతవ్యభిచారాదిరహస్య పాప నివృత్త్యర్థం ప్రకాశకృతసమస్తదోష పరిహా

రార్థం ధర్మార్థకామమోక్షాది చతుర్విధ ఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య, శ్రీలక్ష్మీనారాయణ దేవతా ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ షోడశోపచారపూజాంకరిష్యే తదఙ్గత్వేన కలశారాధనం కరిష్యే. కలశస్య...సమాశ్రితాః. మం. ఓమ్. ఆకలశేషు ధావతి...రాప ఓమ్. గఙ్గే చ...కారకాః. కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమంటపమాత్మానం సంప్రోక్ష్య, అథ లక్ష్మీనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. మం. ఓమ్. అసునీతేపున...పహ్యాయతే. ఆవాహితో భవ, సుస్థిరో భవ, వరదో భవ, సుముఖో భవ, సుప్రసన్నో భవ, స్థిరాసనం కురు. అథ ధ్యానమ్ సహస్రార్క ప్రతీకాశం పద్మపత్రనిభేక్షణం, కోటికందర్పలావణ్యం దివ్యమాల్యామ్బరావృతం, లక్ష్మీసమేతం దేవేశం పీతకౌశేయవాససమ్. స్మితవక్త్రముదారాఙ్గం ధ్యాయేల్లక్ష్మీపతిం హరిమ్. శ్రీలక్ష్మీనారాయణస్వామినేనమః ధ్యానంసమర్పయామి. ఆవాహయేజ్జగన్నాథం లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే, యావత్త్వాం పూజయిష్యామి తావత్త్వం సుస్థిరో భవ. శ్రీలక్ష్మీ...నమః ఆవాహనమ్. సింహాసనం మహాద్దివ్యం హేమరత్నసమన్వితం, మయా నివేదితం తుభ్యం గృహాణ జగతః ప్రభో. సింహాసనం పాద్యం గృహాణ దేవేశ గంధపుష్పాక్షతైర్యుతం, కరుణాకర దేవేశ గంగాజలమిదం ప్రభో. పాద్యమ్. అష్టద్రవ్యసమాయుక్తం స్వర్ణపాత్రస్థితం జలం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ సర్వదేవనమస్కృత. అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ జగన్నాథ పురాణపురుషోత్తమ, మయా దత్తమిదం తోయం గృహాణాచమనం ప్రభో. ఆచమనీయమ్. గోక్షీరదధిసంయుక్తం శర్కరామధుసంయుతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ

సర్వగీర్వాణసేవిత. మధుపర్కమ్. పంచామృతైః కృత స్నానం వేదమన్త్రైః సుసంయుతం, గృహాణ దేవ సర్వజ్ఞ లక్ష్మ్యాసహ జనార్దన. పంచామృతస్నానమ్. నదీనాం చైవ సర్వాసా మానీతం నిర్మలోదకం, స్నానం స్వీకురు దేవేశ మయా దత్తం సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం మయా దత్తం సుసూక్ష్మం స్వర్ణనిర్మితం, గృహాణ దేవదేవేశ సర్వ వేదాన్త గోచర. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణ తంతుభి ర్యుక్తం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, ఆయుష్యవర్ధనం దివ్యం దదామి సురనాయక. యజ్ఞోపవీతమ్. శ్రీగంధం చందనోన్మిశ్రం కర్పూరేణసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ తవ ప్రీత్యై దదామ్యహమ్. గంధాన్ ధారయామి. అక్షతాన్ ధవళాన్ దేవ శాలీయాం స్తండులాన్ శుభాన్, హరిద్రామిశ్రితాన్ దివ్యం గృహాణా సురసంహార. అక్షతాన్. కరవీరై ర్జాతికుసుమైశ్చంపకై ర్వకులై శ్శుభైః, శతపత్రైశ్చ కల్హారై రర్చయేత్పురుషోత్తమమ్. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

చంచలాయ నమః పాదౌ. చపలాయ నమః గుల్ఫౌ. సుపార్శ్వయే నమః పార్శ్వమ్. దీర్ఘజఙ్ఘాయనమః జఙ్ఘే. రమ్భోరవే నమః ఊరూ. పురుషోత్తమాయనమః కటిమ్. పద్మనాభాయనమః నాభిమ్. సువక్షసే నమః వక్షఃస్థలమ్. దీర్ఘ బాహవే నమః బాహూన్. సుకంఠాయ నమః కంఠమ్. కేశవాయ నమః ముఖమ్. సునాసికాయ నమః నాసికామ్. నీలోత్పలశ్యామాయ నమః నేత్రే. నారసింహాయ నమః శిరః. సర్వేశ్వరాయ నమః సర్వాణ్యఙ్గాని పూజయామి. ఇంద్రాయ నమః, అగ్నయే నమః,

యమాయ నమః, నిర్ఋతయే నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః, ఈశానాయ నమః.

అథాష్టోత్తరశతనామపూజా.

"ఓమ్"అని మొదటను, "నమః"అని కడపటను జేర్పవలెను.

ఓం విష్ణవే నమః
లక్ష్మీపతయే
కృష్ణాయ
వైకుంఠాయ
గరుడధ్వజాయ
పరబ్రహ్మణే
జగన్నాథాయ
వాసుదేవాయ
త్రివిక్రమాయ
దైత్యాన్తకాయ ౧౦
మధురిపవే
తార్క్ష్యవాహనాయ
సనాతనాయ
నారాయణాయ
పద్మనాభాయ
హృషీకేశాయ
సుధాప్రదాయ
మాధవాయ
పుణ్డరీకాక్షాయ
స్థితికర్త్రే ౨౦
పరాత్పరాయ నమః
వనమాలినే
యజ్ఞరూపాయ
చక్రపాణయే
గదాధరాయ
ఉపేన్ద్రాయ
కేశవాయ
హంసాయ
సముద్రమథనాయ
హరయే ౩౦
గోవిందాయ
బ్రహ్మజనకాయ
కైటభాసురమర్దనాయ
శ్రీధరాయ
కామజనకాయ
శేషశాయినే
చతుర్భుజాయ
పాఞ్చజన్యధరాయ
శ్రీమతే
శార్ఙ్గపాణయే ౪౦

జనార్దనాయ నమః
పీతాంబరధరాయ
దేవాయ
సూర్యచంద్రవిలోచనాయ
మత్స్యరూపాయ
కూర్మతనవే
క్రోడరూపాయ
నృకేసరిణే
వామనాయ
భార్గవాయ ౪౦
రామాయ
హలినే
కలికినే
హయవాహనాయ
విశ్వంభరాయ
శింశుమారాయ
శ్రీకరాయ
కపిలాయ
ధ్రువాయ
దత్తాత్రేయాయ ౫౦
అచ్యుతాయ
అనన్తాయ
ముకున్దాయ
దధివామనాయ

శ్రీనివాసాయ నమః
ప్రద్యుమ్నాయ
పురుషోత్తమాయ
శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ
మురారాతయే
అధోక్షజాయ ౬౧
ఋషభాయ
మోహినీరూపధరాయ
సంకర్షణాయ
పృథవే
క్షీరాబ్ధిశాయినే
భూతాత్మనే
అనిరుద్ధాయ
భక్తవత్సలాయ
నరాయ
గజేంద్రవరదాయ ౭౧
త్రిధామ్నే
భూతభావనాయ
శ్వేతద్వీపసువాస్తవ్యాయ
సూర్యమండలమధ్యగాయ
సనకాదిమునిధ్యేయాయ
భగవతే
శంకరప్రియాయ
నీళాకాన్తాయ

ధరాకాన్తాయ నమః
వేదాత్మనే ౯౦
బాదరాయణాయ
భాగీరథీజన్మభూమిపాదపద్మాయ
సతాం ప్రభవే
స్వభువే
ఘనశ్యామాయ
జగత్కారణాయ
అవ్యయాయ
బుద్ధావతారాయ నమః
శాన్తాత్మనే
లీలామానుషవిగ్రహాయ ౧౦౦
దామోదరాయ
విరాడ్రూపాయ
భూతభవ్యభవత్ప్రభవే
ఆదిదేవాయ
దేవదేవాయ
ప్రహ్లాదపరిపాలకాయ నమః

ఇతి విష్ణ్వష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

(యద్యవకాశః, "విష్ణుసహస్రనామ పూజాం కరిష్యే" ఇతి సంకల్ప్య విష్ణుసహస్రనామపూజాం కుర్యాత్.) దశాఙ్గం గుగ్గులూపేతం సుగంధం చ మనోహరమ్. ధూపం గృహాణ దేవేశ సర్వదేవనమస్కృత. ధూపమాఘ్రాపయామి. ఘృతవర్తిసమాయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియం, అజ్ఞాననాశనం దేవ గృహాణ శ్రీమనోహర. దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయమ్. రాజాన్నం సూపసంయుక్తం శాకచోష్య సమన్వితమ్. ఘృతభక్ష్య సమాయుక్తం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ మహానైవేద్యమ్ అమూనిఫలవర్యాణిసమ్పూర్ణరసవన్తిచ, స్థాపితాని పురోభాగే గృహాణ జగతః ప్రభో. నానావిధ ఫలాని. శుద్ధాచమనీయమ్. పూగీఫలైస్స కర్పూరైర్నాగవల్లీదళైర్యుతం, ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తామ్బూలం స్వీకురు ప్రభో. తామ్బూలమ్. తామ్బూలచర్వణానంతరం శుద్ధాచమనీయమ్ నీరాజనం గృహాణేదం పంచవర్తిసమన్వితం,

తేజోరాశిమయం దత్తం గృహాణ త్వం సురేశ్వర. నీరాజనమ్. నీరాజనానన్తరం ఆచమనీయమ్. ప్రదక్షిణంకరిష్యామి సర్వభ్రమనివారణం, సంసారసాగరాన్మాం త్వ ముద్ధరస్వ మహాప్రభో. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యస్య...మచ్యుతం మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన, యత్పూజితంమయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే. అనయా షోడశోపచారపూజయా భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీలక్ష్మీనారాయణఃసుప్రీతో సుప్రసన్నో వరదోభవతు ఆచరితవ్రతకల్పోక్తఫలసిద్ధిరస్తు. ఆచమ్య. పూర్వోక్త...ప్రీత్యర్థంఅర్ఘ్యప్రదానంకరిష్యే. శ్లో.సహస్రార్క ప్రకాశాయ సహస్ర శిరసేనమః, ఇదమర్ఘ్యం మయా దత్తం సంగృహాణ జనార్దన లక్ష్మీ...ఇదమర్ఘ్యం ఏవం ద్వాదశార్ఘ్యాని (12) దద్యాత్. అనేన అర్ఘ్యప్రదానేన లక్ష్మీ...భవతు. త్రివిక్రమాయ దేవాయ వాసుదేవాయ విష్ణవే, సర్వవ్రతఫలాధ్యక్ష వ్రతోక్తఫలదో భవ. ఇతి క్షమార్పణమ్.

ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

ఉద్యాపనప్రకరణమ్.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం,
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే.

సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నమః. ఆచమ్య. ప్రాణానాయమ్య, శుభేశోభనే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాంఅస్యాంశుభతిథౌ మమకల్పోక్తసంపూర్ణఫలావాప్త్యర్థం రజస్సంపర్కోత్పన్న కృతవ్యభిచారాది రహస్యపాపనివృత్త్యర్థం ప్రకాశకృత సమస్తదోషపరిహారార్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణదేవతా ముద్దిశ్య లక్ష్మీనారాయణదేవతా ప్రీత్యర్థం ఋషివర్తివ్రతోద్యాపనాఖ్యం

కర్మ కరిష్యే. తదాదౌ తదఙ్గత్వేన శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాన్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం చ ఏభిర్మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం మహాగణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనం చ కృత్వా. అథ ప్రాగ్దేశే గోమయేనానులిప్య రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య, తదుపరిపీఠం నిక్షిప్య తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తత్ర శ్వేతవస్త్రద్వయం పరిస్తీర్య (తెల్లని రెండుబట్టలుపఱచి) తదుపరి పంచ ప్రస్థతండులాన్ నిక్షిప్య. (అయిదుమానికలబియ్యముఁబోసి) తన్మధ్యే అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తత్ర తామ్రలోహప్రధానకలశంనిధాయ, తత్కలశే పంచపల్లవాని నారికేళం చ నిక్షిప్య నూతనవస్త్రమావేష్ట్య (క్రొత్తబట్టచుట్టి) తత్కలశే గంగాజలం పూరయిత్వామంటపస్య ఈశాన్యమారభ్య ప్రాగాదిక్రమేణ త్రయస్త్రింశత్కలశాన్ సప్రతిమాన్ సవస్త్రాన్ నిధాయ, మంటపస్య దక్షిణదిగ్భాగే కనకవర్తిసహితకాంస్యపాత్రే లక్షవర్తిదీపారాధనం కుర్యాత్. తత్ర గోఘృతం నిధాయ కాంస్యపాత్రాభావే మృన్మయపాత్రే దీపారాధనం కుర్వన్తి ఏవంగుణవిశేషణ... తిథౌ మమ ఇహ జన్మని జన్మాన్తరేషు చ సంజాతసమస్తపాపక్షయార్థం విశేషేణ అస్మిన్ జన్మని ప్రథమార్తవదినమారభ్య ఏతావత్పర్యన్తం ఋతుకాలికాశాస్త్రీయనియమలోపేనఅజ్ఞానతో రజస్వలాన్యోన్యస్య స్పర్శాదిదోషేణ చ సంపాదితమహాపాపనివృత్త్యర్థం కామతో నిషిద్ధకాలకృతసురతాదిదోషప్రాయశ్చిత్తార్థం కాయికవాచికమానసికానృతమువ్యభిచారపురుష స్త్రీ సంభాషణాదిప్రాయశ్చిత్తార్థం పాతివ్రత్యధర్మలోపప్రాయశ్చి

ర్థ్యార్థం శరీరారోగ్యసిద్ధ్యర్థం సమస్తదోషపరిహారార్థం శ్రీ
లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం స్కాందపురాణోక్త కల్పప్రకారేణ
యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరి
ష్యే. ఆదౌ లక్షవర్తిదీపారాధనం కరిష్యే. తత్రమన్త్రః.
ఓమ్. ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతిం మమ, పశూగ్ంశ్చ
మహ్యమావహ జీవనం చ దిశో దిశ. జ్యోతిష్మతీం త్వా
సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా
సాదయామి భాస్వతీం త్వా సాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాద
యామి మల్మలాభవన్తీం త్వా సాదయామి దీప్యమానాం త్వా
సాదయామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాద
యామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం త్వా
సాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి. ప్రయాసాయ స్వాహా
ఽఽయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సుయాసాయ
స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా
తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా
సర్వస్మై స్వాహా. ఇతి ప్రణమ్య. మంటపస్యోత్తరదిగ్భాగే వంశ
పాత్రయుగ్మం నిధాయ, పునః సంకల్ప్య. పూర్వోక్తైవంగుణ
...శుభతిథౌ లక్షవ్రతోద్యాపనాఙ్గం ప్రతిమాశోధనం కరిష్యే.
(దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్కరేణ ఫలైస్సహ, ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత
ప్రతిమాం శోధయేత్తతః) మన్త్రః. ఆప్యాయస్వ...గధే.
ఇతి క్షీరేణ దధిక్రావ్ణ్ణో...తారిషత్. ఇతి దధ్నా, శుక్రమసి
...రశ్మిభిః ఇతి ఘృతేన. మధువాతా ఋతాయతే...భవన్తునః.
ఇతి మధునా. తాశ్శర్కరా అభవన్, తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్క
రత్వం, వజ్రో వై శర్కరాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిం పరి

మినోతి, వజ్రేణైవ పశూన్ పరిగృహ్ణాతి. తస్మాద్వజ్రేణ
పశవః పరిగృహీతాః, తస్మాత్ స్థేయా సస్థేయసో నోపహరతేత్రి
సప్తాభిః పశుంకాపయన్న. ఇతి శర్కరయా ఆపోహిష్ఠామయో...
చ నః ఇతి పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య. ఉత్తమాంగేన
నాథస్య పూజా సంపత్కరీ శుభా, భక్తాభీష్టప్రదా తస్మాద్ధ్యాయే
త్తం విఘ్ననాయకం. ఓం గణానాంత్వాగణపతిగ్ం...సాద
నమ్. గణపతిం ఆవాహయామి పూజయామి, అథ పీఠపూజాం కుర్యాత్.
ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః,
దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, చండాయ నమః, ప్రచండా
యనమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, జయాయనమః,
విజయాయనమః, ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, బలాయ
నమః, ప్రబలాయనమః, మధ్యే చిచ్ఛక్త్యైనమః, సత్వాయనమః,
రజసేనమః, తమసేనమః, పత్రేభ్యోనమః, దళేభ్యోనమః, కేసరే
భ్యోనమః, కర్ణికాయై నమః, తన్మధ్యే దశకలాత్మనే
వహ్నిమండలాయనమః, వహ్నిమండలాధిపతయే బ్రహ్మణేనమః,
తన్మధ్యే ద్వాదశకలాత్మనే సూర్యమండలాయ నమః, సూర్య
మండలాధిపతయే విష్ణవేనమః. తన్మధ్యే షోడశకలాత్మనే రుద్రా
యనమః, షోడశకలాత్మనే చంద్రమణ్డలాధిపతయే సర్వేశ్వరా
యనమః, తన్మధ్యే సాలగ్రామమండపాయ నమః, తన్మధ్యే సహస్ర
దళపద్మాయ నమః, తన్మధ్యే కల్పవృక్షాయనమః, తన్మధ్యే నవ
రత్నఖచితసింహాసనాయనమః అథ త్రయస్త్రింశత్కలశోపరిపృథ
క్పృథక్ దేవతానాం ఆవాహనం కుర్యాత్. ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ
లక్ష్మ్యాసహాజనార్దన, ఇమాంమయా కృతాం పూజాంగృహాణ
సురపూజిత. ఓమ్. నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమ

హి, తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్. శ్రీలక్ష్మీనారాయణాం సాంగం సవాహనం సపరిచ్ఛదమావాహయామి, స్థాపయామి పూజయామి తతః బ్రహ్మమంటపే బ్రహ్మకలశే—శ్లో. బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాఙ్గం చతుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్ష స్రక్కుండికాభీతివరపాణిం విచింతయే. మన్త్రః. బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణామ్. శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్. బ్రహ్మాణం సాంగం...మావాహయామి ఇత్యావాహ్య, అథ ఇంద్రాదీనష్టదిక్పాలకా నావాహయేత్. ఇంద్రోఽమరావతీనాథః శచీదేవ్యాస్తు నాయకః, వజ్రాయుధశ్చ ప్రాచీశః తస్య చైరావతో గజః. మంత్రః ఓమ్. ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః, అస్మాకమస్తు కేవలః. ఇంద్రం లోకపాలక మావాహయామి, స్థాపయామి పూజయామి. శ్లో. అగ్నిస్తేజోవతీవాసీ స్వాహాదేవ్యాః ప్రియః పతిః, మేషారూఢః శక్తిధరః దిశ్యాగ్నేయాం ప్రతిష్ఠితః. మంత్రమ్. అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వభేషజం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్. అగ్నిం లోకపాలక మావాహయామి. శ్లో. యమస్సంయమనీనాథః శ్యామలాయా మనః ప్రియః, దండభృన్మహిషారూఢో దక్షిణాస్యాం దిశి స్థితః. మంత్రః. యమాయసోమగ్ సునుత యమాయజుహోతా హవిః, యమగ్ం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అలంకృతః. యమం లోకపాలకమావాహయామి. కృష్ణాంగనా పురం యస్య దీర్ఘా భార్యా నరో హయః, శస్త్రమస్త్రో నిరృతిశ్చనైరృత్యాం దిశి సంస్థితః. పూషాణః పరా...తృష్ణయా సహ. నిరృతిం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. పురీ

శ్రద్ధావతీ యస్య ప్రియభార్యా చ కాళికా, నక్రవాహః పాశ
ధరో వరుణః పశ్చిమేశ్వరః. మంత్రః. ఓమ్. ఇమం మే వరుణ
...చకే, వరుణం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. వాయు
ర్గంధవతీనాథః కించ తస్యాంజనాప్రియా, సారఙ్గవాహనోద్విజ
భృత్ వాయవ్యాం దిశి వర్తతే. మన్త్రః. ఓమ్. తవ వాయు
వృ...ణీమహే. వాయుంలోకపాలకమావాహయామి. శ్లో.
కుబేరశ్చాలకానాం తు చిత్రరేఖా ప్రియాఙ్గనా, సోమో
వాహః ఖడ్గధర ఉదీచ్యాం దిశి వర్తతే. మన్త్రః ఓమ్. సోమో
ధేనుగ్ం సోమో అర్వన్తమాశుం, సోమో వీరం కర్మణ్యం
దదాతు, సాదన్యంవిదథ్యగ్ం సభేయం, పితుః శ్రవణం యో
దదాతి తస్మై. కుబేరం లోకపాలకమావాహయామి. శ్లో. యశో
వతీశ ఈశానః పార్వతీపరమేశ్వరః, ఈశాన్యాం దిశి సం
భాతి వృషారూఢస్త్రిశూలభృత్. మంత్రః. తమీశానం
జగతస్తస్థుషస్పతిం, ధియం జిన్వ మనసే హూమహేవయం,
పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధః
స్వస్తయే. ఈశానం లోకపాలకమావాహయామి శ్లో. ఉత్తుంగ
వృషభారూఢం పద్మపత్రాయతేక్షణం, క్షేత్రపాలమహం
వన్దే సర్వారిష్టస్య శాన్తయే. మన్త్రః. ఓమ్. క్షేత్రస్య పతినా
వయగ్ం హి తేనేవ జయామసి, గామశ్వం పోషయిత్న్వా
సనో మృడాతీదృశే. క్షేత్రపాలకమావాహయామి. శ్లో. అభీ
ష్టమభయం శీఘ్రం మనసా చిన్తయన్నపి, పూజయేత్సర్వకా
ర్యేషు గృహే చ జయసిద్ధయే. మంత్రః ఓమ్. యత ఇన్ద్రభ
యామహే తతో నో అభయం కృధి, మఘవన్ ఛగ్ధిత ఉతన్న
ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి. అభయంకరమావాహయామి.

శ్లో. ఊర్ధ్వస్థితం మహాకాయ మన్తరిక్షే మరుత్పథే, పూజయే ద్భక్తియుక్తం చ మనోగతవిధాయినమ్. మన్త్రః. ఓమ్ ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా, ఊర్ధ్వో వాజస్య సని తా యదంజిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే. ఊర్ధ్వపురుషమా వాహయామి. శ్లో. చిత్రవర్ణాం ధరాం సౌమ్యాం సర్వసస్యాల యాం శుభాం, చిన్తయేద్భక్తిపూర్ణ రక్తబలాసుక్తకరా మ్బుజామ్. మన్త్రః. ఓమ్ స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ, యచ్ఛానః శర్మ సప్రథాః పృథివీమావాహయామి. శ్లో. మాన దండం కరాబ్జేన వహన్తం భూమిశోధకం, వన్దేఽహం వాస్తు పురుషం శయానం శయనే సుఖే. మన్త్రః. ఓమ్ వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాన్త్స్వావేశో అనమీవో భవానః, యత్త్వేమ హే ప్రతితన్నో జుషస్వ శన్న ఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే. వాస్తుపురుషమావాహయామి. శ్లో. గరుత్మద్వాహనారూఢం శఙ్ఖచక్రధరం హరిమ్. పీతామ్బరం ధ్యాయేత్సర్వా భీష్టస్య సిద్ధయే. మన్త్రః. ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్. సమూఢమస్య పాంసురే. శ్రీమహావిష్ణు మావాహయామి. శ్లో. క్షీరాబ్ధిపుత్రికే దేవి సర్వదేవసు పూజితే, మత్పూజా గృహ్యతాం దేవి సుస్థిరా కమలా సనే. మన్త్రః ఓమ్ సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీ రా మనసా వాచ మక్రత, అత్రాసఖాయః సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి. శ్రీమహాలక్ష్మీ మావాహ యామి. శ్లో. జ్వాలామాలాపరివృతం వహ్నిమండలమధ్యగం, ధ్యాయేత్కలాదశయుతం శక్తిధారిణమీశ్వరమ్. మన్త్రః. కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే, వోచేమశం

తమసగ్ం హృదే. రుద్రమావాహయామి. శ్లో. గౌరీం సువర్ణ వర్ణాభాం స్వర్ణపద్మసువాసినీం, పాశాఙ్కుశధరాం భూతి ధరాం చ శివవల్లభామ్. మన్త్రః. ఓమ్. గౌరీమిమాయ సలి లాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ, అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్న్. గౌరీమావాహ యామి. శ్లో. అచ్యుతః కల్పవృక్షశ్చ అనన్తః కామధేనవః, చి న్తామణిస్తు గోవిన్దో నామత్రయముదాహృతమ్. అచ్యుతాయ నమః, అనన్తాయ నమః, గోవిన్దాయ నమః, ఆవాహయామి స్థాపయామి పూజయామి. తతః కల్పోక్తప్రకారేణ సర్వోప చారైః పూజయేత్.

లక్షవర్తి క్షీరతర్పణమ్.

ఆచమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థంమయా ఉచరితలక్షవర్తివ్రత పరిపూర్తిద్వారా సకలఫలావాప్త్యర్థం లక్షవర్తివ్రతోద్యాపనాఙ్గం యవసహితక్షీరతర్పణం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. నారాయణాయ విద్మహే...చోదయాత్. ఇతి మంత్రేణ 10,000 అయుతసంఖ్యయా క్షీరతర్పణం విప్రైః కార్యం అనేనక్షీరతర్పణేన భగవాన్ సర్వదే...వరదోభవతు ఏతత్ఫలం శ్రీలక్ష్మీనారాయణార్పితమస్తు. ఆచరితవ్రత సంపూర్ణ సకలఫలావాప్తిరస్తు.

అథ లక్షవ్రతాఙ్గహోమవిధిః.

ఆచమ్య. ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థం ఆచరితస్య వ్రతస్య పరిపూర్తిద్వారా సకలఫలావాప్త్యర్థం శ్రీలక్ష్మీనా రాయణదేవతాముద్దిశ్య శ్రీలక్ష్మీ...త్యర్థం సమిదాజ్యచరువ్రీ హిభిః చతుర్విధహోమం కరిష్యే. లక్షవర్తివ్రతాఙ్గహో

మార్థమాచార్యం త్వాం వృణే, బ్రహ్మాణం త్వాం వృణే. సమిదాజ్యహోమమస్మదర్థం భవన్తః కుర్వన్తు. చరుప్రిహా హోమమస్మదర్థం భవన్తః కుర్వన్తు. వృతాః స్మః తథా కుర్మః. ఇతి ప్రతివచనం ఋత్విగ్భిర్వాచ్యమ్. తదంగమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే. శ్వేతతణ్డులమూర్ణైస ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా. దర్భాగ్రాం దర్భాభ్యాముల్లిఖ్య స్థండిలోల్లేఖనాదికం సర్వం కుర్యాత్. అథ ప్రతిష్ఠితేఽగ్నౌ చరుం శ్రపయిత్వా అభిఘార్య నిధాయ. తత్ర పట్టాపాత్రప్రయోగవిధిప్రకారేణ కుర్యాత్. (ఆజ్యహోమః.) (ఏకం ద్వే త్రీణి చత్వారి, ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా.) అగ్నయే స్వాహా, ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే. అగ్నయ ఇదం న మమ, (ఏకం...త్వారి,) సోమాయ స్వాహా, (దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే,) సోమాయేదం న మమ. తతః స్రుత్యుపస్తీర్య చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ, అభిఘార్య, హవిః ప్రత్యభిఘారయతి. ఓమ్. నారాయణాయ విద్మహే...చోదయాత్ స్వాహా. శ్రీవిష్ణవే నారాయణాయేదం న మమ, సక్తుమివతితఉనా...వాచిస్వాహా, లక్ష్మ్యై ఇదం న మమ. నారాయణగాయత్ర్యా సహస్రసంఖ్యయా హోమః కార్యః. తతః జయాదిహోమః పూర్ణాహుతిశ్చ కార్యః.

అథ దశ దానమన్త్రాః.

దేశకాలౌ సంకీర్త్య. ఏవం...శ్రీలక్ష్మీనారాయణదేవతా ప్రీత్యర్థం మమ సకలపాపక్షయార్థం మదాచరిత లక్షవర్తివ్రత పరిపూర్త్యర్థం తదంగత్వేన. యథాశక్తి దశదానాని కరిష్యే. తతః ప్రతిగృహీతారం బ్రాహ్మణమామన్త్ర్య. శ్రీమహా

విష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం, (సుఖాసనం,) ఇతి ప్రతివచనం, ఇదం పాద్యం, (సుపాద్యం ఇతి ప్ర. వ.) నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే, సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణే అయంవో గంధః, అలంకారార్థా ఇమేఽక్షతాః, (సంత్వక్షతాః,) సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు. తతః గోదానే గోపూజాం కృత్వా, ఓంభూ...దయాత్. ఇతి జలేన సంప్రోక్ష్య, గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ, యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మే స్యాదతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే. అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖా (ఋక్శాఖా) ధ్యాయినే...సగోత్రాయ...శర్మణే ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్...గోత్ర...శాఖీయః...శర్మాదాతాధర్మపత్నీసమేతోఽహంమమ సకలపాపక్షయార్థం శ్రీలక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం వ్రతపరిపూర్త్యర్థం స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం తామ్రపృష్ఠాం కాంస్యదోహనాం వస్త్రాలంకారసంయుతాం పయస్వినీమిమాం గాం సవత్సాం సదక్షిణాం సతాంబూలాం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. ఇత్యుదకధారాపూర్వందద్యాత్, దేవస్యత్వా...గృహ్ణామి. ఇతి ప్రతిగృహ్ణీయాత్. గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాతాంబూలదానంతుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ. గవ అభావే గోమూల్యం వా దద్యాత్. అథ దశ దానాది విశేషదానాని చ కుర్యాత్. తతఃపరం మనసోద్దిష్టదానాని కుర్యాత్. దశదానాని. గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసో ధాన్యగుడానిచ, రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః. ఇతి దశదానాదివిషయఃసమాప్తః.

అథ లక్షవర్తివ్రతకథా.

సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే నానాద్రుమలతాయుతే, తత్ర స్థితా మహాభాగాః పుణ్యాః బ్రహ్మర్షిసత్తమాః. ఆగతం చ మహాభాగం వేదశాస్త్రార్థకోవిదం, వ్యాసశిష్యం పురాణజ్ఞం పూజయిత్వా యథావిధి. ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే తపసా ద్యోతితప్రభాః. ఋషయ ఊచుః. నారీణాం గోప్యపాపానాం రజస్సంపర్కజాని చ, తాసాం ముక్తిప్రదం సూతక్షిప్రం వ్రతంబ్రూహి మహామతే. సూతఉవాచ. సాధుపృష్టం మహాభాగా యస్మాం పృచ్ఛథ సాదరం, తదిదానీం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిపుంగవాః. పురా కైలాసశిఖరే హేమప్రాసాదసత్తమే, రత్నసింహాసనాసీనం శంభుం శాశ్వతమవ్యయమ్. పార్వతీ భక్తిసంయుక్తా ఇదంవచనమబ్రవీత్, పార్వత్యువాచ. దేవదేవ జగన్నాథ నమస్తే కరుణాకర, నమస్తేఽస్తు సురశ్రేష్ఠ మయి వాత్సల్యమస్తిచేత్. నారీణాం గోప్యపాపానాం పాపాని వివిధాని చ, పరవాసాదిజం పాపం భర్తృనిష్ఠురభాషణాత్. భూరిణహత్యాదిజం పాపం గర్భభేదాదిజం తథా, పరపురుషాదికామార్థం రజః సంకరజం తథా. అసత్యవచనాత్పాపం నానావిషయకామనాత్, పతివంచనజం పాపమన్యచ్చబహువిధం భవేత్. సుందరం పురుషం దృష్ట్వా భ్రాతరం పితరం తథా, యోనిర్ద్రవతి నారీణాం తేజః స్పర్శాద్ఘృతం యథా. గర్భవిచ్ఛేదకరణాత్పఙ్క్తి భేదాత్తథైవచ, పాపవిక్రయతః శాకద్రవ్యస్యాపహారాత్తథా. పాపాని వివిధాన్యాసాం సంతిలోకే మహామతే, తస్మాత్తాసాం గతిర్నాస్తి కథం ముక్తిర్భవిష్యతి. క్రూరతా పిశునత్వం చ నిర్దయత్వం చ సాహసం, లోలుపత్వం

గృహాదా చేత్కథం తాసాంహి నిష్కృతిః. కేనోపాయేన దేవేశ
మయి వాత్సల్యమస్తిచేత్, వద శీఘ్రం మహాదేవ ముక్తిర్భవతి
కేన వా. పార్వత్యా వచనం శ్రుత్వా సర్వాసాం ముక్తిదాయ
కం, ఉవాచ సస్మితం వాక్యం సర్వలోకనమస్కృతః. -ఈశ్వర
ఉవాచ. సాధు చోక్తం త్వయా భద్రే స్త్రీణాం లోకోన విద్యతే,
వ్రతమస్తి శుభేలోకేసర్వసంపత్ప్రదాయకమ్. పార్వత్యువాచ.-
కేన చాదౌ పురా చీర్ణం మర్త్యలోకే ప్రకాశితం, కిమంత్రైః
పూజ్యతే దేవ కింపుష్పైః కింఫలం భవేత్. కాని మంత్రాణి దే
వేశ వ్రతస్యాస్య మహామతే, ఉద్యాపనవిధానం చ త్వయా
వాచ్యందయానిధే. బ్రూహి సర్వం సురాధ్యక్ష తత్ర కా నామ
దేవతా. ఈశ్వరఉవాచ.-శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గుహ్యద్గుహ్య
తమం శుభం, అనాయాసేన మర్త్యానాం నారీణాంచ విశేషతః.
పుత్రపౌత్రధనైశ్వర్యదాయకం సర్వసాధనం, లక్షవర్తివ్రతం
నామ సర్వకామఫలప్రదమ్. లక్షవర్తివ్రతం లోకే యా నారీ
కురుతే ముదా, లక్షజన్మార్జితం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి. వ్ర
తస్యాస్య క్రమం వక్ష్యే శృణు పార్వతి సాంప్రతం, ఆషాఢస్య
సితే పక్షే దశమ్యాం నియతో వ్రతీ. ఏకవారం తు భుంజీత
విష్ణోః ప్రీత్యై శుభాననే, ప్రాతరుత్థాయ నియత ఏకాదశ్యా
మతంద్రితః. ఆహ్నికం తు తతః కృత్వా వ్రతీ సంతుష్టమాన
సా, దేవదేవ జగన్నాథ లక్ష్మ్యా సహ జగత్పతే. తవ ప్రీతికరం
దివ్యం లక్షవర్తివ్రతం హరే, కరిష్యామి జగన్నాథ అనుజ్ఞాం
దాతుమర్హసి. నిర్విఘ్నంకురుదేవేశ దేవదేవరమాపతే, సంకల్ప
మేవం కృత్వాఽదౌ వ్రతమేతదుపక్రమేత్. మూఢాదిదోష
రహితే అఖండాయాం తిథౌ వ్రతీ, ఆషాఢస్య సితే పక్షే ఏకా

దశ్యాముపక్రమేత్. ఉపవాసవ్రతానీహ వ్రతీకుర్యాదనన్యధీః,
వర్తయో లక్షసంఖ్యాశ్చ కారయేచ్చ యథాక్రమమ్. కార్తి
కే శుక్లపక్షే చ ఏకాదశ్యాం సమాపయేత్, ద్వాదశ్యాం కా
రయేద్దేవి హోమం బ్రాహ్మణభోజనమ్. ఇతరాణి చ వర్షాణి
పౌర్ణమాస్యాం సమాపయేత్, లక్షవర్తికృతై ర్దీపై ర్ఘృత
నీరాజనైరపి. ప్రత్యహం పూజయేద్దేవం యావల్లక్షం సమా
పయేత్, సువాసినీనాం నారీణాం విధవానాం తథైవ చ. గో
ప్యాని చైవ పాపాని ప్రకటాని తథైవ చ, ప్రాయశ్చిత్తవిహీ
నాని దుస్సహాన్యపి వల్లభే. లక్షవర్తిప్రభావేన సర్వే నశ్యంతి
నిశ్చితం, కోటయో బ్రహ్మహత్యానా మగమ్యాగమకోటయః,
దహ్యన్తే లక్షవర్తీనాం దీపానామవలోకతః. పార్వత్యువాచ.-
పూర్వం కయా కృతం చైతద్వ్రతం శంకర మే వద, తత్సర్వం
శ్రోతుమిచ్ఛామి కృపాఽస్తి యది తేఽనఘ. ఈశ్వరఉవాచ.-
ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి సర్వపాపహరం శుభం, ఆర్యావర్తే
పురా కాచి ద్వేశ్యాఽభూల్లక్షణాహ్వయా. తస్యాభుజఙ్గః
శూద్రోఽభూ ద్దాసో నామ యువా బలీ. సా లక్షణా ఋతు
స్నాతా స్థితా గోదావరీతటే, అవిదూరే దదర్శాథ బ్రాహ్మణీం
మృతభర్తృకాం, బాల్యే వైధవ్యదోషేణ రుదన్తీం కురరీ
మివ. మృతం పతిం పురః స్థాప్య బంధుభిః పరివారితాం, విలప
న్తీం తు సా వీక్ష్య శనైస్తాం ప్రత్యపద్యత. లుఠన్తీం భువి
కాయేన ముహుర్ఘ్నన్తీమురో బహు. దృష్ట్వా సా
లక్షణా వాక్యం స్వభుజంగమువాచ హ. కులజానాం చ
నారీణాం దశేయమతిదారుణా, పరవశ్యం చ నారీణాం దుఃఖ
మామరణాంతికమ్. మృతాపత్యం చ వైధవ్యం తథైవాపుత్ర

తా స్త్రియాః, అసహ్యమేతత్త్రితయం వైధవ్యం తత్ర చోత్త
రమ్. బాలేయం శోచతేఽతీవ కస్యేదం కర్మణః ఫలం, నివర్త్య
తే వా కేనేదం కో వా వేత్తి వదానఘ. ఉవాచ జాసనా
మాఽసౌ భుజంగశ్చ శుభం వచః, శృణు భద్రే ప్రవక్ష్యామి
స్రష్టాఽసృష్టాః పురా ద్విజాః. దేహినాం చైవ లోకానాం హి
తార్థం మన్త్రకోవిదాః, శాస్త్రజ్ఞానాత్స్వభావాచ్చ జీవినాం
చ పురాకృతమ్. జానన్తి కర్మజఫలం వదన్తి చ దృఢవ్రతాః,
భుజఙ్గవచనం శ్రుత్వా తథాహీతి చ సా పునః. తత్రాగతం
మహావృద్ధం వేదశాస్త్రార్థకోవిదం, యాజకం నామ విప్రేం
ద్రం జ్వలన్తమివ భాస్కరమ్. పప్రచ్ఛేదం దయాధీనా త్యక్త
కౌతుకమానసా, మునే త్వహం దురాచారా కులటా లక్షణా
భిధా. తథాపి తే దయాపాత్రం పృచ్ఛన్తీం మాం వద ప్రభో,
సాధూనాం సమచిత్తానాం జనాస్సర్వే సమా భువి. దుర్గంధో
వా సుగంధో వా యథా వాయోః సమో భవేత్, మునే
దశేయం నారీణాం తృతీయాఽతీవ దుస్సహా కర్మణా జా
యతే కేన కేన వాఽస్యా నివర్తనమ్. ఏతద్విస్తార్య మే
విద్వాన్ కృపయా వద సువ్రత. లక్షణావచనం శ్రుత్వా యా
జకో వాక్యమబ్రవీత్, దైవే కర్మణి పిత్ర్యే వా నార్యః పాకే
షు సంస్థితాః. అకస్మాద్రజసో దోషాత్ స్పృష్టభాండామ్యప
స్కరాః, అజ్ఞానాద్వా భయాద్వాపి కామాల్లోభాత్క్వ
చిత్ స్త్రియః. అవేదయిత్వా గచ్ఛన్తి తేన దుష్యన్తి సక్రి
యాః, క్రియాలోపకరా హ్యేతాః పాపాదస్మాద్దురత్యయాత్.
దశామిమాం ప్రాప్నువన్తి సర్వా అపి న సంశయః, బాల్యే
ఽపి యౌవనే వాపి వార్ధక్యే వా కదాచన. తత్ర యా తు

దురాచారా పరాసేవాభికాంక్షతి, శ్వశ్రూశ్వశ్రపతిబంధూనాం
నిత్యం వాచా సుదుఃఖదా. ఏతత్పాపయుతా నారీ యా దూ
షయతి సత్క్రియాః, బాల్యే వైధవ్యమాప్నోతి సా నారీ
నాత్ర సంశయః. యా చానుకూల్యరహితా పతిధర్మేషు సర్వ
దా, బాల్యే వైధవ్యమాపన్నా రతిహీనా భవత్యలమ్ సర్వా
సామపి వైధవ్యనిధానం పుష్పసంభవం, శాన్తింతస్య ప్రవక్ష్యా
మి కర్మణోఽస్య చ లక్షణే. లక్షవర్తివ్రతం సమ్యక్కర్తవ్యం
పాపనుత్తయే, పాపం గచ్ఛతి నారీణామితి వేదవిదో విదుః.
పూర్ణశూర్పం సువాసిన్యా దాపయేచ్చ ముదాన్వితా, మూలా
దశేషం వ్రజతి రజోదోషో న సంశయః నిర్మూలంతు వ్రజత్యా
శు లక్షవర్తివ్రతే కృతే, రజసోత్థం మహాత్పాపం నారీణాం
తు న సంశయః. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పునః పప్రచ్ఛ లక్ష
ణా, మనసా శంకితా భూత్వా సాదరం మునిపుంగవమ్. సాధు
సాధు మహాభాగా చిత్తం మే భయవిహ్వలం, లక్షవర్తివ్రత
స్యాస్య విధానం కీదృశం వద. కస్మిన్కాలే ప్రకర్తవ్యం కస్య
వా తత్సమర్పణం, ఉద్యాపనం కథం కార్యం కిం ఫలం తస్య
వా మునే. తయా పృష్టో యాజకోఽపి లోకానాం హితకా
మ్యయా, వక్తుం ప్రచక్రమే తస్యా లక్షవర్తివ్రతం శుభం,
యాజకః — వాసుదేవే ప్రసుప్తేతు చాతుర్మాస్యాం విశేషతః,
ఆషాఢే శుక్లపక్షే తు ఏకాదశ్యాం సమారభేత్. కార్తికే
మాసి చేత్కుర్యా ద్వ్రతం మంగళదాయకం, సహస్రగుణి
తం దత్తం ఫలం మోక్షద మవ్యయమ్. కార్తికే చైవ వైశా
ఖే మాఘే చైవ విశేషతః, చైత్రేఽపి చ శుభం ప్రోక్తం
యథావిభవసారతః. ఉద్యాపనవిధాం వక్ష్యే సర్వదాం సర్వ

మోహినీం, ప్రాతః స్నాత్వా శుచిర్భూత్వా పంచగవ్యం తు
ప్రాశయేత్. పుణ్యాహవాచనం కృత్వా ఆచార్యం వరయే
త్తతః, ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణై ర్యుక్తం కుర్యాత్తర్పణమంజసా.
అక్షతైశ్చ యవైర్వాపి లక్ష్మీనారాయణం ప్రతి, దశాంశతః
ప్రకుర్వీత వర్తీనాం తర్పణం బుధః. తర్పణస్య దశాంశేన హో
మం కుర్యాద్యథావిధి, తర్పణోక్తేన మన్త్రేణ పాయసం చ
ఘృతాన్వితమ్. సాయంకాలే తు సంప్రాప్తే శుచిర్భూత్వా
సమాహితః,. గోమయేనానులిప్యాథ చతురశ్రం తు మండ
లమ్. తన్మధ్యేఽష్టదళం పద్మం పంచవర్ణైస్సుశోభితం, వితాన
మిక్షుఖండైశ్చ పఞ్చవర్ణైః సుశోభితమ్. తన్మధ్యేవస్త్రమాస్తీర్య
తండులాన్ప్రస్థపంచకాన్, తన్మధ్యే కలశం దివ్యం పంచపల్లవ
శోభితమ్. వస్త్రోపరి న్యసేద్దేవం లక్ష్మీనారాయణం విభుం,
బ్రహ్మణః కలశం వస్త్రం నిక్షిపేత్తండులోపరి. త్రయస్త్రింశత్సు
శోభాఢ్యాన్ కలశాన్ విన్యసేత్తతః, నిక్షిప్య పంచరత్నాని పంచ
కోమలపల్లవాన్, ప్రతిమాఃశోధనం కృత్వా నిక్షిప్య కలశోపరి.
ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్వీత షోడశైరుపచారకైః, యామే యా
మేతు పూజాం చ కుర్యాజ్జాగరణం నిశి. పరేఽహ్ని ప్రాత
రుత్థాయ కుర్యాద్వై దంతధావనం, నద్యాం స్నాత్వా
ద్విజవరైః ప్రవిశేద్గృహముత్తమమ్. హోమం చ బ్రాహ్మణైః
కార్యం స్వగృహ్యోక్తవిధానతః, పాలాశైః సమిధైశ్చైవ
చరుణా పాయసేన చ. నారాయణస్య గాయత్ర్యా హోమం
కుర్యాద్యథావిధి, తతో జయాదిహోమం చ పూర్ణాహుతి
మనంతరమ్. పునఃపూజాం చ నైవేద్యం ధూపనీరాజనాదిభిః,

క్షమార్పణం ప్రకుర్వీత స్తోత్రైరేవంవిధానతః. ఆచార్యాయ సదారాయ దరిద్రాయ కుటుంబినే, ప్రతిజ్ఞాయ స్మృతిజ్ఞాయ శాంతాయ చ సుశీలినే. సవస్త్రమండపం దద్యాద్వ్రతీ భక్తి సమన్వితః. ఆచార్యం వేదవిదుషం వస్త్రాభరణసంయుతం, గంధ పుష్పాక్షతైర్దివ్యైర్ధూపైశ్చ పరిశోభితం, హరిం నిచిన్త్య మనసా ప్రతిమాం వస్త్రసంయుతామ్. కాంస్యపాత్రం సదీపం చ గాం సవత్సాం పయస్వినీం, స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం కాంస్యదోహనభాజనామ్. సవస్త్రాలంకృతాం గాం చ ఆచార్యాయ సమర్ప్య చ, సఫలాం దక్షిణాం దద్యాన్నవిత్తశాఠ్యం న కారయేత్. బ్రహ్మణః కలశం దద్యాదృత్విజశ్చ ప్రపూజయేత్, తేనైవ పూజాం కుర్యాచ్చ బ్రాహ్మణానాం స్వశక్తితః. ఋత్విగ్భిః సహ విప్రైశ్చ బంధుభిర్భోజయేత్తతః, హవిస్సంఖ్యాదశాంశం తత్తర్పణం కారయేత్సుధీః. తద్దశాంశంతు జుహుయాద్దశాంశం విప్రభోజనం, దీనాంధకృపణాన్ పంగూన్ భోజయేదన్నకాంక్షిణః. లబ్ధ్వా ప్రసాదం విప్రాణాం స్వయం భుంజీత బంధుభిః, యా చైవం కురుతే నారి తస్యాః పుణ్యఫలం శృణు. అవాచ్యాన్యపి పాపాని రహస్యేన కృతాని చ, నశ్యన్త్యేతాని సర్వాణి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః చండాలగామినీవాపి తథా శూద్రాభిగామినీ, పితృవ్యమాతులభ్రాతృపుత్రజామాతృసంగతా. బాలఘ్నీ వా కృతఘ్నీ వా మాతా పితృవధే రతా, గోఘ్నీ వా తస్కరీ వాపి రజస్సంకరకారిణీ. వహ్నిదా గరదా చైవ నిత్యం వాఽప్రియవాదినీ, పత్యౌ జీవతి యా నారీ వ్యభిచారీ భవేత్సదా. ఏవమాది మహాపాపై రావృతాఽపి కులాంగనా, కృత్వా చైతద్వ్రతం పుణ్యం ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. వ్రతానాముత్తమం చైవ

స్త్రీణామావశ్యకం త్విదం, లక్షవర్తిప్రదానేన విష్ణోరమిత తేజసః. కోటయో బ్రహ్మహత్యానా మగమ్యాగమకోటయః, తథైవాత్యుగ్రపాపానాం కోటయోఽథ సహస్రశః. నశ్యంతి నాత్ర సందేహో నార్యాపి నరస్యవా, కిమత్ర బహునోక్తేన నానేన సదృశం వ్రతమ్. పురుషోఽపి వ్రతం కృత్వా పూర్వోక్తైః పాపసంచయైః, ముచ్యతే నాత్ర సందేహో మధుశాసనశాసనాత్. ఏతత్సర్వం సమాఖ్యాతం పృచ్ఛన్త్యాస్తవ మానదే, వ్రతం కురు సుఖం తిష్ఠ యథా తే రోచతే మనః. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పునః పప్రచ్ఛ లక్షణా, అజ్ఞానాద్దుష్టభావాద్వా న విశ్వాసో మమైవ చ. ప్రత్యయార్థం తు తద్బ్రూహి ప్రత్యక్షం కురు మేఽధునా, ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా యాజకో వాక్యమబ్రవీత్. కథం తే ప్రత్యయో బ్రూహి ఇతి తాం కరుణానిధిః, సా చోవాచ పునర్విప్రం విస్మయోత్ఫుల్లలోచనా. నవవైధవ్యసంయుక్తాకుమారీ భ్రాతృదుహితా, అస్యాః పతిః కథం జీవేద్వైధవ్యం నైవ గచ్ఛతి. తథా కురు మునిశ్రేష్ఠ దయయా శమవతాం ధన, ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మితో యాజకోఽబ్రవీత్. లక్షవర్తిఫలం దివ్యం దేహి తస్యై ముదాయుతా, తేన జీవే దయం నూనం బ్రహ్మహాభూచ్చ పురాభవే. తస్మాదయం రాజయక్ష్మరోగేణ చ మృతిం గతః, తథాపి వ్రతమాహాత్మ్యాజ్జీవితం పునరేష్యతి. దాపయస్వ హరేర్వర్తిం కాంస్యపాత్రం తథైవ చ, జీవపత్నీ భవేదాశు సత్యమాచరణాంతికమ్. లక్షణావచనం శ్రుత్వా జలం స్పృష్ట్వా చ వాగ్యతా, లక్షవర్తివ్రతం కృత్వా దదౌ చాస్యైఫలం ముదా తస్యపుణ్యప్రభావేన తత్క్షణాదేవ చోత్థితః, కుమార్యాకారయామాసవైధవ్యస్యా

పసుత్తయే. తత్పుణ్యప్రభావేన కుమారీ సా చ శోభనా, యావజ్జీవం జీవపత్నీ బభూవ బహుపుత్రికా. తద్బాంధవా స్తదా సర్వే తుష్టుపుష్టాం చ లక్షణాం, యాజకం చైవ సంప్రీత్యా జగ్ముస్తే నిజమందిరమ్. లక్షణా చాపి దాసేన భుజంగేన చ సంయుతా, లక్షవర్తివ్రతం కృత్వా కల్పోక్త విధిపూర్వకమ్ ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా మృతా నైకుంఠమాప సా, తతస్తు మరణం ప్రాప్తో దాసస్తస్యాః సహాయకృత్. మహారాజకులే జాత శ్చక్రవర్తీ బభూవ హా, సా లక్షణా చ తత్పత్నీ సర్వలక్షణసంయుతా. బభూవ సర్వవిఖ్యాతా జీవపత్నీసుపుత్రికా, లక్షవర్తివ్రతస్యాస్య నారీ వా పురుషోఽపివా. సహాయం యదివా కుర్యాత్స్వర్గం గచ్ఛతి నిశ్చితం, నారీ తు తత్ఫలం ప్రాప్య సుభగా భవతి ధ్రువమ్. నరః పూర్ణ ఫలం ప్రాప్య విష్ణులోకే మహీయతే, య ఇదం పుణ్యమాఖ్యానం శృణోతి శ్రద్ధయాన్వితః, తత్ఫలం సమవాప్నోతి విష్ణులోకే మహీయతే. ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే ఉమామహేశ్వర సంవాదే లక్షవర్తివ్రతకథా సంపూర్ణా.

లక్షవర్తివ్రతకథ.

మహాపుణ్యప్రద మైననైమిశారణ్యంబున గొప్పగొప్ప బ్రహ్మర్షులుండిరి. వారికడ కొక్కనాఁడు సకల శాస్త్రవిచక్షణ చణుఁడయినసూతమునీంద్రుఁ డేఁగుదెంచెను. ఆసమయంబున నామునీంద్రులందఱు పురాణముల నెఱిఁగిన సూతమునీంద్రుని యథావిధిగాఁ బూజించి, "ఓమునీంద్రా! స్త్రీలకు రజోదోషంబునఁ బెక్కుపాతకంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి, వారి కట్టి పాతకంబులఁ దొలఁగించి ముక్తినొసంగునట్టి యొక్క రహస్యవ్రతంబుఁ

దెలుపు”మని యడిగిరి. అంతట నాకునీంద్రుఁడు వారి కి ట్లనియె. ఓ మహాత్ములారా! మీరు మంచిసంగతి నడిగితిరి. అది మీకెఱిఁగించెద వినుఁడు. తొల్లి యొక్కనాఁడు పరమేశ్వరుఁడు కైలాసంబున స్వర్ణమయపీఠమునఁ గూర్చుండియుండఁగా, పార్వతి మిక్కిలి భక్తిమెఱయ నాథునితో ని ట్లనియె. ఓ మహేశా! నీకు పలుమాఱు మ్రొక్కులిడెదను. తమకు నాయెడ వాత్సల్యంబు గలదేని, నాసంశయంబుఁ దీర్పుఁడు. ఏది యన, లోకంబున స్త్రీలకుఁ బరగృహవాసంబునను, పెనిమిటిని దిరస్కరించుటవలనను, భ్రూణహత్య, గర్భభేదము, పరపురుష వాంఛ, అసత్యమాడుట, పరవంచన మొదలగువానివలనఁ బెక్కుతెఱంగులైనపాపంబులు వాటిల్లుచున్నవి. అన్నయేనియు, తమ్ముఁడేనియు, తండ్రియేనియు సుందరపురుషునిఁ గాంచిన స్త్రీలకుఁ జిత్తము చలించునందురు. మఱియు గర్భము ఛేదించుట, పంక్తిభేదము, పాకవిక్రయము, పాకద్రవ్యముల నపహరించుట మొదలగు పాతకంబులును గలుగును. మఱియు, క్రూరత, లోభితనము, కటికితనమును, సాహసమును గలిగి యుందురు. ఈపాతకంబులవలన వీరికి ముక్తి యెటు నా కానతియి మ్మని యడిగిన నాపరమేశ్వరుఁడు పార్వతిమాటలు విని చిఱునగవు నవ్వుచు ని ట్లనియె. ఓసర్వమంగళా, నీవు మంచి ప్రశ్న యడిగితివి. సకలస్త్రీలకు మోక్షప్రదం బగునొక్క వ్రతం బున్నది యని చెప్పెను. ఆమాటలువిని, పార్వతిపరమేశ్వరునిఁ గాంచి, ‘ఓనాథా! ఆవ్రతంబు నెవ్వ రాది నాచరించిరి? ఆవ్రతంబు నేయుటయెట్లు నా కానతియ్యవే’ యని యడిగిన నీశ్వరుఁ డిట్లనియె. ఓపార్వతీ! కడురహస్యమైన యొక్కవ్రతో త్త

మంబు గలదు. దానిమూలమున నెవ్వరైనను, ముఖ్యముగా
స్త్రీలు సమస్తపాపంబులనుండి తొలఁగినవారై, సకలసౌఖ్యము
లనుభవించెదరు. ఆవ్రతోత్తమ మెద్దియన లక్షవర్తి
వ్రతంబు నాఁబరగు. ఓదేవీ! యావ్రతవిధానంబు సెప్పెద నాల
కింపుము. ఆషాఢశుద్ధదశమినాఁ డొక్కపూట భుజించి, మఱు
నాఁ డుదయమున స్నానము నాచరించి, నిత్యకర్మంబులం దీర్చు
కొని, తర్వాత, "జగన్నాథా, నేను నేఁడు నీకుఁ బ్రీతికరంబైన
లక్షవర్తివ్రతంబును జేయఁదలఁచి యున్నాను. నా కనుజ్ఞ
యి"మ్మని విష్ణువుం బ్రార్థించి, మూఢము మొదలగు దోషములు
లేని, యాషాఢశుక్లైకాదశి పూర్ణతిథిగా నున్ననాఁ డీవ్రతంబు
నుపక్రమింపవలెను. తర్వాత నదిమొద లేకాదశినాఁ డుపవా
సంబు చేయుచు, కార్తికశుద్ధఏకాదశినాఁటికి లక్షవర్తులను పూర్తి
చేసి, కార్తికశుక్లైకాదశినాఁడు మంటపారాధనము మొదలగు
నవి చేసి, ద్వాదశినాఁడు హోమము, బ్రాహ్మణసంతర్పణము
జేయవలయును. బ్రాహ్మణులైనచో ద్వాదశినాఁడైనను, నితరు
లైనచోఁ బున్నమనాఁటితో ముగించి, యానాఁడు హోమా
దులను చేసి సమాప్తిచేయవలయును. ఈ లక్షదీపారాధనలు
ముగియువఱకుఁ బ్రతిదినము లక్షవర్తినిమిత్తము చేసిన వత్తుల
తోను, నేతిదీపములతోను, కర్పూరదీపారాధనములతోను
బ్రతిదినము నారాయణునిఁ బూజింపవలయును. ఓప్రియు
రాలా! ఈవ్రతమహిమంబుచే సువాసినులుగాని, విధవలుగాని,
స్త్రీలు చేసిన సకల రహస్యప్రకటపాపంబులును ప్రాయశ్చిత్త
ములు లేనివిసైతము తొలఁగిపోవుచున్నవి. లక్షవర్తిదీపముల
దర్శించినమాత్రముననే బ్రహ్మహత్యాది సకల దోషములను

నశించుచున్నవి. అని పరమేశ్వరుఁడు చెప్పఁగా, పార్వతి "మహాదేవా! తొల్లి యీవ్రతం బెవ్వరాచరించిరి? నా కానతి" మ్మని యడుగఁగా, నామహేశ్వరుఁ డిట్లనియె. ఓ దేవీ! నీకొక్క యితిహాసంబుఁ జెప్పెద వినుము. ఆర్యావర్తదేశమున లక్షణ యను నొకపుంశ్చలికత్తె యుండెను. దానికిఁ బ్రాయపువాఁడయిన దాసుఁడను పేరుగల యొకవిటుఁడు గలఁడు. ఒక్కనాఁడు లక్షణ ఋతుస్నాతయై గోదావరీతీరమునకుఁ జేరవను జనియచటి శవమును ముందుంచుకొని యేడ్చుచున్న యొక్క కులకాంతను బ్రాహ్మణినిఁ గాంచి, తానచటికిఁ బోయి తనతోడ వచ్చిన విటునితో నిట్లనియె. కులస్త్రీల కీదశ యతిదారుణమైనది. ఈ యవస్థ పరాధీనతను గలిగించును, మరణపర్యంతము దుఃఖముగలిగించునది. లోకంబున స్త్రీలకుఁ బుట్టినబిడ్డలు చచ్చుటయు, గొడ్రాలుగ నుండుటయు, వైధవ్యమును తీఱనిదుఃఖములు. అందును వైధవ్యదుఃఖము చెప్పితీఱదు. ఈ చిన్నది కడునంతపాలగుచున్నది. ఈచిన్నదాని కిట్టిదశ రాఁ గారణమేమి? ఇది యేపాప కర్మఫలము? ఈదుఃఖ మెట్లు తొలఁగును? అట్టి యుపాయం బెవ్వఁ డెఱుఁగును? నాకుఁ జెప్పుమని యడిగెను. అంతట దాసుఁడును, "ఓ సుందరాంగీ! మంత్రవేత్తలగు పెక్కండ్రు బ్రాహ్మణోత్తములను బ్రహ్మదేవుఁడు సృజించియున్నవాఁడు. ఆ విప్రపుంగవు లీమె కెట్టి దుఃఖము సంప్రాప్తమైనదియు చెప్పఁజాలుదురు. వారు శాస్త్రజ్ఞానముచేతను, స్వభావముచేతను నట్టి సంగతుల నెఱుఁగఁగలరు." అట్లయిన సరియని గ్రహించి, యచ్చటికెచ్చటనుండియో వచ్చిన శాస్త్రార్థవేత్తయగు మహావృద్ధుఁడైన యాజనుఁడను నొక బ్రాహ్మణోత్తమునికి మ్రొక్కి,

కడువినయంబుదోఁప నామునిపుంగవుని నడిగెను. 'మునీంద్రా, నేను జాతిచే వేశ్యను. చెడునడత గలదానను. నన్ను లక్షణ యందురు. వాయువు సుగంధ దుర్గంధములను సమానముగా గ్రహించునట్లు నన్ను హీనురాలనని యెంచక, నాప్రశ్నల కుత్తరమియ్యఁ గోరెదను. ఓ మునీంద్రా, స్త్రీలకు మహాదుఃఖప్రది యైన వైధవ్య మోర్వరానిదిగా నున్నది. ఏల యిట్టిదుఃఖము సంప్రాప్తమగును? ఇది యెట్లు తొలఁగును? ఈవిషయంబు నాకు విస్తరించి చెప్పుమని యడిగెను. లక్షణావచనములు విని యాజకుఁడు లక్షణ కిట్లనియె. ఓ లక్షణా, స్త్రీలు దైవపిత్రు కార్యములకై వంటవార్పులు నేయు సమయమునందే యకస్మాత్తుగా రజస్సు గనఁబడినయెడల, భయముననో, కామముననో, లోభముననో, యీసంగతిఁ దెలుపక, పనిముట్లనన్నిటిని దాఁకి యపరిశుద్ధములు గావించుచుందురు. దాన సత్కర్మము లన్నియు చెడిపోవుచుండును. వీ రిట్లు సత్కార్యములకు లోపము గలిగించువారు గనుక, వీరు బాల్య యౌవనవార్ధక్యములలో నెప్పుడో యొక్కప్పు డీయవస్థను బొందుచున్నారు. దురాచార పరాయణురాలై, పరపురుష వాంఛగలదై అత్తమామలకును, తనమగనికిని, బంధువులకును నిష్ఠురపు మాటలంచే గడుదుఃఖము గలిగించు నాయువిదయు, ఈరజోదోషము గలయువిదయు బాల్యముననే వైధవ్యము నొందుచున్నారు. మఱియు భర్తకనుకూలముగాక యుండునట్టి స్త్రీయును వైధవ్యము నొంది, సౌఖ్యహీనురాలగుచున్నది. ఈదోషములెల్ల స్త్రీలకు రజోదోషముననే కలుగుచున్నవి. లక్షణా! ఈరజోదోషము దొలఁగుటకు శాంతిని చెప్పెద నాలకింపుము. స్త్రీలు లక్షవర్తి

వ్రతంబుచేసి, సువాసినులకు పూ_ర్తిగా మూసివాయనము లిచ్చిన, ఈనబోదోషంబు నిస్సంశయముగాఁ దొలఁగును. అని యాజకుఁడు చెప్పఁగా, లక్షణ యాజకుంగూర్చి, మహాత్మా! నా మనంబు తత్తరపడుచున్నది. ఆలక్షవ_ర్తివ్రతవిధానం బెట్లు? దాని నెట్లుచేయవలసినది? ఆవ్రతమువలన నెవ్వరికిఁ దృ_ప్తిగలుఁగును? ఉద్యాపన మెట్లు చేయవలెను? ఆవ్రతంబు చేయుటవలన ఫలం బేమి యని యడిగెను. అంత యాజకుఁడు లోకానుగ్రహముఁ గోరి యిట్లనియె. ఓలక్షణా వినుము. చాతుర్మాస్యలయం దీవ్రత మును జేయవలెను. ఆషాఢశుక్లైకాదశినాఁ డారంభించి, కా_ర్తిక శుక్లైకాదశినాఁడు వ్రతంబు నాచరించినయెడల వేయింతల ఫలంబు గలుగును. కా_ర్తిక, వైశాఖ, మాఖ, చైత్రములం దైనను జేయవచ్చును. దీనికుద్యాపనక్రమ మెట్లనిన, వ్రతదినం బున వేకువ లేచి స్నానముచేసి, నిత్యకృత్యములను దీర్చు కొని, పంచగవ్యము దీసికొనవలెను. తర్వాత వ్రతోపక్రమము జేయునప్పుడు మొదట పుణ్యాహవాచనము, ఆచార్యముచేసి, ఋత్విక్కులచే యవలతోఁగాని, అక్షతలతోఁగాని పదివేలు శ్రీ లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థమై తర్పణముచేయింపవలయును తర్పణ మున పదియవవంతు ఘృతపాయసముచే హోమము చేయింప వలయును. సాయంకాలమున స్త్రీ స్నానముచేసి, మడిగట్టుకొని పరిశుద్ధురాలై, నాలుగుమూలలు దీర్చినమంటపము నొక్క దానిని నిర్మించి దానినడుమ నైదురంగులతో నెన్మిదిదళముల పద్మము వేసి, చెఱుకుగడలతోను, కొండగోఁగులతోను చాంది రిని గట్టి దానినడుమ వస్త్రముపఱిచి, యైదుకుంచముల బియ్య్య ముపోసి, దానినడుమ కలశమునుంచి, పంచపల్లవములువేసి,

వస్త్రముపై లక్ష్మీనారాయణప్రతిమనుంచి, యోగినీ సిద్ధనూత్న బ్రహ్మకలశమును, ముప్పదిమూడు చక్కఁగా సంస్కరించినకలశములను, ప్రతిమలను స్థాపించి, ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకులతోఁ గూడ నావాహనముచేసి, యాకలశములందు పంచరత్నములను, చిగుళ్లను బెట్టియుంచి, ప్రతిమలకభిషేకంపించి, లక్ష్మీనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠచేసి, షోడశోపచారంబుల పూజలను నాలుగుజాములందును జేయుచు రాత్రి జాగరణము చేయవలయును. ముప్పదిపలముల కంచుగిన్నెయందు ఆవునేయి నిండుగాపోసి, బంగారు వెండి వత్తులువేసి, దానిని వెలిగించి, మంటపావాహనమునకు ముందుగా దీపారాధనము చేసి, పిమ్మట ప్రతియామంబునను బూజచేయుచు, నృత్యగీతవాద్యములతోను, సత్సంగములతోను, వేదఘోషములతోను, రాత్రి జాగరణముచేసి, మఱునాడు వేకువలేచి పంచగవ్యప్రాశనంబు చేసికొని, నదీతీరంబునకు వెళ్లి స్నానమాచరించి, బ్రాహ్మణులు స్వస్తివాచనము చేయుచు వెంబడింపఁగా, స్వగృహంబునకువచ్చి చేరవలెను. తర్వాత బ్రాహ్మణులతోఁగూడి, తమగృహ్యసూత్రములందుఁ జెప్పినరీతిగా, మోదుగుసమిధలతోను, హవిస్సులతోను, పాయసముతోను, ఆజ్యముతోను నారాయణగాయత్రితో 1000 మారులు హోమంబు గావించి, తర్వాత జయాది హోమంబును, పూర్ణాహుతిని జేసి, పునఃపూజ, ధూపదీప నైవేద్య తాంబూల నీరాజనాదులొసఁగి, పలువిధంబులైన స్తోత్రములుచేసి, క్షమార్పణము చేయవలెను. సకలశాస్త్రముల నెఱిఁగిన వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడైనయాచార్యునికి వస్త్రములతోఁ గూడిన మంటపమునొసఁగి, గోదానంబునుచేసి, యాగోప్ర

తోడ కంచుచెంబును, అప్పుడూడను, బంగారుతో కొమ్ములు, వెండితో గిట్టలు చేయించి యియ్యవలయును. తర్వాత బ్రహ్మకు కలశము నొసఁగి తర్వాత ఋత్విక్కులకుఁ దనశక్తివంచనలేక కలశవస్త్రప్రతిమాదుల నొసఁగి, బంధుజనంబులను, ఋత్విక్కులను భోజనాదులచే తృప్తినొందింపవలెను. లక్షవర్తులలో పది యవవంతు (10,000) తర్పణము, వానిలో పదియవవంతు (1000) హోమము, దానిలో పదియవవంతు (100) బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణమును గావింపవలయును. గ్రుడ్డి, కుంటి, కురూపి, పేద, సాదలకు నన్నము పెట్టి, బ్రాహ్మణులయానతివడసి తాను భుజింపవలయును. ఈవ్రతంబును భక్తితోఁజేసినస్త్రీ, చండాల గమనము, శూద్రగమనము మొదలగు చేయరానిపాపంబు లజ్ఞానముతో చేసినను, వానినుండి విముక్తురాలగుచున్నది. ఈ వ్రతమహిమము నీకు సవిస్తరంబుగాఁజెప్పితి నని చెప్పఁగా, లక్షణ యాజకుంజూచి, నీమాట నేను నమ్మఁజాలను. దానికిఁ దగిన దృష్టాంతంబుఁ జూపుమని యడిగెను. అప్పలుకులు యాజకుండు విని, "నీకెట్లు నమ్మకము గలుగును ?" అని యడుగఁగా, "ఆర్యా, యీయతివ నూతన వైధవ్యంబుఁ బొంది నదై, మిక్కిలి తపించుచున్నది. దీనిమగం డెట్లు జీవించును? ఈ చిన్నదాని కెట్లు వైధవ్యంబు దొలంగును ? నా కట్టికార్యంబు చేసి చూపు" మని యడుగఁగా, యాజకుం డాశ్చర్యమొంది, ఓలక్షణా, ఈతఁడు పూర్వజన్మంబున బ్రహ్మహత్యచేసెను. దాని వలన నీతఁ డీజన్మమున క్షయరోగముచే మృతినొందెను. నీవు లక్షవర్తివ్రతంబు చేసినఫలమును దీనికిమ్ము. దీనిమగండు పున ర్జీవితుఁడగును. లక్ష్మీనారాయణప్రతిమను, కాంస్యపాత్రమును

నాచార్యునకు దానంబుచేయుము. దీనిమగండు జీవింపఁగలఁడని చెప్పఁగా, లక్షణ లక్షవర్త్తివ్రతంబు గావించి, యాఫలంబు నాబ్రాహ్మణస్త్రీ కొసంగెను. అంత దానిపెనిమిటి పునర్జీవితుఁడయ్యెను. ఆచిన్నదియు బ్రదికియున్నంతకాలము సువాసినిగ నుండి పెక్కండ్రు పుత్త్రులం బడసి సౌఖ్యముతో నుండెను. ఆ చిన్నదానిబంధుగులందఱు లక్షణను బహువిధంబులఁ బొగడి, తమతమయిండ్లకేగిరి. లక్షణయు తనవిటునితో నింటికివచ్చి, లక్షవర్త్తివ్రతం బాచరించి యిహలోకంబున సుఖంబు లనుభవించి, యంతమున వైకుంఠము నొందెను. దానివిటుండు మృతినొంది యొక్కదేశమునకు చక్రవర్త్తియాయెను. ఆలక్షణయు వానికిఁ బత్నియై, మిక్కిలి కీర్త్తిచెంది దీర్ఘసువాసినిగాను, బహుపుత్త్రవతిగాను నుండెను. ఈలక్షవర్త్తివ్రతంబు చేసినవారును, సహాయపడువారును, ఈకథ విన్నవారును, చదివినవారును విష్ణులోకంబు నొందుదురు. అని యిట్లు పరమేశ్వరుఁడు పార్వతికిఁ జెప్పఁగాఁ బరమేశ్వరునివాక్యము లాలించి యాదేవి కడుసంతుష్టు రాలయ్యెను.

స్కాందపురాణమున లక్షవర్త్తివ్రతకథ

సంపూర్ణము.

త్రికార్తివ్రతము.

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం...శాంతయే. ఆచమ్య. శుభే... శుభతిథౌ మమ సమస్తపాపక్షయార్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం శ్రీసాంబ సదాశివదేవతాముద్దిశ్య, శ్రీసాం...తాప్రీత్యర్థం ఉమామహే శ్వరధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. కలశ పూజాం కృత్వా. కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమంటప మాత్మానం సంప్రోక్ష్య. ఆదౌ గణపతిపూజాం కృత్వా. అథ ఉమామహేశ్వరప్రాణప్రతిష్ఠాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. శ్లో. శిరః శ్రోత్రం తథా నాసా మోష్ఠం జిహ్వాం తథైవ చ, కంఠం కుక్షిం చ హృదయం కటిబాహూ తథాఽంగుళీః, ఊరూ జానూ చ పాదాంతం తత్తన్న్యాసం వినిర్దిశేత్. అసునీతే... హ్యామతే. స్థిరో భవ...కురు. అథ ధ్యానమ్. ఉమయాసహితం దేవం కైలాసశిఖరే స్థితం, గిరిజాహృదయానందం ధ్యాయే చిత్తే సదాశివమ్. ఉమామహేశ్వరం ధ్యాయామి. హృత్పద్మకర్ణికా మధ్యాదుమయా సహశంకర, ఆగచ్ఛావాహ యామ్యద్య ప్రసీద గిరిజాపతే. ఆవాహనమ్. ఆసనం పరమం దివ్యం నవరత్నసమన్వితం, సౌవర్ణప్రభయా యుక్తం ముక్తా ప్రాలంబశోభితం, ఆసనమ్. గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆనీతాచ్ఛసు శీతలాత్, పానీయాదద్య తే పాద్యం దదామి శశిభూషణ. పాద్యం. జగద్రక్షానిపుణయోర్హస్తయోర్గిరిజాధిప, దదా మ్యర్ఘ్యం గృహాణేదం కరుణాకర శంకర. అర్ఘ్యం. మయాదత్తేన దేవేశ శీతలేన సువారిణా, కురుష్వాచమనం శంభో వాసుకీ

కృతభూషణ. ఆచమనీయమ్. దధినా మధునా శంభో గోఘృతేన సశర్కరమ్, దుగ్ధేన మిశ్రితేనేదం మధుపర్కం దదామి తే. మధుపర్కమ్. గోక్షీరైర్నారికేళైశ్చ ఘృతేన మధునా శివ, పంచామృతస్నానమిదం శర్కరాగాంగవారిభిః. పంచామృతస్నానమ్. మన్దాకినీజలైర్దివ్యైర్మహాదేవ దయానిధే, స్నానం కురు జగన్నాథ శివావామాంకసంస్థితమ్. శుద్ధోదకస్నానమ్ కుందేందు శంఖధవళం ముక్తికాజాలరంజితం, దుకూలం తే ప్రయచ్ఛామి గృహాణ పరమేశ్వర. వస్త్రయుగ్మమ్. కాంచనేన చ రత్నైశ్చ రంజితం రాజశేఖర, ఉపవీతం గృహాణేదం చంద్రశేఖర శంకర. యజ్ఞోపవీతమ్. సమస్తగంధద్రవ్యాణాం దేవత్వమసి జన్మభూః, భక్త్యా సమర్పితం ప్రీత్యా మయా గంధాది గృహ్యతామ్. పరిమళద్రవ్యాణి. కర్పూరాగరు కస్తూరీమిశ్రితం శీతలం శుభం, గంధం దాస్యామి దేవేశ ఉమానాథ నమోఽస్తుతే. శ్రీగంధం సమర్పయామి. మిశ్రితైర్మౌక్తికాజాలై రక్తైశ్శంఖసన్నిభైః, పూజయామి మహాదేవ గంధోపరిమహామతే. అక్షతాన్ సమర్పయామి. మాల్యాదీని సుబిల్వాని మాలత్యాదీని చ ప్రభో, మయాఽఽనీతాని పుష్పాణి పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ పుష్పాణి. అథ ఇంద్రాది లోకపాలకపూజాం చ కుర్యాత్.

అథాంగపూజా.

మహేశ్వరాయ నమః పాదౌ పూజయామి. ఈశ్వరాయ నమః జంఘే పూజయామి. కామరూపాయ నమః జానునీ పూజయామి. హరాయ నమః ఊరూ పూజయామి. త్రిపురాంతకాయ నమః గుహ్యం పూజయామి. భవాయ నమః

కటిం పూజయామి. గంగాధరాయ నమః నాభిం పూజయామి. మహాదేవాయ నమః ఉదరం పూజయామి. పశుపతయే నమః హృదయం పూజయామి. పినాకినేనమః హస్తౌ పూజయామి శివాయ నమః భుజౌ పూజయామి. శితికంఠాయ నమః కంఠం పూజయామి. విరూపాక్షాయనమః ముఖం పూజయామి. త్రినేత్రాయ నమః నేత్రాణి పూజయామి. రుద్రాయ నమః లలాటం పూజయామి. శర్వాయ నమః శిరః పూజయామి చంద్రమౌళయే నమః మౌళిం పూజయామి. పశుపతయే నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. అథ శివాష్టోత్తరశతనామపూజాం కరిష్యే. *ఉమామహేశ్వరాయ నమః శివాష్టోత్తరశతనామ పూజాం సమర్పయామి.

శ్లో. కృష్ణాగరుసుధూపేన ధూపయామి తవామితం, మృత్యుంజయ మహాదేవ మాయామయమిదం ప్రభో. ధూపం సమర్పయామి. అనేకవర్తియుక్తేన గోఘృతాక్తేన శంకర, దీపయామి సుదీపేన త్వామజ్ఞానవినాశనమ్ దీపం సమర్పయామి. చామీకరసుపాత్రేషు స్థాపితం దివ్యముత్తమం, పరమాన్నం ప్రదాస్యామి భుఙ్క్ష్వ దేవ మహేశ్వర. నైవేద్యం సమర్పయామి కోమలాగ్రైర్నాగవల్లీదళైః పూగఫలైర్యుతం, తాంబూలం దాపయామ్యద్య గృహాణ పరమేశ్వర. తాంబూలం సమర్పయామి కర్పూరఖండయుక్తేన గోఘృతేనసుదీపితం, నీరాజనం ప్రదాస్యామి సర్వలోకమహేశ్వర. కర్పూరనీరాజనం సమర్పయామి. తులసీబిల్వపత్రాద్యైం వేదమంత్రైః స్సుమం

---

* శివాష్టోత్తరశతనామావళి వ్రతరత్నాకరము మొదటిభాగము కేదారేశ్వరవ్రతమునందు చూచుకొనునది.

త్రితం, మంత్రపుష్పం మహాదేవ దాస్యామి గిరిజాపతే, మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి. ప్రదక్షిణం కరిష్యామి సర్వపాపభయాపహం, అనుగృహ్ణీష్వ మాం దేవ భవసాగరతారక. ప్రదక్షిణం సమర్పయామి. యస్య స్మృత్యాచ నామోక్త్యా...వరదో భవతు. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్

శ్లో. శుక్లాంబర...శాంతయే ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ మమ సమస్తపాపక్షయార్థం ధర్మా...పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం శ్రీసాంబశివదేవతాముద్దిశ్య సాంబశివదేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసాంబశివషోడశోపచారపూజాం చ కరిష్యే. తదంగకలశపూజాం గణాధిపతి పూజాం చ కృత్వా అథ ప్రాగ్దేశే గోమయేనానులిప్య రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య. చతుష్కోణేషు పీఠం నిక్షిప్య, తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, తతః నూతనవస్త్రమాచ్ఛాద్య, పంచప్రస్థ తండులాన్ = (అయిదుకుంచముల బియ్యము) నిక్షిప్య తత్ర అష్టదళం పద్మం విలిఖ్య, తత్ర తామ్రకలశం నిధాయ, పునస్సంకల్ప్య, ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీసాంబశివదేవతా... ప్రీత్యర్థం త్రికాలత్రివ్రతోద్యాపనాంగ ప్రతిమాశోధనాధికం కరిష్యే. దధిసర్పిర్మధుక్షీరైః శర్కరేథ ఫలైః సహ, ప్రక్షాళనం ప్రకుర్వీత ప్రతిమాం శోధయేత్తతః. పంచామృతమంత్రైః ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ చ ప్రతిమాం శోధయేత్. అథ పీఠపూజాం కరిష్యే. ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, క్రియాశక్త్యై నమః, దుర్గాయై నమః, గణపతయే నమః, క్షేత్రపాలకాయ నమః, తన్మధ్యే వాస్తుపురుషాయ నమః, దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై

నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, శ్రియై నమః, తదు
పరి పృథివ్యై నమః. తన్మధ్యే ద్వాదశకళాత్మనే చంద్రమండ
లాధిపతయే రుద్రాయ నమః, సత్త్వాయ నమః, రజసే నమః,
తమసే నమః, ఆత్మనే నమః, పరమాత్మనే నమః, సర్వాధార
పీఠశక్తిభ్యో నమః అత్రైనం గంధాక్షతపత్రపుష్పధూపదీప
నైవేద్యతాంబూలైరభ్యర్చ్య ఆదౌగణపతిమావాహయేత్.
తతఃప్రతిమాయామావాహయేత్. తత్రమంత్రః, ఆగచ్ఛానన్తదేవే
శ ప్రార్థయే త్వాం జగత్పతే, ఇమాం మయా కృతాం పూజాం
గృహాణ సురసత్తమ. నమస్తే అస్తు భగవన్ విశ్వేశ్వరాయ
మహాదేవాయ త్ర్యంబకాయ త్రిపురాంతకాయ ...శ్రీమన్మహా
దేవాయ నమః. శ్రీఉమామహేశ్వరం సాంగం సవాహనం
ప్రమథగణసమేతంమధ్యే ఉమామహేశ్వరమావాహయామి.
స్థాపయామి. పూజయామి. శ్లో. బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాంగం చ
తుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్షస్రక్కుండికాభీతివరపాణిం విచిం
తయే మంత్రః. బ్రహ్మదేవానాం... రేభన్. బ్రహ్మాణం సాం
గం...ఆవాహయామి, స్థాపయామి,..పూజయామి. మహావిష్ణుం
శంఖపద్మ సుదర్శనగదాధరం, ధ్యాయేஉహం నీలగౌరాంగ్ర
పద్మస్థకమలాపతిమ్. విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసివిష్ణోస్త్స్యం
స్త్రీస్థోవిష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా
ఇతిశివస్యోత్తరభాగే విష్ణుంసాంగం...మి. కరద్వయేనకమలే
ధారయంతీం స్వలీలయా, హారనూపురసంయుక్తాం లక్ష్మీం
దేవీం సమాహ్వయామ్. మంత్రః. సక్తుమివ...వాచి. లక్ష్మీంసాం
గాం...యామి. తతః ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానావాహయేత్.
ఇంద్రమైరావతారూఢం వజ్రాయుధధరంప్రభుం, పూర్వదిక్పా

లకం దేవం సర్వదేవనమస్కృతమ్. ఇంద్రం వో... కేవలః. ఇంద్రం సాంగం...యామి. వైశ్వానరం మేషవాహం స్వాధా స్వాహాసమన్వితం, ఆవాహయామి దేవేశం తీవ్రతేజో విభాసితమ్. మంత్రః. అగ్నిం దూతం...సుక్రతుమ్. అగ్నిం సాంగం...యామి. దండపాణిం యమం దేవం మహిషోత్తమవాహనం, యమునాభ్రాతరం ప్రీత్యా యమమావాహయామ్యహమ్ మంత్రః యమాయ సోమగ్ం...కృతః యమం సాంగం...యామి. రక్షోధిపసమారూఢం నైరృతిం ఖడ్గపాణినం, ధూమ్రవర్ణం మహాకాయం భీమమావాహయామ్యహమ్. మంత్రః. యత్తే దేవీ...ప్రముక్తః. నిరృతిం సాంగం...మి. ప్రాచేతసం ప్రభానాథం మకరారోహణోత్సుకం, పాశహస్తం విచిత్రాంగం వరుణం పూజయామ్యహమ్ మంత్రః. ఇమం మే..,చకే వరుణం సాంగం...యామి. వాయుం ప్రాణం మహావేగం సర్వలోకసుఖావహం, కృష్ణసారసమారూఢం వాయుమావాహయామ్యహం, మంత్రః ఆనోనియుద్భిః...సదానః. వాయుం సాంగం...యామి. కుబేరం గుహ్యకాధీశం నిధీనామీశ్వరం ప్రభుం, అశ్వారూఢం శూలిసఖం దేవమావాహయామ్యహమ్. మంత్రః. సోమోధేనుగ్ం...దస్మై కుబేరం సాంగం...యామి, ప్రమథానాం గణైర్యుక్తం పార్వతీహృదయప్రియం, వృషవాహసమారూఢ మీశమావాహయామ్యహమ్ మంత్ర తమీశానం జగతః...స్వస్తయే, ఈశానం సాంగం...మి ఇతి లోకపాలానావాహ్య. తతః కాంస్యపాత్రే త్రికార్తిదీపారాధనం కుర్యాత్.

త్రికార్తివ్రతకథా.

ఋషయః—శ్లో. సూత సువ్రత సర్వజ్ఞ వేదవేదాంగ

పారగ, వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం యద్వద ప్రభో. సూతః వ్రతానాం చైవ సర్వేషా ముత్తమం తు వదామి వః, శృణుధ్వమృషయస్సర్వే ఏకాగ్రమనసా శుభమ్ త్రికార్తిదీప దానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్, దీపేన నాశనం యాతి పాపం దీపాత్పరం నహి. దీపం తు జ్ఞానదం న్నృణాం దీపం సర్వసుఖావహం, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన దీపదానం ప్రశస్య తే. ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిపుంగవాః, పురా కైలాసశిఖరే దివ్యసింహాసనే శుభే, ఉపవిశ్యోమయా సార్థం శంకరశ్శూలపాణిధృత్. గౌరీం ప్రతి సమాచష్టే త్రికార్తి వ్రతముత్తమం, శృణు భద్రే ప్రవక్ష్యామి త్రికార్తివ్రతముత్త మమ్. కార్తికాం కృత్తికాయోగే స్వాతీనక్షత్రసంయుతే, పౌర్ణమాస్యాం శుచిర్భూత్వా రాత్రౌ మాం స్మరతీ శుచిః. షష్ట్యుత్తరశతత్రీణి వర్తీనుద్దిశ్య మాం ప్రియే, గోఘృతేన సమంసిక్తాః దీపదానం కరోతియా లేన సా మమ సాయుజ్యం లభతే నాత్రసంశయః, ఏతత్సర్వం విశాలాక్షీ శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ చేశ్వరమ్. స్వామిన్ కథయ దేవేశ వ్రతమాహాత్మ్య ముత్త మం, కదా కార్యం మహాదేవ కిం దానం కస్య పూజనం, కిం ఫలం వద తత్త్వజ్ఞ విస్తార్య మయి వత్సల. ఈశ్వరఉవాచ— శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి వ్రతస్య క్రమముత్తమం, మాఘాది దోషరహితే కార్తికే మాసి సువ్రతే. పూర్ణిమా కృత్తికా యోగే స్వాతీనక్షత్రసంయుతే, తస్మిన్దినే వాన్యస్మిన్వా గణే శం పూర్వమర్చయేత్. గోఘృతేన శతత్రీణి షష్ట్యుత్తీరం చ వర్తయః, సమ్యక్సిక్తాః ప్రయత్నేన దేవస్య పురతో ముదా. మాం వా విష్ణుం హృది ధ్యాత్వా ప్రజ్వాల్యాతిప్రయత్నతః,

కల్పోక్తేన ప్రకారేణ షోడశైరుపచారకైః. బిల్వాద్యైర్మల్లి
కాద్యైశ్చ పూజయేన్మామనన్యధీః, ఏవముక్తప్రకారేణ కార్యం
సమ్యక్ త్రివత్సరమ్. ఆదౌ మధ్యే తథా చాన్తే వ్రతస్యోద్యా
పనం చరేత్, ఉద్యాపనవిధిం వక్ష్యే సుభగే శృణు పార్వతి.
శుభే మాసే పూర్ణదినే శుచిర్భూత్వా సమాహితః, గోమయేన
సమాలిప్య వేదీం పరమశోభనామ్. రంగవల్లీం ప్రకుర్వీత తోర
ణాద్యైరలంకృతాం, అఖండవస్త్రమాచ్ఛాద్య తండులాన్
పూరయేత్తతః సువర్ణప్రతిమాం కృత్వా పూజయిత్వా యథా
విధి, రాజతం దీపపాత్రంచ సువర్ణేన చ వర్తినా సంయుతం
కాంస్యపాత్రం చ స్థాపయిత్వాఽగ్రతో మమ, అశీతిపలమా
త్రేణ గోఘృతేన ప్రపూర్య చ. స్వర్ణవర్తిసమాయుక్తం దీపం
ప్రజ్వాల్య యత్నతః, తాంబూలదక్షిణాయుక్త మాచార్యా
య ప్రదాపయేత్. యథావిభవసారేణ బ్రాహ్మణాన్ భోజ
యేత్తతః, ఏతత్సమస్తం విస్తార్య తే మయోక్తం వరాననే.
కురు భద్రే వ్రతమిదం మమప్రీతికరం శుభం, ఈశ్వరస్య వచ
శ్శ్రుత్వా తదా చక్రే వ్రతం సతీ. దేవాశ్చ మునయః సర్వే
కృత్వా ప్రీతిసమన్వితాః, ఏతద్వ్రతస్య మాహాత్మ్యం నారదేన
పురా శ్రుతమ్. వ్రతం కార్యం భో మునయః శివోక్తం హి పురా
ద్విజాః, య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా శ్రావయేద్వా సమాహి
తః శివలోకమవాప్నోతి శివేన సహ మోదతే, ఇదం రహ
స్యం పాపఘ్నం వేదవ్యాసో మునీన్ ప్రతి. ఉపదేశం యదా
కుర్యాత్తదాది భువి విస్తృతమ్. ఇతి శ్రీ నృసింహపురాణే శివ
గౌరీసంవాదే త్రికార్తివ్రతకల్పకథా సంపూర్ణా.

త్రి కా ర్తి వ్ర త క థ.

ఋషులందఱు సూతపౌరాణికుంజూచి, ఓ మునీంద్రా, నీవు వేదవేదాంగములనెల్ల నెఱిఁగినవాఁడవు. మాకు వ్రతములలో నొకయుత్తమమైనవ్రతంబు చెప్పుమని యడుగఁగా, నా మునిపుంగవుఁడు ఓ మునీంద్రులారా! మీరు సావధానులరై వినుండు. నేనుత్తమవ్రతంబొక్కటి వినిపించెదను. త్రికార్తి దీపదానము సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టి, కోరినకోర్కుల నొసఁగునది. మానవులకు జ్ఞానమునొసఁగునది. కావున నన్నివ్రతములలో త్రికార్తిదీపదానవ్రతము మిగులశ్రేష్ఠమని నాకుఁ దోఁచెడిది. ఓ మునీంద్రులారా! దీనింగూర్చి యొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద వినుఁడు. తొల్లి యొక్కప్పుడు పరమేశ్వరుఁడు పార్వతీదేవితోఁగూడఁ గూర్చుండియుండఁగా, పరమశివుఁడు పార్వతికి త్రికార్తివ్రతము నుపదేశించెను. అదెట్లనిన, ఓదేవీ, కార్తికమాసమున కృత్తికానక్షత్రముతోఁగూడిన పున్నమనాఁడుగాని స్వాతీనక్షత్రముతోఁగూడిన మఱియొక్కదినమునఁగాని, స్నానమాచరించి, పరిశుద్ధుఁడై, మున్నూటఱువదిపత్తులు చేసికొని, నాప్రీతికై యావునేతితో నావత్తులను వెలిఁగించి యేయతివ దీపదానంబు చేయుచున్నదో, యా యతివ నా సాయుజ్యము నొందుచున్నది. అని పరమేశ్వరుఁడు చెప్పినమాటలువిని, "యావ్రతమహిమంబు నాకెఱిఁగింపుము. ఓ మహాదేవా! ఆవ్రతంబు నెప్పు డాచరింపవలయును? ఏమిదానముచేయవలెను? ఎవ్వరిని పూజింపవలయును? ఏమిఫలము? విస్తరించి చెప్పు" మని యడిగెను. అంతట నీశ్వరుఁడు పార్వతితో నిట్లనె. "దేవీ మాఘము మొదలగు దోషంబులులేని, కార్తికమాసమున

కృత్తికానక్షత్రముతో వచ్చిన పున్నమనాఁడుగాని స్వాతీనక్షత్ర యుక్తమగు మఱియొక్క దినమునఁగాని, మొదట గణపతిపూజ సేసి, తర్వాత మున్నూటఅఱువది వత్తులు గోఘృతముతోఁ దడిపి, దేవునిముందట నునిచి, నన్నుగాని, విష్ణువునుగాని మనంబున ధ్యానించుచు, వత్తులను వెలిఁగించి, నన్నందు నావాహనము చేసి, కల్పోక్తప్రకారమున షోడశోపచారపూజలం గావింప వలయును. ఓదేవీ దీనికి ఉద్యాపనవిధి యెట్లనిన, ఈ వ్రతంబును మూఁడువత్సరములు చేయవలయును. మొదటఁగాని, నడుమ గాని, కడపటఁగాని యుద్యాపనము చేయవచ్చును. శుభ మాసంబున పూర్ణతిథినాఁడు పరిశుద్ధుఁడై, వేదికను గోమయ ముతో నలికి, తోరణాదులతో నలంకరించి, క్రొత్తవస్త్రము పఱచి, దానిపై బియ్యముపోసి, దానిమీఁద బంగారు ప్రతిమ నునిచి, కల్పోక్తప్రకారము పూజించి, వెండి ప్రమిదె యందు బంగారు వత్తివేసి, కంచుపాత్రము నునిచి దానియం దెనుబదిపలముల నేతినిబోసి, దీపము వెలిఁగించి, పూజయొనర్చి, వస్త్రప్రతిమా యజ్ఞోపవీత తాంబూలములతోఁగూడ నాపళ్లెర మును ఆచార్యునికి దానంబుసేయవలయును. తర్వాత వారి వారి శక్తికొలఁదిని బ్రాహ్మణసంతర్పణము గావింపవలయును. ఓదేవీ యీవ్రతవిధానంబును నీకు విస్తరించి చెప్పితిని. నీ వీ వ్రతంబును జేసి, నాకుఁ బ్రీతిగలిగింపుమని చెప్పెను. పార్వ తియు శంకరునిమాటలు విని, యీ త్రికార్తివ్రతంబు నాచరిం చెను. తర్వాత సకలదేవతలును, సకలమునీంద్రులు నాచరించిరి. ఈ వ్రతమహిమను నారదునివలన నేను వింటిని. ఓ మునీంద్రు లారా, మీరీవ్రతంబు నాచరింపవలయును. ఈ వ్రతమహి

మంబు విన్నవారును, చదివినవారును శివలోకమునొంది, శివుని తోఁగూడి యానందము ననుభవించుచుందురు. సకల పాపంబులను బోఁగొట్టెడి పరమరహాస్యమైన యీవ్రతంబును వేదవ్యాసమునీంద్రుఁడు సకలమునులకు నుపదేశించిన తర్వాత భూలోకంబునఁ బ్రఖ్యాతిఁజెందినది. అని సూతుఁడు మునిపుంగవులకుఁ జెప్పఁగా, విని వారందఱు పరమానందభరితులైరి.

ఇది శ్రీనృసింహాపురాణమున శివగౌరీసంవాదమున
త్రికార్తివ్రతకల్పము సంపూర్ణము.

చిత్రగుప్తవ్రతము.

ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతా ఉద్దిశ్య చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతాప్రీత్యర్థం స్కాందపురాణోక్తకల్పప్రకారేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహానాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశారాధనం కరిష్యే. కలశపూజాం గణాధిపతిపూజాం చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ పీఠపూజాం కృత్వా. అథధ్యానమ్. ధ్యాయామి దేవం దేవేశం శరణాగతవత్సలం, సర్వకామప్రదం దేవం సర్వసంపత్ప్రదం ముదా. చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణదేవతాభ్యోనమః ధ్యాయామి. ఆవాహయామి విశ్వేశం జగత్సాక్షిణమవ్యయం, సర్వపాపహారం దేవం కరుణాపూర్ణమానసమ్. చిత్రగుప్త...యణ

దేవతాభ్యోనమః ఆవాహనం సమర్పయామి. ఆసనం పరమం దివ్యం నవరత్నసమన్వితమ్. సౌవర్ణప్రభయా యుక్తం ముక్తాప్రాలంబశోభితమ్. చిత్ర...భ్యోనమః ఆసనమ్. గంగాదిసర్వతీర్థేభ్య ఆనీతైర్నిర్మలైర్జలైః, పాద్యం గృహాణ దేవేశ సర్వాభీష్టఫలప్రద. చిత్రగుప్త...నమః పాద్యం గంగాజలసమానీతం దివ్యగంధైఃసువాసితం, అర్ఘ్యం గృహాణ భగవాన్ సర్వపాపవ్యపోహకృత్. చిత్రగు...భ్యోనమః అర్ఘ్యం సమ. ఆచమ్యతాం మయా దత్తం కృష్ణాగోదావరీజలం, గృహాణాచమనం దేవ సర్వపాపనికృంతన. చిత్రగుప్త...నమః. ఆచమనీయం. శర్కరాదధిసంయుక్తం మధుపర్కమిదం ప్రభో, అహం దాస్యామి దేవేశ గృహాణ సురసత్తమ. చిత్ర...నమః మధుపర్కమ్ స్నానం పంచామృతైర్దివ్యైర్గంధాఢ్యైః సలిలోదకైః, నారికేళోదకైరిక్షురసైః కురుదయానిధే. చిత్ర...నమః పంచామృతస్నానమ్. గంగాగోదావరీ కృష్ణాయమునానర్మదాజలైః, కావేరీసింధుజైశ్చైవ స్నానం కురు మహామతే. చిత్ర...నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. స్నానానంతరం ఆచమనీయం సమర్పయామి. వస్త్రయుగ్మం సదా శుభ్రం మనోహరమిదం శుభం, దదామి దేవదేవేశ భక్త్యాహం ప్రతిగృహ్యతామ్ చిత్ర...నమః వస్త్రయుగ్మమ్. సర్వయజ్ఞోపవీతాని నానారత్నమయాని చ, ఉపవీతాని ధాస్యామి గృహ్యతాం త్రిదివేశ్వర. చిత్ర...నమః యజ్ఞోపవీతమ్ గంధం కర్పూరసంయుక్తం కుంకుమాగరుసంయుతం, విలేపనం మయా దత్తం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. చిత్ర...నమః శ్రీగంధం సమ. రక్తాక్షతాన్ ప్రదాస్యామి యమ! సూర్య! నమోఽస్తు తే, శ్వేతవర్ణాంచిత్రగుప్తదాస్యా

మి తవ చాక్షతాన్. చిత్ర...నమః అక్షతాః. మల్లికామాలతీ పుష్పైశ్చంపకైర్వకుళైః శుభైః, సర్వపాపక్షయార్థాయ యుష్మత్పూజాం కరోమ్యహమ్. చిత్రగుప్తయమ...తాభ్యో నమః పుష్పాణి పూజయామి.

అథాంగపూజా.

చిత్రగుప్త ధర్మరాజ సూర్యేభ్యో నమః పాదౌ పూజయామి. యమ సర్వవందిత దివాకరేభ్యో నమః గుల్ఫౌ. మృత్యు పాపపుణ్య విభజన ప్రభాకరేభ్యోనమః జంఘే. అంతకతేజోమయ భాస్కరేభ్యో నమః జానునీ. వైవస్వత నిర్మలరూప జగన్నాథేభ్యో నమః ఊరూ. కాల శ్వేతాంబర మిత్రేభ్యో నమః కటిం సర్వభూతక్షయ సర్వశాస్త్రవిశారదాదిత్యేభ్యో నమః నాభిమ్. ఔదుంబర విశాలవక్షో ద్యుమణిభ్యోనమః వక్షస్థలమ్. రజనీచ రాజానుబాహు సుతీక్ష్ణేభ్యో నమః బాహూన్. రక్తకంఠ సుగ్రీవ త్రైలోక్యనాథేభ్యో నమః కంఠమ్. శ్మశాన నిలయ తేజోమయ తిమిరాపహారేభ్యో నమః ముఖమ్. క్రూర చక్షుః పుణ్యాపూర్గ దివ్యచక్షుర్భ్యో నమః నేత్రే. కపాలధారి కిరీటధారి భానుభ్యోనమః శిరః. యమయమపుర్యధిష్ఠానసూర్య నారాయణేభ్యో నమః సర్వాణ్యంగాని.

చిత్రగుప్తపూజా.

చిత్రాయ నమః
చిత్రగుప్తాయ
యమభటాయ
మృత్యురూపిణే
కృష్ణాంగాయ
వికృతవదనాయ నమః
క్రోధనాయ
క్రోధరూపాయ
భయంకరాయ

యమపూజా.

యమాయ

యమధర్మరాజాయ నమః
యమునాభ్రాత్రే
కృతాంతాయ
కాలాయ
దండధరాయ
వైవస్వతాయ
అంతకాయ
శమనాయ
ధర్మరాజాయ

సూర్యపూజా.

సూర్యాయ
ఆదిత్యాయ
అర్కాయ
దివాకరాయ
ప్రభాకరాయ
విభాకరాయ
భాస్కరాయ
భాస్వతే
భానవే
వివస్వతే
హరిదశ్వాయ
మార్తాండాయ
గభస్తినే
ఖగాయ

అరవిందాక్షాయ నమః
పిత్రే
ప్రపితామహాయ
స్వర్గద్వారాయ
ప్రజాద్వారాయ
మోక్షద్వారాయ
త్రివిష్టపాయ
దేవకర్త్రే
ప్రశాన్తాత్మనే
విశ్వాత్మనే
విశ్వతోముఖాయ
చరాచరాత్మనే
సూక్ష్మాత్మనే
మైత్రేయాయ
కరుణాయ
శ్రీసూర్యనారాయణాయ
పూష్ణే
హిరణ్యగర్భాయ
మరీచయే
సవిత్రే
ఓం సూర్యాయ
అర్యమ్ణే
భగాయ
వివస్వతే

దీప్తాంశవే నమః
శుచయే
త్వష్ట్రే
పూష్ణే
అర్కాయ
సవిత్రే
రవయే
గభస్తినే
అజాయ
కాలాయ
మృత్యవే
ధాత్రే
ప్రభాకరాయ
పృథివ్యై
అద్భ్యః
తేజసే
వాయవే
ఖగాయ
పరాయణాయ
సోమాయ
బృహస్పతయే
శుక్రాయ
బుధమయాయ
అంగారకాయ

ఇంద్రాయ నమః
కాష్ఠాయై
ముహూర్తాయ
పక్షాయ
మాసాయ
ఋతవే
సంవత్సరాయ
అశ్వత్థాయ
శౌరయే
శనైశ్చరాయ
బ్రహ్మణే
విష్ణవే
రుద్రాయ
స్కంధాయ
వైశ్రవణాయ
యమాయ
వైద్యుతాయ
జఠరాయ
అగ్నయే
ఐంధనాయ
తేజసాంపతయే
ధర్మధ్వజాయ
వేదకర్త్రే
వేదాంగాయ

వేదవాహనాయ నమః	సనాతనాయ నమః
కృతాయ	లోకాధ్యక్షాయ
త్రేతాయ	సురాధ్యక్షాయ
ద్వాపరాయ	విశ్వకర్మణే
కలయే	తమోనుదే
సర్వాసురాశ్రయాయ	వరుణాయ
కాలాయ	సాగరాంశవే
కామదాయ	జీమూతాయ
సర్వతోముఖాయ	అవిఘ్నే
జయాయ	భూతాశ్రయాయ
విశాలాయ	భూతపతయే
వరదాయ	సర్వభూతనిషేవితాయ
శీఘ్రాయ	ద్యుమణయే
ప్రాణధారణాయ	సువర్ణాయ
కాలచక్రాయ	భూతాదయే
విభావసవే	ధన్వంతరయే
పురుషాయ	ధూమకేతవే
శాశ్వతాయ	ఆదిదేవాయ
యోగినే	అదితేః సుతాయ
వ్యక్తావ్యక్తాయ	ద్వాదశాత్మనే

అథ శివసహస్రనామపూజాం కుర్యాత్.

వనస్పతిరసైర్దివ్యైర్నానాగంధైస్సుసంయుతః, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ధూపమాఘ్రాపయామి. సాజ్యం...తిమిరాపహమ్. దీపం దర్శయా

మి. నైవేద్యం షడ్రసోపేతం మాషాపూపసమన్వితం, కదలీ నారికేళైశ్చ ఫలై రిక్షుసముద్భవైః. మహానైవేద్యం. తాంబూలం చూర్ణసంయుక్తం పూగీఫలసమన్వితం, దాస్యామి దేవప్రీత్యర్థం సర్వకామార్థసిద్ధయే. చిత్ర...తాభ్యో నమః తాంబూలం. ధర్మరాజ నమస్తేఽస్తు చిత్రగుప్తాయ తే నమః, ధర్మమార్గ ప్రబోధార్థం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనమ్. చంపకైర్జాజిపున్నాగైః కేతకీకరవీరకైః, కమలైః కుముదైః పుష్పైః ప్రీత్యర్థం పూజయామ్యహమ్. సువర్ణపుష్పం సమర్పయామి. యానికానిచపాపాని...తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్షరక్ష దివాకర. చిత్ర...తాభ్యో నమః ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్. యమాయ ధర్మరాజాయ మృత్యవే చాన్తకాయ చ, వైవస్వతాయ కాలాయ సర్వభూతక్షయాయ చ. యమాయ నమః పునరర్ఘ్యం. ఇత్థంత్రీణి. ఔదుంబరాయ దధ్నాయ నీలాయ పరమేష్ఠినే, వృకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ వై నమః. చిత్రగుప్తాయ నమః పునరర్ఘ్యం ఏవం త్రీణి. దివాకర నమస్తుభ్యం తాపం నాశయ భాస్కర, త్రయీమయ త్వం విశ్వాత్మన్ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే శ్రీసూర్యనారాయణస్వామినే నమః పునరర్ఘ్యమ్.

యస్యస్మృత్యాచ...వరదో భవతు. తత్సర్వం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

అథ గోదానం.

గోదానదశదానాదివిషయే పూర్వం లక్షవర్తివ్రతే ఉక్తప్రకారేణ ప్రక్రియా కర్తవ్యా. గ్రంథవిస్తరభీతే రత్ర పునర్నాలేఖి.

ఉద్యాపనవిధిః.

శుక్లాంబర...తయే. ఆచమ్య. శుభే...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం మస్యాం శుభతిథౌ...గోత్రాయాః... నామ్న్యాః మమ కల్పోక్త సంపూర్ణ సకలఫలావాప్త్యర్థం యమకింకరభయ నివృత్త్యర్థం చిత్రగుప్తయమ సూర్యనారాయణ దేవతాముద్దిశ్య,చిత్ర...ప్రీత్యర్థం,చిత్రగుప్తవ్రతోద్యాపనాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణః తదంగత్వేన తదాదౌ ఏభిర్బ్రాహ్మణైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నపరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) గణాధిపతిపూజాం కృత్వా. పుణ్యాహం కృత్వా. తతః ప్రాగ్దేశే గోమయేన అనులిప్య. రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య. చతుష్కోణేషు పీఠం నిక్షిప్య, తదుపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా, త్ర్యాఢక ధాన్యపూరితకండోలం నిధాయ, తదుపరినూతనవస్త్రమాచ్ఛాద్య, తతః పంచప్రస్థపరిమిత తండులాన్నిక్షిప్య, చిత్రగుప్తయమసూర్యనారాయణాఖ్య స్వర్ణప్రతిమాం నిధాయ చిత్రగుప్త ప్రతిమాసమీపే రజతతాళపత్రే హేమనారసం చ నిధాయ, తత్ర తామ్రనిర్మిత పంచకలశాన్నిక్షిప్య తదుపరి నూతనవస్త్రాణి నిధాయపునస్సంకల్ప్య,ఏవంగుణ...తిథౌచిత్రగుప్త...వతాముద్దిశ్యచిత్రగుప్త...వతాప్రీత్యర్థం చిత్రగుప్తవ్రతోద్యాపనాంగ ప్రతిమాశోధనం కరిష్యే. పంచామృతైః శుద్ధోదకేన తత్తన్మంత్రోచ్చారణపూర్వకం ప్రక్షాల్య. ఆదౌ గణపతిమావాహ్య. ఉత్తమం గణనాథస్య వ్రతం సంపత్కరం శుభం, భక్తాభీష్టప్రదం తస్మా ద్ధ్యాయేత్తం విఘ్ననాయకమ్. మంత్రః. గణానాంత్వా...సాదనమ్. గణపతిమావాహయామి...యామి. తతః

ప్రతిమా వాహనమ్. చిత్రగుప్తం మహాప్రాజ్ఞం వేత్రధారిణమ
వ్యయం, రక్తవర్ణాంబరధరం సర్వపాపహరం విభుమ్ మంత్రః.
సచిత్రచిత్రం చితయన్తమస్మే చిత్తః క్షత్రం చిత్రతమం వ
యోధామ్...దువస్వ చిత్రగుప్తమావాహయామి...యామి
దండపాణిం యమం దేవం మహిషోత్తమవాహనం, య
మునాభ్రాతరం ప్రీత్యాయమమావాహయామ్యహమ్. మన్త్రః.
యమాయసోమగ్ం...అలంకృతః. యమమావాహయామి...
యామి. సంజ్ఞాఛాయాసమాయుక్తం భాస్కరం విశ్వరూ
పిణం, త్రయీమయతనుం ధ్యాయే జగత్సాక్షిణ మీ
శ్వరమ్. ఆకృష్ణేనరజసా...విపశ్యన్. సంజ్ఞాచ్ఛాయాదేవీసమేత
శ్రీ సూర్యనారాయణ మావాహయామి. స్థాపయామి పూజ
యామి. తత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానావాహయేత్. తత్ప్రకా
రశ్చ లక్షవర్తివ్రతే త్రికార్తివ్రతే చ ద్రష్టవ్యః. తతః బ్రహ్మాది
పంచపాలకానావాహయేత్, బ్రహ్మాణం రక్తగౌరాంగం
చతుర్వక్త్రం జగత్ప్రభుం, అక్షస్రక్కుండికా భీతివర
పాణిం విచిన్తయే. మన్త్రః. బ్రహ్మదేవానాం...రేభన్. బ్రహ్మా
ణంసాంగం...మి శ్లో. ఇంద్రమైరావతారూఢం వజ్రాయుధధరం
ప్రభుం, పూర్వదిక్పాలకం శక్రంసర్వదేవనమస్కృతం, మంత్రః
యత ఇంద్రభయామహే తతో నో అభయం కృధి మఘవన్
ఛగ్ధిత ఊతన్న ఊతవిద్విషో విమృధో జహి, స్వస్తిదా విశ
స్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ, వృషేంద్రః, పుర ఏతునః స్వస్తి
దా అభయంకరః. ఇంద్రంసాంగం...యామి. శ్లో. యమఃసంయ
మనీనాథః...దక్షిణస్యాం దిశి స్థితః. మన్త్రః. యమాయసోమ
గ్ం...అలంకృతమ్. యమంలోకపాలం...యామి. శ్లో. పురీ

శ్రద్ధావతీయస్య... మేశ్వరః మన్త్రః. ఇమం మేవరుణ...చకే. వరుణంలోకపాలం...యామి. శ్లో. గ్రహాదీప్తా దీప్తిమన్తాలోకస్థిత్యన్తకారకౌ, ప్రత్యక్షఫలదౌ లోకే ధ్యాయే సోమం నిశాకరమ్. మన్త్రః. సోమోధేనుగ్ంసోమో...దస్మై. శశినమావాహయామి, ఇత్యుద్యాపనవిధిః.

చిత్రగుప్తవ్రతకథా.

సుపుణ్యే నైమిశారణ్యే మానసాహ్లాదకారిణి, తత్రస్థితా మహాత్మానః పుణ్యా బ్రహ్మర్షిసత్తమాః. ఆగతం తు మహాత్మానం సూతపుత్రం దృఢవ్రతం, పప్రచ్ఛుర్మునయః సర్వే పూజయిత్వా యథావిధి. ఋషయః. సూతపుత్ర మహాభాగ సర్వలోకోపకారకం, వ్రతమాచక్ష్వయద్యస్తిసర్వాభీష్టఫలప్రదమ్. సూతః. శృణ్వన్తు మునయః సర్వే వ్రతానాముత్తమంవ్రతం, చిత్రగుప్తవ్రతం నామ సర్వపాపప్రణాశనమ్. సర్వసంపత్కరం పుంసాం స్త్రీణాం చైవ విశేషతః, చైత్రమాసే తు కర్తవ్యం చిత్రగుప్తప్రపూజనమ్. చిత్రగుప్తో మహాప్రాజ్ఞో యమసన్నిధిగస్సదా, జనానాం పుణ్యపాపాని లిఖిత్వా పత్రసంపుటే. తాని పాపాని సర్వాణి శ్రావయత్యనిశం ముదా, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన చిత్రగుప్తవ్రతం చరేత్. ఏకదా షణ్ముఖో భూత్వా బద్ధాంజలిపుటస్తతః, కైలాసశిఖరే రమ్యే రత్నసింహాసనే స్థితం, సోమం పప్రచ్ఛ సంతుష్టః శంకరం లోకశంకరం కేనోపాయేన లోకానాం యమబాధా న జాయతే, అకించనాశ్చ పాపిష్ఠా లోభమోహపరాయణాః. తేషా ముద్ధరణార్థాయ వ్రతం బ్రూహి త్రిలోచన, మయిచే దస్తి కరుణా తాత లోకజిఘృక్షయా. ఈశ్వరః. శృణు వత్స ప్రవక్ష్యామి ఇతిహాసం పురాతనం, వైది

తోవై ద్విజః కశ్చిద్ద్విజవర్య ఇతీరితః. బ్రహ్మకర్మ పరిత్యాగీ పాపకర్మరతః సదా, పరాన్నభోజనో నిత్యం స కణం న దదాతి చ. తథాపి ద్విజవర్యస్తు దత్తవానాహుతిత్రయం, చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ యమరూపధరాయ చ, ఇత్యుక్త్వాఽసౌ బలిం దత్తే వల్మీకాకృతివత్సదా, సోమాఽభవత్తస్య భార్యా సోమా నామేతి విశ్రుతా. సా సోమా భర్తృవాక్యం తు న శృణోతి కరోతి చ, శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యం గర్హ్యం కర్మ కరోతి సా. న కృతం పుణ్యమల్పం వా తయా దోషాః కృతాః సదా, తథాపి సాహచర్యేణ కృతవాన్ వ్రతముత్తమమ్. చిత్రగుప్తవ్రతం నామ తయాస్యాభీష్టదాయకం, ఏవం ప్రవర్తితౌ తౌ తు ప్రాపతుః కాలమృత్యుతామ్. యమదూతా స్తదాగత్య నీత్వా తు యమమందిరం, యమం నివేదయామాసుః పాపకర్మరతావితి. యమ ఉవాచ ఆహూయ చిత్రగుప్తం తు యమోఽప్యాహ షడానన, చిత్రగుప్త మహాప్రాజ్ఞ జన్మకర్మవిలేఖక, ఆభ్యాం చ యత్కృతం కర్మ పుణ్యపాపసముద్భవమ్ సమ్యగ్విచార్య యత్నేన చిత్రగుప్త విచారయ, తథేత్యుక్త్వా తదా వాక్యం పత్రగ్రంథిం విముచ్య సః. విన్యస్తాక్షరమార్గేణ పత్రంపత్రం విలోక్య చ, స్వాస్యోపచారం సంస్మృత్య శిరఃకంపం సముద్వహన్. పాపమోస్తు కృతాం తస్య నమస్కృత్వా న్నువాచ సః, సమ్యగ్జ్ఞయా త్వయా చాత్ర జ్ఞాతవ్యం రవినందన. ప్రతిపత్త్రం విశోధ్యైవ దృష్టం పత్రం పునః పునః, యత్రకుత్రాపి నాస్తి పుణ్యం సవితృనందన. సర్వదైవ కృతం పాపం సర్వపాపసమన్వితం, తథాపి సర్వపాపానాం తవ వాక్యప్రమాణతః. పూర్వపుణ్యతయా కింవా కుండలీకరణం కృతం,

న కించిజ్జ్ఞాతవానత్ర క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ఇత్యుక్త్వా చిత్రగుప్త స్తు నివేద్య చ పునఃపునః, తూష్ణీమాస్తే చిత్రగుప్తో యమస్య నికటే తతః. యమ స్తదా సమాలోచ్య పుణ్యం తస్య విశేషతః, ప్రేషయామాస తౌ దివ్యం వైకుంఠభవనం ప్రతి. అస్య వ్రతస్య మాహాత్మ్యం మయావక్తుం న శక్యతే, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన స్వర్గకామో వ్రతం చరేత్. సంతి స్త్రియః పుమాంసో వా చిత్రగుప్తవ్రతం వినా, తాని సర్వాణి కృత్వా తు స్వర్గం గచ్ఛన్తి వా నవా. ఇతి సందేహాభూయిష్ఠం మనో మే వృషభధ్వజ, శృణు షణ్ముఖ వక్ష్యామి ఇతిహాసం పురాతనమ్. తేన తే చిత్తసంజాతః సంశయోహి వినశ్యతి. కేశవో నామ విప్రేంద్రో వైదికః సర్వశాస్త్రవిత్. తస్య భార్యా సుశీలా చ పతివ్రతపరాయణా, పతిభక్తిమతీ చైవ పుత్రపౌత్రాదిసంయుతా. సర్వవ్రతాదిచరితా సర్వక్రతుఫలంగతా, ఏకస్మిన్ దివసే సాఽపి జ్వరితా చ మృతాఽభవత్. యమాజ్ఞయా కింకరాశ్చ ఆగత్య ద్విజమందిరం, స్వకీయాన్ వివిధాకారాన్ దర్శయిత్వాతియత్నతః. పాశైస్సుశీలాం బద్ధ్వా తు నీత్వా తు యమమన్దిరం, వైవస్వత మహాప్రాజ్ఞ ధర్మాధర్మవిచక్షణ. అస్మాభి రాజ్ఞయానీతా సుశీలా వై తవానఘ స్వర్గద్వారకవాటాని బంధయిత్వా ప్రయత్నతః. పాపినోయత్ర తిష్ఠన్తి గన్తవ్యంతు తయా సహ, యమస్య తాదృశం వాక్యం శ్రుత్వా భూమౌ పపాత సా. కథంచి త్పునరుత్థాయ ఉవాచ శమనం ప్రతి, సూర్యపుత్ర మహాతేజా ధర్మమార్గప్రవర్తక. సర్వపుణ్యవ్రతచరాం పతివ్రతపరాయణాం, శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యం శుశ్రూషాతత్పరాం చ మామ్. ఇత్థం బాధయి

తుం దేవ నిర్ఘృణః కథముత్పన్నహే, బ్రూహి మే కారణం ప్రాజ్ఞ కృపాఽస్తి యది తే మయి, సుశీలే శృణు వక్ష్యామి త్వయాచోక్తం ధ్రువంతథా. చిత్రగుప్తవ్రతం చైతన్నకృతం తు త్వయాఽనఘే, తస్మాత్త్వం మత్పురం దూతైరానీతాసి మమాజ్ఞయా. సుశీలోవాచ. కింఫలం కింవిధానంచ కస్య దేవస్య పూజనం, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామిప్రబ్రూహి శరణంగతా. మాఘమాసే సితే పక్షే మకరస్థే దివాకరే, సప్తమ్యాం ప్రాతరుత్థాయ దన్తధావనపూర్వకమ్. శీతోదకేన సుస్నానం కృత్వా నియమపూర్వకం, ప్రాగ్దేశే గోమయం లిప్య రంగవల్లీం ప్రకల్ప్య చ. చిత్రగుప్తం యమం సూర్యం తత్తన్మంత్రేణ పూజయేత్, కర్షమాత్రసువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వా పునః. విత్తానుసారతః కుర్యాద్విత్తశాఠ్యం న కారయేత్, యమస్య చిత్రగుప్తస్య దుర్యమణేః ప్రతిమాస్తథా. కారయిత్వాతు విధివత్తత్తన్మంత్రేణ పూజయేత్, "యమాయ చ" "సచిత్రేణ" "ఆకృష్టేనే" తి మన్త్రతః. ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకం, స్నానం వస్త్రం గంధపుష్పం ధూపం దీపం తథైవ చ. నైవేద్యం షడ్రసోపేతం తాంబూలం చ సదక్షిణం, నీరాజనం మన్త్రపుష్పం క్షమార్పణ మతఃపరమ్. ప్రతిసంక్రమణం చేత్థం పూజయిత్వా యథావిధి, సాక్షతైరుదకైరేవ తత్తన్మన్త్రేణ తర్పయేత్. ఏవం ద్వాదశమాసేషు పూజయేచ్చ యథాక్రమం, ఆదౌ మధ్యేఽథవా చాంతే కుర్యా దుద్యాపనం వ్రతీ షష్ఠ్యా ముపోష్యవిధివదాదౌగణపతిం యజేత్, పుణ్యాహవాచనం కృత్వా మండపం కారయేత్తతః. పంచప్రస్థప్రమాణాంశ్చతండులాంశ్చవినిక్షిపేత్, తస్యోపరి లిఖేత్పద్మమష్టపత్రం

సకర్ణికమ్. తన్మధ్యే పంచకలశాన్ శుభ్రితామ్రమయాంస్తథా, తేషాముపరి వస్త్రాణి నూతనాని వినిక్షిపేత్. తేషు సంపూజయే ద్భక్త్యా బ్రహ్మాదీన్ పంచ పాలకాన్, ఇంద్రాదిదిక్పతీంశ్చాపి బ్రహ్మాణం స్థాపయేత్తతః. దక్షిణే ధర్మరాజస్య చిత్రగుప్తం ప్రపూజయేత్, వామభాగే చిత్రభానుం స్థాపయేచ్చ యథా క్రమం, మధ్యే యమం రక్తవస్త్రం దండినం చ చతుర్భుజం, స్థాపయిత్వా తు విధివత్తత్తన్మన్త్రేణ పూజయేత్. రజతం తాళపత్రం చ సౌవర్ణం నారసం తథా, సమీపే చిత్రగుప్తస్య నిధాయైవం ప్రపూజయేత్. ఆఢకత్రితయం ధాన్యం కండూరాలే నిక్షిపే ద్వ్రితీ, నూతనం వస్త్రమాచ్ఛాద్య స్థాపయేద్దేవతాత్రయమ్. రాత్రౌ జాగరణం కుర్వన్ ప్రతియామం ప్రపూజయేత్, సప్తమ్యాం ప్రాత రుత్థాయ స్నాత్వా చైవ శుచివ్రతః. పూర్వవత్పూజయే ద్భక్త్యా యథావిభవసారతః, వరయిత్వా చ భూదేవాన్ క్షీరాద్యై స్తర్పణం తతః. హోమం చ చరుణాజ్యేన కారయేద్విధిపూర్వకం, అష్టోత్తరశతం హుత్వా జయాద్యైర్జుహుయాత్తతః, పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా హోమశేషం సమాపయేత్, రక్తాక్షతై రక్తపుష్పైః పునఃపూజాం చ కారయేత్, స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం సవత్సాం గాం పయస్వినీం, సదక్షిణాంచ దద్యాద్వై బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే. దశదానాని కార్యాణి పునర్దానాని షోడశ, ఏవం కల్పోక్త విధినా వ్రతం కుర్యాద్విచక్షణః. తతో ద్విజం. సమభ్యర్చ్య వస్త్రాలంకారభూషణైః, ధర్మరాజ నమస్తుభ్యం వ్రతనాథ నమోఽస్తు తే. అనేకజన్మదురితం వినాశాయ మహాప్రభో, ఇత్యుక్త్వా ప్రతిమాం దద్యాద్బ్రాహ్మణాయ యమస్య చ. చిత్ర

గుప్త నమస్తుభ్యం ధర్మరాజహితంకర, ఆజన్మసంచితం పాపం నమ్మార్జయ మహాప్రభో. ఇత్యుచ్చార్య తతో దద్యాద్బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే, ఘంటాం పత్రేణ సంయుక్తాం సౌవర్ణప్రతిమాం తథా. దివాకర నమస్తుభ్య మజ్ఞానధ్వాంతనాశన, వ్రతస్య సాక్షిణే తుభ్యం ప్రతిమాం వస్త్రసంయుతామ్. దదామి త్వాం సముద్దిశ్య బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే, తత స్త్రింశతిసంఖ్యాకాన్ బ్రాహ్మణాన్ వేదపారగాన్. భక్ష్యభోజ్యఘృతాద్యైస్తు సంతుష్టిం కారయేద్వ్రతీ, సవస్త్రధాన్యపాత్రం తు ఆచార్యాయ నివేదయేత్. ఏవం యః కురుతే మర్త్యః కల్పోక్తవిధినా వ్రతం, స ముక్తః సర్వపాపేభ్యో నరకం నైవ గచ్ఛతి. సుశీలే తవ దాస్యామి వరం వాంఛితదాయకం, భువం సంప్రాప్య విధివద్వ్రతం కురు యథావిధి. తవ స్వర్గం ప్రదాస్యామి పతినా సహ సువ్రతే, యమస్య వచనం శ్రుత్వా స్వస్థచిత్తాఽభవత్తదా. భువం గత్వా వ్రతం కృత్వా స్వర్గలోకమవాప సా, ఇతీశ్వరవచః శ్రుత్వా కుమారో వ్రతమాచరత్. వ్రతకోటిసహస్రేషు గుహ్యద్గుహ్యతమం మహత్, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కురుధ్వం మునిపుంగవాః. య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః, సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్. ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే శివకుమార సంవాదే చిత్రగుప్తవ్రతకల్పః సంపూర్ణః.

చిత్రగుప్తవ్రతకథ.

నైమిశారణ్యంబున నున్న ఋషులందఱు తమయాశ్రమంబున కేతెంచిన సూతమహామునిని శాస్త్రప్రకారంబునఁ బూజించి, "ఓమహాత్మా! సకలజనులకు నుపకారంబై యన్ని

కోర్కెల నొసఁగునట్టియొక వ్రతమును జెప్పు” మనిఁ యడుగఁగా సూతుఁడు మునీంద్రుల కిట్లనియె. ఓమునులారా! వ్రతంబులలో నెల్ల నుత్తమంబగు చిత్రగుప్తవ్రతం బనునొక్క వ్రతంబు గలదు. ఇది సకలపాపంబులఁ బోఁగొట్టి సకలసంపదల నొసంగునది. ముఖ్యముగా స్త్రీలకు సకలసంపదల నొసంగునది. ఈ చిత్రగుప్తవ్రతంబును చైత్రమాసంబునఁ జేయఁదగును. చిత్రగుప్తుఁడు గొప్ప తెలివికాఁడు. ఇతఁడు యముని సమీపమున నెల్లపు డుండి జనులయొక్క పుణ్యపాపములను తాటాకుపుస్తకమున వ్రాసి, యాపాపపుణ్యములను యమునకు వినిపించు చుండును. కావున నతనిదయను సంపాదించుటకై చిత్రగుప్తవ్రతంబు సేయవలయును. దీనింగూర్చి యొక్క యితిహాసంబు చెప్పెద. ఒకప్పుడు కుమారస్వామి వినయనమ్రుఁడై చేతులు జోడించి, కైలాసశిఖరంబున రత్నసింహాసనమునఁ గూర్చుండి యున్నశంకరుంగూర్చి “ఓతండ్రీ! మానవలోకంబున జనులు కామక్రోధాదిదుర్గుణములచేఁ బీడితులై దారిద్ర్యదుఃఖముచేఁ బాపకృత్యంబులనొనరించుచుందురు. వీరి కెట్లుయమబాధగలుగకుండునో, యట్టివ్రతంబు నొక్కదానిని లోకానుగ్రహమునిమిత్తము తెలియఁజేయు” మని యడుగఁగా, మహాదేవుఁడు తన పుత్రునితో నిట్లనియె. వత్సా! పురాతనంబైన యొక్కయితిహాసంబు వివరించెద నాలకింపుము. ద్విజవర్యుఁడను నొక్క బ్రాహ్మణుఁ డుండెను. ఆతఁడు స్నానసంధ్యాదికృత్యములను వదలి, యన్నిశాస్త్రములను వదలి, వేదములను, బ్రాహ్మణులను నిందించుచు, పాపకృత్యముల నొనరించుచుండువాఁడు. పోరుగిండ్లఁ గూడు దినువాఁడు. తా నొక్క కాసైన నొక్కని

కియ్యఁడు. అయినను, ఆ బ్రాహ్మణుఁడు భోజనమునకుముందు 'చిత్రాయ' 'చిత్రగుప్తాయ' 'యమరూపధరాయ' అని చెప్పుచుఁ చిత్రగుప్తునికి మూఁడుబలులు వేయువాఁడు. ఆతనిభార్య సోమ. అదియుఁ గడుఁజెడ్డది. అది పెనిమిటిమాట వినదు. చెప్పినపని చేయదు. అత్తమామలను బ్రతిదినము తిట్టిపోయుచుండును. అది యింతకపుణ్యమయిన నొకప్పుడైనను చేయలేదు గాని, అది యెల్లప్పు డెన్నియో పాపంబులు సేసినదియే. అయినను, ఆ బ్రాహ్మణుఁడు తనభార్యను దగ్గఱనుంచికొని యావ్రతంబు సేసినవాఁడు గావున దానికిని ఆ ఫలంబు గలిగెను. వా రిట్లు కొంతకాలము భూలోకంబుననుండి కాలగతినొందిరి. అంత యమదూతలు వచ్చి వారిం దోడ్కొనిపోయి, "అయ్యా! వీ రెప్పుడు పాపాత్ములు. ఒకప్పుడయినను పుణ్యమన్నమాట యెఱుఁగ" రని యమునితో విన్నవించిరి. తర్వాత యముఁడు చిత్రగుప్తునిఁ బిలిచి, "వీరి యిరువురిపుణ్యపాపములను జూచి చెప్పు" మని యానతిచ్చెను. అంతట నతఁడు లెక్కలపుస్తకము విప్పి యొక్కొక్క యాకును జూచి, తమకు వారు ప్రతిదినము నిచ్చుబలుల, పత్రమునందుఁ జూచి, జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని, తల యూఁచి యమునికి మ్రొక్కుచు నిట్లనెను. ఓ ప్రభూ, యీ బ్రాహ్మణునిపుణ్యపాపకర్మములవిషయమున మన మాలోచింప వలసియున్నది వీరిపత్రములం దెక్కడను బాపమే యున్నది. కాని, ఒక్కచోట నైన నించుకైనను బుణ్య మనుమాట వ్రాసినట్లు కానను. అయినను, ఆతనిపాపములన్నియు సున్నలుగాఁ జుట్టఁబడియున్నవి. నాకుఁ గారణము తెలియకున్నది నే నది తెలియకున్నందులకు క్షమింపఁగోరెదను. అని చెప్పి

మాతఁడూఱకుండెను. యముఁడును, వారి పుణ్యవిశేషము నాలోచించి తెలిసికొని, వారిని వైకుంఠమునకుఁ బంపివేసెను. ఓ కుమారా, యీ వ్రతమహిమంబు చెప్ప నాతరంబుగాదు. లోకంబున మానవు లీవ్రతంబుగాక, యితరవ్రతంబు లెన్ని యేనియుం జేసినను, వారికి స్వర్గలోకప్రాప్తి గలుగునో లేదో యని సంశయింపవలసియున్నది. ఓ షణ్ముఖా! దీనికై యొక్క యితిహాసంబు సెప్పెద నాలకింపుము. దాన నీకు మనస్సునఁ గలిగిన సందియములు పాయును. ఒకపట్టణమున సకలశాస్త్రముల నెఱిఁగిన కేశవుఁడనెడి యొక్కవిప్రుఁడు గలఁడు. ఆతనిభార్య పేరు సుశీల. ఆమె పతిభక్తి గలిగి, పుత్రపౌత్రసంతానంబడసి, పెక్కునోములాచరించుచు, సకలయాగంబులఫలంబుల నొందుచుండెను. ఒక్కనాఁడాసుశీల జ్వరపీడితురాలై యకస్మాత్తుగా మృతినొందెను. దానినియమభటులు యమునిసన్నిధికిఁ దోడ్కొని పోయి, "అయ్యా, యీమెను మేము బహుప్రయాసంబుతోఁ బట్టితెచ్చితిమి" అని విన్నవించిరి. అంతట యముఁడాసుశీలను స్వర్గపువాకిళ్లు మూసి, పాపులుండు తావునకుఁ గొనిపొండని యానతిచ్చెను. అంతట సుశీల, "యమధర్మరాజా, నిరుపమ పతిశుశ్రూష చేయుచు నోములు నోఁచుకొనుచుఁ గాలంబుపుచ్చు న న్నేల దయలేక పాపులుండు తావునకుఁ బంపఁ దలఁచితివి? ఇది న్యాయమా?" అని యముని నడుగఁగా, యముఁడు సుశీలం జూచి, ఓవనితా, నీవుచెప్పినవెల్ల వాస్తవమే. అయినను, నీవు చిత్రగుప్తవ్రతంబు సేయవైతివి. కావున నిన్ను నాదూతలు నాపురంబునకుఁ బట్టి తెచ్చిరని చెప్పఁగా, ఆసుశీల యమునిఁ జూచి "యీ వ్రతంబు సేసిన నేమిఫలము? ఏమి విధానము?

ఏ దేవతను బూజింపవలయును? వివరింపుము" అని యడుగంగా, యముండు సుశీల కిట్లనెను. "ఓ సుశీలా, చైత్రము శుక్లపక్షమున, సప్తమినాఁడు సూర్యుఁడు మేషరాశి ప్రవిష్టుండై యుండంగా, పఱువాత లేచి చన్నీట మునింగి, స్నానాద్యనుష్ఠానములం దీర్చుకొని, స్వగృహంబునం దూర్పువైపున నలికి, ముగ్గులు పెట్టి, యమ, చిత్రగుప్త, సూర్యనారాయణస్వాములను బంగారు ప్రతిమలు చేయించి 'యమాయ సోమం' 'సచిత్ర చిత్రం' 'ఆకృష్ణేన రజసా' అను మంత్రములతో వరుసగా నావహించి, షోడశోపచారపూజలను సేయవలయును. ఇట్లు ప్రతిసంక్రమణమునాఁడును పూజసల్పి, యాయా మంత్రముల చేతనే యర్ఘ్యము విడువవలెను. ఇట్లు పండ్రెండు నెలలు చేసి, మొదటనో, నడుమనో, కడనో యుద్యాపనచేయవలయును. ఉద్యాపనచేయుటకు ముందు షష్ఠినాఁ డుపవాసము సల్పి, రేయి, కలశస్థాపనము చేయవలయును. గణపతిపూజ, పుణ్యాహవాచనము చేసి, మంటపము నిర్మించి, యయిదుకుంచముల బియ్యముపోసి, యందు అష్టదళపద్మము లిఖించి, దానిపై మంచిరాగిపైడికలశములను నునిచి, వానిపై నూతనవస్త్రములనుంచి, దానియందు బ్రహ్మాది పంచపాలకులను, ఇంద్రాది దిక్పాలకులను, బ్రహ్మను నావహించి, తర్వాత నడుమ యముని, యముని కుడివైపునఁ జిత్రగుప్తుని, ఎడమవైపున సూర్యుని నావహించి, యముని ఎఱ్ఱవస్త్రము, నాలుగుభుజములుగలిగి, చేతదండాయుధమును ధరించినట్లునావహించి, యాయామంత్రములతో విధివత్తుగాఁ బూజింపవలెను. చిత్రగుప్తునిప్రక్కన వెండి తాటాకును, బంగారు గంటమును నుంచి యతనిం

బూజింపవలెను. ముత్తుమువడ్లు గంపలోఁ బోసి, యాగంప మీఁద నూతనవస్త్రము పఱచి, యమ చిత్రగుప్త సూర్యనారాయణ ప్రతిమలనుంచి రాత్రి నాలుగుజాములు పూజించి, జాగరణము చేయవలయును. సప్తమినాఁ డుదయము లేచి, స్నానసంధ్యాదినిత్యకర్మలుదీర్చుకొని, శక్తికొలఁదిని బూజించి, బ్రాహ్మణులను వరియించి; క్షీరాదితర్పణము, 108 సాకులు సమిదాజ్య చరుహోమంబు గావించి, జయాదిహోమము, పూర్ణాహుతి చేయింపవలయును. ఎఱ్ఱగంధము, ఎఱ్ఱయక్షతలు, ఎఱ్ఱపువ్వులతో పూజింపవలయును తర్వాత గోదానంబు సేయవలయును. పిదప దశదాన, షోడశమహాదానంబులును జేసి, యమచిత్రగుప్తసూర్యప్రతిమలను బ్రాహ్మణుల కొసఁగి, వేదవేదాంగ పారగులగు ముప్పదుగురు బ్రాహ్మణులకు భక్ష్యభోజ్యఘృతాదులతోఁగూడిన మృష్టాన్న భోజనంబులచేఁ దనివినొందించి, ధాన్యపుగంపను దానిమీఁది వస్త్రముతోడ పురోహితునకు దానంబియ్యవలయును. ఈవ్రతంబును యథావిధిగా నాచరించువారి కెన్నఁడును నరకప్రాప్తిలేదు. ఓసుశీలా, నీవు భూలోకంబేఁగి యీ వ్రతంబొనర్చి, భర్తతో స్వర్గమున సుఖంబుండుము" అని చెప్పఁగా, సుశీల యా చిత్రగుప్తవ్రతంబొనర్చి, స్వర్గంబునకుఁ బోయెను. అని యీశ్వరుఁడు చెప్పినమాటవిని, కుమారుండును నీవ్రతం బొనరించెను. "ఓమునిపుంగవులారా! మీరును ఈవ్రతంబు సేయుఁడు" అని సూతమునీంద్రుండు మునులకందఱకును చిత్రగుప్తవ్రతమహిమంబు వినిపించెను. ఈకథ విన్నవారును, చదివినవారును పాపంబులనుండి తొలఁగి, మోక్షము నొందుదురు.

చిత్రగుప్తవ్రతకథ సంపూర్ణము.

క్షీరాబ్ధివ్రతము.

శుక్లాం...ఘ్నోపశాంతయే. ఆచమ్య శుభే...ఏవంగుణ...తిథౌ శ్రీమతః...గోత్రస్య...శర్మణోమమోపాత్తసమస్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యైర్మనోవాక్కాయకర్మభిః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానాఽజ్ఞానకృత సమస్తపాపక్షయార్థం లక్ష్మీగౌరీసరస్వతీ సావిత్రీశచీసత్యభామానసూయాలోపాముద్రారుంధతీరోహిణీసీతాహల్యాస్వాహా ద్యుత్తమపతివ్రతానామానందజననార్థ మింద్రాద్యష్టదిక్పాలకప్రీత్యర్థం బ్రహ్మాదిసకలదేవతాప్రీత్యర్థం నారదాది దివ్యముని ప్రీత్యర్థం సనక సనందన సనత్కుమారాది సకలఋషిప్రీత్యర్థం స్వాయంభువ స్వారోచిషోత్తమాది చతుర్దశమనుప్రీత్యర్థం పౌండరీకాశ్వమేధ రాజసూయాది సర్వక్రతుఫలావాప్త్యర్థం శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణోక్తవిధానేన సంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భిర్నియమైః యావచ్ఛక్తిధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారైశ్చ శ్రీతులసీసహిత శ్రీకృష్ణముద్దిశ్య శ్రీతుల...ప్రీత్యర్థం శ్రీతులసి...క్షపూజాంకరిష్యే తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య) కలశపూజాం కృత్వా, తతఃగణపతిపూజాంకృత్వా, తతః ప్రతిమాశోధనం కృత్వా, ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం చ కృత్వాతులసీవృక్షమూలే తులసీసహితశ్రీకృష్ణమావాహయామి స్థాపయామీతిసంస్థాప్య శాంతాకారం భుజగశయనం పద్మనాభం సురేశం విశ్వాకారం గగనసదృశం మేఘవర్ణం శుభాంగం, లక్ష్మీకాన్తం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యానగమ్యం వన్దే విష్ణుం భవభయహరం సర్వలోకైకనాథమ్. ధ్యాయేచ్చ తులసీం దేవీం శ్యామాం కమలలో

చనాం, ప్రసన్నాం పద్మకల్హారవరాభయచతుర్భుజామ్ కిరీట
హారకేయూరకుంకుమాది విభూషితాం, ధవళాంకుశసంయు
క్తాం పద్మాసననిషేదుషీం, శ్రీతులసీదేవ్యై నమః శ్రీకృష్ణాయ
నమః ధ్యాయామి. నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక,
పూజా మిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ. దేవి త్రైలో
క్యజనని సర్వలోకైకవాసిని, ఆగచ్ఛ భగవత్యత్ర ప్రసీద తుల
సీప్రియే. సహస్రశీర్షా...దశాంగులమ్. శ్రీతులసీసహిత శ్రీకృష్ణ
మావాహయామి. కృష్ణ కృష్ణారవిందాక్ష లోకనాథ జగద్గు
రో, సింహాసనమిదం బ్రహ్మన్ గృహాణామరవల్లభ. సర్వదేవ
మయే దేవి విష్ణుప్రియకరే శుభే, రత్నసింహాసనమిదం సంగృ
హాణ త్వముత్తమమ్. పురుషఏవేదగ్...తిరోహతి. తాం మ
ఆవ...పురుషానహమ్. శ్రీతులసీసహిత శ్రీకృష్ణాయ నమః
రత్నసింహాసనం సమర్పయామి. పుండరీకాక్ష హేవీర జగద్భార
హారావ్యయ, పాద్యం గృహాణ భగవన్ పాదప్రక్షాళనాయ
తే. సర్వదేవమయాకారే సర్వదేవనమస్కృతే, మయా దత్త
మిదం పాద్యం గృహాణ త్వం హరిప్రియే. ఏతావానస్య...
మృతందివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతామ్. శ్రీతులసీసహిత శ్రీ
కృష్ణాయ నమః పాద్యం సమర్పయామి. కర్పూరచందనోన్మిశ్రం
నానాద్రవ్యయుతం మహత్, అర్ఘ్యం గృహాణ లోకేశ మమ
పాపాపనుత్తయే. సర్వతీర్థమయాకారే సదా సన్మునిసేవితే,
ఇదమర్ఘ్యం గృహాణ త్వం దేవి దైత్యాంతకప్రియే. త్రిపాదూ
ర్ధ్వ...అభి. కాంసోస్మితాంహిర...శ్రియమ్. శ్రీతులసీసహిత
శ్రీకృష్ణాయనమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి. ఆచమ్యతాం సురశ్రేష్ఠ
వాసితం వస్తుశోభితం, కురుష్వాచమనం దేవ సర్వకర్మసు

నిర్మితమ్. సర్వస్య లోకరక్షార్థం సదా సన్నిధికారిణి, గృహాణ తులసీదేవి దాస్యామ్యాచమనీయకమ్ తస్మాద్వా...మథోపు రః. చంద్రాం ప్రభాసాం...తాం వృణే శ్రీతులసీ...నమః ఆచ మనీయం సమ బ్రహ్మేంద్రాదిసురైర్వంద్య శ్రీనివాస జనార్దన, మధుపర్కం ప్రదాస్యామి సంగృహాణ పురోత్తమ. దేవేం ద్రాదిసురైర్వంద్యే తులసీ హరివల్లభే, మధుపర్కమిదం దేవి గృహ్యతాం పరమేశ్వరి. శ్రీతు...నమః మధుపర్కమ్ గవ్యత్ర యం మాక్షికం చ శర్కరాతిమనోహరం, పంచామృతస్నాన మిదం క్షీరాబ్ధిశయనాపతే క్షీరాబ్ధితనయే దేవి క్షీరధారాభి వర్ధితే, క్షీరేణైవ మనోజ్ఞేన సించే పంచామృతైశ్శుభైః శ్రీతుల ...నమః పంచామృతస్నానం సమ స్నానం హర మహారోగా[illegible] గంగాదిభ్యో మయాహృతం, దేహసంశోధనార్థాయ పాపా న్మోచయ మామిహ. గంగాదిభ్యః సరిద్భ్యశ్చ సమానీత మి దం జలం, స్నానార్థం దేవి తులసి కృపయా ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషేణ...శరద్ధనః. ఆదిత్యవర్ణే...బాహ్యాలక్ష్మీః. శ్రీ తులసీదేవీ...నమః స్నానం సమర్పయామి. గంగాజలం మయా ఽఽనీతం గంధవస్తుసుసంయుతం, కురుష్వాచమనం దేవ తులసీసహిత ప్రభో. పూర్ణచంద్రసమానాస్యే సుందరి ప్రి యదర్శనే, భక్త్యా మయార్పితం దేవి గృహాణాచమనీయ కమ్. శ్రీతుల...నమః శుద్ధాచమనీయమ్ వస్త్రం గృహాణ దేవేశ సూక్ష్మతన్తునిర్మితమ్. సర్వకర్మణి శుద్ధ్యర్థం పరిధ త్స్వ జనార్దన. క్షీరోదధిసముద్భూతే చంద్రలక్ష్మీసహోదరి, గృహ్యతాం పరిధానార్థ మిదం క్షౌమాంబరం శుభమ్. సప్తా స్యాసన్...పురుషం పశుం, ఉపైతుమాం...దదాతు మే. శ్రీ

తుల...నమః వస్త్రయుగ్మంసమర్పం. ఉపవీతమిదం శుభ్రం తంతు త్రయవినిర్మితం,. పూర్వం గృహాణ పశ్చాత్త్వం కాంచనం చోత్తరీయకం, రాజితం బ్రహ్మసూత్రం చ కాంచనం చోత్తరీయకం, అహందాస్యామి తేదేవి విష్ణువక్షఃస్థలాశ్రితే తంయజ్ఞం... ఋషయశ్చయే. క్షుత్పిపాసా...,గృహాత్. శ్రీతులసీ...నమః యజ్ఞోపవీతమ్. గంధం గృహాణ భగవన్ కర్పూరాగరుమిశ్రితం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ సర్వపాపాపనుత్తయే. చందనాగరు కర్పూర మృగనాభి సమన్వితం, గంధం గృహాణ మద్దత్తం దేవి దేవాంగభూషణే. తస్మాద్యజ్ఞాత్...గ్రామాశ్చ యే. గంధద్వారాం...శ్రియమ్. శ్రీతుల...గంధంసమర్పయామి. అక్షతాంస్తవ దాస్యామి సువర్ణాక్షతశోభనాన్, సర్వదేవనమస్కార్య జనార్దన నమోఽస్తు తే. హరిద్రాసంయుతాన్ రమ్యాన్ మార్తాండశశిసన్నిభాన్, అక్షతాన్ గృహ్య ధవళాన్ మయాదత్తా నిమాన్ శుభాన్. తస్మాద్యజ్ఞాత్...దజాయత. మనసః కామమా...యశః. శ్రీతుల...నమః ఆభరణార్థం అక్షతాన్ సమ. పుష్పైర్నానావిధైర్దివ్యై రుగ్రగంధైర్మనోహరైః, పూజయామి హృషీకేశ తవ పాదయుగం ముదా. నీలోత్పలం చ కహ్లారం శతపత్రం మనోరమం, పద్మనాభప్రియే దేవి ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. తస్మాదశ్వా అజాయన్త...అజావయః. కర్దమేనప్ర...మాలినీంశ్రీతుల...నమః పుష్పాణిపూజయామి.

అథాంగపూజా.

శ్రీకృష్ణాంగపూజా. పారిజాతాపహారకాయనమః పాదౌ గుణాధారాయ నమః గుల్ఫౌ. జగన్నాథాయ నమః జంఘే పూజయామి. జానకీవల్లభాయ నమః జానునీ. ఉత్తాలతాల

క్షేత్రే నమః ఊరూ. కమలానాథాయ నమః కటిం నిరంజనాయ నమః నితంబం పూజయామి. నారాయణాయ నమః నాభిం. వామనాయ నమః వళిత్రయం పూజ. కాలాత్మనే నమః గుహ్యాం. కుక్షిస్థాఖిలభువనాయ నమః ఉదరం. హృషీకేశాయ నమః హృదయం. లక్ష్మీవక్షఃస్థలాయ నమః వక్షఃస్థలం పార్థసారథయే నమః పార్శ్వే. మధురానాథాయ నమః మధ్యం. హరయేనమః హస్తాన్ పూజయామి. అనిరుద్ధాయనమః అంగుళీః. శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గధారిణే నమః బాహూన్ పూజయామి. వరదాయ నమః స్తనౌ. అధోక్షజాయ నమః అంసౌ. కంబుకంఠాయ నమః కంఠం. ఓజస్వినే నమః ఓష్ఠౌ. దామోదరాయ నమః దన్తాన్. పూర్ణేందునిభవక్త్రాయనమః ముఖం గరుడవాహనాయ నమః గండస్థలం. నరనారాయణాత్మకాయ నమః నాసికాం. నీలోత్పలదళశ్యామాయ నమః నేత్రే పూజ. భృగ్వాదిమునిసేవితాయ నమః భ్రువౌ. భృంగరాజ విరాజితపాదపంకజాయనమః భ్రూమధ్యం. కుండలినే నమః శ్రోత్రే. లక్ష్మీపతయే నమః లలాటం. శిశుపాలశిరశ్ఛేత్రే నమః శిరః పూజయామి. సత్యభామాపతాయ నమః సర్వాణ్యంగాని. తులస్యా అంగపూజా—

పారావారసుతాయై నమః పాదౌ. గుణశాలిన్యై గుల్ఫౌ. జపాపుష్పసమాధరాయై. నమః జంఘే జాంబూనదసమప్రభాయైనమః జానునీ. ఊర్జస్విన్యై నమః ఊరూ. కమలహస్తాయై నమః కటిం. నిర్మలాయై నమః నితంబం పూజయామి. నారాయణ్యై నమః నాభిం. అజ్ఞానహన్త్ర్యై నమః వళిత్రయం. గుణాశ్రయాయై నమః గుహ్యాం. క్షమాయై నమః ఉదరం. హృత్పద్మధారిణ్యై నమః హృదయం పూజయామి. వరప్రదా

ర్యై నమః వక్షఃస్థలం. పద్మశంఖాదిరేఖాంకవిలసత్పాదతలాన్వి తాయై నమః పార్శ్వే. మంజూభాషిణ్యై నమః మధ్యం హరిప్రి యాయై నమః హస్తౌ. అపవర్గప్రదాయై నమః అంగుళీ పూజ యామి. కేయూరభూషితాయై నమః బాహూ కుంభకుచా యై నమః స్తనౌ అనంతాయై నమః అంసౌ. సుగ్రీవాయై నమః కంఠం. ఓజస్విన్యై నమః ఓష్ఠౌ. దనుజసంహారిణ్యై నమః దన్తాన్. పద్మాయై నమః ముఖం పూజయామి గంధర్వగానము దితాయై నమః గండస్థలమ్ నానారూపధారిణ్యై నమః నాసి కామ్. నీలోత్పలాక్ష్యై నమః నేత్రే. కామమార్గేపసూనభ్రు వే నమః భ్రువౌ భృంగశ్రేణీలసద్వేణ్యై నమః భ్రూమధ్యమ్. మణితాటంకభూషితాయై నమః శ్రోత్రే లసన్నఖాయై నమః లలాటం శివప్రదాయై నమః శిరః పూజయామి. సర్వపాప ప్రణాశిన్యై నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

అథ కృష్ణాష్టోత్తరశతనామాదిపూజాం కుర్యాత్.

దశాంగం గుగ్గులం ధూపం గోఘృతేన చ సంయుతం, స్నానార్ద్రశోషణార్థాయ సంగృహాణ జగత్ప్రభో. శ్రీగంధంచ సకర్పూరం దశాంగం చ మనోహరం, తుభ్యందాస్యామికమలే ధూపోఽయంప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషం...వ్యకల్పయన్...న్యుచ్యతే. ఆప స్సృజంతు స్నిగ్ధా...మేకులే. శ్రీతు...నమః ధూపమాఘ్రాప యామి. దీపంగృహాణభగవన్నాజ్యవర్తిత్రయాన్వితం, అజ్ఞాన నాశనం దీపం ప్రకాశయ జగద్గురో. జ్ఞానతిమిరాంధస్య అజ్ఞాన దీపప్రదాయిని, త్వయా తు తులసీదేవి దీపోఽయం ప్రతిగృ హ్యతామ్. బ్రాహ్మణోఽస్యముఖ...శూద్రో అజాయత ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం...మమావహ. శ్రీతుల...నమః దీపం దర్శయామి.

పక్వాన్నం హేమపాత్రస్థం సూపాజ్యాదిభిరన్వితం, భక్ష్యైర్నానావిధైర్దివ్యై రుపభుంక్ష్వ జనార్దన నైవేద్యం షడ్రసోపేతం పంచభక్ష్యసమన్వితం, నానావిధఫలోపేతం తులసి ప్రతిగృహ్యతామ్. చంద్రమామనసో...వాయురజాయత ఆర్ద్రాంయః ...ఆవహ. శ్రీతులసీ...నమః నైవేద్యం. పానీయం సితకర్పూరవాసితం చ సుశీతలం, నారాయణి మయా దత్తం గృహాణామరవందిత. సర్వలోకప్రియే దేవి గంధద్రవ్యసమన్వితం, పానీయం తే మయా దత్తం సంగృహాణ సురేశ్వరి శ్రీతుల...నమః మధ్యేమధ్యే పానీయమ్. ఆపోశనమిదం దేవపాపాజ్ఞానప్రణాశనం, గృహీత్వాఽద్భిః సుసమ్యాభి ర్హస్తప్రక్షాళనం కురు. అమృతార్ణవసంభూతే భక్తవాంఛితదాయికే. హస్తప్రక్షాళనం దేవి కురు సర్వాఘనాశిని శ్రీతుల...నమః హస్తప్రక్షాళనం తాంబూలం గృహ్యతాం దేవ పూగీఫలసమన్వితం, నాగవల్లీదళైర్యుక్తం ముక్తాచూర్ణ విమిశ్రితమ్. కేతకీదళసచ్ఛాయై ర్నాగవల్లీదళైర్యుతం, కర్పూరమిళితం దేవి తాంబూలం స్వీకురుష్వ భో. నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం...అకల్పయన్. తాంమఆవహ. విందేయం పురుషానహమ్. శ్రీతుల...నమః తాంబూలమ్. నీరాజనమిదం దేవ అష్టావింశతివర్తిభిః, లోకనాథజగద్బంధో జ్ఞానదృష్టిప్రదో భవ. ఇంద్రాదిపూజ్యపాదాబ్జే బహువర్తివిరాజితం, నిరాజనం మయా దత్తమిదం స్వీకురు కామదే. వేదాహమేతం...దాస్తే. యః శుచిః ప్రయతో...సతతః జపేత్. శ్రీతుల...యనమః నీరాజనం దర్శయామి కృష్ణ విష్ణో జగన్నాథ దేవకీనందన ప్రభో, పుష్పాంజలిం గృహాణేశ పాహి మాం సురపూజిత. పద్మనాభప్రియే నిత్యం పద్మోద్భవసమర్పి

తే, పద్మపత్రవిశాలాక్షి వరదా భవ శోభనే. ఉపచారేషు యన్న్యూనం పూజాకాలే చ యత్కృతం, సర్వం సంపూర్ణతాం యాతి మంత్రపుష్పప్రదానతః. కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ జగన్నాథామరప్రభో, మంత్రపుష్పం ప్రదాస్యామి తులస్యా సహ స్వీకురు ధాతాపురస్తాత్...అయనాయ విద్యతే ఆనందః కర్దమశ్చైవ...శ్రీరేవ దేవతా. సహస్రశీర్షం దేవం...మహారాజాయ నమః యా సా పద్మాసనస్థా...నారాయణి నమోఽస్తు తే శ్రీతుల...నమః సువర్ణ మంత్రపుష్పమ్. ప్రదక్షిణమిదం దేవ ప్రాదక్షిణ్యకరం శుభం, సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం కరోమి సతతం ముదా. ప్రదక్షిణం కరోమి త్వాం జగన్నాథే మహేశ్వరి, పదేపదేచ సౌభాగ్యం మమ దేహి వరాననే. కేశవాయ నమస్తుభ్యం సహస్రశిరసే నమః, గోవిందాయ నమస్తుభ్యం పద్మనాభాయ తే నమః. నమస్తే దేవకీపుత్ర నమస్తే ధరణీధర, నమస్తేఽస్తు మహాయోగిన్ త్రాహి మాం భవసాగరాత్. నమో నమో జగద్ధాత్రై జగదాద్యై నమోఽస్తు తే, నమో నమో జగద్భాత్ర్యై నమస్తే పరమేశ్వరి. నమస్తే దేవి కల్యాణి నమస్తులసి సర్వగే, నమో వేదమయే దేవి నమస్తే హరివల్లభే యానికానిచ...రక్షరక్ష జనార్దన. శ్రీతుల...నమః ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్. దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానామభయప్రద, పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి వ్రతస్య పరిపూర్తయే తులసి శ్రీసఖే దేవి పాపహారిణి పుణ్యదే, నమస్తే నారదనుతే నారాయణి హరిప్రియే. శ్రీతుల...నమః పునరర్ఘ్యం సమ. దేవదేవ జగన్నాథ సృష్టిస్థిత్యన్తకారక, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి త్రాహి మాం మధుసూదన. ప్రసీ

ద మే త్వం సర్వత్ర కృపయా పరయా ముదా, అభీష్టఫలసంసిద్ధిం కురు మే మాధవప్రియే. ఇతి ప్రార్థనా. యస్య స్మృత్యా చ...తమచ్యుతమ్...మంత్రహీనం పరిపూర్ణం తదస్తు తే. అనయా ధ్యానావాహనాది...జయా భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీ తులసీసహిత శ్రీకృష్ణః సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో భవతు. ఇతి పూజావిధిః సమాప్తః.

అథ కథా.

పురా ద్వైతవనే రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః, ద్రౌపద్యా భ్రాతృభిస్సాకం న్యవసద్రాజ్యలోపితః. తత్రాంతరే మహాతేజా వ్యాసో మునిగణైస్సహ, ఆగతస్తం మునిం దృష్ట్వా రాజా చోత్థాయ సంభ్రమాత్, నత్వాభ్యర్చ్య యథాన్యాయం దత్వా తస్మై వరాసనం, స్వయం తదాజ్ఞయాసీనః ప్రోవాచ మునిసత్తమమ్. భగవం త్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వలోకైకపావన, యుష్మత్సందర్శనేనాద్య సఫలో మే మనోరథః, కేనోపాయేన లఘునా వాంఛాసిద్ధిర్భవేన్నృణాం, యతస్త్వం సర్వధర్మజ్ఞస్తస్మాత్తత్కథయాద్య మే వ్యాస ఉవాచ. సాధు పృష్టం త్వయా రాజ న్సర్వలోకహితైషిణా, నారదేనైవముక్తస్సన్ సర్వలోకపితామహః. ఆచచక్షే రమానాథపూజాంకే ద్వే వ్రతే శుభే, క్షీరాబ్ధిద్వాదశీచేతి క్షీరాబ్ధిశయనేతి చ. ప్రవిష్యద్య తయోర్మధ్యే క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతం, విష్ణుప్రీతికరం పుణ్యమపవర్గఫలప్రదమ్. సంసారబంధవిచ్ఛేదకారణం పాపనాశనం, పుత్త్రదం పుత్రహీనానాం ధనదం ధనకామినామ్. బ్రహ్మక్షత్త్రవిశాం శూద్రస్త్రీణాం సాధారణవ్రతం, వ్రతోత్తమం మహాభాగ సావధానమనా శ్శృణు. కార్తికాం శుక్లపక్షే చ ద్వాదశ్యామ

స్తగే రవౌ, క్షీరాబ్ధిశయనో విష్ణురుత్థాయాఖిలదైవతైః మునిభిశ్చ వసిష్ఠాద్యైరన్యైశ్చ సహితోఽవ్యయః. బృందావనం సమాగమ్య న్యవసత్తత్ర తైస్సహ, తదా తు తత్ర భగవాన్ ప్రతిజ్ఞాం కృతవాన్ప్రభుః యత్ర బృందావనక్షేత్రే త్వస్మిన్కాలే సమాగతే, బ్రహ్మాదిదేవతాశ్చైవ వసిష్ఠాదిమునీశ్వరాన్. సంపూజ్య తులసీం మాం చ శ్రుత్వా చ తులసీకథాం, భక్త్యా త్వనన్యయా యుక్తో దీపదానం కరోతి యః లబ్ధ్వేష్టసిద్ధిం నిష్పాపః స మే సాయుజ్యమాప్నుయాత్, ఏవమేవ వినిశ్చిత్య శపథం కృతవాన్ప్రభుః. తస్మాత్తదా మహాపుణ్యం స్నానం దానం చ పూజనం, త్వమపి శ్రద్ధయా వత్స కురు తద్వ్రతముత్తమమ్. ఇతి వ్యాసవచశ్శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ యుధిష్ఠిరః.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ.—వ్రతస్యాస్య విధానం తు బ్రూహి వేదవిదాం వర, త్వదృతే న హి వక్తా తు త్రిషు లోకేషు కశ్చన.

వ్యాస ఉవాచ. ఉపోష్యైకాదశీం తాం తు ద్వాదశ్యాం పారణేకృతే, సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా నియమైర్భక్తిసంయుతః. తత్ర సమ్మార్జనం కృత్వా గోమయేనోపలిప్య చ, పంచవర్ణైశ్చ చూర్ణైస్తు హ్యలంకారం తు కారయేత్. తస్మింశ్చ తులసీమూలే తులసీసహితం హరిం, అర్చయేత్పరయా భక్త్యా ధ్యానేనావాహనాదిభిః. పంచామృతస్నానపూర్వం తతశ్శుద్ధోదకేన చ, అభిషిచ్య తతో దేవం సవస్త్రం స్వర్ణసంయుతమ్. పుష్పైర్నానావిధైశ్చైవ ధూపదీపైస్తథార్చయేత్, నైవేద్యంచ తతస్సమ్యగ్దత్వా సద్భక్తిపూర్వకం. నైవేద్యానంతరం విష్ణోర్నారికేళగుడాదికం, ఖర్జూరం కదళీంచైవ ఇక్షుఖండాంస్సమర్పయేత్

తాంబూలనీరాజనే చ పుష్పాంజలిమతః పరం, ఏవం కృత్వా చోపచారాంస్తులస్యాః కేశవస్య చ. దీపదానస్య మాహాత్మ్యం తులస్యాశ్చ విశేషతః, శ్రుత్వా ప్రసాదం సంప్రాప్య మోక్షార్థి బుద్ధిమాన్నరః. తతస్సమర్చయేద్విప్రా న్గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, ఫలాని చ ప్రదద్యాద్వై దక్షిణాం చ స్వశక్తితః. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా క్షీరాబ్ధివ్రతముత్తమం, స సర్వపాపనిర్ముక్తశ్చేష్టసిద్ధియుతో భవేత్. ఏతచ్ఛ్రుత్వా ధర్మజోఽపి వ్రతం వ్యాసముఖాచ్ఛ్రుతం, దీపదానస్య మాహాత్మ్యం బ్రూహీతి ప్రత్యువాచ తం. వ్యాస ఉవాచ దీపదానస్య మాహాత్మ్యం కశ్శక్తో భువి వా దివి, వక్తుం నిశ్శేషతశ్చాపి తథా వక్ష్యే యథామతి. బృందావనే చ తత్కార్యం కార్తిక్యాం ద్వాదశీ దినే, ఏకేన దీపదానేన హ్యుపపాతకనాశనమ్. శతసంఖ్యైః ప్రదీపైశ్చ విష్ణురూపో భవేద్ధ్రువం, అత ఊర్ధ్వం దీపఫలం మయా వక్తుం న శక్యతే. ఏకవర్తికృతం దీపం యో దద్యాద్భక్తి సంయుతః, స ఏవ పాపనిర్ముక్తో తేజస్వీ మతిమాన్భవేత్. చతుర్వర్తికృతం దీపం భూపతిశ్చ భవేత్తథా. దశవర్తిప్రమాణేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్. సహస్రవర్తిం యో దద్యాద్విష్ణురూపో భవేద్ధ్రువం, ఏతత్ఫలం కురుక్షేత్రే ధ్రువం బృందావనే తథా. ఉత్తమం గోఘృతం ప్రోక్తం మధ్యమం తిలతైలకం, అధమం మధుతైలం చ కనీయం వన్యకం భవేత్. గోఘృతం జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మోక్షప్రాప్త్యర్థమేవ చ, సంపదర్థం యశోర్థంచ తిలతైలం భవేన్నృణామ్ భవేదఖిలభోగార్థం మధుతైలం సదా నృణాం, వన్యాదికం చ కామ్యార్థం వన్యం సార్షపతైలకమ్. అగస్త్యతైలం నిశ్శేషం శత్రునాశనకారణం,

ఏరండతైలదీపేన హ్యాయు స్సంపచ్చ నశ్యతి. ఘృతం మాహిషికం చైవ పూర్వపుణ్యం వినశ్యతి, యత్కించిద్దోఘృతయుతం కశ్చిద్దోషో న తస్య చేత్. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్, ఇంద్రాదిదేవతాస్సర్వే కార్తిక్యాం దీపదానతః. త్రిదిపేశా బభూవుస్తే చార్చనాత్కేశవస్య హి, ధాతృబ్రహ్మాదయశ్చాపి వైకుంఠే శాశ్వతేఽవసన్. బృందావనసమీపే తు దీపదానం కరోతి యః, వైకుంఠే విపులాన్భోగాన్భుక్త్వా సాయుజ్యమాప్నుయాత్. ప్రజ్ఞామాయుశ్శ్రియం స్థైర్యం సంపదశ్చ వివర్ధనం, జాతిస్మరత్వం మోక్షం చ దీపదస్య భవేన్నృప. క్షీరాబ్ధిశాయిపూజా చ యా కృతా ద్వాదశీదినే, బృందావనసమీపే స్యాదిహాముత్రఫలప్రదా. యే తు బృందావనే దేశే కుర్యుః క్షీరాబ్ధినామకం, తే విష్ణుభవనం గత్వా మోదంతే విష్ణునా సహ. దేవా వాప్యథ యక్షా వా నారదాదిమునీశ్వరాః, బృందావనస్థితం దేవమర్చయంత్యఘనాశనం, పతితో వాథ శూద్రో వా ద్వాదశ్యాం నిష్టుమర్చయేత్, మహాపాతకయుక్తో వా ఉపపాతకసంయుతః. తేషాం పాపాని నశ్యంతి తూలరాశి రివానలాత్, బృందావనే వేదికాయాం ప్రదీపాన్ పుష్పమాలికామ్. ఫలాని దీపమాలాం చ మంటపేనాప్యలంకృతం, యో దృష్ట్వానంద మాప్నోతి సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం కార్తిక్యాం ద్వాదశీదినే, బృందావనే సమాసీనో యశ్శృణోతి పఠేన్నరః. యురారోగ్యమైశ్వర్యం ప్రాప్నుయాన్నాత్ర సంశయః. ఇతి ఆ బ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే క్షీరాబ్ధివ్రతథాయాం దీపదానమాహాత్మ్యం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః,

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. దీపదానస్య మాహాత్మ్య మద్భుతం రోమహర్షణం, శ్రుత్వా హర్షం గతోఽస్మ్యద్య కృతకృత్యశ్చ సువ్రత. ఇతః పరం తులస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం వక్తుమర్హసి, ఇతి ధర్మవచ శ్ళ్రుత్వా ప్రత్యువాచ మునీశ్వరః. తులసీమహిమా వక్తుం బ్రహ్మణాపి న శక్యతే, నారదేనైవ ముక్తస్సనక్యాదాహ చ పితామహః. తదద్య కథయామి త్వాం శృణు వత్స జగత్పతే. వ్యాసః. సంప్రాప్తే కార్తికే మాసి తులస్యాః పూజనం మహత్, యే కుర్వంతి నరా భక్త్యా తే యాంతి పరమాం గతిమ్. నార్చయేత్తులసీదేవీ ముత్థానద్వాదశీనే, జాయతే పాపరూపేణ చండాలః కోటిజన్మసు. తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన తులసీం పూజయే త్సదా, రోపితా తులసీ యావత్కురుతేమూలవిస్తరమ్. తావద్యుగసహస్రాణి విష్ణులోకే మహీయతే, తులసీపత్ర సంయుక్తే జలే స్నానం కరోతి యః. సర్వపాపవినిర్ముక్తో మోదతే విష్ణువైకుంఠే, బృందావనం యః కురుతే తులస్యారోపణాయ చ తావదేవాఘనిర్ముక్తో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే, తులసీకాననం యస్య గేహే తిష్ఠతి సర్వదా. తస్య గేహం తీర్థభూతం నాయాంతి యమకింకరాః, సర్వపాపహరం పుణ్యం కామదం తులసీవనమ్. యే పోషయంతి చ నరాస్తే న పశ్యంతి భాస్కజం, తులసీకాష్ఠసంభూతాం మాలాం ధరతి యో గళే. కృతపాపాస్తు తద్దేహం న స్పృశంతి కదాచన, తులసీవిపినచ్ఛాయా భవేద్యత్ర ద్విజాతిభిః. తత్ర శ్రాద్ధం ప్రకర్తవ్యం పితౄణాం తృప్తిహేతవే, యస్యాస్యే తులసీపత్రం కరే శిరసి దృశ్యతే యమస్తం నేక్షితుం శక్త స్తద్భృత్యా చ భయంకరం, యన్మూలే సర్వతీర్థాని యన్మధ్యే సర్వదేవతాః. యదగ్రే సర్వవేదాశ్చ

తులసీం తాం నమామ్యహం, ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య ప్రణ
మేత్తులసీవనమ్ తులసీమహిమా యేన కథ్యతే శ్రూయతేఽ
పివా, సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. అత్రై
వోదాహరంతీమ మితిహాసం పురాతనం, పురా కాశ్మీరదేశే
షు బ్రాహ్మణౌ సంబభూవతుః. హరిమేధసుమేధాఖ్యౌ విష్ణు
భక్తిపరాయణౌ, కదాచిత్తౌ ద్విజవరౌ తీర్థయాత్రాపరాయణౌ.
గచ్ఛంతావేకదా విప్రౌ కాంతారే శ్రమవిహ్వలౌ, తులసీకాన
నం తత్ర దదర్శతురరిందమౌ. తయోర్మధ్యే సుమేధస్తు దృష్ట్వా
తత్తులసీవనం, కృత్వా ప్రదక్షిణం తస్మై ననందే భక్తిసంయుతః.
దృష్ట్వైవ హరిమేధస్తు బభాషే పరయా ముదా, కిమర్థం విప్ర
దేశేషు తీర్థేషు చ వ్రతేషుచ స్థితేషు విప్రముఖ్యేషు ప్రణా
మం కృతవానిహ. సుమేధః. ఆతపో బాధతే హ్యావాం గత్వా
స్మిన్వటపాదపే, తత్రచ్ఛాయాం సమావిశ్య త్వయాహం పృష్టం
వదామి తే. ఏవముక్త్వా సుమేధస్తు హరిమేధేన సంయుతః,
వటం జగామ ధర్మజ్ఞో మహాకోటరసంయుతమ్. తస్యోపవిశ్య
చ్ఛాయాయాం హరిమేధమువాచ హ, శ్రూయతాం విప్ర
శార్దూల తులస్యాశ్చోత్తమాం కథామ్. పరమేశప్రసాదేన స
జ్ఞాతాయాః పయోదధౌ, పురా దుర్వాసశాపాచ్చ గతైశ్వ
ర్యే పురందరే. మమంథుః క్షీరజలధి మింద్రాద్యాశ్చ సురా
సురాః, ఐరావతః కల్పతరుశ్చంద్రమాః కమలా తథా. హారిత
క్యాదయో జాతా దివ్యాశ్చౌషధయస్తథా, తతః పీయూష
కలశ మజరామరదాయకం, జాతం కరాభ్యాం కలశం
ధారయన్మథనాద్ధరిః. ఆవేక్ష్య మనసా సద్యః పరం నిర్వృ
తమానసః పీయూషకలశే తస్మి న్నానందాచ్చోదబిందవః,

ఆపతంస్తులసీ పద్మస్తేభ్యోఽజాయత మంగళా. తత్రో
త్పన్నాం తథా లక్ష్మీం తులసీం చ దధౌ హరిః, తులసీమంక
మారోప్య ప్రసన్నవదనో హరిః. పునీహి లోకానఖిలా నితి
తస్యై వరం దదౌ, నారాయణస్య తులసీ తస్మాత్ప్రియతరా
స్మృతా. తత స్తస్యై నమస్కారో మయా చాత్ర కృతోఽధు
నా, కృతేఽపి వరం దత్వా స్తస్య పపాత పురతో ఘటః. కోటిరాజ్యోత్కట
వృక్షస్య పునః సా ద్వా వినిర్గతౌ, ద్యోతయంతౌ దిశస్సర్వా
స్తేజసాదిత్యసన్నిభౌ. హరిమేధసుమేధా తౌ పూజయిత్వా వినయా
న్వితౌ. కౌ యువాం దేవసంకాశౌ భవంతౌ సర్వమంగళౌ?
ఇత్యుక్త్వా బ్రాహ్మణాభ్యాం తా వూచతుర్వృక్షనిస్సృతౌ, యువాం
వామే నంద్య పితరౌ చావయోశ్చ తథా గురూ. జ్యేష్ఠ ఉవాచ
అహంతు దేవలోకస్థశ్చాస్తికో నామనామతః, అప్సరోగణసం
యుక్తః నందనాభిన్నందనం వనమ్. క్రీడాం కర్తుం గతోఽస్మ్యత్ర
విషయాసక్తచేతనః, రేమిరే దేవవనితా యథాకామం మయా
సహ. నిపేతుస్స్రక్సికాయుక్తా మాల్యాని పురతో మునేః, వశినో
రోమశాఖ్యస్య నందనే తు తపస్యతః. క్రీడంతమపి మాం
మార్గే మాల్యాని వితతాని చ, దృష్ట్వా స రోమశశ్శాపం
దత్తవాన్కుపితో మునిః యోషిద్భిర్నాపరాధో మే యా
సాం నైవ స్వతంత్రతా, అయమేవ దురాచారః పాదపాగ్రే య
మబ్రవీత్. త్వం బ్రహ్మరాక్షసో భూత్వా వటవృక్షే చరేతి
మాం, ప్రసాదితో మయా. క్రోధో విశాపమపి దత్తవాన్.
తులసీవిష్ణుమాహాత్మ్యం సర్వపాపహరం శుభమ్. యదా శ్రో
ష్యసి సద్య స్త్వం రక్షోదేహాద్విమోక్ష్యసి. ఇతి శప్తస్తు ముని
నా చిరకాలం సుదుఃఖితః, అత్ర సిద్ధిం గతోఽస్మ్యద్య భవద్దర్శ

నలాభతః. ముక్తిర్జాతా విప్రశాపా న్మమయుష్మత్ప్రసాదతః,
ఇతి సంభాష్య తౌ విప్రౌ ద్వితీయస్య కథా వదత్. అయం
మునివరః పూర్వం గురుశుశ్రూషణే రతః, గురౌ కదాచిత్ప్రా
తిత్వా బ్రహ్మరక్షస్త్వమాప సః. యుష్మత్ప్రసాదాదధునా గురు
శాపాద్విమోచితః, తీర్థయాత్రాఫలం చైవ యువాభ్యామిహా
సాధితమ్. ఇత్యుక్త్వా తౌ మునివరౌ ప్రణమ్య చ పునఃపునః,
తావనుజ్ఞాప్య స్వం ధామ జగ్మతుః పరయా ముదా తతస్తౌ తీర్థ
యాత్రార్థం పరమౌ మునిపుంగవౌ, శంసంతౌ చ తులస్యాశ్చ
మాహాత్మ్యం జగ్మతుర్గృహమ్. ఇతిహాసమిమం పుణ్యం సర్వపా
పప్రణాశనం, యశ్శృణోతి సదా భక్త్యా సర్వపాపైః ప్రముచ్య
తే యే చ శృణ్వంతి సతతం యే పఠంతి ద్విజోత్తమాః, తే
సర్వే పాపనిర్ముక్తా యాస్యంతి పరమాం గతిమ్ ఏవం పిత్రా
కథితం నారదాయ చ ధీమతే, మయా తదేవ మాఖ్యాతం
స్నేహాత్తవ నరర్షభ. తస్మాత్తు యో నరః కృత్వా క్షీరాబ్ధి
వ్రతముత్తమం, శ్రుత్వా చ తులసీదేవ్యా మాహాత్మ్యం ముది
తో భవేత్. ఇతి శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసం
వాదే క్షీరాబ్ధివ్రతకథాయాం ద్వితీయాధ్యాయస్సమాప్తః.

క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతకథా.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. శ్రుతాత్త్వయోక్తం క్షీరాబ్ధివ్రతంమహ
ర్షంగతోఽస్మ్యహం, ఇతఃపరంతు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతముత్తమమ్.
శ్రోతుమిచ్ఛామి భగవన్ తద్విధింబ్రూహి విస్తరం, వ్యాసఉవాచ.
శాంతిదం పుత్రదం నౄణాం యశోలాభవివర్ధనం, సంప
త్కరం శ్రీకరంచ మోక్షదం మోక్షకామినామ్ క్షీరాబ్ధిశయనం
నామ వ్రతానాముత్తమోత్తమం, బ్రహ్మణోక్తమిదం పూర్వం

నారదాయ మహాత్మనే. తదద్య కథయిష్యామి శృణు వత్స సమాహితః, ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యాం సాయంకాల ఉపాగతే పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య వ్రతీ నియమపూర్వకం, బృందావనం చ స్వగృహే గోమయేన విలేపయేత్. ధాతునా సమలంకృత్య రంగవల్ల్యా తతః పరం, స్వస్తికాదీని నిర్మాయ శంఖపద్మాదిశోభితమ్, ధూపదీపైశ్చ వస్త్రైశ్చ మాల్యైశ్చాపి విశోభితం, పూజాద్రవ్యాణిసంపాద్య ప్రాణానాయమ్య వాగ్యతః. ఇదం కరిష్యే నియమం చాతుర్మాస్యవ్రతం వ్రతీ, నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక. పూజామిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ, మంత్రేణానేన దేవేశం పూజయేద్విధిపూర్వకమ్. నారాయణం చ తులసీం సర్వశ్రేయోభివృద్ధయే, పూజయేత్తులసీమూలే ఉపచారైరనేకశః. బ్రాహ్మణాన్పూజయేత్పశ్చాద్గంధమాల్యానులేపనైః, తాంబూలైశ్చణకాద్యైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి. దక్షిణాభిశ్చ బహ్వీభిస్తోషయేద్ద్విజపుంగవాన్, ఏవం చతుర్షు మాసేషు కుర్యాద్వ్రతమనుత్తమమ్. ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే, కార్తికే శుక్లపక్షస్య చైకాదశ్యాముపోషితః సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా వ్రతీనియమపూర్వకం, తత్ర బృందావనే కృత్వా సమ్మార్జనమతఃపరమ్. గోమయేనోపలిప్యాథ పంచవర్ణైరనంతరం, నీలపీతసితాద్యైశ్చ హ్యలంకారం తు కారయేత్. పద్మం శంఖం మహాశార్ఙ్గం చక్రం కౌమోదకీం గదాం, గోపాలాన్వత్సపాలాంశ్చ వేదికోపరి విన్యసేత్. తత్ర బృందావనం కృత్వా రాజతం చ స్వశక్తితః, తత్రైవ తులసీం కుర్యాచ్ఛాఖాగుచ్ఛపరిష్కృతామ్. తన్మూలే తు సువర్ణేన కృతాం శక్త్యనుసారతః, ప్రతిమాం తులసీలక్ష్మీ

నలాభతః. ముక్తిర్జాతా విప్రశాపా న్మమయుష్మత్ప్రసాదతః, ఇతి సంభాష్య తౌ విప్రౌ ద్వితీయస్య కథా వదత్. అయం మునివరః పూర్వం గురుశుశ్రూషణే రతః, గురౌ కదాచిత్ప్రతిత్వా బ్రహ్మరక్షస్త్వమాప సః. యుష్మత్ప్రసాదాదధునా గురుశాపాద్విమోచితః, తీర్థయాత్రాఫలం చైవ యువాభ్యామిహ సాధితమ్. ఇత్యుక్త్వా తౌ మునివరౌ ప్రణమ్య చ పునఃపునః, తావనుజ్ఞాప్య స్వం ధామ జగ్మతుః పరయా ముదా తతస్తౌ తీర్థయాత్రార్థం పరమౌ మునిపుంగవౌ, శంసంతౌ చ తులస్యాశ్చ మాహాత్మ్యం జగ్మతుర్గృహమ్. ఇతిహాసమిదం పుణ్యం సర్వపాపప్రణాశనం, యశ్శృణోతి సదా భక్త్యా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే యే చ శృణ్వంతి సతతం యే పఠంతి ద్విజోత్తమాః, తే సర్వే పాపనిర్ముక్తా యాస్యంతి పరమాం గతిమ్ ఏవం విధాత్రా కథితం నారదాయ చ ధీమతే, మయా తదేవ మాఖ్యాతం స్నేహాత్తవ నరర్షభ. తస్మాత్తు యో నరః కృత్వా క్షీరాబ్ధివ్రతముత్తమం, శ్రుత్వా చ తులసీదేవ్యా మాహాత్మ్యం ముదితో భవేత్. ఇతి శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే క్షీరాబ్ధివ్రతకథాయాం ద్వితీయోధ్యాయస్సమాప్తః.

క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతకథా.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. శ్రుత్వాత్వయోక్తం క్షీరాబ్ధివ్రతంహర్షంగతోఽస్మ్యహం,ఇతఃపరంతు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతముత్తమమ్. శ్రోతుమిచ్ఛామి భగవన్ తద్విధింబ్రూహి విస్తరం, వ్యాసఉవాచ. శాంతిదం పుత్రదం నృణాం యశోలాభవివర్ధనం, సంపత్కరం శ్రీకరంచ మోక్షదం మోక్షకామినామ్ క్షీరాబ్ధిశయనం నామ వ్రతానాముత్తమోత్తమం, బ్రహ్మణోక్తమిదం పూర్వం

నారదామము మహాత్మనే. తదద్య కథయిష్యామి శృణు వత్స సమాహితః, ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యాం సాయంకాల ఉపాగతే పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య వ్రతీ నియమపూర్వకం, బృందావనం చ స్వగృహే గోమయేన విలేపయేత్. ధాతునా సమలంకృత్య రంగవల్ల్యా తతః పరం, స్వస్తికాదీని నిర్మాయ శంఖపద్మాదిశోభితమ్. ధూపదీపైశ్చ వస్త్రైశ్చ మాల్యైశ్చాపి విశోభితం, పూజాద్రవ్యాణిసంపాద్యప్రాణానాయమ్య వాగ్యతః. ఇదం కరిష్యే నియమం చాతుర్మాస్యవ్రతం వ్రతీ, నారాయణ జగన్నాథ నరకార్ణవతారక. పూజామిమాం గృహాణేశ సుప్రీతో వరదో భవ, మంత్రేణానేన దేవేశం పూజయేద్విధిపూర్వకమ్. నారాయణం చ తులసీం సర్వశ్రేయోభివృద్ధయే, పూజయేత్తులసీమూలే ఉపచారైరనేకశః. బ్రాహ్మణాన్పూజయేత్పశ్చాద్గంధమాల్యానులేపనైః, తాంబూలైశ్చణకాద్యైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి. దక్షిణాభిశ్చ బహ్వీభిస్తోషయేద్ద్విజపుంగవాన్, ఏవం చతుర్షు మాసేషు కుర్యాద్వ్రతమనుత్తమమ్. ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే, కార్తికే శుక్లపక్షస్య చైకాదశ్యాముపోషితః సాయంకాలే పునస్స్నాత్వా వ్రతీనియమపూర్వకం, తత్ర బృందావనే కృత్వా సమ్మార్జన మతఃపరమ్. గోమయేనోపలిప్యాథ పంచవర్ణై రనంతరం, నీలపీతసితాద్యైశ్చ హ్యాలంకారం తు కారయేత్. పద్మం శంఖం మహాశార్ఙ్గం చక్రం కౌమోదకీం గదాం, గోపాలాన్వత్సపాలాంశ్చ వేదికోపరి విన్యసేత్. తత్ర బృందావనం కృత్వా రాజతం చ స్వశక్తితః, తత్రైవ తులసీం కుర్యాచ్ఛాఖాగుచ్ఛపరిష్కృతామ్. తన్మూలే తు సువర్ణేన కృతాం శక్త్యనుసారతః, ప్రతిమాం తులసీలక్ష్మీ

విష్ణురూపాం తు విన్యసేత్. సాచార్యః ప్రతిమారూపం తాభ్యాం చ సహితం హరిం, నారాయణం జగత్సాక్షిం భక్తాభీష్ట ఫలప్రదమ్. బ్రాహ్మణాః పురుషసూక్తేన పురాణైరితరేఽర్చయేత్, కల్పోక్తవిధినా సమ్యక్పూజయేచ్ఛుద్ధమానసః. అర్చయేత్వరయా భక్త్యా ధ్యానేనావాహనాదిభిః, ప్రసాదం ప్రాప్య విష్ణోశ్చ మోహోర్థీ బుద్ధిమాన్నరః. తతః సమర్చయేద్విప్రాన్ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః, ఫలాని చ ప్రదద్యాద్వై దక్షిణాం చ స్వశక్తితః. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్పురాణపఠనాదిభిః, పరేద్యుః ప్రాతరుత్థాయ స్నాత్వాచమ్య విధానతః లౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య చాజ్యభాగాంతమాచరేత్, తిలహోమం ప్రకుర్వీత సహస్రం శతమేవవా. తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ హోమశేషం సమాపయేత్, దేవమగ్నిం పరిక్రమ్య నమస్కృత్వా విధానతః. తతో బ్రాహ్మణమాహూయ పూజయేద్వస్త్రభూషణైః, విష్ణుస్వరూపిణం స్వర్ణప్రతిమామర్చయేత్పునః. శాంతాయ విప్రవర్యాయ శ్రోత్రియాయ కుటుంబినే, ఇదం బృందావనం దివ్యంజనార్దనప్రియాప్తయే. ప్రదద్యాద్విప్రవర్యాయ నిజపాపక్షయాయ చ. దానమంత్రః. నారాయణో జగద్ధాతా క్షీరాబ్ధిశయనో మహాన్, వ్రతేనానేన సుప్రీతః సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛతు తృతీయాంశేన దానస్య దక్షిణాదానమాచరేత్, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్స్వయం భుంజీత బంధుభిః. ఏవం యః కురుతే భక్త్యా క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతం, తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శక్యం నాబ్దశతైరపి. బృందావనసమీపే తు యః కుర్యాద్ద్వాదశీదినే, క్షీరాబ్ధిశయనం నామ వ్రతం త్రైలోక్యపావనమ్. యావన్తి సన్తి పర్ణాని యావన్త్యగ్రాణి సన్తి హి,

తావద్వర్షసహస్రాణి విష్ణులోకే మహీయతే. శృణు వత్స ప్రవక్ష్యేఽహ మితిహాసం పురాతనం, [illegible] పురా చాసీద్విప్రోఽసౌ వేదపారగః. శాస్త్రజ్ఞో బహువక్తా చ విష్ణుపూజాపరాయణః, తస్య పుత్రీ చ విఖ్యాతా, వేణీనామ్నా సుహాసినీ బాల్యే వైధవ్య [illegible] పుత్రహీనా చ దుఃఖితా, [illegible] జ్ఞానవిజ్ఞానవర్జితా. ఆలోక్య పితరం [illegible] వేశం మే [illegible] ఉపదేష్టుం త్వమర్హసి. ప్రార్థితః [illegible] చ — బాలే శృణు [illegible] పూజాం విష్ణో[illegible]రూపిణః, న [illegible] వినా [illegible] తస్మాత్[illegible] తథా. బాలే క్షీరాబ్ధి[illegible]యనవ్రతం, ఇత్యుక్త్వా తస్మైవ్రత[illegible] విధానం చాప్యభాషత ఇతి శ్రుత్వా [illegible] పి[illegible] తద్విధిం, దృఢభక్తితయా సాధ్వీ ధ్యాత్వా విష్ణుం పితుః పురః. చక్రే వ్రతం విధానేన క్షీరాబ్ధిశయనాభిధం, తద్వ్రతస్య ప్రభావేన విష్ణోరమితతేజసః. ద్వితీయే జన్మని ప్రాప్తే భర్తారం హరిమాప సా, మిత్రవిందేతి విఖ్యాతా లోకే లావణ్యశాలినీ తస్మాద్యః కురుతే భక్త్యా కోటిజన్మాఘనాశనం, ఇహ భుంక్త్వాఽఖిలాన్ భోగా నన్తే మోక్షమవాప్స్యతి. సత్యం సత్యం పునః సత్యం సత్యం సత్యం పునః పునః.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మకైవర్తపురాణే వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదే
క్షీరాబ్ధివ్రతకథా సంపూర్ణా.

క్షీరాబ్ధి వ్రతకథ.

పూర్వము ధర్మరాజు రాజ్యము పోఁగొట్టుకొని తమ్ములతోఁ గూడి ద్వైతవనమం దుండఁగా, నచ్చటికి అనేక ఋషులతోఁగూడి వ్యాసులవారు వచ్చిరి. అట్లు వచ్చినవ్యాసుని గని ధర్మరాజు తగుపూజలు సలిపి కూర్చుండఁబెట్టి తాను వారి యనుజ్ఞఁ బొంది కూరుచుండి కొంతదడవు మాటలాడి యాయనతో స్వామీ మీరు ఎల్లధర్మములను ఉపదేశించఁదగిన మహానుభావులు. మీకుఁ దెలియని ధర్మసూక్ష్మములు లేవు. మనుష్యులకు సర్వకామములును ఏయుపాయము చేత సిద్ధించునో సెలవిండు. అని యడుగఁగా వ్యాసుఁడు నాయనా మంచి ప్రశ్న చేసినావు. ఈవిషయము నే పూర్వము నారదమహాముని బ్రహ్మనడుగఁగా నాతఁడు సర్వకామప్రదములగు రెండు వ్రతములు చెప్పినాఁడు. క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతము, క్షీరాబ్ధిశయన వ్రతము అను నా రెండువ్రతములలో క్షీరాబ్ధిద్వాదశీవ్రతమును నీకుఁ జెప్పెదను వినుము. కార్తికశుక్ల ద్వాదశినాఁడు ప్రొద్దు కూఁకిన తర్వాత పాలసముద్రమునుండి లేచి శ్రీమహావిష్ణువు సమస్తదేవతలతోడను, మునులతోడను, లక్ష్మితోడను గూడి బృందావనమునకు వచ్చియుండి, యొకప్రతిజ్ఞ చేసినాఁడు. ఏ మనఁగా—ఏమానవుఁడైనను ఈకార్తికశుద్ధద్వాదశినాఁటి కాలమున సర్వమునులు దేవతలతోఁగూడి బృందావనమున వేంచేసియున్న నన్ను లక్ష్మీదేవితోఁగూడ పూజించి తులసిపూజచేసి తులసికథను విని భక్తితో దీపదానము చేయునో వాఁడు సర్వపాపములు వీడి నా సాయుజ్యమును బొందును. అని శపథము చేసినాఁడుగాన నీవును పుణ్యకరమైన యా వ్రతమును చేయుము.

అని వ్యాసుఁడు చెప్పఁగావిని ధర్మరాజు అయ్యా ఈవ్రతము చేయవలసిన విధాన మెట్టిదో నాకుఁ జెప్పుమని యడుగఁగా వ్యాసుఁ డిట్లు చెప్పఁదొడఁగెను. ధర్మరాజా! ఏకాదశినాఁ డుపవాసముచేసి ద్వాదశిపారణచేసుకొని సాయంకాలమున మరల స్నానముచేసి శుచియై తులసికోటదగ్గఱ చక్కఁగా శుద్ధిచేసి విదువన్నెల ముగ్గులు బెట్టి పలువిధముల నలంకరించి తులసీమూలమందు లక్ష్మీసహితుఁడైన విష్ణువును తులసిని భక్తితో సర్వోపచారములతోను బూజించి నైవేద్యమైన తర్వాత కొబ్బెర బెల్లము కజ్జూరము అరఁటిపండ్లు చెఱకుముక్కలు సమర్పించి తాంబూలనీరాజనము లొసఁగి మంత్రపుష్పము బెట్టి పూర్తిచేసి తులసీసహిత లక్ష్మీనారాయణ మాహాత్మ్యమును దీపదానఫలమును విని యనంతరము బ్రాహ్మణులకు గంధపుష్పఫలాదు లొసఁగి తృప్తిపఱచి వ్రతము పూర్తిచేయవలెను. ఇట్లేమానవుఁడు చేసినను ఇష్టముం గాంచును. ధర్మరా జదివిని దీపదానమహిమను జెప్పుమని యడుగఁగా వ్యాసుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు యుధిష్ఠిరా! దీపదానమహిమ నెవఁడు చెప్పఁగల్గును? కార్తికశుద్ధద్వాదశిదినమున బృందావనసమీపమున దీపదానము చేయవలెను. ఒకదీపదానముచే ఉపపాతకములు బోవును. నూఱుచేసిన విష్ణుసారూప్యము గలుగును. అంతకెక్కువఁగా జేసిన నాఫలమును నేను జెప్పలేను. భక్తితో నొకవత్తితో దీపము బెట్టిన బుద్ధిశాలియగును. నాలుగు వత్తులు వేసి వెలిఁగించిన రాజగును. పదివేసిన విష్ణుసాయుజ్యము నొందును. వేయివత్తులు వేసినచో విష్ణురూపుఁ డగును. ఇది బృందావనములోఁ జేసినయెడల కురుక్షేత్రమందుఁ జేసినంత

ఫలము గలుగును. దీనికి ఆవునేయి మంచిది. నువ్వులనూనె మధ్యమము, తేనె సాధనము [illegible] నూనెలు కనీసము. ఆవునేయి జ్ఞానమోక్షముల నొసంగును. నువ్వుల నూనె సంపదను కీర్తిని నిచ్చును. తేనె భోగప్రదము. అడవి నూనె కామ్యార్థప్రదము. [illegible] కల నిచ్చును. [illegible] శత్రు[illegible] ఆయు స్సును నాశము చేయును. బత్తై[illegible] పూ[illegible] దొలఁ గించును. వీనిలో కొంచెమైన ఆవునేయి [illegible] ఉపహార మగును. ఈ దీపదానము[illegible] యింద్రా[illegible] పద ములు దొరకినవి. దీనిగలన [illegible] గలుగును. ద్వాదశి నాఁడు దీపదానము చేసిన బ్రాహ్మణులును ముక్తినొందుదురు. బృందావనమం దొకమాటైనను [illegible] వరుసగా దీపపంక్తులు బెట్టి యున్న నెవఁడుచూచి యానందముతో [illegible] యు నశించును. ఈ దీపదానమహిమను విన్నవారు చదివినవారు మోక్షప్రాప్తులగుదురు, అని చెప్పఁగా విని ధర్మరాజు మహానంద మును జెంది తులసీమాహాత్మ్యము జెప్పుమని కోరఁగా వ్యా సుఁడు జెప్పుచున్నాఁడు. తులసీమహిమ పూర్తిగా బ్రహ్మకూడఁ జెప్పలేఁడు. అయినను ఆ బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పినట్లు చెప్పు చున్నాను. కార్తికమాసమందు తులసిపూజచేయువా రుత్తమ లోకమును బొందుదురు. తుదకు ఉత్థానద్వాదశినాఁడైనను తులసిపూజచేయనివారు కోటిజన్మలు చండాలురై పుట్టుదురు. తులసిమొక్క వేసి పెంచినవారు దానికెన్ని వేళ్లుపాఱునో అన్ని మహాయుగములు విష్ణులోకమం దుందురు. తులసిదళములు కలిసిన నీట స్నానమాడినవారు పాపము వదలి వైకుంఠము

నకు: బోవుదురు బృందావనము వేసినవారు బ్రహ్మత్వము
బొందుదురు. తులసి యున్న యింటిలోఁ గాఁపురము చేయుట,
తులసితోఁట వేసి పెంచుట, తులసివేరులు దాల్చుట, తులసి
దళము భక్షించుట పాపహారములు. తులసియున్న చోటునకు
యమకింకరులు రారు. 'యన్మూలే...' అను మంత్రమును బఠించు
వారికి నేబాధయు నంటదు యమకింకరులు దగ్గఱకు రారు.
ఈతులసీసేవయందే ఒక పూర్వకథను జెప్పెద వినుము. కాశ్మీర
దేశవాసు లగుహరిమేధసుమేధు లనుసిద్ధులు బ్రాహ్మణులు తీర్థ
యాత్ర చేయుచుండి యొకయెడారిలో నొకతులసితోఁటను
జూచిరి. చూచినతోడనే వారిలో సుమేధుఁడు భక్తితోఁ బ్రద
క్షిణనమస్కారములు జేసెను. అదిచూచి హరిమేధుఁ డిది
యేమని యడిగెను. సుమేధుఁడు ఇక్కడ నెండ బాధగా నున్న
దని యొకమఱ్ఱిచెట్టు నండకుఁ జేరి తులసికథ చెప్పఁదొడఁగెను.
పూర్వము దేవాసురులు సముద్రము చిలికినప్పుడు దానియందు
ఐరావతము కల్పవృక్షము మొదలుగా నెన్నియో యుత్తమ
వస్తువులు పుట్టెను. తర్వాత లక్ష్మీదేవి పుట్టెను. తర్వాత
అమృతకలశము పుట్టెను. ఆ యమృతకలశమును జే [illegible] చూని
మహానందమునొంది విష్ణువు ఆకలశముపై నానంద [illegible]
విడువఁగా నందు ఈతులసి పుట్టినది. ఇట్లుపుట్టిన [illegible]
విష్ణువు పరిగ్రహించెను. ఇట్లు పరిగ్రహించి [illegible] చ
సిని తొడమీఁద నుంచుకొని నీవు లోకము [illegible] రక్ష [illegible] స
గలదాన వగుమని ప్రేమమీఱఁ బలికెను. [illegible] జేయ
యణునకు తులసియందు ఎక్కువ ప్రీతిగలిగి [illegible] శినాఁ
వలన నేను తులసికి మ్రొక్కినాను. అని [illegible] ముతో

పలుకుచుండఁగానే యామఱ్ఱి ఫెళ్లుమని విఱిగికూలెను. ఆచెట్టు తొఱ్ఱలోనుండి యిద్దఱుపురుషులు వెలుపలికివచ్చి దివ్యతేజము తోనిలిచియుండఁగా హరిమేధ సుమేధులు చూచి దివ్యమంగళ విగ్రహాధారులైనమీరెవరని యడిగిరి. ఆపురుషులును మీరే మాకు తండ్రులు గురువులు నని చెప్పి వారిలో జ్యేష్ఠుండిట్లని యెను. నేను దేవలోకవాసిని. నా పేరు ఆస్తికుఁ డందురు. నేనొకనాఁడు అప్సరసలతోఁ గూడి నందనవనమునఁ గామవికారముచే మైమఱచి క్రీడించుచుండఁగా మేము ధరించిన పుష్పమాలికలు పైఁబడి మాసందడివలన సమాధిచలించి యచ్చట తపస్సుచేయుచున్న రోమశమహాముని నన్నుచూచి నీవు మదోన్మత్తుఁడవై యిట్లు నాకలఁజడి కలిగించితివి. గావున బ్రహ్మరాక్షసుఁడ వగుమని శపించి తప్పిదము పురుషునిదిగాని స్త్రీలు పరతంత్రలు గనుక వారివలన తప్పులేదని వారిని క్షమించి విడిచెను. అంతట నేను శాపమునకు వెఱచి యామునిని వేఁడి ప్రసన్నునిజేయఁగా నాయన యనుగ్రహము గలిగి నీవెప్పుడు తులసిమహిమను విష్ణుప్రభావమును విందువో అప్పుడు శాప విముక్తుఁడ వగుదువని యనుగ్రహించెను. నేనును బ్రహ్మరక్షస్సునై యీచెట్టుతొఱ్ఱలోఁజేరి మీదయవలన నేఁడు శాప మోక్షణము నొందితిని అనిచెప్పి, రెండవవానివృత్తాంతము చెప్పసాగెను. ఈయన పూర్వమొక మునికుమారుఁడుగానుండి గురుకులవాసముఁ జేయుచుండి ఒకయపరాధమువలన బ్రహ్మరక్షస్సు వగుమని యాయనవలన శాపముబొంది యిట్లు నాతోఁ గలిసియుండెను. మేమిద్దఱమును మీదయవలనఁ బవిత్రులమై తిమి. ఇట్లు మమ్మనుగ్రహించినారు. గాన మీతీర్థయాత్రాఫలము

సిద్ధించినది. అనిచెప్పి వారిరువురు వారిత్రోవను బోఁగానే బ్రాహ్మ ణులిద్దఱు ఆశ్చర్యానందములతో మునిఁగి తులసిమహిమను బొగడుచు యాత్రముగించుకొని యిండ్లకేఁగిరి. ఈకథను ఎవరు విన్నను వారు సర్వపాపములు వదలి యుత్తమగతిని జెందుదు రని బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పెను. అని వ్యాసుఁడు చెప్పి ధర్మ రాజా! ఇట్లు క్షీరాబ్ధివ్రతముజేసి తులసికథ విన్నవా రుత్తము లగుదురు. అనిన విని స్వామీ! మీరు చెప్పిన కథ విని మహా నందమును బొందినాను. ఇప్పుడు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమును నాకు దయతోఁజెప్పుఁడు. అనియడిగిన వ్యాసుఁడు జెప్పుచు న్నాడు. యుధిష్ఠిరా! శాంతికరమై పుత్త్రపౌత్త్రాదిసంపదల నిచ్చు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమును బ్రహ్మ నారదునకుఁ జెప్పినప్రకారము నీకుఁ జెప్పెదను వినుము. ఆషాఢశుద్ధ ద్వాదశినాఁడు సాయం కాలము కాఁగానే వ్రతము చేయఁబూనుకొన్నవారు పాదప్రక్షా ళనము చేసుకొని నియమముతో బృందావనము చుట్టును అలికి ముగ్గువెట్టి ధూపదీపాదులకుఁ గావలసినవస్తువులు వస్త్రములు పూవులు మొదలగు పూజాద్రవ్యములను సంపాదించుకొని ఆచమనము చేసి ప్రాణాయామము చేసి, మౌనముతో 'ఇదం కరి ష్యే...' అను మంత్రమును జెప్పి తులసిమూలమున యథా విధిగా తులసీసహితుఁడైన శ్రీ లక్ష్మీనారాయణమూర్తిని పూజించవలయును తర్వాత బ్రాహ్మణులనుపూజించి తృప్తిపఱచ వలెను. ఇట్లు ఆషాఢ, శ్రావణ, భాద్రపద, ఆశ్వయుజమాస ములు నాలుగింటను వ్రతము చేసి తర్వాత నుద్యాపనము జేయ వలెను. ఉద్యాపన చేయువాఁడు కార్తిక శుక్లైకాదశినాఁ డుపవసించి సాయంకాలము మరల స్నానము జేసి నియమముతో

బృందావనసమీపమందు చిమ్మి అలికి ఐదువన్నెల ముగ్గులతో నలంకరించి, ఆముగ్గులమీఁద శంఖము చక్రము శార్ఙ్గము కౌమోదకి గద గోవులు గోపాలకులు వీనిని వ్రాయవలెను. తర్వాత వెండి తులసికోటను దానిలో బొమ్మలు గుత్తులు వీనితోఁ గూడినతులసిచెట్టును యథాశక్తిగాఁ జేయించిపెట్టి దానిమొదట సువర్ణమయ మైనలక్ష్మీనారాయణప్రతిమను జేయించిపెట్టి ఉపాధ్యాయునితోఁ గూడినవాఁడై తులసీసహిత లక్ష్మీనారాయణప్రతిమయందు విష్ణువు నావాహనచేసి పురుష సూక్తవిధానముచేతను పురాణోక్తవచనములచేతను షోడ శోపచారపూజలు చేయవలెను. ఇట్లు సాంగముగా వ్రతము జరపి విష్ణువు ననుగ్రహము సంపాదించుకొని యనంతరము బ్రాహ్మణపూజచేసి యారాత్రి జాగరణముండి మఱునాఁడుదయ మున నేలేచి స్నానముచేసి ఆచమనముచేసి అగ్నిప్రతిష్ఠాపనము జేసి 'తద్విష్ణోః...' అనుమంత్రముచేత అజ్యముతోడి తిలలను నూఱుగాని వేయిగాని ఆహుతులు హోమము చేయవలెను. తర్వాత నగ్నిప్రదక్షిణముచేసి బ్రాహ్మణసమారాధనము జేయ వలెను. తర్వాత సువర్ణవిష్ణుప్రతిమకు పునఃపూజచేసి తర్వాత 'నారాయణో...' అను మంత్రముచేత. ప్రతిమతోఁగూడ బృందావనమును యోగ్యుఁడైన బ్రాహ్మణునకు దానమియ్య వలెను. దానమిచ్చిన సొత్తులో మూఁడవవంతైనను దక్షిణ యియ్యవలెను. తర్వాత బ్రాహ్మణులకు భోజనముబెట్టి తాను తనబంధువులతోఁగూడ భోజనము జేయవలెను. ఇట్లెవఁడు క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమును చేయునో వానిపుణ్యమహిమ నూఱేండ్లు చెప్పినను తరుగదు. బృందావనసమీపమందు ఈవ్రతముచేసి

నవారు తులసిచెట్టున నెన్నిఆకులున్నవో యెన్నిరెమ్మలున్నవో అన్నిదివ్యవర్ష సహస్రములు విష్ణులోకమం దుందురు. నాయనా యుధిష్ఠిరా! ఈవిషయమున నొకకథ గలదు. చెప్పెద వినుము. పూర్వము ద్వారవతీపట్టణమున వేదశాస్త్రనిధి మహాపుణ్యాత్ముండైన యొక బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుఁడుండెను. ఆయన కొక రూపలావణ్య శోభితురాలగు కణి యనుపేరుగల కూఁతురుండెను. ఆమె పూర్వకర్మ పరిపాకముచేఁ జిన్నతనముననే విధవయయ్యెను. ఇట్లు వైధవ్యదుఃఖము ననుభవించు నాచిన్నది ఒకనాఁడు తండ్రిదగ్గఱకువచ్చి నాయనా నాకీవైధవ్యదుఃఖము భరింపరాకున్నది. కావున ఈదుఃఖము తొలఁగునట్లు జ్ఞానోపదేశము చేయు మని యడిగెను. అందుల కాబ్రాహ్మణుఁడు సంతసించి అమ్మా నియతురాలవై విష్ణుని బూజింపుము నీబోంటివారికి విష్ణువుకంటె వేఱ దిక్కు లేదు. కనుక నీవు విష్ణుప్రీతికరమైన క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతము చేయుము. అని ఆవ్రతవిధానము చక్కగాఁ జెప్పఁగా నామె తండ్రిని దగ్గఱబెట్టుకొని పూర్ణభక్తితో నావ్రతము సాంగముగాఁ జేసినదై మఱుజన్మమున మిత్రవింద యనుపేరుతోఁబుట్టి శ్రీకృష్ణభగవానునకు భార్యయయ్యెను. కావున నెవ రీవ్రతము చేసినను కోటిజన్మలలో నార్జించిన పాపమునుగూడఁ బోఁగొట్టికొని సమస్తమైన యిహసుఖముల ననుభవించి తుదకు మోక్ష మొందుదురు. ముమ్మాటికి నిజము. ఇది బ్రహ్మకైవర్తపురాణమున వ్యాసయుధిష్ఠిరసంవాదమున

క్షీరాబ్ధివ్రతకథ సంపూర్ణము.

సావిత్రీగౌరీవ్రతము.

ఆచమ్య. శుభే...నామసంవత్సరే...అయనే...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరయుక్తాయాం ఏవంగుణ...శుభతిథౌ మమ భర్త్రాసహ (అస్మాకంసహకుటుంబానాం) క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మా...సిద్ధ్యర్థం మనోవాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం సకలమంగళావాప్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం వంధ్యాచతుష్టయ దోషనివృత్త్యర్థం సాగ్రవర్ష శతజీవన సంపూర్ణసకలఫలావాప్త్యర్థం శ్రీపార్వతీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ యావచ్ఛక్తిధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగం కలశపూజాం గణాధిపతిపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య కలశపూజాం గణపతిపూజాం చ కృత్వా. తదనంతరం సావిత్రీగౌరీప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కుర్యాత్.

అథ ధ్యానమ్. వంధ్యదోషహరేగౌరి కరిష్యే తవ పూజనం, నిర్విఘ్నం కురు మే దేవి సర్వాభీష్టఫలప్రదే. శరదిందునిభాసముందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం, అరవిందసమానసుందరాస్యామరవిందాసనసుందరీ ముపాసే. వన్దేఽహం కుందసూనాభా మిందీవరదళేక్షణాం, వన్దారుజనమందారాం వల్లీం వాగధిదేవతామ్ సావిత్రీగౌర్యైనమః ధ్యానం సమర్పయామి. నానారత్నప్రభాదీప్తే సర్వాభరణభూషితే, మహాలక్ష్మి మహాదేవి త్వమాగచ్ఛ స్థిరా భవ. శంఖచక్రగదాహస్తే సువర్ణాభే శుభావహే, మమ దేవి వరం దేహి సర్వసిద్ధిప్రదాయిని. ఆవాహయామి సుభగే శుభే సర్వవరప్రదే, పీతాంబరధరే దేవి

సర్వలక్షణసంయుతే. సావిత్రీగౌర్యై నమః ఆవాహనమ్. తప్త కాంచనసంకాశే మహాలక్ష్మీ వరప్రదే, రత్నసింహాసనం చారు. గృహ్యతాం శంకరప్రియే. సావిత్రీ గౌర్యైనమః రత్నసింహాస. నమ్. పద్మాసనే పద్మకరే సర్వలోకైకపూజితే, నారాయణప్రియే దేవి పాద్యం సంగృహ్యతా ముమే. సావిత్రీగౌర్యై నమః. పాద్యమ్. జగద్వంద్యే మహాదేవి సర్వలోకైకపూజితే, అర్ఘ్యం దాస్యామి వరదే గృహాణ పరమేశ్వరి. సావిత్రీగౌర్యై నమః అర్ఘ్యమ్. నేవే కారుణ్యనిలయే భక్తత్రాణైకతత్పరే, ఆచమ్య తాం మహేశాని సువాసితపయఃకణైః సావిత్రీగౌర్యై నమః ఆచమనీయమ్. బ్రాహ్మీ చ వైష్ణవీ రౌద్రీ కౌమారీ శాంభ వీ శివా, సిద్ధిదా బుద్ధిదా శాంతా మధుపర్కం గృహాణభో. సావిత్రీగౌర్యై నమః మధుపర్కమ్. గోక్షీరై ర్నారికేళైశ్చ ఘృతేన మధునా శివే, పంచామృతస్నానమిదం శర్కరా గాంగవా రిభిః. సావి...ర్యై నమః పంచామృతస్నానమ్. జయ త్వం దేవి చాముండే జయ ఘంటాకపాలిని, జయ సర్వగతే దేవి చాంపక స్నానమాచర. సావి...ర్యై నమః చంపకతైలాభ్యంజన స్నానమ్. కలాత్మికే కలాతీతే కారుణ్యహృదయే శివే, కల్యాణి జగతీ నిత్యం కస్తూర్యుద్వర్తనం కురు. సా...ర్యై నమః కస్తూ ర్యుద్వర్తన స్నానమ్ రోచనాగురు కర్పూరకుంకుమాలోడి తం పునః, కస్తూర్యాదిసుగంధం చ సర్వాంగేషు విలేపయే. సావిత్రీగౌర్యై నమః హరిద్రాచూర్ణస్నానం. శుద్ధోదక స్నానమిదం స్వీకురుష్వ సురోత్తమే, సర్వతీర్థమయం దేవి. నిత్యపావని పావనమ్ సా...ర్యై నమః శుద్ధోదకస్నానమ్. సర్వదేవాసురకార్థం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా, వస్త్రం

దాస్యామి దేవేశి గృహాణ సురసంస్తుతే సా...త్ర్యై నమః వస్త్రయుగ్మమ్. అణిమాదిగుణాధారే స్వర్ణం త్రిగుణాత్మకం, ఉపవీతం ప్రదాస్యామి గృహాణ పరమేశ్వరి. సా...త్ర్యై నమః ఉపవీతమ్ శ్రీగంధసమ్మిశ్రితగంధసారం కర్పూరసంయుక్తమతీవ హృద్యం, సురాసురానమ్ర కిరీటశోభి పాదద్వయే తే ప్రదదామి గౌరి. సా...త్ర్యై నమః శ్రీగంధం సమర్పయామి హరిద్రాంచమహాదేవి సర్వకల్యాణదాయిని, సౌభాగ్యగంధసందివ్యం గృహాణ పరమేశ్వరి. సా...త్ర్యై నమః హరిద్రాసుగంధమ్. కుంకుమం శోభనం దివ్యం కర్పూరేణ సుసంయుతం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠే ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. సా...త్ర్యై నమః కుంకుమ పరిమళం సమర్పయామి. అక్షతాన్ విమలాన్ శుభ్రాన్ శాలీయాం త్సుమనోహరాన్, గృహాణేమాన్ మహేశాని కమలాపతిపూజితే. సావి...త్ర్యై నమః అక్షతాన్. మాణిక్యముక్తాఫలవిద్రుమైశ్చ గోమేధ వైడూర్యకృతానియాని, అంగుళ్యతాటంకసుకంఠమాలా కాంచీగదాదీని గృహాణ దేవి. సా...త్ర్యై నమః ఆభరణాని. జాజీ చంపక పున్నాగ కేతకీపాటలాన్వితైః, పారిజాతాదికుసుమైః పూజయామి శివప్రియే పుష్పాణి పూజయామి. లక్ష్మీకరకరోద్భూత బిల్వ మృత్యుంజయప్రియ, దేహి పుత్రాన్ పశుధనాన్యారోగ్య మచలాం శ్రియమ్. బిల్వపత్రార్చితే దేవి దుర్గే త్వాం శరణం గతా, బిల్వపత్ర ప్రదానేన చేప్సితం సఫలం కురు. సా...త్ర్యై నమః బిల్వపత్రం సమర్పయామి. అథాంగపూజా. సావిత్ర్యై నమః పాదౌ పూజయామి. గౌర్యై నమః జానునీ. శివాయై నమః ఊరూ. భవాన్యై నమః కటిమ్. రుద్రాణ్యై నమః మధ్యమ్. శర్వాణ్యై నమః పార్శ్వే.

సర్వేశ్వర్యై నమః బాహూన్. అపర్ణాయై నమః కంఠమ్. పార్వత్యై నమః నేత్రే. దుర్గాయై నమః లలాటమ్. హైమవత్యై నమః కర్ణౌ. త్రిగుణాత్మికాయై నమః శిరః పూజయామి. అంబికాయై నమః సర్వాణ్యంగాని.

గౌర్యష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం గౌర్యై నమః
గణేశజనన్యై
గిరిరాజతనూభవాయై
గుహాంబికాయై
జగన్మాత్రే
గంగాధరకుటుంబిన్యై
వీరభద్రప్రసువే
విశ్వవ్యాపిన్యై
అష్టమూర్త్యాత్మికాయై
కష్టదారిద్ర్యశమన్యై
శివాయై
శాంభవ్యై
శంకర్యై
బాలాయై
భవాన్యై
భద్రదాయిన్యై
మాంగల్యదాయిన్యై
సర్వమంగళాయై
మంజుభాషిణ్యై
మహేశ్వర్యై
మహామాయాయై
మంత్రారాధ్యాయై
మహాబలాయై
హేమాద్రిజాయై
హైమవత్యై
పార్వత్యై
పాపనాశిన్యై
నారాయణాంశజాయై
నిత్యాయై
నిరీశాయై
నిర్మలాయై
అంబికాయై
మృడాన్యై
మునిసంసేవ్యాయై
మానిన్యై
మేనకాత్మజాయై
కుమార్యై
కన్యకాయై

దుర్గాయై
కలిదోషనిషూదిన్యై
కాత్యాయన్యై
కృపాపూర్ణాయై
కల్యాణ్యై
కమలార్చితాయై
సత్యై
సత్త్వమయ్యై
సత్యాయై
సౌభాగ్యదాయై
సరస్వత్యై
అమలాయై
అమరసంసేవ్యాయై
అన్నపూర్ణాయై
అమృతేశ్వర్యై
అఖిలాగమసంస్తుతాయై
సుఖసచ్చిత్సుధారసాయై
బాల్యారాధితభూతదాయై
భానుకోటిసమద్యుతయే
హిరణ్మయ్యై
పరాయై
సూక్ష్మాయై
శీతాంశుకృతశేఖరాయై
హరిద్రాకుంకుమారాధ్యాయై
సర్వకాలసుమంగళ్యై
సర్వభోగప్రదాయై
సామశిఖాయై
వేదాన్తలక్షణాయై
కర్మబ్రహ్మమయ్యై
కామకలనాయై
కాంక్షితార్థప్రదాయై
చంద్రార్కాయితతాటంకాయై
చిదంబరశరీరిణ్యై
శ్రీచక్రవాసిన్యై
దేవ్యై నమః
కామేశ్వరసత్యై
కలాయై
మారారాతిప్రియార్ధాంగ్యై
మార్కండేయవరప్రదాయై
పుత్రపౌత్రవరప్రదాయై
పుణ్యాయై
పురుషార్థప్రదాయిన్యై
సత్యధర్మరతాయై
సర్వసాక్షిణ్యై
సంశాంతరూపిణ్యై
శ్యామలాయై
బగళాయై
చండ్యై

మాతృకాయై	శ్రీవిద్యాయై
భగమాలిన్యై	ప్రణవార్థస్వరూపిణ్యై
విరజాయై	హ్రీంకార్యై
స్వధాయై	నాదరూపాయై
ప్రత్యంగారాంబికాయై	త్రిపురాయై
ఆర్యాయై	త్రిగుణాంబికాయై
దాక్షాయణ్యై	సుందర్యై
దీక్షాయై	మహాగౌర్యై
సర్వవస్తూత్తమోత్తమాయై	షోడశాక్షరదేవతాయై
శివాభిధాయై	సావిత్రీగౌర్యై నమః

అష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

వనస్పత్యుద్భవైర్దివ్యై ర్నానాగంధైస్సుసంయుతం, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ సావి... ర్యై నమః ధూపమాఘ్రాపయామి. సాజ్యం మే కార్తిసంయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియే, గృహాణ మంగళం దీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహామ్. దీపందర్శయామి ధూపదీపానంతరం ఆచమనీయమ్. నైవేద్యమ్. కన్యాభిః కమనీయకాంతిభిరలం స్వశ్రీభిరారార్తికాం పాత్రైః స్వార్త్తికచిత్రపంక్తివిలసత్కర్పూరదీపావళీః, తత్తత్తాలమృదంగగీతసహితం నృత్యద్భవాంభోరుహాం మంత్రారాధనపూర్వకం సువిహితం నీరాజనం గృహ్యతామ్. నీరాజనం సమర్పయామి. యానికానిచ...పదేపదే. ఆత్మప్రదక్షిణం సమర్పయామి. నమశ్శివాయై రుద్రాయై సగుణాయై స్వరూపిణే, దేవాయైతనయందేవి మహాలక్ష్మి నమోఽస్తుతే. సావి...ర్యై నమః నమస్కారాః. యస్యస్మృత్యా...మహే

శ్వరీ సుప్రసన్నా వరదా భవతు. అర్ఘ్యాణి. గంగాజలసమానీ
తం గంధపుష్పాక్షతాయుతం, అర్ఘ్యం గృహాణ [illegible] దేవి
శాశ్వతసుఖదాయిని నమోఽస్తు తే. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం
సమర్పయామి. జయ దేవి నమస్తుభ్యం జయ భక్తవరప్రదే,
జయ శంకరవామాంగే గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే.
సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్ గంగాజలసమాయుక్తం సు
గంధం గంధసంయుతం, గృహాణార్ఘ్యం [illegible] పవిత్రం మాంగ
ళం కురు మే శివే సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం సర్వమంగళ
మాంగల్యే సర్వమంగళదాయిని, [illegible] శీఘ్రం గృ
హాణార్ఘ్యం మయార్పితమ్. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్.
దేహి గౌరి సదారోగ్యం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం, అర్ఘ్యం గృహాణ
హే దేవి మమ సౌఖ్యవివృద్ధయే సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్య
మ్. అర్ఘ్యం గృహాణ హే మాతః భక్తానాం శుభప్రదే, సౌ
మంగల్యం వివృద్ధిం చ దేహి మే హరవల్లభే సా...గౌర్యై నమః
ఇదమర్ఘ్యమ్. ఆయుర్దేహి యశో దేహి పుత్రం భాగ్యం చ
దేహి మే, గృహాణార్ఘ్యం ప్రదాస్యామి మాం రక్ష జగదీశ్వరి.
సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్. నమస్తే వరదే భద్రే నమస్తే
సుఖదాయిని, త్రాహి మాం కృపయా దేవి గృహాణార్ఘ్యం
నమోఽస్తు తే. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్ నమస్తే
సర్వకల్యాణి నమస్తే భాగ్యదాయిని, ఇదమర్ఘ్యం మయా
దత్తం గృహాణ జగదీశ్వరి. సా...గౌర్యై నమః ఇదమర్ఘ్యమ్. అనేన
అర్ఘ్యదానేన సావిత్రీగౌరీ సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

సావిత్రీగౌరీవ్రతపూజావిధానం సమాప్తమ్.

శ్లో. కదాచిద్ద్వైతకారణ్యే వేదవేదాంగపారగైః, మునిభిర్బహుభిర్యుక్తం మార్కండేయం మహామునిమ్. కృపాప్రసన్నవదనం జటావల్కలధారిణం, దృష్ట్వా యుధిష్ఠిరో రాజా వినయేన నయేన చ, సాష్టాంగప్రణిపాతం చ విధాయ విధివజ్జలం, దత్వాఽసనం కుశమయం బద్ధ్వా హస్తపుటం తథా. పప్రచ్ఛ కుశలం రాజా హర్షవిస్మితలోచనః, ఉక్త్వా తు కుశలం సర్వం ధర్మరాజాయధీమతే. విరరామతతో మానీవక్ష్యతే చ యుధిష్ఠిరః, యద్యస్తి కరుణా స్వామిన్మయ్యమాపూరయస్వ మే. కిం వ్రతం కామ్యదం భద్రంపుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం, సౌభాగ్యవర్ధనం స్త్రీణాం పాతివ్రత్యానుకూలితమ్. తన్మేబ్రూహి మునీంద్ర త్వం యాచమానాయ తత్త్వతః. మార్కండేయ ఉవాచ.—సాధు పృష్టం త్వయా రాజన్సర్వలోకోపకారకం, సర్వానందప్రదం దివ్యం సతీభిశ్చరితం పురా. వ్రతానాముత్తమం గుహ్యం వ్రతమేకం బ్రవీమితే, సావిత్ర్యాస్తు వ్రతంనార్యాః పాతివ్రత్యవివర్ధనమ్. భూయశ్శృణు మహాభాగ సావిత్రీపార్వతీవ్రతం, పుత్రదం ధనదం స్త్రీణాం సర్వాసాం వ్రతముత్తమమ్. పురా మంగళగిర్యాఖ్య పట్టణం పాపనాశనం, కృష్ణవేణీనదీతీరే నృసింహ క్షేత్రముత్తమమ్. తత్రాభూద్ధర్మవర్మేతి రాజా సర్వత్ర ధార్మికః, తస్య రాజ్ఞో ద్విజః కశ్చిత్పురోధాస్సీమహోఽభవత్, బహుపుత్ర స్సపత్నీక స్సర్వశాస్త్రవిశారదః. తస్యాభూద్యజ్వనః పత్నీ గౌరీపూజాపరాయణా, గౌరీవ్రతంసమారభ్యకృత్వాతు నవవత్సరాన్. ఉద్యాపనం కరిష్యంతీ నియమస్థాపతివ్రతా, అకరోద్గురుపుత్రాణాం హననం రాజవల్లభా. ఏవం వై హననం కృత్వా దష్టోష్ఠా కోపపూరితా. మృతానాం మస్తకానీహ్యఛిత్వా

ఛిత్త్వా న్యపాతయత్. తాని సర్వాణి తన్మాతు రంతికం రాజ
వల్లభా, ప్రేషయామాస దుర్భావా వ్రతక్షతికరీతథా. దేవం
వహ్నిం ద్విజం గాంచ నారీమన్యాం పతివ్రతాం, యే పరిఘ్నం
తి తే పాపా జాయంతే పాపయోనిషు. గౌరీవ్రతపరా మాతా
దృష్ట్వా తత్ర శిరాంసి చ, వ్రతాంతే సాక్షతై స్తోయై స్తదం
గాన్యభ్యషించత. అక్షతస్పర్శమాత్రేణ మృతాః పుత్రా స్తదో
త్థితాః, ఏతద్వృత్తాంత మాకర్ణ్య రాజపత్నీ విసిందితా. ఆన
యామాస తాం బ్రాహ్మీం పరేద్యు స్సోమపత్రియం, కిమేత
ద్విప్రపత్ని త్వత్పుత్రాణాం ప్రాణధారణమ్. మయా తే నిహతాః
పుత్రా స్తవ భావపరీక్షయా, పునరుజ్జీవయంతీతి శ్రుత్వా వార్తా
మయాఽధునా. తచ్ఛ్రుత్వా విప్రపత్నీ సా రాజపత్నీమువా
చ హ, శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గౌరీమాహాత్మ్య మీదృశమ్.
యద్వ్రతస్య ప్రభావేన మమ పుత్రాస్తుజీవితాః, ఏవముక్తా తు
సా రాజ్ఞీ సోమపీథీమువాచహ. గౌరీవ్రతంమహాపుణ్యం కరిష్యే
విధిపూర్వకం, కో మాసః కా తిథి స్తస్య కో విధిః కమలేక్షణే.
తత్సర్వం బ్రూహి కళ్యాణి మయి తేఽస్తి దయా యది,
తచ్ఛ్రుత్వా బ్రాహ్మణీ తస్యై రాజ్ఞ్యై సర్వమువాచహ. శృ
ణు దేవి ప్రవక్ష్యామి మకరస్థే దివాకరే, తత్ర పరేద్యు రుషసి
వాయసధ్వానమశ్రుతా. స్నాత్వా నద్యాం సమాశ్రిత్య నిత్య
కర్మ సమాప్య చ, కులాలగృహమాసాద్య చక్రస్థాం మృత్తి
కాం హరేత్. తయా గౌరీం వినిర్మాయ పూజయేత్స్వగృ
హే ముదా, పూజాద్రవ్యాణి సంపాద్య మానవ్రతమథాచ
రేత్. జయదేవి జగన్మాతః జయశంకరవల్లభే, జయభక్తప్రియే
దేవి వ్రతంమేసఫలంకురు. అనేనమంత్రరాజేన పూజాంకృత్వా

యథావిధి, నవగ్రంథియుతంతోరం బధ్నీయాద్బాహుమధ్యతః.
ఉపాఖ్యానం తదా శ్రుత్వా నమస్కృత్వా యథాక్రమం,
అపూపాంశ్చ గృహే పక్త్వా దేవ్యై దద్యాద్యథావిధి. ఏవం
నవదినం కృత్వా వ్రతం పాపప్రణాశనం, అభ్యర్చ్య పూర్వవ
ద్దేవీ మపూపా న్నవసంఖ్యయా. స్వయమన్యాం స్తదాపూ
పా న్సువాసిన్యై నివేదయేత్, గౌరీముద్వాసయేత్పుష్పైః
పుణ్యస్త్రీవాద్యఘోషణైః. ఏవం వై నవవర్షాణి వ్రతంకృత్వా
వ్రతీ ముదా, ఉద్యాపనం తతః కుర్యాద్వ్రతస్య పరిపూర్తయే.
నవద్వంద్వాని పాత్రాణి వంశరూపాణి చ పృథక్, అపూప
పూగీపర్ణైశ్చ పూరయే న్నవసంఖ్యయా. పూర్వవత్పూజయే
ద్దేవీం పూజయిత్వా సువాసినీః, తాభ్యోఽపి తత్పృథగ్ద్వం
ద్వం దత్త్వానియమపూర్వకమ్. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ కృత్వా
తా విసృజేత్ స్త్రియః, స్వయం చ భోజనం కృత్వా వ్రతశే
షం సమాపయేత్. ఏవం కుర్యాద్వ్రతం సమ్యక్ ద్వయానాం
భక్తిపూర్వకం, తస్యాః పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ సమ్పదశ్చ నిరా
మయాః. ఆయుష్మన్తోఽభవన్పుత్రా సంతతిశ్చిరజీవినీ, వ్రతం
కురు మహాదేవి సర్వపాపప్రణాశనం, పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిస్తు
ధనధాన్యసమృద్ధయః, ఇతి తస్యైవ్రతంసమ్యగాదిశ్య భవనం
యయౌ. సా రాజ్ఞీవ్రతమాకర్ణ్యహర్షాశ్రుక్షాళితస్తనీ, వ్రత
కాలే సమాయాతే సా రాజ్ఞీ తద్వ్రతం ముదా. చకార విధి
వత్సమ్యక్స్వపతేరభ్యనుజ్ఞయా, తేన వ్రతప్రభావేన సారాజ్ఞీ
పుత్రసంయుతా. భుక్త్వా భోగా ననేకాంశ్చ గౌరీలోకమ
వాప సా, య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమా
హితః. సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్. ఇతి

స్కాందేపురాణే గౌరీఖండే మార్కండేయయుధిష్ఠిరసంవాదే సావిత్రీగౌరీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

సావిత్రీగౌరీవ్రతకథ.

తొల్లి యొకానొకప్పుడు వేదవేదాంగపారగులైన మునులు పెక్కండ్రు పరివేష్టించియుండఁగా, ధర్మరాజు తన యాశ్రమంబునకు వచ్చినదయాపరుఁడైనమార్కండేయ మునీంద్రునిఁగాంచి, భక్తివినయంబులతోడ మ్రొక్కి, యాతని కర్ఘ్యపాద్యంబుల నొసఁగి, దర్భాసనంబుఁ గూర్చుండఁజేసి, చేతులు జోడించికొని నిలఁబడి వేడ్కమీఱ నామునీంద్రునిఁ గుశలం బడిగెను. మార్కండేయుఁడును దనక్షేమం బెఱింగి, మానముతో నూఱకుండెను. అంతట ధర్మరాజు "మునీంద్రా, నాయందుఁ గరుణగలవేని, నే నొక్క కోరికఁగోరెదను. లోకంబున స్త్రీలకుఁ బుత్రపౌత్రప్రవృద్ధి నొసఁగునదియును, పతివాల్లభ్యము గలిగించునదియు నైనయొక్క వ్రతోత్తమంబు నానతియ్యవలయునని యడుగఁగా, నామునీంద్రుఁడును ధర్మజున కిట్లనియె. ఓ నృపాలా, మంచిప్రశ్న యడిగితివి. ఇది లోకంబునకెల్ల మేలు గావించునది. నీవడిగినయట్టి వ్రతోత్తమం బొక్కటి గలదు. ఆ వ్రతంబును తొల్లి పెక్కండ్రు పతివ్రతలగు కాంతలాచరించిరి. సావిత్రీగౌరీవ్రతం బనువ్రతం బొక్కటి గలదు. అయ్యది స్త్రీలకుఁ బుత్రపౌత్రసంపదల నొసఁగునది. దీనింగూర్చిన యితిహాసం బొక్కఁడు గలదు. తొల్లి కృష్ణానదీతీరంబున మంగళగిరియను నృసింహస్వామివెలయు పట్టణం బొక్కటి యుండెను. అచ్చట ధర్మవర్మయను ధర్మపరిపాలకుఁడగు రాజు వసించుచుండెను. ఆతనికి సకలశాస్త్రవేది యగు

నొక పురోహితుఁడు గలఁడు. అతఁడు పెక్కులు జన్నములు చేసి భార్యాపుత్త్రులతోఁగూడి సుఖంబుండెను. ఆ సోమయాజి యొక్క ధర్మపత్ని గౌరీపూజచేయుటయం దాసక్తిగలది. కావున సావిత్రీగౌరీవ్రతంబుపట్టి, తొమ్మిదియేండ్లునోఁచుకొని, యుద్యాపనము చేయఁగోరినదై నియమముతో నుండెను. ఆసమయంబున, రాజుభార్య యాసోమిదేవమ్మయొక్క వ్రత నియమమును బరీక్షింపఁ గోరినదై, గో బ్రాహ్మణాది హింసచేసిన వారు పాపయోనులయందుఁ బుట్టుదురని తెలిసియు, నాగురు పుత్త్రులను జంపి, గౌరీవ్రతం బుద్యాపనఁజేయుచున్న యా సోమిదేవమ్మకడ కాశిరములను బంపినది. గౌరీవ్రతంబు చేయు చుండిన యాకాంత తాను వ్రతోద్యాపనంబు భక్తితోఁ బూర్తిగావించి, కడపట నక్షతలనీటిని వారిపైఁ జల్లఁగా, వారందఱు నెప్పటివలె బ్రతికి లేచి కూర్చుండిరి. అంత రాజు గారిభార్య యావృత్తాంతమును విన్నదై, తమపురోహితుని భార్యను బిలిపించి, 'యమ్మా నీకొడుకు లెట్లు బ్రదికిరి? నేను నీవ్రతమహిమంబు పరీక్షింపఁగోరి, యీకార్యము చేసితిని. నీపుత్త్రులు మఱల బ్రదికిరని వింటిని. ఎట్లు వారిని బ్రతికించితివి? నాకుఁ దెలుపు' మనియడిగెను. అంతటసోమయాజులుగారిభార్య, "ఓదేవీ! సావిత్రీగౌరీదేవియొక్క వ్రతమహిమవలన నాపుత్త్రులు జీవించిరి. ఆగౌరీవ్రతం బంతగొప్పది" యని చెప్పఁగా, రాజు భార్య సోమిదేవమ్మను, "ఓదేవీ, నీకు దయగలదేని, యానో మెప్పుడు నేయవలయును ? ఏనెలలో నేదినమున నేరీతిని జేయ వలెను చెప్పుము" అని యడిగెను. ఆబ్రాహ్మణునిభార్య యా రాణి కంతయు నివ్విధంబుగాఁ జెప్పెను. ఓరాణీ, సూర్యుఁడు మకరరాశియందుఁ బ్రవేశించినమఱునాఁడు కాకిఁకూఁత వినఁ

బడుటకుముందే లేచి, నదీతీరంబునకు వెళ్లి యచ్చట స్నానంబు గావించి, నిత్యకృత్యంబులు దీర్చుకొని, కుమ్మరియింటికి వెళ్లి, కుమ్మరిసానయందున్న మంటినిదెచ్చి, యామంటితో సావిత్రీ గౌరీదేవిప్రతిమనుజేసి, దానియందు ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించి, మౌనంబుతోనుండి, యావ్రతంబును కల్పోక్తప్రకారంబుగా, గావించి, కథచెప్పుకొని, తొమ్మిదిముళ్లువేసినతోరంబు గట్టుకొనవలెను. ఈరీతిని తొమ్మిదిదినములు నోము నోచుకొని తొమ్మిదవనాఁడు సాయమున నుద్యాపనచేయవలెను. ఈలాగు తొమ్మిదియేండ్లు నోముచేసి, వ్రతపరిపూర్తికై యుద్యాపనము చేయవలెను. తొమ్మిదిచేఁటలజోళ్లను దెప్పించి, వానిలోనొక్కొక్కజోడునందును, తొమ్మిదేసి యాకులు, వక్కలు, పసుపుకొమ్ములు, పండ్లు మొదలగునవి యుంచి, ముత్తైదువులకుఁ బసుపు కుంకుమపెట్టి చేఁటలవాయనములిచ్చి వారికిఁ బ్రదక్షిణనమస్కారములు గావించి, వారిని స్వగృహంబులకుఁ బంపి, తానును భుజింపవలెను. ఇట్లు పట్టిననోము పూర్తిచేసినవారికిఁ బుత్రపౌత్రసంపదలు గలుగునని చెప్పఁగా, ఆరాజుగారికట్టపుదేవి యావ్రతకాలముయొక్కరాఁకకు వేచియుండి, తనభర్తయాజ్ఞ వడసి, సావిత్రీగౌరీవ్రతంబును గావించి, వ్రతప్రభావంబువలనఁ బుత్రపౌత్రసంపదలుగలిగి, సకలభోగంబులనుభవించి, గౌరీలోకంబును బొందెను ఈవ్రతంబు విన్నవారికిని, వినుపించినవారికిని, శివసాయుజ్యము గలుగును. అని మార్కండేయమునీంద్రుఁడు చెప్పఁగా, ధర్మరాజు విని, యావ్రతంబును తమస్త్రీలచేతఁ జేయించెను.

సావిత్రీగౌరీవ్రతకథ సమాప్తము.

సంపద్గౌరీవ్రతము.

* "మమ భాగ్యోదయాదద్య సంసర్గః కుమ్భమీనయోః, సఙ్క్రాన్తిసమయః పుణ్యకాలోఽభీష్టఫలప్రదః. మీనసఙ్క్రాన్తికాలే త్వాం పూజయన్తి పతివ్రతాః, ద్రోణమానైస్తణ్డులైశ్చ తదర్ధైర్వా తదర్ధకైః. మోదకాన్ కారయిత్వాతు చణకాఢకసంయుతాన్. యే ప్రదాస్యంతి నిర్ద్వన్ద్వే వృత్తాన్ గుడసమన్వితాన్, తుష్టా తాభ్యో దదాసీష్టాన్ కామాన్ కామారివల్లభే. తద్వన్మాతః పూజయామి ప్రీతాభీష్టం ప్రదేహి మే, మణ్డపే రత్నరచితే తోరణాద్యై రలంకృతే, నవరత్నమయే కుంభే సంపద్గౌరీం సమర్పయేత్.

ఆచమ్య. శుభే...నామసంవత్సరే, ఉత్తరాయణే శిశిరర్తౌ మకరమీనయోః సంధౌ...పక్షే...తిథౌ...నక్షత్రయుక్తాయాం ఏవంగుణ...శుభతిథౌ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థంభర్తృ... పౌత్రసిద్ధ్యర్థం సత్సంతానసౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం దీర్ఘసౌమంగల్యసిద్ధ్యర్థం సకలమనోరథసిద్ధ్యర్థం సంపద్గౌరీవ్రతం కరిష్యే తద

---

* "నాభాగ్యవశంబున మకరమీనరాసుల సంసర్గ కాలము తటస్థించినది. ఈసంక్రాంతిసమయము సకలమనోరథంబుల నిచ్చు పుణ్యకాలము. ఈదినమునఁ బతివ్రతలగు పుణ్యస్త్రీలు నిన్ను రత్నఖచితమైన సింహాసనంబున నవరత్నములుచెక్కిన కుంభమునందు నిన్నుంచి, పూజించి సెనగపప్పు, కందిపప్పు పూర్ణముపెట్టిన తూమెఁడో లేక యిరసయో, లేక కుంచెఁడో, లేక మానెఁడో కుడుములుచేసి నీకు నివేదనచేయఁగా, వారికి సకలాభీష్టము నొసఁగుదువు. నేను వారివలె నిన్నుఁ బూజించెదను. నాయెడఁ గరుణించి, నాకు సకలమనోరథముల నిమ్ము." అని యిట్లు సంకల్పనముచేసికొని వ్రతంబుసేయ నుపక్రమింపవలెను.

జ్గత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య,) కలశపూ
జాంకృత్వా. ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూ
జాం కరిష్యే (ఇతి సంకల్ప్య,) గణపతిపూజాం కృత్వా అథ
సంపద్గౌరీ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్ చతుర్భుజాం
మహాదేవీం సర్వాభరణభూషితాం, కాంచీలసత్పీతవస్త్రాం
భవానీం చన్ద్రశేఖరామ్. సంపద్గౌర్యై నమః ధ్యాయామి.
ఆవాహయా మ్యహం దేవీం శ్యామాభాం చన్ద్రశేఖరాం,
పాశాఙ్కుశధరాం దేవీం గౌరీమిష్టార్థసిద్ధయే. సంపద్గౌర్యైనమః
ఆవాహనం సమర్పయామి. సర్వాభీష్టప్రదే దేవి సర్వమఙ్గళ
దాయిని, స్వర్ణసూత్ర మిదం దివ్యం పుత్త్రపౌత్త్రాభివృద్ధిదమ్.
సంపద్గౌర్యై నమః స్వర్ణసూత్రం సమర్పయామి. అనేకరత్నఖచి
తం నానారత్నవిచిత్రితం, స్వర్ణసింహాసనం దేవి ప్రతి
గృహాణోపవిశ్యతామ్. రత్నఖచితసువర్ణసింహాసనం సమర్ప
యామి. తప్తకాఞ్చనరత్నాఢ్య నూపురాఙ్ఘ్రిసరోరుహే,
పాద్యం గృహాణాద్రికన్యే కర్పూరైలాదిసంయుతమ్. సంప
ద్గౌర్యై నమః పాద్యమ్ నీలోత్పలదళైర్యుక్తం దూర్వా
పుష్పాక్షతాన్వితం, దివ్యచన్దనగంధాఢ్య మిదమర్ఘ్యం
ప్రగృహ్యతామ్. సంపద్గౌర్యై నమః అర్ఘ్యమ్. సర్వలోకైక
జనని సర్వధ్యానస్వరూపిణి, గృహాణాచమనీయం త్వం దివ్యం
గాఙ్గం మయామ్బికే. ఆచమనీయం సమర్పయామి. చన్ద్రమణ్డల
సఙ్కాశదధిఖణ్డసమన్వితమ్, మధుపర్కం గృహాణేదం మధు
కైటభమర్దని. మధుపర్కం సమర్పయామి. దధిక్షీరఘృతో పేతం
శర్కరామధుసంయుతం, పఞ్చామృతస్నానమిదం స్వీకురుష్వ
మయార్పితమ్. సంపద్గౌర్యై నమః పంచామృతస్నానమ్. గాం

గేయై ర్యామునై శ్చైవ సహ్యజా సిన్ధుసంభవైః, తోయైః శుద్ధోదకస్నానం గృహాణ త్ర్యంబకే శివే. శుద్ధోదకస్నానమ్. స్నానానంతరమాచమనీయం సమర్పయామి. మహాదేవి మహాలక్ష్మి మాయావృతజగత్త్రయే, మహారజతసమ్భూతం వస్త్రయుగ్మం ప్రగృహ్యతామ్. వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి. ఖచితం నవరత్నైశ్చ తప్తహాటక నిర్మితం, మయా దత్తం గృహాణాద్య కర్ణాభరణముత్తమమ్. సంప...ర్యై నమః ఆభరణాని. ధాత్రీఫలసమస్థూల ముక్తామణివిరాజితం, నానారత్నసమాయుక్తం ముక్తాహారం దదామి తే. సంప...ర్యై ముక్తాహారమ్. కుంకుమాగరుకస్తూరీ మృగనాభిసమన్వితం, శ్రీచందనం గృహాణేదం సంపద్గౌరి నమోఽస్తుతే. సంపద్గౌర్యై గంధాన్. శాలేయాంశ్చంద్రవర్ణాంశ్చ హరిద్రాశోభితాన్ శుభాన్, అక్షతాంశ్చార్పయే దేవి గృహ్యతాం లోకవందితే. అక్షతాన్. కేతకీశతపుష్పైశ్చ చమ్పకైర్వకుళైస్తథా, మల్లికాజాజిపుష్పైశ్చ పూజయామి మహేశ్వరి. పుష్పాణి పూజయామి.

అథాఙ్గపూజా.

శిఞ్జానమణిమఞ్జీరమణ్డిత శ్రీపదామ్బుజాయైనమః పాదౌ పూజయామి. గౌర్యై నమః గుల్ఫౌ. జఙ్ఘశ్రీనిర్జితకైతకద్వన్ద్వాయై నమః జఙ్ఘే. స్ఫురన్మాణిక్యముక్తాభజానుద్వయవిరాజితాయై నమః జానునీ. గజనాసోరుపూజితాయై నమః ఊరూ. అరుణారుణకౌసుమ్భవస్త్రభాస్వత్కటీతటాయై నమః కటిం పూజయామి. స్తనభారనమన్మధ్యపట్టబన్ధవళిత్రయాయైనమః మధ్యమ్. కుక్షిస్థసర్వలోకాయై నమః కుక్షిమ్. ముక్తాభరణధారిణ్యై నమః వక్షః. నాభ్యాలవాలరోమాలిలతాఫలకుచద్వయాయై

నమః స్తనౌ. సర్వలోకసాక్షిణ్యై నమః ముఖమ్. నవచంపకపుష్పా
భనాసాదణ్డవిరాజితాయై నమః నాసికామ్. చన్ద్రవహ్న్యర్క
నేత్రాయై నమః నేత్రాణి ముఖచన్ద్రికలఙ్కాభమృగనాభివిశే
షకాయై నమః లలాటమ్. చమ్పకాశోకపున్నాగసౌగన్ధికలస
త్కచాయై నమః కచాన్ పూజయామి. కురువిందమణిశ్రేణి
కనత్కోటీరమణ్డితాయై నమః కోటీరం శ్రీసంపద్గౌర్యై నమః
సర్వాణ్యఙ్గాని పూజయామి. చందనాగరుసంయుక్తం కపిలా
ఘృతసంయుతం, ధూపం గృహాణ వరదే సంపద్గౌరి నమోఽ
స్తుతే. ధూపమాఘ్రాపయామి. శ్వేతార్ద్రవర్తిసంయుక్తం గో
ఘృతేన సమన్వితం, దీపం గృహాణ శర్వాణి భక్తానాం జ్ఞాన
దాయిని, దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరమాచమనీయమ్.
దధిక్షీరఘృతైర్యుక్తం నవనీతసమన్వితం, శర్కరైలాసమా
యుక్తం మోదకం సుమనోహరమ్. రాజమాషాఢకయుతం
జీరకైరధివాసితం, స్నానం ససూపం సగుడం నైవేద్యం ప్రతి
గృహ్యతామ్. శాకాపూపఫలపాయస భక్ష్యభోజ్యలేహ్యచో
ష్య పానీయసచణకాఢకఘురట్టమోదకాన్ నవనీతం సంపద్గౌ
ర్యై నివేదయామి. మధ్యేమధ్యే పానీయమ్. శుద్ధాచమనీయమ్.
పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లీదళైర్యుతం, కర్పూరచూర్ణ
సంయుక్తం తామ్బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్. తాంబూలం నివే
దయామి. హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః, అనంత
పుణ్యఫలదమతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే. సం...ర్యై నమః సువ
ర్ణపుష్పదక్షిణామ్ నీరాజనం సుమాఙ్గల్యం కర్పూరేణ విరాజి
తం, సర్వదేవశిరోరత్నమణ్డితాఙ్ఘ్రిసరోరుహే. సంప...ర్యై
నమః కర్పూరనీరాజనం దర్శయామి. నీరాజనానంతరం ఆచమ

నీయమ్. హిమవద్భూధరసుతే గౌరి చన్ద్రవరాననే, గృహాణా ర్ఘ్యం మయా దత్తం సమ్పద్గౌరి నమోఽస్తుతే. సం...ర్యై ప్రసన్నార్ఘ్యమ్. పుష్పాంజలిం గృహాణేద మిష్టసౌభాగ్యదాయి ని, శ్రుతిస్మృతిపురాణాదిసర్వవిద్యాస్వరూపిణి, పుష్పాంజలిమ్. యానికానిచ...పదేపదే ప్రదక్షిణమ్. పాపోహం పాపకర్మాచ తథా పాపాత్మికా సదా, త్రాహి మాం కృపయా దేవి శరణా గతవత్సలే. అన్యథాశరణం...రక్షమహేశ్వరి. ఆవాహనం న జానామి నజానామి విసర్జనమ్. పూజావిధిం న జానామి క్షమ స్వ పరమేశ్వరి. సంప...ర్యై నమః మన్త్రపుష్పమ్. ఛత్రంధార యామి. చామరం వీజయామి. నృత్యం దర్శయామి. వాద్యం ఘోషయామి. అన్దోళికానారోపయామి. అశ్వానారోపయామి. గజానారోపయామి. సమస్తరాజోపచార దేవోపచారపూజాం సమర్పయామి. కృతం మయా వ్రతం దేవి భక్తాభీష్టప్రదాయి ని, సుప్రీతా సర్వదా భూత్వా సర్వసమ్పత్ప్రదా భవ. తోర బంధనమ్. అర్పితం తే మయా దేవి తోరం పూర్వధృతం శివే, వ్రతేనానేన సుప్రీతా సర్వాభీష్టప్రదా భవ. పూర్వతోరార్ప ణమ్. సంపద్గౌరీయమ్మాదత్తే సంపద్గౌరీ దదాతి చ, గౌర్యేవ తారకోభాభ్యాం సంపద్గౌరి నమోనమః. ఉపాయనదానమ్. యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజాక్రియాదిషు, న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వన్దేతమచ్యుతమ్. మన్త్ర హీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహేశ్వరి, యత్పూజితా మయా దేవి పరిపూర్ణం తదస్తు తే. అనయా షోడశోపచార పూజయా చ భగవతీ సర్వదేవాత్మికా శ్రీసంపద్గౌరి సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు. సంపద్గౌరీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

సత్యనారాయణవ్రతము.

ప్రతి సంక్రాన్తౌ పౌర్ణమాస్యాం చైకాదశ్యాం యస్మిన్ కస్మిన్ దినే వా సాయంకాలే స్నాత్వా పూజాస్థానమాగత్య ఆసనే ఉపవిశ్య ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా సంకల్పం కుర్యాత్. అద్య...పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభ తిథౌ అముక గోత్రోఽముకశర్మాహం సకలదురితోపశమ సర్వాపచ్ఛాంతిపూర్వక సకలమనోరథసిద్ధ్యర్థం యథా సంపాదితసామగ్ర్యా గణేశ గౌరీ వరుణదేవతాగణపత్యాది చతుష్టయాష్టలోకదేవతా సూర్యాది నవగ్రహదేవతావాహన పూర్వకం సత్యనారాయణపూజనం తత్కథాశ్రవణం చ కరిష్యే. తథా కలశాదిపూజాం శరీరశుద్ధ్యర్థం పురుష సూక్త న్యాసం చ కరిష్యే. ఆసనవిధ్యాదిఘంటా దీపపూజాన్తే "అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా, యః స్మరేత్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యన్తరః శుచిః" ఇతి పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య. నిర్విఘ్నతాసిద్ధయే గణపతిం చ సంపూజ్య కలశం స్థాపయేత్. మహీ ద్యౌః పృథివీ చన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం పిపృతాం నో భరీమభిః (ఇతి భూమిం స్పృష్ట్వా.) ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్ పారయామసి ఇతి తండుల పుంజం కృత్వా. ఆకలశేషు ధావతి. ఇతిమంత్రేణ కలశం సంస్థాప్య. ఇమం మే గంగే యమునే...ఇతిజలమ్. కాండాత్కాండాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి, ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ. యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణవిరోహసి, తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్. ఇతిదూర్వాః.

'అశ్వత్థేవో నిషదనం—' ఇతి పంచపల్లవాన్. యాః ఫలినీరితి ఫలమ్. 'సహిరత్నాని దాశుషే—' ఇతి పంచరత్నాని. 'హిరణ్య రూపః—' ఇతి హిరణ్యం చ ప్రక్షిప్య. యువాసువాసా ఇత్య నేన వస్త్రం సమర్ప్య తదభావే అక్షతాన్ క్షిపేత్. తతః పూర్ణాదర్వీతి పూర్ణపాత్రం నిధాయ, తత్త్వాయామి...విర్భిః ఇతి కలశే వరుణం గంధాదిపంచోపచారైః పూజయేత్. (అథ వా పురాణోక్త పద్ధత్యుక్తప్రకారేణ కలశస్థాపనం యథా. చతుర్భుజే శంఖకర్ణే దివ్యాభరణభూషితే, చతుర్దిఙ్నాగపృ ష్ఠస్థే భూమే త్వాం సంస్పృశామ్యహమ్ ఇతి భూమింస్పృష్ట్వా. సర్వదేవమయం ధాన్యం సర్వోత్పత్తికరం మహత్, ప్రాణినాం జీవనోపాయం స్థాపయామీష్టసిద్ధయే. ఇతి ధాన్యరాశిం కృత్వా. తత్ర, దేవాసురైర్మథ్యమానాదుత్పన్నోఽసి మహో దధేః, కుంభ త్వయి సురాః సర్వే తీర్థాని జలదా స్సదా. తిష్ఠ న్తి కామఫలదా రుద్రాదిత్యాదయోఽపిచ, అతోఽత్ర ధాన్య రాశౌ త్వాం పూజార్థం స్థాపయామ్యహమ్. ఇతి కలశంసంస్థాప్య గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి, నర్మదే సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు ఇతి శుద్ధజలేనాపూర్య. కస్తూరికుంకుమోపేతం కర్పూరేణ చ సంయుతం, చందనం సర్వగంధాఢ్యం కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి గంధం ప్రక్షిప్య. కుష్ఠమాంసీ హరిద్రాద్యాః సర్వౌషధ్యోఽమృత ప్రభాః, సర్వామయహరాశ్చాతః కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామ్య హమ్. ఇత్యోషధీః ప్రక్షిప్య. ధాన్యరాజాంశ్చ మాంగల్యే ద్విజప్రీతికరాన్ యవాన్, యజ్ఞార్థం నిర్మితా నస్మిన్ కలశే ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి యవాన్ ప్రక్షిప్య. త్వం దూర్వేఽ

మృతజన్మాఽసి వందితాఽసి సురాసురైః, సౌభాగ్యం సతతం దేహి సర్వకార్యకరీ భవ ఇతి దూర్వాః ప్రక్షిప్య అశ్వత్థోదుంబరప్లక్షచూతన్యగ్రోధపల్లవాన్, అస్మిన్ కుంభే ప్రక్షిపామి సర్వకర్మసుశోభనాన్. ఇతి పంచపల్లవాన్ తత్త్వచశ్చ నిక్షిప్య. గజాశ్వరథ్యావల్మీకసంగమహ్రదగోకులాత్, మృదమానీయ కుంభేఽస్మిన్ ప్రక్షిపామి చ చత్వరాత్, ఇత్యష్టమృదః. ఫలం మనోహరం స్వాదు మునిదేవప్రియం సదా, అస్మిన్ కుంభే ప్రక్షిపామి సర్వదా మంగళప్రదమ్. ఇతి ఫలమ్. సువర్ణం రజతం ముక్తా రాజావర్తప్రవాళకం, ఇమాని పంచరత్నాని కలశే ప్రక్షిపామ్యహమ్. ఇతి పంచరత్నాని ప్రక్షిప్య. హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః, అనన్తపుణ్యఫలద మతః శాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే ఇతి హిరణ్యంనిక్షిప్య. ఈషద్ధౌతేన శుభ్రేణ సదశేనాహతేన చ, సంవేష్టయామి కలశం నూతనేన సువాససా. ఇతి వాససా సంవేష్ట్య. పూర్ణపాత్రం తామ్రమయం శాలితండులపూరితం, ప్రధానదేఃపూజార్థం న్యసామి కలశోపరి. ఇతి పూర్ణపాత్రం నిధాయ. దేవతా ఆవాహయేత్. తతః గణేశాదీనాం సూర్యాదినవగ్రహాణాం చ తత్తన్మన్త్రైరావాహనం కృత్వా పూజనం కుర్యాత్. తదిత్థమ్. ఓం గణానాంత్వా...సాదనమ్ గణేశాయ నమః గణేశమావాహయామి. ఓం గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్ష... వ్యోమన్. గౌరీమావాహయామి. ఓం తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా...షః. వరుణమావా. గణపతిందుర్గాంక్షేత్రపాలం వాస్తోష్పతిం చ ఆవాహ్య. ఇంద్రం అగ్నిం యమం నిర్ఋతిం వరుణం వాయుం కుబేరం ఈశానంచ తత్తన్మన్త్రైర్నామమన్త్రైర్వాఽక్షతపుంజేష్వావాహ్యసూర్యాదీనావాహయేత్. తత్రమన్త్రాః

ఆకృష్ణేన...పశ్యన్. సూర్యమావాహయామి. ఆప్యాయస్వ...
గధే. చంద్రమావా. అగ్నిర్మూర్ధా...జిన్వతి. భౌమమావా
ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే...మేతమ్. బుధమావా. బృహస్పతే అతి—
చిత్రమ్. బృహస్పతిమావా. శుక్రంతే అన్యత్...రాతిరస్తు.
శుక్రమావా. శమగ్ని రగ్నిభిః...అపశ్రిథః శనైశ్చరమావా
హయామి. కయా నశ్చిత్ర...వృతా. రాహుమావా. కేతుం
కృణ్వన్న...జాయథాః. కేతుమావా. తదస్తు మిత్రా వరుణే
త్యనేన గణేశాద్యావాహిత దేవతాః సుప్రతిష్ఠితాః సంతు
(ఇతి ప్రతిష్ఠాప్య) ఓం భూర్భువః స్వః గణేశాద్యావాహిత
దేవతాభ్యో నమః ధ్యాయామి. ఇత్యాదిషోడశోపచార
పూజాం కుర్యాత్. అథ సత్యనారాయణపూజా ధ్యానమ్.
పుష్పం గృహీత్వా ధ్యానం కుర్యాత్. శాంతాకారం...
సర్వలోకైకనాథమ్. ధ్యాయేత్సత్యం గుణాతీతం గుణత్రయ
సమన్వితం, లోకనాథం త్రిలోకేశం కౌస్తుభాభరణంహరిమ్ నీల
వర్ణం పీతవాసః శ్రీవత్సపదభూషితం, గోవిందం గోకులానం
దం బ్రహ్మాద్యైరపి పూజితమ్ ఇతి ధ్యానమ్ ఓం సహస్రశీర్షా
...గులమ్. ఆగచ్ఛ భగవన్ దేవస్థానే చాత్ర స్థిరోభవ. యా
వత్పూజాంకరిష్యేఽహం తావత్త్వంసన్నిధౌభవ. ఆవాహనమ్.
పురుషఏవేదగ్ం సర్వ...రోహతి. నానారత్నసమాయుక్తం
కార్తస్వరవిభూషితం, ఆసనందేవదేవేశ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్య
తామ్. ఆసనమ్. ఓం ఏతావానస్య...దివి. నారాయణనమస్తేఽ
స్తు నరకార్ణవతారక, పాద్యం గృహాణ దేవేశ మమ సౌఖ్యం
వివర్ధయ. పాద్యమ్. త్రిపాదూర్ధ్వ...అభి వ్యక్తావ్యక్తస్వరూ
పాయహృషీకపతయే నమః, మయానివేదితో భక్త్యాఅర్ఘ్యోఽ

యం ప్రతిగృహ్యతామ్. అర్ఘ్యమ్. తస్మాద్విరాడ...పురః. మన్దా కిన్యాస్తు యద్వారి సర్వపాపహరం శుభం, తదిదం కల్పితం దేవ సమ్యగాచమ్యతాం త్వయా. ఆచమనీయమ్. యత్పురు షేణ హావిషా...ధ్రవిః. గంగా చ యమునా చైవ గోదావరి సరస్వతీ, నర్మదాసిన్ధుకావేర్యస్తాభ్యః స్నానంకురుప్రభో. స్నా నం పంచామృతస్నానమ్. ఆప్యాయస్వ...గధే సురభేస్తు సము త్పన్నం దేవర్షి పితృతృప్తిదం, మయా దత్తం పయోదేవస్నా నార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ క్షీరేణ స్నాపయామి. దధిక్రావ్ణో ...దధ్నాచైవ మహాదేవ స్నాపనం క్రియతే మయా, గృహాణ త్వంసురాధీశ ప్రసన్నో మాంభవావ్యయ. దధ్నా స్నాపయామి. శుక్రమసి జ్యోతిరసి...రశ్మిభిః. సర్పిషాచ జగన్నాథ స్నాపనం క్రియతేఽధునా. గృహాణ శ్రద్ధయాఽనన్త తవ ప్రీత్యై మనో హారమ్. ఘృతేన స్నాపయామి. మధువాతాఋ...సంత్వోష ధీః. ఇదం మధు మయా దత్తం తవ తుష్ట్యర్థమేవ చ, స్నా తుం గృహాణ దేవేశ తతః శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే. మధునా స్నాపయామి. స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ...అదాభ్యః సితయా చ సురశ్రేష్ఠ స్నాపనం క్రియతే త్వయి, తస్మాద్భక్తపరాధీన ప్రసన్నో భవ సర్వదా. శర్కరయా స్నపయామి. ఇతిపంచా మృతస్నానమ్. గంధద్వారాం...శ్రియమ్. గంధోదకేన దేవేశ కుశపుష్పఫలోదకైః, రత్నాంబునా చ శుద్ధేన స్నాపయామి పృథక్ పృథక్. చందనోదకేన స్నపయామి. మధువాతా...మ ధీః. మధుపర్కస్నానం, అనంతసర్వకామానామప్యధీశ్వర సౌ ఖ్యద. మధుపర్కం గృహాణేమం మయా దత్తమధోక్షజ. కనిక్రదత్సు...తైలం పుష్పసుగంధాఢ్యం భ్రమద్భ్రిమరనా

దితం, విలేపయామి సర్వాంగే సువర్ణచషకస్థితమ్. తైలాభ్యం
గమ్ ఉద్వర్తనం తవాంగేఽస్మిన్ లేపయామి సుభక్తితః, కాశ్మీ
రాగురుకర్పూర మృగనాభివినిర్మితమ్. ఉన్మర్దనమ్. స్నానార్థం
జలమానీతం శీతముష్ణం యథారుచి, సుగంధితం సర్వనదీతీర్థే
భ్యః ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతిమాంగలికస్నానమ్. గంధాదిదక్షి
ణాంతోపచారైః సంపూజ్య. పురుషసూక్తాదిభిః రుద్రాదిభి
రన్యైశ్చఅభిషేకః తం యజ్ఞ...శ్చయే. వేదసూక్తసమాయుక్తే
యజ్ఞసామసమన్వితే, సర్వవర్ణప్రదే దేవ వాససీ ప్రతిగృహ్య
తామ్ వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః...శ్చయే. బ్రహ్మ
విష్ణుమహేశైశ్చ నిర్మితం బ్రహ్మసూత్రకం, యజ్ఞోపవీతదా
నేన ప్రీయతాం కమలాపతిః. యజ్ఞోపవీతమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ
హుతః ఋచః...జాయత. శ్రీఖండంచన్దనం దివ్యం గంధాఢ్యం
సుమనోహరం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్య
తామ్. గంధమ్. అహిరివ భోగైః పర్యేతి...కస్తూర్యాద్యాశ్చ
యే గంధా భోగార్థం తే మయా హృతాః, అనేక గంధసంయు
క్తాః ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతి పరిమళద్రవ్యాణి సౌ
భాగ్యద్రవ్యాణి చ. అలంకారార్థమక్షతాన్ సమర్పయామి.
తస్మాదశ్వా అజా...జావయః. మల్లికాదిసుగంధీని మాలత్యా
దీని వై ప్రభో, మయాఽహృతాని పూజార్థం పుష్పాణి ప్రతి
గృహ్యతామ్ పుష్పాణి. అత్ర సంభవే సహస్రతులసీ సమర్ప
ణమ్ (విష్ణుసహస్రనామ.కృష్ణాష్టోత్తర శతనామపూజా చ
కార్యా) వనమాలాం సుగంధాఢ్యాం నానాపుష్పైః సమన్వి
తాం, పూజార్థం సాధితాం దేవ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్.
పుష్పమాలామ్. యత్పురుషం...వుచ్యేతే. వనస్పతిరసోద్భూ

తో గంధాఢ్యో గంధఉత్తమః, ఆఘ్రేయః సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ధూపమ్ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్...అజాయత సాజ్యం...తిమిరాపహ.దీపమ్ చంద్రమా మనసోజాతః...జాయత. ఘృతపక్వం హవిష్యాన్నం పాయసం చ సశర్కరం, నానావిధం చ నైవేద్యం విష్ణో మే ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్. సర్వపాపహరం దివ్యం గాంగేయం నిర్మలం జలం, మయా హ్యాచమనం దత్తం గృహ్యతాం పురుషోత్తమ. శుద్ధాచమనమ్. నారికేళం మాతులుంగం కపిత్థం కదళీఫలం, కూష్మాండం కర్కటీయుక్తం గృహ్యతామఖిలార్థద. ఇదం ఫలం మయా దేవ స్థాపితం పురతస్తవ, తేన మే సఫలావాప్తిర్భవేజ్జన్మనిజన్మని. ఇతిఫలమ్. లవంగకర్పూరయుతం తాంబూలం సురపూజితం, ప్రీత్యా గృహాణ దేవేశ మమ సౌఖ్యం వివర్ధయ. తాంబూలమ్. ఓం శ్రియే జాతః...చతుర్వర్తి సమాయుక్తం ఘృతేన చ సుపూరితం, నీరాజనేన సంతుష్టో భవత్యేవ జగత్పతిః నీరాజనమ్. కర్పూరదీపం సుమనోహరం ప్రభో దదామి తే దేవవర ప్రసీద భో, పాపాపకారం త్వరితం నివారయ ప్రజ్ఞానదీపం మనసి ప్రదీపయ. కర్పూరారార్తికమ్. ఓం నాభ్యా ఆసీ...యన్. నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే, సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణే నమః నమస్కారమ్. సప్తాస్యాసన్...పశుమ్. యానికానిచ...పదేపదే. ప్రదక్షిణమ్. యజ్ఞేన యజ్ఞ... దేవాః. కల్హారనీలకమలోత్పలపారిజాతపున్నాగకైః కదళిచంపకపాటలైశ్చ, బిల్వప్రవాళతులసీ శతపత్రజాతీ పుష్పైశ్చ క్లప్తమముమంజలిమర్పయామి. ఇతి అన్యైశ్చ మంత్రై

పుష్పాంజలిం సమర్పయేత్. తతో గీతవాద్యనృత్త ఛత్రచామరాది రాజోపచారార్థే అక్షతాన్ సమర్ప్య దేవం సంప్రార్థ్య స్తువీత. యన్మయా భక్తియుక్తేన పత్రం పుష్పం ఫలం జలం, నివేదితం చ నైవేద్యం తద్గృహాణానుకంపయా. మంత్రహీనం...దస్తు మే. అమోఘం పుండరీకాక్షం నృసింహం దైత్యసూదనం, హృషీకేశం జగన్నాథం వాగీశం వరదాయకమ్. గుణత్రయం గుణాతీతం గోవిందం గరుడధ్వజం, జనార్దనం జనాతీతం జానకీవల్లభం హరిమ్. ప్రణమామి సదా భక్త్యా నారాయణమతః పరం, దుర్గమే విషమే ఘోరే శత్రుభిః పరిపీడితే. నిస్తారయస్వ సర్వేషు తథానిష్టభయేషు చ. నామాన్యేతాని సంకీర్త్య ఈప్సితం ఫలమాప్నుయాత్. సత్యనారాయణం దేవం వందేఽహం కామదం ప్రభుం, లీలయా వితతం విశ్వం యేన తస్మై నమోనమః. ఇతి ప్రార్థనా. యస్యస్మృత్యా ...సత్యనారాయణః సుప్రీతః సుప్రసన్నః వరదో భవతు.

ఇతి సత్యనారాయణవ్రతపూజావిధానమ్.

శ్రీసత్యనారాయణవ్రతకథాప్రారంభః.

ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్లో. ఏకదా నైమిశారణ్యే ఋషయశ్శౌనకాదయః, పప్రచ్ఛుర్మునయస్సర్వే సూతం పౌరాణికం ఖలు. శ్లో. వ్రతేన తపసా కింవా ప్రాప్యతే వాంఛితం ఫలం, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామ కథయస్వ మహామునే. సూతః. శ్లో. నారదేనైవ సంపృష్టోభగవాన్ కమలాపతిః, సురర్షయే యథైవాహ తచ్ఛృణుధ్వం సమాహితః. శ్లో. ఏకదా నారదో యోగీ పరానుగ్రహకాంక్ష

యా, పర్యట న్వివిధాన్ లోకా న్మర్త్యలోకముపాగతః తతో దృష్ట్వా జనా స్సర్వా న్నానాక్లేశసమన్వితాన్. నానాయోని సముత్పన్నాన్ క్లిశ్యమానాన్ స్వకర్మభిః. కేనోపాయేన చైతే షాం దుఃఖనాశో భవేద్ధ్రువం, ఇతి సంచింత్య మనసా విష్ణులోకం గత స్తథా. తత్ర నారాయణం దేవం శుక్లవర్ణం చతుర్భుజం, శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలావిభూషితమ్. దృష్ట్వా తం దేవదేవేశం స్తోతుం సముపచక్రమే నారదః శ్లో. నమో వాఙ్మనసాతీతరూపాయానంతశక్తయే. ఆదిమధ్యాంతహీనాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే. సర్వేషామాదిభూతాయ భక్తానామార్తినాశినే, శ్రుత్వా స్తోత్రం తతో విష్ణుర్నారదం ప్రత్యభాషత. శ్రీభగవానువాచ. శ్లో. కిమర్థమాగతోఽసి త్వం కిం తే మనసి వర్తతే, కథయస్వ మహాభాగ తత్సర్వం కథయామి తే. నారదః. శ్లో. మర్త్యలోకే జనా స్సర్వే నానాక్లేశసమన్వితాః, నానాయోనిసముత్పన్నాః పచ్యంతే పాపకర్మభిః తత్కథం తే విముచ్యన్తే లఘూపాయేన తద్వద, శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం కృపాస్తి యది తే మయి. శ్రీభగవానువాచ. శ్లో. సాధు పృష్టం త్వయా వత్స లోకానుగ్రహకాంక్షయా, యత్కృత్వా ముచ్యతే మోహా త్తచ్ఛృణుష్వ వదామి తే. వ్రతమస్తి మహః పుణ్యం స్వర్గమర్త్యేషు దుర్లభం, తవ స్నేహా న్మయా వత్స ప్రకాశిక్రియతేఽధునా. సత్యనారాయణస్యైవ వ్రతం సమ్యగ్విధానతః, కృత్వాసద్యస్సుఖం భుక్త్వాపరంమోక్షమవాప్నుయాత్, తచ్ఛ్రుత్వా భగవద్వాక్యం నారదో మునిరబ్రవీత్. నారదః. శ్లో. కిం ఫలం కిం విధానం చ కృతం కేనైవ తద్వ్రతం, తత్సర్వం విస్తరా ద్బ్రూహి కదా కార్యం హి తద్వ్రతమ్. శ్రీభగ

వాను వాచ. శ్లో. దుఃఖశోకాదిశమనం ధనధాన్యవివర్ధనం, సౌభాగ్యసంతతికరం సర్వత్ర విజయప్రదమ్. యస్మిన్కస్మిన్దినేమర్త్యో భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితం, సత్యనారాయణం దేవం యజేచ్చైవ నిశాముఖే. బ్రాహ్మణై ర్బాంధవైశ్చైవ సహితో ధర్మతత్పరః, నైవేద్యం భక్తితో దద్యాత్సపాదం భక్ష్యముత్తమమ్. గోధూమస్యచ చూర్ణం వా శర్కరా చ గుడం తథా, సపాదం సర్వభక్ష్యాణి చైకీకృత్య నివేదయేత్. విప్రాయ దక్షిణాం దద్యాత్కథాం శ్రుత్వా జనైస్సహ, తతశ్చబంధుభిస్సార్థం విప్రాంశ్చ ప్రతిభోజయేత్. సపాదంభక్షయేద్భక్త్యానృత్యగీతాదికం చరేత్, తతశ్చస్వగృహం గచ్ఛేత్సత్యనారాయణంస్మరన్. ఏవంకృతే మనుష్యాణాం వాంఛాసిద్ధిర్భవేద్ధ్రువం, విశేషతః కలియుగేలఘూపాయోఽస్తిభూతలే. ప్రథమోఽధ్యాయః సమాప్తః.

ద్వితీయోఽధ్యాయః.

సూతః. అథాన్యత్సంప్రవక్ష్యామి కృతం యేన పురా ద్విజ, కశ్చిత్కాశీపురే రమ్యే హ్యాసీద్విప్రోఽతినిర్ధనః. క్షుత్తృడ్భ్యాం వ్యాకులో భూత్వా భృశం బభ్రామ భూతలే,దుఃఖితం బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా భగవాన్ బ్రాహ్మణప్రియః. వృద్ధబ్రాహ్మణరూపస్తం పప్రచ్ఛ ద్విజమాదరాత్, కిమర్థం భ్రమసే విప్ర మహీం నిత్యం సుదుఃఖితః. తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి కథ్యతాం ద్విజసత్తమ, బ్రాహ్మణః. శ్లో. బ్రాహ్మణోఽతి దరిద్రోఽహం భిక్షార్థం వై భ్రమే మహీం, ఉపాయం యది జానాసి కృపయా కథయ ప్రభో. వృద్ధబ్రాహ్మణః. శ్లో. సత్యనారాయణో విష్ణుర్వాంఛితార్థఫలప్రదః, తస్య త్వం పూజనం విప్ర కురుష్వ వ్రతముత్తమమ్. యత్కృత్వా సర్వదుఃఖేభ్యో

ముక్తో భవతి మానవః, విధానం చ వ్రతస్యాపి విప్రాయా భాష్య యత్నతః. సత్యనారాయణో వృద్ధస్తత్రైవాన్తరధీయత, తద్వ్రతం సంకరిష్యామి యదుక్తం బ్రాహ్మణేన వై. ఇతి సంచింత్య విప్రోఽసౌ రాత్రౌ నిద్రాం న లబ్ధవాన్, తతః ప్రాతస్స ముత్థాయ సత్యనారాయణవ్రతమ్. కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య భిక్షార్థ మగమద్ద్విజః, తస్మిన్నేవ దినే విప్రః ప్రచురంద్రవ్యమాప్తవాన్. తేనైవ బంధుభిస్సార్థం సత్యస్య వ్రతమాచరత్, సర్వదుఃఖవినిర్ముక్తస్సర్వసమ్పత్సమన్వితః. బభూవ స ద్విజశ్రేష్ఠో వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, తతః ప్రభృతి కాలం చ మాసి మాసి వ్రతం కృతమ్. ఏవం నారాయణస్యేదం వ్రతం కృత్వా ద్విజోత్తమః, సర్వపాపవినిర్ముక్తో దుర్లభం మోక్షమాప్తవాన్, వ్రతమస్య యదా విప్రాః పృథివ్యాం సంకరిష్యతి. తదైవ సర్వదుఃఖంచ మనుజస్య వినశ్యతి, ఏవం నారాయణేనోక్తం నారదాయ మహాత్మనే. మయా తత్కథితం విప్రాః కిమన్యత్కథయామి వః ఋషయః శ్లో. తస్మాద్విప్రాచ్ఛ్రుతం కేన పృథివ్యాం చరితం మునే, తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి శ్రద్ధాఽస్మాకంప్రజాయతే. సూతః. శ్లో. శృణుధ్వం మునయస్సర్వే వ్రతంయేనకృతం భువి, ఏకదా స ద్విజవరో యథావిభవవిస్తరైః. బంధుభిస్స్వజనైస్సార్థం వ్రతం కర్తుం సముద్యతః, ఏతస్మిన్నంతరే కాలే కాష్ఠక్రేతా సమాగమత్. బహిః కాష్ఠం చ సంస్థాప్య విప్రస్య గృహమాయయౌ. తృష్ణయా పీడితస్తాంశ్చ దృష్ట్వా విప్రకృతం వ్రతం, ప్రణిపత్య ద్విజం ప్రాహ కిమిదం క్రియతేత్వయా. కృతే కిం ఫలమాప్నోతి విస్తరాద్వద మే ప్రభో విప్రః. శ్లో. సత్యనారాయణస్యేదం వ్రతం సర్వేప్సితప్రదం, తస్య ప్రసాదా

న్నే సర్వం ధనధాన్యాదికం మహత్. తస్మా దేతద్వ్రతంజ్ఞాత్వా కాష్ఠక్రేతాఽతిహర్షితః, పపౌ జలం ప్రసాదం చ భుక్త్వా స్వ నగరం యయౌ. సత్యనారాయణం దేవం మనసా ఇత్యచింత యత్, కాష్ఠవిక్రయతో గ్రామే ప్రాప్యతే చాద్య యద్ధనమ్. తే నైవ సత్యదేవస్య కరిష్యే వ్రతముత్తమం, ఇతిసంచింత్య మనసా కాష్ఠం కృత్వా తు మస్తకే. జగామ నగరే రమ్యే ధనినాం యత్రసంస్థితిః, తద్దినే కాష్ఠమూల్యం చ ద్విగుణం ప్రాప్తవాన సౌ. తతః ప్రసన్నహృదయ స్సుపక్వం కదలీఫలం, శర్కరాఘృత దుగ్ధం చ గోధూమస్య స చూర్ణకమ్: కృత్వైకత్ర స పాదంచ గృహీత్వా స్వగృహం యయౌ. తతో బంధూన్ సమాహూ య చకార విధినా వ్రతం, తద్వ్రతస్య ప్రభావేన ధనపుత్రాన్వి తోఽభవత్, ఇహలోకే సుఖం భుక్త్వా చాన్తే సత్యపురం యయౌ ద్వితీయోఽధ్యాయః సమాప్తః.

తృతీయోఽధ్యాయః.

సూతః. శ్లో. పునరగ్రే ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిస త్తమాః, పురాచోల్కాముఖోనామనృపశ్చాసీన్మహీపతిః జితేం ద్రియః సత్యవాదీ యయౌ దేవాలయం ప్రతి, దినే దినే ధనం దత్వా ద్విజాన్సంతోషయత్సుధీః. భార్యా తస్య ప్రముగ్ధా చ సరోజవదనా సతీ, భద్రశీలానదీతీరే సత్యస్య వ్రతమాచరత్. వతస్మిన్నంతరే తత్ర సాధురేకస్సమాహితః, వాణిజ్యార్థం బహుధనై రనేకైః పరిపూరితామ్. నావం సంస్థాప్యతత్తీరే జగా మనృపతింప్రతి, దృష్ట్వాచ వ్రతినం భూపం పప్రచ్ఛ వినయాన్వి తః. సాధుః శ్లో. కిమిదం కురుషే రాజన్ భక్తియుక్తేన చేతసా, పకాశం కురు తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి సాంప్రతమ్. రాజో

వాచ. శ్లో. పూజనం క్రియతే సాధో విష్ణోరతులతేజసః, వ్రతం చ స్వజనైస్సార్థం పుత్రాద్యవాప్తికామ్యయా. భూపస్య వచనం శ్రుత్వా సాధుః ప్రోవాచ సాదరం, మమాపి సంతతిర్నాస్తి ఏతస్మాజ్జాయతే ధ్రువమ్. తతో నివృత్య వాణిజ్యాత్సానందో గృహమాగతః, భార్యాయై కథితం సర్వం వ్రతం సన్తతిదాయకమ్. తదా వ్రతం కరిష్యామి యదా మే సంతతిర్భవేత్, ఇతి లీలావతీం ప్రాహ పత్నీం సాధుస్సత్తమః. ఏకస్మిన్దివసే తస్య భార్యా లీలావతీసతీ, భర్తృయుక్తాఽఽనందచిత్తాఽభవద్ధర్మపరాయణా. గర్భిణీసాఽభవత్తస్య భార్యా సత్యప్రసాదతః, దశమే మాసి వై తస్యాః కన్యారత్నమజాయత. దినేదినే సా వవృధే శుక్లపక్షే యథా శశీ, నామ్నా కలావతీ చేతి తన్నామకరణం కృతమ్. తతో లీలావతీ ప్రాహ స్వామినం మధురం వచః, న కరోషి కిమర్థం వై పురా సంకల్పితం వ్రతమ్. సాధురువాచ శ్లో. వివాహసమయే త్వస్యాః కరిష్యామి వ్రతం ప్రియే, ఇతి భార్యాం సమాశ్వాస్య జగామ నగరం ప్రతి. తతః కలావతీ కన్యా వవృధే పితృవేశ్మని, దృష్ట్వా కన్యాం తతస్సాధుః నగరే సఖిభిస్సహ. మంత్రయిత్వా ద్రుతం దూతం ప్రేషయామాస ధర్మవిత్, వివాహార్థం చ కన్యాయా వరం శ్రేష్ఠం విచారయ. తేనాజ్ఞప్తశ్చ దూతోఽసౌ కాంచనం నగరం యయౌ, తస్మాదేకం వణిక్పుత్రం సమాదాయాగతో హి సః. దృష్ట్వా తం సుందరం బాలం వణిక్పుత్రం గుణాన్వితం, జ్ఞాతిభిర్బంధుభిస్సార్థం పరితుష్టేన చేతసా, దత్తవాన్ సాధుపుత్రాయ కన్యాం విధివిధానతః. తతోఽభాగ్యవశాత్తేన విస్మృతం వ్రతముత్తమం, వివాహసమయే తస్యాస్తేన రుష్టోఽభవత్ప్రి

భుః. తతః కాలేన నియతో నిజకర్మవిశారదః. వాణిజ్యార్థం తత
శ్శీఘ్రం జామాతృసహితో వణిక్, రత్నసానుపురే రమ్యే
గత్వా సింధుసమీపతః. వాణిజ్యమకరోత్సాధు ర్జామాత్రా
శ్రీమతా సహ, తౌ గతౌ నగరే రమ్యే చంద్రకేతోర్నృపస్య
చ. ఏతస్మిన్నవకాశే తు సత్యనారాయణః ప్రభుః, భ్రష్టప్ర
తిజ్ఞమాలోక్య శాపం తస్మై ప్రదత్తవాన్. దారుణం కఠినం చా
స్య మహద్దుఃఖం భవిష్యతి, ఏకస్మిన్దివసే రాజ్ఞో ధనమాదాయ
తస్కరః తత్రైవ చాగతశ్చోరో వణిజౌ యత్ర సంస్థితౌ, తత్ప
శ్చాద్ధావకాన్ దూతాన్ దృష్ట్వా భీతేన చేతసా. ధనం సంస్థా
ప్య తత్రైవ స తు శీఘ్రమలక్షితః. తతో దూతాస్సమాయా
తా యత్రాస్తే సజ్జనో వణిక్. దృష్ట్వా నృపధనం తత్ర బద్ధ్వా
నీతౌ వణిక్సుతౌ, హర్షేణ ధావమానాశ్చ నిస్యస్తా రాజ
సమ్ముఖమ్. తస్కరౌ ద్వౌ సమానీతౌ విలోక్యాజ్ఞాపయ ప్ర
భో, రాజ్ఞాజ్ఞప్తాస్తతశ్శీఘ్రం దృఢం బద్ధ్వాతు తావుభౌ. స్థా
పితౌ ద్వౌ మహాదుర్గే కారాగారేఽవిచారతః, మాయయా
సత్యదేవస్య న శ్రుతం కైస్తయోర్వచః అతస్తయోర్ధనం రాజ్ఞా
గృహీతం చంద్రకేతునా, తచ్ఛాపాచ్చ తయోర్గేహే భార్యా
చైవాతిదుఃఖితా. చోరేణాపహృతం సర్వం గృహే యచ్చ
స్థితంధనం, ఆధివ్యాధిసమాయుక్తా క్షుత్పిపాసాతిదుఃఖితా. అన్న
చింతాతురా భూత్వా బభ్రామ చ గృహే గృహే, కలావతీతు
కన్యాపి బభ్రామ ప్రతివాసరమ్. ఏకస్మిన్దివసే జాతా క్షుధార్తా
ద్విజమందిరం, గత్వాఽపశ్యద్వ్రతం తత్రసత్యనారాయణస్య
చ. ఉపవిశ్య కథాం శ్రుత్వా వరం ప్రార్థితవత్యపి, ప్రసాదభక్ష
ణం కృత్వా యయౌ రాత్రౌ గృహం ప్రతి. మాతా కలావతీం

కన్యాం కథయామాస ప్రేమతః, త్వం తు రాత్రౌ స్థితా కుత్ర కిం తే మనసి వర్తతే. కన్యా కలావతీ ప్రాహ మాతరం ప్రతి సత్వరం, ద్విజాలయే వ్రతం మాతః దృష్టం వాంఛితసిద్ధిదమ్. తచ్ఛ్రుత్వా కన్యకావాక్యం వ్రతంకర్తుంసముద్యతా, సాముదా తు వణిగ్భార్యా సత్యనారాయణస్య వై. వ్రతం చక్రే సైవ సాధ్వీబంధుభిస్స్వజనైస్సహ, భర్తృజామాతరౌ శీఘ్రమాగచ్ఛేతాంస్వమాశ్రమమ్ అపరాధం చ మే భర్తుర్జామాతుః క్షంతుమర్హసి, వ్రతేనానేన సంతుష్టో సత్యనారాయణప్రభుః. దర్శయామాస స్వప్నం హి చంద్రకేతుం నృపోత్తమం, బంధినౌ మోచయ ప్రాతర్వణిజౌ నృపసత్తమ. దేయం ధనం చ తత్సర్వం గృహీతం యత్త్వయాఽధునా, నో చేత్త్వాం నాశయిష్యామి సరాజ్యధనపుత్రకమ్. ఏవమాభాష్య రాజానం ధ్యానగమ్యోఽభవత్ప్రభుః, తతః ప్రభాతసమయే రాజాచ స్వజనైస్సహ. ఉపవిశ్య సభామధ్యే ప్రాహ స్వప్నం జనం ప్రతి, బద్ధౌ మహాజనౌ శీఘ్రం మోచయేత్తౌ వణిక్సుతౌ. ఇతిరాజ్ఞో వచశ్శ్రుత్వామోచయిత్వా మహాజనౌ, సమానీయ నృపస్యాగ్రే ప్రాహుస్తే వినయాన్వితాః ఆనీతౌ ద్వౌవణిక్పుత్రౌ ముక్తౌ నిగళబంధనాత్, తతో మహాజనౌ నత్వా చంద్రకేతుంనృపోత్తమమ్ స్మరంతౌ పూర్వవృత్తాంతం నోచతుర్భయవిహ్వలౌ, రాజా వణిక్సుతౌ వీక్ష్యవచః ప్రోవాచ సాదరమ్. దైవాత్ప్రాప్తం మహద్దుఃఖ మిదానీం నాస్తి వైభయం, తదా నిగళసంత్యాగం క్షౌరకర్మాద్యకారయత్. వస్త్రాలంకారకం దత్వా పరితోష్య నృపశ్చ తౌ, పురస్కృత్య వణిక్పుత్రౌ వచసా ఽతోషయద్భృశం, పురానీతం తు యద్ద్రవ్యం ద్విగుణీకృత్య దత్తవాన్, ప్రోవాచ తౌ

తతో రాజా గచ్ఛ సాధో నిజాశ్రమం, రాజానం ప్రణిపత్యాహ గంతవ్యం త్వత్ప్రసాదతః. తృతీయోఽధ్యాయః సమాప్తః.

చతుర్థోఽధ్యాయః.

సూతఉవాచ శ్లో. యాత్రాం తు కృతవాన్సాధుర్మంగళాయనపూర్వికాం, బ్రాహ్మణాయ ధనం దత్వా తదా తు నగరం యయౌ. కియద్దూరే గతేసాధౌ సత్యనారాయణః ప్రభుః, జిజ్ఞాసాం కృతవాన్సాధో కిమస్తి తవ నౌస్థితమ్. తతో మహాజనౌ మత్తౌ హేలయా చ ప్రహస్య వై, కథం పృచ్ఛసి భో దండిన్ ముద్రాం నేతుం కిమిచ్ఛసి. లతాపత్రాదికం చైవ వర్తతే తరణౌ మమ, నిష్ఠురస్య వచశ్శ్రుత్వా సత్యం భవతు తే వచః. ఏవముక్త్వా గతశ్శీఘ్రం దండీ తస్య సమీపతః, కియద్దూరే తతో గత్వాస్థితస్సింధుసమీపతః గతే దండిని సాధుశ్చ కృతనిత్యక్రియస్తదా, ఉత్థితస్తరణీందృష్ట్వా విస్మయం పరమం యయౌ. దృష్ట్వా లతాదికం చైవ మూర్ఛితో న్యపతద్భువి, లబ్ధసంజ్ఞో వణిక్పుత్రస్తతశ్చింతాన్వితోఽభవత్. తదా తు దుహితుః కాన్తో వచనం చేదమబ్రవీత్, కిమర్థం క్రియతే శోకశ్శాపో దత్తశ్చ దండినా. శక్యతేఽనేన సర్వం హి కర్తుం చాత్ర న సంశయః, అతస్తచ్ఛరణం యామో వాంఛితార్థో భవిష్యతి. జామాతుర్వచనం శ్రుత్వా తత్సకాశం గతస్తదా, దృష్ట్వా చ దండినం భక్త్యా నత్వా ప్రోవాచ సాదరమ్ క్షమస్వ చాపరాధం మే యదుక్తం తవసన్నిధౌ, ఏవం పునఃపునర్నత్వా మహాశోకాకులావుభౌ. ప్రోవాచ వచనం దండీ విహాసన్నవిలోక్య చ, మా రోదీః శృణు మద్వాక్యం మమ పూజా బహిర్ముఖః. మమాజ్ఞయా చ దుర్బుద్ధే లబ్ధం దుఃఖం ముహు

ర్షహాః, తచ్ఛ్రుత్వా భగవద్వాక్యం స్తుతిం కర్తుం సముద్యతః. సాధురువాచ. త్వన్మాయామోహితాస్సర్వే బ్రహ్మాద్యాస్త్రిదివౌకసః, ప్రజానంతి గుణాన్ రూపం తవాశ్చర్య మిదం ప్రభో. మూఢోఽహం త్వాం కథం జానే మోహిత స్తవ మాయయా, ప్రసీద పూజయిష్యామి యథావిభవ విస్తరైః. పురా విత్తంచ తత్సర్వం త్రాహి మాం శరణాగతం, శ్రుత్వా భక్తియుతం వాక్యం పరితుష్టో జనార్దనః. వరం చ వాంఛితం దత్వా తత్రైవాంతర్దధే హరిః, తతో నావం సమారుహ్య దృష్ట్వా విత్తప్రపూరితామ్ కృపయా సత్యదేవస్య సఫలం వాంఛితం మమ, ఇత్యుక్త్వా స్వజనైస్సార్థం పూజాం కృత్వాయథావిధి. హర్షేణ చాభవత్పూర్ణః సత్యదేవప్రసాదతః, నావం సంయోజ్య యత్నేన స్వదేశే గమనం కృతమ్. సాధుర్జామాతరం ప్రాహ పశ్య రత్నపురీం మమ, దూతం చ ప్రేషయామాస నిజవిత్తస్య రక్షకమ్. దూతోఽసౌ నగరంగత్వాసాధుభార్యాం విలోక్య చ, ప్రోవాచ వాంఛితం వాక్యం నత్వా బద్ధాంజలిస్తదా. నికటే నగరస్యైవ జామాత్రా సహితో వణిక్, ఆగతో బంధువర్గైశ్చ స్వజనై ర్బహుభిర్యుతః, శ్రుత్వా దూతముఖాద్వాక్యం మహాహర్షవతీ సతీ. సత్యపూజాం తతః కృత్వా ప్రోవాచ తనుజాం ప్రతి, వ్రజామి శీఘ్రమాగచ్ఛ సాధుసందర్శనాయ చ. ఇతిమాతుర్వచః శ్రుత్వావ్రతం కృత్వాసమాప్య చ, ప్రసాదం చ పరిత్యజ్య గతా సాపి పతింప్రతి. తేన రుష్టః సత్యదేవో భర్తారం తరణీం తథా. సంహృత్య చ ధనైస్సార్థం జలే తస్యావమజ్జయత్. తతః కలావతీ కన్యా న విలోక్య నిజం పతిం, శోకేన మహతా తత్ర రుదతీ చాపతద్భువి. దృష్ట్వా

కథావిధాం నావం కన్యాం చ బహుదుఃఖితాం, భీతేన మన సా దుఃఖం మహాశ్చర్యమిదం భవేత్. చింతమానాశ్చ తేసర్వే బభూవురనివారకాః, తతో లీలావతీ కన్యాం దృష్ట్వా సా విహ్వాలాఽభవత్. విలలాపాతిదుఃఖేన భర్తారం చేదమబ్రవీత్. ఇదానీం నౌకయా సార్ధం కథం సోఽభూదలక్షితః, న జానే కస్య దేవస్య హేలయా చైవ సా హృతా. సత్యదేవస్య మాహాత్మ్యం జ్ఞాతుం వా కేన శక్యతే, ఇత్యుక్త్వా విలలాపై వ తతశ్చ స్వజనైః సహ. తతో లీలావతీకన్యాం క్రోడీకృత్వా రురోద హ, తతః కలావతీ కన్యా నష్టే స్వామిని దుఃఖితా. గృహీత్వా పాదుకాం తస్యానుగంతుం చ మనోదధే, కన్యాయాశ్చరితం దృష్ట్వా సభార్యః సజనో వణిక్. అతిశోకేన సంతప్తశ్చింతయామాస ధర్మవిత్, హృతం వా సత్యదేవేన భ్రాన్తోఽహం సత్యమాయయా. సత్యపూజాం కరిష్యామి య థావిభవవిస్తరైః, ఇతి సర్వాః సమాహూయ కథయిత్వా మ నోరథమ్. నత్వా చ దండవద్భూమౌ సత్యదేవం పునః పునః. తతస్తుష్టః సత్యదేవో దీనానాం పరిపాలకః, జగాద వచనం చైవం కృపయా భక్తవత్సలః. త్యక్త్వా ప్రసాదం తే కన్యా పతిం ద్రష్టుం సమాగతా, అతో దృష్టోఽభవత్తస్యాః కన్యకా యాః పతిర్ధ్రువమ్. గృహం గత్వా ప్రసాదం చ భుక్త్వా సా ఽఽయాతి చేత్పునః. లబ్ధభర్త్రీ సుతా సాధో భవిష్యతి న సంశయః కన్యకా తాదృశం వాక్యం శ్రుత్వా గగనమండ లాత్, క్షిప్రం తదాగృహం గత్వా ప్రసాదం చ బుభోజ సా. సా పశ్చాత్పునరాగత్య దదర్శ సజనం పతిం, తతః కలావతీ కన్యా జగాద పితరం ప్రతి. ఇదానీం చ గృహం యాహి విలం

బం కురుషే కథం, తచ్ఛ్రుత్వా కన్యకావాక్యం సంతుష్టోఽ
భూద్వణిక్సుతః. పూజనం సత్యదేవస్య కృత్వా విధివిధానతః,
ధనైర్బంధుగణైస్సార్థం జగామ నిజమందిరమ్. పౌర్ణమాస్యాం
చ సంక్రాన్తౌ కృతవాన్ సత్యపూజనం, ఇహ లోకే సుఖం
భుక్త్వా చాన్తే సత్యపురం యయౌ. ౪౪. చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమోఽధ్యాయః.

సూత ఉవాచ. అథాన్యత్సం ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం ముని
సత్తమాః, ఆసీత్తుంగధ్వజో రాజా ప్రజాపాలనతత్పరః, ప్రసా
దం సత్యదేవస్య త్యక్త్వా దుఃఖమవాప సః. ఏకదా స వనం
గత్వా హత్వా బహువిధాన్ పశూన్. ఆగత్య వనమూలం చ
దృష్ట్వా సత్యస్య పూజనం, గోపాః కుర్వన్తి సంతుష్టా భక్తి
యుక్తాః సబాన్ధవాః. రాజా దృష్ట్వా తు దర్పేణ గత్వా తం
ననామ సః, సంస్థాప్య పునరాగత్య భుక్తాః సర్వే యథేప్సితమ్.
తతః ప్రసాదం సంత్యజ్య రాజా దుఃఖమవాప సః, తస్య పుత్ర
శతంనష్టం ధనధాన్యాదికం చ యత్. తేనరాజాపునఃకర్తుం సత్య
దేవస్య పూజనం, మనసా తు వినిశ్చిత్య యయౌ గోపాలసన్ని
ధౌ, తతోఽసౌ సత్యదేవస్య పూజాం గోపగణైః సహ. భక్తి
శ్రద్ధాన్వితో భూత్వా చకార విధినానృపః, సత్యదేవప్రసాదేన
ధనపుత్రాన్వితోఽ భవత్. ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా చా
న్తే సత్యపురం యయౌ, య ఇదం కురుతే సత్యవ్రతం పరమ
దుర్లభం, శృణోతి చ కథాం పుణ్యాంభక్తియుక్తఃఫలప్రదాం,
ధనధాన్యాదికం తస్య భవేత్సత్యప్రసాదతః. దరిద్రో లభతే
విత్తం బద్ధో ముచ్యేత బంధనాత్, భీతో భయాత్ప్రముచ్యేత
సత్యమేవ న సంశయః. ఈప్సితం చ ఫలం భుక్త్వా చాన్తే సత్య

పురం వ్రజేత్. ఇతి వః కథితం విప్రాః సత్యనారాయణవ్రతం, యత్కృత్వా సర్వదుఃఖేభ్యో ముక్తో భవతి మానవః, విశేషతః కలియుగే సత్యపూజా ఫలప్రదా. కేచిత్కాలే వదిష్యన్తి సత్యమీశం తమేవ చ, సత్యనారాయణం కేచిత్సత్యదేవం తథాఽపరే. నానారూపధరో భూత్వా సర్వేషామీప్సితప్రదః, భవిష్యతి కలౌ సత్యవ్రతరూపీ సనాతనః. య ఇదం పఠతే నిత్యం శృణోతి మునిసత్తమాః, సత్యం నశ్యన్తి పాపాని సత్యదేవ ప్రసాదతః పంచమోఽధ్యాయః.

ఇతి సత్యనారాయణవ్రతకథా సమాప్తా.

శ్రీసత్యనారాయణకథ.

శ్రీమన్మహీమండలవలయిత నవఖండమధ్యస్థంబగు నీభరత ఖండంబున నైమిశారణ్యక్షేత్రంబున దీర్ఘసత్రయాగంబు జేయుచో నచ్చట శౌనకాదిమహర్షులు అఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండును సకలగుణోపేతుండును మునిగణస్తోత్రపాత్రుండును నగు సూతునిం గాంచి ధీసమేతా, మనుజుని చే ధనదారపుత్ర పశ్వాది ఫలంబులును నాముష్మికఫలంబులును కోరంబడుచున్నవిగదా. ఇవి వ్రతంబులచేతనా, చాంద్రాయణాదితపోవిశేషంబులచేతనా, బ్రాహ్మణశుశ్రూషచేతనా మనుజునకు పైంజెప్పిన యైహికాముష్మికంబులు లభించును. వానిని వినఁగోరెదము. చెప్పఁదగియుండిన నానతిమ్ము అని వేడఁగా సూతుండు నిజగురుం డగు వ్యాసుని ధ్యానంబుజేసి మౌనివరులంగని అయ్యలారా! తాముజేసిన ప్రశ్నరీతిగా దేవర్షిశ్రేష్ఠుండును బ్రహ్మమానసపుత్రుండును నైననారదుండు నారాయణునిదలంచి

ప్రశ్నజేయఁగా సాక్షా ద్భగవంతుం డగు హృషీకేశుండు నారదునిం జూచి చెప్పినవిధంబుగా మీకు నే దెలిసినంత పెద్దల వలన విన్నంత మీకువిస్తరంబుగాఁ జెప్పెద; భక్తిశ్రద్ధధ్యాన గరిష్ఠులై వినుండు. ఒకానొక కాలమందు దేవర్షి యైననార దుండు లోకానుగ్రహేచ్ఛగలిగి సకలలోకంబులంజరించుచుఁ గ్రమంబుగా మర్త్యలోకంబునకు వేంచేసి జనులం బొడ గాంచి అక్కటా! నానావిధ రోగంబులం జనించుచు నానా విధదుఃఖంబు లనుభవించుచు జన్మాంతరపాపములచే ఖేదము లనుభవించుచుండెడి మానవుల కేయుపాయంబుచే నివి తొలంగు నని తలపోసి వైకుంఠమున కేఁగి యందు శాంతా కారుండును చతుర్భుజుండును శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలా ద్యలంకృత దివ్యవిగ్రహుండు నై శోభిల్లుపరమపురుషునిం గాంచి వెన్నిధింగన్న పేదయుంబోలె పరమానందభరితుండై యీతీరున స్తోత్రంబుచేయం దొడఁగె మహానుభావా! త్రిమూర్త్యాత్మకా! త్రిగుణాతీతా! నిరంజనా! నిర్గుణా! సగుణా! ఆదిమధ్యాంతరహితా! అచ్యుతా! అనంతకల్యాణ గుణాధారభూతా! సకలసుగుణోపేతా! ధీసమేతా! శ్రీ మన్నారాయణా! ఆర్తత్రాణపరాయణా! అని నుతిఁ జేసి యనేకవిధంబుల వేఁడుటను విని భక్తౌఘపాపనివారకుండగు నారాయణుండు పరమానందంబుఁ జెంది నారదా! నీవూరక రావుకదా! నీవిచ్చోటికి విచ్చేయుటకుంగారణం బేమి సాంతం బుగ నానతిమ్మనుఁడు నతని నుద్దేశించి స్వామీ; మానవ లోకమునందు మానవులు నానావిధవ్యసనంబు లనుభవించుచు నానావిధజన్మంబులొందుచు పూర్వజన్మాంతరపాపంబులచేమిగుల

బాధలనొందుచున్నారు. అట్టి బాధ లానరుల కెవ్విధంబున నివ
ర్తించునట్టిసూక్ష్మోపాయంబు నా కుపదేశింపుము. అయ్యది మీా
యాజ్ఞానుసారంబుగ భూలోకమునకుంజని యాబాధ లుడుపం
దగినయోచనచేసెద నానతిమ్మని వేఁడిన నారదునింగాంచి యిట్లని
చెప్పఁదొడంగె. నారదా! దుష్టగుణనిగ్రహంబు జేయఁదగినయో
చనజేయుట శిష్టులకు ప్రతిపాదితంబేగదా! యిట్టికష్టంబులొందు
చుండిన కష్టనరులకు వ్యసననిరసనంబును ఐహికాముష్మికఫలప్ర
దంబును గలుగఁజేయందగిన సులభోపాయంబు జెప్పెద నాక
ర్ణింపుము. నారదా! స్వర్గమర్త్యపాతాళాది చతుర్దశ భువనం
బులయందు ప్రస్తుతము సేయుచుండు వ్రతములలోపల నుత్తమం
బైనవ్రతం బొక్కటి కలదు. అది సత్యనారాయణవ్రతంబు.
అది నీయందు గలిగిన వాత్సల్యాతిశయంబుచే లోకంబునఁ
బ్రకాశింపఁ జేయందలఁచియున్నాను. ఆవ్రతంబునుయథావిధిగా
నాచరించిన సకలదుఃఖములు బోఁదోలి సుఖంబు లనుభ
వించి పిదప మోక్షసామ్రాజ్యంబు జెందుదురని చెప్పంబడు
వాక్యంబుల కానందంబుజెంది నారదుండు స్వామీ! యావ్రత
మెట్టిది. దానివిధానమెట్టిది. పూర్వ మెవ్వరిచే నాచరింపఁబడి
నది. మఱియు నేకాలమునందుఁ జేయవలయు, సవిస్త
రంబుఁగా జెప్పుమని ప్రార్థించిన నారదునింగాంచి నారాయ
ణుండు మునీంద్రా! నాచేఁజెప్పంబడిన సత్యనారాయణవ్రతంబు
వ్యసనశాంతియు సుఖసమృద్ధియు పుత్త్రాభివృద్ధియు ధనధాన్య
సంపత్తియు సర్వకార్యజయంబును గలుగఁజేయునుగాన నీవ్ర
తంబున కిది ఫలంబని యెఱుంగవలయు. ఒకానొకమాసంబున
నొకానొకపుణ్యక్షేత్రంబున మానవుండు భక్తిశ్రద్ధాగరి

ష్టుండై ప్రదోషకాలమునం దనుష్ఠించి ప్రార్థించవలయు. ఆసమయంబున బ్రాహ్మణమిత్రబంధుజన పరివేష్టితుండై కదలీఫల ఘృతక్షీరగోధూమపిష్టశర్కరగుడమిశ్రితంబులగు నైవేద్యంబులు భక్తిచేనిడి యనంతరము భూసురులను తాంబూలాదులచేఁ దృప్తులంజేసి తదనంతరము పుత్రమిత్రకళత్రాదులతో తత్సత్యనారాయణవ్రతకథాశ్రవణ పారాయణంబుజేసి పదంపడి బంధుజనబ్రాహ్మణాన్నప్రదానంబుఁజేసి వ్రతేశ్వరనివేదిత భక్ష్యభోజ్యాదుల పాదాంశంబు దాను భుజించి సత్యనారాయణస్మరణపూర్వకంబుగ నృత్తగీతాది సకలవాద్యంబులతో మందిరంబునకుఁ బోందుగాఁ జేరవలయు నిటులఁజేసిరేని మానవుల కిష్టార్థసిద్ధిగలదు. మఱియు విశేషముగా కలియుగమునందీ సత్యనారాయణవ్రత మిష్టఫలసిద్ధికై లఘూపాయంబని భగవంతుఁడు భాగవతశిఖామణియగు నారదమహామునికి నెఱింగించెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పెను.

ఓమునులారా! పూర్వము కాశీపట్టణములో విశేషదరిద్రుఁడగునొక్కభూసురుండు క్షుత్పిపాసలచే మిగులవగపొంది ప్రతిదినము సంచరించుచుండ నీబీదబ్రాహ్మణునిజూచి కరుణించి పురుషోత్తముండు కృపాసముద్రుండు గాన కపటవృద్ధబ్రాహ్మణరూపంబున నాతనికిఁ బ్రసన్నుండై యోవిప్రోత్తమా! నీవెవ్వఁడవు? యెచ్చటనుండి యెచ్చటికిఁబోవుచున్నావు? నీముఖవైవర్ణ్యము జూడ నీవు మిగులఁగొందలపడునట్లు గాన్పించెడిని. నీసవిస్తారంబు నాకుఁ దేటపఱుపుమనవుడు నాముదుసలిపాఱుం డిట్లనిచెప్పనారంభించెను. స్వామీ! నేను దుస్సహమగు దారిద్ర్యముచేమిగుల డస్సి భిక్షార్థమిల్లిల్లుద్రిమ్మరియు పుడిసెడుబియ్యము సహా దొరు

కట మిగులదుర్లభముగ నున్నదనియు కాన నిట్టిదరిద్రనిరసనంబును మోక్షకారణంబునగు గార్యంబు నాకుఁగృపజేయుమా యని పెక్కువెఱంగులఁ బ్రార్థింప నాకృతకవిప్రుం డా వృద్ధబ్రాహ్మణున కిట్లని చెప్పందొడంగె. ఓవిప్రపుంగవా! భక్తిశ్రద్ధధ్యానగరిష్ఠుండవై వినుము. సత్యనారాయణుండను పేరుగల విష్ణువు సకలవాంఛితార్థంబుల నొసంగువాఁడు గావున మనుష్యుం డాసత్యనారాయణవ్రతం బాచరింపవలయు, నయ్యది ఐహికాముష్మికంబులను దేహసౌఖ్యదంబును గీర్తిప్రదంబును నగును. అని యద్దాని ననుష్ఠింపవలసినవిధానంబుల నెఱింగించి కృతకమహీసురుం డగుసత్యనారాయణుం డంతర్హితుండయ్యె. అంత నావృద్ధభూసురుండు నాముదుసలిపాఱుని వేసంబునొంది వచ్చిన లచ్చిమగనిచే నుపదేశింపబడినవ్రతము చేయ సమకట్టి యారాత్రి నిదురనుసహా వదలి యేకాగ్రచిత్తుండై ప్రాతఃకాలంబున లేచి యావ్రతంబు నిరాతంకముగ జరగగలందులకు వలయుద్రవ్యమార్జింపఁ బనిబూన దైవానుగ్రహంబున నాతనికి నధికద్రవ్యము సంప్రాప్తంబయ్యె. నంత నాతండు కుటుంబబంధుజనసమేతుండై సత్యనారాయణవ్రతంబు సమగ్రంబుగ నిర్వర్తించి తద్వ్రతమాహాత్మ్యంబుచే సమస్తదుఃఖదరిద్రనివారణుండై యఖిలైశ్వర్యయుక్తుండాయెను. అదిమొదలా బ్రాహ్మణుండు ప్రతిమాసము సత్యనారాయణవ్రతంబొనర్చి సర్వపాపనివర్తితుండై దుర్లభంబగు మోక్షపదవిం జెందెఁ గానఁ బుడమియం దేమానవుం డీవ్రతం బాచరించునో అట్టివాఁడు సకలదుఃఖంబులయందుండి తొలంగి సర్వసుఖంబులం బొందునని దేవశ్రేష్ఠుండగు నాదిదేవుండు దేవర్షియైననారదునకుఁ జెప్పె

ని ట్లాభగవంతునిచేఁ జెప్పఁబడినదానిని మహామునులారా! మీకు నేవచించితి నన, శౌనకాదిమహామునులు సూతుని నుద్దేశించి పౌరాణికోత్తమా! మున్ను దరిద్రంబుచే నవస్థపడినబ్రాహ్మణుం డానతిచ్చినప్రకారం బాకర్ణించి భూమియందు మఱెవ్వరీ సత్యనారాయణవ్రతం బాచరించిరి, వివరింపుమా యని సూతునింబ్రశ్నచేయ. నాతండు ప్రమోదభరితుండై చెప్పుచున్నాఁడు. ఓమునులారా! యీవ్రతంబాచరించిన బ్రాహ్మణుండు విభవానుసారముగబంధుమిత్రకుటుంబములతో నీవ్రతంబాచరింపనుద్యుక్తుఁడైన కాలంబు నొకకట్టియలమ్మువాఁడు ఆబ్రాహ్మణుని గృహవేదికపై తనకట్టెలమోపును దించి పిపాసార్థియై తద్గృహంబులోనికింజని యాపృథ్వీసురునింగాంచి జోహారొనర్చి స్వామీ! మీచే జరిపింపఁబడువ్రతం బెయ్యది? దాని నిర్వర్తించిన వారికిం గలుగుఫలంబెద్ది? నాకుం గృపచే నానతిమ్మనుడు కట్టియలమ్మువానికి నావిప్రసత్తముం డిట్లని చెప్పందొడఁగె. ఓయీ! యీవ్రతంబునకు సత్యనారాయణ వ్రతం బని పెద్దలందురు. దీని నాచరించినవారికి సర్వాభీష్టము లబ్బు. దరిద్రంబుబాయు, నిది యనుభవసిద్ధంబు. ఇందులకు సందియంబు లేదనుటకుఁ దార్కాణ మొక్కటికలదు వినుము. వాక్రుచ్చెద. తొల్లి నేను మహాదరిద్రము ననుభవించి పరితపించుచు భిక్షాటనంబునకుం జనుచుండ యాదృచ్ఛికంబుగ నొకవృద్ధబ్రాహ్మణుండు నన్నుంగనుంగొని నాదుర్దశ నారసి తన్నివారకం బగు నీవ్రతం బుపదేశించె. తదుపదేశంబున నేనొనర్చి కృతార్థుండనైతినన నాకట్టియలమ్మువాఁ డెంతే సంతసిల్లి యదుక్తప్రకారంబున దానుం జేయఁదలపోసి నీరుద్రావి యన్నంబుభోనేసి తనయూరికిం

బోయి తనజీవితాధారంబగు కట్టెలవ్యాపారంబుచే విశేష ద్రవ్యమార్జించి యీసత్యనారాయణవ్రతమును కుటుంబబంధుహితసమేతంబుగా నాచరించి తద్వ్రతమాహాత్మ్యంబుచే అష్టైశ్వర్యము లనుభవించుచు సుఖంబుగనుండి యంతంబున విష్ణులోకంబుఁ జెందెను.

మునులారా! యిందులకు మఱియొక యితిహాసంబు గలదు చెప్పెద వినుండు. తొల్లి జితేంద్రియుండును సత్యభాషణుండును సాధుజనపూజానిరతుండును నైన ఉల్కాలముఖుం డనుపేరు గల రాజశ్రేష్ఠుం డొక్కరుండు గలఁడు. అతఁడు ప్రతిదినము దేవాలయంబునకుఁ బోవుచు బ్రాహ్మణుల కతివినయంబుతో వాంఛితార్థంబుల నొసంగుచు విశేషముగ్ధురాలును పతివ్రతయునగు నిజపత్నీసహితుండై నదీతీరంబున నీసత్యనారాయణవ్రతంబును నారంభించి చేయుచుండెను. ఇట్లువ్రతము నాచరించుచుండ నచ్చోటికి సాధు వనునొకవైశ్యుండు బేరమునిమిత్తము విశేషధనసహితుండై వచ్చి యానదీతీరంబున నోడనిలిపి రాజుసమీపమునకు వచ్చి వినయపురస్సరముగా నొకప్రశ్నజేసెను. రాజా! లోకమునఁ బ్రాయికంబుగనాచరింపఁబడువ్రతమాహాత్మ్యంబులను నీవు పెద్దలచే నెఱింగినవాఁడ వగుటవలన నట్టివ్రతములలో నుత్తమంబగువ్రతంబెయ్యదియో నేవినఁగోరెద నని పెక్కుతెఱంగులఁ బ్రార్థింప నాభూపాలుండు కృపాతరంగితహృదయుండై యాకోమటి నుద్దేశించి చెప్పుచున్నాఁడు. ఓసాధూ! ఈలోకంబున నాచరింపబడువ్రతంబులలో నుత్తమంబగు వ్రతంబు సత్యనారాయణవ్రతంబని యార్యులు వక్కాణింప విని సంతానార్థినైన నేను అనంతకల్యాణగుణం

డును దివ్యమంగళ విగ్రహుండును సర్వవ్యాపియు నైనవిష్ణు మూర్తిపూజ యను నీ వ్రతంబును స్వకుటుంబయుక్తుండనై యాచరించుచున్నానని చెప్పెను. పిమ్మట నా కోమటి మిగు లాసక్తిగలవాఁడై భూపాలగ్రామణీ! మీ రెద్దానిఁగోరి యీ వ్రతం బాచరించుచున్నారో అది నాకు నపేక్షణీయం బగుట వలన నాకు నుపదేశింపవలయునని ప్రార్థించిన వల్లెయని యా మంత్రరాజం బాసాధునకుఁ గ్రమంబున నుపదేశించె. తద నంతర మావిట్కులచంద్రుండగుసాధువు కుతుకభరితుండై స్వదేశంబుచేరి తనగృహిణికి నీసత్యనారాయణవ్రతం బెఱిం గించి నా యభీష్టప్రకారము నాకు సంతానము ప్రాప్తించెనేని నే నావ్రతంబు సాంగంబుగ నెరవేర్చెదనని సంకల్పించుకొనిన కొంతకాలంబునకుఁ దనకులసతియగు లీలావతి గర్భంబుఁ దాల్చి పదియవమాసంబున క్షపాకరసమానాస్య యగు నొకకన్యారత్న ముంబడసెను. ఇట్టి కన్యాలలామంబు దినదినప్రవర్ధమానయగు చుకళావతీనామంబునవఱలుచుండె నిట్లుకొంతకాలంబు గడువఁ గళావతికి తండ్రి వివాహప్రయత్నంబుసేయం గమకించి తన మిత్రులతో నాలోచించి తగినవరుని నరసిరండని దూతలఁబంప వారు తమదేశంబునఁ గాంచీనగరంబునకేఁగి యప్పత్తనంబునుం డు నొక్కరూపయౌవనసంపన్నుం డగువైశ్యకుమారుని వెంటఁ బెట్టుకొని వచ్చిరి. అట్లేగుఁదెంచిన వైశ్యకుమారునిం జూచి యత్యానందభరితులై జననీజనకులు బంధుహితవర్గంబు రావించి సుముహూర్తంబున నాతనికిఁ దమకూఁతు నిచ్చి వివాహం బొన ర్చిరి. కాని తాము సంకల్పించుకొనినప్రకారము వ్రతము నిర్వ ర్తింపరైరి. అనంతరము సాధువును అల్లుండును వ్యాపారనిమి

త్తము చంద్రకేతుం డనురాజుచేఁ బరిపాలింపఁబడిన రత్న సానుపురంబునకుం జని సముద్రతీరంబున విడిసి యల్లుండును దానును బేరమాడుచుండిరి. అట్టికాలమున సత్యనారాయణుండు వ్రతముచేయమఱచిన సాధువును జూచి దారుణమైన కోపము ప్రజ్వలింప వీఁడు దారుణంబగు కష్టమును దుఃఖమును బొందుఁగాక యని శపియించెను తోడన తచ్ఛాపానుసారముగ నాచోరుండు వాలాయముగ రాజగృహంబున నాభరణంబులు దొంగిలించుకొనిపోయి వ్యాపారము జేయు వారికి విక్రయించుచు నొకనాఁడు రాజభవనంబున రవణంబులు దొంగిలించికొనివచ్చుచుండ రాజభటులచేఁ దఱుమఁబడి పరుగిడుచు వచ్చి వారివలనిభయంబుచే సముద్రతీరంబున బేరము జేయుచుండిన నీయిద్దరుకోమట్లముంగలంబడవైచిపోయిరి. అట్లు పరుగిడిన తస్కరులనెఱుకి రాకుండుండఁగానక నీకోమట్లవశమున నా మందసంబు లుండునట్లు సడియొసంగి వారియొద్దికివచ్చి ధనంబు బుజువగుటచే నిరువురను బంధించి రాజువద్దికిఁగొనివచ్చి రాజోత్తమా! తమభవనరాజంబున వెరసిపోయినధనం బీచోరులవద్ద నున్నయది. వీరుచూడఁ పాతదొంగలుగఁ గనఁబడుచున్నారు. కాన వీరికిఁ దామాజ్ఞయీవలయుననిన ఆదేశప్రకారము రాజా నాజ్ఞయొసంగె. అనంతరము రాజభటు లతికోపంబున వీరి కాళ్లు చేతులు సంకెలలచేబంధించి కారాగృహంబునం బడవైచి వారి ధనమంతయు రాజుబొక్కసంబుఁజేర్చిరి. ఇట్లుండ సాధువుభార్య యగులీలావతియు కొమార్తె యగుకలావతియు నిరువురు పరమానందంబున నుండఁ జోరులు వీ రిలుదూఱి సర్వస్వముదొంగిలించుకొనిపోయినందున తినఁగూడును, కట్టబట్టయు లేక లేమిడిచేఁ

బ్రతిగృహంబునఁ దిరిపెమెత్తికొనుచుండిరి. ఇట్లుండ నొకానొక దినంబునఁ గలావతి ప్రొద్దుబోయి రాఁగాఁ దల్లి యది యేమని యడుగ నొక్కచోఁ గొందఱు సత్యనారాయణవ్రతంబుఁ జేయుచుండ నావ్రతాచరణంబును జూచుచు నక్కథను వినుచుంటి నని చెప్పిన కొమార్తెపలుకుల కులికిపడి కూఁతురా! ఈవ్రతంబును సంకల్పించి చేయని కారణంబుచేఁ గాఁబోలు మన కిట్టి చెట్టలు సంప్రాప్తించె. తత్పరిహారార్థంబు మనము సత్యనారాయణవ్రతము చేయుట కుద్యుక్తు లగుదము. అట్లు చేసిన మనవారు సౌఖ్యంబుగ ధనమార్జించుకొని గృహంబున కరుగుదెంతురు. మనకు సర్వసౌఖ్యంబు లబ్బును, మనకుఁ బోయిన ధనంబు మగుడవచ్చును. కనుక వ్రతంబుచేయుటకు దృఢచిత్తులమై యుండవలయునని, స్వబంధుయుక్తంబుగ వ్రతంబు నాచరించె. వ్రతాంతమున స్వామీ! నాభర్తయు నల్లుండును శీఘ్రంబున గృహంబునకు రావలయును నని ప్రార్థింప దీనత్రాణపరాయణుం డగు నారాయణుండు చంద్రకేతుమహారాజు స్వప్నంబున దర్శనంబిచ్చి రాజా! నీవు కొద్దిరోజులకు మున్ను కారాగారమం దుంచిన సాధు వను కోమటిని వానియల్లుని విడుదలఁ జేయుము వారియొద్దనుండి నీవు గ్రహించిన ధనమునంతయు వారికి మగుడ నొసంగుము. అట్లీయకయున్న నీ ధనపశుపుత్రమిత్రకళత్రాదుల నశింపఁ జేయుచున్నానని పలికి యంతర్ధానంబునొందె నంత నా రాజు వేకువనే లేచి సభాభ్యంతరమునకు వచ్చి తనమంత్రులకుఁ దన స్వప్నము నెఱింగించి బంధీకృతులగు నిద్దఱుకోమట్లను విడుదలఁ జేయున ట్లానతిచ్చిన భటులు తదాజ్ఞానుసారము వారిసంకెలల

నూడఁదీసి వారిని రాజుమ్రోల నిలిపిరి. అనంతరము రాజును వారివిషయము నెఱుఁగక తాఁ జేసినయపరాధమునకై తన్ను క్షమించునట్లు పలుదెఱంగులఁ బ్రార్థించి వీడ్కొల్పె, నంత నీ కోమ ట్లిరువురును సంతోషముతో నోడనెక్కి వచ్చుచుండఁగా, నచ్చట సముద్రతీరమున నొక్క సన్యాసి వేషధారియైనసత్య నారాయణస్వామి ప్రత్యక్షమై, సాధువును జూచి యోయీ! ఓడలో నేమున్నది ? అని యడుగఁగా, సాధువు గర్వముతో దీనిలో నేమియున్న నీకేమి, మొహారు వేసెదవా ? తీఁగలతో నల్లినతట్టలు బుట్టలు నున్నవని చెప్పెను. అదివిని సన్యాసిఅట్లే యగుఁగాక యని చెప్పి సముద్రతీరంబున నుండెను సన్యాసి వెళ్లిన కొంతసేపటికి సాధువు ఓడలోపలఁ బోయి చూడఁగా, నచ్చట ధనమునకు మాఱుగా లతాపాత్రములుండుట చూచి విచారపడఁ దొడఁగఁగా నల్లుఁడు మామగారిని జూచి, యిది మనము సన్యాసిని ధిక్కరించినదోషము. ఆతఁడు సత్యనారా యణమూర్తియే కాని సామాన్యుఁడు గాఁడు. మన మాతని బ్రార్థించి మనధనముం బడయంగలమని చెప్పఁగా, సాధువు సన్యాసియొద్దకుఁ బోయి, తమతప్పిదమును మన్నింప వేఁడిరి. అతఁడు వారియెడఁ గరుణించి, మరల ధనంబొసఁగి నీవు నేఁడుమొదలు సత్యనారాయణవ్రతం బాచరించెదవేనినీకు సకల సంపదలు గలుగు నని చెప్పి యంతర్ధానమాయెను. తర్వాత వారు తమ నగరసమీపంబునకు ముందుగాఁ దమపనివానిని తమ రాకను దెలుపుటకై పంపఁగా, వాఁడు వెళ్లి సాధువు భార్యతోను కూఁతురితోను వారిరాకను దెలిపెను. అప్పుడు సాధువుకూఁతురు సత్యనారాయణవ్రతంబు చేయుచుండి,

ప్రసాదంబు గైకొనకయే వచ్చెను. దానివలన కలావతిభర్త ధనముతో సముద్రమున మునిఁగెను. అంత కలావతియు, దాని తల్లిదండ్రులును బహువిధంబుల దుఃఖించి, యిది సత్యనారాయణమహిమగాని వేఱుగాదని నిశ్చయించి, సత్యనారాయణునిం బ్రార్థింపఁగా నప్పుడు సత్యనారాయణుఁడు ప్రత్యక్షమై ఓసాధూ! నీకూఁతురు సత్యనారాయణవ్రతంబు సేయుచుండి ప్రసాదంబు గైకొనకయేవచ్చినది. కావున నేనునీయల్లుని సముద్రమున ముంచితి నని చెప్పఁగాఁ గలావతి తనయపరాధము నెఱిఁగి, యింటికి వెళ్లి సత్యనారాయణప్రసాదంబుఁ గైకొని వచ్చునప్పటికి, తనభర్త నీటినుండి లేచి క్షేమములో దరిఁ జేరెను. అంత వారందఱు గృహమునకు వెళ్లి యదిమొదలు పున్నమ, సంక్రాంతి మొదలగు పుణ్యదినంబులందు వ్రతంబుఁ జేయుచుండిరి. వారు సత్యనారాయణవ్రతంబు సేయుట వలన నిహలోకసుఖంబుల ననుభవించి, యంతమున సత్యలోకంబు నొందిరి.

ఓ మునులారా! మఱియొకకథ చెప్పెద వినుఁడు తుంగధ్వజుఁ డనురాజొక్కఁడుండెను. అతఁడు సత్యనారాయణప్రసాదము విడిచి దుఃఖము నొందెను. అతఁడొక్కతూరి యడవికివెళ్లి పెక్కుమృగంబులను సంహారించి, యొకమఱ్ఱిచెట్టునీడకు రాఁగా నచ్చట గొల్లలు సత్యనారాయణపూజ చేయుటచూచియు, రాజ్యగర్వముచే సత్యనారాయణస్వామికి మ్రొక్కక యాగొల్లలు సత్యనారాయణప్రసాదము తెచ్చియిచ్చినను గైకొనక తనపురంబునకు వచ్చెను అట్లారాజు సత్యనారాయణునిఅలక్ష్యపఱచినందున నాతని నూర్వురుకొడుకులును జచ్చిరి. ధనధాన్య

సంపదలెల్లఁ దఱిగిపోయెను. తర్వాత, ఆరాజు తనకిట్టియాపదలు వచ్చినందులకుఁ గారణము సత్యనారాయణస్వామిని దిరస్కరించుటయేకాని వేరుకాదని తెలిసినవాఁడై గొల్లలకడకు వెళ్లి వారితోఁగూడి తానును భక్తితో సత్యనారాయణవ్రతంబాచరించి, యాసత్యనారాయణునియనుగ్రహంబువలన, పుత్రపౌత్ర ధనధాన్యాదులను బడసి, యవసానంబున సత్యలోకంబు నొందెను. ఈవ్రతంబు నాచరించినవారు, దరిద్రులగువారైనను ధనము నొందుదురు. కారాగృహమునసుండువారు విముక్తులగుదురు. భయమునొందినవారు భయంబునుబాయుదురు. ఓమునులారా! వేయేల యీకలియుగంబున సత్యనారాయణవ్రతమే మహాఫల ప్రదమైనది. ఈవ్రతకథను విన్నవారును, జదివినవారును సత్య దేవునిప్రసాదమువలన సకలపాపములనుండి తొలఁగుదురు.

శ్రీ సత్యనారాయణవ్రతకథ సంపూర్ణము.

రథసప్తమీవ్రతము.

(అస్యాం స్నానవిధిరుక్తః. అరుణోదయవ్యాపిన్యాంస్నానం కార్యమ్. తదుక్తం మదనరత్నే స్మృతిసంగ్రహే—సూర్య గ్రహణతుల్యా సా శుక్లా మాఘస్య సప్తమీ, అరుణో దయవేళాయాం స్నానం తత్ర మహాఫలమ్. మాఘే మాసి సితే పక్షే సప్తమీ కోటిపుణ్యదా, కుర్యాత్స్నానార్ఘ్యదా నాని చాయురారోగ్యసంపదః. దినద్వయే అరుణోదయవ్యాప్తే పూర్వైవ గ్రాహ్యా సౌవర్ణే రాజతే. తామ్రే భక్త్యా లోహమయే తథా, తైలేన వర్తిర్దాతవ్యా మహాపాత్రే తు.

సమాహితమనా భూత్వా దీపం శిరసి ధారయేత్,
హృదయే ధ్యాత్వా చేదం మన్త్రముదీరయేత్.
నమస్తే రుద్రరూపాయ రసానాం పతయే నమః, అరుణాయ
నమస్తేఽస్తు హారిదశ్వ నమోఽస్తుతే. జలే ప్రదీపాన్ సంస్థా
ప్య సంతర్ప్య పితృదేవతాః, లోలార్కరథసప్తమ్యాం స్నా
త్వా గంగాదిసంగమే. సప్తజన్మకృతైః పాపైర్ముక్తిర్భవతి
తత్క్షణాత్. ఇతిగర్గః. షష్ఠీసప్తమియోగే వా రథారూఢాంశు
మాలినః, యోగోఽయం పద్మకో నామ సహస్రార్కగ్రహై
స్సమః.)

(ఏదినమున సప్తమి యరుణోదయకాలమున నున్నదో,
ఆదినముననే స్నానమును రథసప్తమీవ్రతంబును జేయవలెను.
ఒకవేళ రెండుదినములలో నరుణోదయమున సప్తమియున్న
యెడల మొదటిదినమే గ్రాహ్యము. షష్ఠినాఁ డేకభుక్తముతో
నుండి, సప్తమినాఁ డరుణోదయముననే స్నానముచేసి, సువర్ణ
రజత, తామ్రలోహపాత్రములలో దేనియందైనను తైలము
పోసి దీపము వెలిఁగించి, సూర్యప్రతిమను లిఖించి, షోడశోప
చారంబులఁ బూజింపవలయును. ఆ పుణ్యకాలము సంక్రాంతి
పుణ్యకాలముంబోలినది. అట్టిపుణ్యకాలమున గంగాదినదులందు
దీపములను విడిచి, పితృతర్పణము మొదలగువాని నాచరించి,
సూర్యుని నుపాసించిన వారికి సప్తజన్మములందుఁ జేసిన పాపం
బులు దొలఁగిపోవును. షష్ఠీసప్తమి యోగము పద్మక మనఁ
బడును. ఇట్టియోగము వేయిసూర్యగ్రహణములతో సమ
మని గర్గమహామునిచే వచింపఁబడియున్నది.)

అత్ర వ్రతే షష్ఠ్యామేకభుక్తం కృత్వా సప్తమ్యా మరుణోదయవేళాయాం శిష్టాచారాత్ సప్తార్కపర్ణాని సప్తబదరీపర్ణాని శిరసి నిధాయ స్నానం కార్యమ్. తత్ర మన్త్రః. యదా యన్మత్కృతం పాపం మయా జన్మసు జన్మసు, తన్మే రోగం చ శోకం చ మాకరీ హన్తు సప్తమీ. ఏతజ్జన్మకృతం పాపం. యచ్చ జన్మాన్తరార్జితం, మనోవాక్కాయజం యచ్చ జ్ఞాతాజ్ఞాతే చ యే పునః. ఇతి సప్తవిధం పాపం స్నానాన్మే సప్తసప్తికే, సప్తవ్యాధిసమాయుక్తం హర మాకరి సప్తమి. స్నానానన్తరమర్ఘ్యం చ దాతవ్యం మన్త్రపూర్వకమ్ సప్తసప్తివహ ప్రీత సప్తలోకప్రదీపన, సప్తమీసహితో దేవ గృహాణార్ఘ్యం దివాకర. ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా. స్నానానంతరం ఆచమనాది దేశకాలకీర్తనాన్తే మమ శ్రీసూర్యనారాయణప్రీతిద్వారా ఇహ జన్మని జన్మాన్తరే చ అఖణ్డసౌభాగ్య పుత్రపౌత్రధనధాన్యాది మనసీప్సితకామనాసిద్ధయే శ్రీసూర్యనారాయణపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, గణపతిపూజనకలశార్చనసంభారప్రోక్షణాన్తే రక్తచన్దనేన రథారూఢం సూర్యం విలిఖ్య తస్మిన్ సూర్యయన్త్రే వా. ధ్యేయః సదా సవితృమణ్డలమధ్యవర్తీ నారాయణః సరసిజాసనసన్నివిష్టః, కేయూరవాన్మకరకుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపుర్ధృతశఙ్ఖచక్రః. ఇతి సూర్యం ధ్యాత్వా. పద్మాసనః పద్మకరః పద్మగర్భసమద్యుతిః, సప్తాశ్వరథసంస్థశ్చ ద్విభుజః స్యాత్సదా రవిః. ఇత్యావాహనాది షోడశోపచారానర్పయేత్. నైవేద్యార్థం తత్రైవ పాయసం నిర్మాయార్పయతీత్యాచారః. పూజాన్తే. నమః సవిత్రే జగదేకచక్షుషే జగత్ప్రసూతిస్థితినాశహేతవే, త్రయీ

నమ త్రిగుణాత్మధారిణే విరించినారాయణశంకరాత్మనే.
త్వా, రక్తాక్షతపూలాల్యోపేతాన్యర్ఘ్యాణి దద్యాత్. సప్త
సప్తి...వాకర. ఇతి మన్త్రేణాథ వామిత్రాయ నమ ఇదమర్ఘ్యం
సమర్పయామి ఏవం రవయే ఇదమ...యామి. సూర్యాయ
ఇదమ్ భానవే ఖగాయ. పూష్ణే హిరణ్యగర్భాయ. మరీ
చయే ఆదిత్యాయ సవిత్రే. అర్కాయ భాస్కరాయ ఇదమ్.
ఇతి. ఏకచక్రో రథో యస్య దివ్యః కనకభూషితః, స మే భవతు
సుప్రీతః పద్మహస్తో దివాకరః, ఆవాసనమ్ యస్య స్మృత్యా
చ...ఇత్యాదిపూజాం సమాపయేత్.

రథసప్తమీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

సంకటచతుర్థీవ్రతము.

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ సర్వ విఘ్న నివృత్తిద్వారా సకలకార్యసిద్ధ్యర్థం స్కాన్దపురాణోక్త ప్రకారేణ సంకటచతుర్థీకల్పోక్తసిద్ధి వినాయక పూజాం కరిష్యే. తదంగకలశపూజాం కరిష్యే, ఇతి సంకల్ప్య. శుచౌ దేశే గోమయే నోపలిప్య తత్రాష్టదళపద్మం లిఖిత్వా తత్ర కలశం స్థాప్య తస్యోపరి వేణుపాత్రే గణేశం ప్రతిష్ఠాప్య తత్రాదౌ ద్వార పూజా. పూర్వద్వారే ద్వారశ్రియైనమః, దక్షిణద్వారే ద్వార శ్రియై నమః, గౌర్యై నమః, గౌరీపతయే నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, రత్యై నమః, రతిపతయే నమః, ఉత్తర ద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, మహ్యైనమః, యజ్ఞవరాహాయ నమః. అథ పీఠపూజా. గం గణపతయే నమః, దక్షిణదిశి

సం సరస్వత్యై నమః, ఉత్తరదిశి. మధ్యే మహాలక్ష్మ్యై నమః, వాస్తుపురుషాయ నమః, గం గణపతయే నమః, దుం దుర్గాయై నమః, గుం గురవే నమః, ఆధారశక్త్యై నమః, అనంతాయ నమః, ధర్మాయ నమః, జ్ఞానాయ నమః, వైరాగ్యాయ నమః, ఐశ్వర్యాయ నమః, అనంతాత్మనే నమః. ఆధారశక్తిపూజా. తీవ్రాయై నమః, జ్వాలిన్యై నమః, సంధాయై నమః, భోగాయై నమః, కామరూపిణ్యై నమః, దూరాయై నమః, తేజోవత్యై నమః, సిద్ధ్యై నమః, ప్రమోదాయైనమః. అథాష్టదళపూజాపూర్వదళే విఘ్నహన్త్ర్యై నమః, ఆగ్నేయదళేప్రమోదిన్యైనమః, దక్షిణదళేశంఖనిధయే నమః, నైరృతిదళే మదనమోహితాయై నమః, పశ్చిమదళే దుర్ముఖమదనవత్యై నమః, వాయవ్యదళే విధాతృద్రావిణ్యై నమః, ఉత్తరదళే పద్మనిధయే నమః, ఈశాన్యదళేసుముఖాయైనమః. తతఃసంకటగణపతిప్రతిష్ఠాపనమ్. తతః మహాగణపతిన్యాసం కుర్యాత్. గణానాం త్వేత్యస్య మన్త్రస్య, గృత్సమదఋషిః, గణపతిర్దేవతా, జగతీ ఛన్దః, మహాగణపతిన్యాసే వినియోగః, గణానాంత్వేత్యంగుష్ఠాభ్యాంనమః, గణపతిగ్ం హవామహ ఇతి తర్జనీభ్యాం నమః, కవిం కవీనామితిమధ్యమాభ్యాంనమః, ఉపమశ్రవస్తమమిత్యనామికాభ్యాం నమః, జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాంబ్రహ్మణస్పతఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, ఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమితి. కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః, (ఏవం హృదయాదిన్యాసః.) భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. గణానాంత్వేతి శిరసేస్వాహా, గణపతిమితి లలాటాయ నమః, హవామహ ఇతి ముఖాయ నమః, కవిం కవీనామితి హృదయాయ నమః, ఉపమశ్రవస్తమమితి నాభ్యై నమః,

జ్యేష్ఠరాజమితి కట్యైనమః, బ్రహ్మణామిత్యూరుభ్యాం నమః, బ్రహ్మణస్పత ఇతి జానుభ్యాం నమః, ఆనశ్శృణ్వన్నితి జంఘాభ్యాం నమః, ఊతిభిరితి గుల్ఫాభ్యాం నమః, సీదసాదనమితి పాదాభ్యాం నమః, (ఇతి మూలన్యాసం కృత్వా) అస్య శ్రీ హేరంబ న్యాసమన్త్రస్య, శుక్లార్క ఋషిః, హేరంబో దేవతా, అనుష్టుప్ ఛన్దః, గం బీజం, ఓం శక్తిః, స్వాహా కీలకం, మమ సమస్తమనోరథసిద్ధ్యర్థం సుమఙ్గలమాప్తుం న్యాసం కరిష్యే, ఓం నమో హేరంబాయ నమః, అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, మదనమోహితాయ తర్జనీభ్యాం నమః, మమ సంకట నివారణాయ మధ్యమాభ్యాం నమః, మమ తాపనివారణాయ అనామికాభ్యాం నమః, హుంఫట్ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః, స్వాహా కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః, ఏవం హృదయాదిన్యాసం కుర్యాత్ 'క్లీమ్' ఇతి దిగ్బంధః. (వినాయక పూజాం కుర్యాత్.) వినాయకం హేమవర్ణం పాశాంకుశధరం విభుం, ధ్యాయేద్గజాననం దేవం బాలచంద్రసమప్రభమ్. సహస్రశీర్షా...దశాంగులం, శ్రీవినాయకాయ ధ్యాయామి. సిందూరారుణకుంభం చ కుంకుమాంకితమాలనం, సర్వవిఘ్నక్షయకరం సిద్ధిదం సర్వకామదమ్. పురుష...రోహాతి గణపతయే నమః ఆవాహనమ్. చతుర్భుజం మహాకాయం పూర్ణచన్ద్రసమప్రభం, ఏకదంతంశూర్పకర్ణంపూర్ణమోదక ధారిణమ్. ఏతావా...నస్య...దివి ఏకదంతాయ నమః ఆసనమ్. ఇంద్రాదివందితం దేవం సిద్ధగన్ధర్వసేవితం, పాద్యంగృహాణ దేవేశ వినాయక నమోఽస్తుతే. గజానన మహాకాయ నాగయజ్ఞోపవీతినే, సూర్యకోటిప్రతీకాశ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. తస్మాద్వి...పురః. ఉమా

సుతాయ నమః అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ నమస్తుభ్యం నిర్విఘ్నగణ నాయక, గంగోదకం మయానీతమిదమాచమనం కురు. యత్పురుషేణ...ద్ధవిః. లంబోదరాయ ఆచమనీయమ్. పయో దధి ఘృతం గవ్యం శర్కరామధుసంయుతం, పంచామృతం మయానీతం స్నానం కురు విధానతః. సప్తాస్యాసన్...పశుమ్. పంచామృతస్నానమ్. పురుషసూక్తేన శుద్ధోదకస్నానమ్. రక్తవర్ణం వస్త్రయుగ్మం దేవానాం చ సుమంగళం, గృహాణేశ్వర సర్వజ్ఞ లంబోదర శివాత్మజ. తంయజ్ఞంబర్హిషి...శ్చయే. వస్త్రమ్. ధారణార్థం బ్రహ్మసూత్రం సౌవర్ణం చోత్తరీయకం, వక్రతుండ గృహాణేదం భక్తానాం వరదాయక. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...శ్చయే. వక్రతుండాయనమఃయజ్ఞోపవీతమ్ సువర్ణేన కృతం హారం మౌక్తికైశ్చ సుశోభితం, భక్త్యా సమర్పితం తుభ్యం భూషణం ప్రతిగృహ్యతామ్ తస్మాద్యజ్ఞా...దజాయత. గుణశాలినే నమః సర్వాభరణాని సమర్పయామి. గంధం గృహాణ దేవేశ దివ్యచన్దనమిశ్రితం, కర్పూరకుంకుమాయుక్తముమాపుత్ర నమోఽస్తు తే. తస్మాదశ్వా...అజావయః కపిలాయ నమః గంధాన్ ధారయామి. శాలీయశ్వేతవర్ణాభాన్ రక్తచందనమిశ్రితాన్, అక్షతాంశ్చ మయా దత్తాన్ గృహాణ సురవల్లభ. యత్పురుషం...వుచ్యేతే. విఘ్నరాజాయ నమః అక్షతాన్. కమలోత్పలకహ్లారపున్నాగబృహతీని చ, నానావిధాని దివ్యాని పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతామ్. బ్రాహ్మణోఽస్య...శూద్రో అజాయత. వికటాయ నమః పుష్పాణి అథైకవింశతిపత్త్రపూజా. గణాధిపాయ నమః మాచీపత్త్రం పూజయామి. ఉమాపుత్రాయ నమః భృంగీపత్త్రమ్. గజాననాయ

నమః బిల్వపత్రం, హరసూనవే దూర్వాయుగ్మమ్. ఇభ వక్త్రాయ నమః శమీపత్రమ్. వికటాయ నమః కరవీర పత్రమ్. వినాయకాయ నమః అశ్వత్థపత్రం పూజయామి. కపిలాయ నమః అర్కపత్రమ్ భవప్రియాయ నమః జంబూ పత్రమ్. దేవేశాయ నమః విష్ణుక్రాన్తపత్రం పూజయామి. వటవే నమః దాడిమీపత్రమ్. సురపతయే నమః చూతపత్రమ్. ఫాలచంద్రాయ నమః జంబీరపత్రమ్. హేరంబాయ నమః శ్వేత దూర్వాపత్రమ్. ఏకదంతాయ నమః మల్లికాపత్రమ్ శూర్ప కర్ణాయ నమః జాతీపత్రం పూజయామి. సురరాజాయ నమః మరువకపత్రమ్ సురార్చితాయ నమః ఆమలకపత్రం. పాశాంకుశ ధరాయ నమః అపామార్గపత్రమ్ గణాధిపతయే నమః బృహతీ పత్రమ్. ఇతి పత్రపూజా. అథ ఏకవింశతిపుష్పాణి. గజానన నాయ నమః మల్లికాపుష్పమ్. విఘ్నరాజాయ నమః మాలతీ పుష్పమ్. లంబోదరాయ నమః పున్నాగపుష్పం పూజయామి. శివాయ నమః బిల్వపుష్పమ్ వక్రతుండాయ చంపకపుష్పమ్. శూర్పకర్ణాయనమః కపిత్థపుష్పమ్ కుబ్జాయనమః కరవీరపుష్పమ్. గణేశాయ నమః భూకాంచనపుష్పమ్. విఘ్ననాశినే నమః వకుళ పుష్పమ్ వికటాయ నమః పారిజాతపుష్పమ్. వామనాయ నమః కాంచనపుష్పమ్. సర్వాదిదేవాయ నమః కేతకీపుష్పం, సర్వార్తినాశనాయనమః శమపుష్పమ్. సర్వదేవాధిపతయే నమః శతపత్రపుష్పమ్. విఘ్నహన్త్రే నమః కంకతపుష్పమ్. ఏకదంతాయ నమః కహ్లారపుష్పమ్. కృష్ణపింగళాయ నమః పద్మపుష్పం. ఫాలచంద్రాయ నమః నింబపుష్పమ్. గణేశాయ నమః కదంబ పుష్పం పూజయామి. శంకరసూనవే నమః పాటలీపుష్పమ్.

చింతామణయేనమః అర్కపుష్పమ్ తతో దూర్వాపూజా. గణాధిపాయ దూర్వాయుగ్మమ్. ఉమాపుత్రాయ నమః దూర్వా. అఘనాశనాయ నమః దూర్వాయుగ్మమ్. ఏకదంతాయ నమః దూర్వా ఇభవక్త్రాయ నమః దూర్వా మూషకవాహనాయ నమః దూర్వా. కుమారగురవే నమః దూర్వా. శూర్పకర్ణాయ నమః దూర్వా. సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః దూర్వా. విఘ్నరాజాయ నమః దూర్వా. ద్వైమాతురాయ నమః దూర్వా. హేరంబాయ నమః దూర్వా. లంబోదరాయ నమః దూర్వా. సుముఖాయ నమః దూర్వా కపిలాయ నమః దూర్వా. వికటాయ నమః దూర్వా. విఘ్నరాజాయ నమః దూర్వా ఫాలచంద్రాయ నమః దూర్వా. సురరాజాయ నమః దూర్వా. ఇతి దూర్వాయుగ్మపూజా. అథాంగపూజా. గణాధిపతయే నమః పాదౌపూజయామి. ఉమాపుత్రాయనమఃజానునీ. ఈశపుత్రాయ నమః ఊరూ. సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః కటిమ్ ఏకదంతాయ నమః పృష్ఠమ్. గజాననాయ నమః నాభిమ్. సుముఖాయ నమః వక్షఃస్థలమ్ వికటాయ నమః ముఖమ్. విఘ్ననాశనాయ నమః దంతమ్. హేరంబాయనమః నాసికామ్. సురరాజాయనమఃకర్ణౌ పూజ. వటవేనమః నేత్రే పూజ ఆఖువాహనాయ నమః ఉదరమ్. ఫాలచంద్రాయనమఃలలాటమ్. ద్వైమాతృకాయనమఃశిరఃపూజ సురార్చితాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. దశాంగం గుగ్గులం దివ్యముత్తమం గణనాయక, ధూపం గృహాణ దేవేశ గౌరీపుత్ర నమోఽస్తు తే. ధూపమ్. సర్వజ్ఞ సర్వదేవేశ సర్వసిద్ధిప్రదాయక, గృహాణ మఙ్గలం దీపం రుద్రప్రియ నమోఽస్తుతే. బ్రాహ్మణో...అజాయత. దీపం దర్శయామి. మోదకా

పూపలడ్డూకాతిరసానిచ సద్ఘృతం, పరమాన్నం చ నైవేద్యం
ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. చంద్రమా...జాయత. నైవే
ద్యం గంగోదకంసమానీతం కర్పూరాగురుసంయుతం, భక్త్యా
దత్తం గృహాణేదం విఘ్నరాజనమోస్తుతే. మధ్యేమధ్యేపానీ
యమ్. ఉత్తరాపోశనం కర్పూరమిశ్రితం తోయం కస్తూర్యాది
సమన్వితం, గృహాణ విఘ్నరాజేంద్ర కరోద్వర్తనకం శు
భమ్ పునరాచమనీయమ్. నారికేళం చ నారంగకదళీమాతు
లుంగకం, ఇక్షుదండం గృహాణేశ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్య
తామ్. దాడిమీబదరీజంబూకపిత్థప్రభృతీని చ, ద్రాక్షాఖ
ర్జూరపనసఫలాని ప్రతిగృహ్యతామ్. నాగవల్లీదళైర్యుక్త మేక
వింశతిసంఖ్యయా, క్రముకం చూర్ణసంయుక్తం తాంబూలం
ప్రతిగృహ్యతామ్ తాంబూలమ్. సౌవర్ణంరజతంచైవ నిక్షిప్తం
చ తవాగ్రతః. సువర్ణపుష్పం దేవేశ సర్వవిఘ్నహరో భవ. దే
వోత్తమాయ నమః సువర్ణపుష్పమ్. చంద్రాదిత్యౌ బుభుజా
ణో విద్యుదగ్నిస్తథైవ చ, త్వమేవ సర్వజ్యోతీంషి వార్తిక్యం
ప్రతిగృహ్యతామ్. వేదాహ...పారే. కర్పూరనీరాజనమ్. ధా
తాపురస్తా...ద్యతే. మంత్రపుష్పమ్. నమస్తేదేవదేవేశ భక్తా
నామభయప్రద, విఘ్నం నాశయ కాలేశ హరాత్మజ నమో
ఽస్తుతే. ప్రదక్షిణత్రయం దేవ ప్రయత్నేన మయా కృతం,
దాసోఽయమితి మాం రక్ష నమస్తే భక్తవత్సల. కృతం మే
హార దేవేశ శివపుత్ర నమోఽస్తుతే, సిద్ధిప్రద మమాప్యాశు
సర్వాన్కామాం ప్రపూరయ. విఘ్ననాశాయ దేవేశ విఘ్న
రాజ నమోఽస్తుతే, త్వత్ప్రసాదేన సర్వాణి కార్యాణి చ కరో
మ్యహమ్. శత్రూణాం నాశనంచైవ విఘ్నానాం ధ్వంసనం కురు

ఇతి ప్రార్థనా. యస్య స్మృత్యా చ...వరదో భవతు. తతః అర్ఘ్యాణి దద్యాత్. గౌరీసుత నమస్తేఽస్తు సర్వసిద్ధిప్రదాయక, సర్వసంకటనాశార్థం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. వినాయకాయ నమః ద్వితీయార్ఘ్యమ్ ఫాలచన్ద్ర నమస్తుభ్యం భక్తానాం భద్రదాయక, గంధపుష్పఫలైర్యుక్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. తృతీయార్ఘ్యమ్. నమ...తీర్థానాముత్తమం దేవి గణేశప్రియవల్లభే, సర్వసంకటనాశార్థం చతుర్థార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే. చతుర్థార్ఘ్యం సమర్పయామి తతః చంద్రార్ఘ్యమ్. నమః సోమాయ దేవాయ ద్విజరాజాయ పాలినే, పాహి మాం కృపయా దేవ నక్షత్రేశ నమోఽస్తు తే. మంత్రేణానేన సంప్రార్థ్య చంద్రాయార్ఘ్యం నివేదయేత్. క్షీరోదార్ణవసంభూత అత్రినేత్రసముద్భవ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహిత ప్రభో. సోమాయ ప్రథమార్ఘ్యమ్. నమస్తే రోహిణీకాన్త సుధారూప నిశాకర, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రమానుజ నమోఽస్తు తే నిశాకరాయ నమః ద్వితీయార్ఘ్యం సమ. సంసారపీడావ్యథితం హి మాం సదా సంకష్టభూతం సుముఖ ప్రసీద, సత్వం హి మే నాశయ కష్టసంఘాన్నమోనమః కష్టవినాశకాయ. ఇతి గణపతిప్రార్థనా. గచ్ఛ సత్వ ముమాపుత్ర మమానుగ్రహకారణాత్, పూజితోఽసి మయా భక్త్యా గచ్ఛ స్వస్థానకం ప్రభో. ఇతి పూజావిధానం సమాప్తమ్.

అథ కథా.

ఋషయ ఊచుః. దారిద్ర్యరోగశోకాద్యైర్నానాసంకట సంయుతైః, కిం కర్తవ్యం చ తై ర్దేవ యోగక్షేమార్థసిద్ధయే. స్కన్దఉవాచ. శృణుధ్వం మునయః సర్వే వ్రతం సర్వార్థసాధ

కం, వ్రతరాజం మహాపుణ్యం నరాణాం సిద్ధిదాయకమ్. నరాణాం తు విశేషేణ పుత్రసౌభాగ్యదాయకం, సర్వదుఃఖప్రశమనం సర్వసంకటనాశనమ్. కృష్ణేన కథితం పూర్వం ధర్మరాజాయ ధీమతే, తస్య కష్టవిమోహార్థం తచ్ఛృణుధ్వం ద్విజోత్తమాః. యుధిష్ఠిరః. కేనోపాయేన దేవేశ సంకష్ట మఘనాశనం, ముక్తో భవామి తం బ్రూహి సర్వజ్ఞోఽసి గదాధర. కృతప్రశ్నో హృషీకేశః ప్రోక్తవాన్ స యుధిష్ఠిరం, ప్రయతం ప్రాంజలిం నిత్యం నమస్కృత్య పునఃపునః. శ్రీకృష్ణః. తవ వక్ష్యామి భో రాజన్ వ్రతం సర్వార్థదాయకం, గాణాపత్యం మహాపుణ్యం వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్. పురా కృతయుగే పుణ్యే హిమాచలసుతా శుభా, పార్వతీరూపసంపన్నా మహేశం పతి మిచ్ఛతీ. తపస్తప్త్వా మహాఘోరం దుస్తరం రోమహర్షణం, న ప్రాప్తా తు ఫలం కించిద్గణేశం శంకరప్రియా. స్మృత్వా చారాధయామాస ప్రసన్నోఽభూద్గణేశ్వరః, ప్రాహ ప్రసన్నవదనః పార్వత్యాపూజితః స్వయమ్ కిం ప్రార్థయసి భద్రే త్వం సర్వలోకోపకారకం, ఏవముక్తాతుసా దేవీ ప్రోవాచేదం వరంతథా. దేహి దేవ నమస్తుభ్యం యేన భర్తామహేశ్వరః, భవిష్యతి పతిర్మాన్యో రోచితం వాంఛితప్రదమ్. గణేశః. దాస్యామి శోభనే తుభ్యం ప్రార్థితం నాత్ర సంశయః, వ్రతస్యాచరణం పుణ్యం సంకష్టస్య సుదుష్కరమ్. యేన తే జాయతే సిద్ధిః కార్యాణ్యపి చ పార్వతి. పార్వతీ. తద్వ్రతం బ్రూహి మే శీఘ్రం విఘ్నరాజ మహామతే. వినాయకః. శ్రావణే బహుళే పక్షే చతుర్థీ యా విధూదయే. తస్మిన్నేవ వ్రతం కార్యం సంకష్టస్య సురేశ్వరః. ప్రాతశ్శుచిర్భవేత్స్నాత్వా

దంతధావనపూర్వకం, నిరాహారోఽద్యదేవేశ యావచ్చన్ద్రోదయో భవేత్. భోక్ష్యామి పూజయిత్వాహం గణేశం శరణం భవ, ఇతి సంకల్ప్య చాదౌ తు స్నాయాచ్ఛుక్లతిలైః శుభైః. ఆహ్నికం తు విధాయైవ పూజాం మే కురు సువ్రతే, యథాశక్త్యాతు సౌభాగ్యం ప్రతిమాం తు విధాయ చ, పద్మమష్టదళం కృత్వా గంధాద్యైరపి పూజయేత్, షోడశైరుపచారైశ్చ భక్తిభావసమన్వితః. లంబోదరం చతుర్బాహుం రక్తవర్ణం త్రినేత్రకం, నానావర్ణసమాయుక్తం ప్రసన్నాస్యం విచిన్తయేత్. ఆవాహనం గజాస్యేతి విఘ్నరాజేతి చాసనం, పాద్యం లంబోదరాయేతి చార్ఘ్యం శంకరసూనవే. ఉమాసుతాయాచమనం వక్రతుండేతి స్నానకం, శూర్పకర్ణాయ వై వస్త్రం కుబ్జాయేత్యుపవీతకమ్ గంధం గణేశ్వరాయేతి పుష్పం విఘ్నవినాశినే, ఏకవింశతిదూర్వాగ్రైర్విశేషేణ తు పూజయేత్, వికటాయేతి వై ధూపం వామనాయేతి దీపకం, నైవేద్యం సర్వదేవాయ ఫలం సర్వార్థసాధినే. విఘ్నహర్తేతి తాంబూలం ధూమ్రాయేతి ప్రదక్షిణం, సర్వదేవాదిదేవాయ నమస్కారం సమర్పయేత్. మోదకాన్ కారయేద్దేవి తిలజాన్ దశసంఖ్యయా, దేవాగ్రే స్థాపయేత్పంచ పంచ విప్రాయ దాపయేత్. పూజయిత్వాద్భుతం విప్రం భక్తిప్రేమాభిపూర్వకం, దక్షిణాం తు యథాశక్తి దత్వా పంచైవ మోదకాన్. భక్షయేన్నిశి చంద్రస్య అర్ఘ్యం దత్వా శుచిస్మితే మంత్రః. క్షీరోదార్ణవసంభూత సుధారూప నిశాకర, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం గణేశ ప్రియదర్శన. గణేశ్వర నమస్తుభ్యం మహాకామ ఫలప్రద, వాంఛితం దేహి మే నిత్యం సర్వవిఘ్నవినాశనమ్.

బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్తస్మా ద్గణేశప్రీతికారణం, స్వయం భుం
జీత పంచైవ మోదకాన్ ఫలసంయుతాన్. అశక్తశ్చేత్తదా౽
న్నంవై భుంజీతాతిథినా సహ, అథవాభోజనం కుర్యాదేకవార
మథ ద్విజః. ప్రతిమాం గురవే దద్యాద్యథాశక్తితుదక్షిణాం,
గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం చ వినాయక. వ్రతేనానేన
మే దేవ యథోక్తఫలదో భవ, ఏవం వ్రతం ప్రకుర్వీత చతు
ర్థ్యాం శ్రావణే సితే. గాణాపత్యం తథా కార్యం సర్వశాస్త్ర
విశారదం, ఆచార్యం పూజయిత్వాదౌ పూర్వోక్తవిధినా తతః.
ఏకవింశతి విప్రాన్ వై వస్త్రాలంకారభూషణైః, పూజయేద్గంధ
పుష్పాద్యైః మోదకాంశ్చైవ దాపయేత్, అష్టోత్తరసహస్రం
తు శతమష్టాధికం తు వా, అష్టావింశతిరష్టౌ వా వరం చైవ తు
హావయేత్. పూర్ణేన మంటపం కృత్వా గణేశం స్థాపయేత్త
తః, పూజయేద్భక్తిభావేన గురుం తత్ర ప్రపూజయేత్. సంక
ర్షణం సువర్ణాద్యై ర్గోభిర్విప్రాన్ విభూషణైః; ఛత్రం చ చా
మరాద్యం చ కమండలుగృహాదిభిః. ఆచార్యం పూజయేద్దేవం
గణేశస్య చ తుష్టయే. ఏవం కృతే యథాభక్తి ప్రసన్నో౽హం
నసంశయః. దదామి వాంఛితాన్ కామాన్ తదన్వితంకురుసువ్ర
తే, ఏవంతే కథితం పూర్వంగణేశేన స్వయంనృప. పార్వత్యారా
ధితేనైవ వ్రతమేతత్ప్రకీర్తితం, వ్రతేనానేన సా ప్రాప మహాదే
వం పతింప్రభుమ్. క్రీడతే తేనసార్ధంచ చిరందేవప్రసాదతః, తత్కు
రుష్వ మహారాజ సర్వకష్టవినాశనమ్. చతుర్థీసంకటో నామవ్ర
తమేతత్తథాచరేత్, ఏవం కృష్ణముఖాత్ప్రాప్తం వ్రతం సంక
టనాశనమ్. కృతం ధర్మేణ విప్రేంద్రా రాజ్యకామేన సర్వదా,
తేన శత్రూన్ నిహత్యైవ స్వరాజ్యం ప్రాప్తవానసౌ. తస్మా

త్సర్వప్రయత్నేన వ్రతం కార్యం విచక్షణైః, యేన ధర్మార్థ కామాశ్చ మోక్షశ్చాపి భవేదిహ. వాంఛితం దేవకార్యస్య నృపాణాం చ విశేషతః, యదా యదా తు సంవర్తేన్నరో వై సంకటేషుచ. తదాతదాతు కర్తవ్యం వ్రతం సర్వార్థసాధకం, రావణేన కృతం పూర్వం బలి ర్బంధనసంకటే. సీతా వియోగకాలేతు కృతం రామేణ వీర్యవత్, భర్తారం లభతే సీతా అవాహ్య చ పునః పునః. విద్యార్థీలభతే విద్యాం ధనార్థీ లభతే ధనం, పుత్రార్థీ లభతే పుత్రాన్ మోక్షార్థీ మోక్ష మాప్నుయాత్. ఏతద్వ్రతం సమాదిష్టం యత్కృత్వాతుమహా వ్రతం, భవద్భ్యోమునయః సర్వే హ్యేనముక్తంమయానఘాః. య ఇదం శ్రావయేద్భక్త్యా యః పఠేత్సతతం ద్విజః, ఇహ లోకే సుఖం ప్రాప్య చాన్తే ముక్తి మవాప్నుయాత్. ఇతి స్కాందపురాణే, స్కందఋషిసంవాదే, పార్వతీగణపత్యుపదేశే సంకష్టచతుర్థీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

శ్వేతదూర్వాంకురపూజా.

వినాయక నమస్తేఽస్తు ఉమాపుత్రాఘనాశన, వినాయ కేతి మంత్రేణ సర్వసిద్ధిప్రదాయక, ఏకదంతే భవక్త్రేతి తథా మూషకవాహన, కుమారగురవే తుభ్యం పూజనీయః ప్ర యత్నతః.

సంకష్టచతుర్థీ వ్రతకథ.

ఈసంకటచతుర్థీవ్రతంబును శ్రావణబహుళ చతుర్థినాఁ డాచరింపవలయును. ఏనాఁటిరేయి చంద్రోదయమువఱకు చతుర్థి యుండునో యానాఁటిరేయి యీవ్రతం బాచరింపవలయును. వ్రతంబు చేయఁగోరువారు ఉదయమున మేల్కాని, నిత్య

కృత్యంబులు దీర్చికొని, నదికి వెళ్లి పొట్టుదీసిన తెల్లని నూవులు రాచుకొని స్నానముచేసి, యుదికిన మడిబట్టలుగట్టి, జపతపాదులు తీర్చుకొని, "నేను రేయింబవలును నుపవాసముండి గణపతి వ్రతంబు సేసెదను" అని సంకల్పించుకొని యాప్రకారము చంద్రోదయమైనతర్వాత, మండలముచేసి, యందష్టదళపద్మము ముగ్గువెట్టి, గంధాదులచే నలంకరించి, యందు గణేశుని మూఁడుకన్నులు నాల్గుచేతులు గల్గి యెఱ్ఱనిరూపు గలయట్లు ప్రతిమనుస్థాపించి, ప్రాణప్రతిష్ఠగావించికల్పోక్తప్రకారంబుగఁ బూజింపవలయును. పది నూఁగులకుడుములు చేసి, యైదుకుడుములు దేవుని సన్నిధినుంచి, తక్కినయైదును బ్రాహ్మణునికి వాయనమిచ్చి, శక్తికొలఁది దక్షిణతాంబూలాదుల నొసఁగి, యావలఁ దానా యైదుకుడుములనుమాత్రము దిని యాతేయి యుండి మఱునాఁడు పారణచేయవలయును. ఉపవాస ముండుటకు శక్తిలేదేని, యేకభుక్తంబుతోనుండినను నుండవచ్చును. ఆచార్యునివరించి, యిరువదియొక్కండ్రు ఋత్విక్కులను నియమించుకొని, రాత్రి కలశస్థాపనముచేసి, కల్పోక్తప్రకారముగా గణపతిని బూజించి, మఱునాఁ డుదయమునఁ బునఃపూజయొనరించి గణపతిమంత్రముచే 1008 మాఱులుగాని, 108 మాఱులుగాని, 28 మాఱులుగాని, తుదకెనిమిదిమాఱులు హోమము గావించి, తర్వాత ఋత్విక్కులను గలశవస్త్ర ప్రతిమాదానంబులచేఁ బూజించి సత్కరింపవలెను. ఈవ్రతంబును తొలుత పార్వతికి గణపతి యుపదేశించె ననీ, కృష్ణుండు ధర్మరాజునకు నుపదేశించెను స్కందుఁడు శౌనకాదిమహర్షులకు నుపదేశించెను. ఈవ్రతంబును రావణుఁడును, బలిచక్రవర్తియు, రాముఁ

డును, సీతయు, మఱి యనేకు లాచరించిరి. సంకటములందుఁ జిక్కినవా రీవ్రతంబు నాచరించినచో విముక్తు లగుదురు.

జీవవారైకాదశీవ్రతము.

శుక్లాంబర...శాంతయే. అచమ్య శుభే శోభనే ముహూర్తే ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ రజస్వలాసంపర్కాదిజనితానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదనార్థం మనోవాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం జీవవారైకాదశీవ్రతం కరిష్యే. తదంగత్వేన కలశపూజాం కరిష్యే. (ఇతి సంకల్ప్య) కలశపూజాం కృత్వా ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణాధిపతిపూజాం కృతాం సంజ్ఞాచ్ఛాయా దేవీసమేత శ్రీసూర్యనారాయణప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అథ ధ్యానమ్ ఛాయాదేవీసమాయుక్తం భాస్కరం దేవరూపిణం, త్రయీమయతనుం ధ్యాయే జ్జగత్సాక్షిణమవ్యయమ్. శ్రీసంజ్ఞాఛాయాదేవీసమేత శ్రీసూర్యనారాయణస్వామినం ధ్యాయామి త్రయీమయతనో దేవబింబరూపిణ సురేశ్వర, ఇమాం మయాకృతాం పూజాం గృహాణ సురసత్తమ. ఆవాహనం. భాస్కరాయ నమస్తుభ్యం నమో వేదమయాయ చ, గంగాజలసమానీత మిదమర్ఘ్యం గృహాణ భో. అర్ఘ్యం. పుణ్యతీర్థసమానీతం పావనం సుమనోహరం, పాద్యం గృహాణ దేవేశ దేవదేవ నమోఽస్తు తే. పాద్యం. మధుపర్కం గృహాణేదం మధునాజ్యేన సంయుతం, కదళీనారికేళాద్యైశ్ఛాయానాథ నమోఽస్తు తే. మధుపర్కం. క్షీరేణదధ్నా

మధునా ఘణోదేన ఘృతేన చ. పంచామృతం విధాయ త్వాం స్థాపయిష్యామి భాస్కర. పఞ్చామృతస్నానం. గాంగం చ శుచిదం చైవ తథా సారస్వతం పయః. స్నానార్థం తే మయా నీతం స్నాహి తేన సురేశ్వర. శుద్ధోదకస్నానం. రక్తవస్త్ర ద్వయం తేన మయా భక్త్యా సమర్పితం, ఋగ్యజుస్సామ రూపాయ తుభ్యం వేదస్వరూపిణే. వస్త్రయుగ్మమ్. సువర్ణేన కృతం దివ్యముపవీతం సుశోభనం, గ్రహాణాంపతయే తుభ్యం దినాధిపతయే రవే. ఉపవీతం. సకుంకుమం సకర్పూరం మృగ నాభిసమన్వితం, గంధం గృహాణ దేవేశ ఛాయాకాంత నమోఽస్తు తే. గంధం. అక్షతాన్ ధవళాన్ దేవ పద్మగర్భసమ ద్యుతే, అక్షతాకార భగవన్ శాశ్వతాయ నమో నమః. అక్షతాన్. నానావిధాని పుష్పాణి సుగంధీని సురేశ్వర, మయా ర్పితాని భగవన్ సంగృహాణ నమోఽస్తు తే. పుష్పాణిఅథాంగ పూజా. భాస్కరాయ నమః పాదౌ. ప్రభాకరాయ నమః గుల్ఫౌ పూజ. దివాకరాయ నమః జంఘే. అహస్కరాయ నమః ఊరూ. ద్యుమణయే నమః కటిం. మిత్రాయ నమః ఉదరం జలజబాంధవాయ నమః హస్తాన్. విశాలవక్షసే నమః వక్షఃస్థలం. కంబుకంఠాయ నమః కంఠం. బింబరూపాయ నమః ముఖం పూజయామి. జలనేత్రాయ నమః నేత్రే. జగన్మయాయ నమః శిరః. శ్రీసూర్యనారాయణాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. "వనస్పతి..." ఇతి ధూపం "సాజ్యం త్రివర్తి ..." ఇతి దీపం. నైవేద్యం వివిధం భక్ష్యభోజ్యచోష్యైః సమన్వితమ్. లేహ్యైరుచ్చావచైశ్చైవ గృహాణ సురవల్లభ. నైవేద్యం. పూగీఫలసమాయుక్త మితి తాంబూలం. చంద్రా

దిత్యా చ ధరణీ విద్యుదగ్ని స్తథైవ చ, త్వమేవ సర్వజ్యో తీంషి హ్యార్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనం. ధ్యేయస్స దాసవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణః సరసిజాసనసన్నివిష్టః, కేయూరవాన్ మకరకుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయవపుః ధృతశంఖచక్రః. మంత్రపుష్పం. యానికాని...పదేపదే ప్రదక్షిణం. పాపోఽహం...జనార్దన. నమస్కారాన్. భాస్కరాయ నమస్తుభ్యం నమో వేదమయాయచ, గంగాజలసమానీతమిద మర్ఘ్యం గృహాణ భో. శ్రీసంజ్ఞా...సూర్యనారాయణస్వామినే నమః ఇదమర్ఘ్యం. ౧౨వారంఅర్ఘ్యం దద్యాత్ (=౧౨మాఱులు అర్ఘ్యము విడువవలెను.)యస్యస్మృత్యాచ...తదస్తుతే. అనేన జీవవాౘైకాదశీవ్రతప్రయుక్తపూజావిధానేన శ్రీసూర్యనారాయణఃసుప్రీతః...వరదోభవతు ఇతిపూజావిధానంసమాప్తమ్.

అథ కథా.

కైలాసశిఖరేరమ్యే రత్నకాంతిసముజ్జ్వలే, కల్పవృక్షాది సంభూతనానాకుసుమవాసితే. రత్నసింహాసనాసీనం శంకరం లోకశంకరం, దృష్ట్వా దేవీ నమస్కృత్య వినయాద్వాక్యమబ్రవీత్. గౌరీ. భగవన్ దేవదేవేశ మాయాతీత నమోఽస్తుతే, త్వమేవ సర్వశాస్త్రాణి వేత్సి సర్వజ్ఞ సర్వతః. స్త్రీణాం లోకే కథం జాతం రజః పాపసముద్భవం, మాసిమాసి సమాయాతి పక్షే పక్షే తథా పునః, త్రిరాత్రం బాధతే కేన కుతః పాపమయం చ తత్. కేన పాపం వినశ్యేత తముపాయం విచిన్త్య వై, వదస్వ మే మహాభాగ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే. ఈశ్వరః. శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి రజః స్త్రీణాం యథాభవేత్, వృత్రం హత్వా దేవరాజో బ్రహ్మహత్యామవిన్దత.

తాం చతుర్ధా విభజ్యాథ స్త్రీభూవృక్షజలేషు సః, ఆర్తవేరిణ నిర్యాసఫేనరూపేణ దత్తవాన్. బ్రహ్మహత్యాంశరూపం తద్రజః స్త్రీణాం సముద్భవేత్, మాసేపక్షే చాద్రికన్యేఇతి జానీహి తద్గతిమ్ తత్పాపశమనాయాతో నిష్కృతిం శృణు పార్వతి, వ్రతం వక్ష్యామి సుభగే సర్వపాపప్రణాశనమ్ రజస్వలాస్పర్శదోషనాశనం కామదం స్త్రియః, జీవవారేణ సంయుక్తా శుక్లా చైకాదశీ యదా తత్రోపోష్య సకృద్భక్త్యా పూజయేద్భాస్కరం విభుం, ఏకవర్షేఽనేకవారం జీవవారేణ సంయుతాః. ఏకాదశ్యస్తాసు పూజ్యో భగవాన్ భాస్కరో విభుః, ఏకాదశీం సమారభ్య జీవవారేణ సంయుతామ్. శుక్లపక్షే సమాయాతాం దశవారాణి పూజయేత్, ప్రత్యహం ప్రాతరుత్థాయ స్నానం కృత్వా యథావిధి. గోమయేనోపలిప్యాథ రంగవల్లీం సమాలిఖేత్, చింతయేద్భాస్కరం దేవం త్రయీమయతనుం విభుమ్ షోడశైరుపచారైస్తం దేవం సంపూజయేత్ప్రభుం, ఏవం దశదినం కృత్వా ప్రయత్నేన సమాహితః. దశమే దివసేప్రాప్తే పూర్వవత్పూజయేద్రవిం, ఉపాయనం బ్రాహ్మణాయ దద్యాచ్చైవ సదక్షిణామ్ అపూపాన్ ఘృతసంయుక్తాన్ మాషకాన్ సంప్రదాపయేత్, ఉద్యాపనం తతః కుర్యా న్మధ్యే చాబ్దే స్వశక్తితః. ఏకాదశీం సమారభ్య ప్రత్యహం పూజయేత్తథా, పంచమ్యాం ప్రాత రుత్థాయ స్నానం కృత్వా యథావిధి స్వగృహస్యోత్తరే దేశే కుర్యాదుజ్జ్వలమంటపం, చతుర్ద్వారం పుష్పనద్ధం రంగవల్ల్యాదిసంయుతమ్. నిష్కమాత్రసువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వా పునః, కుర్యాద్వ్రతీ తు ప్రతిమాం రక్తవస్త్రద్వయాన్వితాన్. తాం తామ్రపాత్రే నిక్షిప్య తత్ర

ధ్యాత్వా తు భాస్కరం, ఛాయాదేవీసమాయుక్తం చతుర్యా మాన్ ప్రపూజయేత్. ధూపం దీపం చ నైవేద్యం నీరాజనమతఃపరమ్, ఉపచారైః సమభ్యర్చ్య నిశి కుర్యాత్ప్రజాగరమ్. నృత్తగీతైశ్చ వాద్యైశ్చ పురాణపఠనాదిభిః, తతః ప్రాతః సముత్థాయ నదీం గత్వాఽరుణోదయే. స్నానం కృత్వా సమాగత్య రాత్రిస్తత్పూజయేద్రవిం, సవస్త్రాం ప్రతిమాం గాం చ ఆచార్యాయ నివేదయేత్. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాద్దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్, ఏవం కృతే వ్రతే దేవి స్త్రీణాం పాపం ప్రణశ్యతి. రజస్వలాదిపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. పార్వత్యువాచ. త్రేతాయుగే ద్వాపరే వా చరితం వ్రతముత్తమమ్. ఫలం ప్రాప్తం చ కిం దేవ కైర్వా భక్తియుతైః పురా. శంభో సమస్తం విస్తార్య వద కారుణికోత్తమ. ఈశ్వరః. పురా త్రేతాయుగే దేవి నర్మదాయాస్తటే శుభే, ఆసీత్కశ్చిద్ద్విజవరః సుమిత్రో నామ ధార్మికః. వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో వాగ్మీ సర్వగుణాన్వితః, తస్య పుత్రో మహాతేజాః గాంధర్వ ఇతి విశ్రుతః. తస్యాసీద్దయితా భార్యా మహావేదవతీ శుభా, సా చ పాకవిపాకేన పక్షేపక్షే రజస్వలా. తేన దుఃఖేన మహతా గాంధర్వో హ్యతివిహ్వలః, సా చ వేదవతీ భార్యా తేన దుఃఖేన దుఃఖితా. విహ్వలా తు తదా సాధ్వీ శ్వశురం శరణం గతా, శ్వశురస్తాం సమాశ్వాస్య వచనం చేదమబ్రవీత్. స్నుషే పరమకల్యాణి మా దుఃఖం వ్రజ సుందరి, పౌర్ణమాస్యాం తు యద్దృష్టం రజస్తత్త్వం సమాచర. అమాయాం యద్రజో దృష్టం తద్విధిం న సమాచర, శ్వాశ్విశ్చాపి మతం భద్రే పాపం తత్ర న విద్యతే. ఏవం తత్ర వచః

శ్రుత్వా దేవి సా సుబహ్వీః సమాః, తమేవాచారమకరోచ్ఛ్వశ్రూశ్వశురసమ్మతా. తస్యాః కాలేన మహతా శ్వశురౌ తౌ మృతిం గతౌ, అనుభుజ్య తతః పాపం వృషశ్వానౌ బభూవతుః. వృషోహ తే నియమితః శ్వా గృహస్య చ రక్షణే, కదాచిత్పైతృకే ప్రాప్తే గాంధర్వో ద్విజసత్తమః. హలార్థం తు పరేభ్యస్తం వృషం దత్వా గృహం గతః, దినమాసాద్య పర్యన్తం హలప్రాన్తే నిరాకృతః. గోష్ఠే వినిశ్వసన్ దీనో భృశం వై వేదనాతురః, సనమాఽపి ప్రమాదాద్వై స్పృష్ట్వాఽన్నాని వినిర్గతా. పశ్యన్త్యాం ద్విజపత్న్యాం తు తయా క్రోవేన తాడితా, దీర్ఘముష్ణం నిశ్వసన్తీ వృషం దృష్ట్వాఽవదచ్ఛనైః. కేన త్వం విహ్వలః శ్రాన్తో వృషో భూత్వాఽత్ర సంస్థితః, శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం వేద గోజన్మకారణమ్. వృషః అహం పూర్వం సుమిత్రో వై త్వం భార్యా మమ సమ్మతా, స్నుషాం పక్షే తు రజసా దుఃఖితామవదం వచః. పౌర్ణమాస్యాం తు యద్దృష్టం రజస్తత్త్వం సమాచర, అమాయాం యద్రజో దృష్టం తద్విధిం న సమాచర. ఇత్యుక్తా తు మయాఽఽశ్వస్తా తథా చక్రే స్నుషాఽఽవయోః, తేన కర్మవిపాకేన వృషోఽహం జనితోఽత్ర హి. తయా పృష్టా న కర్తవ్యమితి నోక్తం తు యత్త్వయా, తేన కర్మవిపాకేన శునక్యసి మహీతలే. తయోః సంభాషణం శ్రుత్వా గాంధర్వో ద్విజసత్తమః, నమస్కృత్య ఖరశ్వానౌ పప్రచ్ఛ చ సువిస్తరమ్. శ్రుత్వా సమస్తం విస్తార్య తావుపాయమపృచ్ఛత, శ్రుత్వా పుత్రవచశ్చోభావబ్రూతాం మోక్షకారణమ్. ఏకాదశీవ్రతం పూర్వం చరితం భార్యయా తవ, తత్పుణ్యమావయోర్దేహి

యది నో మోక్తుమిచ్ఛసి. తత్ర భార్యాం సమాహూయ పుణ్యవ్రతమనుత్తమం, దత్తవాన్ పితృముక్త్యర్థం తయో ర్హోత్వోఽప్యభూత్తతః. దృష్ట్వాఽపి పితరౌ ముక్తౌ నమ స్కృత్య ముదాన్వితః, ఆశ్చర్యం పరమం లేభే వ్రతమాహాత్మ్య దర్శనాత్. స భార్యయా సమం శ్రీమా నవాప పరమం పదం, ఏతత్తే కథితం దేవి వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్. యాభిరాచ రితం లోకే తాభిరేవ ధృతా మహీ, రజస్వలాదిపాపేభ్యో ముక్తాన్తా నాత్ర సంశయః. శచీ కృతవతీ పూర్వం దేవపత్న్య శ్చ యాః స్థితాః, ఋషిపత్న్యశ్చ గంధర్వపత్న్యశ్చాపి మహీ తలే కృత్వా తాశ్చ వ్రత మిద మవాపుః పరమం పదమ్.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే జీవవార్త్రైకాదశీవ్రతం సంపూర్ణమ్.

జీవవార్త్రైకాదశీవ్రతకథ.

పరమేశ్వరుఁడు కైలాసపర్వతంబున రత్నసింహాసనా సీనుఁడై యుండఁగా, పార్వతీదేవి వినయముతోఁ బరమశివునికి మ్రొక్కి యిట్లనెను. దేవదేవుఁడవగు ఓ పరమేశ్వరా! స్త్రీల కేపాతకమువలన నెలనెలలోను, పక్షపక్షమునను రజస్సుగలిగి మూఁడుదినములపర్యంత మేల బాధించుచున్నది. ఈపాతకంబు వారికెట్లు తొలఁగుననియడిగెను. ఈశ్వరుఁడు పార్వతికిట్లనియె. తొల్లి దేవేంద్రుఁడు వృత్రాసురుని జంపినందున నాతనికి బ్రహ్మ హత్య సంభవించెను. ఆతఁడా బ్రహ్మహత్యను నాలుగుభాగ ములుగాఁజేసి, ఒకభాగమును, స్త్రీలయందు ఆర్తవరూపమునను; ఒకభాగమును భూమియందు చౌడురూపమునను, చెట్లయందు పాలరూపమునను, జలములందు నురుఁగురూపమునను నుంచెను,

అట్లు స్త్రీలయందు రజోరూపంబున నుంచఁబడిన పాపమే వారిని మాసమాసముననుు, బక్షపక్షముననుు బాధించుచున్నది. ఓ పార్వతీ! రజోదోషంబు దొలంగుటకైన యొక్కవ్రత రాజంబు గలదు. దానిని నీ కెఱింగించెద నాలకింపుము. ఎప్పుడు శుక్లపక్షమునాఁ డేకాదశి గురువారముతోడం గూడి వచ్చు చున్నదో, నాఁడు మొదలు పదిదినములవఱకు సూర్యనారాయణ స్వామిని బూజింపవలయును. ఇట్లు పదిదినములు బూజించి, పదియవనాఁడు పూజయైనతర్వాత బ్రాహ్మణునకు దక్షిణా తాంబూలములతోడ మాషాపూపములను వాయనమియ్యవల యును. ఉద్యాపనము వ్రతము మొదటఁగాని, నడుమఁగాని, కడపటఁగాని చేయవచ్చును. ఉద్యాపనచేయఁ దలఁచినప్పుడు అట్లుగురువారసహితమైన శుక్లైకాదశినాఁడు సూర్యనారాయణ పూజ యారంభించి పదిదినములు నిత్యముపూజించి, పంచమి నాఁడు వేఁకువనే లేచి, స్నానాదికార్యములను నిర్వర్తించి స్వగృహమున నుత్తరపువైపున మంటపం బేర్పఱిచి, చక్కఁగా నలంకరించి, యొక్కపలముగానీ, దానిలోసగముగానీ, దానిలో సగముయొత్తుగానీ, బంగారముతో సూర్యనారాయణ ప్రతి మను జేయించి, యందు సూర్యనారాయణుని ఛాయాదేవీ సమేతముగా నారాధించి, నాలుగుజాములును పూజను గావించి, రాత్రి జాగరణంబు గావించి, మఱునాఁడు వేఁకువ లేచి, నదీతీరంబునకు వెళ్లి స్నానము గావించి వచ్చి, మరల ముందటివలెనే పునఃపూజగావించి, హోమంబు చేయించి, యాచార్యునకు గోదానంబును, ఋత్విక్కులకు కలశవస్త్ర ప్రతిమాదానంబును గావింపవలయును. తర్వాత బ్రాహ్మణ

సంతర్పణచేసి, దక్షిణాతాంబూలాదులచే వారిని సంతృప్తు
లనుజేసి, తానును బంధుమిత్రసమేతముగా భుజింపవలెను
ఈవ్రతంబును యథావిధిగాఁ జేయువారికి రజస్వలా సంప
ర్కాదులవలనఁ గలుగు దోషంబులు దొలఁగుటయే కాక
సకలసంపదలుఁ గలుగునని యీశ్వరుఁడు చెప్పెను. ఆపలుకులు
విని, పార్వతీదేవి, ఓనాథా! యీవ్రతంబును దొల్లి యెవ్వ
రాచరించిరని యడుగఁగా, నాతం డిట్లనియె. ఓదేవీ! వినుము.
పూర్వము నర్మదానదీతీరంబున సుమిత్రుఁడని యొకబ్రాహ్మణుఁ
డుండెను. ఆతనికి గాంధర్వుఁడను నొకపుత్త్రుఁడు పుట్టెను. ఆ
గాంధర్వుఁడు వేదవతి యను నొకకన్యను బరిణయం బాయెను.
ఆమె పరమపతివ్రతయయ్యు, నామెను రజోదోషము బదునైదు
దినముల కొకతూరి పెచ్చుగా బాధించుచుండెను. ఆరజోదో
షంబుమానుటకై, యాభార్యాభర్తలు పెక్కుచికిత్సలు చేసియు
మానమందున, నామె కడు వగచి, మామగారికడకుఁ బోయి,
యత్తగారిసముక్షమునఁ దనవ్యాధిని మామగారికిఁ దెలిపెను.
ఆపె మామగారును మిక్కిలి యోచించి, "ఓ చిన్నదానా!
పున్నమనాఁడు రజోదోషంబు గనిపించినయెడల, మూఁడుదిన
ములు దొలఁగియుండుము. అమావాస్యనాఁడు గనిపించిన నింట
నేయుండుము" అని చెప్పెను. ఆవేదవతియు నట్లే యాచరించెను
గాని, యేకాదశీవ్రతంబును మాత్రము చేసి, సకల రజోదోష
ములు మానుపుకొనెను. ఆ ముదుసలు లగు నత్తమామలిద్దఱు
కాలవశమున మృతినొంది, తమరు పాపపునడతను గోడలికి
బోధించినకతన, మగఁడు ఎద్దుగాను, భార్య కుక్కగాను
జన్మించి, తమకుమారునియింటనే పనిచేయువారుగ నేర్పడిరి.

ఒక్కనాఁడు గంధర్వుఁడు తెలియమిచే నావృషభమును చేనిలో నాఁగేలికి గట్టి యేర్వాకసాగించుచుఁ బనితొందరవలన నాఁగే టిని శూద్రునిచేనిచ్చి వానిని దున్న నియోగించి వచ్చెను. తర్వాత నాశూద్రుఁ డాయెద్దును గొట్టి సకలబాధలఁబెట్టెను. ఇంటఁ గుక్కయు వంటపదార్థములను ముట్టెనన్న సాకుచే నింటి యజమానురాలును ఆకుక్కను బాగుగాఁ దన్నెను. సాయంకాలము కాఁగానే, యెద్దు తనయజమానునియింటి కే తేరఁగా, నాయెద్దును గొట్టములో యజమానుఁడు కట్టివేసెను. తర్వాతఁ గుక్క యచ్చటికి వెళ్లెను. అప్పు డవి రెండును తమపడిన కష్టములను దలపోసికొనుచుండినవి. ఆ సంగతిని వారికొమరుఁడు విని, "అయ్యా, మీ కీజన్మ మెట్లు తొలఁగు" నని యడుగఁగా నప్పుడు వానితల్లిదండ్రు లిద్దఱు "నీ భార్య గురువారైకాదశీవ్రతంబు నేసియున్నది. ఆవ్రతఫలంబును మా కాబిడచే నిప్పించుదు వేని, మాకీజన్మంబులుతొలఁగి ముక్తి లభించు" నని చెప్పిరి. అంత నాద్విజపుత్త్రుఁ డది యెఱింగిన వెంటనే తనభార్యను బిలిపించి, యావ్రతంబును వారి కర్పింపఁ జేసెను: దానిమూలమున వారిద్దఱును ఆనీచజన్మమును విడిచి యుత్తమజన్మంబుల నొంది ముక్తిని బడసిరి. ఓదేవీ! యీవ్రతం బాచరించువారు రజస్వలాసంపర్కాది దోషంబు లను దొలఁచుకొని ముక్తినొందుదురు. అని పరమశివుఁడు పార్వతీదేవికిఁ జెప్పెను.

జీవవారైకాదశీవ్రతకథ సమాప్తము.

శ్రవణద్వాదశీవ్రతము.

కర్తా నద్యాదౌ గత్వా కరిష్యమాణస్య కర్మణః శ్రవణద్వాదశీవ్రతస్యాంగత్వేన సంగమస్నానంకరిష్యే.* (ఆయుర్బలం... ముఖదౌర్గంధ్య...ఇత్యాది యథాచారం దన్తధావనం కృత్వా సంగమస్తీర్థరాజోఽసి సంగమః సరితాంపతిః, స్నానార్థం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి ప్రసాదం కురు సంగమ. సంగమప్రార్థనమ్. యా వైశ్రవణసంయుక్తా ద్వాదశీ పరమాతిథిః, తస్యాం తు సంగమే స్నాస్యే సర్వపాపవిముక్తయే. వరో వరేణ్యో వరదో వరాహో ధరణీధరః, అపవిత్రం పవిత్రం మాం కరోతు భగవాన్ హరిః. ఇతి స్నాత్వా. కరకం పూరయిష్యామి సరితాం సంగమే జలైః, పంచరత్నసమాయుక్తం తేన తుష్యతు వామనః కరకపూరణమ్. పర్జన్యో వరుణః సూర్యః సలిలం కేశవః శివః, త్వష్టా యమో వైశ్రవణః పాపం హరతు మే సదా. శిక్యస్థాపనమ్. అన్నం ప్రజాపతిర్విష్ణురుద్రేంద్రశశిభాస్కరాః, అగ్నిర్వాయుర్యమస్త్వష్టా పాపం హరతు మే సదా. శిక్యే దధిభక్తస్థాపనం సంభారానాదాయ మధ్యాహ్నాత్పరం పూజనమ్. ఆచమ్య దేశకాలౌ స్మృత్వా మమ శ్రీవామనప్రీతిద్వారా సకలపాపక్షయపూర్వకం రూపసౌభాగ్యమహైశ్వర్యసుఖసమృద్ధిపిత్రర్ణవిముక్త్యుభయకులోద్ధరణ విష్ణుసాలోక్యాది కల్పోక్త ఫలసిద్ధ్యర్థం వామనజయన్తీవ్రతం కరిష్యే తదఙ్గత్వేన యథాశక్తి పూజాం చ కరిష్యే. గణేశపూజాది సంభారప్రోక్షణాన్తే పీఠాదౌ కుంభం సంస్థాప్య తదుపరి స్వర్ణరజతదారువంశాన్యతమనిర్మితే ఆఢకమితైస్తిలైర్యవైర్గోధూమైర్వా పూరితేఽపాత్ర

* ఋషిపంచమీవ్రతంబు చూడుఁడు.

కృష్ణాజినవేష్టితే హైమప్రతిమాయాం వామనం శక్తితః పార్శ్వస్థిత దండకమండలు ఛత్రపాదుకాక్షమాలాక్షతాద్యుపస్కరయుతం పూజయేత్. శాంతాకారం...నాథమ్ అజిన దండకమండలు మేఖలారుచిరపావన వామనమూర్తయే, మిత జగత్త్రితయాయ జితారయే నిగమవాక్పటవే వటవే నమః. ధ్యానమ్. సహస్రశీర్షా...బ్రహ్మాండముదరే యస్య మహాద్భూతైరధిష్ఠితః, మాయావీ వామనః శ్రీశః సోఽత్రాయాతు జగత్పతిః. ఆవాహనమ్. పురుషఏవేదగ్ం...సువర్ణమణి సంయుక్తం మయా భక్త్యా ప్రకల్పితం, సింహాసనమిదం దివ్యం గృహ్యతాం వామన ప్రభో. ఆసనమ్. ఏతావానస్య...గంగోదకం సమానీతం సువర్ణకలశే స్థితం, వాసితం పుష్పగంధైశ్చ పాద్యంమే ప్రతిగృహ్యతామ్. పాద్యమ్ త్రిపాదూర్ధ్వఉదైత్... గన్ధపుష్పఫలైర్యుక్తం హేమపాత్రే నివేశితం, స్వర్గంగాసలిలం పుణ్యమర్ఘ్యం స్వీకురు కేశవ. అర్ఘ్యమ్. తస్మాద్విరాడజాయత...కర్పూరవాసితం తోయం మన్దాకిన్యాః సమాహృతం, ఆచమ్యతాం జగన్నాథ మయా దత్తం హి భక్తితః యత్పురుషేణ...గంగా సరస్వతీ రేవాపయోష్ణీ యమునాజలైః స్నాపితోఽసి మయా దేవ తథా శాంతిం కురుష్వ మే. స్నానమ్. ఆప్యాయస్వేత్యాదిభిః. పంచామృతం మయాఽఽనీతం పయో దధి ఘృతం మధు, శర్కరాం పరయా భక్త్యా స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. పంచామృతస్నానమ్ చారుగంధోదకం శీతం కర్పూరాగురుచన్దనైః, ఏలోశీరాదిసమ్మిశ్రం స్నానీయం గృహ్యతాం హరే. గంధోదకమ్. గంధాది పూర్వపూజాన్తే మహాభిషేకః. తం యజ్ఞం బర్హిషి...

నమః కమలకింజల్కపీతనిర్మలవాససే, మహాహవరిపుస్కంధఘృష్టచక్రాయ చక్రిణే. వస్త్రమ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్...దామోదర నమస్తేఽస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్, ఉపవీతం సోత్తరీయం గృహాణ పురుషోత్తమ. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ...కర్పూరాగరుకస్తూరీ కుంకుమాద్యైః సువాసితాన్, గంధాన్ గృహాణ దేవేశ వామన త్వం మయార్పితాన్. గంధాన్. అక్షతాన్...గృహ్యతామ్ అక్షతాన్. పరిమళద్రవ్యాణి తస్మాదశ్వాఅజాయన్త...జాజీచంపకపున్నాగకేతకీశతపత్రకైః, సౌగంధికైః కృతాం పూజాంగృహాణ పురుషోత్తమ. నానావిధపరిమళపుష్పాణి. అథాంగపూజా. వామనాయ నమః పాదౌ. దామోదరాయనమఃజంఘే. శ్రీపతయేనమః ఊరూ. కామదేవాయనమః గుహ్యం. జగత్పతయేనమఃనాభిం. విశ్వధారిణేనమఃఉదరం. యోగినాథాయనమః హృదయమ్. శ్రీధరాయ నమః కంఠమ్ పంకజాస్యాయనమః ముఖం. సర్వాత్మనే నమః శిరః. యత్పురుషం...వనస్పతి...ధూపమ్. బ్రాహ్మణోఽస్య...త్వమేవ పృథివీ జ్యోతిర్వాయురాకాశమచ్యుత, త్వమేవ జ్యోతిషాం జ్యోతిర్దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. చన్ద్రమా మనసో జాతః...అన్నం చతుర్విధం స్వాదురసైః షడ్భిః సమన్వితం, భక్త్యా నివేదితం తుభ్యం ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్ పూగీ...గృహ్యతామ్ తాంబూలమ్. హిరణ్యగర్భ...విధేమ. దక్షిణాం శ్రియేజాతో...నీరాజనం సుమాంగల్యం కర్పూరోద్భాసితం విభో, చంద్రార్కవహ్నిసదృశం వామన ప్రతిగృహ్యతామ్. నీరాజనమ్ నాభ్యాఆసీద...నమో వామనరూపాయ నమస్తేఽస్తు త్రివిక్రమ, నమస్తే బలిబన్ధాయ వాసుదేవ నమోఽ

స్తుతే. నమస్కారః. సప్తాస్యాసన్...యానికానిచ పాపాని ...ప్రదక్షిణామ్. యజ్ఞేనయజ్ఞం...మత్స్యం కూర్మం వరాహం చ నారసింహం చ వామనం, రామం రామం చ కృష్ణం చ అర్చయామి నమో నమః. పుష్పాంజలిమ్. నమస్తే పద్మనాభాయ నమస్తే జలశాయినే, తుభ్యమర్ఘ్యం ప్రయచ్ఛామి బాలవామనరూపిణే. విశేషార్ఘ్యమ్. జగదాదిర్జగద్రూపో హ్యనాదిజగదన్తకృత్, జలాశయో జగద్యోనిః ప్రీయతాం మే జనార్దనః. నమోనమస్తే గోవిన్ద భువనేశ త్రివిక్రమ, అఘౌఘసంక్షయం కృత్వా సర్వకామప్రదో భవ. మంత్రహీనం...తదస్తు తే. ప్రార్థనమ్. ఏవం సంపూజ్య గీతాదిమంగళై రాత్రౌ జాగరిత్వా ప్రాతర్నిత్యకర్మాన్తే దేవం పునః సంపూజ్య విసృజ్య విప్రం సంపూజ్య శిక్యస్థజలకలశయుతం సోపస్కారం తం దద్యాత్. దానమన్త్రః వామనం సర్వతోభద్రం ద్విజాయ ప్రతిపాదయే, ప్రీయతాం తేన దేవేశో మమ నిత్యం జనార్దనః. గ్రహణమంత్రః. వామనో బుద్ధిదో దాతా ద్రవ్యస్థో వామనః స్వయం, వామనోఽస్య ప్రతీగ్రాహీ వామనాయ నమోనమః. తతస్త్రీన్విప్రాన్ పృషదాజ్యదధ్యోదనయుతాన్నేన సంభోజ్య కర్మ సమాప్య స్వయం భుంజీత. అథవా వాచకాయ ప్రతిమా వస్త్రాది దత్వా వామనప్రీత్యర్థం బ్రహ్మచారిణం సంభోజ్య తస్మై దండచ్ఛత్రోపానహాశిక్యాది దద్యాత్. దధ్యోదన యుతం శిక్యం వారిధానీయుతం విభో, ఛత్రోపానహసంయుక్తం బ్రాహ్మణాయ దదామ్యహమ్. ఏవం ద్వాదశవర్షం కృత్వోద్యాపనం కుర్యాత్.

(శ్రవణనక్షత్రయుతం బైనద్వాదశినాఁడీవ్రతంబును

కల్పోక్తప్రకారంబుగా నాచరించి, రాత్రి జాగరణంబుచేసి, మఱునాఁడు పునఃపూజచేసి, యుట్టియందుంచిన దధ్యోదనకలశమును బ్రాహ్మణుని కిచ్చి, ముగ్గురు విప్రోత్తములకు విస్తారాజ్యమును, దధ్యన్నమును గూడిన మృష్టాన్నంబిడవలయు. లేనిచో ప్రతిమాదిదానం బాచార్యునకిచ్చి, యొకబ్రహ్మచారికి దండచ్ఛత్రపాదుకశిక్యాదుల నొసఁగవలయును. ఇట్లు పండ్రెండేండ్లు వ్రతం బాచరించి యుద్యాపనంబు చేయవలయును.)

శరన్నవరాత్రివ్రతము.

శరన్నవరాత్రప్రతిపది ప్రాతరాహ్నికానంతరం మంగళస్నానం కృత్వా దేవీపూజనం కర్తవ్యమ్. దేవీమంటపం నిర్మాయ రంగవల్ల్యాదికం కృత్వా తస్మిన్మంటపే దేవీం సంస్థాప్య పూజోపక్రమణం కర్తవ్యమ్. ఆదౌపుణ్యాహవాచనం కృత్వా. తతః దేవీపూజా సంకల్పప్రకారః. ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, సంకల్ప్య. ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ అస్మాకం క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ...సిద్ధ్యర్థం సత్సంతానసౌభాగ్యఫలసిద్ధ్యర్థం ఆధ్యాత్మికాధిభౌతిక ఆధిదైవికభౌమ్యాంతరిక్షదివ్యమహోత్పాత దుర్నిమిత్తకృత దుష్టశమనార్థం మమ జన్మలగ్నావేక్ష యా యే యే అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తైస్తైః క్రియమాణకరిష్యమాణసూచితభావిత ఆగామి వర్తమాన సంచిత దుష్టారిష్టపరిహారద్వారా సతతం శుభస్థానఫలావాప్త్యర్థం సమస్తమంగళా

వా ప్త్యర్థం మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ మహాసరస్వతీ స్వరూపధరాం చండికాపరమేశ్వరీదేవతాముద్దిశ్య చండికాపరమేశ్వరీదేవతా ప్రీత్యర్థం శరన్నవరాత్రి ప్రయుక్తం ప్రతిపదాది నవమీపర్యన్తం ప్రత్యహం త్రికాలపూజా పూర్వకనవాక్షరీమంత్రసంపుటిత దేవీమాహాత్మ్యమంత్రపఠనం కరిష్యే. శ్రీచండికాపరమేశ్వరీ దేవీ పూజాకర్మణి ఆచార్యం త్వాం వృణీమహే. దేవీ ప్రీత్యర్థం వేదపారాయణం భవన్తః కుర్వన్తు. దేవీ ప్రీత్యర్థం సూర్యనమస్కారపూర్వకాదిత్యాది నవగ్రహజపం భవన్తః కుర్వన్తు. పర్యాప్త్యై, అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతిరాత్ర ఉత్తమమహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి. ఇతి మంత్రేణ ఋత్విగ్భిర్యజమానస్య ఆశీర్వాదః కార్యః.

కలశస్థాపనవిధిః.

గృహాంగణేహళీకవాటాదికంకల్యాణగృహమలంకృత్య మాన్త్రికః మంగళస్నానం కృత్వా ఆచార్యఋత్విగాదిభిః పరివృతః సన్ పుణ్యాహం కృత్వా నాందీం కృత్వా ద్వాదశాంగుళోచ్ఛ్రితాం చతుర్వింశత్యంగుళవిస్తీర్ణాంపక్వేష్టకాభిర్మనోరమణీయాం మజ్జలవేదికాం రక్తమృత్తికారంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య పూజాగృహాంతం నిర్మాయ తత్పూజాగృహం ప్రవిశ్య. భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాంతరిక్షం మహిత్వా, ఉపస్థేతే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదధే, అయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్. మాతరం పునః, పితరం చ ప్రయన్త్సువః, త్రిగ్ంశద్ధామవిరాజతి వాక్పతంగాయశిశ్రియే, ప్రత్యస్యవహద్యుభిః, అస్య ప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతిరోచనా, వ్యఖ్యన్మ

హిష స్స్వహః, యత్త్వా. క్రుద్ధః పరోవప మన్యునా యదవ ర్త్యా, సుకల్పమగ్నే తత్తవ పునస్త్వోద్దీపయామసి, యత్తే మ న్యుపరో త్తస్య పృథివీమనుదధ్వసే, ఆదిత్యా విశ్వేతద్దేవా వస వశ్చ సమాభరన్, మనో జ్యోతిర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దదాతు. బృహస్పతిస్తనుతామిమం నో వి శ్వే దేవా ఇహ మాదయన్తాం, సప్త తే అగ్నే సమిధ స్సప్త జిహ్వాస్సప్తఋషయ స్సప్తధామప్రియాణి, సప్తహోత్రా స్సప్తధాత్వాయజన్తి సప్తయోనీరాపృణస్వాఘృతేన, పునరూ ర్జా నివర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా, పునర్నః పాహి విశ్వ తః, పునర్నః పాహి విశ్వతః, సహరయ్యా నివర్తస్వాగ్నే పిన్వ స్వధారయ, విశ్వప్స్నియా విశ్వతస్పరి, లేకస్సలేకస్సుక స్తేన ఆదిత్యా ఆజ్యం జుషాణా వియన్తు. కేతస్స కేతస్సు కేత స్తేనఆది త్యా ఆజ్యం జుషాణా వియన్తు అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్. వేదికా స్థలమభిమృశ్య. మూలమంత్రముచ్చార్య. గాయత్ర్యా అద్భిరవోక్ష్య. తత్ర భూమౌ "యాజాతా" ఇత్యనువాకేన నవధాన్యరాశీన్ ప్రకల్ప్య. యాజాతాఓషధయో దేవేభ్య స్త్రియుగం పురా, మందామిబభ్రూణామహగ్ం శతం ధామా ని సప్త చ, శతంవో అంబ ధామాని సహస్రముతవో రుహః. అథాశతక్రత్వో యూయమిమం మే అగదం కృత, పుష్పావతీః. ప్రసూవతీః ఫలినీ రఫలాఉత. ఉషధీతిమాతర స్తద్వో దేవీ రు పబ్రువే, రపాగ్ంసివిఘ్నతీరితరపశ్చాతయమానాః. అశ్వత్థేవో నిషదనం పర్ణేవో వసతిః కృతా, గోభాజ ఇత్కిలాసథ యత్స నవథ పూరుషమ్ యదయం వాజయన్నిమా ఓషధీర్హస్త ఆ

దధే, ఆత్మా యక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా. యదో
షధయస్సంగచ్ఛన్తే రాజానస్సమితావివ, విప్రస్సఉచ్యతే
భిషగ్రక్షోహామీవ చాతనః. నిష్కృతిర్నామ వో మాతా
థాయూయగ్గ్స్థసుకృతీః సరాః పతత్రిణీః, స్థనయదామ
యతినిష్కృతా, అన్యా వో అన్యామవత్వన్యాన్యస్యా ఉపా
వత, తాస్సర్వా ఓషధయస్సంవిదానా ఇదం మే ప్రావతా
వచః, ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే, ధన
గ్ం సనిష్యన్తీ నామాత్మానం తవ పూరుష, అతివిశ్వాః.
పరిష్ఠాస్తే ఇవ వ్రతమక్రముః. ఓషధయః ప్రాచిచ్యవుర్యత్కిం
చ తనువాగ్ం రపః, యాః, త ఆ తస్థురాత్మానం యా ఆవి
విశుః పరుః పరుః, తాస్తే యక్ష్మం విబాధన్తాముగ్రోమధ్యమ
శీరివ, సాకం యక్ష్మ ప్రపత శ్యేనేన కికిదీవినా, సాకం వాతస్య
ధ్రాజ్యా సాకం సస్య నిహాకయా, అశ్వావతీగ్ం సోమవతీ
మూర్జయన్తీముదోజసం, ఆవిత్సి సర్వా ఓషధీరస్మా అరిష్టతా
తయే, యాః ఫలినీర్యా అఫలా యాశ్చ పుష్పిణీః, బృహస్పతి
ప్రసూతాస్తా నోముంచన్త్వగ్ం హసః, యాః, ఓషధయ
స్సోమరాజ్ఞీః ప్రవిష్టాః పృథివీమను, తాసాం త్వమస్యుత్తమా
ప్రణోజీవాతవే సువ, అవపతన్తీరవదం దివ ఓషధయః పరి,
యం జీవమశ్నవామహై న సరిష్యాతి పూరుషః, యాశ్చేద
ముపశృణ్వన్తి యాశ్చ దూరం పరాగతాః, ఇహ సంగత్య తా
స్సర్వా అస్మై సంధత్త భేషజం, మా వో రిషత్ఖనితా యస్మై
చాహం ఖనామి వః, ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకగ్ం సూర్యమస్త్వ
నాతురమ్. ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా, యస్మై
కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్ పారయామసి. తత్రకూర్మ

చక్రం ధ్యాత్వా తత్పార్శ్వే ఘృతాఖండం నిక్షిప్య తత్ర అగ్ని కళాః పూజయేత్. ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః అగ్నిమండ లాయ ధర్మప్రదదశకలాత్మనే తద్దేవతాకలశాధారాయ నమః. ఇతి పుష్పాంజలిం నిక్షిప్య. అగ్నిందూతం వృణీమహే హో తారం విశ్వవేదసం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ రాం రీం రూం రైం రౌం రః. ధూమ్రార్చిరాద్యాదశవహ్ని కళా ఇహా గచ్ఛతాగచ్ఛతే త్యగ్నిమండలత్వేన విభావ్య, అథ స్వర్ణరజత తామ్రాదికూటమయం మృణ్మయం దృఢకలశం వా సమా దాయ "అస్త్రాయ ఫట్" ఇతి ప్రక్షాళ్య, తంతుం తన్వన్ రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథో రక్షధియాకృతాన్, అనుల్బణం వయత జోగువామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనం, ఇతి మంత్రేణ తంతువేష్టితం కృత్వా, గంధద్వారాం... శ్రియం ఇతి మంత్రేణ అష్టగంధైరనులిప్య, ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం...హింసిషమితి మంత్రేణ ధూపవాసితం కృత్వా, ఓం హాం సూర్యమండలాయ అర్ఘప్రదద్వాదశకలాత్మనే తద్దేవ తాకలశాయనమః ఇతిమంత్రేణ కలశం ప్రతిష్ఠాప్య, ఆకలశేషు ధావతి, శ్యేనో వర్మ విగాహతే. అభిద్రోణాకనిక్రదత్ ఆకలశేషు ధావతి, పవిత్రే పరిషిచ్యతే, ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే. ఇతి మంత్రేణ కలశమభిమంత్ర్య. ఆసత్యేనరజసావర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ, హిరణ్యయేన సవితారథేనాదేవో యాతి భువనా నిపశ్యన్. హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః. తటిన్యా ద్యాదశదినేశకళా ఇహాగచ్ఛతాగచ్ఛత, తం కలశం అపరిమిత దివ్య తేజః పుంజీకృత సూర్యమండల త్వేన విభావ్య, గంగా మహానదీజలమానీయ. "గంగేచ...కురు" ఇతి మంత్రేణ తీర్థ

వాసినం కృత్వా. ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి
స్తోమగ్ం సచతాపరుష్ణియా, అసిక్నియా మరుద్వృథేవిత స్తి
యార్జికీయే శృణుహ్యాసుషోమయా. ఋతం చ సత్యంచాభీద్ధా
త్తపసోఽధ్యజాయత, తతో రాత్రిరజాయత, తతస్సముద్రో
అర్ణవః, సముద్రా దర్ణవా దధిసంవత్సరో అజాయత, అహో
రాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ, సూర్యాచంద్రమసౌ
ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్, దివం చ పృథివీంచాంత
రిక్షమథోసువః, యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాంతరిక్షే విరో
దసీ, ఇమా స్తదాపో వరుణః పునాత్వఘమర్షణః, పునన్తు వసవః
పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః, ఏష భూతస్య మధ్యే
భువనస్య గోప్తా, ఏష పుణ్యకృతాంల్లోకానేష మృత్యోర్హి
రణ్మయం, ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం సువః.
సనస్సువస్సగ్ంశిశాధి, ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి, జ్యోతి
ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి, యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి, అహ
మస్మి బ్రహ్మాహమస్మి, అహమేవంమాం జుహోమి స్వాహా,
అకార్య కార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహాగురుతల్పగః. వరుణోఽపా
మఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే, రజో భూమి స్త్వాం
మా రోదయస్వ ప్రవద న్తి ధీరాః, ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే
విధర్మ౯ జనయ౯ ప్రజా భువనస్య రాజా, వృషా పవిత్రే అధి
సానో అన్యే బృహత్సోమో వావృధేసువాన ఇందుః. అబ్లిం
గవారుణసూక్తపారాయణం కృత్వా గంధద్వారాం...శ్రి
యమ్. ఇతిగంధం నిక్షిప్య ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం హ్రీం క్లీం ఓం
నమో భగవతి అశేషతీర్థాలవాలే శివజటాధిరూఢే గంగేగం
గాంబికే స్వాహా. సర్వానందకరీమ శేషదురితధ్వంసీం మృగాంక

ప్రభాం త్ర్యక్షామూర్ధ్వకరద్వయేన దధతీం పాశం సృణిం చక్రమాత్, దోర్భ్యాం చామృతపూర్ణకుంభమపరే ముక్తాక్షమాలాధరాం, గంగాసింధు సరిద్వరాదిరచితాం శ్రీతీర్థశక్తిం భజే. సకుంకుమాక్షతపుష్పాంజలిం జలే నిక్షిప్య. పంచ బ్రహ్మకళాః పూజయేత్. ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌం కం ఖం గం ఘం ఙం. చం ఛం జం ఝం ఞం. నివృత్తికళాయై నమః. (ఓ) టం ఠం డం ఢం ణం. తం థం దం ధం నం. ప్రతిష్ఠాకళాయై నమః (ఓ) పం ఫం బం భం మం. యం రం లం వం. విద్యాకళాయైనమః (ఓ) శం షం సం హం ళం క్షం శాంతికళాయైనమః (ఓ) అం ఆం ఇం ఈం ఉం ఊం ఋం ౠం ఌం ౡం ఏం ఐం ఓం ఔం అం అః. శాన్త్యతీతకళాయైనమః. (ఓ) ఇతికళాః సంపూజ్య అం ఆం ఇం ఈం ఉం ఊం ఋం ౠం ఌం ౡం ఏం ఐం ఓం ఔం అం అః కం ఖం గం ఘం ఙం చం ఛం జం ఝం ఞం టం ఠం డం ఢం ణం తం థం దం ధం నం పం ఫం బం భం మం యం రం లం వం శం షం సం హం ళం క్షం సర్వసాక్షిచిద్రూపాత్మరూపిణ్యై సారాఖ్యాకళాయై నమః. హాగ్ంసశ్శుచిషద్వసురంతరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్, నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్. ప్రతద్విష్ణుస్తవతేవీర్యాయ, మృగోన భీమః కుచరోగిరిష్ఠాః, యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు, అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా, త్రియంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం, ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్. తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః, దివీవ చక్షురాతతం, తద్విప్రాసోవిపన

వాః జాగృవాగ్ంసస్యమింధతే, విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్. విష్ణు
ర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణిపిగ్ంశతు, ఆసించతు ప్రజా
పతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే, గర్భం దేహి సినీవాలి గర్భం
దేహి సరస్వతి, గర్భంతే అశ్వినా ఉభావాధత్తాం పుష్కరస్ర
జ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమోనమః.
వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమః శ్రేష్ఠాయ నమో రు
ద్రాయ నమః. కాలాయ నమః కలవికరణాయనమో బలవిక
రణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వ
భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః. అఘోరేభ్యో
ఒథఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః, సర్వేభ్యస్సర్వశర్వే
భ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః తత్పురుషాయ విద్మహే
మహాదేవాయ ధీమహి, తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్. ఈ
శానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మ శివో
మే అస్తు సదాశివోమ్. జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి
జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయా
మి భాస్వతీం త్వాసాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి
మల్మలాభవన్తీం త్వాసాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాద
యామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాద
యామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం
త్వాసాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి. ఏభిర్మంత్రైరభి
మంత్ర్య. యాజాతా ఓషధయో...ఓషధర్హ్యస్తమాదధే.
ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా, యస్మై కరోతి. బ్రా
హ్మణస్తగ్ంరాజన్. పారయామసి. కాండాత్కాండాత్ప్రరోహ
న్తీ...రక్షస్వ మాం పదేపదే. స్యోనాపృథివి భవాన్నృక్షరా

నివేశినీ, యచ్చాఖశ్శర్మసప్రథాః యాః ఫలినీర్యా అఫలాయా శ్చ పుష్పిణీః, బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచంత్వగ్ంహసః. ఫలమ్. సహి రత్నానిదాశుషే...సువా చ సవితా భగః, తం భాగం చిత్రమీమహే. హిరణ్యరూపస్సహిరణ్యసందృగపా న్నపాత్సేదుహిరణ్యవర్ణాః. హిరణ్యయాత్పరియోనింవారదాద దత్యన్నమస్మై హిరణ్యమ్ యువం వస్త్రాణి పీవసా వసాథే యు వోః రచ్ఛిద్రామంతవో హ సర్గాః, అవాతిరతమనృతానివిశ్వా ఋతేనమిత్రావరుణా సచేథే వస్త్రమ్. ఇమం మే వరుణ... చకే. వరుణం సంపూజ్య. అమృతగాయత్రీం దశవారం జప్త్వా. మూలవిద్యామష్టాదశవారం జపిత్వా యోనిముద్రయా తన్మధ్యే శివభక్త్యా సమావేశం సంచింత్య. ఉచిత్వాపి పంచ. అమృతేశ్వరీతి అమృతగాయత్రీ స్వగురుం ధ్యాత్వా, పంచోప చారైస్సంపూజ్య పూజాగృహేచతుర్దిక్షు ఓం హ్రీం సర్వ విఘ్నకృద్భ్యః సర్వేభ్యో భూతేభ్యో హుం స్వాహేతి బలిం దత్వా. దివ్యకుసుమకుంకుమాష్టగంధైస్సమస్తం కలశ మలంకృత్య తత్కలశమధ్యే పూజాయంత్రం విధాపయేత్. తదనంతరం ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

పీఠపూజా.

పూర్వద్వారే ఓడ్యాణపీఠాయ నమః, ఓడ్యాణేశ్వరా య నమః, ఓడ్యాణేశ్వరనాథాయ నమః, ఓడ్యాణాంబాపాదు కాభ్యాం పూజయామి, ఓడ్యాణాంబాపాదుకాభ్యాం ఆగ్నే య్యాం దిశి మాతృకేశ్వరనాథాయ నమః, మాతృకాంబాపా దుకాభ్యాం పూజయామి. దక్షిణస్యాం దిశి జాలంధరపీఠాయ నమః, జాలేశ్వరాయనమః, జాలేశ్వరనాథాయ నమః. జాలాం

బాపాదుకాభ్యాం పూజయామి. నైరృత్యాం ఉజ్జయినీపీ
ఠాయనమః, ఉజ్జయినీశ్వరాయ నమః, ఉజ్జయినీనాథాయ నమః.
ఉజ్జయిన్యంబాశ్రీపాదుకాభ్యాం పూజయామి. పశ్చిమే. పూర్ణ
గిరిపీఠాయ నమః, పూర్ణగిరీశ్వరాయ నమః, పూర్ణగిరినాథా
య నమః, పూర్ణగిర్యంబాపాదుకాభ్యామ్. వాయవ్యే. సౌ
రాష్ట్రపీఠాయ నమః, సౌరాష్ట్రేశ్వరాయ నమః, సౌరాష్ట్రే
శ్వరనాథాయ నమః, సౌరాష్ట్రాంబాపాదుకాభ్యాం పూజ
యామి. ఉత్తరే కొల్లాపురీపీఠాయ నమః, కొల్లాపురీశ్వరాయ
నమః, కొల్లాపురీశ్వరనాథాయనమః. కొల్లాపుర్యంబాపాదుకా
భ్యాం నమః. ఈశాన్యే. కామరూపపీఠాయనమః, కామరూప
పీఠేశ్వరాయనమః, కామరూపపీఠేశ్వరనాథాయ నమః, కామే
శ్వరీపాదుకాభ్యాంపూజయామి. చతురశ్రబాహ్యదేశే. ఆగ్నే
యే. అగ్నిముఖభేతాళాయ నమః. వాయవ్యే. జ్వాలాముఖ
భేతాళాయ నమః. ఈశాన్యే ధూమ్రాక్షభేతాళాయ నమః
చతురశ్రస్య చతుష్షష్టియోగినీనామర్చయేత్. దివ్యయోగి
న్యై నమః, మహాయోగిన్యై నమః, సిద్ధయోగిన్యై నమః,
గణేశ్వర్యై నమః, పీఠాన్యై నమః, డాకిన్యై నమః, కాళ్యై
నమః, కాళరాత్ర్యై నమః, నిశాచర్యై నమః, ఓంకార్యై
నమః, మంత్రభేతాళ్యై నమః, హ్రీంకార్యై నమః, భూతదా
యిన్యై నమః, ఊర్ధ్వకేశిన్యై నమః, విరూపాక్ష్యై నమః,
శుష్కాంగ్యై నమః, నరభోజిన్యై నమః, ఘట్కార్యై నమః,
వీరభద్రాయై నమః, ధూమ్రాక్ష్యై నమః, కలహప్రియాయై
నమః, రాక్షస్యై నమః, క్రోధరక్తాక్ష్యై నమః, విశ్వరూపాయై
నమః, భయంకర్యై నమః, వీరకౌమారికాయై నమః, చండ్యై

నమః. వారాహ్యై నమః, హుంకవిరావిణ్యై నమః, భాస్కరైర్యై నమః, రుద్రభేతాళ్యై నమః, భీషణ్యై నమః, త్రిపురాంతకైర్యై నమః, భైరవ్యై నమః, ధ్వాంసిన్యై నమః, క్రోధాయై నమః, దుర్ముఖ్యై నమః, ప్రేతవాసిన్యై నమః, ఖట్వాంగ్యై నమః, దీర్ఘబింబోష్ఠ్యైనమః, మాలిన్యై నమః, మన్త్రయోగిన్యై నమః, కాలాగ్నిగ్రసిన్యై నమః, చక్రకంకాళ్యై నమః, భువనేశ్వర్యై నమః, కంటకైర్యై నమః, తాటకైర్యైనమః, మార్యై నమః, యమదూత్యై నమః, కరాళిన్యై నమః, కేశమర్దిన్యై నమః, యక్ష్యై నమః, రోమజంఘాయై నమః, ప్రహారిణ్యై నమః, లక్ష్మ్యై నమః, పార్వత్యై నమః, కామ్మక్ష్యై నమః, భోగ్యై నమః, కాకదృష్ట్యై నమః, అధోముఖ్యై నమః, మందోగ్రధారిణ్యై నమః, వ్యాఘ్ర్యై నమః, కింకిణ్యై నమః, సర్వభూషణ్యై నమః, ధూర్జట్యై నమః, వికట్యై నమః, క్రూర్యై నమః, కాపాలిన్యై నమః, విషలంఘిన్యై నమః, మహాయోగీశ్వర్యై నమః, శ్రీమహాలక్ష్మ్యై నమః.

అథ భైరవనామాని.

నీలకంఠాయ నమః, విశాలాక్షాయ నమః, మార్తాండాయ నమః, మదనప్రియాయ నమః, స్వచ్ఛన్దాయ నమః, సంతుష్టాయ నమః, ఖేచరాయ నమః, సచరాచరాయ నమః, హసితాంగధరాయ నమః, క్రూరదంష్ట్రాయ నమః, మహోదరాయ నమః, విశ్వరూపాయ నమః, విరూపాక్షాయ నమః, నానారూపధరాయ నమః, వజ్రహస్తాయ నమః, మహాకాయాయ నమః, ప్రచండాయ నమః, ప్రళయాంతకాయ నమః,

భూమికంపాయ నమః, భీషణాయ నమః. ౨౦. సంహారకులపాలి
కాయ నమః, కుండమూలాయ నమః, ప్రజాపాలాయ నమః,
రక్తాంగాయనమః, పింగళాక్షాయనమః, అభ్రరూపాయనమః,
ధరాపాలాయ నమః, కుటిలాయ నమః, మంత్రనాయకాయ
నమః, రుద్రాయ నమః, పితామహాయ నమః, విష్ణవే నమః,
వటునాథాయ నమః, భైరవాయ నమః, కపాలాయ నమః,
ఖేతాళాయ నమః, త్రినేత్రాయ నమః, వరదాయ నమః,
పర్వతావాసాయ నమః, శంకరాయ నమః, శశిభూషణాయ
నమః, యోగీశాయ నమః, బ్రహ్మరాక్షసభైరవాయ నమః,
సర్వజ్ఞభైరవాయ నమః, సర్వదేవేశాయ నమః, సర్వభూత
హృదిస్థితాయ నమః, ఘోరనాథాయ నమః, భయహారాయ
నమః, ముక్తిప్రదాయ నమః, కాలాగ్నిభైరవాయ నమః,
మహారౌద్ర భైరవాయ నమః, దక్షిణాముఖ సంస్థితాయ
నమః చతురశ్రాంతరేలోకపాలాన్ సమర్పయేత్. ఇంద్రాయ
నమః, అగ్నయే నమః, యమాయ నమః, నిర్ఋతయే
నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః,
ఈశానాయ నమః, పద్మదళాగ్రేషు అష్టదిక్షు. అసితాంగభైర
వాయ నమః, రురుభైరవాయ నమః, చండభైరవాయ నమః,
క్రోధభైరవాయ నమః, ఉన్మత్తభైరవాయ నమః, కపాలభైర
వాయ నమః, భీషణభైరవాయ నమః, సంహారభైరవాయ
నమః, తత్పద్మదళమధ్యేషు. తద్దళమధ్యేషు. బ్రాహ్మ్యై నమః,
మాహేశ్వర్యై నమః, కౌమార్యై నమః, వైష్ణవ్యై నమః,
వారాహ్యై నమః, ఇంద్రాణ్యై నమః, చాముండాయై నమః,
చండికాయై నమః, నారసింహ్యై నమః, వారాహ్యై నమః,
భైరవాయ నమః, కపాలాయ నమః, ఖేతాళాయ నమః,

త్రినేత్రాయ నమః, వరదాయ నమః, పర్వతావాసాయ నమః, శంకరాయ నమః, శశిభూషణాయ నమః, యోగీశాయ నమః, బ్రహ్మరాక్షసభైరవాయ నమః, సర్వజ్ఞభైరవాయ నమః, సర్వదేవేశాయ నమః, సర్వభూతహృదిస్థితాయ నమః, ఘోర నాథాయ నమః, భయహరాయ నమః, ముక్తిప్రదాయ నమః, కాలాగ్నిభైరవాయ నమః, మహారౌద్రభైరవాయ నమః, దక్షిణాముఖసంస్థితాయ నమః, చతురశ్రాంతరేలోకపాలాన్ సమర్చయేత్. ఇంద్రాయ నమః, అగ్నయే నమః, యమాయ నమః, నిర్ఋతయే నమః, వరుణాయ నమః, వాయవే నమః, కుబేరాయ నమః, ఈశానాయ నమః. పద్మదళాగ్రేషు అష్టదిక్షు అసితాంగ భైరవాయ నమః, రురుభైరవాయనమః, చండభైర వాయ నమః, క్రోధభైరవాయ నమః, ఉన్మత్తభైరవాయనమః, కపాలభైరవాయ నమః, భీషణభైరవాయ నమః, సంహారభైర వాయ నమః, తత్పద్మదళమధ్యేషు. తద్దళమధ్యేషు. బ్రాహ్మ్యై నమః, మాహేశ్వర్యై నమః, కౌమార్యై నమః, వైష్ణవ్యై నమః, వారాహ్యై నమః, ఇంద్రాణ్యై నమః, చాముండాయై నమః, చండికాయైనమః, నారసింహ్యైనమః, వారాహ్యైనమః ౧౦ షట్కోణపరితః కౌమారికాయై నమః, త్రిమూర్త్యైనమః కల్యాణ్యై నమః, రోహిణ్యై నమః, కాళికాయై నమః, చండి కాయై నమః, శాంభవ్యై నమః, దుర్గాయై నమః, సుభద్రాయై నమః, దుర్గాపరితః పుష్టికర్యైనమః, పార్వత్యై నమః, త్రిమూ ర్త్యైనమః, కాళికాయైనమః, సుభగాయైనమః, మహిష్యైనమః, మాలిన్యైనమః,చండికాయైనమః, కాలసంకర్షికాయైనమః, అపరా జితాయై నమః, రుద్రాణ్యైనమః, భైరవ్యైనమః, మహాలక్ష్మ్యై నమః, పీఠాధినాయికాయై నమః, క్షేత్రాధినాయికాయై నమః,

షట్కోణేషు. నందనాయై నమః, రక్తదంతాయై నమః, శాకంభర్యై నమః, సుజీవికాయై నమః, భ్రామర్యై నమః, శివదూత్యై నమః, త్రికోణబాహ్యే తు. వామపార్శ్వే సురథాయై నమః, దక్షిణపార్శ్వే సమాధయే నమః, సమీపపృష్ఠభాగే తుర్యై నమః, కైటభాయై నమః, దైత్యాయ నమః, చిక్షురాయ, చామరాయ, ఉదగ్రాయ, భానవే, అసిరోమాయ, భాస్కరాయ నమః, ఉదగ్రాయ, కాలాయ, బిడాలకాయ, కరాళాయ, ఉద్ధతాయనమః, తామ్రాయ, అంధకాయ, ఉగ్రాస్యాయ, ఉగ్రవిద్యాయ, త్రినేత్రాయ, దుర్ధరాయ, దుర్ముఖాయ, ధూమ్రలోచనాయ, చండాయ, ముండాయ, రక్తబీజాయ, నిశుంభాయ, శుంభాయ, పూర్వభాగే దుర్గాయై పశ్చిమే. ఏకవీరాయై, త్రికోణాగ్రే. కామేశ్వర్యై, దక్షిణకోణే. వజ్రేశ్వర్యై, భగమాలిన్యైనమః, కోణత్రయేషుమత్యైనమః, ప్రకృత్యైనమః, మనోభవాయైనమః, ఇచ్ఛాశక్త్యైనమః, జ్ఞానశక్త్యైనమః, క్రియాశక్త్యైనమః, మహాకాళ్యైనమః, మహాలక్ష్మ్యై నమః, మహాసరస్వత్యై నమః, ఏవం త్రిః. త్రికోణబిందోర్మధ్యే, వామపార్శ్వే వినాయకాయనమః. దక్షిణే త్రివేదభైరవాయ నమః. పృష్ఠభాగే. కాలమృత్యవేనమః. తత్ర వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః. దక్షిణే. ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః. ఉత్తరే. లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః బిందుబాహ్యే పూర్వభాగే మహాలక్ష్మ్యై నమః. ఉత్తరే. మహాసరస్వత్యై నమః, బిందుమధ్యే. చండికాయైనమః. తస్మిన్ దక్షిణే. అధిదేవతాయైధ్వజాననాయై నమః. ఉత్తరే. అష్టభుజాయై ప్రత్యధిదేవతాయై నమః. తత్సమీపే శ్రీగురవేనమః, పరమగురవేనమః, పరమేష్ఠిగురవే నమః.

ఇత్యావరణపూజావిధానం సమాప్తమ్.

ఆవాహన, ఆస్థాపన, సన్నిరోధన, సమ్ముఖీకరణ, అవకుంఠన, స్థిరీకరణ, ప్రసాదన, ధేను యోనిముద్రాః ప్రదర్శ్య ప్రాణప్రతిష్ఠానంతరం, కళా న్యాసాత్పరం, ఆవరణపూజాయాః పశ్చాత్ చతుష్షష్ట్యుపచారాన్ కుర్యాత్. ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః షడ్భిర్బీజైర్వా కుర్యాత్. ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః ఆవాహనం పరికల్పయామి. ఆసనం పరి పాద్యమ్. అర్ఘ్యం పరి. ఆచమనీయం పరి. దన్తధావనం పరి. దివ్యజలగండూషం, ఆచ్ఛాదనాహరణం నిమజ్జనశాలాం కల్పయామి. సుగంధతైలాభ్యంజనం సంకల్పయామి. ఉద్వర్తనం కల్ప. ఉష్ణోదకస్నానం కల్ప పంచామృతస్నానమ్ దివ్యస్నానం ఏకల్ప గంగాది సర్వ పుణ్యతీర్థాభిషేచనం కల్ప. పాదుకారోహణం కల్ప. అరుణదుకూలపరిధానేన ఆర్ద్రమార్జనం అరుణోత్తరీయం కల్ప. ఆదేశసమంటపప్రవేశనం కల్ప తత్రస్థమణిపీఠోపవేశనం కల్ప. తత్రస్థచంద్రశకలం కల్ప. వేణౌమణిధామ నివేష్టవేష్టనం కల్పయామి. సీమంతం కల్ప. సీమన్తే భూషణం కల్పయామి. కస్తూరీతిలకం కల్ప. కాలాంజనం కల్ప. కాళిమయగళంకల్ప. మణికుండలద్వయంకల్ప నానాభరణాదికల్ప. అధరయావకం రత్నగ్రైవేయకమ్. కంఠే ప్రథమభూషణం హేమచింతాకం కల్పయామి. మహాపతకంకల్ప. ముక్తావళిం కల్ప. ఏకావళిం కల్ప. ఆభరణపీరాగళిం కల్ప. కేయూరచతుష్టయం కల్ప రత్నవలయావళిం. ఊర్మికావళింకల్ప. కంకణాదికరభూషణాని కల్ప. అన్యహస్తేఽంకుశంకల్ప. ఇతరే పుష్పబాణం కల్ప. సర్వపాదాంగుళీయకాని. ఆనందోల్లాస విలసితమృదుభాసురబింబం పరి. మణిదర్పణం కల్ప. శ్వేతచ్ఛత్రం కల్ప చామరయుగ్మమ్. తాళవృన్తం. పునర్గంధం. పుష్పాణి కల్ప. ధూపం పరి. దీపం

పరికల్ప. నైవేద్యంకల్ప. హస్తప్రక్షాళనం. పాదప్రక్షాళనం శుద్ధాచమనీయం. తాంబూలం కల్ప. నీరాజనం కల్ప మన్త్రపుష్పం పరికల్ప. ప్రదక్షిణనమస్కారాన్. పరికల్పయామి.

సమష్టిపూజా॥

అపసర్పన్తు...శివాజ్ఞయా. ఇతికరతలేన భూతోచ్చాటనం కృత్వా అపక్రామన్తు భూతాద్యాః, సర్వే తే భూమిభారకాః, ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మసమారభే. ఆగమార్థంతు...లాంఛనం. ఇతిఘంటానాదం కృత్వా పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః కూర్మోదేవతా, సుతలం ఛన్దః ఆసనే వినియోగః, అనంతాసనాయ నమః. ప్రణవస్య పరబ్రహ్మఋషిః పరమాత్మా దేవతా. దైవీగాయత్రీచ్ఛందః ప్రాణాయామే వినియోగః, ఓంభూః... స్వరోం. మమోపాత్త...తిథౌ శ్రీచండికామహాలక్ష్మీదేవతాముద్దిశ్య శ్రీ చండికామహాలక్ష్మీ దేవతాప్రీత్యర్థం సంభవతా నియమేన సంభవతా ప్రకారేణ సంభవద్భిః ద్రవ్యైః సంభవద్భిరుపచారైశ్చయావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం చ కరిష్యే. కలశే గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య. కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రః సమాశ్రితః, మూలేతత్ర స్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాః స్మృతాః. కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా, ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదో హ్యథర్వణః. అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః, దశకళాత్మనే వహ్నిమండల మావాహయామి. ఇత్యాధారే. ద్వాదశకళాత్మనే సూర్యమండల మావాహయామి. ఇతికలశే. షోడశకలాత్మనే చంద్రమండలమావాహయామి ఇతిజలే. ఆకాశాదంకుశముద్రయా తీర్థాన్యాకృష్య బ్రహ్మాండోదరసంస్థాని కరైః స్పృష్టాని తే రవే, తేన సత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి

దివాకర. ఇత్యుచ్చార్య కలశం గంగాదిభిరభ్యర్చ్య జలాన్యా
పూర్య. యస్య లోమ్ని స్థితా మేఘా అంగే తిష్ఠంతి పన్నగాః,
సాగరాః కుక్షిదేశస్థాస్సోఽస్మిన్ యాతు జలే హరిః ఓం ఆపో
వా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ
ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరా
డాపశ్ఛన్దాగ్ంస్యాపో జ్యోతీగ్ంష్యాపో యజూగ్ంష్యాప
స్సత్యమాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓం గఙ్గే చ య
మునే...కురు. కావేరీతుఙ్గభద్రా చ...ప్రకీర్తితాః. సర్వే సముద్రాః
సరితః తీర్థాని జలదా నదాః, ఆయాన్తు దేవపూజార్థం దురిత
క్షయకారకాః కలశే శంఖచక్రధేనుముద్రాః ప్రదర్శ్య కలశోద
కేన దేవపూజాద్రవ్యాణ్యాత్మానంచ ప్రోక్ష్య, తతః శంఖం ప్ర
క్షాళ్య తజ్జలముపచారపాత్రే నినీయ, కూర్మాసనే నిధాయ, గాయ
త్ర్యా జలం పూరయిత్వా, శంఖం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య,
శంఖమధ్యే బ్రహ్మాణమావాహయామి. శంఖాదౌ ఆదిత్యమా
వాహయామి. శంఖహృదయే రుద్రమావాహయామి. శంఖ
పృష్ఠే ప్రజాపతి మావాహయామి. శంఖాంగే గంగామావాహ
యామి. శంఖం చంద్రార్కదైవత్యం కుక్షౌ వరుణదైవతమ్,
పృష్ఠే ప్రజాపతిం విన్ద్యాదగ్రే గంగా సరస్వతీ. త్వం పురా
సాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే, నిర్మితస్సర్వదేవైశ్చ
పాంచజన్య నమోఽస్తు తే. నత్వా శంఖం కరే ధృత్వా మంత్రై
రేభిస్తు వైష్ణవైః, యః స్నాపయతి గోవిందం తస్య పుణ్యమన
న్తకమ్. దర్శనేనాపి శంఖస్య స్పర్శనేనాపి కింపునః, ప్రళయం
యాన్తి పాపాని హిమవద్భాస్కరోదయాత్. యథాశక్తి
గాయత్ర్యాఽభిమన్త్ర్య క్లీం జలచరాయనమః, శంఖచక్రధేను
ముద్రాః ప్రదర్శ్య. శంఖోదకం కలశే నినీయ, పూజాద్రవ్యాణి.

దేవ మాత్మానం చ ప్రోక్ష్య, గాయత్ర్యా శంఖ మద్భిః పూర యిత్వా, కూర్మాసనే నిధాయ, తతః పీఠార్చనం కుర్యాత్. పూర్వద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, ధాత్రే నమః, విధాత్రే నమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, మాయాశక్త్యై నమః, శంఖనిధయే నమః, పద్మనిధయే నమః, గంగాయైనమః, యమునాయై నమః, దుర్గాయై నమః, గణపతయే నమః, క్షేత్రపాలకాయ నమః, అభయంక రాయ నమః, వాస్తుపురుషాయ నమః, ద్వారోపరిద్వారశ్రియై నమః, దక్షిణద్వారే ద్వారశ్రియై నమః, చండాయ నమః, ప్రచండాయనమః, చిచ్ఛక్త్యై నమః, పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రియైనమః, బలాయనమః, ప్రబలాయనమః, ఉత్తరద్వారే ద్వార శ్రియైనమః, జయాయనమః, విజయాయనమః, మధ్యే ఆధార శక్త్యై నమః, మహామండూకాయ నమః, కూర్మాయ నమః. వరాహాయ నమః, అనంతాయ నమః, అష్టదిగ్గజేభ్యో నమః, తన్మధ్యే శ్వేతదీపాయ నమః, శ్వేతదీపమధ్యే రత్నమంటపాయ నమః, రత్నమంటపమధ్యే నవరత్నఖచితసింహాసనాయ నమః, నవరత్నఖచితసింహాసనమధ్యే భవానీశంకర దేవతాభ్యోనమః, అభిషేకం,రుద్రంపురుషసూక్తంజపిత్వా,దశశాంతీఃజపేత్. అథ ధ్యానంసహస్రశీర్షా...గుఽం. హిరణ్యవర్ణాం...మావహ. ఆగ చ్ఛ దేవి వరదే దైత్యదర్పనిషూదిని, పూజాం గృహాణసుముఖి నమస్తే శంకరప్రియే. సర్వదేవమయంవారిసర్వతీర్థసమన్వితమ్, ఇమం ఘటం సమాగచ్ఛ తిష్ఠ దేవగణైస్సహ. దుర్గేదేవి సమా గచ్ఛ సాన్నిధ్యమిహ కల్పయ, పూజాబలిం గృహాణ త్వాష్టాభి స్సహశక్తిభిః ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య. మహాకాళీ మహా లక్ష్మీ మహాసరస్వతీ దేవతాత్మకచండికా మహాత్రిపురసుందరీం సాంగాం సాయుధాం సపరివారాం సవాహనాంపరదేవతామా

వాహయామి (ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా తతో మూలేనావా
హనాది షణ్ముద్రాః ప్రదర్శయేత్.) పురుష ఏవేదగ్ం...తిరో
హతి. తాం మ ఆవహ...షాసహం. ప్రేతాసనసమాసీనే శ్వేత
పద్మాసనస్థితే, ఆసనం కల్పయామీశే చాముండే చండవిక్రమే.
మూలముచ్చార్య శ్రీమహాకాళీ...త్మకచండికాయై నమః,
నవరత్నఖచితదివ్యాసనం సమర్పయామి ఏతావానస్య మహి...
మృతం దివి. అశ్వపూర్వాం...జుషతాం సురాసురమహామౌళి
మాలామాణిక్యకాన్తిభిః, విరాజితపదద్వన్ద్వే పాద్యం దేవిదదా
మ్యహమ్, శ్రీమహాకాళీ...చండికాయై నమః పాద్యం త్రిపా
దూర్ధ్వ ఉదైత్...అభి కాంసోఽస్మి...శ్రియమ్ అనర్ఘ్యరత్నసం
పూర్ణే ప్రసన్నేఽనర్ఘ్యవాంఛితే, అర్ఘ్యం దాస్యామి దేవేశి మహా
నర్ఘ్యవరప్రదే మహాకాళీ...కాయై నమః అర్ఘ్యం సమ. తస్మాద్వి
రాడజాయత...పురః. చంద్రాం ప్రభాసాం...వృణే. రక్తబీజ
సముత్పన్నరక్తాసన సమాశ్రయే, దదామ్యాచమనం తుభ్యం
భక్తానాం భద్రదాయిని. శ్రీమహా...యై నమః ఆచమనీయమ్.
యత్పురుషేణ...ధ్వినః ఆదిత్యవర్ణే...అలక్ష్మీః చాముండే చండికే
దుర్గే దుర్గతాసనకాతిథే, మధుపర్కం గృహాణేదం మహిషా
సురసూదిని శ్రీమహాకాళీ...యై నమః మధుపర్కం. పయో
దధిఘృతోపేతం శర్కరామధుసంయుతం, పంచామృతస్నాన
మిదం గృహాణ కమలాలయే, పంచామృతస్నానం. మధుకైటభ
దర్పఘ్నే ధూమ్రలోచననాయికే, పంచామృతేనస్నానేనసుస్నా
హే గిరిశప్రియే అభిషేకం. సువర్ణకలశానీతంగంగాదిసరిదుద్భ
వం, దేవి తుభ్యం ప్రదాస్యామిస్నానం కురుశివప్రియే స్నానం.
ఆచమనం. సప్తాస్యాసన్ పరిధయః—పశుం. ఉపైతుమాం దేవ
సఖః...దదాతు మే. పీతాంబరధరే దేవి పీతాంబరసహోదరి.

పీతాంబరం ప్రయచ్ఛామి విద్యుత్పింగజటాధరే వస్త్రాణితంయ
జ్ఞతశ్చ యే క్షుత్పిపాసా... మేగృహాత్, త ... స్తు రోత్కట
నాగయజ్ఞోపవీతి నేసౌవర్ణంయజ్ఞసూత్రంతే దదామివారిఖాహి
ని. యజ్ఞోపవీతం. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృ...శ్చయేగంధ
ద్వారాం... శ్రియంకర్పూరగంధసంమిశ్రం కస్తూరి కుంకుమాన్వి
తమ్. శ్రీగంధంతేప్రదాస్యామికీర్తిమృద్ధింకురుష్వమే. శ్రీగంధం.
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః, ఋచః...జాయిరే. మనసఃకామ...
శః కిరీటహారకేయూరకంకణాంబుజభూషణైః. ... మాణిక్య
హారైశ్చ కటిసంస్థితనూపురైః. అన్యైరనేకసంస్రైః దివ్యాభ
రణభూషణైః, భూషితాని తవాంగాని దేహిమే సర్వసంపదః.
దివ్యభూషణాని. తస్మాదశ్వా...అజాపయః. కర్దమేనప్రజా...
మాలినీం. త్వత్పాదపద్మయుగళే ప్రణతం కిమగాయనం, ప్రతి
గృహ్యాక్షతాన్. దేవి దేహి మహ్యం మహావరమ్ కుంకుమపు
ష్పాక్షతాన్. శ్రీవృక్షమమృతోద్భూతంమహాదేవప్రియంసదా,
బిల్వపత్రం ప్రయచ్ఛామి పవిత్రం తే సురేశ్వరి. బిల్వపత్రం.

అథాంగపూజా.

దుర్గాయై నమః పాదౌ
జయిత్ర్యై నమః గుల్ఫౌ
మంగళాయై నమః జానునీ
కాళ్యై నమః ఊరూ
భద్రకాళ్యై నమః కటిం
కపాలిన్యై నమః నాభిం
కౌమార్యై నమః హృదయం
మదనమాత్రే నమః స్తనౌ

భద్రాయై నమః భుజౌ
అభయప్రదాయై నమః హస్తౌ
స్వధాయై నమః కంఠం
మహిషఘ్న్యై నమః నేత్రే
సింహవాహనాయైనమః ముఖం
ఓంశివాయైనమః లలాటం
కౌమార్యై నమః శిరః
నవదుర్గారూపిణ్యై నమః

సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

మహాకాళ్యై నమః
మహాశ్వాసాయై
మహాపర్వతనందిన్యై
మహాబ్రహ్మమయ్యై
మాత్రే
మహాసారాయై
మహామాయాయై
మహాఫలాయై
మహావిద్యాయై
చండికాయై
ఓం జయజయ చాముండాయై
చండికాయై [ణారవిందాయై
త్రిదశమకుటకోటిసంఘట్టిత చర
ఠ గాయత్ర్యై
ఠ సావిత్ర్యై
ఠ సరస్వత్యై
ఠ మహాహిరణ్యాభరణాయై
ఠ భైరవరూపధారిణ్యై
ఠ ప్రకటితదంష్ట్రాయై
ఠ ఘోరాయై
ఠ ఓం ఘోరాననజ్వాలమా
లా సహస్రపరివృతాయై
ఓం ఠ మహాట్టహాసధవళిత
దిగంతరాయై నమః
ఓం ఠ దివాకరసమప్రభాయై
ఓం ఠ మహామణిద్యోతితప్రభా
సంపూర్ణ సకలదిగన్తరాయై
ఓం ఠ సర్వాయుధపూర్ణాయై
ఓం ఠ కపాలహస్తాయై
ఓం ఠ గజాజినోత్తరీయాయై
ఓం ఠ భూతవేతాళబృందపరి
వృతాయై
ఓం ఠమహాకైటభమహిషాసుర
సేనామహిషాసురధూమ్రలో
చనచండముండరక్తబీజసిశుం
భశుంభదైత్యకంటకాయై
ఓం ఠ కాలరాత్ర్యై
ఓం ఠ మహామాయాయై
ఓం ఠ శివాయై
ఓం ఠ నిత్యాయై
ఓం ఠ ఇంద్రాగ్నియమనిర్ఋతి
వరుణవాయుకుబేరేశాన
బ్రహ్మవిష్ణు శివస్తుత్యాయై
ఓం ఠ త్రిభువనధరాధరాయై
ఓం ఠ వామాయై
ఓం ఠ జ్యేష్ఠాయై
ఓం ఠ రౌద్ర్యంబికాయై
ఓం ఠ బ్రాహ్మీమహేశ్వరీ
కౌమారీవైష్ణవీ వారాహీ
నారసింహీంద్రాణీ చాముం

డాశివదూతీస్వరూపాయై
ఓం ర కామరూపాస్వరూపాయై
ఓం ర మహాకాళీ మహాలక్ష్మీ
మహాసరస్వతీస్థితాయై
ఓం ర మహోగ్రవిషోరగ
ఫణామణిమకుటరత్న మహా
జ్వాలావిరాజితోత్తమాం
గాయై
ఓం ర అమరపాదకల్పాయై
ఓం ర నవనిధికోశాయై

ఓం ర తత్త్వస్వరూపాయై
ఓం ర నాక్షణిశోదపాయూ
పస్థ శబ్దస్పర్శరూపరసగంధ
శ్రోత్ర త్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రా
ణమధ్యస్థితాయై
ఓం ర మహాజ్వాల మహావిషో
రగస్యై [యై
ఓం ర గంధర్వవిద్యారాధితా
ఓం ర ఐంకార హ్రీం శ్రీంకార
హస్తాయై

ఆం క్రోం అన్నపాత్రే ప్రవేశయ ప్రవేశయ ద్రాంశోష
య శోషయ ద్రీం సుకుమారయ సుకుమారయ శ్రీం సర్వాం
ప్రవేశయ ప్రవేశయత్రైలోక్యైదగ్రవర్తినీ మేకాగ్రచిత్తాం
వశీకురు వశీకురు ఐం, హ్రాం, హ్రీం, హ్రూం, హ్రైం, హ్రౌం, హ్రః
హ్స్ఫ్రీం, హీస్ఫ్రీం, హూస్ఫ్రీం, హైస్ఫ్రీం, హౌస్ఫ్రీం,
హ్స్ఫ్రీఃమమ సకలకార్యాణిసాధయసాధయహుంఫట్ స్వాహా.

రాజద్వారే శ్మశానేవా వివాదే శత్రుసంకటే, ద్యూతే
చ రణమధ్యే చ సర్వకార్యజయీ భవేత్. చండికాహృదయం
గుహ్యం త్రిసంధ్యం కీర్తయేద్ద్విజః, సర్వకామప్రదం నృణాం
భుక్తిం ముక్తించ విందతి చండికాపరదేవతార్పణమస్తు.

యత్పురుషం...వుచ్యతే. ఆపస్ఫ్రీజంతు... మేకులే.
ధూరసిధూ...ధూర్వామః. వనస్పతిరసైర్దివ్యైర్గంధాఢ్యైఃసు
మనోహరైః, కపిలాఘృతసంయుక్తో ధూపోఽయం ప్రతిగృ
హ్యతాం. కాలాగురుప్రచయగుగ్గులుగంధధూపై ర్నానావిధై
స్సురభితాంతర్వాం. చందనాఖిలతిక్తాగరుకర్పూరధూపమాఘ్రా

పయామి. బ్రాహ్మణోఽస్య... శూద్రోఅజాయత. ఆర్ద్రాంపుష్కరి
ణీం...మమావహ. సాజ్యంత్రివర్తి...త్రైలోక్యతమిరాపహే.
భక్త్యా దేవి ప్రయచ్ఛామి దేవ్యైచ పరమాత్మనే, త్రాహిమాం
నరకాద్ఘోరాద్దివ్యజ్యోతిర్నమోఽస్తుతే. దీపం. చంద్రమామన
సో...ద్యౌశ్శురజాయత. ఆర్ద్రాం యః కరిణీం...మమావహ.
శర్కరామధుసంయుక్తమాజ్యాపైర్యరథపూరితం, గృహాణదుర్గే
నైవేద్యం మహిషాసురమర్దని. నైవేద్యం. శుద్ధాచమనీయం.
నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం...అకల్పయన్. తాంమఆవహ...పురుషా
నహం. తాంబూలంసమ. వేదాహమేతం...యదాస్తే యశ్శుచిః
...స్మృతతంజపేత్. కర్పూరనీరాజనం. ధాతాపురస్తా...అయనా
యవిద్యతే సహస్రశీర్షందేవం. సోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువ
రోం జాతవేదసే. శరణ్యేత్ర్యంబకేదేవి నారాయణినమోఽస్తు
తే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి, తన్నో
లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్. ఈశానస్సర్వ...సదాశివోం మంత్ర
పుష్పం. యానికానిచ...పదేపదే ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్
సమర్పయామి.

యస్యస్మృత్యాచ...తమచ్యుతం. మంత్రహీనం...మహే
శ్వరి యత్పూజితం మయాదేవి పరిపూర్ణం తదస్తుతే. అనయా
కల్పప్రకారకృతయా షోడశోపచారపూజయాభగవతీచండికా
మహాకాళీమహాలక్ష్మీః మహాసరస్వతీసుప్రీతాసుప్రసన్నావరదా
భవతు న్యూనాతిరిక్తంసర్వంసగుణమస్తు. పద్మప్రియేపద్మిని...
సన్నిధత్స్వ. మహాదుర్గేనమస్తేఽస్తు సర్వేష్టఫలదాయిని, ప్రద
క్షిణం కరోమిత్వాం ప్రీయతాంహరివల్లభే "శూలేనపాహినో
దేవి" ఇత్యాదిశ్లోకచతుష్టయంపఠన్ ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వా.
యాసా పద్మాసన...సర్వమాంగల్యయుక్తా నమోదేవ్యైఇతి

పంచభిశ్శ్లోకైః సంప్రార్థ్య. మహాదేవ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యై
చ ధీమహి. తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్. కుసుమేన సమాయు
క్తం పుష్పాక్షతసమన్వితమ్, బిల్వపత్త్రైః సమాయుక్తం పున
రర్ఘ్యం దదామ్యహమ్. శ్రీమహా...గ్మై నమః పునరర్ఘ్యం.

తతః బలిదానమ్.

దేవ్యాః పురోభాగే భూమిం ప్రోక్ష్య చతుష్కోణమండలం
కృత్వా చందనాదభిరలంకృత్య, వ్యాపకమండలాయనమః ఇతి
సంపూజ్య. యశో దేహి జయం దేహి చండికే భక్తవత్సలే, గృ
హాణేమాంబలింమాతర్దేహిసిద్ధిమనుత్తమామ్. ఇతిగంధాక్షత
పుష్పసహిత. బలిం నివేద్య వటుకాది బలిం దద్యాత్. చతు
ష్కోణమండలస్య ఈశానాగ్నినైరృతివాయవ్యకోణేషు మండల
చతుష్కం తదుత్తరభాగే మండలమేకం నిర్మాయ. సర్వవ్యాప
కమండలాయనమః ఇతి సంపూజ్య, ఈశానమండలే వటుకభైర
వాయనమః, ఇత్యావాహ్య ధ్యాత్వాసంపూజ్య ఏహ్యేహి దేవి
పుత్ర కవటుకసాధక కపిలజటాభారభాసుర త్రినేత్రజ్వాలాముఖ
సర్వవిఘ్నాన్ నాశయనాశయ, సర్వోపచారసహితం బలిం గృ
హాణస్వాహా ఇతి అంగుష్ఠానామికాభ్యాం బలిముత్సృజ్య. బలి
దానేన సంతుష్టో వటుకస్సర్వసిద్ధిదః, శాంతిం కరోతు మే నిత్యం
భూతభేతాళసేవితః. ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతి
వటుకబలిః. ఆగ్నేయమండలే యాం యోగినీభ్యోనమః. ఇతి
మంత్రేణ యోగినీః సమావాహ్య పూజయిత్వా బలింగృహీత్వా
యాం యోగినీభ్యోనమ ఇతి మంత్రేణ తద్జన్యాబలిముత్సృజ్య.
యాః కాశ్చిద్రోహిణీరాద్రీ సౌమ్యాఘోరతరాశ్రయాః, ఖేచరీ
త్వచరీవ్యోమచర్యస్తుష్టాస్తు మే సదా ఇతిసంప్రార్థ్య ప్రణమేత్.
ఇతి యోగినీబలిః నైరృతిమండలే క్షం క్షేత్రపాలాగు

నమః ఇతి పుష్పాంజలిం నిక్షిప్య, యోనిముద్రయా ప్రణమ్య, క్షేత్రపాల ఏహ్యేహి ఇహాగచ్ఛాగచ్ఛ క్షేత్రపాల సర్వోపచారసహితం బలిం గృహాణ స్వాహా. ఇతిమంత్రేణాంగుష్ఠతర్జనీభ్యాం బలి ముత్సృజ్య, పుష్పాంజలిం సంగృహ్య యస్మిన్ క్షేత్రనివాసేచ క్షేత్రపాలస్యకింకరః, ప్రీతోఽయం బలిదానేన సర్వరక్షాం కరోతు మే ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతి క్షేత్రపాలకబలిః. అథ వాయవ్యమండలే గం గణపతయే నమః. ఇతిసంపూజ్య గణపతే ఇహాగచ్ఛాగచ్ఛ, ఇత్యావాహ్య ధ్యాత్వాసంపూజ్య వరవరద సర్వజనం మే వశమానయ బలిం గృహాణ గృహాణస్వాహా. ఇతిమంత్రేణ మధ్యమాంగుష్ఠాభ్యాం బలిముత్సృజ్య. సర్వదా సర్వకార్యేషు నిర్విఘ్నం సాధయేన్మమ, శాన్తిం కరోతు సతతం విఘ్నరాజస్సశక్తికః. ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా ప్రణమేత్. ఇతిగణపతిబలిః, అథ ఉత్తరదిగ్భాగే మండలే. సురాసురనరాద్యాః సర్వభూతగణా ఇహాగచ్ఛత ఇహాగచ్ఛత. ఇత్యావాహ్య, సురాసురనరాద్యైః సర్వేభ్యో భూతగణేభ్యో నమః ఇతి సంపూజ్య. ఓం సర్వవిఘ్నకృద్భ్యస్సర్వేభ్యో హ్రూం స్వాహా. సర్వభూతేభ్య ఏష బలిర్నమః ఇతిసర్వాంగుళీభిఃబలిముత్సృజ్య పుష్పాంజలిమాదాయ. పాతాళతలసంస్థాశ్చ శివయోగేన భావితాః, క్రూరాద్యాః శతసంఖ్యాకాఃపాషండాద్యావ్యవస్థితాః. తృప్యన్తుప్రీతమనసోభూతా గృహ్ణన్త్విమాం బలిమ్ ఇతి సంపూజ్య ప్రణమేత్. ఇతి భూతబలిః. ఏవం బలిం కృత్వా ధూపదీపతాంబూలాని దత్వా, దేవ్యై పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, సాధు వాఽసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం తత్సర్వం భగవత్యంబాప్రీతయేఽస్తు శ్లో. తిష్ఠ తిష్ఠ పరేస్థానే స్వస్థానే పరమేశ్వరి. ఇత్యుద్వాస్య హృద

యే విచార్యేరమమాణో ధ్యాత్వా కుమారీః సువాసినీః బ్రాహ్మణాంశ్చ పూజయిత్వా తాంబూలాది సమర్ప్య యథాసుఖం విహరేత్. ఇతి పూజాక్రమః.

ప్రార్థనాశ్లోకాః.

శ్లో. రత్నైః కల్పితమాసనం హిమజలైః స్నానం చ దివ్యాంబరం నానారత్నవిభూషణం మృగమదామోదాంచితం చందనం, జాతీచంపకమల్లికా సురభిలం పుష్పంచ ధూపంతథా, దీపం దేవి దయానిధే తవ కృతే సంతుష్టయే కల్పితమ్. సౌవర్ణ స్థాలిమధ్యే మణిగణఖచితే గోఘృతాంస్తాన్ సుపక్వాన్ భక్ష్యాన్ భోజ్యాంశ్చ లేహ్యానపరిమితమహాం చోష్యమన్నంతథా చ, నానాశాకైరుపేతం దధిమధుసగుడక్షీరపానీయయుక్తం తాంబూలం దేవిదేవి ప్రతిదివసమహాం మానసే కల్పయామి. ధ్యానావాహనమాసనార్ఘ్యకమిదం స్నానాంశుకం భూషణం, గంధంచాక్షతపుష్పధూపమమలంజ్యోతిశ్చ నైవేద్యకం, తాంబూలార్ఘ్యక ఛత్రచామరయుగం రత్నోజ్జ్వలం దర్పణం మాయూరం వ్యజనం ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ గృహాణాంబికే. అమృతగాయత్ర్యై సుధాదేవ్యై చ విద్మహే సర్వసిద్ధ్యై చ ధీమహి, తన్నస్తుష్టిః ప్రచోదయాత్.

ఇతిశరన్నవరాత్రిపూజావిధిః సమాప్తా.

నృసింహజయన్తీవ్రతము.

త్రయోదశ్యాం కృత్వైకభుక్తః చతుర్దశ్యాం మధ్యాహ్నే తిలామలకైః స్నాత్వా. "ఉపోష్యేఽహం నారసింహ భుక్తిముక్తిఫలప్రద, శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి భక్తిం మే నృహరే దిశ" ఇతిమన్త్రేణ వ్రతం సంకల్ప్య ఆచార్యం వృత్వా సాయంకాలే ధాన్యస్థోదకుంభపూర్ణపాత్రే సౌవర్ణప్రతిమాయాం షోడశైరుపచారైః నృసింహం దేవం పురుషసూక్తవిధానేన సంపూజ్య అర్ఘ్యం దద్యాత్. తత్ర మంత్రః. పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో విష్ణుర్నృకేసరీ, గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం సలక్ష్మీర్నృహరిః స్వయమ్. రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా ప్రాతర్దేవం సంపూజ్య ఆచార్యాయ ధేనుయుతాం ప్రతిమాం దద్యాత్. మంత్రః నృసింహాఽచ్యుత గోవింద లక్ష్మీకాన్త జగత్పతే, అనేనార్చాప్రదానేన సఫలాస్స్యుర్మనోరథాః. అథ ప్రార్థనా మద్వంశే యే నరా జాతా యే జనిష్యన్తి చాపరే, తాంస్త్వముద్ధర దేవేశ దుస్తరాద్భవసాగరాత్. పాతకార్ణవమగ్నస్య వ్యాధిదుఃఖాంబువారిధేః, నీచైశ్చ పరిభూతస్య మహాదుఃఖగతస్య మే. కరావలంబనం దేహి శేషశాయిన్ జగత్పతే, శ్రీనృసింహరమాకాంత భక్తానాం భయనాశన. క్షీరాంబుధినివాస త్వం చక్రపాణే జనార్దన, వ్రతేనానేన దేవేశ భుక్తిముక్తిప్రదో భవ. ఇతి. తతః బ్రాహ్మణైస్సహ తిథ్యన్తే పారణం కుర్యాత్. యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంతు పూర్వాహ్ణ ఏవ పారణమ్.

నృసింహజయన్తీవ్రతకల్పః సమాప్తః.

నృసింహాజయంతీవ్రతము.

త్రయోదశినాఁడేకభుక్తంబు గావించి, చతుర్దశినాఁడు మధ్యాహ్నము నువ్వులు ఉసిరికపొట్టు నూరి తలనురాచుకొని స్నానముచేసివచ్చి, "నేను ఉపవాసంబు చేసెదను. నాకు భుక్తిముక్తుల నిమ్ము. నిన్నే నమ్మియున్నాను" అని సంకల్పించి పురోహితునిఁ బిలిపించి, సాయంకాలవ్యాపిని యగు చతుర్దశినాఁడు ధాన్యము కుప్పఁబోసి, దానిమీఁద నీళ్లతో నిండిన కలశము నునిచి, దానియందు బంగారుప్రతిమను స్థాపించి, ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించి, పురుషసూక్తవిధానంబుచే షోడశోపచారపూజలు గావించి కల్పోక్తశ్లోకముచే నర్ఘ్యమునొసంగి, ప్రార్థన సలుపవలయును. రాత్రి జాగరణము గావించి, మఱునాఁడు తెల్లవాఱి పునఃపూజసేసి, యుద్వాసనచేసి పురోహితునికిగోదానముతోఁ గూడ ప్రతిమాదానంబు చేయవలయును. తర్వాత చతుర్దశి తిథి యవసానంబునఁ బారణచేయవలయును. ఆచతుర్దశిమూఁడు జాములవఱకు నున్నపక్షమున పూర్వాహ్ణమునందే పారణచేయవలయును.

నృసింహాజయంతీవ్రతము

సమాప్తము.

శ్రీ మంగళ గౌరీ పూజ

ఆచమనమ్—కేశవాయ నమః, నారాయణాయ నమః, మాధవాయ నమః అని మూఁడు పర్యాయములు ఆచమనము చేయవలయును. గోవిందాయ నమః, అని చేతులు కడిగికొనవలయును. విష్ణవే నమః, అని నేత్రములను తడిచేతితోఁ దుడుచుకొనవలయును. మధుసూదనాయ నమః, త్రివిక్రమాయ నమః, వామనాయ నమః, శ్రీధరాయ నమః, హృషీకేశాయ నమః, పద్మనాభాయ నమః, దామోదరాయ నమః, సంకర్షణాయ నమః, వాసుదేవాయ నమః, ప్రద్యుమ్నాయ నమః, అనిరుద్ధాయ నమః, పురుషోత్తమాయ నమః, అధోక్షజాయ నమః, నారసింహాయ నమః, అచ్యుతాయ నమః, జనార్దనాయ నమః, ఉపేంద్రాయ నమః, హరయే నమః, శ్రీకృష్ణాయ నమః.

అని శ్రీమహావిష్ణువును బాహ్యాభ్యంతరశుద్ధిని, అఖండ సుఖానందముల ననుగ్రహింపవలయునని స్మరింపవలయును.

మంగళోచ్చారణమ్.

శ్రీమన్మహాగణాధిపతయే నమః, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః, వాణీహిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః, శ్రీ ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః, శచీపురందరాభ్యాం నమః, అరుంధతీవసిష్ఠాభ్యాం నమః, కులదేవతాభ్యో నమః, మాతాపితృచరణకమలేభ్యో నమః, పతిచరణారవిందాభ్యాం నమః, సర్వేభ్యో

దేవేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ నమః, నిర్విఘ్నమస్తు, పుణ్యాహం దీర్ఘమాయురస్తు, విష్ణుర్విష్ణు ర్విష్ణుః. అని స్మరింపవలయును.

సంకల్పము.

ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః ఏతే భూమిభారకాః,
ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే.

అని యుదకమును తనకు చుట్టు చల్లవలయును.

యం, రం, లం, వం అని స్మరించుచు, కుడిముక్కుతో వాయువును నెమ్మదిగా పీల్చి, ఎడమముక్కుతో విడువవలయును. అట్లే ఎడమముక్కుతో వాయువును పీల్చి, కుడిముక్కుతో విడువవలయును.

పంచాశత్కోటివిస్తీర్ణమహీమండలే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే, శ్రీశైలస్యేశాన్య దిగ్భాగే, కృష్ణాగోదావర్యో ర్మధ్యదేశే, శోభనగృహే, గోబ్రాహ్మణ హరిహరచరణసన్నిధౌ, శ్రీమహావిష్ణోరాజ్ఞయా, ప్రవర్తమానస్య అద్య। బ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే, అష్టావింశతితమే కలియుగే, ప్రథమపాదే, వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన...సంవత్సరే...అయనే...ఋతౌ...మాసే...పక్షే...తిథౌ...వాసరే శుభనక్షత్రే శుభయోగే శుభకరణే, శ్రీమతః...గోత్రస్య...శర్మణః ధర్మపత్నీ శ్రీమతీ...గోత్రవతీ...నామధేయవతీ, అహం మమోపాత్త దురితక్షయద్వారాయావజ్జీవసౌమంగల్యసిద్ధ్యర్థం, పుత్రపౌత్ర సంపత్సౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం మమ వివాహ ప్రథమవర్షాదిపంచమవర్ష

పర్యంతం శ్రీ మంగళగౌరీవ్రతం కరిష్యే అద్య శ్రీమంగళ గౌరీదేవతాముద్దిశ్య శ్రీ మంగళగౌరీదేవతాప్రీత్యర్థం సంభ వద్భిర్ద్రవ్యైః, సంభవతా నియమేన ధ్యానావాహనాదిషోడ శోపచారపూజాం కరిష్యే.

అని సంకల్పోదకమును విడువవలయును.

కలశపూజా.

తదంగకలశారాధనం కరిష్యే. కలశం శుద్ధోదకైః ఆపూర్య, గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య, అభిమంత్రయేత్.

ఆచమనము చేయుపాత్రగాక, వేరొక వెండిపాత్ర గాని, కంచుపాత్రగాని తెచ్చి యందు శుద్ధోదకముల నుంచి గంధపుష్పగోరోచనకర్పూరకేసర్యాది ద్రవ్యములతో సువాసితము లగునట్లొనర్చి యాకలశము నభిమంత్రింపవల యును. అనఁగాఁ గుడిచేతియంగుళ్యములతోఁ గలశోదకము లను తాకుచు నిట్లుఁ బఠింపవలయును.

శ్లో. కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్రితః,
మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మా మధ్యే మాతృగణాశ్రితాః,
కుక్షౌ తు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపా వసుంధరా,
ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేదః సామవేదో హ్యథర్వణః,
అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః,
గంగే చ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి,
నర్మదే సింధో కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు.

ఆయాంతుశ్రీమంగళగౌరీపూజార్థం మమ దురితక్షయకారకాః, కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవీ మాత్మానం చ సంప్రోక్ష్య.

అని కలశోదకములతోఁ బూజాద్రవ్యములపై నీళ్లు చల్లి, తన శిరస్సుపై మార్జనముచేసికొని స్వర్ణముతోఁగాని పసుపుతోఁగాని చేసి సిద్ధపరుపఁబడిన గౌరీమూర్తిపైఁ జల్ల వలయును.

ఆం హ్రీం క్రోం యం రం లం వం శం షం సం హాం క్షం హాం సః, శ్రీ మంగళగౌరీదేవతా స్థిరా భవతు, సుప్రసన్నా భవతు, వరదా భవతు

అని గౌరీదేవతా ప్రతిష్ఠాపనము చేయవలయును.

దీపమును ముట్టించి, యిట్లు నమస్కరింపవలయును.

శ్లో. దీపస్త్వం బ్రహ్మరూపోఽసి జ్యోతిషాం ప్రభురవ్యయః,
సౌభాగ్యం దేహి పుత్రాంశ్చ సర్వాన్ కామాంశ్చ దేహి మే.

దీపదేవతాభ్యో నమః, అని దీపమును పుష్పాదులతో నర్చింపవలయును.

చేతులు జోడించి యంజలియందుఁ బుష్పముల నుంచు కొని శ్రీమంగళగౌరీధ్యానము నిట్లు చేయవలయును.

ధ్యానమ్.

శ్లో. సకుంకుమవిలేపనామళికచుంబికస్తూరికాం
సమందహసితేక్షణాం సశరచాపపాశాంకుశాం,
అశేషజనమోహినీం అరుణమాల్యభూషాంబరాం
జపాకుసుమభాసురాం జపవిధౌ స్మరేదంబికామ్.

శ్లో. దేవీం షోడశవర్షీయాం శశ్వత్ సుస్థిరయౌవనాం
బింబోష్ఠీం సుదతీం శుద్ధాం శరత్పద్మనిభాననాం,
శ్వేతచంపకవర్ణాభాం సునీలోత్పలలోచనాం

జగద్ధాత్రీం చ దాత్రీం చ సర్వేభ్యః సర్వసంపదాం,
సంసారసాగరే ఘోరే జ్యోతీరూపాం సదా భజే.

అని శ్రీమంగళగౌరీదేవతను ధ్యానించి పుష్పాంజలి నీయవలయును. అనంతర మిట్లు పూజింపవలయును.

శ్లో. కల్లోలోల్లసితామృతాబ్ధిలహరీమధ్యే విరాజన్మణి
ద్వీపే కల్పకవాటికాపరివృతే కాదంబవాట్యుజ్జ్వలే,
రత్నస్తంభసహస్రనిర్మితసభామధ్యేవిమానోత్తమే
చింతారత్నవినిర్మితం జనని తే సింహాసనం భావయే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి.

అని శ్రీగౌరికి సింహాసనమును భావించి పుష్పము లుంచవలయును.

శ్లో. ఏణాంకానలభానుమండలలసచ్ఛ్రీచక్రమధ్యే స్థితాం
బాలార్కద్యుతిభాసురాం కరతలైః పాశాంకుశౌ బిభ్రతీం,
చాపం బాణమపి ప్రసన్నవదనాం కౌసుంభవస్త్రాన్వితాం
తాంత్వాంచంద్రకళావతంసమకుటాంచారుస్మితాంభావయే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ఆవాహనం సమర్పయామి.

అని దేవిని చిరునవ్వుతోనున్నట్లు భావింపవలయును.

శ్లో. ఈశానాదిపదం శివైకఫలదం రత్నాసనం తే శుభం
పాద్యం కుంకుమచందనాదిభరితంచార్ఘ్యం సరత్నాక్షతైః,
శుద్ధైరాచమనీయకం తవ జలైర్భక్త్యా మయా కల్పితం
కారుణ్యామృతవారిధే తదఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి.

అని కలశోదకములతో గౌరిపాదములను గడిగినట్లు భావించి పుష్పముతోఁ జల్లవలయును.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి.

అని కలశోదకములతో గౌరీహస్తములను గడిగినట్లు భావించి పుష్పముతోఁ జల్లవలయును.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ముఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి.

శ్రీగౌరి ఆచమనము చేయుచున్నట్లు భావించి కలశోదకమును బుష్పముతో నీయవలయును.

శ్లో. లక్ష్యే యోగిజనస్య రక్షితజగజ్జాలే విశాలేక్షణే
ప్రాలేయాంబుపటీరకుంకుమలసత్కర్పూరమిశ్రోదకైః,
గోక్షీరైరపి నారికేళసలిలైః శుద్ధోదకైర్మంత్రితైః
స్నానం దేవి ధియా మయైతదఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాం పంచామృతైః పుష్పోదకైః, సుగంధోదకైః, శుద్ధోదకైశ్చ స్నాపయామి.

అని యాయా ద్రవ్యములతో దేవిని స్నానము చేయించవలెను. పరిశుభ్రమగు వస్త్రముతో గౌరిదేవిని తుడిచి పీఠమందు తిరిగి యుంచవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారాంకితమంత్రలక్షితతనో హేమాచలాత్సంచితైః
రత్నైరుజ్జ్వలముత్తరీయసహితం కౌసుంభవర్ణాంశుకం,

శ్లో. కల్హారోత్పలమల్లికామరువకైః సౌవర్ణపంకేరుహైః
జాజీచంపకమాలతీవకుళకైః మందారకుందాదిభిః,
కేతక్యాకరవీరకైః బహువిధైః క్లప్తాస్స్రజో మాలికాః
సంకల్పేన సమర్పయామి వరదే సంతుష్టయే కల్పతాం.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః పుష్పమాలికాః సమర్పయామి. నానావిధపరిమళపత్రైః పుష్పైశ్చ పూజయామి.

అని పుష్పమాలల సమర్పించి కుసుమములతో నీక్రింద వ్రాయఁబడిన నామములను బఠింపుచుఁ బూజింపవలయును.

అథ అంగపూజా:—ఉమాయై నమః పాదౌ పూజయామి, గౌర్యై నమః జంఘే పూజయామి, పార్వత్యై నమః జానునీ పూజయామి, జగన్మాత్రే నమః ఊరూ పూజయామి, జగత్ప్రతిష్ఠాయై నమః కటింపూజయామి, మూలప్రకృత్యైనమః నాభిం పూజయామి, అంబికాయై నమః ఉదరం పూజయామి, అన్నపూర్ణాయై నమః స్తనౌ పూజయామి, శివసుందర్యైనమః వక్షః పూజయామి, మహాబలాయై నమః బాహూన్ పూజయామి, వరప్రదాయై నమః హస్తాన్ పూజయామి, కంబుకంఠ్యై నమః కంఠం పూజయామి, బ్రహ్మవిద్యాయై నమః జిహ్వాం పూజయామి, శాంకర్యై నమః ముఖం పూజయామి, శివాయై నమః నేత్రే పూజయామి, రుద్రాణ్యై నమః కర్ణౌ పూజయామి, సర్వమంగళాయై నమః లలాటం పూజయామి, సర్వేశ్వర్యై నమః శిరః పూజయామి, మంగళగౌర్యై నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

శ్రీమాత్రే నమః, శ్రీమహారాజ్ఞ్యై నమః, శ్రీమత్సింహా
సనేశ్వర్యై నమః, చిదగ్నికుండసంభూతాయై నమః, దేవ
కార్యసముద్యతాయై నమః, ఉద్యద్భానుసహస్రాభాయై
నమః, చతుర్బాహుసమన్వితాయై నమః, రాగస్వరూపపాశా
ఢ్యాయై నమః, క్రోధాకారాంకుశోజ్జ్వలాయై నమః, మనో
రూపేక్షుకోదండాయై నమః, పంచతన్మాత్రసాయకాయై నమః,
నిజారుణప్రభాపూరమజ్జద్బ్రహ్మాండమండలాయై నమః, చంప
కాశోకపున్నాగసౌగంధికలసత్కచాయై నమః, కురువిందమణి
శ్రేణీకనత్కోటీరమండితాయై నమః, అష్టమీచంద్రవిభ్రా
జదళికస్థలశోభితాయై నమః, ముఖచంద్రకళంకాభమృగనాభి
విశేషకాయై నమః, వదనస్మరమాంగల్యగృహతోరణఝిల్లి
కాయై నమః, వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహచలన్మీనాభలోచనాయై నమః,
నవచంపకపుష్పాభనాసాదండవిరాజితాయై నమః, తారాకాంతి
తిరస్కారినాసాభరణభాసురాయై నమః, కదంబమంజరీక్లృప్తకర్ణ
పూరమనోహరాయై నమః, తాటంకయుగళీభూతతపనోడుప
మండలాయై నమః, పద్మరాగశిలాదర్శపరిభావికపోలభువే
నమః, నవవిద్రుమబింబశ్రీన్యక్కారిరదనచ్ఛదాయై నమః, శుద్ధ
విద్యాంకురాకారద్విజపంక్తిద్వయోజ్జ్వలాయై నమః, కర్పూర
వీటికామోదసమాకర్షద్దిగంతరాయై నమః, నిజసల్లాపమాధు
ర్యవినిర్భర్త్సితకచ్ఛప్యై నమః, మందస్మితప్రభాపూరమజ్జ
త్కామేశమానసాయై నమః, అనాకలితసాదృశ్యచిబుకశ్రీవిరా
జితాయై నమః, కామేశబద్ధమాంగల్యసూత్రశోభితకంధరాయై
నమః, కనకాంగదకేయూరకమనీయభుజాన్వితాయై నమః,
రత్నగ్రైవేయచింతాకల్లోలముక్తాఫలాన్వితాయై నమః, కామే

శ్వరప్రేమరత్నపణ ప్రతిపణ స్తన్యై నమః, నాభ్యాలవాల రోమాళిలతాఫలకుచద్వయ్యై నమః, లక్ష్యరోమలతాధారతా సమున్నేయమధ్యమాయై నమః, స్తనభారదళన్మధ్యపట్టబద్ధవళి త్రయ్యై నమః, అరుణారుణకౌసుంభవస్త్రభాస్వత్కటీతట్యై నమః, రత్నకింకిణికారమ్యరశనాదామభూషితాయై నమః, కామేశజ్ఞాతసౌభాగ్యమార్దవోరుద్వయాన్వితాయై నమః, మాణిక్యమకుటాకారజానుద్వయవిరాజితాయై నమః, ఇంద్రగోపపరిక్షిప్తస్మరతూణాభజంఘికాయై నమః, గూఢగుల్ఫాయై నమః, కూర్మపృష్ఠజయిష్ణుప్రపదాన్వితాయై నమః, నఖదీధితి సంఛన్ననమజ్జనతమోగుణాయై నమః, పదద్వయ ప్రభాజాల పరాకృత సరోరుహాయై నమః, సింజానమణిమంజీరమండిత శ్రీ పదాంబుజాయై నమః, మరాళీమందగమనాయై నమః, మహాలావణ్యశేవధయే నమః, సర్వారుణాయై నమః, అనవద్యాంగ్యై నమః, సర్వాభరణభూషితాయై నమః, శివకామేశ్వరాంకస్థాయై నమః, శివాయై నమః, స్వాధీనవల్లభాయై నమః, సుమేరుశృంగ మధ్యస్థాయై నమః, శ్రీమన్నగరనాయికాయై నమః, చింతామణి గృహాంతస్థాయై నమః, పంచబ్రహ్మాసనస్థితాయై నమః, మహాపద్మాటవీసంస్థాయై నమః, కందబవనవాసిన్యై నమః, సుధాసాగర మధ్యస్థాయై నమః, కామాక్ష్యై నమః, కామదాయిన్యై నమః, దేవర్షిగణసంఘాతస్తూయమానాత్మవైభవాయై నమః, శ్రీమన్మంగళగౌరీదేవతాయై నమో నమః.

శ్లో. హంతారం మదనస్య నందయసి యైరంగైరనంగోజ్జ్వలై
ర్యైర్భృంగావళినీలకుంతలభరైర్బధ్నాసి తస్యాశయం,

తానిమాని తవాంబ కోమలతరాణ్యామోదలీలాగృహా
ణ్యామోదాయదశాంగగుగ్గులుఘృతైర్ధూపైరహంధూపయే.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయైనమః ధూపమాఘ్రాపయామి.

అని ధూపమును వేయవలయును.

శ్లో. లక్ష్మీముజ్జ్వలయామి రత్ననివహైర్భాస్వత్తరే మందిరే
మాలాంతస్త్వవిడంబితైర్మణిమయస్తంభేషు సంభావితైః,
చిత్రైర్హాటకపుత్రికాకరధృతైర్గవ్యైర్ఘృతైర్వర్ధితై
ర్దివ్యైర్దీపగణైర్ధియా గిరిసుతే త్వత్ప్రీతయే కల్పితామ్.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః దీపం దర్శయామి.

అని దీపమును వెలిఁగించి చూపింపవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారేశ్వరి తప్తహాటకకృతైః స్థాలీసహస్రైర్భృతం
దివ్యాన్నం ఘృతసూపశాకభరితం చిత్రాన్నభేదం తథా,
దుగ్ధాన్నం మధుశర్కరాదధియుతం మాణిక్యపాత్రే స్థితం
మాషాపూపసహస్రమంబ సఫలం నైవేద్యమావేదయే.
హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః మహానైవేద్యం సమర్పయామి.

అని తనకుఁ గుడివైపున నీళ్లుచల్లి చతురశ్రమండలమునుజేసి యందు నైవేద్యమునకు వండినపదార్థము లుంచిన వెండిపళ్లెమును, నేతిగిన్నెను, పెరుగుగిన్నెను, సెనగలు, పండ్లు మొదలగునవి యుంచినపాత్ర నుంచి, వానిపై కలశోదకములను జల్లి యా యుదకములతోడనే పాత్రలకుఁ జుట్టును జల్లి 'అమృతమస్తు' అని, పుష్పముతోఁ గలశోదకమును పదార్థములయం దుంచి 'అమృతోపస్తరణమసి,' అని, పుష్పముతోఁ గలశోదకమును గౌరి కివ్వవలయును. అనంతరము 'ప్రాణాయ

స్వాహా, అపానాయ స్వాహా, వ్యానాయస్వాహా, ఉదానాయ స్వాహా, సమానాయ స్వాహా' అని ఎడమచేయి యానించిన కుడచేతిలో పుష్పముంచుకొని శ్రీ గౌరిదేవతకు నైవేద్య సమర్పణము చేయవలయును.

మధ్యే మధ్యే ఉదకపానీయం సమర్పయామి, అమృతాపిధానమసి ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి, హస్తౌ ప్రక్షాళయామి, పాదౌ ప్రక్షాళయామి, శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

అని అయిదుపర్యాయములు పుష్పముతో నుదకము నుంచవలయును.

శ్లో. సచ్ఛాయైర్వరకేతకీదళరుచా తాంబూలవల్లీదళైః
పూగైర్భూరిగుణైస్సుగంధిమధురైః కర్పూరఖండోజ్జ్వలైః
ముక్తాచూర్ణవిరాజితైర్బహువిధైర్వక్త్రాంబుజామోదకైః
పూర్ణా రత్నకళాచికా తవ ముదే న్యస్తా పురస్తాదుమే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరిదేవతాయై నమః. ముఖమండనార్థం తాంబూలం సమర్పయామి.

అని సమస్తసుగంధద్రవ్యములు వేసి సిద్ధపరిచిన విడెము లుంచిన పళ్లెమును దేవియెదుట నుంచవలయును.

శ్లో. కన్యాభిః కమనీయకాంతిభిరలంకారామలారార్తికా
పాత్రేమౌక్తికచిత్రపఙ్క్తివిలసత్కర్పూరదీపాలిభిః,
తత్తత్తాళమృదంగగీతసహితం నృత్యత్పదాంభోరుహాం
మంత్రారాధనపూర్వకంసువిహితం నీరాజనం గృహ్యతాం.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయైనమః ఆనందనీరాజనం సమర్పయామి. అని కర్పూరహారతి నిచ్చుచు, పాటలఁ బాడ వలయును.

శ్లో. వరాంకుశౌ పాశమభీతిముద్రాం
కరై ర్వహన్తీం కమలాసనస్థాం,
బాలార్కకోటిప్రతి(మాం)భాం త్రినేత్రాం
భజేఽహమంబాం జగదీశ్వరీం తామ్.

శ్లో. సర్వమంగళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధికే,
శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తు తే.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః సువర్ణదివ్య మంత్రపుష్పం సమర్పయామి. అని పుష్పాంజలి నీయవలయును.

శ్లో. లక్ష్మీర్మౌక్తికలక్షకల్పితసితచ్ఛత్రం తు ధత్తే రసా
దింద్రాణీ చ రతిశ్చ చామరవరౌ ధత్తే స్వయం భారతీ,
వీణా మేణవిలోచనాస్సుమనసో నృత్యంతి సంరాగవ
ద్భావై రాంగికసాత్త్వికైఃస్ఫుటతరంమాత స్తదాకర్ణ్యతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః ఛత్రం సమర్ప యామి. అని పుష్పము లుంచవలయును.

చామరైర్వీజయామి. అని చామరములతో వీవ వలయును.

గీతం శ్రావయామి. అని మాధుర్యమగు గానము చేయవలయును.

నానావిధరాజోపచారభక్త్యుపచారాన్ సమర్పయామి. అని పుష్పము లుంచవలయును.

శ్లో. హ్రీంకారత్రయసంపుటేనమనునోపాస్యే త్రయీమౌళిభిః
వాక్యైర్లక్ష్యతనో తవ స్తుతివిధౌ కో వా క్షమేతాంబికే,
సల్లాపాః స్తుతయః ప్రదక్షిణశతం సంచార ఏవాస్తు మే
సంవేశో నమసస్సహస్రమఖిలం సంతుష్టయే కల్పతామ్.

హ్రీం శ్రీమంగళగౌరీదేవతాయై నమః నమస్కారాన్ సమర్పయామి. అని నమస్కరింపవలయును.

స్త వ ము.

ఈ స్తవమును నిర్మలమనస్కులై శ్రీమంగళగౌరిని స్మరించుచుఁ బఠింపవలయును.

శ్లో. శ్రీమంత్రాక్షరమాలయాగిరిసుతాం యఃపూజయేచ్చేతసా
సంధ్యాసు ప్రతివాసరం సునియతస్తస్యామలం స్యాన్మనః,
చిత్తాంభోరుహమంటపే గిరిసుతా నృత్తం విధత్తే సదా
వాణీ వక్త్రసరోరుహే జలధిజా గేహే జగన్మంగళా.

శ్లో. రక్ష రక్ష జగన్మాతర్దేవి మంగళచండికే,
హారికే విపదాం రాశేర్హర్షమంగళకారికే.
హర్షమంగళదక్షే చ హర్షమంగళదాయికే,
శుభే మంగళదక్షే చ శుభే మంగళచండికే.
మంగళే మంగళార్హే చ సర్వమంగళమంగళే,
సతాం మంగళదే దేవి సర్వేషాం మంగళాలయే.
పూజ్యే మంగళవారే చ మంగళాభీష్టదేవతే,
పూజ్యే మంగళభూపస్య మనువంశస్య సంతతమ్.
మంగళాధిష్ఠాతృదేవి మంగళానాం చ మంగళే,
సంసారమంగళాధారే మోక్షమంగళదాయిని.

సారే చ మంగళాధారే పారే చ స్సర్వకర్మణాం,
ప్రతిమంగళవారే చ పూజ్యే మంగసుఖప్రదే.
పుత్రాన్ దేహి ధనం దేహి సౌభాగ్యం సర్వమంగళే,
సౌమంగల్యం సుఖం జ్ఞానం దేహి మే శివసుందరి.

అని స్తుతించి శ్రీమంగళగౌరికి ఫలముల నీయవలయును.

శ్లో. మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహేశ్వరి,
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవి కాత్యాయని నమోస్తు తే.

సర్వం శ్రీమంగళగౌరిదేవతార్పణమస్తు అనయా మయా కృతయా పూజయా శ్రీమంగళగౌరిదేవతా సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు. అని జలాక్షతలను వదలవలయును.

అనంతరము సెనగలు, బెల్లము, క్రొత్తరవిక, ఫలములు, పుష్పములు, దక్షిణలు మొదలగు ద్రవ్యములతో నింపిన వెదురుపాత్ర నొకదానిని బ్రాహ్మణునకు వాయన మీయవలయును. శ్రీమంగళగౌరిదేవతకు నివేదించిన సెనగలు మొదలగు మంగళద్రవ్యములను,

"కాత్యాయనీ శివా గౌరీ సావిత్రీ సర్వమంగళా,
సువాసినీభ్యో దాస్యామి వాయనాని ప్రసీదతు"

అని పఠించుచు సువాసినీస్త్రీలకును, తనతల్లికిని వాయనముల నీయవలయును.

అనంతరము పదునారువత్తులువేసిన యావునేతిదీపములను వెలిగించి, కథాశ్రవణమును జేయుచు, కాటుక సంపాదింపవలయును. దేవీప్రసాదమగు పుష్పమును శిరస్సున, కుంకుమను నుదుటను, కాటుక కండ్లను ధరించి సువాసినీలకు మృష్టాన్న మిచ్చి తృప్తిపరుపవలయును.

పూజావిధానము సంపూర్ణము.

శ్రీమంగళగౌరీవ్రతకథ.

పాండవాగ్రేసరుండగు ధర్మజుండు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వలన ననేకపుణ్యగాథలను విని సంతుష్టాంతరంగుఁడై వైధవ్య నిరాకరణమగు వ్రతము నొకదాని నుపదేశింపుమని వేఁడెను. అంత శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లని చెప్పఁదొడఁగెను. ఓధర్మరాజా! సర్వ లోకపాలనియగుఁబరాశక్తి యనుగ్రహమునగాని వైధవ్యము తొలంగదు. ఆమె మంగళగౌరి యనునామమున వెలయుచు ముత్తైదువలచేఁ బూజింపఁబడుచున్నది. ఆమెను బ్రతిమంగళ వారమునఁ బూజింపవలయును. విశేషించి శ్రావణమాసమున మంగళవారములయందుఁ దప్పక పూజింపవలయును. ఆమె హారిద్రా, కుంకుమ, పుష్ప, సుగంధాది మంగళద్రవ్యముల యందును, గోఘృతముతో వెలిఁగింపఁబడిన దీపమున జ్యోతీ రూపమున నెల్లపుడు ప్రకాశించుచుండును. కాన నామెను జ్యోతీరూపమున ధ్యానించి పూజింతురు. త్రిపురాసురసంహార సమయమున నామె నీశ్వరుఁడు పూజించి జయమొందెను. అంగారకుఁ డీదేవతను బూజించుటచేఁ దారామండలమున నొక గ్రహరాజమై విరాజిల్లుచు, మంగళవారమున కధిపతియై యున్నాఁడు. మనువంశమున మంగుఁడను ప్రభు వీజననిం బూజించి పుత్రపౌత్ర సంపత్సమృద్ధి కలిగి తడవు కాలము సుఖ మనుభవించెను. ఈమాత యొక్క మహిమాతిశయములఁ దెలుపగల పురాతనేతిహాసము పెద్దలవలన వినిన దొకటి కలదు. దాని నేవిన్న విధమున నీకు విపులముగఁ దెలిపెదను. వినుము.

పూర్వము కుండిన నగరమున బహుధనవంతుఁడును, దేవబ్రాహ్మణభక్తివిశ్వాసయుతుండును నగు ధర్మపాలుఁడను

వర్తకుఁడు నివసించియుండెను. అతఁడు పత్నీయుక్తుఁడై, యెల్లపుడు ధర్మాచరణతత్పరుఁడై యుండెడివాఁడు. కాని సంతానహీనతచే మిగుల వగపొందుచుండెను. ఆనగరమునకుఁ బ్రతిమధ్యాహ్నసమయమున, భస్మశోభితదేహుఁడును, రుద్రాక్షమాలావిరాజితకంఠుండును, జటామండలధారియునగు భిక్షువేతెంచి, యన్నమును యాచించి కొంపోవుచుండెడివాఁడు కాని యాతఁడీధర్మపాలుని యన్నమును స్వీకరించక నిరాకరించువాఁడు. ఇట్లు గొన్నిదినములుగడవ నావర్తకుని భార్య దుఃఖించుచు తనభర్తకు నీవృత్తాంతమును దెలిపెను. అంత నావర్తకుఁడు భార్యతో నిట్లనియెను. "ఇకముందు భిక్షువరుదెంచునపుడు వస్త్రాంచలమున గుప్తపరచి సువర్ణములనిమ్ము" వల్లెయని యామె యా భిక్షువునకు భర్తచెప్పిన విధమునఁ జేసెను భిక్షు వదిచూచి, 'నీకు సంతానహీనమగుఁగాక' యని శపించెను. అంత నామె దుఃఖించి శాపమునుండి తరించునుపాయము ననుగ్రహింపుఁడని వినయమున వేడికొనన నంత నాభిక్షువు దయార్ద్రహృదయుఁడై "ఓకుమారీ! ఇపుడు నేఁ జెప్పిన దంతయు నీభర్తకు వినిపించి యట్లుఁ జేయింపుము. సర్వము శుభ మగును. నీభర్త నీలవస్త్రధారియై యొక్కనీలాశ్వము నెక్కి యరణ్యమార్గమునఁ బోవలయును. అట్లు బోవ నానావిధ పశుపక్షి మృగాదులతో రమ్యమగు నాయరణ్యమం దెచట నీ నీలాశ్వ మలసటనొంది భువిఁబడునో, యచట దిగి త్రవ్వవలయును. అందు నానారత్నమాణిక్యఖచితస్వర్ణ దేవాలయ మొకటి గానుపించును. అందు భక్తవత్సల యగుభవానీ వసించుచుండును. ఆమెను పూజించిన మిమ్ముల నుద్ధరింపఁ గలదు." అని యానతిచ్చెను. సంతోషప్రదములగు నాభిక్షు

వాక్యములను విని యామె భిక్షుపాదారవిందములకు పునః పునః ప్రణామముల నాచరించెను. ఇంతలో భిక్షు వంతర్ధాన మొందెను. అనంతర మీవృత్తాంత మంతయుఁ దన భర్తకు వినుపింప నాతఁ డంగీకరించి నీలవస్త్రధారియై నీలాశ్వము నొక దానినెక్కి యరణ్యమార్గమునఁ బోవంబోవ నానావిధపశుపక్షి మృగాదులతో రమ్యమును భయంకరమును నగునా యరణ్య మధ్యమున రక్తనీలోత్పలములతోడను, చక్రవాక ద్వంద్వ ములతోడను విరాజిల్లెడు సరస్సు నొకదానిఁ గాంచి యందు స్నానతర్పణాదుల నొనర్చి మరల యశ్వము నెక్కి యాయర ణ్యముఁ బ్రవేశింప నందు నీలాశ్వ మలసటజెంది క్రింద బడెను. అంత గుఱ్ఱమును దిగి, యచ్చోట త్రవ్వ నారంభింపఁ గొలఁదికాలముననే నానారత్నవిరాజిత మగు నొక దేవా లయమును నందు భవానీదేవిని జూచి విస్మయమునొంది యుప దేశ వాక్యముల స్మరించి విధ్యుక్తవిధానమున నానావిధోప చారములఁ బుష్పధూపదీపనైవేద్యాదులతోఁ బూజించి దేవీ మంత్రమును జపించుచు సగుణధ్యానతత్పరుఁడై యున్న ధర్మ పాలుని జూచి భవాని సంతసించి "నీభక్తికి మెచ్చితి. వరమడు గుము. నీకు బహుళ మగుధన మిచ్చెదను గైకొను" మని యెను. అంత ధర్మపాలుఁడు "అమ్మా! నీయనుగ్రహమున బహుళమగు ధనము కలదు. పితృతారకమగు పుత్రసంతా నము ననుగ్రహింపుము. సంతానహీనుఁడ నగుటచే నాయింట నే భిక్షువు నన్నము నంగీకరింపఁడు. ఇది కడు కష్టముగ నున్నది." అని విన్నవించెను. అంత నాదేవి, "ధర్మపాలా, నీకు సుఖప్రద మగు సంతానప్రాప్తిలేదు. అయినను కోరికొనుము. వైధవ్యము గల కన్య కావలయునా? దీర్ఘాయుష్మంతుఁడు, నంధుఁడు,

వ్యర్థుఁడు నగుపుత్రుఁడు కావలయునా? అల్పాయుష్మంతుఁడును, సుగుణాన్వితుండును నగుపుత్రుఁడు కావలయునా?" అని ప్రశ్నించెను. "తల్లీ! అల్పాయుష్మంతుఁడును సుగుణాన్వితుఁడును నగుకొమరు నిమ్ము. నేను కృతకృత్యుఁడనై నా పితరుల నుద్ధరింతును." అని ధర్మపాలుఁ డడిగెను. అంత నాదేవి "ఓయీ! నాపార్శ్వమునం దొక గణపతి కలఁడు. అతని నాభియం దడుగిడి యాసమీపమున నున్న మామిడివృక్షము నుండి యొకఫలము కోసుకొని నీభార్య కిమ్ము. ఆమె దాని భుజింపఁ దప్పక పుత్రుని గనును. సంశయ మక్కరలేదు." అని సెలవిచ్చెను. ధర్మపాలుఁ డట్లే గణపతి నాభియందుఁగాలు పెట్టి చెట్టునుండి మామిడిపండ్లనుకోసి తనయొడి నింపుకొనిదిగెను. కాని దిగి చూచుకొన నొక్కఫలముమాత్రమే యందుండఁ గని యాశ్చర్య మొందెను. గణపతి ధర్మపాలుని యకృత్యము నకుఁ గినిసి "నీకుఁ బుట్టెడు కొమరుఁడు పదునారవయేట సర్పదష్టుఁడై మృతినొందు" నని శపించెను. ఫలమును గ్రహించి ధర్మపాలుఁ డింటికిఁజేరి తనపత్ని కాఫలము నిచ్చి జరిగిన యుదంతము నంతయు వినిపించెను. ఆమెయు ఫలమును భుజించి భర్తతో సుఖముగనుండి భవానీ యనుగ్రహమున గర్భమును దాల్చి నవమాసానంతరము శుభముహూర్తమున నొకకుమారుని గనెను. పుత్రజననము కాగానే ధర్మపాలుఁడు జాతకర్మయు నాటి పండ్రెండవదినమున శివుఁడనునామకరణమును, నారవమాసమున నన్నప్రాశమును, మూడవయేట చూడాకర్మమును, నెనిమిదవయేట యుపనయనమును జేసెను. ఆకొమరుఁడు క్రమమున విద్యాబుద్ధుల నార్జించుచు మాతాపితరుల కానందదాయకుఁడై యుండెను. శివునకుఁ బదియవ వత్సరము

రాగాఁ బతివ్రత యగు నాతని తల్లి వివాహముఁజేయుట యుక్త మని భర్తతో నివేదించెను. వివాహముతో నాతని యాయుష్య మభివృద్ధి నొందునని యామె కోరెను.

ధర్మపాలుఁ డామెవాక్యములు విని "అయీ! మన కొమరుఁడు కాశికిఁబోయి గంగాస్నాన మాచరించి విశ్వేశ్వరాన్నపూర్ణల దర్శించి రావలయు నని సంకల్పించితిని. పోయి రానిమ్ము. అనంతరము వివాహమునుగూర్చి యోచింతము." అని యనెను.

అట్లు భార్యతోఁ జెప్పి సమ్మతిపరచి శివునకుఁ పదాఱవ యేడు రాగానే పిల్లవానిని, యాతని మేనమామను బహు ధనముతోఁ గాశికిఁ బ్రయాణముచేయించి పంపెను. వారిరువురును త్రోవలోఁ బల్లెలు పట్టణములఁ జూచుచు విరివిగ ధర్మముల నాచరించుచుఁ బ్రతిష్ఠాపుర మనుపట్టణముఁ జేరి యటనొక యారామమున విడిసిరి. అచ్చటి కానగరమందలి కన్యకలనేకులు క్రీడించుటకై వచ్చిరి. అందు సుశీల యనునొకకన్య యొకసఖితోఁ బోరాడ నాసఖి సుశీలను 'రండ, ముండ' యని తిట్టెను. అంత నా సుశీల యిట్లనియెను—"ఓసఖీ! నీవు నన్ను వ్యర్థముగఁ దిటుచున్నావు. నాతల్లి మానవతి మంగళగౌరీ వ్రతము నాచరించుచున్నది. ఆమంగళగౌరీప్రసాదమున మా కుటుంబమునగాని మాబంధువుల కుటుంబములలోగాని యెవ్వరు ముండలు కాఁజాలరు. అయిన నే కన్యను. ఏభయమును లేదు." ఆ సమీపముననున్న శివుని మేనమామ సుశీలావాక్యముల విని విస్మయమంది "ఆహా! ఈసుమంగలియగు కన్య నా మేనల్లునికి భార్యయగునేని తప్పక చిరంజీవియగును. ఈ కార్యము నెట్లయిన ఘటింపవలయు"నని నిశ్చయించుకొనెను. సుశీ

లయుఁ దనసఖులతో నింటికిఁ జనియెను. ఆ వణిజయాత్రికులు సుశీలాగృహమును దెలిసికొని యాగ్రహారామముననే యొక తటాకసమీపమున బసచేయుట కేర్పరచుకొనిరి. ఆ సమీపముననే సుశీలాపితరులచే నర్చింపఁబడు పార్వతీపరమేశ్వరాలయ మొకటి కలదు. సుశీల తండ్రి హరి యనువాఁడు. పరమేశ్వరాజ్ఞల ననుసరించి సర్వవ్యవహారములను నడపువాఁడు. అతఁ డొకనాఁడు తనభార్య యగుమానవతితోఁగూడి. పార్వతీపరమేశ్వరుల దర్శించి తన కుమార్తె యగుసుశీలకుఁ దగిన వరుఁ డెవఁడని వినయముతో నంజలి ఘటియించి యంబికను ప్రార్థించెను. ఇట్టిసమయమున నచటనే సుశీల నెట్లయిన తన మేనల్లునకు వివాహముఁజేయింప సంకల్పించిన మేనమామ యాయాలయమువెనుకనుండి "శివనామకుఁడగు నొక పథికుఁడు నీ కిచటనే దొరకఁగలఁడు. అతఁడే తగినవరుఁ" డని గూఢుఁడై పల్కెను. ఇది యంబికావాక్యమే యని విశ్వసించి హరి శివనామకపథికునకై వెదకుచుండ వణిజయాత్రికు లిద్దఱు వారిని సమీపించిరి. హరి వారి యోగక్షేమముల విచారింప శివనామకపథికుఁ డాతఁ డని దెలిసెను. ఆతఁడే తనకుమార్తె యగు సుశీలకుఁ దగిన వరుఁడని యంబికావాక్యముల స్మరించెను. హరియొక్క వాక్యమును ముఖవైఖరిని గుర్తించుచుండిన వణిజుఁడు సుశీలను దన మేనయల్లున కీఁదగునని నివేదించెను. హరి యందులకు సమ్మతించి వివాహముహూర్తమును నిశ్చయించి సుశీలాశివులకు వివాహలగ్నము గావించెను. సుశీలాశివులకు వివాహమాయెను. సుశీలకు మానవతియు, శివునకు మేనమామయు శ్రీమంగళగౌరీమాహాత్మ్యమును విశదీకరించి, శ్రీదేవీస్మరణమును వారలచేఁ జేయించిరి.

క్షారలవణవర్జ్యముగ భుజించి సుశీలాశివులు దర్భాస్తరణములపై బ్రహ్మచర్యవ్రతులై శయనించిరి. అంత నర్థరాత్రియందు సుశీలకు స్వప్నమందు మంగళగౌరి, తనతల్లి రూపమున కానుపించి "ఓసుశీలా! నీభర్త యల్పాయుష్మంతుఁడు. అతనియాయు వీరాత్రితో తీర నున్నది. ఇంకొకక్షణమున కృష్ణసర్పమొకటి వచ్చి యాతని గఱచును. కావున నీకొక యుపాయమును జెప్పెద వినుము. లెమ్ము. ఒకఘటము తెచ్చి యందు పా లుంచి, యద్దాని నాసర్పమున కెదుట నుంచుము. అయ్యది దానిం బ్రవేశింప నీవు నీవస్త్రమును నాఘటమునకు గట్టిగా కట్టియుంచి, యుదయమున నీతల్లి కాఘటమును వాయనముగ నిమ్ము. నీభర్తకు గండము తప్పుననెను. "సుశీల యాదేవివాక్యములను విని భయమంది, తెలివి దెచ్చుకొని చూడగనే బుసలకొట్టుచు కృష్ణసర్ప మొకటి తనభర్తను సమీపించుటఁ జూచెను. ధైర్య మవలంబించి త్వరితముగ ఘటము నొకదానిం దెచ్చి, యందు పా లుంచి, మంగళగౌరిని స్మరించుచు నాసుశీల యాపామున కెదుట నుంచెను. అంత నాపాముందుఁ బ్రవేశింప వెంటనే సుశీల తనవస్త్రమును చీల్చి, ఘటమునకు గట్టిగాఁ గట్టియుంచెను. అంత కొంతవడికి శివుఁడు మేల్కాంచి, తన కాకలి యగుచున్నందున నేమైన బెట్టుమని సుశీల నడిగెను. ఆమెయు ముదమున నొక బంగరుపళ్లెరమున భక్ష్యముల నుంచి యాతని భుజింపఁజేసెను. అతఁ డాభక్ష్యముల భుజించి, తనయంగుళీయకము నొకదానిని యట పడవైచి పాత్ర నొకచో గుప్తముగఁ దాచెను. అనంతర మిద్దఱు యథాపూర్వముగ సుఖముగ నిదురించిరి. తెల్లవారకముందే శివుడు మేల్కాంచి యెవరికిఁ జెప్పకయే మేనమామం గూడి

వెడలిపోయెను. సుశీలయు లజ్జతోఁగూడినదై శివుఁడు విడచిన యంగుళీయకమును భద్రపఱుచుకొని తల్లిం జేరెను. అంతట నా శివునివేషము ధరించి, సాక్షాచ్ఛివుఁడే హారియింటికి వచ్చి పెండ్లికొమరుఁడై నిలిచెను. ఇతఁడే యతఁడని యంద అనుకొనుచుండిరి. భేద మెవ్వరికిం దోఁపలేదు. సుశీలయు స్నానమాచరించి, స్వప్నమున మంగళగౌరి యానతిచ్చిన విధమునఁదా గుప్తపరచియుంచిన ఘటమును దెచ్చి, తల్లికి వాయనమిచ్చెను. దాని విచ్చిచూడ నం దొకముత్యాలహార ముండెను. తల్లి యా ముత్యాలహారమును సుశీల కిచ్చెను. అనంతరము క్రీడాకాలమున సుశీలను వరునితోఁ గ్రీడింపఁ దల్లి యాజ్ఞాపింపఁ దన పాణిగ్రహణ మొనరించి, తనతో నిదురించిన వరుఁడీతఁడు కాఁడని సుశీల నిరాకరించెను. ఆతఁ డారాత్రి తెల్లవారకముందే తనను విడచిపోయె నని సుశీల వక్కాణించెను. ఎప్పటికైన నాతఁడు కాశికిఁ బోయి మరల రాగలఁడనియు, నాతని దాను గుర్తింపఁగలుగుదు ననియు, నందుల కుపాయముగ నాపేట నొకయన్నసత్రమును వేయించవలయుననియు నందుఁ దాను వచ్చెడు నతిథుల కందఱకుఁ బాదప్రక్షాళన మొనరించుపనియం దుందుననియు సుశీలచెప్పెను. ఇంతలో మాయావరుఁ డంతర్ధాన మొందెను. అందఱు విస్మయ మొంది సుశీలావాక్యముల విశ్వసించిరి. మానవతియు హారియు సుశీల చెప్పిన విధమున నన్నసత్రము వేయించిరి. అందుఁ బ్రత్యహము సుశీల తనభర్తవిడిచిన యంగుళీయకమును ధరించి యతిథులకుఁ బాదప్రక్షాళన మొనరించు చుండెను. మానవతి జలపాత్రను ధరియించి, ప్రక్షాళనోదకము నిచ్చుచుండెను. సుశీలాసోదరులు చందనము నిచ్చుచుండిరి. హారి భోజనానంత

రము తాంబూలాదికము నిచ్చుచుండెను. ఇట్లాకుటుంబీకులందఱు అతిథిసేవాతత్పరులై యుండిరి.

ఆనాఁడు వివాహమందిరమునుండి వెడలిపోయిన శివుఁడును, నాతని మేనమామయు సుఖముగ వారణాసీపురముంజేరి గంగోదకంబుల స్నానమాడి విశ్వేశ్వరాన్నపూర్ణల దర్శించి విధ్యుక్తముగ నారాధించి హరిద్వారముంజేరి భాగీరథిం గ్రుంకులిడి యచ్చటచ్చట గల భిక్షువులకుఁ బీతాంబరాదుల నిచ్చి వారలచే "చిరంజీవ" యని యాశీర్వచనముల నందుకొని దేవతల కందఱకు నమస్కరించుచు స్తుతులచేఁ గీర్తించుచు సంతసమున స్వగృహోన్ముఖులైరి. మార్గమధ్యమున నొక రాత్రి శివునకొకస్వప్నమాయెను. స్వప్నమందుఁ దనకుఁ బ్రాణాపాయసమయ మాసన్నమైనట్లును, నాసమయమున యమదూతలును, మంగళగౌరియు సమావేశులై యుద్ధమొనరించినట్లును, తుదకు మంగళగౌరి జయమొంది తన ప్రాణముల నిల్పినట్లును గన్పడినదని వృత్తాంతమును దన మేనమామకుఁ జెప్ప నాతఁడు శ్రీమంగళగౌరిస్మరణమును మరువకుండు మని హెచ్చరించెను. మార్గమధ్యమున ప్రతిష్ఠాపురముంజేరి పూర్వము విడిసినతటాకప్రాంతముననే వంట జేసికొన నుద్యుక్తులైరి. హరి సేవకులు వారిం జూచి తమప్రభువు పెట్టుచున్న యన్నసత్రమునకుఁ బొండని ప్రార్థించిరి. 'మేము యాత్రికులము, పొరుగిండ్లకుఁబోనొల్ల' మని వారు నిరాకరించిరి. సేవకులవల్ల వీరి వృత్తాంతమును, గురుతులను విని హరి నూత్న వస్త్రాదులను హస్త్యశ్వములను సగౌరవముగఁ బంప వార లంగీకరించి, హరిగృహముంజేరిరి. శివునిపాదప్రక్షాళన మొనరించుచు, నితఁడే నావరుఁడని సుశీల లజ్జతోఁ దనతల్లికిం జెప్పెను. సుశీల శివునియానవా

లుంగరముం జూపి, మానవతీహరులను మెప్పించెను. శివుఁడు హరిగృహముం జేరి తా దాచియుంచిన ఫలాహార పాత్రమును దెచ్చి యంతయెదుట నుంచెను. హరి సంతసించి యథావిధిగ బూజించి వివాహపరిసమాప్తి గావింపించి స్వర్ణవస్త్రాదుల నిచ్చి గౌరవించెను శ్రావణమాసము రాగానే సుశీల మంగళవారములయందు శాస్త్రోక్తవిధానమున మంగళగౌరీవ్రతము నాచరించెను. అనంతరము మానవతీహరుల సెలవుగైకొని శివుఁడు సుశీలను వెంటనిడుకొని తనమేనమామతో స్వనివాసమగుకుండిన నగరముం జేరెను. సుశీల వినయమ్మున నత్తమామలకు నమస్కరించెను "అమ్మా! అల్పాయుష్మంతుఁ డగు నాకొమరున కెట్లాయుష్యాభివృద్ధి యాయె" నని ధర్మపాలునిపత్ని కోడలిని బ్రశ్నించెను. "నాతల్లి మానవతిని, దండ్రి హరిని, నత్తమామలగుమిమ్ములను, మీ కొమరుఁడగు శివుని, మమ్ములరక్షించు మంగళగౌరిని దప్ప యన్య మెరుగను" అని సుశీల ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. శ్రీమంగళగౌరీమాహాత్మ్యము నందఱు కీర్తించిరి సుశీలాశివులు పుత్రపౌత్ర సంపత్సమృద్ధిమంతులై చిరకాలము సమస్తభోగముల ననుభవించి తుదకు శ్రీపురముం జేరి సుఖించిరి. కావున నోధర్మరాజా! శ్రీమంగళగౌరీప్రసాదమున వైధవ్యనిరాకరణ మతిసులభము. నూత్నవివాహితలు మంగళగౌరీవ్రతము నాచరించి యావజ్జీవసౌమంగల్యము నంది సుఖింతురు.

శ్లో. స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః,
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తాః సుఖినో భవన్తు

మంగళగౌరీవ్రతకథ సంపూర్ణము.

వ్రతోద్యాపనము.

ఈవ్రతము వివాహమైన వత్సరమునుండియు ప్రారంభించి యయిదువత్సరములు చేయవలయును. అయిదవవత్సరమున శ్రావణమంగళవారమునందుఁ, బగలు యథావిధిగ మంగళగౌరీపూజన మాచరించి దంపతు లుపవసించి రాత్రి మంటపాదికమును నిర్మించి యందుఁ బదునాలుకలశములను స్థాపింపవలయును. ఆకలశములయం దుమామహేశ్వరులను బ్రహ్మను గణపతిని స్కందుని శచీపురందరులను సప్తమాతృకలను లక్ష్మీనారాయణులను సావిత్రిని సమస్తదేవతలను నవగ్రహములను బూజింపవలయును. అశక్తులగువారైదింటి నుంపవలయును. లేకున్న రెండైన నుంపవలయును. ప్రతియామమునందు జాగరణయుక్తులై పూజింపవలయును. మరునాఁడు సుస్నాతులై స్వశాఖోక్త విధానమున బెల్లము, జీలకఱ్ఱ, పరమాన్నము, నెయ్యి, రావిసమిధలు, దూర్వాంకురములు వీన్నితో హోమము జేయవలయును. "సర్వమంగళమాంగల్యే" అను మంత్రము ప్రధానము. పదునాలు వెదురుపాత్రలయందు మంగళద్రవ్యములనుంచి సువాసినీలకు వాయనముల నివ్వవలయును. "ఉద్దీప్యస్వ" అనుమంత్రముతోఁ బదునాలువత్తుల దీపముల పదునాలింటిని వెలిఁగింపవలయును. సువాసినీలను దంపతులను భోజనచందనతాంబూలాదులతోఁ బూజింపవలయును.

తులసీపూజావ్రతము.

ఆచమ్య, ఆత్మనస్సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం జ్ఞానప్రాప్తిద్వారా మోక్షఫలావాప్త్యర్థం చ భర్త్రా సహ అఖండితసుఖసౌభాగ్య సంతత్యాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధిద్వారా తులసీదేవతా ప్రీత్యర్థం చ బృందావనే తులసీపూజాం కరిష్యే కలశం గన్ధ పుష్పాదిభిరభ్యర్చ్య దీపం ప్రజ్వాల్య ధ్యాయేత్. దీపస్త్వం బ్రహ్మరూపోఽసి జ్యోతిషాం ప్రభురవ్యయః, సౌభాగ్యం దేహి పుత్రాంశ్చ సర్వాన్కామాంశ్చ దేహిమే. ఇతి దీపదేవతాభ్యో నమః సకలపూజాపరిపూర్ణార్థే గన్ధాక్షతపుష్పాణి సమర్పయామి.

అథ తులసీధ్యానమ్.

శ్లో. ధ్యాయేచ్చ తులసీం దేవీం శ్యామాం కమలలోచనాం,
ప్రసన్నాం పద్మవదనాం వరాభయచతుర్భుజామ్.
కిరీటహారకేయూరకుండలాదివిభూషణాం,
ధవళాంకుశసంయుక్తాం పద్మాసననిషేవితామ్.
ప్రియాంచ సర్వదా విష్ణోః సర్వదేవనమస్కృతామ్.

ఇట్లు ధ్యానించిన పిదప పూజను ప్రారంభించవలెను.

దేవి త్రైలోక్యజనని సర్వలోకైకపావని,
ఆగచ్ఛ వరదే మాతః ప్రసీద తులసిప్రియే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. ఆవాహానం సమర్పయామి.)

శ్లో. సర్వదేవమయే దేవి సర్వదా విష్ణువల్లభే,
దేవి స్వర్ణమయం దివ్యం గృహాణాసనమవ్యయే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి)

సర్వే దేవే యథా స్వర్గే తథా త్వం భువి సర్వదా,
దత్తం పాద్యం గృహాణేదం తులసి త్వం ప్రసీద మే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి.)

గన్ధపుష్పసమాయుక్తం సర్వేషాం ప్రీతిదాయకం,
అర్ఘ్యం గృహాణ త్వం దేవి దైత్యాంతకరణప్రియే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. హస్తయోరర్ఘ్యం సమర్పయామి.)

కర్పూరవాసితం తోయం సువర్ణకలశే స్థితం,
దత్తమాచమనీయం చ గృహాణ హరివల్లభే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

స్వర్ణపాత్రే సమానీతం దధిఖండమధుప్లుతం,
మధుపర్కం గృహాణేదం మయా దత్తం సురేశ్వరి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. మధుపర్కం సమర్పయామి.)

పంచామృతం మయానీతం పయోదధిఘృతం మధు,
సహ శర్కరయా దేవి స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పంచామృత స్నానం సమర్పయామి.)

గంగాగోదావరీకృష్ణాపయోష్ణ్యాద్యాశ్చాపగాస్తథా,
ఆయాన్తు తా స్సదా దేవ్యా స్తులసీస్నానకర్మణి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. మలాపకర్షణ స్నానం సమర్పయామి.)

గఙ్గా సరస్వతీ రేవా పయోష్ణీ నర్మదాజలైః,
స్నాపితాఽసి యథా దేవి తథా శాంతిం కురుష్వ మే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.)

కృష్ణా సరస్వతీ కాళీ తుఙ్గభద్రా శచీ తథా,
భాగీరథీ పార్వతీ చ రమా నారాయణీ కృపీ,
సుభద్రా ద్రౌపదీ సాధ్వీ మాతా చైవాప్యరుంధతీ,
సావిత్రీ కాళికాఽహల్యా స్నాపయిష్యన్తు సర్వదా.
ఆభిః కృతాభిషేకా త్వం దదాస్యధికమంగళం,
అతస్త్వాం స్నాపయిష్యామి తులసీ విష్ణువల్లభే.
శాన్తి స్సుశాన్తి శ్శాన్తి ర్భవతు, అమృతాభిషేకోఽస్తు.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. అభిషేకం సమర్పయామి.)

అభిషేకాన్తే ఆచమనీయం సమర్పయామి.

క్షీరోదమథనోద్భూతే చంద్రలక్ష్మీసహోదరే,
గృహ్యతాం పరిధానార్థమిదం క్షౌమాంబరం శుభే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. వస్త్రం సమర్పయామి.)

కంచుకీముపవస్త్రం చ నానారత్నైస్సమన్వితం,
గృహాణ త్వం మయా దత్తం తులసి భవహారిణి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కంచుకీముపవస్త్రం సమర్పయామి.)

కేసరాగరుసంయుక్తం చందనాదిసమన్వితం,
కస్తూరికాసమాయుక్తం కుంకుమం ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కుంకుమం సమర్పయామి.)

అక్షతాంశ్చ మహాదేవి తులసి భాగ్యదాయికే,
అర్పయామి సదా భక్త్యా సుఖసంతతిలబ్ధయే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః అక్షతాన్ సమర్పయామి.)

హారిద్రాం కుంకుమం చైవ సిందూరం కజ్జలాన్వితం,
మయా నివేదితం భక్త్యా గృహాణ పరమేశ్వరి.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. సౌభాగ్యద్రవ్యం సమర్పయామి.)

మాల్యాదీని సుగన్ధీని మాలత్యాదీని సత్తమే,
మయా హృతాని పూజార్థం పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యతామ్.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. పుష్పాణి సమర్పయామి)

తులసీ అష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం శ్రీతులసీదేవ్యై నమః
శ్రీసఖ్యై
శ్రీభద్రాయై
శ్రీమనోజ్ఞానపల్లవాయై

పురందరసతీపూజ్యాయై
పుణ్యదాయై
పుణ్యరూపిణ్యై
జ్ఞానవిజ్ఞానజనన్యై
తత్వజ్ఞానస్వరూపిణ్యై
జానకీదుఃఖశమన్యై ౧౦
జనార్దనప్రియాయై
స్మరకల్మషసంహర్త్ర్యై
స్మరకోటిసమప్రభాయై
పాంచాలీపూజ్యచరణాయై
పాపారణ్యదవానలాయై
కామితార్థప్రదాయై
గౌరీశారదాసంసేవితాయై
వందారుజనమందారాయై
నిలింపాభరణాసక్తాయై
లక్ష్మీచంద్రసహోదర్యై ౨౦
సనకాదిమునిధ్యేయాయై
కృష్ణానందజనిత్ర్యై
చిదానందస్వరూపిణ్యై
నారాయణ్యై
సత్యరూపాయై
మాయాతీతాయై
మహేశ్వర్యై
శుభప్రదాయై

వదనచ్ఛవినిర్ధూతరాకా
[పూర్ణనిశాకరాయై
రోచనాపంకతిలకలసన్నిటలా
[భాసురాయై ౩౦
శుద్ధాయై
పల్లవోష్ఠ్యై
పద్మముఖ్యై
ఫుల్లపద్మదళేక్షణాయై
చాంపేయకలికాకారనాసా
[దండవిరాజితాయై
మందస్మితాయై
మంజులాంగ్యై
మాధవప్రియభామిన్యై
మాణిక్యకంకణాకారాయై
మణికుండలమండితాయై
ఇంద్రసంపత్కర్యై
శక్త్యై
ఇంద్రగోపనిభాంశుకాయై
క్షీరాబ్ధితనయాయై
క్షీరసాగరసంభవాయై
శాంతికాంతిగుణోపేతాయై
బృందానుగుణసంపత్త్యై
పూతాత్మాయై
పూతనాదిస్వరూపిణ్యై

యోగిధ్యేయాయై ౫౦
యోగానందవిదాయై
చతుర్వర్గప్రదారామాయై
చతుర్వర్ణైకపావనాయై
త్రిలోకజనన్యై
గృహమేధిసమారాధ్యాయై
సదనాంగణపావనాయై
మునీంద్రహృదయావాసాయై
మూలప్రకృతిసంజ్ఞికాయై
బ్రహ్మరూపిణ్యై
పరంజ్యోతిషే ౬౦
అవాఙ్మానసగోచరాయై
పంచభూతాత్మికాయై
పంచకోశాత్మికాయై
యోగాచ్యుతాయై
యజ్ఞరూపిణ్యై
సంసారదుఃఖశమన్యై
సృష్టిస్థిత్యంతకారిణ్యై
సర్వప్రపంచనిర్మాత్ర్యై
వైష్ణవ్యై
మధురస్వరాయై ౭౦
నిరీశ్వరాయై
నిర్గుణాయై
నిత్యాయై
నిరాటంకాయై
దీనజనపాలనతత్పరాయై
రణత్కింకిణికాజాలరత్నకాంచీలసత్కట్యై
చలన్మంజీరచరణాయై
చతురాననసేవితాయై
అహోరాత్రకారిణ్యై
ముక్తాహారభరాక్రాంతాయై
ముద్రికారత్నభాసురాయై
సిద్ధిప్రదాయై
అమలాయై
కమలాయై
లోకసుందర్యై
హేమకుంభకుచద్వయాయై
లసితకుంభద్వయాయై
చంచలాయై
లక్ష్మ్యై
శ్రీకృష్ణప్రియాయై ౮౦
శ్రీరామప్రియాయై
శ్రీవిష్ణుప్రియాయై
శంకర్యై
శివశంకర్యై
శ్రీతులస్యై
కుందకుట్మలరదనాయై

పక్వబింబోష్ఠ్యై
శరచ్చంద్రికాయై
చాంపేయనాసికాయై
కంబుసుందరగళాయై ౧౦౦
తటిల్లతాంగ్యై
మత్తభ్రమరకుంతలాయై
నక్షత్రనిభనఖాయై
రంభానిభోరుయుగ్మాయై
సైకతశ్రోణ్యై
మందకంఠీరవమధ్యాయై
కీరవాణ్యై
శ్రీమహాతులస్యై నమః

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః.)
అష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

వనస్పతిరసోద్భూతో గంధాఢ్యో గంధ ఉత్తమః,
ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః ధూపమాఘ్రాపయామి.)

వైశ్వానరప్రజ్వలితం ఘృతకార్పాసనిర్మితం,
దీపం భక్త్యా గృహాణేదం త్రైలోక్యధ్వాన్తనాశికే.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యైనమః దీపం సమర్పయామి.)

అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రసైష్షడ్భిస్సమన్వితం,
నైవేద్యం గృహ్యతాం దేవి తులసి మాధవప్రియే.

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః నైవేద్యం సమర్పయామి)

(అత్ర ప్రాణాయ నమః, అపానాయ నమః, వ్యానాయ నమః, ఉదానాయ నమః, సమానాయ నమః, ఏవముచ్చార్య నైవేద్యం సమర్పయేత్.)

నైవేద్యానన్తే ఆచమనీయం సమర్పయామి, మధ్యే మధ్యేపానీయం, ఉత్తరాపోశనం, హస్తప్రక్షాళనం, కరోద్వర్తనార్థే చందనం చ సమర్పయామి.

ఇదం ఫలం మయా దేవి స్థాపితం పురత స్తవ,
తేన మే సఫలావాప్తిర్భవేజ్జన్మని జన్మని.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యైనమః ఫలం సమర్పయామి.)
పూగీఫలం మహద్దివ్యం నాగవల్లీదళైర్యుతం,
కర్పూరైలాసమాయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యైనమః తాంబూలం సమర్ప
యామి)
హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః,
అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. దక్షిణాం సమర్ప
యామి.)
నీరాజయామి సతతం హరివల్లభేఽద్య
కర్పూరవర్తిభిరలం సుఖదాయికే త్వాం,
పాదౌ భజామ్యవిరతం తవ దేవి మాయే
వంశాయ సౌఖ్యమపి దేహి బలం చ పూర్ణమ్.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. కర్పూరార్తిక్యం
సమర్పయామి)
యాని కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ,
తాని సర్వాణి నశ్యన్తి ప్రదక్షిణపదేపదే.
నమస్తే గార్హ్యపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే,
నమ ఆహవనీయాయ తులస్యై తే నమోనమః.
(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః. ప్రదక్షిణనమ
స్కారాన్ సమర్పయామి)
విష్ణుప్రియకరే దేవి తులసి సుఖదాయకే,
పుష్పాంజలిం ప్రయచ్ఛామి పతేరాయుష్యవర్ధిని!

(ఐం ఈం సౌః శ్రీం తులస్యై నమః మంత్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.)

గంధప్రసూనసంయుక్తం ఫలముద్రాదిశోభితం,
అర్ఘ్యం దదామి తులసి తవ ప్రీత్యై నమోనమః.

(ఐం ఈం శ్రీం తులస్యైనమః అర్ఘ్యత్రయం సమర్పయామి,)

అథ ప్రార్థనా.

సౌభాగ్యం సంతతిం దేవి ధనం ధాన్యం చ మే సదా,
ఆరోగ్యం శోకశమనం కురు మే మాధవప్రియే.
అభీష్టఫలసిద్ధిం చ సదా దేహి హరిప్రియే,
దేవైస్త్వం నిర్మితా పూర్వమర్చితాఽసి మునీశ్వరైః.
అతో మాం సర్వదా భక్త్యా కృపాదృష్ట్యా విలోకయ,
పతేరాయుశ్చ భాగ్యం చ సదా దేహి హరిప్రియే
పూతనాభయసంత్రాసాద్రక్షితశ్చ యథా హరిః,
తథా సంసారసంత్రాసాద్రక్ష మే వంశముత్తమమ్.

ఏవమనన్యమనసా తులసీం ధ్యాత్వా నమస్కారాన్ సమర్పయేత్. అనయా మయా కృతపూజయా, యథాశక్త్యా శ్రీతులసీదేవతా ప్రీయతాం న మమ.

ఇతి శ్రీతులసీ నిత్యపూజా విధిస్సమాప్తః.

తులసీ ప్రదక్షిణమంత్రము.

యాని కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ,
తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే.

అని స్త్రీలు ౧౦౮ ప్రదక్షిణములను చేయవలయును.

సంతానగోపాలపూజా వ్రతము.

ఆచమ్య: మమ సత్సంతానఫలావాప్త్యర్థం శ్రీసంతాన ప్రదగోపాలకృష్ణదేవతాముద్దిశ్య గోపాలదేవతా ప్రీత్యర్థం సంతానప్రదగోపాలకృష్ణదేవతాపూజాం కరిష్యే. తదంగ కలశారాధనం కరిష్యే. కలశపూజాం కృత్వా. శ్రీసంతాన గోపాలకృష్ణం ధ్యాయేత్:—

విజయేన యుతో రథస్థితః ప్రసమానీయ సముద్రమధ్యతః,
అదదాత్తనయాన్ద్విజన్మనే స్మరణీయో వసుదేవనన్దనః.

(అని ధ్యానించి క్రమముగ పూజింపవలయును)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః ఆవాహనం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, ఆసనం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, పాద్యం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, అర్ఘ్యం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి, తతశ్శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి, తతశ్శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహాం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, గంధం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, అక్షతాన్ సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయ నమః, పుష్పాణి సమర్పయామి.)

శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరశతనామావళిః.

ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః
కమలానాథాయ
వాసుదేవాయ
సనాతనాయ
వసుదేవాత్మజాయ
పుణ్యాయ
లీలామానుషవిగ్రహాయ
శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ
యశోదావత్సలాయ
హరయే ౧౦

చతుర్భుజాత్త చక్రాసిగదా
శంఖాద్యుదాయుధాయ
దేవకీనందనాయ
శ్రీశాయ
నందగోపప్రియాత్మజాయ
యమునావేగసంహారిణే
బలభద్రప్రియానుజాయ
పూతనాజీవితహరాయ
శకటాసురభంజనాయ
నందవ్రజనానందినే

సచ్చిదానందవిగ్రహాయ
నవనీతవిలిప్తాంగాయ
నవనీతనటాయ
అనఘాయ
నవనీతనవాహారాయ
ముచికుందప్రసాదకాయ
షోడశస్త్రీసహస్రేశాయ
త్రిభంగినే
మధురాకృతయే
శుకవాగమృతాబ్ధీందవే
గోవిందాయ ౩౦
యోగినాంపతయే
వత్సవాటచరాయ
అనంతాయ
ధేనుకాసురభంజనాయ
తృణీకృతతృణావర్తాయ
యమళార్జునభంజనాయ
ఉత్తాలతాళభేత్త్రే
తమాలశ్యామలాకృతయే
గోపగోపీశ్వరాయ
యోగినే ౪౦
కోటిసూర్యసమప్రభాయ
ఇలాపతయే
పరంజ్యోతిషే
యాదవేంద్రాయ
యదూద్వహాయ
వనమాలినే
పీతవాససే
పారిజాతాపహారకాయ
గోవర్ధనాచలోద్ధర్త్రే
గోపాలాయ ౫౦
సర్వపాలకాయ
అజాయ
నిరంజనాయ
కామజనకాయ
కంజలోచనాయ
మధుఘ్నే
మధురానాథాయ
ద్వారకానాయకాయ
బలినే
బృందావనాంతసంచారిణే
తులసీదామభూషణాయ
శ్యమంతకమణేర్హర్త్రే
నరనారాయణాత్మకాయ
కుబ్జాకృష్ణాంబరధరాయ
మాయినే
పరమపూరుషాయ
ముష్టికాసురచాణూరమల్ల
యుద్ధవిశారదాయ
సంసారవైరిణే

కంసారయే
మురారయే ౭౦
నరకాంతకాయ
అనాదిబ్రహ్మచారిణే
కృష్ణావ్యసనకర్శకాయ
శిశుపాలశిరశ్ఛేత్త్రే
దుర్యోధనకులాంతకాయ
విదురాక్రూరవరదాయ
విశ్వరూపప్రదర్శకాయ
సత్యవాచే
సత్యసంకల్పాయ
సత్యభామారతాయ ౮౦
జయినే
సుభద్రాపూర్వజాయ
జిష్ణవే
భీష్మముక్తిప్రదాయకాయ
జగద్గురవే
జగన్నాథాయ
వేణునాదవిశారదాయ
వృషభాసురవిధ్వంసినే
బాణాసురకరాంతకాయ
యుధిష్ఠిరప్రతిష్ఠాత్రే ౯౦
బర్హిబర్హావతంసకాయ
పార్థసారథయే
అవ్యక్తాయ
గీతామృతమహోదధయే
కాళీయఫణిమాణిక్యరంజితశ్రీపదాంబుజాయ
దామోదరాయ
యజ్ఞభోక్త్రే
దానవేంద్రవినాశకాయ
నారాయణాయ
పరబ్రహ్మణే ౧౦౦
పన్నగాశనవాహనాయ
జలక్రీడాసమాసక్తగోపీవస్త్రాపహారకాయ
పుణ్యశ్లోకాయ
తీర్థపాదాయ
వేదవేద్యాయ
దయానిధయే
సర్వదేవాత్మకాయ
సర్వగ్రహరూపిణే
పరాత్పరాయ ౧౧౦

శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరశతనామావళిస్సమాప్తా.

క్లీం దేవకీసుత గోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, ధూపమాఘ్రాపయామి.)

క్లీం దేవకీసుతగోవిన్ద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, దీపం దర్శయామి. ధూపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయ నమః, నైవేద్యం సమర్పయామి)

ప్రాణాయ నమః, అపానాయ నమః, వ్యానాయ నమః, ఉదానాయనమః, సమానాయనమః, మధ్యేమధ్యే పానీయం సమర్పయామి. ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి, హస్తౌ ప్రక్షాళయామి, పాదౌ ప్రక్షాళయామి, శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయనమః, తాంబూలం సమర్పయామి)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రద గోపాలకృష్ణాయనమః, నీరాజనం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం సుతప్రదగోపాలకృష్ణాయనమః, మంత్ర పుష్పం సమర్పయామి.)

క్లీం దేవకీసుత గోవింద వాసుదేవ జగత్పతే,
దేహి మే తనయం కృష్ణ త్వామహం శరణం గతా.

(క్లీం శ్రీం కృష్ణాయ నమః, ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి.

ఫలసమర్పణమ్.

క్లీం దామోదరాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి,
తం నః కృష్ణః ప్రచోదయాత్.
ఇత్యుక్త్వా పుష్పాంజలిత్రాన్ జలేన సహ విసృజేత్.
అనయా పూజయా భగవాన్ సంతానగోపాలకృష్ణః
ప్రీయతాం. ప్రసాదం శిరసా గృహ్ణామి.
పూజానంతరం మూలమంత్రం ప్రత్యహ
మష్టోత్తరశతం జపేత్.

తత్క్రమః.

అస్య శ్రీకృష్ణాష్టాదశాక్షరీమహామంత్రస్య, నారద భగవాన్ఋషిః శిరసి, గాయత్రీఛందః ముఖే, శ్రీకృష్ణో దేవతా హృదయే, క్లీం బీజం బీజే, స్వాహా శక్తిః హృదయే, ఓం కీలకం పాదయోః, శ్రీకృష్ణప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే విని యోగః.

కరహృదయాదిన్యాసః.

౧. క్లీం అఙ్గుష్ఠాభ్యాం నమః.
౨. గ్లాం తర్జనీభ్యాం నమః
3. హుంఫట్ మధ్యమాభ్యాం నమః
౪. క్లాం అనామికాభ్యాం నమః
౫. ఓం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః
౬. గ్లీం కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః
౧ క్లీం హృదయాయ నమః
౨. గ్లాం శిరసే స్వాహా
3. హుంఫట్ శిఖాయై వషట్
౪. క్లాం కవచాయ హుమ్.
౫. ఓం నేత్రత్రయాయ వౌషట్
౬. గ్లీం అస్త్రాయ ఫట్
ఓం భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః.

అథ ధ్యానశ్లోకాః.

౧. స్తనంధయ న్తం జననీముఖాబ్జం
విలోక్య మన్దస్మితముజ్జ్వలాంగం,
స్పృశంతమన్యం స్తనమంగుళీభ్యాం
వందే యశోదాంకగతం ముకుందమ్.

౨. శంఖచక్రగదాపద్మధరం శ్యామం చతుర్భుజం,
దేవకీతనయం కృష్ణం పీతవాసస మచ్యుతం.

3. సమర్పయంతం విప్రాయ నష్టానానీయ బాలకాన్,
మయూరబర్హశిరసం ధ్యాయేత్సౌదామినీనిభం.

అథ లమిత్యాదిపంచపూజాం గురుపూజాం చ కుర్యాత్

లం పృథివీతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయనమః, గంధం పరికల్పయామి.

హం ఆకాశతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, పుష్పం పరికల్పయామి.

యం వాయుతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, ధూపం పరికల్పయామి.

రం తేజస్తత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, దీపం పరికల్పయామి.

వం అమృతతత్త్వాత్మనే శ్రీగోపాలకృష్ణాయ నమః, అమృతనైవేద్యం పరికల్పయామి.

గురుపూజా.

గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః,
గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మా తస్మై శ్రీగురవే నమః.
మంత్రోపదేష్టారం మనసా సంస్మృత్య ప్రణమేత్.

మూలమంత్రము.

ఐం క్లీం శ్రీం కృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా (ప్రత్యహము ౧౦౮ మార్లు జపించవలయును

మంత్రగాయత్రి — క్లీం దామోదరాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి, తం నః కృష్ణః ప్రచోదయాత్.

చెన్నపురి : వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్‌వారి
'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.
P. I. Card Q. H. No. Ms. 22. 10—1—1946.

		ప్రతి 1-కి వెల
బృహద్యోగరత్నాకరము, తెనుగు టీకాయుతము	...	0
బృహజ్జాతకము, ఆంధ్ర టీకా [illegible]	...	[illegible]
మయవాస్తువు ,,	...	[illegible]
భృగుసూత్రములు ,,	...	0
భావార్థచంద్రిక, అం|| టీ|| తా||	...	1
మహాభారతదర్పణము, సటీక	...	1
వృద్ధపారాశర్యము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
శకునశాస్త్రము, (శిఖినరసింహశతకము)	...	0
శ్రీపతి, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	1
రెట్టమతశాస్త్రము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
లఘుజాతకము ,,	...	0
వనమాల (వర్షఫణి) ,,	...	0
వాస్తుసర్వస్వము ,,	...	0
షోడశప్రశ్నరత్నావళి, కేరళీయానుసారమైన ప్రశ్నగ్రంథమునకు తెనుగు	...	0
సనత్కుమారగృహవాస్తుశాస్త్రము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0
సనత్కుమారశిల్పశాస్త్రము ,,	...	0
స్వప్నశాస్త్రము ,,	...	0
సర్వార్థచింతామణి	...	1
సారావళి, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	[illegible]
సాముద్రికశాస్త్రము, సటీక	...	0
డిటో తెనుగుపద్యకావ్యము	...	0
హోరారత్నమాల, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0

ఇంకయు అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు, నిఘంటువులు, వ్యాకరణములు, వాచకములు, శతకములు మావద్ద దొరకును.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ప్లనేడ్, మదరాసు.